VIAȚA LA SFINȚII SR

PE

FEBRUARIE

VIEȚILE SFINȚILOR

PE

LUNA FEBRUARIE

RETIPĂRITE ŞI ADĂUGITE
CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
DUPĂ EDIȚIA DIN 1901-1911

EDIȚIA A II-A

Episcopia Bucureștilor Prototeria III Capitală
Biserica Sfinții Arhanghelii Mihail și Gavril
1724
Parohia Stavropoleos

EDITURA EPISCOPIEI ROMANULUI - 1999

©VIEȚILE SFINȚILOR
pe toate lunile
apar sub îngrijirea
P. C. Arhim. Ioanichie Bălan

INTRODUCERE

Vieţile Sfinţilor pe luna februarie sunt împodobite de la început cu unul din cele douăsprezece praznice împărăteşti, de mare însemnătate bisericească şi duhovnicească. Este vorba de praznicul *Întâmpinarea Domnului* de la 2 februarie, când bătrânul şi dreptul Simeon, după 40 de zile de la naşterea Mântuitorului, primeşte în braţe pe Fiul lui Dumnezeu, întrupat din Fecioara Maria, pentru mântuirea lumii. Acest praznic ne oferă tuturor calea cea mai înaltă de întâlnire şi unire mistică cu Hristos, prin rugăciune, credinţă, jertfă euharistică şi Sfânta Împărtăşanie, fără de care nimeni nu se poate mântui.

Tot în această lună Biserica Ortodoxă prăznuieşte câţiva sfinţi ierarhi care au pătimit mult pentru Hristos şi au fost făcători de minuni. Între aceştia amintim pe Sfântul Sfinţit Mucenic Haralambie, episcopul Magnesiei, prăznuit la 10 februarie, şi pe Sfântul Sfinţit Mucenic Vlasie, episcopul Sevastiei, care şi-a dat viaţa pentru Hristos împreună cu mai mulţi ucenici, la 11 februarie.

Între marii ierarhi pe care îi prăznuim în această lună, amintim aici o parte dintre ei, a căror viaţă ne zideşte mult duhovniceşte. Astfel, la 6 februarie prăznuim pe Sfântul Vucol, episcopul Smirnei; la 7 februarie, pe Sfântul Partenie, episcopul Lampsacului; la 12 februarie avem pe Sfântul Meletie, arhiepiscopul Antiohiei; la 20 februarie prăznuim pe Sfântul Leon, episcopul Cataniei, care a ars de viu în foc pe un mare vrăjitor, legându-l cu omoforul său. La 23 februarie este prăznuit Sfântul Mucenic Policarp, episcopul Smirnei; la 25 februarie prăznuim pe Sfântul Tarasie, arhiepiscopul Constantinopolului şi la 26 februarie prăznuim pe Sfântul Porfirie, episcopul Gazei, din Ţara Sfântă.

Dintre marii mucenici care s-au jertfit pentru Hristos în această lună, amintim aici doar câţiva: pe Sfântul Mucenic Trifon, ocrotitorul animalelor, la 1 februarie; pe Sfântul Teodor Stratilat, la 8 februarie,

şi pe Sfântul Teodor Tiron, la 17 februarie – mare făcător de minuni – cinstit şi în sâmbăta întâi a Postului Mare, pentru că a salvat poporul creştin de a nu mânca din cele jertfite idolilor, hrănindu-i pe toţi cu colivă, adică cu grâu fiert.

Iar dintre sfinţii mărturisitori ai Ortodoxiei, amintim pe Sfântul Flavian, patriarhul Constantinopolului, cinstit la 16 februarie şi pe Sfinţii Procopie şi Vasile, pomeniţi la 27 şi 28 februarie.

La 24 februarie, Biserica Ortodoxă prăznuieşte, cu multă evlavie, întâia aflare a capului Sfântului Ioan Botezătorul şi Înaintemergătorul, care a fost tăiat de Irod Agripa, la îndemnul soţiei fratelui său, cu care trăia în desfrânare, deoarece îi mustra pentru acest greu păcat.

Tot în această lună pomenim şi doi mari cuvioşi şi dascăli ai vieţii pustniceşti, anume pe Cuviosul Isidor Pelusiotul, prăznuit la 4 februarie, şi pe Cuviosul Avxentie, prăznuit la 14 februarie.

Dar luna februarie este împodobită, precum se cuvine, şi cu doi vestiţi cuvioşi de origine daco-romană, anume Sfântul Ioan Casian, zis şi Romanul, şi Sfântul Gherman, prietenul său, născuţi în nordul Dobrogei în secolul IV şi prăznuiţi la 28 februarie, iar în anii bisecţi, la 29 februarie. Amintim că Sfântul Gherman a fost canonizat recent, la 20 iunie 1992. Amândoi aceşti sfinţi s-au nevoit la început în mănăstirile de la gurile Dunării. Apoi, s-au nevoit un timp în pustiul Egiptului, în Ţara Sfântă şi la Constantinopol, unde au fost hirotoniţi de Sfântul Ioan Gură de Aur. După anul 407 s-au dus la Roma şi în Galia (sudul Franţei de azi), unde au organizat primele mănăstiri de călugări, după modelul celor din Egipt.

Iată, deci, ce frumos ospăţ duhovnicesc ne oferă şi luna februarie, prin faptele şi minunile unor mari ierarhi, mucenici, mărturisitori şi cuvioşi, care au purtat în inimile lor pe Hristos şi au mărturisit dreapta credinţă pe pământ prin jertfirea propriei lor vieţi.

De aceea, recomandăm credincioşilor noştri iubitori de Hristos şi acest volum cu Vieţile Sfinţilor pe luna februarie, ca să le fie spre învăţătură, spre întărire în dreapta credinţă, spre mângâiere în necazuri şi, totodată, o bună călăuză spre Hristos, în această viaţă trecătoare.

Întâmpinarea Domnului
Anul mântuirii 1994

Arhim. IOANICHIE BĂLAN
Sfânta Mănăstire Sihăstria

LUNA FEBRUARIE

ZIUA ÎNTÂI

SFÂNTUL MUCENIC TRIFON

În părţile Frigiei, în satul ce se numea Campsada, care era aproape de cetatea Apamia, s-a născut Sfântul Trifon, din părinţi dreptcredincioşi. Încă de când era prunc, preabunul Dumnezeu a binevoit a sălăşlui într-însul harul Sfântului Duh şi a-i hărăzi darul de a face minuni, ca nu numai din gura pruncului aceluia, ci şi din faptele lui cele minunate să se săvârşească laudă. Tămăduia toate bolile, dar mai ales avea stăpânire asupra diavolilor. Numai cât auzeau pomenindu-se numele lui, fugeau din cei ce pătimeau. Deci, spre încredinţarea minunilor lui celor multe pe care le-a săvârşit, vom descrie una, ca de la început să înţelegeţi toată viaţa lui.

După moartea lui August Cezarul, în anul 295, a luat Gordian împărăţia Romei, care, deşi era închinător de idoli, nu-i prigonea pe creştini. Acela avea o fiică preafrumoasă, învăţată şi înţeleaptă, anume Gordiana, pe care, fiind la vârsta căsătoriei, mulţi dintre cei mai mari şi slăviţi boieri doreau să o logodească cu fii lor, din cauza frumuseţii şi înţelepciunii ei. În acea fecioară însă, prin voia lui Dumnezeu, intrând diavolul, o muncea neîncetat, aruncând-o în foc şi în apă. Şi nu puţină mâhnire aveau părinţii şi plângeau amar. Deci aduceau la ea doctori înţelepţi şi nimic nu-i puteau face.

Atunci, însuşi diavolul, prin voinţa lui Dumnezeu, a strigat, zicând: „Nimeni nu va putea să mă izgonească de aici, decât numai tânărul Trifon!” Îndată împăratul a trimis în toată lumea ca să-l caute pe Trifon. Au adus mulţi cu acel nume, dar nici unul n-a putut să izgonească pe diavol din fiica împăratului, până ce l-au aflat pe Sfântul Trifon, tânărul, în părţile Frigiei, în satul Campsada, lângă un izvor, păscând gâştele. Acesta a fost adus degrabă la Roma, având pe atunci numai 17 ani.

Deci, când s-a apropiat sfântul de Roma, a cunoscut diavolul venirea lui şi, muncind cumplit pe fecioară, striga: „Nu pot să locuiesc aici mai mult, că aproape este Trifon, care după trei zile va sosi şi nu pot să rabd mai mult". Aşa strigând vicleanul duh, a ieşit dintr-însa. A treia zi, sosind în cetate Sfântul Trifon şi dus fiind în palatele împărăteşti, a fost primit cu dragoste de către împărat, pentru că l-a cunoscut împăratul după cuvintele acelea pe care le-a grăit diavolul când a ieşit din fiica lui. Dar, ca să ştie mai cu încredinţare cum că Trifon a tămăduit pe fiica lui, l-a rugat să le arate pe diavol, ca să-l vadă cu ochii lor. Atunci sfântul a petrecut în post şi în rugăciune şase zile şi a primit de sus mai mare şi mai puternică stăpânire peste duhurile cele necurate.

A şaptea zi, răsărind soarele, a mers împăratul la fericitul Trifon cu suita sa, vrând să vadă pe diavol cu ochii lui. Sfântul Trifon, plin de Duhul Sfânt şi cu ochii minţii privind pe nevăzutul duh, i-a zis: „Ţie îţi grăiesc, duhule necurat, în numele Domnului meu Iisus Hristos, arată-te înaintea celor ce sunt aici şi le descoperă chipul tău cel neruşinat, apoi spune-le neputinţa ta". Deci îndată s-a arătat diavolul înaintea tuturor, în chip de câine negru, având ochii ca de foc şi capul plecat spre pământ. Atunci îl întrebă sfântul: „Cine te-a trimis aici, demone, ca să intri în această fecioară? Pentru ce ai îndrăznit a intra în cea creată după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, tu însuţi fiind fără de chip, neputincios şi plin de toată ruşinea?" Răspuns-a diavolul: „Sunt trimis de tatăl meu, care este începător a toată răutatea. El se numeşte satana şi locuieşte în iad; el mi-a poruncit să chinuiesc pe fecioara aceasta".

Apoi l-a întrebat sfântul iarăşi: „Cine v-a dat vouă putere să îndrăzniţi spre făptura lui Dumnezeu?" Diavolul, deşi nu voia, dar fiind silit de puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu, a spus adevărul în auzul tuturor: „Noi nu avem putere asupra celor ce cunosc pe Dumnezeu şi care cred în Hristos Fiul, Unul Născut, pentru care Petru şi Pavel au murit aici. De aceia noi cu frică fugim, afară numai când vom avea voie să le aducem lor ispite uşoare. Dar asupra celor ce nu cred în Dumnezeu şi în Fiul Său şi asupra celor ce umblă în toate poftele lor, făcând lucrurile cele plăcute nouă, asupra acelora luăm stăpânire, ca să-i chinuim pe ei. Lucrurile cele plăcute nouă sunt acestea: închinarea la idoli, hula, desfrânările, farmecele, zavistia, uciderea şi mândria. Cu aceste lucruri şi cu cele următoare lor, înfăşurându-se oamenii ca în nişte lanţuri, se înstrăinează de Dumnezeu, Ziditorul lor, şi de bunăvoie se fac prieteni nouă şi împreună cu noi vor lua chinurile veşnice".

Auzind acestea, împăratul şi cei ce erau împreună cu el s-au umplut de spaimă şi mulţi, lepădându-se de păgânătate, au crezut în Hristos; iar credincioşii s-au întărit în credinţă şi au preamărit pe Dumnezeu. Şi Sfântul Trifon a poruncit diavolului să se ducă în mijlocul focului din iad, şi el a pierit. Iar împăratul, dând multe daruri sfântului, l-a liberat cu pace la locaşul lui, însă sfântul, tot ceea ce a luat de la împărat a dăruit săracilor pe drum şi, întorcându-se în patria sa singur, se îndeletnicea în lucrurile cele obişnuite lui, tămăduind bolnavii şi plăcând lui Dumnezeu prin viaţa cea sfântă şi neprihănită.

După Gordian împăratul, a venit la împărăţie Filip, dar şi acela, neîmpărăţind mult, a fost ucis de ostaşii săi, iar după dânsul a împărăţit tiranul Deciu. Acesta, prigonindu-i cumplit pe creştini, a ucis mulţi dintre ei prin diferite chinuri, iar pe mulţi fricoşi i-a întors de la Hristos, aducându-i la închinarea de idoli, poruncind tuturor eparhilor săi şi ighemonilor din toată lumea să verse fără cruţare nevinovatul sânge al creştinilor care nu voiau să se închine idolilor.

În acea vreme era la Răsărit un eparh, anume Acvilin. La acela a fost clevetit Sfântul Trifon că este creştin şi că, ştiind meşteşugul doctoricesc, umblă prin ţări şi tămăduieşte bolnavii şi apoi învaţă pe mulţi şi îi înşeală a crede în Hristos, iar porunca împărătească n-o ascultă şi batjocoreşte pe marii zei. Deci îndată a trimis ostaşi în părţile Frigiei, ca să caute pe Trifon, pe care degrabă l-au găsit, pentru că nu putea să se ascundă făclia ce ardea cu râvna cea după Dumnezeu, luminând pe oameni prin credinţa cea dreaptă şi prin fapte bune.

Dar Sfântul Trifon, auzind de cei ce-l căutau, n-a fugit de ei în pustie, nici nu s-a ascuns în munţi sau în prăpăstiile pământului, ci, înarmându-se cu rugăciunea şi cu semnul crucii, cu îndrăzneală s-a apropiat de cei ce-l căutau şi, dându-se în mâinile lor, mergea cu veselie la Acvilin, eparhul, care atunci era în cetatea Niceei.

Iar când Acvilin a stat la judecată cu multă mândrie, înconjurat de purtătorii de arme, fiind de faţă fruntaşii, slugile şi mult popor, atunci Pompian Scriniarie, cel mai mare dregător, a zis către eparh: „Tânărul din cetatea Apamia, cel trimis la măria ta, iată stă înaintea judecăţii tale celei strălucite". Iar Acvilin, eparhul, a zis: „Cel ce stă de faţă să ne spună numele său, patria, slujba şi norocul său, apoi să-şi mărturisească credinţa". Sfântul a zis: „Numele îmi este Trifon, iar patria îmi este Campsada, care este aproape de cetatea Apamia; noroc la noi nu este, nici nu s-a auzit cândva; căci credem că toate se fac cu dumnezeiasca purtare de grijă şi cu negrăita înţelepciune a lui Dumnezeu, iar nu cu norocul, nici prin mersul stelelor, nici din

întâmplare, precum credeţi voi. Sunt liber şi numai lui Dumnezeu slujesc, iar Hristos este credinţa mea, Hristos slava mea şi cununa laudei mele".

Eparhul zise: „Socotesc că până acum n-ai auzit de porunca împărătească cum ca tot omul care se numeşte creştin şi nu se închină zeilor să se dea la moarte silnică; deci înţelepţeşte-te şi întoarce-te de la acea înşelătoare credinţă, ca să nu fii aruncat în foc". Sfântul Trifon a răspuns: „O, de m-aş învrednici să mă sfârşesc prin foc şi prin toate muncile, pentru numele lui Iisus Hristos, Domnul şi Dumnezeul meu!" Eparhul a zis: „O, Trifon, te sfătuiesc să jertfeşti zeilor, căci te văd tânăr cu trupul şi desăvârşit cu înţelepciunea şi nu voiesc să mori aşa rău". Sfântul Trifon a răspuns: „Desăvârşită înţelepciune voi avea de voi aduce Dumnezeului meu cea mai desăvârşită mărturisire şi de voi păzi neschimbată dreapta credinţă în El, ca pe o comoară de mare preţ, şi de voi fi adus jertfă Celui ce s-a jertfit pentru mine". Eparhul a zis: „Focului voi da trupul tău, iar sufletul tău cu pedeapsă şi mai cumplită îl voi chinui". Sfântul a răspuns: „Tu mă îngrozeşti cu focul care se stinge şi al cărui sfârşit este cenuşa. Eu pe voi necredincioşii vă îngrozesc cu focul cel veşnic şi nestins. Depărtează-te de la înşelăciune şi cunoaşte pe adevăratul Dumnezeu, ca să nu te căieşti mai pe urmă, când vei cădea în focul cel veşnic".

Iar Acvilin, umplându-se de mânie, a poruncit să-l bată pe sfântul, spânzurându-l pe lemn. Auzind aceasta, fericitul Trifon, îndată şi-a dezbrăcat hainele cu îndrăzneală şi cu osârdie şi-a dat trupul cel frumos în mâinile prigonitorilor, spre bătăi. Deci, legându-i mâinile la spate, l-au spânzurat şi au început să-l bată. Fiind bătut tare, trei ceasuri, a răbdat bărbăteşte, căci n-a strigat, nici n-a gemut, ci tăcea, primind nenumărate lovituri. După bătaia aceea, eparhul Acvilin i-a zis: „Pocăieşte-te, Trifon, lepădând nebunia ta; făgăduieşte a te închina zeilor, pentru că nimeni, împotrivindu-se poruncii împărăteşti, n-a putut să scape de moartea cea amară". Sfântul a răspuns: „Şi eu îţi zic că nimeni, lepădându-se de Hristos, cerescul Împărat, nu va putea să moştenească viaţa veşnică, ci va fi trimis în focul cel veşnic, care niciodată nu se stinge". Zis-a eparhul: „Împărat ceresc nu este altul decât numai Zeus, fiul lui Saturn, acela este tatăl zeilor şi al oamenilor, căruia de nu i se închină cineva, nu poate să fie viu. Aceluia şi tu eşti dator a te închina, ca să te arăţi vrednic de această viaţă dulce".

Atunci Sfântul Trifon a răspuns: „Să fie asemenea zeului tău, Zeus, toţi cei care se închină lui şi toţi cei ce nădăjduiesc în el,

despre care se povesteşte că era la început, între vrăjitori şi fermecători, cel mai nelegiuit începător a tot lucrul necurat şi fără de Dumnezeu; după a cărui moarte, oamenii care au urmat faptelor lui celor rele, i-au făcut idoli de aur şi de argint şi l-au numit zeul lor, ca astfel să-l aibă sprijinitor la necurăţia şi fărădelegea lor. De vreme ce zeul lor era astfel, cu aceste obiceiuri, zei s-au numit de următorii lor şi ceilalţi oameni răi. Deci voi, urmând predaniilor celor necurate şi basmelor celor mincinoase, vă închinaţi idolilor celor neînsufleţiţi şi muţi, defăimând pe Dumnezeul cel viu, care a făcut cerul, a întemeiat pământul pe ape, a revărsat văzduhul şi, după ce a dat fiinţă la toată materia cea zidită, a pus stăpân peste toate pe omul pe care l-a creat, care, fiind înşelat de zavistnicul şarpe şi căzând în nenumărate răutăţi, Dumnezeu Cuvântul s-a milostivit a se întrupa, apoi a murit pe cruce şi S-a îngropat, iar a treia zi, înviind, S-a înălţat la ceruri şi şade de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, până ce-L va cunoaşte pe El toată zidirea. După aceea iarăşi va veni din ceruri, cu putere şi cu multă slavă, când va răsplăti fiecăruia după faptele lui. Acesta este Dumnezeul dumnezeilor şi Împăratul împăraţilor, Judecătorul viilor şi al morţilor, iar cei ce vă par vouă că sunt dumnezei, aceia sunt para focului celui veşnic, împreună cu toţi cei ce se închină lor".

După aceasta, eparhul Acvilin, mergând la vânat, a poruncit să ducă după el pe Sfântul Trifon, legat de un cal. Şi nu era uşor chinul acela al sfântului, căci i se rupeau degetele picioarelor, nu numai pentru că erau goale – fiind atunci ger cumplit –, ci şi fiindcă îl călcau picioarele calului, iar tălpile i se roşeau. Însă mucenicul, privind către Dumnezeu şi înfierbântându-se de dragostea lui, nu socotea durerea, ci cânta cuvintele lui David: *Săvârşeşte paşii mei în cărările Tale, ca să nu mi se clatine paşii*. Şi iarăşi: *Îndreaptă Tu paşii mei, Doamne, după cuvântul Tău şi fă să nu mă stăpânească toată fărădelegea*. Apoi rostea adeseori şi cuvintele Sfântului întâi Mucenic Ştefan, zicând: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!"

Atunci eparhul, întorcându-se târziu de la vânat, a pus de faţă iarăşi pe mucenic şi i-a zis: „Acum, o, ticălosule, socotit-ai înţelepţeşte a aduce jertfe zeilor sau petreci încă în nebunia ta cea veche?" Sfântul răspunse: „Tu singur eşti plin de nebunie şi de necunoştinţă, că te-a orbit diavolul, încât nu poţi să cunoşti pe Ziditorul tuturor şi să I te închini Lui, iar eu sunt înţelept, nedepărtându-mă de Hristos, Care mă mântuieşte". Atunci eparhul a poruncit să ducă pe sfântul în temniţă, iar el s-a dus în hotarele dimprejur şi a zăbovit acolo câteva zile. Apoi, întorcându-se iarăşi în Niceea, a stat la judecată şi,

punând de faţă pe Sfântul Trifon, i-a zis: „Nu te-a pedepsit de ajuns vremea cea îndelungată, fiind în legături, ca să te supui poruncii împărăteşti şi să te închini la zei?" Sfântul răspunse: „Domnul şi Dumnezeul meu, Iisus Hristos, Căruia îi slujesc cu inimă curată, m-a certat şi m-a întărit ca să-mi păzesc credinţa neschimbată şi nemişcată. Deci Lui Unuia, adevăratului Împărat şi Dumnezeu, mă supun şi către El mă plec; iar mândria ta şi pe a împăratului tău o defăimez şi mă întorc de la cei ce se cinstesc de voi".

Eparhul a zis atunci către slujitori: „Bateţi-i piroane ascuţite în picioare şi, purtându-l prin cetate, bateţi-l mereu". Îndată făcând slujitorii acestea, purtau pe sfântul şi îl târau prin toată cetatea bătându-l, încât pătimea cumplită durere la picioare, nu numai pentru piroanele cele bătute într-însele, dar şi din pricina gerului greu şi a omătului, pentru că atunci era iarnă grea. Însă bunul pătimitor, având pe Hristos înaintea sa şi privind la răsplătirile ce au să fie, toate acelea le răbda cu mulţumire. Apoi, aducându-l iarăşi înaintea eparhului, se mira de o răbdare ca aceea a sfântului şi i-a zis: „Până când, o, Trifon, vei dispreţui chinurile? Până când nu te va atinge mulţimea durerilor?" Sfântul răspunse: „Până când şi tu nu vei cunoaşte puterea lui Hristos care este în mine? Până când nu încetezi a ispiti pe Duhul Sfânt, o, ticălosule? Oare încă n-ai înţeles că este nebiruită puterea cea mare a lui Hristos?"

Atunci tiranul, umplându-se de mânie, a poruncit să-i lege mâinile la spate şi, spânzurându-l iarăşi de lemn, să-l bată cu toiege fără cruţare, apoi cu făclii să-i ardă coastele. Făcând acestea toţi slujitorii prigonitorului cu mare sârguinţă, îndată a strălucit o lumină din cer şi o cunună preafrumoasă s-a pogorât pe capul lui, pe care văzând-o, prigonitorii au căzut de frică. Iar Sfântul Trifon, simţind ajutorul care îi venise de sus, s-a umplut de bucurie şi de veselie, încât zicea: „Mulţumesc Ţie, Doamne, că nu m-ai lăsat să fiu fără ajutor în mâinile vrăjmaşilor mei şi mi-ai umbrit capul în ziua cea de război, mi-ai dat scăpare de mântuire şi dreapta ta m-a primit. Acum mă rog Ţie, Doamne, să fii totdeauna cu mine, întărindu-mă şi apărându-mă, mă învredniceşte ca, fără de împiedicare, să săvârşesc această nevoinţă şi să mă învrednicesc să câştig cununa dreptăţii, cu toţi cei ce au iubit numele Tău cel sfânt, că Tu Unul eşti preamărit în veci. Amin".

După aceasta, tiranul, chemând iarăşi înaintea sa pe sfântul, a dat poruncă să fie dezlegat şi a început a-l măguli şi a-i zice: „Adu jertfă, Trifone, marelui Zeus, închină-te chipului împăratului şi te voi elibera cu cinste şi cu daruri!" Iar Sfântul Trifon, zâmbind, a zis:

„Dacă pe împăratul singur l-am defăimat şi am nesocotit poruncile lui cele nebune, apoi oare să mă închin chipului celui neînsufleţit? Aceasta nu se poate. Cât despre Zeus şi despre ceilalţi zei mincinoşi ai tăi, să întrebi pe cei ce li se pare că sunt înţelepţi între voi ce fel de basme se născocesc despre dânşii. Căci ei, sârguindu-se să acopere faptele lor necurate, au schimbat numele lor la alte lucruri, numind cerul Zeus, văzduhul Ira, pământul Demetra, marea Poseidon, soarele Apolon, luna Diana. Ai voştri făcători de basme au dat numele zeilor voştri la obiceiurile şi patimile omeneşti, astfel: mânia şi războiul le-au numit Ares, iar patima desfrânării Afrodita; şi aşa, părăsind pe Dumnezeu, ziditorul tuturor, nebuneşte aţi umplut lumea de idoli şi aţi cinstit mai mult făptura decât pe Făcătorul. Dar nu numai singuri căzând din înţelegerea cea sănătoasă şi din calea cea dreaptă în prăpastia cea pierzătoare de suflet vă surpaţi cu capul în jos, ci şi pe noi vă sârguiţi a ne trage acolo cu voi, ca să fim părtaşi la aceeaşi prăpastie şi pierzare a voastră. Nimic nu veţi spori, o, înşelătorilor, pentru că nu veţi putea ca, pe cei ce nădăjduiesc cu adevărat spre Dumnezeul cel tare şi viu, să-i întoarceţi din calea cea dreaptă şi să-i plecaţi la idolii voştri".

Auzind, Acvilin s-a mirat de nişte cuvinte ca acestea şi, umplându-se mai mult de mânie, a poruncit să-l bată mai aspru. Deci bătură pe sfântul, fără milă, multă vreme. Şi văzând tiranul că nu poate să urnească stâlpul cel nemişcat şi să-l întoarcă de la credinţa în Hristos, a dat împotriva lui această poruncă: „Lui Trifon cel din Apamia, care s-a împotrivit poruncii împărăteşti, nevrând să aducă jertfă zeilor, după multe chinuri ce i-am dat, să i se taie capul". Atunci îndată l-au luat ostaşii şi l-au scos la locul de tăiere. Iar sfântul mucenic, stând spre răsărit, s-a rugat lui Dumnezeu, spunând: „Doamne, Dumnezeul dumnezeilor şi Împărate al împăraţilor, mai sfânt decât toţi sfinţii, Îţi mulţumesc că m-ai învrednicit a săvârşi nevoinţa aceasta fără poticnire. Acum mă rog ţie, să nu se atingă de mine vicleana mână a vrăjmaşului celui nevăzut, nici să mă pogoare în adâncul pierzării, ci să mă duci cu sfinţii Tăi îngeri în lăcaşurile cele iubite şi fă-mă moştenitor al împărăţiei Tale celei dorite. Primeşte în pace sufletul meu şi pe toţi care mă vor pomeni pe mine, robul Tău, şi întru pomenirea mea Îţi vor aduce sfinte jertfe. Ascultă-i din înălţimea sfinţirii Tale şi caută spre dânşii din sfânt lăcaşul Tău, dându-le lor îndestulate şi nestricăcioase dăruiri, că Însuţi eşti bun şi îndurat dătător în vecii vecilor".

Astfel rugându-se sfântul, mai înainte de a i se tăia capul, Domnul a luat sufletul lui în mâinile Sale, iar cinstitul lui trup a

rămas mort la pământ, pe care fraţii cei ce erau în Niceea, învelindu-l cu pânze subţiri şi curate şi ungându-l cu arome, voiau să-l îngroape la dânşii, pentru apărarea cetăţii lor. Dar sfântul li s-a arătat şi le-a poruncit să ducă moaştele sale în satul Campsada, unde s-a născut; şi au făcut după porunca lui. Astfel, Sfântul Trifon, cel din tinereţe plăcut lui Dumnezeu şi sfinţit, aducând mulţime de oameni la Hristos şi tămăduind nenumărate boli în popor, după multe chinuri – pe care pentru adevăr le-a suferit –, s-a încununat cu cununa nestricăciunii de la Tatăl, de la Fiul şi de la Sfântul Duh, cel Unul în Treime Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL VENDEMIAN, CARE A PUSTNICIT ÎN MUNTELE SFÂNTULUI AVXENTIE[1]

Acest sfânt s-a născut în Misia cea mare, ce era în timpurile vechi cinstită de elini, care erau nişte nebuni şi nişte nerecunoscători, iar acum este pretutindeni cinstită pentru credinţa, iubirea de Hristos şi îmbunătăţita petrecere a locuitorilor ei, a căror veste pentru faptele cele bune a ajuns până în Britania, Italia şi până la stâlpii lui Iraclie (strâmtoarea Gibraltar).

Apoi, ca să arate că şi din partea de răsărit este aceeaşi bunăvestire, a odrăslit şi pe bunul Vendemian, care a dorit atâta necâştigare din tinereţe, încât n-a agonisit nicidecum aur, argint sau aramă la brâul său, ci umbla cu o haină, fără alt veşmânt, şi neîncălţat. Nici traistă nu purta pentru pâine, după stăpânească poruncă cea dată către Apostoli. Şi precum era trupul dezgolit, aşa a golit şi sufletul său de toate patimile şi cugetele pământeşti, că nu gândea nici la cinste, şi nici la bogăţia vremelnică; nu gândea la înălţimea neamului său, nici la banii cei mulţi şi lucrurile cele mişcătoare şi nemişcătoare, ci le-a urât pe toate ca pe nişte gunoaie, şi pe Însuşi Dumnezeu l-a dorit. Apoi dorea de mic să găsească undeva loc liniştit şi netulburat, ca să vorbească cu doritul Hristos, rugându-se. Din pricina aceasta, a fugit din patria lui şi s-a dus la Constantinopol, pentru ca să afle un oarecare monah îmbunătăţit, care să-l facă călugăr.

Deci, căutând dintr-un loc înalt al cetăţii, a văzut un munte departe de acolo, înalt şi mai presus decât alţii. Şi întrebând pe cineva

[1] Tradus din greceşte

cum se numea acel munte, i-au spus că-i zice muntele lui Avxentie, în care era un om sfânt, care pustnicea acolo, deasupra, de mulţi ani. Muntele acela era foarte aspru şi cu vârf înalt, lipsit de toate cele de mâncare; căci numai pietre şi lemne multe erau acolo. Deci pentru cele trupeşti era cât se poate de amar şi nefolositor, iar pentru suflet era loc priincios de mântuire; căci cele obositoare şi amare ale trupului dau sufletului dezmierdare şi îndulcire, precum zice fericitul apostol: *Când suntem neputincioşi cu trupul, atunci cu sufletul suntem sănătoşi.*

Deci, când a auzit tânărul că era muntele strâmtorat şi lipsit de orice mângâiere trupească, s-a bucurat şi s-a veselit că a aflat loc după sufletul lui. Atunci a alergat cu osârdie către dânsul, precum aleargă către izvor cerbul cel însetat. Şi ajungând la Sfântul Avxentie, a căzut la picioarele lui, rugându-se cu lacrimi să-l tundă îndată monah în taină, ca să nu afle rudele şi să-l împiedice. Iar marele Avxentie, văzând nemărginita râvnă a tânărului, a înţeles dragostea cea fierbinte ce avea către Dumnezeu. Drept aceea, nicidecum nu s-a lenevit, nici s-a îndoit de el, cunoscând, cu ochiul cel prevăzător, viaţa cea viitoare a tânărului. Mai întâi l-a învăţat destul şi l-a sfătuit, apoi l-a tuns monah. Iar tânărul atât de mult a sporit în ascultare şi în celelalte fapte bune, încât a dat în fiecare zi rodul său, ca un pom bun care este sădit lângă apă.

După puţin timp a adormit marele Avxentie, lăsând pe fericitul Vendemian moştenitor al faptei sale bune şi pildă a pustniciei, iar acesta a zidit singur o chilie foarte mică, mai jos decât chilia bătrânului, în care a stat cinci ani, având mintea totdeauna înălţată către cele cereşti, şi mai înainte văzând în odihnă petrecerea îngerilor, pe care se sârguia să-i urmeze pe cât putea, cu nevoinţa marii pustnicii.

Dar, fiindcă locul acela era foarte vătămător şi strâmtorat, cuviosul se chinuia foarte mult. Era foarte slăbit de asprimea locului şi de multa postire. Drept aceea, văzând Tatăl cel de obşte şi Stăpânul nostru, Iisus Hristos, pe robul Său într-atâta strâmtorare şi în pustnicie peste măsură, a venit de faţă să-l cerceteze. Deci, arătându-se lui, i-a poruncit să se suie la locul fericitului Avxentie, ca să rămână acolo până la sfârşitul vieţii sale şi să urmeze nevoinţa bătrânului, dar nu mai multă, pentru neputinţa firii sale.

Acestea a poruncit Stăpânul nostru, pentru două pricini: întâi, ca să nu rămână locul lui Avxentie nepomenit (nefiind nimeni acolo), şi al doilea, pentru ca să nu se chinuiască mai mult iubitul Său cu strâmtorarea cea de jos, şi să moară devreme. Deci s-a suit în vârful muntelui, unde se nevoia, sârguindu-se în cântarea de psalmi şi la slujba sa. Dar vicleanul şi urătorul de bine, diavolul, nesuferind să

vadă acest fel de luminător al lumii preastrălucit, ca să lumineze tot pământul cu strălucirea şi cu petrecerea sa, cu care a scos pe mulţi de la pieire, a adunat într-o noapte pe toţi slujitorii săi, adică pe ceilalţi diavoli, care s-au prefăcut în chip de vulturi, îngeri şi corbi. Iar când cuviosul se ruga, blestemaţii aceia strigau, ca să tulbure liniştea lui, şi nu-l lăsau să se roage; însă, cu cât ei zgâriau uşile şi pereţii cu unghiile lor, strigând tare, cu atât cânta mai tare şi cu mai mare glas, în ciuda lor, încât i-a făcut de au fugit, neputând *să calce în bolduri şi să scrie în mare*, după cuvintele Scripturii.

Să lăsăm acum cele despre pustnicia şi petrecerea lui cea mai presus de om şi să spunem ceva şi despre darurile ce avea, de a prooroci cele ce aveau să fie; căci pagubă este celor iubitori de fapte bune, de vom tăcea.

Sfântul avea vreo câţiva ucenici şi împreună lucrători, şi într-o vreme nu avea pâine nicidecum; pentru aceea s-a întristat foarte mult, neştiind cum vor călători. De aceea cârteau împotriva bătrânului, precum altă dată israelitenii au cârtit împotriva lui Moise, ca nişte nemulţumitori. Iar bătrânul văzând pe tineri răbdând de foame, l-a durut inima şi a zis către ucenicul său: „Pogoară-te din munte, să întâmpini pe omul care ne aduce pâini, ca să mâncăm spre îndestulare". Atunci fratele, de bucurie, a uitat foamea sa cea mare şi, pogorându-se repede, a aflat un om care aducea mai multe pâini. Pe acesta l-a suit la mănăstire şi l-a dus către cuviosul, apoi a scos pâinile şi le-a dus la cei flămânzi, împărţind la toţi şi zicând: „Luaţi, mâncaţi şi mulţumiţi Stăpânului, care ne hrăneşte pe noi, nemulţumitorii, ca un suferitor de rele". Iar ei au mâncat şi s-au plecat dascălului.

Apoi a doua minune a urmat celei dintâi: Într-o vreme biserica nu avea nicidecum untdelemn; pentru aceea eclesiarhul a lăsat candelele nespălate. Şi întrebându-l cuviosul pentru ce nu poartă grijă de slujba sa, să spele vasele, precum se cuvenea, de vreme ce era ziua sâmbetei, acela a răspuns: „Fiindcă nu mai avem untdelemn deloc, n-a fost trebuinţă să se mai spele candelele în zadar şi fără de vreme". Atunci îi zise cuviosul: „Tu fă cu sârguinţă slujba ta şi Domnul ne va dărui cele trebuincioase". Astfel a zis, dar văzând că acei ce slujeau nu au osârdia să facă cele poruncite, a ocărât pregetarea lor şi necredinţa către Stăpânul. Iar ei în urmă pregătind candela şi împodobindu-le pe toate precum se cuvenea, au zis atunci către dânsul: „Iată, părinte, focul şi candelele sunt gata; dar unde este untdelemnul?" Iar el a răspuns, zicând: „Domnul nostru ne va trimite şi untdelemn, ca un milostiv". Deci cu cuvântul s-a făcut şi lucrul, căci a venit în ceasul acela un om necunoscut, pe care altădată nu l-au

mai văzut, cu femeia şi copiii săi, ca să-i binecuvinteze sfântul şi au adus un dobitoc încărcat cu untdelemn. Deci, binecuvântându-i fericitul şi învăţându-i cele spre folosul sufletesc, i-a liberat în pace. Iar pe ucenici i-a învăţat să nu se îngrijească pentru lucrurile cele trebuincioase, ci să aibă totdeauna nădejdea lor spre Dumnezeu.

Dar nu numai darul proorociei îl avea cuviosul, ci şi pe bolnavi îi vindeca în dar şi mai ales pe cei idropici şi pe cei ce erau bolnavi de splină. Pe scurt, a săvârşit atâtea minuni, încât este cu neputinţă să le descriu pe larg. Din acestea puţine ce am spus, să cunoască fiecare şi pe celelalte. Iar noi să venim la fericita lui mutare, ca să dăm sfârşit povestirii. Fiindcă pe pământ era născut ca un om, de aceea era nevoit să-şi dea datoria, după cele pământeşti, potrivit cuvintelor: *Pământ eşti şi în pământ te vei întoarce*. Deci, bolind puţine zile, a sfătuit pe ucenici şi i-a întărit pe temelia credinţei, căci pe lângă alte fapte bune ale sale, avea şi cuvântul înţelepciunii, din darul Sfântului Duh. Şi învăţându-i pe dânşii să aibă dragoste unii cu alţii, şi mai ales milostenie către cei lipsiţi şi scăpătaţi, s-a închis în chilia sa, închizând fereastra.

Iar ucenicii lui, care erau atunci mulţi adunaţi, pentru râvna şi urmarea lui, s-au mirat, căci altă dată n-a mai făcut aşa, să se închidă atâtea zile, ci petrecea cu dânşii, învăţându-i dumnezeieştile porunci. Deci, unii încercau să rupă scândurile, să vadă ce s-a făcut cu dascălul lor. Dar ceilalţi nu-i lăsau, crezând că se îndeletniceşte în vreo lucrare sau în rugăciune şi-l vor tulbura". Deci, prelungindu-se vremea mai mult, îl strigau încetişor fiii lui, zicând: „Pentru ce, părinte, nu ne arăţi luminata ta faţă şi nu ne spui, după obicei, cuvinte curgătoare de miere? Nu ştii că prin frumuseţea feţei şi cu podoaba cuvintelor tale – după David – ne încingem cu putere şi suntem legaţi cu părintească ta dragoste mai mult decât iedera pe copac? Nu ştii că rămânem întunecaţi când nu te vedem pe tine, ochiul nostru cel prealuminos? Deschide-ne uşa milei tale, grăieşte urechilor noastre, întăreşte pe piatră picioarele noastre şi îndreptează paşii iubiţilor tăi".

Acestea şi altele asemenea zicând, vărsau lacrimi, dar nicidecum nu se auzea glas de la părintele. Aceasta mai mult i-a tulburat şi se tânguiau nemângâiaţi, temându-se că nu cumva s-a sfârşit. Pentru aceea au fost siliţi să deschidă fereastra şi, intrând în peşteră, l-au aflat pe dânsul – o, minunată vedere! – îngenunchiat şi mort, ca şi cum se ruga.

Şi a petrecut patruzeci şi doi de ani în acea peşteră de sus. Deci, după ce l-au plâns din destul, au pregătit cele de îngropare şi i-au făcut mormântul în acelaşi loc, în care a săvârşit minunatele nevoinţe şi ca

o albină a lui Hristos, iubitoare de lucru, a adunat cu sârguinţă mierea pustniciei. Atunci au venit la îngroparea lui puţini monahi din locurile cele dimprejur, căci era omăt mare pretutindeni, şi mai ales pe vârfurile munţilor, fiindcă era întâia zi a lunii februarie. Pentru aceasta nu s-au adunat mulţi la îngroparea lui. Însă câţi s-au aflat, au săvârşit câte se cădeau cu sârguinţă şi l-au îngropat cu cinste şi cu evlavie precum se cuvenea, întru slava Tatălui, a Fiului, şi a Sfântului Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINTELE MUCENIŢE PERPETUA ŞI FELICITAS ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSELE[2]

Dacă vechile pilde de credinţă, care mărturisesc harul lui Dumnezeu şi lucrează la zidirea sufletească a omului, au fost păstrate în scris, iar prin citirea lor, ca printr-o reprezentare a faptelor, şi Dumnezeu să fie cinstit şi omul să fie întărit, de ce să nu fie istorisite şi noile mărturii, care servesc deopotrivă acestui îndoit scop?

Căci şi aceste mărturii vor ajunge cândva vechi şi folositoare urmaşilor, chiar dacă în timpul de faţă, din pricina marii cinstiri a trecutului sunt socotite de mai puţină însemnătate.

Ar putea să vadă, însă, cei ce judecă puterea Unuia Duhului Sfânt după vechimea timpului că mărturiile cele de pe urmă trebuie socotite chiar mai de preţ, ca unele ce sunt cele mai noi, după bogăţia revărsării harului, făgăduit în vremile cele mai de pe urmă ale lumii: *Căci în zilele cele mai de pe urmă, zice Domnul, voi vărsa din Duhul Meu peste tot trupul şi fiii şi fiicele oamenilor vor prooroci; şi voi vărsa din Duhul Meu peste robii şi roabele Mele şi tinerii vor avea vedenii şi bătrânii visuri vor visa.*

De aceea şi noi, care recunoaştem şi cinstim profeţiile şi vedeniile cele noi, deopotrivă făgăduite, şi le socotim, ca şi pe celelalte lucrări ale Duhului Sfânt, alături de Scriptura Bisericii, căreia i s-a trimis acelaşi Duh, spre a împărţi tuturor toate darurile, după cum a dat Domnul fiecăruia, trebuie să le scriem şi să le răspândim, citindu-le, spre slava lui Dumnezeu, pentru ca să nu se creadă cumva, fie din cauza slăbiciunii, fie pentru credinţa lipsită de nădejde, că harul lui Dumnezeu s-a dăruit numai celor din vechime, fie prin vrednicia martirilor, fie prin a descoperirilor, fiindcă

[2] Din *Acte Martirice*, Părinţi şi Scriitori Bisericeşti, vol. 11, - Bucureşti, 1982.

Dumnezeu împlineşte totdeauna ceea ce a făgăduit, spre a fi mărturie necredincioşilor şi spre folos credincioşilor.

De aceea şi noi, fraţilor şi fiilor, vă facem cunoscut ceea ce am auzit, am văzut şi am pipăit, pentru ca şi voi care aţi fost de faţă să vă aduceţi aminte de slava Domnului, iar cei ce cunoaşteţi acum din auzite să aveţi părtăşie cu sfinţii mucenici şi prin ei cu Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine mărirea şi cinstea în vecii vecilor. Amin.

Când au fost prinşi tinerii catehumeni Revocat şi Felicitas, tovarăşa lui de sclavie, Saturnin şi Secund, între aceştia se afla şi Perpetua, o tânără de familie nobilă, cu educaţie aleasă, căsătorită ca o matroană, având tată şi mamă, şi doi fraţi, unul de asemenea catehumen, şi un copil mic la sân; iar ea avea aproape douăzeci şi doi de ani. Ea însăşi, Perpetua, mărturiseşte toată desfăşurarea muceniciei sale, aşa cum a lăsat-o scrisă de mâna şi de simţirea ei:

Pe când eram încă, spune ea, cu cei ce ne prigoneau, tatăl meu, din marea lui iubire, dorea prin cuvinte şi cu dovezi drăceşti să mă întoarcă de la credinţă, iar eu i-am zis: „Tată, vezi, de pildă, vasul acela care se află acolo, un urcior sau altceva?" Şi el a zis: „Îl văd". Iar eu i-am zis: „Poate el oare fi numit cu alt nume, decât ceea ce este?" Şi el a răspuns: „Nu". „Tot aşa şi eu nu pot să mă numesc altfel, decât ceea ce sunt, creştină". Atunci tatăl meu, tulburat de acest cuvânt, s-a repezit la mine ca să-mi scoată ochii, dar m-a rănit numai; apoi, fiind învins, a plecat.

Atunci, în puţinele zile în care a lipsit tatăl meu, am adus mulţumire Domnului, şi, în lipsa lui, m-am refăcut, şi am fost botezaţi. Iar Duhul Sfânt mi-a insuflat că nu trebuie să cer altceva de la apa (Botezului), decât pătimirea trupului.

Peste câteva zile am fost duşi la închisoare; iar eu m-am înfricoşat, fiindcă niciodată n-am văzut un astfel de întuneric.

O, ce zi îngrozitoare! Era o căldură înăbuşitoare din cauza mulţimii (celor închişi) şi a brutalităţii soldaţilor. Cel mai mult eram chinuită acolo de grija copilului.

Atunci binecuvântaţii diaconi care ne slujeau, Tertius şi Pomponius, au obţinut prin daruri ca pentru câteva ore să fim scoşi într-un loc mai bun al închisorii, ca să ne răcorim. Ieşind atunci toţi din închisoare, se ocupa fiecare de ale sale. Eu mi-am alăptat copilul, aproape mort de foame. Îngrijorată pentru el, am vorbit cu mama, mi-am încurajat fratele, apoi le-am încredinţat copilul. Mă sfârşeam de durere, pentru că-i vedeam şi pe ei istovindu-se din pricina mea.

Am suferit asemenea griji multe zile şi după un timp am reuşit să obţin copilul cu mine în închisoare. El s-a făcut bine îndată, iar eu am fost uşurată de chinul şi de grija copilului. Şi s-a schimbat deodată pentru mine închisoarea, ca într-un palat, încât preferam să fiu aici decât altundeva.

Atunci mi-a zis fratele meu: „Sora mea, iată eşti în mare cinste, aşa încât poţi cere un semn de la Dumnezeu sau o vedenie, să ştim dacă o să pătimim sau vom fi liberaţi!" Iar eu, care cunoscusem că Domnul îmi ascultă rugăciunile, şi am văzut cu ochii ale Lui binefaceri atât de mari, i-am făgăduit lui cu încredere, spunând: „Îţi voi vesti mâine".

Şi căzând la rugăciune, mi s-a arătat această minunată vedenie: Am văzut o scară de bronz, de o mărime uimitoare, care se ridica până la cer, dar îngustă, pe care nu se putea urca decât unul câte unul; iar pe laturile scării erau înfipte tot felul de unelte de fier; erau acolo săbii, lănci, cângi, cuţite, încât, dacă s-ar fi urcat cineva fără băgare de seamă şi fără să privească în sus, ar fi fost sfâşiat şi bucăţi de carne din trupul lui ar fi atârnat de fiare. Sub această scară stătea culcat un balaur de o mărime uimitoare, care întindea curse celor ce urcau şi-i înfricoşa ca să nu se urce.

Satur, însă, s-a urcat cel dintâi, el fiind cel ce s-a predat de bună voie, mai pe urmă, din cauza noastră, pentru că însuşi ne învăţase în credinţă, iar atunci când am fost prinşi, el nu fusese de faţă. Ajungând în capul scării, s-a întors spre mine şi mi-a zis: „Perpetua, te ajut! Dar vezi să nu te muşte balaurul acela". Şi eu i-am răspuns: „În numele lui Iisus Hristos, nu mă va vătăma". Iar balaurul de sub scară, ca şi cum s-ar fi temut de mine, şi-a ridicat încet capul şi eu am călcat pe capul lui, ca şi cum aş fi călcat pe prima treaptă.

Iar eu m-am urcat şi am văzut o grădină de o întindere foarte mare şi în mijlocul ei şedea un bărbat înalt cu părul alb, în haină de păstor, care mulgea oile; în jurul lui stăteau multe mii de oameni îmbrăcaţi în alb, iar el a ridicat capul, m-a privit şi mi-a zis: „Bine ai venit, copilă!" M-a chemat apoi şi mi-a dat ca o înghiţitură din brânza făcută din laptele muls. Şi eu am primit-o cu mâinile împreunate şi am mâncat-o; iar toţi cei ce stăteau în jur au zis: „Amin"! Şi la auzul acestui cuvânt, m-am deşteptat, mestecând nu ştiu ce, ceva dulce.

Îndată am povestit aceasta fratelui meu şi noi am înţeles că vom pătimi; şi am început să nu mai avem nici o nădejde în lumea aceasta.

Peste puţine zile, s-a răspândit zvonul că vom fi judecaţi. A venit, însă, din cetate, pe neaşteptate şi tatăl meu, zdrobit de durere,

şi s-a urcat la mine ca să mă întoarcă de la credinţă, zicând: „Fie-ţi milă, fiică, de perii mei albi! Îndură-te de tatăl tău, dacă mai sunt vrednic să-mi zici tată; dacă te-am adus cu aceste mâini până la această floare a vârstei; dacă te-am preţuit mai mult decât pe toţi fraţii tăi, să nu mă dai spre ruşinea oamenilor! Priveşte la fraţii tăi! Gândeşte-te la mama şi la bunica ta! Priveşte la copilul tău, care nu va mai putea trăi fără tine! Leapădă-ţi mândria, ca să nu ne nimiceşti pe toţi; căci nimeni dintre noi nu va mai vorbi în voie, dacă tu ai să suferi ceva".

Acestea le spunea din iubirea sa, ca tată, sărutându-mi mâinile şi aruncându-se la picioarele mele. Şi cu lacrimi mă numea nu numai fiică, ci şi doamnă. Iar eu suferam din pricina tatălui meu, fiindcă el singur, din tot neamul meu, n-avea să se bucure de pătimirea mea! Şi l-am mângâiat, spunându-i: „Se va întâmpla la scaunul acela de judecată ce va vrea Dumnezeu! Căci să ştii că noi nu suntem în puterea noastră, ci în a lui Dumnezeu". Şi el a plecat de la mine întristat.

A doua zi, pe când stăteam la masă, am fost luaţi pe neaşteptate ca să fim judecaţi şi am fost duşi în piaţa publică. Îndată s-a răspândit zvonul în împrejurimile forului şi s-a adunat mulţime mare de popor. Ne-am urcat pe estradă. Ceilalţi, fiind întrebaţi de sunt creştini, au mărturisit că sunt. A venit şi rândul meu, şi deodată a venit tata cu copilul meu şi m-a tras de pe treaptă, rugându-se: „Fie-ţi milă de copil!"

Iar procuratorul Hilarian, care primise atunci dreptul sabiei (dreptul de viaţă şi de moarte), în locul răposatului proconsul Minucius Timinianus, mi-a zis: „Cruţă părul alb al tatălui tău! Fie-ţi milă de copilaş! Jertfeşte pentru sănătatea împăraţilor!" Iar eu i-am răspuns: „Nu fac aceasta". Hilarian întrebă: „Eşti creştină?" Şi eu am răspuns: „Sunt creştină". Iar în timp ce tatăl stăruia de mine să mă lepăd de credinţă, Hilarian a poruncit să fie pus la pământ şi să fie lovit cu nuiaua. Şi m-a durut suferinţa tatălui meu, ca şi cum eu aş fi fost lovită. Astfel am suferit pentru nefericita lui bătrâneţe.

Apoi ni s-a dat sentinţa şi ne-a condamnat pe toţi spre mâncarea fiarelor sălbatice. Iar noi am coborât veseli la închisoare. Atunci, fiindcă copilul se obişnuise să sugă la sânul meu şi să rămână cu mine în închisoare, am trimis îndată la tata pe diaconul Pomponius, ca să ceară copilul, dar tata n-a voit să-l dea. Iar Dumnezeu a voit în aşa fel ca nici el să nu mai dorească sânul şi nici eu să nu mai simt aprinderea pieptului, ca să nu mai fiu chinuită din grija copilului şi de durerea sânilor.

După puţine zile, pe când ne rugam cu toţii, mi-a scăpat pe neaşteptate, în mijlocul rugăciunii, un cuvânt şi am numit pe Dinocrate. Dinocrate era fratele meu după trup, de şapte ani, şi a murit de o boală care-i cancerase rău faţa, astfel încât moartea lui a fost ceva îngrozitor pentru toţi oamenii. Şi m-am mirat, fiindcă niciodată nu-mi venise în minte, decât atunci, încât m-am întristat, amintindu-mi de suferinţa lui. Am înţeles îndată că sunt vrednică şi că trebuie să mă rog şi pentru el, şi am început să mă rog îndelung pentru el şi să plâng către Domnul. Îndată, chiar în noaptea aceea, mi s-a arătat această vedenie: Văd pe Dinocrate, ieşind dintr-un loc întunecos, unde erau mulţi, foarte aprins de căldură şi însetat, cu faţa murdară şi palid la culoare, purtând pe faţă rana pe care o avea când a murit. Pentru el, deci, m-am rugat. Şi între el şi mine era o mare depărtare, încât nu puteam să ne apropiem unul de altul, nici eu, nici el.

Era, apoi, în locul acela unde se afla Dinocrate o fântână plină cu apă, având marginea mai înaltă decât statura copilului. Şi se întindea Dinocrate ca şi cum ar fi vrut să bea. Eu suferream, fiindcă fântâna aceea avea apă şi totuşi, din cauza înălţimii marginii, el nu putea să bea. M-am deşteptat şi am înţeles că fratele meu se chinuieşte. Dar aveam credinţă că voi fi de folos la chinul lui. Şi m-am rugat pentru el în toate zilele, până când am trecut în închisoarea din tabăra militară; căci noi aveam să luptăm la sărbătorile militare, date atunci în cinstea zilei de naştere a împăratului Geta. Şi m-am rugat pentru el ziua şi noaptea, gemând şi lăcrimând, ca să mi se împlinească rugăciunea.

Iar în ziua în care am rămas în butuci, mi s-a arătat aceasta: Am văzut locul pe care-l văzusem mai înainte şi pe Dinocrate cu trupul curat, bine îmbrăcat şi răcorit; iar unde era rana, am văzut doar un semn. Şi fântâna pe care o văzusem mai înainte, avea acum marginea micşorată până la mijlocul copilului. Curgea fără încetare apă din ea şi pe marginea ei se afla un vas plin cu apă. Dinocrate s-a apropiat şi a început să bea din el, iar apa din vas nu se împuţina. Şi, săturându-se, s-a depărtat de apă ca să se joace, bucurându-se, în felul copiilor. Şi m-am deşteptat. Am înţeles atunci că el a scăpat de pedeapsă.

Apoi, după câteva zile, soldatul Pudens, mai-marele închisorii, fiind locţiitorul sutaşului, a început să ne preţuiască şi, înţelegând că se află o mare putere în noi, el a permis multora dintre creştini şi rude să vină la noi, ca şi noi şi ei să ne întărim sufleteşte unii pe alţii.

Iar când s-a apropiat ziua muceniciei, a intrat la mine tatăl meu, zdrobit de durere, şi a început să-şi smulgă barba, să se arunce la

pământ, să se trântească cu faţa în jos, să-şi blesteme zilele şi să spună cuvinte atât de mari, încât ar fi mişcat orice fiinţă. Iar eu suferam pentru nefericita lui bătrâneţe.

În ajunul zilei când aveam să luptăm, am văzut în viziune aceasta: diaconul Pomponius venise la uşa închisorii şi bătea cu putere. Eu am ieşit şi i-am deschis. Era îmbrăcat într-o haină albă descinsă, cu încălţăminte felurit colorată. Şi mi-a zis: „Perpetua, te aşteptăm. Vino!" Şi mă ţinea de mână şi am început să mergem prin locuri stâncoase şi întortocheate. În sfârşit, am ajuns cu greutate, gâfâind, în amfiteatru şi m-a dus în mijlocul arenei şi mi-a zis: „Nu te teme! Sunt cu tine aici şi sufăr împreună cu tine".

Şi a plecat. Iar eu văd o mulţime mare de popor, încremenită de uimire. Şi fiindcă ştiam că am fost condamnată la mâncarea fiarelor, mă miram că nu se dă drumul fiarelor împotriva mea. Atunci a ieşit contra mea un egiptean, urât la înfăţişare, cu slujitorii săi, ca să lupte cu mine. Lângă mine au venit nişte tineri frumoşi, ca ajutători şi sprijinitori ai mei. Am fost dezbrăcată şi parcă mă schimbasem în bărbat. Şi au început sprijinitorii mei să mă ungă cu untdelemn, cum se obişnuieşte la luptă (în jocurile publice). În faţa mea văd pe egiptean că se tăvăleşte în nisip.

Şi a apărut apoi un bărbat oarecare de o mărime uimitoare, care întrecea chiar înălţimea amfiteatrului, îmbrăcat într-o haină de purpură prinsă cu două agrafe pe mijlocul pieptului, neîncins, având încălţăminte felurit colorată din aur şi argint. El purta în mână o nuia, ca mai-marele gladiatorilor, şi o ramură verde pe care erau nişte mere de aur. Şi cerând linişte, a zis: „Dacă acest egiptean o va învinge pe Perpetua, el o va ucide cu sabia; dar ea, dacă îl va birui, va primi această ramură". Şi s-a retras.

Iar eu şi egipteanul – zise Perpetua – ne-am apropiat unul de altul şi am început lupta cu pumnii. El voia să-mi prindă picioarele, iar eu îl loveam în faţă cu călcâiele. Şi m-am ridicat în aer şi am început să-l lovesc astfel, ca şi cum nu aş fi călcat pământul. Dar când am văzut că lupta va dura, mi-am împreunat mâinile, mi-am pus degetele unele într-altele, l-am apucat de gât şi l-am izbit cu faţa la pământ; apoi, cu călcâiul, i-am călcat capul. Şi poporul a început să strige de bucurie şi sprijinitorii mei să cânte. Şi m-am apropiat de bărbatul care avea acea ramură verde şi am primit merele de aur. El m-a sărutat şi mi-a zis: „Fiico, pace ţie!" Şi am început să merg biruitoare spre poarta Sanavivaria. Atunci m-am deşteptat şi am înţeles că nu voi avea de luptat cu fiarele, ci împotriva diavolului. Ştiam însă că voi fi biruitoare.

Am scris acestea până în ajunul muceniciei. Ce se va petrece, însă, în timpul muceniciei, de va vrea cineva, s-o scrie.

Dar şi binecuvântatul Satur a istorisit această vedenie a sa, pe care a scris-o el însuşi:

Pătimiserăm, spune el, şi ieşiserăm din trup şi am început să fim duşi de patru îngeri spre răsărit, ale căror mâini nu ne atingeau. Mergeam ca şi cum urcam o colină uşoară. Şi trecând prima lume, am văzut o lumină foarte mare. Şi i-am zis Perpetuei, căci ea era alături de mine: „Aceasta este ceea ce ne făgăduia Domnul. Acum ni se împlineşte făgăduinţa".

Şi pe când eram purtaţi de cei patru îngeri, ne-a apărut o mare întindere, care era ca un fel de grădină (paradisul), având arbori de trandafiri şi tot felul de flori. Înălţimea arborilor era ca a chiparoşilor, iar frunzele lor cădeau fără încetare. Acolo, în grădină, însă, erau alţi patru îngeri, mai strălucitori ca ceilalţi. Aceştia, când ne-au văzut, ne-au dat multă cinstire şi au zis celorlalţi îngeri cu admiraţie: „Iată, ei sunt! Iată, ei sunt!"

Şi îngerii care ne purtau, înfricoşându-se, ne-au lăsat jos. Şi am străbătut cu picioarele noastre o arenă pe un drum larg, şi am găsit acolo pe Jocundus, Saturnin şi Artaxius, care au pierit arşi de vii în aceeaşi prigoană, precum şi pe Quintus, care murise şi el ca mucenic în închisoare. Şi-i întrebam pe ei, unde sunt ceilalţi. Îngerii ne-au spus: „Veniţi mai întâi înăuntru, mergeţi şi vă închinaţi Domnului".

Şi am ajuns aproape de un lăcaş, ai cărui pereţi erau făcuţi parcă din lumină. Iar înaintea porţii acelui lăcaş stăteau patru îngeri, care îmbrăcau în veşminte albe pe cei ce intrau. Şi am intrat şi am auzit un glas armonios, fără încetare: „Sfânt, Sfânt, Sfânt!" Şi am văzut în acel loc şezând un bărbat bătrân cu perii capului ca zăpada, dar cu o faţă de tânăr; picioarele lui nu le-am văzut. Iar la dreapta şi la stânga lui, stăteau patru bătrâni, şi în urma acestora stăteau în picioare mai mulţi bătrâni.

Şi intrând, ne-am oprit uimiţi în faţa tronului. Cei patru îngeri ne-au ridicat în sus şi noi l-am sărutat (pe bătrân), iar el ne-a mângâiat cu mâna pe faţă. Şi ceilalţi bătrâni ne-au zis: „Să ne ridicăm în picioare". Şi noi ne-am ridicat şi ne-am dat sărutul păcii. Şi ne-au zis bătrânii: „Mergeţi şi vă bucuraţi!" Iar eu i-am spus Perpetuei: „Ai ceea ce voieşti". Şi ea mi-a răspuns: „Mulţumesc lui Dumnezeu că, precum am fost voioasă în trup, acum sunt aici şi mai voioasă".

Apoi am ieşit, şi înaintea porţilor am văzut pe episcopul Optatus la dreapta şi pe învăţatul preot Aspasius la stânga, despărţiţi şi trişti.

Ei s-au aruncat la picioarele noastre şi au zis: „Împăcaţi-ne între noi, fiindcă voi aţi ieşit din lume şi ne-aţi lăsat pe noi aşa" (neîmpăcaţi). Iar noi le-am zis: „Nu eşti tu episcopul nostru, iar tu preotul nostru? Cum de vă aruncaţi voi la picioarele noastre?" Am fost mişcaţi de aceasta şi i-am îmbrăţişat. Iar Perpetua a început să vorbească greceşte cu ei. Şi noi ne-am dus de-o parte în grădină, sub un arbore de trandafir. Şi pe când vorbeam cu ei, îngerii le-au zis: „Lăsaţi-i pe aceştia să se refacă. Iar dacă între voi aveţi neînţelegeri, iertaţi-vă unii pe alţii". Şi ei s-au tulburat. Atunci îngerii au zis episcopului Optatus: „Îndreaptă-ţi poporul, fiindcă oamenii se adună la tine ca şi cum s-ar întoarce de la circ, certându-se între ei ca între partide". Şi ni s-a părut că ei ar vrea să închidă porţile paradisului. Iar noi am început să cunoaştem acolo mulţi fraţi, chiar şi martiri. Toţi ne hrăneam cu un miros de nedescris, care ne sătura. Atunci, bucurându-mă, m-am deşteptat.

Acestea sunt vedeniile mai însemnate ale acestor preafericiţi martiri, Satur şi Perpetua, pe care le-au scris ei înşişi. Iar pe Secund, Dumnezeu l-a chemat din lume printr-o moarte mai timpurie, în închisoare, dar nu fără har, ca să scape de fiarele sălbatice. Dacă, totuşi, n-a cunoscut sabia în viaţă, trupul lui a cunoscut-o, desigur, după moarte.

Cât despre Felicitas, s-a bucurat şi ea de harul Domnului. Pentru că se afla în luna a opta de sarcină, căci fusese arestată însărcinată, iar ziua priveliştii se apropia, ea era în mare frământare, ca nu cumva, din cauza sarcinii, să fie amânată de la pătimire. Căci nu se îngăduia după legile romane ca femeile însărcinate să fie condamnate la moarte. Apoi, se temea să nu-şi verse sângele ei sfânt şi nevinovat printre alţi nelegiuiţi mai în urmă.

Dar şi însoţitorii ei de mucenicie erau adânc întristaţi de a lăsa o aşa de bună tovarăşă şi însoţitoare singură pe calea aceleiaşi speranţe. De aceea, cu trei zile înaintea muceniciei, uniţi cu toţii în aceeaşi întristare, au făcut rugăciune către Domnul. Şi îndată după rugăciune, au cuprins-o durerile (naşterii). Şi pe când suferea, plângându-se de greutatea firească a unei naşteri în luna a opta, unul dintre paznicii celor închişi i-a zis: „Dacă tu suferi acum atât de mult, ce vei face atunci când vei fi aruncată fiarelor, pe care le-ai dispreţuit, fiindcă n-ai voit să jertfeşti zeilor?" Şi ea a răspuns: „Acum eu sufăr ceea ce sufăr. Acolo, însă, un altul – Hristos – va fi în mine, care va pătimi pentru mine, fiindcă şi eu voi pătimi pentru El". Astfel a născut o fetiţă pe care a crescut-o o soră creştină ca pe o fiică a ei.

Aşadar, fiindcă Duhul Sfânt a îngăduit şi, îngăduind, a voit să fie scrisă desfăşurarea acestei mucenicii, deşi suntem nevrednici să descriem continuarea unei biruinţe atât de mari, îndeplinim totuşi aceasta ca pe o însărcinare a preasfintei Perpetua, ba chiar ca pe un testament al ei, adăugând încă o mărturie despre statornicia şi măreţia sufletului ei.

Astfel, când ei erau trataţi mai aspru de tribunul închisorii, fiindcă după înştiinţările unor oameni de nimic, el se temea să nu fim răpiţi din închisoare prin nişte farmece vrăjitoreşti, Perpetua i-a zis în faţă: „De ce, deci, nu ne îngădui nouă, prea aleşilor osândiţi ai Cezarului, să ne refacem, noi care vom avea să luptăm de ziua naşterii lui? Nu este oare spre cinstea ta, dacă o să fim prezentaţi mai arătoşi?" Tribunul s-a înfricoşat şi s-a ruşinat, şi de aceea a poruncit să fim trataţi mai omeneşte, îngăduind ca fratele ei şi ceilalţi să aibă libertatea de a intra şi să ne întărim sufletele împreună. Chiar şi mai-marele închisorii a devenit credincios.

Iar în ajunul pătimirii, pe când luau ultima cină, pe care o numesc masă liberă, ei au făcut din masa liberă, pe cât le-a fost cu putinţă, o agapă, o masă a dragostei. Cu aceeaşi statornicie în credinţă, ei au vorbit celor de faţă, amintindu-le de judecata lui Dumnezeu, mărturisind fericirea pentru pătimirea lor şi luând în râs curiozitatea celor ce alergau să privească la chinurile lor.

Satur le-a zis: „Nu vă este de ajuns ziua de astăzi ca să priviţi în voie ceea ce veţi urî mâine? Azi prieteni, mâine duşmani. Întipăriţi-vă bine în minte feţele noastre, ca să ne recunoaşteţi în ziua aceea!". Astfel, toţi au plecat de acolo înspăimântaţi, mulţi dintre ei crezând în Hristos.

Apoi a sosit şi ziua strălucită a biruinţei lor şi ei au pornit de la închisoare spre amfiteatru ca spre cer, veseli şi frumoşi la înfăţişare; iar dacă poate păreau înfioraţi, aceasta era de bucurie, nu de teamă. În urma lor mergea Perpetua cu pas liniştit, ca o mireasă a lui Iisus Hristos, ca aleasa lui Dumnezeu, iar prin strălucirea ochilor ei, a făcut să se plece privirea tuturor.

Felicitas, de asemenea, mergea bucuroasă că a născut sănătoasă, ca să lupte cu fiarele, trecând de la sânge spre sânge, de la moaşă la gladiator, ca să se cureţe după naştere printr-un al doilea botez (botezul sângelui). Iar când au fost duşi la poartă şi siliţi să se schimbe de haine – bărbaţii să se îmbrace în veşmintele preoţilor lui Saturn, iar femeile în cele ale preoteselor zeiţei Ceres –, curajoasa Perpetua s-a împotrivit cu hotărâre până la sfârşit; căci zicea ea: „Am

venit de bună voie până aici, ca să nu fie îngrădită libertatea noastră. De aceea ne-am dat viaţa, ca să nu facem aşa ceva. Aşa ne-am înţeles cu voi asupra acestui lucru". Şi nedreptatea a recunoscut dreptatea, iar tribunul a îngăduit să fim băgaţi în arenă aşa cum eram, îmbrăcaţi simplu.

Perpetua cânta psalmi, călcând de mult capul egipteanului. Iar Revocat, Saturnin şi Satur înfricoşa mulţimea care privea la ei, cu judecata lui Dumnezeu. Apoi, când au ajuns în faţa lui Hilarian, au început să-i spună: „Tu ne pedepseşti pe noi, iar Dumnezeu te va pedepsi pe tine". Mulţimea înfuriată de cuvintele pe care le grăiau, a cerut să fie bătuţi pe rând cu bice de către gladiatori. Iar ei cu bucurie au primit bătăile şi rănile, desigur, socotind că au îndurat ceva şi din patimile Domnului.

Dar Cel care a zis: *Cereţi şi veţi primi*, a dat celor ce au cerut, moartea pe care şi-o dorise fiecare. Astfel, când discutau între ei despre pătimirea pe care şi-ar dori-o, Saturnin mărturisea într-adevăr că ar voi să fie aruncat la toate fiarele, ca să poarte o cunună mai slăvită. Aşadar, la începutul priveliştii, pe când el şi Revocat se luptau cu un leopard, au fost atacaţi şi de un urs. Satur de nimic nu se temea mai mult ca de urs. Însă presimţea că va fi ucis de o muşcătură de leopard. Dar, când a fost aruncat în faţa unui porc mistreţ, vânătorul care-l legase de acest mistreţ a fost sfâşiat mai degrabă de această fiară, iar a doua zi după priveliişte, acesta muri, iar Satur a fost doar trântit la pământ. Iar când a fost dus spre a fi dat ursului, ursul n-a voit să iasă din cuşcă. Şi astfel, pentru a doua oară, Satur a fost adus înapoi nevătămat.

Pentru tinerele femei, însă, procuratorul pregătise o vacă foarte furioasă, dresată anume, mai mult ca de obicei, pentru acest scop. Ele au fost aduse în arenă îmbrăcate cu nişte haine subţiri. Atunci s-a înfiorat mulţimea văzând pe Perpetua, o copilă gingaşă, iar pe Felicitas încă suferind după naşterea pe care o avusese de puţin timp. De aceea ele au fost duse înapoi şi îmbrăcate în haine lungi.

Aruncate în arenă, mai întâi Perpetua a fost trântită de vacă la pământ. Şi pe când stătea aşa, văzându-şi ea tunica spintecată, o strânse spre a-şi acoperi picioarele, amintindu-şi mai degrabă de ruşine, decât de durere. Apoi îşi prinse părul, căci nu se cădea ca o martiră să pătimească cu părul despletit, ca să nu pară că plânge în biruinţa ei. S-a ridicat astfel în picioare şi, văzând pe Felicitas fără putere, s-a apropiat de ea, i-a dat mâna şi a ridicat-o. Şi au rămas împreună în picioare; iar sălbăticia mulţimii îmblânzindu-se, au fost

aduse din nou la poarta Sanavivaria[3]. Acolo Perpetua, după ce a fost primită de un oarecare catehumen, cu numele Rustic, care nu se dezlipea de ea, ca şi cum se trezise din somn – atât de mult fusese ea în duh şi în extaz –, a început să privească în jur şi a zis tuturor celor ce priveau uimiţi la ea: „Oare când vom fi duse înaintea acelei vaci pe care n-o ştiu?”

Iar când a aflat ceea ce i se întâmplase, n-a crezut la început, ci doar după ce recunoscu urmele chinuirii pe trupul şi pe haina ei. Apoi, chemând pe fratele său şi pe acel catehumen, le-a vorbit, spunând: „Fiţi tari în credinţă şi să vă iubiţi unii pe alţii; iar de pătimirile noastre să nu vă tulburaţi”.

La altă poartă, Satur încuraja pe soldatul Pudens, zicând: „În sfârşit, aşa precum am bănuit şi desigur am spus, până acum n-am fost lovit de nici o fiară. Dar acum să crezi cu toată inima, că merg acolo şi voi fi ucis dintr-o singură muşcătură de leopard”.

Şi îndată, la sfârşitul priveliştii, dându-se drumul unui leopard, dintr-o singură muşcătură a curs atâta sânge, încât poporul, întorcându-se spre el, i-a strigat cu glas mare mărturia celui de-al doilea botez: „Curăţat, mântuit; curăţat, mântuit”.

Într-adevăr era mântuit cel care se spălase în modul acesta. Atunci el a zis soldatului Pudens: „Rămâi cu bine şi aminteşte-ţi de credinţa mea; iar acestea să nu te tulbure, ci să te întărească”.

În acelaşi timp, i-a cerut inelul din deget şi înmuindu-l în rană i l-a dat ca semn al iubirii şi ca amintire a sângelui său. De acolo, a fost aşezat împreună cu ceilalţi, în locul unde se obişnuia să li se taie capul. Dar fiindcă poporul cerea să-i aducă în mijloc, ca atunci când sabia va străpunge trupul lor ei să devină părtaşi cu ochii la ucidere, martirii se ridicară de bună voie şi se mutară acolo unde voia mulţimea.

Ei s-au sărutat în faţa mulţimii unii cu alţii, ca să săvârşească mucenicia lor prin sărutul solemn al păcii.

Într-adevăr, ceilalţi primiră tăierea capului nemişcaţi şi în tăcere; mai ales Satur care se urcase mai întâi şi cel dintâi şi-a dat sufletul. El sprijinea şi pe Perpetua.

Iar Perpetua, ca să guste ceva din durere, ţipă, când a fost lovită între coaste; apoi ea însăşi duse la gâtul ei mâna tremurătoare a gladiatorului care şovăia. Poate că asemenea femeie de care se temea duhul necurat, n-ar fi putut fi omorâtă altfel, de n-ar fi voit ea.

---

[3] La *Porta Sanavivaria*, erau scoşi luptătorii victorioşi sau cei pe care mulţimea din circ voia să-i cruţe; iar cei omorâţi, erau scoşi afară din circ pe *Porta Libitinensis* sau *Porta Libitina*.

O, preaviteji şi preafericiţi martiri! O, voi cei într-adevăr chemaţi şi aleşi spre slava Domnului nostru Iisus Hristos. Oricine care măreşte, cinsteşte şi adoră slava Lui trebuie desigur să cinstească şi aceste noi mărturii (de credinţă), nu mai mici decât cele vechi spre întărirea Bisericii, pentru ca şi aceste noi mărturii să arate că Unul şi acelaşi Duh Sfânt lucrează până acum împreună cu atotputernicul Dumnezeu Tatăl şi cu Fiul Său, Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava şi nemărginita putere în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU PETRU DIN GALATIA

Acesta fiind de şapte ani, şi-a lăsat părinţii şi s-a dus la Ierusalim, apoi în Antiohia. Acolo închizându-se într-un mormânt, petrecea viaţă pustnicească, nemâncând nimic o zi întreagă, iar a doua zi, târziu, gusta puţină pâine şi apă. Apoi era făcător de minuni, tămăduind bolile şi izgonind diavolii din oameni. Viaţa şi minunile lui le descrie fericitul Teodorit, episcopul Cirului, şi pomeneşte despre maica sa. De două ori a tămăduit-o Cuviosul Petru: o dată de orbirea ochilor, când a sfătuit-o cu înţelepciune să nu se înfrumuseţeze cu podoabele cele din afară; iar a doua oară, de durerile cele grele de după naşterea fiului ei, acest Teodorit, când, fiind aproape să moară, a întors-o din pragul morţii.

După aceea, pe o fecioară oarecare, nevăzut a răpit-o din mâinile voievodului cetăţii, care voia s-o necinstească cu sila, iar pe slujitorul acela l-a orbit. Apoi pe mulţi îndrăciţi i-a izbăvit cu rugăciunea de duhuri viclene. Ajungând la adânci bătrâneţi, s-a odihnit cu pace, având de la naşterea sa 99 de ani, dintre care şapte a vieţuit lângă părinţi, iar 92 i-a petrecut în pustiu.

LUNA FEBRUARIE

ZIUA A DOUĂ

CUVÂNT LA ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI ŞI JERTFA PREACURATEI FECIOARE MARIA, NĂSCĂTOAREA DE DUMNEZEU

După Naşterea Domnului Iisus Hristos, trecând patruzeci de zile şi împlinindu-se vremea curăţiei celei legiuite, Preacurata şi Preabinecuvântata Fecioară Maică, plecând din Betleem cu Sfântul Iosif, logodnicul, şi venind la Ierusalim, în Biserica lui Dumnezeu, purtând pe Hristos Pruncul cel de patruzeci de zile, a mers să împlinească Legea Domnului şi să se curăţească după naştere, prin aducerea jertfei celei cuviincioase lui Dumnezeu şi prin rugăciunea preotului. Apoi, să pună înaintea Domnului pe Pruncul cel întâi născut şi să-L răscumpere cu preţul cel rânduit, precum s-a poruncit lui Moise de către Domnul, în Legea Veche şi cum se scrie despre aceea în legea curăţirii, şi anume: *Femeia care va zămisli şi va naşte parte bărbătească, necurată va fi şapte zile şi în ziua a opta să se taie pruncul împrejur, iar ea va şedea treizeci şi trei de zile sub acoperământul necurăţiei sale; de tot lucrul sfânt să nu se atingă şi în biserică să nu intre, până ce se vor sfârşi cele patruzeci de zile ale curăţiei ei. Şi când se vor împlini zilele curăţirii, să aducă un miel de un an, fără de prihană, spre arderea cea de tot şi un pui de porumbel sau de turturea, pentru păcat; iar de nu va fi bogată ca să aducă miel, atunci să aducă două turturele sau doi pui de porumbel, unul spre arderea cea de tot şi altul pentru păcat; apoi se va ruga pentru dânsa preotul şi se va curăţi.*

Despre punerea înaintea Domnului a celui dintâi născut, astfel este scris: *Sfinţeşte-Mi pe tot cel dintâi născut (parte bărbătească), care deschide pântecele*. Şi iarăşi: *Pe cel întâi născut al fiilor tăi să Mi-l dai Mie*. Aceasta se urma pentru facerea de bine cea mare a

lui Dumnezeu, încă din Egipt, când s-au cruţat cei întâi născuţi ai lui Israel. Pentru aceasta, israilitenii aduceau pe pruncii lor cei întâi născuţi în biserică, dându-i dajdie lui Dumnezeu, ca pe o datorie stabilită prin lege. Şi iarăşi de la Dumnezeu îi răscumpăra pe aceia cu preţ, care se numea argintul răscumpărării, şi acela se da leviţilor care slujeau în Biserica Domnului, precum este scris despre aceasta în cartea a patra a lui Moise. Preţul hotărât al răscumpărării era cinci sicli, iar fiecare siclu sfânt preţuia cam vreo trei lei.

Deci, acea lege a Domnului împlinind-o Maica lui Dumnezeu, a venit acum în biserică, cu Dătătorul Legii. A venit să se curăţească deşi nu-i trebuia curăţire, fiind neîntinată şi Preacurată. Pentru că aceea care a zămislit fără bărbat şi a născut fără dureri şi fără vătămarea curăţiei sale celei fecioreşti, aceea n-a avut nici un fel de necurăţie obişnuită femeilor celor ce nasc. Pentru că ceea ce a născut pe Izvorul curăţiei, cum putea să se afle sub necurăţie? Din ea S-a născut Hristos, ca un rod din pom; iar pomul nu se vatămă, nici se întinează după înflorirea rodului său.

Nevătămată şi curată a rămas Fecioara după naşterea lui Hristos, adică a rodului celui binecuvântat. Prin ea a trecut Hristos precum raza soarelui trece prin sticlă sau prin cristal. Precum nu se sfarmă, nici întinează raza care trece prin sticlă şi prin cristal, ci mai curat îl străluceşte, tot aşa şi Soarele dreptăţii, Hristos, n-a vătămat fecioria Preacuratei Maicii Sale, nici cu durerile cele obişnuite femeilor n-a întinat uşa naşterii celei fireşti, cea cu curăţia pecetluită şi cu fecioria păzită, trecând mai presus de fire; ci mai ales i-a îndoit curăţia ei, sfinţind-o prin trecerea Sa şi luminând-o cu dumnezeiasca lumină a harului.

Nu avea nevoie de curăţire aceea care a născut fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul. Dar ea, ca să nu se arate potrivnică Legii, ci mai ales să fie ascultătoare, a venit să se curăţească, ea, cea cu totul curată şi fără prihană. Pe lângă aceasta fiind şi smerită, nu se mândrea întru curăţia sa, ci, ca şi cum ar fi fost necurată, a venit înaintea uşii bisericii Domnului, ca să stea şi să ceară curăţire, neîngreţoşându-se de cei necuraţi şi păcătoşi. Apoi a adus jertfă, nu ca cei bogaţi, care aduceau un miel de un an fără prihană, ci ca acei săraci, care aduceau două turturele sau doi porumbei, arătând în toate smerenie şi iubind sărăcia, iar de mândria bogaţilor fugind. Din aurul cel adus de împăraţi puţin a luat şi acela l-a împărţit la săraci şi la scăpătaţi, păstrând foarte puţin pe calea spre Egipt. Deci, cumpărând păsările cele zise după Lege, le-a adus jertfă şi cu acelea a adus şi pe Pruncul său cel întâi născut, cum se spune: „Au adus părinţii pe

Pruncul Iisus, în Ierusalim, ca să-L pună înaintea Domnului, precum este scris în Legea Domnului, că toată partea bărbătească, ce deschide pântecele, sfânt Domnului se va chema. Deci, ţinându-L în mâinile Sale, şi-a plecat genunchii şi cu cinste-L înălţa lui Dumnezeu, zicând:

„Iată, o, Preaveşnice Părinte, Acesta este Fiul Tău, pe Care L-ai trimis ca să se întrupeze din mine, pentru mântuirea neamului omenesc. Iată, pe Care Tu L-ai născut mai înainte de veci, fără maică; iar eu, prin a Ta bunăvoire, în anii cei mai de pe urmă, L-am născut fără de bărbat. Iată rodul pântecelui meu cel întâi născut, Care prin Duhul Tău cel Sfânt în mine S-a zămislit şi negrăit din mine a ieşit, precum Tu Însuţi ştii. Iată Fiul meu întâi născut – şi Care este al Tău mai întâi – cu Tine de o fiinţă şi fără de început, pentru că de la Tine S-a pogorât, nedepărtându-Se însă de dumnezeirea Ta. Primeşte pe Cel întâi născut, cu Care ai făcut toate. Primeşte pe cuvântul Tău cel din mine întrupat, prin Care ai întărit cerurile, ai întemeiat pământul şi ai adunat apele. Primeşte pe Fiul Tău cel din mine, pe Care Îl aduc Ţie, ca pentru El şi pentru mine să rânduieşti precum Îţi este plăcut şi, cu Trupul şi cu Sângele Acestuia, cel din mine luat, să se răscumpere neamul omenesc”.

Unele ca acestea zicând, a pus pe iubitul ei Fiu în mâinile arhiereului, slujitorul lui Dumnezeu, ca în mâinile lui Dumnezeu. Şi, după Legea dumnezeiască L-a răscumpărat pe El, cu preţul cel hotărât, adică cu cinci sicli, care era înainte închipuire a celor cinci răni mari ale lui Hristos, pe Care le-a primit pe cruce, prin care toată lumea s-a răscumpărat de blestemul Legii şi de robia vrăjmaşului.

Se mai povesteşte încă, de Sfinţii Părinţi, că Sfântul prooroc Zaharia, tatăl Mergătorului înainte, a aşezat pe Preacurata Fecioară, care a intrat cu Pruncul pentru curăţire în biserică, nu în locul celor ce se curăţau, ci în locul fecioarelor, în care femeile care aveau bărbaţi nu se cădea să stea. Văzând cărturarii şi fariseii aceasta, au început a cârti, iar Zaharia a stat împotriva lor, încredinţându-i că acea maică şi după naştere e fecioară curată. Iar ei necrezând, sfântul le spunea că firea omenească, cu toată făptura, este slujitoare Ziditorului său, şi în mâinile Lui cele atotputernice este, ca după a Sa voie să rânduiască toate, adică să facă astfel ca fecioara să nască şi după naştere să rămână iarăşi fecioară. „Deci pentru aceasta nu am deosebit pe această Maică de la locul fecioarelor, de vreme ce este fecioară cu adevărat”.

În aceeaşi vreme când părinţii au suit pe pruncul Iisus, ca să facă după obiceiul Legii pentru dânsul, în biserică a venit, purtându-se de Duhul lui Dumnezeu, Sfântul Simeon bătrânul, om drept şi

credincios, aşteptând mângâierea lui Israel, care era să fie prin venirea lui Mesia, pentru că ştia că acum se apropie Mesia cel aşteptat, de vreme ce sceptrul lui Iuda trecuse la Irod, după proorocia strămoşului Iacov patriarhul, care mai înainte a zis: *Nu va lipsi domn din Iuda, până ce va veni aşteptarea neamurilor, Hristos Domnul*. Asemenea şi cele şaptezeci de săptămâni de câte şapte ani ale lui Daniil, acum se sfârşiseră, după care se socotise că va fi venirea lui Mesia. Pe lângă aceasta, lui Simeon îi era făgăduit de la Duhul Sfânt să nu vadă moartea mai înainte de a-L vedea pe Hristos Domnul.

Acela, privind spre Fecioara cea Preacurată şi spre Pruncul cel ţinut de ea, a văzut darul lui Dumnezeu, înconjurând pe Maica şi Pruncul ei şi, cunoscând cu duhul că Acela este Mesia cel aşteptat, s-a apropiat cu sârguinţă şi, primindu-l în mâini cu bucurie negrăită şi cu frică cucernică, cel albit ca o lebădă de căruntеţe a dat mare mulţumire lui Dumnezeu, înaintea sfârşitului său, cu veselie cântând şi zicând:

„*Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpâne, după Cuvântul Tău, în pace*. Eu n-am avut linişte în gândurile mele, în toate zilele aşteptându-Te şi în toate zilele îngrijindu-mă, când vei veni. Acum, văzându-Te, pace am câştigat şi, de grijă scăpând, mă duc din cele de aici, veste de bucurie ducând părinţilor mei pentru că voi spune despre venirea Ta în lume, strămoşului Adam, lui Avraam, lui Moise, lui David, lui Isaia şi celorlalţi sfinţi părinţi şi prooroci. Apoi voi umple de negrăită bucurie pe cei ce sunt mâhniţi acum şi către care degrabă mă slobozeşte, ca degrabă şi ei, lepădând mâhnirea, să se veselească de Tine, izbăvitorul lor. Slobozeşte-mă pe mine, robul Tău, ca să mă odihnesc, după ostenelile cele de mulţi ani, în sânul lui Avraam; căci acum au văzut ochii mei mântuirea Ta cea pregătită tuturor popoarelor. Ochii mei au văzut lumina cea pregătită pentru izgonirea întunericului, spre luminarea neamurilor, spre descoperirea tainelor dumnezeieşti celor neştiute, lumina care ai răsărit spre slava poporului Tău Israel, şi pe care, prin proorocul Isaia, ai făgăduit-o, zicând: *Am dat în Sion mântuire lui Israel, spre preamărire*".

Auzind Iosif şi Preacurata Fecioară unele ca acestea despre Prunc, de la sfântul şi dreptul bătrân, se mirau de cele grăite pentru El, pentru că vedeau pe Simeon grăind către Prunc ca spre un om bătrân. Apoi, se ruga nu ca unui om, ci ca unui Dumnezeu Care are puterea vieţii şi a morţii şi Care putea să-l slobozească îndată pe bătrân spre altă viaţă sau să-l Ţie încă în cea de aici.

Deci i-a binecuvântat Simeon, lăudând şi mărind pe Maica cea Preanevinovată, care a născut pe Omul Dumnezeu şi, fericind pe

Sfântul Iosif, părutul tată, care s-a învrednicit a fi slujitor unei Taine ca aceasta. Apoi a zis către Maria, Maica Lui, iar nu către Iosif, pentru că vedea cu prooroceşti ochi pe Maica cea fără de bărbat:

„*Iată, Acesta este spre căderea şi scularea multora*, adică spre căderea celor care nu vor voi să creadă cuvintele Lui, iar spre scularea celor ce vor primi cu dragoste sfânta Lui propovăduire; spre căderea cărturarilor şi a fariseilor, pe care i-a orbit răutatea lor, iar spre scularea pescarilor celor simpli şi neştiutori. Pentru că va alege pe cei neînţelepţi, ca să ruşineze pe cei înţelepţi ai veacului acestuia. Apoi va fi spre căderea sinagogii evreieşti a Legii celei Vechi şi spre ridicarea Bisericii lui Dumnezeu, prin darul cel nou. Şi spre semnul Căruia se va zice împotrivă, căci multă grăire împotrivă va fi pentru Dânsul între popoare; unii vor zice că este bun, iar alţii nu, ci că înşeală poporul. Şi-L va pune pe El, după cuvântul proorocului Ieremia, ca pe o ţintă spre săgetare, spânzurându-L pe lemnul crucii şi rănindu-L cu piroanele ca şi cu săgeţile şi cu suliţa. În acea vreme, ţie, o, Maică fără de bărbat, prin suflet îţi va trece sabia şi vei suferi dureri în inimă, când vei vedea pe Fiul tău pironit pe cruce, pe care l-ai născut în lumea aceasta fără de dureri. Pe Acela îl vei petrece din lumea aceasta cu multe dureri şi cu mare tânguire”.

Atunci era acolo şi Ana proorociţa, fiica lui Fanuil, din seminţia lui Aşer, care îmbătrânise în văduvie foarte mult, ca la optzeci şi patru de ani şi care numai şapte ani vieţuise cu bărbatul său din fecioria ei. Rămânând văduvă, tot restul vieţii ei l-a petrecut cu dumnezeiască plăcere, nedepărtându-se de biserică, ci cu postul şi cu rugăciunile slujind lui Dumnezeu ziua şi noaptea. Aceea, apropiindu-se într-acel ceas, multe proorociri spunea despre Pruncul cel adus în Biserica Domnului, tuturor celor ce aşteptau izbăvirea în Ierusalim.

Auzind şi văzând aceasta, fariseii şi cărturarii cârteau în inimile lor, mâniindu-se cu zavistie asupra lui Zaharia, ca asupra unui călcător de lege, căci chiar în locul fecioarelor pusese pe Maica ce venise pentru curăţire. Iar asupra lui Simeon şi a Anei se mâniau, căci au dat aceste mărturii despre Prunc. Şi nu le-au tăcut acestea, nici chiar în faţa lui Irod împăratul, ci le-au spus pe toate cele făcute şi grăite în biserică. Pentru aceasta, îndată a fost căutat spre ucidere dumnezeiescul Prunc, Hristos Domnul, dar nu L-au aflat pentru că, prin dumnezeiască poruncă dată prin înger lui Iosif în vis, a fost dus în Egipt.

Atunci Sfântul Iosif cu Preacurata Născătoare de Dumnezeu, sfârşind în biserică toate, după Legea Domnului, nu s-au întors în Betleem, ci în Galileea, în cetatea Nazaret, iar de acolo au pornit în

Egipt. Iar Pruncul creştea şi se întărea cu duhul, umplându-se de înţelepciune şi darul lui Dumnezeu era peste Dânsul.

Prăznuirea Întâmpinării Domnului s-a aşezat în vremea împărăţiei lui Iustinian, căci mai înainte de aceea, deşi se făcea în Biserică pomenire despre Întâmpinarea Domnului, nu era prăznuită ca sărbătoare. Iar Iustinian, dreptcredinciosul împărat, a poruncit să se cinstească ca un praznic dumnezeiesc al Născătoarei de Dumnezeu, precum sunt şi alte praznice mari. Şi aceasta, pentru aceste pricini: pe vremea împărăţiei lui a fost molimă mare de moarte în Bizanţ şi în părţile de primprejur, trei luni, începând din zilele cele de pe urmă ale lui octombrie, murind la început câte cinci mii de oameni în fiecare zi, apoi câte zece mii. Şi multe trupuri de-ale oamenilor bogaţi şi cinstiţi erau neîngropate, pentru că, murind slugile şi robii tuturor, nu avea cine să îngroape pe stăpânii lor. Iar în Antiohia era îndoită pedeapsa lui Dumnezeu, căci la rana cea de moarte s-a adăugat, pentru păcatele omeneşti, şi un înfricoşat cutremur de pământ, încât toate casele cele mari, zidirile cele înalte şi bisericile au căzut şi mulţime de popor căzând sub ziduri a pierit. Între aceştia era şi Eufrasie, episcopul Antiohiei, căci, căzând pe dânsul biserica, a murit. Încă şi Pompeiopol, cetatea Misiei, s-a risipit de cutremur, iar jumătate din ea a fost înghiţită de pământ cu toţi locuitorii ei. În acea înfricoşată moarte şi pierzare, i s-a descoperit unuia din cei plăcuţi lui Dumnezeu, să se prăznuiască Întâmpinarea Domnului şi a Născătoarei de Dumnezeu.

Venind ziua Întâmpinării Domnului, în februarie, în ziua a doua, când a început să se prăznuiască cu priveghere de toată noaptea şi cu ieşire cu crucile, în acea zi s-a ridicat molima cea de moarte cu desăvârşire şi cutremurul pământului s-a alinat, prin milostivirea lui Dumnezeu şi cu rugăciunile Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, căreia, împreună cu Cel ce S-a născut dintr-însa, Hristos Dumnezeu, să-i fie cinste, slavă, închinăciune şi mulţumire în veci. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A TREIA

SFÂNTUL ŞI DREPTUL SIMEON, PRIMITORUL DE DUMNEZEU

Simeon, bătrânul, după mărturia Sfintei Evanghelii, era un om drept şi credincios, aşteptând mângâierea lui Israel, iar Duhul Sfânt era peste dânsul. Aceluia i s-a făcut ştire de la Dumnezeu despre venirea ce degrabă era să fie în lume, a adevăratului Mesia. Şi i s-a făcut ştire, precum povestesc istoricii cei vechi, astfel:

Când, după porunca lui Ptolomeu, regele Egiptului, se tălmăcea Legea lui Moise şi toate proorociile din limba evreiască în cea elinească, pentru care lucru erau aleşi oameni înţelepţi din Israel, şaptezeci la număr, între aceştia era şi Sfântul Simeon, ca un înţelept şi iscusit în dumnezeiasca Scriptură, atunci el, tălmăcind, scria cuvintele lui Isaia proorocul şi, ajungând la cuvintele: *Iată, fecioara în pântece va zămisli şi va naşte fiu*, s-a îndoit, zicând că nu este cu putinţă ca o fecioară, neştiind de bărbat, să poată naşte; şi, luând cuţitul, a voit să radă cuvintele acelea. Dar îngerul Domnului i s-a arătat şi i-a ţinut mâna, zicând: „Nu fi necredincios faţă de cele scrise şi a căror împlinire singur o vei vedea. Pentru că nu vei gusta moartea până ce nu vei vedea pe Cel ce se va naşte din Curata Fecioară, Hristos Domnul”.

Deci el, crezând cuvintele îngereşti şi prooroceşti, aştepta cu dor venirea lui Hristos în lume. Şi era drept cu viaţa şi fără prihană, ferindu-se de tot răul, şezând lângă biserică şi rugându-se lui Dumnezeu să miluiască lumea Sa şi să izbăvească pe oameni de diavolul cel viclean.

Născându-se Domnul nostru Iisus Hristos şi împlinindu-se patruzeci de zile, iar după obiceiul legii fiind adus în biserică de mâinile Preacuratei Sale Maici, atunci şi Sfântul Simeon, îndemnat de Duhul, a venit în biserică şi, căutând spre Pruncul cel mai înainte de

veci, cum şi la Fecioara cea fără de prihană care Îl născuse, L-a cunoscut că Acela este Mesia cel făgăduit şi că aceea este Fecioara prin care avea să se împlinească proorocia lui Isaia. De aceea i s-a închinat, văzând-o înconjurată de lumină cerească şi fiind strălucită cu dumnezeieştile raze.

Deci, cu frică şi cu bucurie apropiindu-se de dânsa, a luat în mâinile sale pe Domnul şi a zis: *Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta*. El a proorocit despre patima lui Hristos şi despre răstignirea Lui, spunând că va trece prin sufletul Născătoarei de Dumnezeu sabia mâhnirii şi a necazului, când va vedea pe Fiul său răstignit pe Cruce. Şi aşa, mulţumind lui Dumnezeu, s-a mutat cu pace la adânci bătrâneţi, pentru că se scrie despre dânsul că a trăit 360 de ani – Dumnezeu astfel lungindu-i viaţa – ca să ajungă vremea cea din toţi vecii dorită, în care Fiul cel fără de ani S-a născut din Sfânta Fecioară, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.[1]

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI ADRIAN ŞI EVUL

Aceşti sfinţi erau din cetatea Vanea; şi fiindcă aveau dragoste către mărturisitorii şi mucenicii lui Hristos, s-au dus la Cezareea, unde mulţi pătimeau pentru Hristos. Aflându-se acolo că erau creştini, au fost duşi la ighemonul Firmilian şi, mărturisind în faţa tuturor pe Hristos, îndată au fost supuşi la chinuri mari. Dar fiindcă stăteau tari în mărturisirea lui Hristos, ighemonul s-a mâniat foarte şi i-a dat spre mâncare fiarelor. Mai întâi fericitul Adrian a fost aruncat înaintea unui leu şi, luptându-se cu el şi rămânând nevătămat cu harul lui Dumnezeu, i s-a tăiat capul. Apoi Sfântul Evul a fost aruncat şi el înaintea aceluiaşi leu. Dar fiindcă a biruit pe leu şi a rămas nevătămat, i s-a tăiat şi lui capul. Şi aşa au luat amândoi cununa muceniciei cea neveştejită.

---

[1] Mulţi înţeleg despre acest Sfânt Simeon, care a primit în mâinile sale pe pruncul Iisus, cel dus în biserică, şi care a binecuvântat pe Iosif şi pe Născătoarea de Dumnezeu, Maria, că a fost preot, precum era preot şi Zaharia, cel ce a primit mai înainte pe Maria, fiind dusă atunci pruncă în biserică şi care avea să fie maica lui Iisus. Între cei ce înţeleg astfel, este Sfântul Atanasie cel Mare, în cartea sa „Despre aceeaşi fire a Tatălui şi a Fiului", apoi Sfântul Chiril din Ierusalim, în „Cuvântul de la Întâmpinarea Domnului", şi Sfântul Epifanie, în „Învăţătura despre părinţii Legii Vechi şi ceilalţi". Dar de vreme ce sunt unii care nu zic la fel – căci nu se pomeneşte despre aceasta în Evanghelie –, de aceea nu s-a scris nici în cuvântul acesta.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A PATRA

CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU ISIDOR PELUSIOTUL

Cuviosul Isidor era egiptean, fiu de părinţi de neam bun şi iubitori de Dumnezeu, fiind şi rudă cu Teofil, arhiepiscopul Alexandriei, şi cu Sfântul Chiril, care a luat scaunul după Teofil. El, învăţând filosofia din afară şi dumnezeiasca înţelepciune, a lăsat slava lumii acesteia, bogăţia, strălucirea numelui şi, pe toate socotindu-le gunoaie, s-a dus la muntele Pelusiului. Acolo, primind viaţa monahicească, bine s-a nevoit în vremea împărăţiei lui Teodosie cel Mic. El a fost bărbat desăvârşit în bunătăţi, preot şi egumen, cu viaţa şi cu înţelepciunea slăvit şi cinstit de toţi. Despre el vorbeşte Evagrie, istoricul bisericesc, când zice: „Împărăţind Teodosie, Isidor Pelusiotul era în mare cinste, de a cărui slavă ieşită din lucrurile şi cuvintele lui se auzise departe şi era lăudat de gurile tuturor. Acesta şi-a obosit trupul cu ostenelile atât de mult, încât vedeau toţi că are viaţă îngerească. Trăind în chipul vieţii monahiceşti şi al gândirii de Dumnezeu, era totdeauna şi înaintea tuturor pildă, spre a fi urmat; el a scris multe cuvinte foarte folositoare".

Mai mărturiseşte încă despre viaţa lui cea îmbunătăţită şi Nichifor, istoricul, zicând astfel: „Dumnezeiescul Isidor din tinereţe a avut atât de multe sudori în ostenelile mănăstireşti şi atât de mult şi-a omorât trupul, iar sufletul şi l-a înfierbântat cu tăinuite şi înalte învăţături, încât de toţi se vedea că petrece o viaţă cu adevărat creştinească. Apoi era un stâlp viu şi însufleţit al rânduielilor monahiceşti şi al dumnezeieştii vedenii şi ca un exemplu viu al urmării şi al învăţăturii duhovniceşti. Multe lucrări scrise de dânsul, sunt pline de mult folos, dar mai ales epistolele lui către diferite persoane – pline de dumnezeiescul har şi de omeneasca înţelepciune,

aproape zece mii –, în care tălmăceşte toată dumnezeiasca Scriptură şi îndreaptă obiceiurile tuturor oamenilor.

Din nişte asemenea mărturii se vede cum era plăcut lui Dumnezeu Cuviosul Isidor, măcar că nu s-a găsit scrisă viaţa lui cu de-amănuntul. Însă este destul că din cuvintele cele scurte se cunoaşte sfinţenia cea mare şi înţelepciunea lui, căci tuturor le era chip de viaţă îmbunătăţită, umplând toată lumea de scrisorile sale cele de Dumnezeu înţelepţite. El a fost mare sprijinitor al Sfântului Ioan Gură de Aur, cel izgonit cu nedreptate de pe scaun, şi a scris mult către Teofil, arhiepiscopul Alexandriei, şi către Arcadie, împăratul, sfătuindu-i ca să înceteze scornirea cea rea. Dar, deşi n-a reuşit, totuşi a mustrat răutatea şi nedreptatea acelora.

După moartea Sfântului Ioan Gură de Aur, a îndemnat prin scrisorile sale pe Sfântul Chiril Alexandrinul – care a urmat după Teofil – să scrie numele lui Ioan în tabla bisericească, ca a unui sfânt mărturisitor, care a pătimit pentru adevăr multe răutăţi de la oamenii cei răi. A scris şi lui Teodosie, împăratul, învăţându-l să se îngrijească de pacea bisericească şi l-a îndemnat pe acela să adune în Efes al treilea sinod ecumenic împotriva răucredincioşilor eretici, căci era mare râvnitor pentru dreapta credinţă şi puternic luptător împotriva ereticilor, fiind gata a pătimi şi a muri pentru credinţa cea dreaptă.

Aceasta este arătat din cuvintele lui, căci, scriind către Terasie, hulitorul, zice: „Te întreb pe tine, cel ce ne ocărăşti pe noi şi te arăţi aspru judecător: de te-ar pune împăratul asupra cetăţii ca să o păzeşti, iar tu ai vedea zidul surpându-se şi sfărâmându-se, ca să se facă lesnicioasă intrarea vrăjmaşilor în cetate, au doară n-ai sta împotrivă cu toate uneltele şi armele, oprind spargerea zidului şi nelăsând intrarea vrăjmaşilor? Aceasta ai face ca şi cetatea şi pe tine însuţi să te poţi apăra de vrăjmaşi, iar a ta credinţă şi osârdnică supunere să o arăţi către împăratul. Dar nouă, pe care Dumnezeu ne-a pus dascăli Sfintei Sale Biserici, nu ni se cade să stăm cu tărie împotriva lui Arie, care, nu numai că a ridicat război asupra turmei dreptcredincioase a lui Hristos, ci şi pe mulţi i-a pierdut? Eu pentru această pricină nu ţin seamă de nici o primejdie, ci mai bine doresc aceasta, ca adică toate primejdiile să le pătimesc pentru dreapta credinţă”.

Din aceste cuvinte ale sfântului se vede râvna lui pentru dreapta credinţă, dar şi celelalte fapte bune ale lui le cunoaşte fiecare, din scrisorile sale. Fecioria, al cărei păzitor era, o laudă mai mult decât pe multe alte fapte bune, numind-o împărătească, pe care toate rânduielile sunt datoare a o cinsti. Însă nu defaimă nici însoţirea cea legiuită, pentru că zice în epistola sa către Antonie Scolasticul: „Se cuvine a asemăna cu soarele pe cei ce-şi păzesc fecioria, iar cu luna

pe cei ce vieţuiesc în văduvia cea neprihănită, iar cu stelele pe cei ce locuiesc în însoţire cinstită".

În aceasta urmează Sfântului Apostol Pavel, care zice: „Alta este slava soarelui, alta este slava lunii şi alta slava stelelor". Apoi sfătuieşte cuviosul şi pe iubitorii de înţelepciunea cea dinafară ca mai mult să se deprindă în viaţa cea îmbunătăţită, decât la frumoasa grăire. Pentru că zice într-o scrisoare către Patrim, monahul: „Cu bună minte, precum aud despre tine, şi cu darul firii eşti împodobit, încât cu sârguinţă te nevoieşti la învăţătura ritoricească, ca adică să grăieşti frumos; însă calea vieţii duhovniceşti, prin faptele cele bune mai mult să o urmezi, decât prin frumoasa grăire. Drept aceea, dacă doreşti să câştigi răsplătirile cele fără de moarte, de frumoasă grăire îngrijeşte-te puţin, iar a face fapte bune sileşte-te cu osârdie".

Asemenea şi către Apolonie, episcopul, scrie: „De vreme ce nu se cuvine a atrage cu sila pe cei care sunt astfel născuţi, încât să aibă voia slobodă cum şi pe cei ce se împotrivesc dreptei credinţe, pentru aceea îngrijeşte-te, ca prin sfat bun, prin viaţa ta şi prin bunele obiceiuri, să luminezi pe cei ce sunt în întuneric".

Acest sfânt mai învăţa că omul cel îmbunătăţit se cade să nu se mândrească pentru lucrurile sale cele bune, ci cele smerite să le socotească pentru sineşi: „«Cel ce lucrează faptele bune are cunună luminată, iar cel ce săvârşeşte multe fapte bune însă i se pare că puţin bine a făcut, acela, prin acea smerită părere despre sine, mai luminoasă cunună va avea»; dar mai drept să zic: «De este în cineva gând smerit, faptele bune ale aceluia se fac mai luminoase, iar de nu este cu gândul smerit, apoi şi faptele bune cele luminoase se întunecă şi cele mari se micşorează. Drept aceea, de voieşte cineva să-şi arate faptele sale bune, să nu le socotească mari, căci atunci mari se vor afla»". Astfel Cuviosul Isidor, învăţându-i pe mulţi, singur mai întâi era desăvârşit pentru cele ce le învăţa, urmând Domnului, Celui ce a început mai întâi a face; apoi pentru lucrurile sale cele bune nu se mândrea, ci smerit cugeta. Iar gândul smerit a însoţit curăţia ca o pereche de boi mult ostenitori, care trăgeau jugul cel bun al Domnului.

Întreaga lui înţelepciune însă este arătată în epistola lui către Paladie, episcopul Elinopoliei, prin care cu îndestulare îl învaţă să se ferească de vorba cu partea femeiască, pentru că zice Scriptura: *Vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune*. Apoi vorba cu femeile, chiar şi bună de ar fi, este însă puternică a strica pe omul cel dinăuntru în taină, prin gânduri necurate, deşi fiind curat trupul, însă pe suflet îl face necurat. Pentru aceea, Cuviosul Isidor, sfătuindu-l pe episcopul acela, care adeseori vorbea cele de folos cu partea femeiască şi care se lăuda că nu simte patimă, îi zicea: „De vorbele

femeieşti fugi pe cât poţi, bunule bărbat. Căci celor ce au treapta preoţiei, mai sfinţi şi mai curaţi se cade să fie decât aceia care s-au dus în munţi şi în pustie. Pentru că aceştia au grijă de sine şi de popor, iar aceia care s-au dus în pustie au grijă numai de ei. Acestora, care sunt puşi la asemenea înălţime a vredniciei preoţeşti toţi le cearcă şi le privesc viaţa, iar cei ce şed prin peşteri, aceia pe ale lor răni le tămăduiesc sau singuri lor îşi împletesc cununi.

Deci, de vei merge la femei pentru vreo slujbă, să ai ochii plecaţi în jos şi pe acelea, la care ai mers, să le înveţi să privească cu curăţie deplină şi după ce vei grăi cuvinte puţine, care pot să le întărească şi să le lumineze sufletele, îndată fugi, ca nu cumva vorba cea lungă să înmoaie a ta putere şi să o slăbească. Iar de vei voi să fii cinstit, căci aşa se cade mai ales duhovnicescului bărbat, apoi să nu ai cu dânsele prietenie nicidecum şi atunci vei fi cinstit, pentru că firea femeiască se face nesuferită spre cel ce o momeşte, iar spre cei ce o defăimează, ea mai cu multă libertate îşi arată firea sa.

Unii zic că de vorbeşti cu dânsele nu primeşti nici o vătămare. Eu însă zic, ca toţi să se încredinţeze de acestea, că şi pietrele se sparg de picăturile de ploaie care pică totdeauna pe ele. Ia aminte la ceea ce grăiesc: că ce este mai tare decât piatra şi ce este mai moale decât apa şi, mai ales, decât picăturile de apă? Deci dacă firea se micşorează de acel lucru, apoi cum nu va fi biruită şi răsturnată voia omenească care uşor este mişcată?"

Astfel sfătuind Cuviosul Isidor pe episcopul Paladie, ne povăţuieşte şi pe noi toţi la viaţa cea cu întreagă înţelepciune, ca să ne păzim, nu numai trupul de căderea în păcat, dar şi sufletul să-l păzim, să-l ferim întreg de gândurile ce-l strică.

Multe fapte bune învăţă cuviosul pe toţi, prin scrieri şi prin vorbire. Apoi, ajungând la adânci bătrâneţi şi plăcând lui Dumnezeu desăvârşit, s-a sfârşit cu pace.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL NICOLAE MĂRTURISITORUL, EGUMENUL STUDIŢILOR

Cuviosul părintele nostru Nicolae s-a născut în insula Creta, în satul ce se numea Chidonia, din care era şi Sfântul Mucenic Vasilid, unul din cei zece mucenici care au pătimit în Creta. Părinţii acestui fericit Nicolae, fiind creştini, l-au dat din tinereţe să înveţe Sfintele Scripturi şi, la zece ani, obişnuindu-se cu dumnezeieştile cărţi, l-au

trimis în Constantinopol la unchiul său, fericitul Teofan, monahul, care petrecea în mănăstirea studiţilor. Acesta, primind pe nepotul său cu dragoste, l-a dus la Cuviosul Teodor, egumenul studiţilor. Dar fericitul Teodor, văzând mai înainte cu duhul că acel copil avea să fie vas de bună trebuinţă al lui Dumnezeu, l-a binecuvântat şi i-a poruncit să petreacă cu alţi copii la un loc deosebit, ce era afară din mănăstire, fiind rânduit pentru învăţătura copiilor. După aceasta, egumenul, văzând pe fericitul Nicolae priceput şi bun la obiceiuri, blând şi smerit, având vârsta potrivită, l-a dus înăuntru, în mănăstire, şi l-a tuns în chipul monahicesc. Apoi după câţiva ani l-a silit să primească şi preoţia, pentru viaţa lui cea îmbunătăţită.

Petrecând fericitul Nicolae în mănăstirea aceea cu plăcere de Dumnezeu, a venit la dânsul un frate al lui după trup, anume Tit, şi i-a spus cu lacrimi cum că saracinii cei fără de Dumnezeu, prădând insula Creta, au robit pe părinţii lor şi i-au dus în pământul lor. Iar el, deşi îl durea inima de părinţi, sfătuia pe fratele său să nu se mâhnească de aceea, zicându-i: „Aşa a fost plăcerea lui Dumnezeu, fără de a Cărui voie nu cade nici un fir de păr din cap. El ştie ceea ce rânduieşte pentru folosul oamenilor, deci către El să aruncăm grija noastră şi purtarea de grijă pentru părinţii noştri. Iar nouă ni se cade să ne îngrijim de noi înşine, ca să nu fim robiţi de poftele trupeşti şi de înşelăciunea veacului acestuia şi să nu ne ducă pe noi în mâna vrăjmaşilor nevăzuţi în locul întunericului şi al negurii celei neluminoase”. Astfel mângâind Nicolae pe fratele său, l-a adus la umilinţă şi l-a făcut bun monah.

În acele vremi, Biserica lui Hristos ocârmuindu-se în pace şi linişte prin păstorii cei buni, deodată, prin voia lui Dumnezeu s-a ridicat viforul tulburării, prin răucredinciosul Leon Armeanul, care a tulburat Biserica cu eresul luptei contra sfintelor icoane. El mai întâi a fost patriciu în împărăţia dreptcredinciosului împărat Mihail, care se numea Rangave, şi, având rânduiala de dregător împărătesc, cu meşteşug a răpit împărăţia într-un chip ca acesta:

Fiind atunci războiul grecilor cu bulgarii şi ieşind împăratul Mihail, a pus pe Leon ca voievod asupra oştilor Răsăritului, neştiind că Leon caută să ia împărăţia de la dânsul cu vicleşug.

Deci, când s-au lovit grecii cu bulgarii, slăbind aceştia, voiau să se pregătească de fugă. Dar Leon Armeanul cu începătorii de oaste, pe care încă de la început îi amăgise cu daruri şi cu toate cetele care erau sub dânsul, îndată au fugit, negonindu-i nimeni. Bulgarii, văzând pe greci fugind înapoi, mai întâi se temeau să urmeze după dânşii, ca să nu fie vreun vicleşug, dar, văzând fuga lor fără de

întoarcere, au luat îndrăzneală şi, gonindu-i, au ucis o mulţime de greci; şi aşa împăratul Mihail s-a întors biruit. Iar fuga aceea a făcut-o Leon cu un meşteşug şi vicleşug ca acesta: Ca adică oastea şi poporul să urască pe împăratul ca pe un fricos, neştiind a rândui războaiele, ca astfel să-i poată răpi împărăţia, ceea ce s-a şi făcut. Căci intrând împăratul Mihail în Constantinopol biruit, Leon a rămas cu oastea în Bitinia ca să păzească hotarele şi îndată răutatea care o avea de demult în inimă, atunci a descoperit-o, căci a dat de veste pretutindeni că, prin a împăratului neştiinţă şi inimă fricoasă, grecii şi-au pierdut cinstea bărbăţiei lor, fiind biruiţi de bulgari.

Astfel a înrăit toată oastea împotriva împăratului, iar Leon singur s-a sculat asupra făcătorului său de bine şi a fost ales împărat acolo în Bitinia, de toată oastea. Ajungând degrabă vestea aceea la împăratul Mihail şi mulţi sfătuind pe împăratul să se împotrivească lui Leon cu tărie, nelăsându-l să împărăţească, Mihail a răspuns: „Mai bine îmi este ca nu numai de împărăţie, dar şi de viaţă să mă lipsesc, decât să se verse o picătură de sânge creştinesc pentru mine, în războiul dintre noi". Deci îndată a trimis în taină la Leon coroana sa împărătească, porfira şi încălţămintele împărăteşti, zicându-i: „Iată îţi las împărăţia, vino fără frică în Constantinopol şi împărăţeşte". Făcând aceasta, Mihail îndată s-a îmbrăcat în chip monahicesc, împreună cu femeia sa. Deci, intrând Leon în Constantinopol cu multă slavă, a stat pe scaunul împărăţiei greceşti şi îndată pe făcătorul său de bine, Mihail, care cu dragoste i-a dat împărăţia, l-a trimis într-o insulă în surghiun, iar pe cei doi fii ai săi, Teofilact şi Ignatie, a poruncit să-i castreze. Iar după o vreme s-a ridicat păgânul acela de împărat şi asupra lui Hristos Domnul şi asupra Sfintei Biserici, adunând un sobor nedrept contra sfintelor icoane, pe care le arunca din bisericile lui Dumnezeu. Iar când sfinţitul patriarh Nichifor şi dreptcredincioşii arhierei şi arhimandriţi, precum şi toţi părinţii cei de Dumnezeu insuflaţi i s-au împotrivit, neînvoindu-se la păgânătatea lui, şi îl sfătuiau să nu facă rău şi să nu tulbure cu un eres ca acela Biserica lui Hristos, îndată el, ticălosul, i-a izgonit din palat cu necinste pe toţi şi i-a trimis în surghiun, în diferite ţări.

Atunci şi Sfântul Teodor Studitul, împotrivindu-se împăratului, a fost surghiunit împreună cu ucenicul său, fericitul Nicolae, în hotarele Apoloniadei, în cetatea ce se numea Mezopa, unde au stat închişi în temniţă un an. Apoi, auzind împăratul despre dânşii cum că acolo, prin învăţătura lor, au îndemnat pe mulţi oameni la cinstirea sfintelor icoane, a poruncit să-i izgonească de acolo în părţile Răsăritului, la un loc ce se numea Zonit; şi acolo să-i păzească într-o

temniţă, ca nimeni să nu meargă la dânşii şi ca să nu poată vorbi cu nimeni. Însă bunii mărturisitori, când nu puteau să grăiască cu gura către popor şi să înveţe dreapta credinţă, prin scrisorile din temniţă către cei credincioşi, ca prin nişte trâmbiţe, cu mari glasuri risipeau dogmele eretice, ca zidurile Ierihonului; iar dreapta credinţă o îndreptau şi o propovăduiau. De acest lucru înştiinţându-se împăratul, a trimis pe un oarecare ostaş, pe nume Anastasie, ca prin bătăi cumplite să-i pedepsească. Deci mergând, trimisul i-a bătut cu nemilostivire, mai întâi pe fericitul Teodor, apoi pe ucenicul lui, fericitul Nicolae, încât li s-au sfărâmat trupurile de bătăile suferite. Apoi iarăşi i-au închis în temniţă şi au astupat intrarea, poruncind ca prin foame şi sete să-i chinuiască.

Dar cine va spune necazul, răbdarea şi foamea fericiţilor închişi şi toate primejdiile pe care le-au răbdat în strâmtorarea temniţei trei ani şi mai ales în urma bătăilor luate, încât nu numai de dureri, ci şi de foame şi sete slăbeau? Pentru că uneori a treia zi, a patra zi şi câteodată la câte o săptămână le aduceau străjerii puţină pâine pe fereastră şi aceea cu ocară şi cu defăimare. Asemenea şi apă foarte puţină le dădeau. Apoi rănile de pe trupul lor nevindecându-se încă bine, a venit iarăşi alt trimis de la împărat să-i chinuiască, pentru că oarecare din cei răutăcioşi a dus la împărat o scrisoare a lor, pe care fericitul Nicolae, de faţă cu Teodor, o scrisese către creştini. Într-însa era scrisă mustrarea păgânătăţii, a răutăţii împăratului şi a eresului luptei contra sfintelor icoane, cum şi pierderea cea vătămătoare de suflet, şi cuprindea pentru credincioşi o frumoasă şi folositoare învăţătură despre credinţă.

Acea scrisoare citind-o răucredinciosul împărat Leon s-a umplut de multă mânie şi, răcnind ca o fiară în chipul leului, a trimis îndată pe un prigonitor cumplit ca să le arate scrisoarea aceea de este a lor şi să-i bată până la cea din urmă suflare.

Ajungând prigonitorul acela la închisoarea cuvioşilor, i-a scos din temniţă şi, arătându-le scrisoarea, i-a întrebat de este a lor. Iar ei nu au tăinuit lucrul lor, căci Cuviosul Teodor poruncea, iar fericitul Nicolae scria. Atunci, mâniindu-se trimisul, mai întâi pe Nicolae dezbrăcându-l, l-a întins la pământ şi l-a bătut fără milă, mult timp. Apoi, lăsându-l jumătate mort, s-a întors la Teodor şi, bătându-l şi pe acela asemenea, tot trupul i l-a umplut de răni, nesfărâmându-i însă oasele. Apoi, lăsându-l abia viu, iarăşi s-a întors la Nicolae şi se ispitea ca prin îmbunări să-l induplece la un gând cu împăratul. Iar el, fiind nemişcat în dreapta credinţă, îi nesocotea cuvintele.

Deci, mâniindu-se şi mai mult chinuitorul, a poruncit iarăşi ca mai cu asprime să-l bată pe fericitul Nicolae. Apoi îl bătură pe cuviosul pe spate şi pe pântece mult, iar după bătăile cumplite, prigonitorul l-a lăsat gol, ca să stea în ger toată noaptea – pentru că atunci era în luna lui februarie şi era iarnă. Iar pe el durându-l trupul, de multe răni ce avea, şi îngheţând de frig, răbda chinurile mulţumind lui Dumnezeu. După aceasta, chinuitorul aruncându-l iarăşi în temniţă, s-a întors la împăratul.

Dar cuvioşii părinţi, după primirea bătăilor celor multe, aveau trupurile rănite până la oase, iar străjerii, văzând o pătimire ca aceasta, se umileau şi, schimbându-se în milă, le-au dat apă caldă şi untdelemn. Şi astfel, cuvioşii pătimitori îşi spălau unul altuia rănile cu un burete muiat în apă şi, ungându-le cu untdelemn, le tămăduiau. Astfel pătimind sfinţii nouăzeci de zile şi încă netămăduindu-se desăvârşit de răni, împăratul cel păgân iarăşi a poruncit să-i ducă de acolo la hotarele Smirnei. Acolo, dându-le multe bătăi şi băgându-le picioarele în obezi, a poruncit să-i arunce în temniţă, unde au zăcut cuvioşii douăzeci de luni în primejdii şi strâmtorări multe. Iar Dumnezeu, auzind pe robii Săi care strigau către El ziua şi noaptea şi aducându-Şi aminte de cei ferecaţi, a binevoit ca acel răucredincios împărat să piară, fiind ucis în biserică chiar de ostaşii săi. După dânsul, venind Mihail, ce se numea Valvos, a luat sceptrul împărăţiei greceşti. Acela, însă, deşi era răucredincios, nu prigonea pe creştini şi nu a oprit ca fiecare să se întoarcă la locul său.

Atunci fiind liberaţi şi fericitul Nicolae şi marele Teodor, au venit în Calcedon, la patriarhul Nichifor, care era în surghiun. Iar fericitul Nichifor s-a mângâiat foarte mult de venirea lor şi, văzând pe trupurile lor răni de pătimitori, îi cinstea ca pe nişte sfinţi mucenici. Deci, petrecând acolo câtva timp, au venit cu patriarhul la Constantinopol, ca să se sfătuiască cu împăratul şi să primească dreapta credinţă. Dar acela, pentru învârtoşarea cea multă, n-a ascultat învăţătura lor şi n-a voit ca să se închine sfintelor icoane; dar nici pe alţii nu i-a oprit de la cinstirea lor. Însă în împărătească cetate n-a lăsat să se pună icoane, doar prin cetăţile cele de primprejur, unde ar fi voit cineva, putea să le aibă. Pentru aceasta, Sfinţii Părinţi Teodor şi Nicolae, sărutând pe patriarh, au ieşit din împărătească cetate, ca să-şi poată păzi sfânta credinţă cea dreaptă mai cu libertate, prin închinarea la icoane.

Deci sălăşluindu-se ei în insula Heronis Acriton şi acolo petrecând câtăva vreme lângă biserica Sfântului Mucenic Trifon, marele Teodor s-a mutat la Dumnezeu. Iar fericitul Nicolae, rămânând după

părintele său cel duhovnicesc, nu se ducea de la mormântul lui, ci, petrecând lângă dânsul, în mai multe nevoinţe îşi ducea viaţa cea monahicească. Dar Mihail împăratul, ducându-se din viaţa aceasta, iar apoi Teofil, fiul său, luând împărăţia, s-a ridicat iarăşi prigonire asupra credincioşilor pentru sfintele icoane; şi erau chinuiţi de eretici toţi cei care cu dreaptă credinţă se închinau icoanei lui Hristos.

În acea vreme şi cei doi fraţi după trup şi după duh, Cuvioşii Părinţi Teodor şi Teofan, au pătimit mult şi au fost însemnaţi. De atunci şi fericitul Nicolae, lăsându-şi petrecerea de lângă mormântul părintelui său, rătăcea din loc în loc, până ce a murit împăratul Teofil, luptătorul contra sfintelor icoane, după a cărui moarte a luat împărăţia femeia lui, dreptcredincioasa Teodora, cu fiul său Mihail, care era minor. Acum s-a făcut iarăşi linişte în Biserica lui Hristos şi dreapta credinţă a strălucit, fiind patriarh în Constantinopol Sfântul Metodie.

În acea vreme fericitul Nicolae a venit în Mănăstirea Studion (Studitului) şi a fost egumen, după moartea Cuviosului Navcratie Mărturisitorul, pe când era patriarh Sfântul Ignatie, care a fost după Sfântul Metodie. Şi ţinând egumenia trei ani, a încredinţat-o fericitului Sofronie, bărbatul cel îmbunătăţit, iar el, sălăşluindu-se la un loc liniştit, petrecea în tăcere. Dar şi Sofronie, după patru ani ai egumeniei sale, a trecut către Domnul şi, mergând fraţii la Cuviosul Nicolae, cu multă rugăminte l-au silit ca iarăşi să primească egumenia.

Deci vieţuind el câtăva vreme, împăratul Mihail, ajungând în vârstă şi îndărătnicindu-se, a izgonit din palatul împărătesc pe fericita Teodora, maica sa, şi a silit-o a se tunde într-una din mănăstirile de fecioare, după sfatul fratelui ei şi al unchiului său, Barda, pe care l-a făcut părtaş împărăţiei sale. Atunci s-a făcut mare tulburare şi sminteală în popor, pentru faptul că împăratul s-a ridicat asupra maicii sale, iar Barda, lăsându-şi femeia sa legiuită, a întinat patul fiului său, luându-i femeia. Atunci şi Prea Sfinţitul Patriarh Ignatie, care voia să îndrepte o răzvrătire ca aceea între împăraţi şi să dezrădăcineze fărădelegea lui Barda, îl învăţa neîncetat, dar n-a folosit la nimic.

Odată, împăratul Barda, venind în sobornicească biserică la o vreme de praznic, voia să se împărtăşească cu Preacuratele Taine. Dar patriarhul l-a oprit nu numai de la împărtăşanie, ci şi înaintea a tot poporul a mustrat fărădelegea lui şi l-a despărţit de Biserică. Atunci Barda, îndrăcindu-se cu răutatea asupra patriarhului, a pornit pe împăratul Mihail asupra lui şi l-a izgonit de pe scaun, iar în locul lui l-a ridicat pe Fotie.

Văzând o tulburare şi o neorânduială ca aceasta, fericitul Nicolae şi-a lăsat mănăstirea şi, luându-şi pe fratele său, s-au dus la un sat mănăstiresc ce se numea Prenet şi acolo vieţuiau în linişte, nevrând să audă de fărădelegile ce se făceau de împăraţi. Însă, nu mult a vieţuit acolo, şi a fost izgonit. Pentru că s-a întâmplat cândva ca împăraţii să plutească cu corabia spre apele cele calde, pe lângă locul acela unde sfântul avea locuinţa sa şi, ştiind despre dânsul că este bărbat îmbunătăţit şi între toţi slăvit, s-au abătut pe la el, vrând să-l induplece la unirea lor prin înşelăciune, ca adică şi el să se învoiască şi să întărească izgonirea patriarhului Ignatie, cum şi însoţirea cea desfrânată a lui Barda. Dar sfântul nu numai că n-a lăudat acele fapte rele ale lor, ci chiar le-a proorocit că de nu se vor pocăi de răutăţile lor, apoi vor pieri cu rea moarte, ceea ce s-a şi întâmplat mai pe urmă.

Unele ca acestea auzind de la dânsul, împăraţii cei răi s-au mâniat asupra lui şi l-au izgonit de acolo, iar în mănăstirea studiţilor au poruncit să pună alt egumen. Fericitul Nicolae, trecând din loc în loc, îşi chinuia bătrâneţile sale. Apoi, din porunca împăraţilor celor fărădelege, iarăşi prinzându-l şi legându-l, l-au dus în mănăstirea sa şi doi ani a fost închis în temniţă, până la moartea acelor împăraţi, Mihail şi Barda, pentru care s-a şi împlinit proorocia sfântului. Căci, mergând ei cu oaste în Creta asupra saracinilor (arabilor), au făcut sfadă între dânşii, iar Mihail a tăiat în două pe ticălosul împărat Barda. Atunci împăratul Mihail îndată s-a întors înapoi, iar el, asemenea, fiind tăiat de casnicii săi în palat, foarte rău s-a sfârşit.

După dânsul a luat împărăţia dreptcredinciosul Vasile, care a întors pe fericitul patriarh Ignatie la scaunul său şi pe Cuviosul Nicolae l-a eliberat din temniţă. Apoi, fiind chemat de împăratul Vasile, a fost silit iarăşi să-şi ia mănăstirea sa, iar el, deşi nu voia să o ia în stăpânire din pricina bătrâneţii, pentru rugămintea împăratului a luat-o. Deci adeseori, chemând împăratul pe sfântul, vorbea cu dânsul şi se folosea de cuvintele şi de viaţa lui cea îmbunătăţită şi multă cinste îi făcea.

Apoi a dăruit Dumnezeu plăcutului Său, fericitului Nicolae, darul de a tămădui neputinţele între oameni. Pentru că, Evdochia, femeia iubitorului de Hristos, împăratul Vasile, căzând într-o boală cumplită şi necâştigând ajutor de la doctori, se deznădăjduise de viaţă şi aştepta moartea, de care lucru se mâhnise împăratul foarte mult. Adormind împărăteasa puţin, a văzut în vis pe un monah bătrân, în mare slavă, zicând către dânsa: „Nădăjduieşte spre Dumnezeu, căci nu vei muri acum, pentru că acum vei lua tămăduire şi vei fi

sănătoasă". Iar ea, sculându-se din somn, a spus bărbatului său vedenia şi l-a rugat să cheme de la toate mănăstirile Constantinopolului pe monahii cei renumiţi, care vieţuiesc în fapte bune, ca să o cerceteze. Deci, începând cuvioşii părinţi a veni în palat la împărătească, a venit acolo şi fericitul Nicolae, având faţa luminoasă ca a lui Moise, şi văzându-l, împărăteasa l-a cunoscut că este cel ce a vorbit cu dânsa în vis, făgăduindu-i sănătate. Apoi, sculându-se, s-a închinat sfântului şi îndată s-a făcut desăvârşit sănătoasă.

După aceasta, Elena, femeia lui Manuil patriciul, bolind de aceeaşi neputinţă, se apropiase de moarte şi, după obicei, pregătindu-i-se hainele de îngropare, a sosit Cuviosul Nicolae şi, făcându-i cruce cu mâna pe cap şi pe tot trupul, a tămăduit-o de boala ce o cuprinsese şi îndată s-a sculat sănătoasă de pe patul ei. Atunci s-a întâmplat ca şi Manuil, patriciul, să cadă într-o boală grea şi, neaflând nici un folos de la doctori, aştepta sfârşitul. Chemând pe fericitul Nicolae, l-a rugat să-l îmbrace în chip îngeresc. Iar sfântul i-a zis: „Fiule, nu-ţi va fi aceasta spre folos, pentru că degrabă te va tămădui Dumnezeu şi vei putea să ţii dregătoria, s-o rânduieşti bine şi după aceea te voi tunde în chip monahicesc, ca să mergi în lumea cea cu fapte bune". Şi s-a împlinit proorocia sfântului, pentru că Manuil, însănătoşindu-se degrabă, a trecut prin felurite dregătorii, bine rânduindu-le; apoi, sosind sfârşitul lui, s-a îmbolnăvit şi fiind tuns de Cuviosul Nicolae, s-a dus către Domnul.

Alt dregător, cu numele de Teofil Melisianul, cu soţia sa, erau în mare necaz pentru că fiii pe care îi năşteau îndată mureau. Acela, a adus odată la sfântul un prunc parte femeiască ce se născuse, rugându-l să fie primitor pruncului, la Sfântul Botez, pentru că tatăl avea credinţă că rugăciunile acestui cuvios părinte vor păzi pe fiica lui de moarte. Iar fericitul n-a voit a fi primitor, însă, punând mâna pe capul copilului, s-a rugat lui Dumnezeu şi a zis: „Acestea grăieşte Sfântul Duh. Vie va fi fiica voastră şi veţi vedea pe fiii fiilor ei". Şi s-a împlinit acea proorocie a sfântului, pentru că prunca s-a făcut sănătoasă şi frumoasă şi, măritându-se după bărbat, a fost bună roditoare de fii.

Iar când a sosit fericitul sfârşit al sfântului, el s-a îmbolnăvit şi toţi fraţii înconjurând patul lui, fericitul le-a zis: „Acum spuneţi, fraţilor, de ce sunteţi lipsiţi?" Iar ei, mirându-se de o întrebare ca aceea, au zis: „Grâu nu avem". Sfântul a răspuns: „Nu vă va lăsa Dumnezeu, Care a hrănit pe Israel în pustie, căci, după ducerea mea, a treia zi vă va veni grâu destul". Apoi le-a pus egumen pe Clement, care atunci era econom, şi s-a odihnit cu pace Cuviosul părintele

nostru Nicolae în a patra zi a lunii februarie, trăind şaptezeci şi cinci de ani, şi a fost îngropat cu cinste. A treia zi după proorocia sfântului a venit la mănăstire, de la împăratul Vasile, o corabie plină cu grâu, şi Clement, cu bucurie primind-o, a zis către fraţi: „Iată, părinţilor şi fraţilor, Cuviosul Nicolae, părintele nostru, şi-a împlinit făgăduinţa sa, trimiţându-ne grâu destul".

Atunci era în mănăstirea aceea un monah, anume Antonie, cuprins de boala curgerii de sânge de mulţi ani şi, de la doctori fiind deznădăjduit, era aproape de moarte. De aceea i-a poruncit egumenul să intre în chiliuţa Cuviosului părinte Nicolae, ca într-însa să se sfârşească. Intrând Antonie în chiliuţa aceea şi culcându-se, i s-a arătat în vis Cuviosul Nicolae, zicându-i: „Ce te doare, fiule Antonie?" Iar el i-a spus boala sa. Cuviosul i-a zis: „Nu te teme, că de acum vei fi sănătos". Antonie, deşteptându-se, a văzut nu în vis, ci la arătare, pe cuviosul părinte. Apoi, ieşind din chiliuţă şi având foarte frumoasă mireasmă, s-a simţit îndată tămăduit de boală şi s-a sculat sănătos. De atunci a mai trăit patruzeci de ani, neavând nici o boală, cu rugăciunile Cuviosului părinte Nicolae. Cu a cărui folosire să ne izbăvim şi noi de toate durerile sufleteşti şi trupeşti întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia se cuvine slavă în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, POMENIREA SIHASTRULUI NECUNOSCUT, CARE S-A POCĂIT DUPĂ CĂDEREA ÎN PĂCAT

Era un sihastru temător de Dumnezeu şi sporit în bunătăţi, care şedea într-un munte pustiu, la hotarele cetăţii Antinoa, din Egipt, de la care mulţi se foloseau prin cuvintele şi lucrurile lui. Astfel fiind el, l-a ispitit vrăjmaşul, ca şi pe toţi bărbaţii cei îmbunătăţiţi, şi i-a dat un gând ca acesta: „Nu se cade ţie ca să-ţi lucreze sau să-ţi slujească alţii şi nici nu eşti vrednic să slujeşti cuiva; dar de nu slujeşti altora, apoi măcar ţie să-ţi slujeşti. Deci, sculându-te, mergi în cetate şi-ţi vinde coşurile pe care le lucrezi, cumpără-ţi cele de trebuinţă şi întoarce-te îndată la linişte, ca nici unuia să nu-i faci greutate". Aceasta l-a sfătuit înşelătorul, zavistuind liniştea lui, precum şi îndeletnicirea cea bună spre Dumnezeu şi folosul multora, pentru că vrăjmaşul pretutindeni se sârguieşte să vâneze pe toţi.

Deci sihastrul, supunându-se ca unui gând bun, a ieşit din chilia sa, neînţelegând meşteşugurile cele viclene ale diavolului, deşi era

cunoscut, lăudat şi de mirare la toţi. După multă vreme, văzând o femeie şi vorbind mult cu ea, din neluarea sa aminte s-a împiedicat şi, mergând la un loc pustiu, povăţuindu-l vrăjmaşul, a căzut cu ea lângă un râu şi îndată a înţeles că s-a bucurat vrăjmaşul de căderea lui. Iar el voia să se deznădăjduiască, de vreme ce a mâhnit pe Duhul Sfânt, pe îngeri şi pe sfinţii părinţi, dintre care mulţi, locuind în cetăţi, au biruit pe vrăjmaş. Deci se mâhnea foarte mult de aceasta, neaducându-şi aminte că Domnul este gata să dea putere celor ce nădăjduiesc spre El şi, uitând că se poate tămădui greşala, voia să se arunce în repeziciunea râului, spre cea mai desăvârşită bucurie a diavolului. Dintr-o durere sufletească mare ca aceea, a slăbit cu trupul. Şi de nu i-ar fi ajutat mai pe urmă milostivul Dumnezeu, ar fi murit fără de pocăinţă, spre bucuria diavolilor.

Deci, venindu-şi în fire, se gândea cum ar putea să arate mai multă osteneală în pocăinţă şi în rea pătimire, ca să milostivească pe Dumnezeu prin lacrimi şi prin tânguire. Atunci iarăşi s-a dus în chilia sa, astupând uşa şi, precum este obiceiul a plânge asupra mortului, astfel plângea rugându-se lui Dumnezeu, postind şi priveghind. Apoi cu toată strâmtorarea şi-a slăbit trupul şi nici aşa nu i se părea că face pocăinţă îndestul pentru păcatul ce făcuse. Iar fraţii, după obicei, venind de multe ori la dânsul pentru folos şi bătând în uşă, el le răspundea, zicând: „Nu pot să deschid pentru că am dat cuvânt lui Dumnezeu ca astfel să mă pocăiesc un an, ci, rugaţi-vă pentru mine, nevrednicul". Căci bătrânul nu găsea cum ar putea să le răspundă, ca să nu se sminteasca auzind de căderea lui în păcat, de vreme ce era socotit de dânşii ca un foarte cinstit şi mare monah. Şi a petrecut tot anul postind şi pocăindu-se.

Apoi venind noaptea Învierii lui Hristos şi luând o candelă nouă, a grijit-o, turnând untdelemn. Şi, punând-o într-un vas nou, a acoperit-o şi de cu seară a stat la rugăciune, zicând: „Îndurate şi milostive Doamne, Cel ce voieşti ca şi păgânii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vie, la Tine am scăpat, Mântuitorule al sufletelor noastre, miluieşte-mă pe mine, care mult Te-am mâniat şi spre bucuria vrăjmaşului multe am făcut. Iată, acum sunt mort, ascultând pe vrăjmaşul. Dar Tu, Doamne, Cel ce miluieşti pe cei necuraţi şi nemilostivi şi-i înveţi a milui pe aproapele, miluieşte şi Te milostiveşte spre a mea ticăloşie, pentru că nimic nu-Ţi este Ţie cu neputinţă. Milostiveşte-Te, că de iad s-a apropiat sufletul meu; fă milă, că eşti bun şi milostiv, ca Unul ce voieşti ca şi trupurile cele ce nu sunt să le înviezi în ziua Învierii. Auzi-mă, Doamne, că s-a stins duhul şi a slăbit trupul meu pe care l-am întinat; deci nu pot vieţui,

fiind nevrednic, iar de frica Ta lipsindu-mă, am îndrăznit a mă apropia spre pocăinţă. Ţie mă rog, iartă-mi greşeala. Îndoit păcat am: căderea şi deznădăjduirea. Deci înviază-mă pe mine cel pierdut şi porunceşte ca prin al Tău foc să se aprindă candela aceasta; ca astfel, luând încredinţare de iertare, prin îndurările Tale cele mari, cealaltă vreme a vieţii ce mi-o vei dărui să o petrec întru frica Ta, păzind poruncile Tale şi mai cu osârdie să-Ţi slujesc Ţie".

Acestea grăindu-le în noaptea Sfintei Învieri, cu multe lacrimi s-a sculat să vadă de s-a aprins candela şi, descoperind vasul, a văzut că nu se aprinsese. Apoi iarăşi căzând cu faţa la pământ, se ruga, zicând: „Ştiu, Doamne, că nevoinţa îmi era înainte ca să mă încununez şi n-am luat aminte la cărările mele, voind mai mult să mă arunc în calea celor necuraţi, prin dulceaţa trupească. Deci miluieşte-mă, Doamne, că iată mărturisesc bunătăţii Tale a mea păcătoşenie înaintea tuturor îngerilor şi a drepţilor, şi de nu s-ar sminti oamenii, apoi înaintea a toată lumea aş mărturisi căderea în păcat. Miluieşte-mă, Doamne, pe mine, cel ce mă mărturisesc, ca şi pe alţii să-i învăţ; aşadar, Doamne, înviază-mă".

Astfel rugându-se de trei ori, a fost auzit şi, sculându-se, şi-a aflat candela arzând, apoi s-a bucurat foarte mult, întărindu-se cu nădejdea către Dumnezeu. Şi se minuna de darul lui Dumnezeu cel atât de mare şi de milostiva Lui iubire de oameni, veselindu-se cu duhul că l-a încredinţat Dumnezeu de iertarea păcatului lui, auzindu-i smerita lui rugăciune şi zicea: „Mulţumesc Ţie, Doamne, că în această viaţă vremelnică m-ai miluit pe mine, nevrednicul, prin acest semn mare şi nou, dându-mi îndrăzneală către Tine".

Astfel petrecând el în mărturisire, s-a făcut ziuă şi, veselindu-se întru Domnul, de bucurie a uitat de trupeasca hrană în ziua aceea. Focul din candela aceea l-a păzit în tot timpul vieţii sale, punând untdelemn într-însa, ca să nu se stingă, şi iarăşi a petrecut într-însul duhul lui Dumnezeu, fiind de toţi ştiut şi folositor. Iar când era să se ducă din viaţa aceasta, i s-a arătat de la Dumnezeu, mai înainte cu câteva zile, ceasul sfârşitului său şi s-a odihnit în pace, dându-şi sufletul în mâinile lui Dumnezeu.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A CINCEA

PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIŢE AGATA

Împărăţind răucredinciosul Deciu şi fiind pus de el în Sicilia, Chintian ca voievod, a ieşit o păgânească poruncă prin toate ţările, ca toţi creştinii să fie ucişi. În acel timp era în cetatea Panormului o fecioară foarte frumoasă, anume Agata, născută din părinţi de neam bun şi bogaţi. Aceasta auzind de acea tiranică poruncă, fără de Dumnezeu, dată spre uciderea creştinilor, s-a aprins cu râvna după Hristos, Domnul său, Căruia s-a făcut mireasă, prin curata feciorie. Şi aşa, trecând cu vederea moştenirea sa şi cinstea bunului său neam, precum şi bogăţia cea vremelnică ce îi rămăsese de la părinţi, precum şi toată slava lumii acesteia întru nimic socotind-o, a început dinainte a se pregăti spre pătimirea cea pentru Hristos.

Iar Chintian, ighemonul, auzind de frumuseţea, de bunul neam şi de bogăţia acestei sfinte fecioare, fiind cuprins de gând necurat spre dânsa, şi cu patimă poftind-o, se gândea cum ar putea să o vadă şi spre necurata sa poftă să o aducă, împreună cu averea ei. Deci, înştiinţându-se că ea crede în Hristos, îndată a trimis ostaşi din cetatea Catania în Panorm, ca să aducă la judecată pe sfânta, ca pe o creştină. Deci, mergând trimişii la Sfânta Agata, voiau să o prindă şi-i făgăduiau că o vor duce cu cinste la voievodul lor, numai spre a-i da cuvânt că se va închina la zeii lor. Dar dânsa, poruncind slugilor să o aştepte puţin, a intrat în camera dinăuntrul casei sale şi, închizându-se într-însa, şi-a ridicat mâinile în sus şi se ruga, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Tu ştii inima şi voinţa sufletului meu, credinţa şi dragostea mea către Tine. Tu să-mi fii povăţuitor şi ajutor asupra vrăjmaşului pe care, prin Tine, Dumnezeul meu, l-am călcat şi l-am omorât; iar acum, Stăpâne, mă rog Ţie să nu laşi pe acel om rău, robul diavolilor, să-mi întineze trupul, întru care cu bucurie şi cu cinste am vieţuit până acum. Grăbeşte şi Te sârguieşte ca să biruieşti

pe diavol şi pe Chintian, sluga lui, ca să nu zică: unde este Dumnezeul ei? Primeşte ca jertfă şi prinos lacrimile mele întru miros de bună mireasmă, că Tu, Unul, eşti Dumnezeu şi Ţie Ţi se cuvine slava în veci. Amin".

Astfel rugându-se, a ieşit din cetate cu ostaşii, petrecând-o câţiva creştini cunoscuţi. Deci mergea cu osârdie şi cu vitejie de suflet ca să fie pentru Domnul său ca un zid nesurpat, zicând în sine: „Mai înainte aveam război cu diavolul, sârguindu-mă să-mi păzesc fecioria curată, să biruiesc patimile trupului meu, dar pe care le-am şi biruit, cu darul Hristosului meu, şi am călcat pe vrăjmaşul cel ce încurcă pe oameni cu dulceţile şi cu poftele. Acum merg la al doilea război, la care am să-mi pun sufletul meu pentru Hristos. Tu însă, diavole, nu te vei bucura de mine, ci mai vârtos singur te vei ruşina, căci nădăjduiesc în Hristos, Dumnezeul meu, că va privi din înălţime spre nevoinţa mea cu mulţimea sfinţilor îngeri, şi-mi va ajuta mie, neputincioasei".

Astfel grăind în sine, cu lacrimi fierbinţi îşi spăla faţa. Apoi, mergând ea, i s-au dezlegat curelele încălţămintelor, iar punându-şi picioarele pe o piatră ca să le lege, a privit şi n-a văzut pe nimeni din cunoscuţii ce o petreceau, pentru că toţi, lăsând-o pe ea, se întorseseră. Pentru aceea, mai mult a lăcrimat şi s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Atotputernice, Doamne, pentru cetăţenii mei, cei ce n-au crezut pe roaba Ta – că voiesc să pătimesc pentru numele Tău cel sfânt –, arată vreo minune în locul acesta". Şi îndată a crescut un măslin sălbatic, fără de roade, care închipuia minţile cele sălbatice ale panormitenilor.

Şi intrând ea în cetatea Catania, voievodul a poruncit să o ducă în casa unei femei bogate, anume Afrodisia, care avea cinci fiice tinere, cărora le-a poruncit ca prin înşelătoarele lor cuvinte şi obiceiuri, să-i schimbe mintea ei spre dragostea trupească şi să o îndemne să aducă zeilor jertfă. Acelea, luând-o, cinstind-o şi făgăduindu-i multe, apoi chiar şi îngrozind-o, se sârguiau să o înduplece spre voia lui Chintian. Însă cu nimic n-au reuşit să o înduplece de la dragostea lui Dumnezeu spre dragostea lumii, şi nu numai cu cuvintele, dar nici cu lucrurile. Pentru că, deşi ei o împodobeau cu haine de mare preţ, îi dădeau daruri, îi puneau înainte mâncăruri de preţ, dulceţuri de multe feluri şi ospeţe, apoi alcătuiau dansuri şi jocuri şi făceau înaintea ochilor ei toate faptele mireneşti cele fără de rânduială şi toate glumele, ea nici nu voia să privească la acelea, ci zicea: „Să ştiţi că mintea şi gândul meu sunt întemeiate pe piatră şi niciodată nu pot să se despartă de dragostea lui Hristos. Iar cuvintele voastre cele înşelă-

toare sunt asemenea cu vântul, iar bucuriile lumeşti sunt ca ploaia şi îngrozirile voastre ca pâraiele, care, deşi vor veni în casa mea, nu vor putea să o clintească, pentru că stă întemeiată pe piatra care este Hristos, Fiul Dumnezeului celui viu". Acestea grăind, pâraie de lacrimi îi udau pieptul, căci, precum doreşte cerbul spre izvoarele apelor, aşa dorea şi sufletul ei pătimirea pentru Domnul său.

Iar Afrodisia, văzând că inima sfintei este nemişcată şi nebiruită, a mers la voievodul Chintian şi i-a zis: „Mai lesne este a înmuia piatra şi a preface fierul în plumb topit, decât a îndupleca pe fecioara aceea şi a o întoarce de la Hristosul ei. Pentru că eu şi fiicele mele nimic n-am făcut toată ziua şi noaptea, decât numai am îndemnat-o pe de o parte cu momeli şi rugăminţi, iar pe de alta cu îngrozire, ca să fie la un gând cu noi. Eu i-am adus mărgăritare şi ghirlande alese, haine de mare preţ, aur şi pietre scumpe înaintea feţei ei, slugi şi bogăţii, dar ea pe toate le nesocoteşte ca pământul cel călcat în picioare".

Atunci Chintian, voievodul, mâniindu-se, a poruncit să o aducă în palatul său cel tăinuit şi, şezând la locul său, plin de gânduri necurate, a început a o întreba: „De ce neam eşti?" Răspuns-a Sfânta Agata: „Din neam bun sunt născută şi am rudenii cinstite şi bogate". Iar Chintian i-a zis: „De eşti de neam slăvit, apoi de ce porţi haină proastă, ca o roabă?" Răspuns-a sfânta: „Sunt roaba lui Hristos şi pentru aceea port chip de rob". Deci i-a zis Chintian: „Cum zici tu că eşti roabă, dacă eşti liberă şi fiică din părinţi de neam bun?" Răspuns-a sfânta: „Acesta este bunul neam al nostru şi libertatea, ca adică să slujim lui Hristos". Zis-a voievodul: „Au doară noi nu suntem liberi, cei ce nu slujim lui Hristos al vostru?" Răspuns-a Agata: „Întru atâta robie aţi ajuns, încât nu numai robi păcatului v-aţi făcut, ci şi închinători urâţilor şi nesimţitorilor idoli, cinstind lemnul şi piatra ca pe Dumnezeu".

Chintian a zis: „De vei mai huli astfel, apoi multe munci vei lua. Deci, spune-mi de ce te lepezi de zeii noştri?" Răspuns-a Agata: „De aceea mă lepăd de ei, fiindcă nu sunt zei, ci diavoli al căror chip îl faceţi de aramă şi de marmură, iar faţa lor o auriţi". Zis-a Chintian: „Ascultă sfatul meu cel bun, fecioară, şi adu jertfe, ca să nu cazi în multe feluri de chinuri şi să aduci necinste şi ocară bunului tău neam, căci mai pe urmă, chiar nevrând, te vei închina zeilor, stăpânilor lumii". Răspuns-a Sfânta Agata: „Fie femeia ta ca Afrodita şi tu singur fii ca Zeus, zeul tău".

Aceasta zicând sfânta, Chintian a poruncit să o lovească peste obraz, zicându-i: „Nu ocărî pe voievodul". Răspuns-a Sfânta Agata: „Unde este înţelegerea ta, voievodule? Eu îţi doresc ţie să fii ca zeul

tău, iar tu nu voieşti să fii asemenea lui, ci singur te ruşinezi de zeii tăi; deci cu mine împreună începe a-i lepăda pe ei". Zis-a voievodul: „De multe patimi eşti vinovată, la care îndată te voi supune, de nu vei face ceea ce-ţi poruncesc". Răspuns-a fecioara: „Nu mă tem de nimic, pentru că, de mă vei da spre mâncarea fiarelor, acelea, văzându-mă pe mine, se vor îmblânzi, auzind şi de numele lui Hristos. În foc de mă vei arunca, îngerii din ceruri îmi vor aduce rouă. Răni şi munci dacă îmi vei face, am ajutor pe Duhul adevărului, Care mă va izbăvi din mâinile tale". Atunci a poruncit voievodul să o ducă într-o temniţă întunecoasă; şi sfânta mergea ca la un ospăţ şi veselie, încredinţându-se lui Dumnezeu.

A doua zi, Chintian, voievodul, aducând iarăşi înaintea judecăţii sale pe Sfânta Agata, a întrebat-o: „Cum te-ai hotărât pentru a ta sănătate?" Răspuns-a sfânta: „Sănătatea mea este Hristos". Zis-a voievodul: „Leapădă-te de Hristos, ca să nu pieri încă în tinereţile tale". Răspuns-a sfânta: „Leapădă-te şi tu de zeii tăi cei mincinoşi, care sunt pietre şi lemne, şi te apropie de adevăratul Dumnezeu, Cel ce te-a făcut, ca să nu cazi în chinurile cele veşnice". Atunci, mâniindu-se, voievodul a poruncit să o spânzure goală de un lemn şi să o bată.

Deci fiind bătută sfânta, tiranul i-a zis: „Îndreaptă-ţi gândul tău spre închinarea zeilor, ca să fii vie". Iar ea a grăit: „Chinurile tale îmi aduc veselie şi mă bucur pentru ele, precum se bucură cineva de aflarea comorilor celor mari. Folositoare îmi sunt chinurile acestea vremelnice, căci, precum nu este cu putinţă a se aduna grâul în magazie până ce nu va fi curăţit de pleavă, astfel cu neputinţă este sufletului meu să intre în rai, de nu se va sfărâma mai înainte trupul meu cu chinuri". Deci îndemna voievodul pe slujitori ca mai cu dinadinsul s-o chinuiască; după aceea a poruncit ca să-i rupă pieptul şi să-l taie cu cleşti de fier. Dar făcându-se aceasta, a zis muceniţa către voievod: „Nedumnezeitule şi fără de omenie prigonitorule, nu te ruşinezi a tăia pieptul de femeie pe care şi tu singur l-ai supt la maica ta? Însă altceva am în sufletul meu, de care tu nu poţi să te atingi, căci este sfinţit lui Dumnezeu din tinereţile mele".

După aceasta, aruncară în temniţă pe sfânta, iar la miezul nopţii i s-a arătat Sfântul Apostol Petru, cu chipul bătrân şi cinstit, purtând în mâinile sale multe doctorii, iar înaintea lui mergea un tânăr frumos cu o făclie luminoasă, şi a înţeles sfânta că a venit un doctor. Deci a zis către dânsa apostolul care i se arătase: „Necuratul tiran te-a rănit cu nişte bătăi ca acestea, dar n-a sporit nimic; căci tu, cu bărbăţia ta, mai mult l-ai biruit. Drept aceea, ticălosul a poruncit ca pieptul tău

nu numai să-l chinuiască, ci chiar să-l taie; pentru aceasta sufletul lui se va chinui în veci. Iată, eu stăteam şi priveam la tine în ceasul acela când ai răbdat chinurile şi am cunoscut că este cu putinţă să se tămăduiască pieptul tău; pentru aceea am şi venit aici". Sfânta Muceniţă Agata a răspuns: „Eu niciodată n-am obişnuit trupul meu cu nici un fel de doctorie, şi acum mi se pare că nu se cade a strica obiceiul cel bun, păzit din tinereţe". Bătrânul i-a zis: „Şi eu sunt creştin şi nădăjduiesc să te tămăduiesc; am venit la tine, deci nu te ruşina de mine". Sfânta i-a răspuns, zicând: „Tu eşti bărbat, iar eu fecioară, deci cum voi putea ca fără de ruşine să-mi descopăr pieptul înaintea ta? Voiesc mai bine să rabd înainte durerea rănilor mele, decât să mă golesc înaintea ochilor bărbăteşti. Mulţumescu-ţi, cinstite părinte, căci pentru mine ai venit aici, vrând să tămăduieşti rănile mele, însă să ştii că doctoriile cele făcute de oameni nu se vor apropia de trupul meu niciodată". Iar bătrânul i-a zis: „De ce nu voieşti să te tămăduiesc?" Sfânta a răspuns: „Am pe Domnul meu Iisus Hristos, Care le tămăduieşte pe toate şi Care, cu voia şi cu cuvântul Său, ridică pe cei căzuţi. Acela, de va voi, poate să mă mântuiască şi pe mine, roaba Sa cea nevrednică".

De o credinţă mare ca aceasta a sfintei muceniţe bucurându-se, apostolul a zâmbit puţin şi i-a zis: „Acela m-a trimis la tine, fecioară, pentru că eu sunt Apostolul Său; deci, fii acum tămăduită". Zicându-i acestea, s-a făcut nevăzut. Atunci Sfânta Muceniţă Agata, cunoscând cine era cel ce i s-a arătat, a început a mulţumi lui Dumnezeu, zicând: „Îţi mulţumesc, Doamne al meu, Iisuse Hristoase, că Ţi-ai adus aminte de mine şi ai trimis pe Apostolul Tău ca să mă tămăduiască". Apoi a privit la trupul său şi a văzut toate rănile tămăduite; după aceea, toată noaptea, o lumină negrăită umplând temniţa, o lumină pe ea. De aceea, înfricoşându-se, străjerii au fugit şi au lăsat temniţa neîncuiată. Acolo erau şi alţi legaţi, care, văzând minunea, ziceau către sfânta: „Iată, uşile sunt deschise şi nimeni nu străjuieşte, deci ieşi şi fugi". Dar sfânta le-a răspuns: „Să nu-mi fie mie a mă lipsi de cununa mucenicească şi a duce pe străjeri în primejdie. Eu, având ajutor pe Domnul meu, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, Care m-a tămăduit, voi petrece până în sfârşit întru mărturisirea Lui".

Trecând patru zile, într-a cincea a venit iarăşi tiranul la judecată şi, aducând pe Sfânta Agata, a zis către dânsa: „Până când te vei împotrivi poruncii împărăteşti? Jertfeşte zeilor, ca să nu te pedepsesc cu chinuri mai cumplite". Sfânta a răspuns: „Toate cuvintele tale sunt deşarte şi porunca împăratului tău nedreaptă, care întinează chiar

văzduhul. Însă spune-mi, o, ticălosule şi nebunule, cine caută ajutor de la lemnele şi de la pietrele cele nesimţitoare? Eu aduc jertfă de laudă Aceluia Care a tămăduit pieptul meu şi a vindecat trupul meu".

Atunci tiranul a poruncit să-i descopere pieptul şi văzându-l întreg şi sănătos cum era mai înainte, a întrebat-o: „Cine te-a tămăduit?" Muceniţa a răspuns: „Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu". Zis-a Chintian: „Iarăşi numeşti pe Hristos, de Care eu nici nu voiesc a auzi?" Şi a poruncit ca să aştearnă pe pământ hârburi ascuţite şi cuie arse în foc şi să toarne cărbuni aprinşi, peste care, întinzând pe sfânta, s-o ardă şi s-o chinuiască. Făcând aceasta, deodată s-a cutremurat nu numai locul acela, ci şi toată cetatea şi, despicându-se pământul, a înghiţit pe Vultia, iubitul lui Chintian, şi pe Teofil, prietenul lui – după al căror sfat Chintian făcea o faptă ca aceea. Atunci toţi cetăţenii, temându-se de cutremur, au alergat în curte la Chintian, strigând să nu mai chinuiască pe nevinovata fecioară, căci pentru dânsa s-a făcut cutremurul acesta.

Chintian, temându-se de cutremur şi de tulburarea poporului, a poruncit să ducă pe sfânta în temniţă, în care intrând muceniţa şi-a ridicat mâinile spre cer şi a zis: „Mulţumescu-Ţi, Doamne, că m-ai învrednicit a pătimi pentru numele Tău cel sfânt şi, luând de la mine dorul vieţii celei vremelnice, mi-ai dat răbdare. Deci, ascultându-mă, Doamne, în ceasul acesta, binevoieşte ca să las lumea aceasta şi să trec spre mila Ta cea bogată şi mare". Astfel rugându-se şi-a dat duhul în mâinile lui Dumnezeu.

Şi înştiinţându-se cetăţenii de aceasta, au venit cu sârguinţă şi, luând sfântul ei trup, l-au dus cu cinste la groapă. Atunci a venit în cetatea aceea, la cinstitul trup al muceniţei, un tânăr frumos, neştiut de nimeni, având cu sine o sută de tineri bine împodobiţi. Acela, petrecând la mormânt trupul sfintei, a pus în racla ei o tăbliţă de piatră, pe care era scris: „Minte cuvioasă, cinste lui Dumnezeu şi patriei izbăvire". O scrisoare ca aceasta punând pe capul sfintei muceniţe, îndată s-au făcut nevăzuţi şi tot poporul a cunoscut că erau îngerii lui Dumnezeu.

După aceasta, Chintian, voievodul, luând pe ostaşii săi, s-a dus în cetatea Panormului, ca să ia bogăţia Sfintei Muceniţe Agata şi să facă toate averile ei, ale lui. Şi venind la râul ce le era în cale, care se numea Psemit, s-a suit în luntre cu ai săi şi trecea peste râul acela, dar caii, sălbăticindu-se deodată, s-au pornit asupra lui: unul i-a muşcat faţa cu dinţii şi i-a sluţit-o, iar altul l-a călcat în picioare; şi atât l-au chinuit, până l-au aruncat în râu. Astfel s-a înecat ticălosul, sfârşindu-şi greu viaţa sa cea rea, iar trupul lui, mulţi căutându-l, nu

l-au mai găsit, pentru că a pierit împreună cu sufletul. De atunci nici unul din dregătorii împărăteşti n-a îndrăznit să supere rudeniile Sfintei Agata, iar slava ei a început a se lăţi pretutindeni şi s-a zidit o biserică pe moaştele ei, iar haina cu care umbla sfânta s-a pus pe mormântul ei, întru pomenirea smereniei sale.

Trecând un an după sfârşitul sfintei, din muntele Etna, care era aproape de cetatea Catania, a erupt un foc mare, care, ieşind ca un râu din gura ce era în muntele acela, urla groaznic şi, topind pietrele ca ceara, le arunca din înălţimea muntelui, încât tot poporul Cataniei era cuprins de mare frică, temându-se de pierderea cetăţii lor. Deci au alergat la biserica Sfintei Muceniţe Agata nu numai creştinii, dar şi necredincioşii, şi, luând haina ei, au stat împotriva focului care se pornise asupra cetăţii şi se apărau cu acea haină de văpaia cea pierzătoare şi înfricoşătoare. Atunci focul, ca şi cum se ruşina de haina aceea a sfintei muceniţe, s-a întors înapoi şi s-a stins. Acest lucru văzându-l poporul, cu mare bucurie a lăudat pe Dumnezeu, iar pe Sfânta Muceniţă Agata a slăvit-o. Minunea aceasta a fost în luna februarie, în cinci zile, în care sfânta a pătimit pentru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIŢE TEODULA

Pe vremea împărăţiei lui Diocleţian şi Maximian, împăraţii Romei, în cetatea Anazavriei era un voievod, anume Pelaghie, care a zis către slujitorii săi: „Duceţi-vă în toată stăpânirea mea, căutaţi pe creştini şi, prinzându-i, aduceţi-i la judecată, ca, ascultând porunca împărătească, să se închine zeilor noştri”. Ducându-se slujitorii să împlinească porunca, au prins pe o femeie creştină, anume Teodula. Dar ea, netemându-se atât de chinuri, pe cât se temea să nu fie necinstită de cei necredincioşi, le da mult aur, rugându-i să-i dea drumul. Iar ei, neluând în seamă aurul, au dus-o la voievodul lor şi i-au spus despre dânsa cum că voia să se răscumpere cu aur. Atunci voievodul a lăudat pe slujitorii care nu s-au bucurat de aur şi nu au eliberat-o şi pentru care lucru i-a cinstit cu daruri. Apoi, şezând la judecată şi punând de faţă pe acea fericită femeie creştină, a întrebat-o de numele ei. Ea a răspuns: „Sunt creştină”. Voievodul Pelaghie a zis: „Mai înainte de a începe să te chinuim, spune-ne numele tău”. Sfânta a răspuns: „Ţi-am spus o dată şi n-am minţit, că mă numesc creştină; acesta îmi este numele cel cinstit şi veşnic, iar de oameni

sunt numită Teodula. M-am născut din părinţi credincioşi şi sunt prea bine crescută în legea creştină".

Voievodul i-a zis: „Te văd răspunzându-mi fără minte". Teodula a răspuns: „Voi sunteţi fără minte, că aţi lăsat pe Dumnezeu şi vă închinaţi pietrelor". Voievodul a zis: „Te sfătuiesc ca pe o soră să jertfeşti zeilor, ca să vii să te desfătezi în averile mele şi să fii în mare cinste". Teodula a răspuns: „Desfătează-te în averile tale tu şi tatăl tău, satana, că veţi fi împreună moştenitorii muncii veşnice". Voievodul zise: „Ştiu că voi, femeile, sunteţi pornite cu năravurile şi ocărâţi pe stăpâni, însă eu sunt negrabnic spre mânie şi cu blândeţe te învăţ să te supui mie şi să jertfeşti zeilor, ca să nu-ţi pierzi sufletul". Sfânta răspunse: „Eu nu-mi pierd sufletul, ci îl mântuiesc, petrecând în mărturisirea lui Dumnezeu, iar trupul va merge în pământ. Deci nu fără de minte îţi zic să-mi chinuieşti trupul precum voieşti, căci Dumnezeu, văzând răbdarea mea, îmi va trimite ajutorul Său, de vreme ce voiesc a pătimi cu osârdie pentru El, precum şi El a pătimit pentru noi pe cruce, lucrând mântuirea poporului Său". Pelaghie, voievodul, a zis: „Socoteşti că prin aceste cuvinte ale tale mă vei porni spre mânie, ca să te pierd mai degrabă. Să ştii bine că te voi chinui multă vreme, tăind unul câte unul din mădularele tale, până ce te voi pierde". Sfânta a răspuns: „Vicleanule şi răpitorule lup, cum vei putea să pierzi pe oaia care are ca păstor pe bunul Hristos, Făcătorul tuturor, şi dintr-ale Cărui mâini nimeni nu va putea să mă răpească?"

Atunci, mâniindu-se, tiranul a poruncit să o dezbrace pe sfântă şi s-o spânzure de cosiţele capului de un chiparos şi s-o chinuiască arzându-i pieptul cu ţepi de fier încinşi. Iar Sfânta, fiind chinuită, a zis: „Să ştii, voievodule, că nu simt chinurile, ci pe tine te văd chinuindu-te şi biruindu-te". Voievodul îi răspunse: „Zeii noştri sunt milostivi şi ştiu că vrei să te întorci către dânşii; de aceea, cruţându-te, au luat durerea de la tine, ca să nu simţi muncile". Sfânta i-a zis: „Unde sunt zeii tăi care m-au cruţat? Arată-mi-i, ca să-i cinstesc". Voievodul, auzind acest cuvânt, s-a bucurat foarte şi cu sârguinţă a poruncit ca, dezlegând-o, s-o ducă în capiştea lui Adrian, pe care îl aveau ca pe un zeu prealăudat. Deci, intrând sfânta în capiştea aceea, a văzut pe idolul lui Adrian şi, rugându-se adevăratului Dumnezeu, a suflat asupra idolului şi îndată a căzut, lovindu-se ca de un tunet, şi s-a frânt în trei părţi. Apoi, ieşind sfânta afară, a zis către voievod: „Intră şi dă mână de ajutor zeului tău, deoarece a căzut şi s-a sfărâmat". Voievodul, intrând, a văzut pe idol căzut la pământ, sfărâmat în trei bucăţi şi s-a tânguit după el cu plângere mare.

Apoi ajungând vestea la împărați despre sfărâmarea lui Adrian, au trimis un bărbat în cetatea Anazavriei, ca să afle de este adevărat și să-l dea pe voievod la fiare. Înștiințându-se de aceasta, voievodul a căzut înaintea Sfintei Teodula cu plângere, rugând-o să facă întreg pe zeul lor, iar el a făgăduit să se facă creștin de va vedea pe zeul acela stând la locul său, unde fusese mai înainte. Sfânta, făcând rugăciune către atotputernicul Dumnezeu, a poruncit idolului să se ridice întreg și să se așeze la locul lui. Atunci îndată idolul s-a ridicat întreg și s-a așezat la locul unde fusese mai înainte. Deci, venind omul cel trimis de la împărați și văzând pe idol întreg, s-a întors, nefăcând voievodului nici un rău. După aceasta a venit la Pelaghie o scrisoare de la împărați, poruncindu-i ca s-o piardă cu moarte, chinuind-o pe Teodula cu diferite chinuri. Iar Pelaghie nu numai că nu și-a îndeplinit făgăduința, adică a se face creștin, dar, uitând și facerile de bine ale Sfintei Teodula, a pus-o iarăși la chinuri și a poruncit să-i ardă picioarele cu țepușe înfocate. Făcându-se aceasta, s-a apropiat de Pelaghie un închinător de idoli, anume Comentarisie, zicându-i: „Mă rog strălucirii tale, voievodule, să-mi dai stăpânire asupra ei și eu o voi face să se închine zeilor, iar de nu voi face aceasta apoi să-mi tai capul”. Deci voievodul i-a dat putere asupra sfintei.

Iar tiranul, făcând cinci piroane lungi, a înfipt unul în urechea ei stângă și l-a trecut prin urechea dreaptă. Alt piron l-a înfipt în urechea dreaptă și a străbătut capătul pironului în cea stângă; al treilea l-a înfipt în fruntea ei, iar celelalte două în pieptul ei. Sfânta, ridicându-și ochii către cer, s-a rugat lui Dumnezeu să-i dea răbdare și îndată a primit ajutorul lui Dumnezeu și tămăduire, pentru că au căzut piroanele și a rămas sănătoasă. Apoi Comentarisie, luând pe sfântă în casa sa, o sfătuia cu cuvinte înșelătoare să se închine zeilor lor, „ca și eu – zicea el – să primesc cinste de la voievod și tu de la împărați să te învrednicești de mare slavă”. Sfânta a zis către el: „Gândește-te tu singur și te fă creștin, ca să te învrednicești nu de cinstea cea de puțină vreme, ci de cea veșnică, întru Împărăția Domnului nostru Iisus Hristos, Celui ce are să judece viii și morții și să răsplătească fiecăruia după faptele lui”. Iar Comentarisie a zis: „Spune-mi mie, roaba lui Hristos, tot adevărul, că s-a aprins inima în mine, după cuvintele tale”.

Deci Teodula i-a grăit: „Lumea aceasta, bogățiile și toată slava ei, degrabă trec, iar veacul cel viitor este nesfârșit. De va face cineva aici fapte bune, va lua răsplătire bună în veacul acela, iar cei ce fac rele în lumea aceasta, vor fi acolo munciți în veci. Mai ales cei ce se închină idolilor, ca și voi, vor cădea în chinurile cele nesfârșite”. Cu

aceasta şi cu mai multe cuvinte, Sfânta Teodula l-a adus pe Comentarisie la cunoaşterea adevărului şi acesta, umilindu-se cu inima, a zis: „Rogu-mă ţie, doamnă Teodula, nu pomeni răutăţile cele ce ţi-am făcut, ci te roagă pentru mine Dumnezeului tău, ca şi eu să fiu creştin".

A doua zi, a stat Comentarisie în faţa voievodului cu Sfânta Teodula şi i-a zis: „N-am putut să întorc pe roaba adevăratului Dumnezeu de la dreapta şi fericita ei cale, dar, mai ales, ea m-a povăţuit şi pe mine la calea cea dreaptă, izbăvindu-mă de întunericul neştiinţei şi, aducându-mă la Hristos, adevăratul Dumnezeu, în Care cu neîndoire cred şi mărturisesc preasfânt numele Său, şi mă închin Lui cu osârdie". Aceste cuvinte ale lui auzindu-le, voievodul a poruncit ca îndată să-i taie capul cu sabia, iar trupul să i-l arunce în mare, şi astfel s-a sfârşit chinuirea lui în 24 de zile ale lui ianuarie.

Iar Sfânta Teodula a fost aruncată într-un cuptor aprins şi a petrecut într-însul nevătămată. După aceasta, a dat-o în stăpânire unuia, anume Eladie, ajutător al voievodului, ca să o îndemne la închinarea idolilor, dar şi acela, ca şi Comentarisie, prin cuvintele cele de Dumnezeu insuflate ale Sfintei Teodula, a fost adus către Hristos şi, stând înaintea voievodului, a mărturisit că este creştin; fiind apoi tăiat cu sabia. Atunci, arzând tiranul o tigaie, a întins pe fericita Teodula pe tigaia aceea şi a turnat peste dânsa smoală fiartă, ceară şi unt. Însă tigaia a crăpat de foc şi, aruncând scântei mari şi văpaie înfocată, a ars mulţimea poporului ce stătea de faţă, iar pe voievod, ajungându-l focul şi vătămându-l, l-a dat morţii celei amare, pe când Sfânta Teodula a rămas fără vătămare.

Această minune văzând-o mulţimea poporului, între care erau şi Macarie cu Evagrie, cinstiţi cetăţeni, a crezut în Hristos. Mai pe urmă, necredincioşii, arzând ei iarăşi cuptorul, au aruncat într-însul pe Sfânta Teodula şi cu dânsa şi pe Macarie şi Evagrie şi pe mulţimea acelora ce au crezut în Hristos. Acolo, rugându-se cu toţii, şi-au dat sfârşitul şi, trecând la viaţa cea nesfârşită, se încununează cu cununa biruinţei şi dănţuiesc cu toţi sfinţii, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, în veci. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A ŞASEA

SFINŢII MUCENICI FAUSTA FECIOARA, EVILASIE, MAXIM ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII[1]

Această sfântă fecioară, Fausta, mireasă neîntinată a Stăpânului Hristos, născută în zilele lui Maximian, păgânul împărat, a fost crescută în bună credinţă în cetatea Cizic, de părinţi de neam bun, bogaţi şi credincioşi. După ce au răposat, dându-şi sufletele lor către Domnul, fecioara a rămas singură, când avea treisprezece ani. Ea se îndeletnicea în post şi rugăciuni şi întru citirea dumnezeieştilor cărţi. Apoi trecând cu vederea toată înşelăciunea lumii acesteia – bogăţia, dulceţile şi plăcerile trupului – şi umblând pe calea cea strâmtă şi grea a vieţii, s-a făcut cunoscută şi slăvită tuturor, pentru că nu puteau să tăinuiască atâtea fapte bune ale ei, după cuvântul Domnului: *Nu poate cetatea să se ascundă, stând deasupra muntelui*. Şi a ajuns vestea despre dânsa până la împăratul Maximian, care îndată a trimis din palatul său împărătesc pe cel dintâi slujitor idolesc, anume Evilasie, în cetatea Cizic, să caute şi să afle pe mireasa lui Hristos, Fausta, poruncindu-i astfel: „De se va îndupleca să aducă jertfe zeilor, bine îi va fi ei, iar de nu, apoi să o arunci în adâncul apei”.

Deci mergând Evilasie în Cizic, a aflat-o ca ani tânără, dar cu credinţa şi înţelepciunea bătrână; apoi, aducând-o la judecata sa, o silea să jertfească zeilor. Iar sfânta i-a răspuns: „Eu nu voi jertfi zeilor acelora care sunt surzi, orbi şi nu au nici o simţire, fiind lucruri de mâini omeneşti, pentru că am ca Mire pe Iisus Hristos în cer şi nu pot să-l las pe Acela, nici nu voiesc a pierde moştenirea pe care o am de la Domnul meu”. Evilasie a zis: „Jertfeşte, Fausto, zeilor, ca să nu mori chinuită şi cu amar”. Răspuns-a sfânta: „Să nu mă socoteşti că sunt ca o femeie dintre cele fără de minte, căci, deşi

---

[1] După Sfântul Simeon Metafrast

sunt tânără cu anii, însă dorinţa mea este mare înaintea Domnului". Iar Evilasie, umplându-se de mare mânie, a poruncit să-i tundă părul capului spre ocară şi batjocură şi, spânzurând-o de un lemn, să o bată tare.

Iar Sfânta Fausta, fiind foarte chinuită, şi-a ridicat ochii spre cer şi se ruga lui Dumnezeu. Deci, rugându-se ea îndelung, s-a pornit un trăsnet atât de înfricoşător, încât mulţi au murit. Iar Evilasie, văzând aceasta, s-a temut foarte şi, chemând pe Sfânta Fausta, a zis către dânsa: „Femeie, spune-mi, cine eşti tu? Pentru că eu te văd făcând lucruri de farmece". Iar sfânta a zis: „Ascultă-mă, Evilasie, porunceşte unui zugrav să zugrăvească chipul meu". Şi, făcându-se aceasta degrabă, a poruncit ostaşilor să sfâşie icoana ei. Apoi a zis către stăpânitor: „Viu este Domnul Dumnezeu, precum eu nu simt nici cea mai mică durere pentru câte aţi făcut icoanei acesteia, care este chipul şi asemănarea mea, astfel şi sufletul meu nu simte nicidecum muncile ce le daţi trupului meu, ci, cât mă chinuiţi, eu am în minte pe Stăpânul meu, Hristos, Care îmi micşorează durerile".

Atunci a poruncit Evilasie ca, punând-o într-un sicriu de lemn şi întărind cu piroane de lemn sicriul, să taie sicriul cu ferăstrăul. Pe când slujitorii făceau cu sârguinţă cele poruncite lor, sfânta în sicriu cânta, slăvind pe Dumnezeu. Şi s-au ostenit slujitorii multă vreme, dar nimic nu puteau să sporească, pentru că nu putea ferăstrăul să o taie şi nici să vatăme pe sfânta, fiind ca un diamant vârtos. Deci slăbind slujitorii, au rămas ca morţi. Apoi, mergând la Evilasie, îi ziceau: „Stăpâne, femeia pe care ne-ai dat-o spre chinuire, din ceasul întâi până la al şaselea ferestruind-o în sicriu, nimic n-am sporit, pentru că şase ferăstraie schimbând, n-am putut să ne atingem de ea. Apoi şi foc am pus lângă raclă, ca s-o ardem, dar n-a ars racla. Iar ea cânta zicând: «De voi merge prin mijlocul focului, nu mă va arde şi văpaia nu mă va vătăma»".

Atunci Evilasie s-a mâhnit foarte şi, punând de faţă pe sfânta, i-a zis: „O, femeie, mă înspăimânţi, făcând aceste minuni. Am 80 de ani şi niciodată n-am văzut unele ca acestea, deci, te jur pe Dumnezeul tău, în care crezi, să-mi spui tot adevărul". Sfânta i-a răspuns, zicând: „Rogu-mă ţie, stăpânul meu, să asculţi într-adins cele ce-ţi voi spune. Puterea lui Dumnezeu este aceea care mă păzeşte în chinuri, precum singur ai văzut. De vei asculta cu luare aminte cuvintele mele, te vei îndupleca degrabă ca să te faci prieten credinţei mele".

A zis tiranul: „Spune-mi degrabă adevărul şi eu voi asculta cu luare aminte". Grăit-a sfânta: „Dumnezeu este fără de moarte şi

veşnic şi lucrurile Lui sunt adevărate, iar judecata Lui este sfântă şi dreaptă. Acela păzeşte în tot locul pe robii Săi cei ce vieţuiesc cu dreptate şi cu cuvioşie. Ei ruşinează pe diavolul, lepădând pe idolii cei ce se cinstesc de voi ca nişte dumnezei, apoi lucrurile cele rele ale lumii acesteia biruindu-le şi defăimând cele pământeşti, ei doresc cele cereşti şi, vieţuind în curăţie, păzesc poruncile lui Dumnezeu fără prihană. Pe aceştia Dumnezeul cel preaînalt îi păzeşte de tot răul, de vreme ce ei Îl ştiu pe El că este Unul Dumnezeu şi că nu este altul afară de Dânsul, Care S-a pogorât pe pământ şi sălăşluindu-Se întru Preasfânta şi Preacurata Fecioară – precum El singur ştie –, S-a născut dintr-însa negrăit. După aceea, pe scurt să zic, după ce a făcut multe şi preaslăvite minuni, învăţând pe oameni, a venit de bună voie la cruce şi a pătimit ca să ne mântuiască pe noi. Apoi, fiind îngropat, a înviat a treia zi şi întru slavă S-a înălţat la ceruri, de unde iarăşi va veni la sfârşitul veacurilor, să judece viii şi morţii şi să răsplătească fiecăruia după faptele lui. Drept aceea, şi noi, urmându-L, ne dăm la bătăi şi la chinuri pentru împărăţia cerurilor, ca să nu pierim în veci, pentru că aici murim, iar acolo înviem, în viaţa cea nesfârşită".

Auzind acestea, Evilasie a început a cunoaşte puterea cea mare a lui Dumnezeu cel viu şi, umplându-se de Duhul Sfânt, se întorcea spre bine, iar pe Sfânta Muceniţă Fausta, dezlegând-o din legături, a lăsat-o liberă. Atunci una din slugile lui, alergând la împăratul Maximian, i-a zis: „Stăpâne împărate, Evilasie a părăsit dragostea ta şi voieşte să se facă creştin; deci sârguieşte să-l răpeşti de la înşelăciunea creştinească, mai înainte de a primi creştinesca desăvârşire".

Împăratul, mâhnindu-se foarte mult, a chemat degrabă pe Maxim, eparhul său, care era foarte aspru şi fără de omenie, şi, jurându-i pe zeii săi, l-a trimis în Cizic, la Evilasie. Iar acesta, sosind mânios la Cizic, l-a întrebat pe fericitul Evilasie, zicând: „Spune-mi, răule, cum ai îndrăznit a lăsa pe zeii cei mari şi a-i defăima, crezând nebuniilor creştineşti şi a te apropia de dânşii?" Evilasie răspunse: „Mă jur pe capul meu că şi tu, de vei asculta pe fecioara Fausta, degrab vei cunoaşte pe Dumnezeul cel viu şi vei fi fericit". Eparhul Maxim, mâniindu-se foarte, a poruncit să-l spânzure pe lemn şi să-l bată cumplit. Fiind bătut mult, striga către Hristos Dumnezeu, zicând: „Stăpâne, Dumnezeule Atotputernice, Care ai ajutat roabei tale Fausta în toate chinurile ei şi ai arătat ochilor mei minunile Tale, izbăveşte-mă pe mine, smeritul, de acest amar şi preacumplit eparh, deoarece pe Tine Te-am dorit, Doamne, pentru minunile Tale cele multe şi mari".

După aceasta, eparhul a poruncit să ardă coastele mucenicului cu făclii aprinse. Şi, când se ardea, pătimitorul a rugat pe Sfânta Fausta, care stătea acolo şi privea la pătimirea lui, să se roage pentru dânsul către Domnul. Sfânta, milostivindu-se de dânsul, a început a se ruga, zicând: „Doamne, Dumnezeul meu, arată-Ţi darul Tău şi mă ascultă pe mine, roaba Ta, primeşte pe Evilasie în staulul turmei Tale celei cuvântătoare şi-l rânduieşte în numărul drepţilor Tăi, că bine eşti cuvântat în veci, amin". Atunci eparhul a poruncit ca şi pe Sfânta Fausta s-o pună înaintea nedreptei sale judecăţi, fiindcă povăţuise pe Evilasie să se facă creştin. Şi a zis către dânsa Maxim: „Necuratule chip, cum ai îndrăznit tu să abaţi pe cinstitul slujitor Evilasie de la zeii cei mari şi să-l aduci la Dumnezeul tău?" Sfânta Fausta răspunse: „Nădăjduiesc spre bunul şi milostivul Dumnezeul meu, Care a chemat pe Evilasie să fie fiu al adevărului şi Care şi pe tine te va chema El întru a Sa cunoştinţă şi închinăciune dumnezeiască". Eparhul zise: „Fausto, să nu mă socoteşti că sunt nebun ca Evilasie care te-a ascultat". Şi îndată a poruncit s-o lege şi să-i bată piroane de fier în picioare.

Făcându-se aceasta cu sârguinţă de către slujitori, sfânta nu simţea dureri deloc şi văzând eparhul Maxim că muceniţa nu bagă în seamă un chin ca acela, a chemat o ceată de ostaşi şi le-a poruncit să înceapă asupra ei mai mare şi mai cumplit chin. Şi unul din ostaşi, al cărui nume era Claudie, a zis: „Stăpâne, de voieşti s-o omori repede, apoi dă-o spre mâncare fiarelor". Deci îndată a poruncit eparhul să se facă aşa, şi sfânta a fost dusă goală la locul acela unde era să fie mâncată de fiare.

Apoi, sloboziră la dânsa o leoaică, dar aceea, alergând, s-a închinat sfintei. Slobozind şi pe celelalte fiare, toate cădeau la picioarele ei şi se închinau. Eparhul, văzând o minune ca aceea, se miră foarte şi porunci să o lege de picioare cu o funie şi s-o târască pe pământ, aşa goală. Atunci sfânta a strigat către Domnul, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, acoperă făptura Ta, ca ochii celor fără de ruşine şi necuraţi să nu privească goliciunea trupului miresei Tale". Şi îndată, pogorându-se un nor de sus, a acoperit pe sfânta ca şi cu o haină aleasă. După aceasta, un alt ostaş, anume Evsevie, a zis lui Maxim eparhul: „Va voi strălucirea ta să mi-o dea mie în stăpânire?" Eparhul zise: „Ia-o şi chinuieşte-o cum poţi şi voieşti". El, luând pe sfânta muceniţă, a dus-o la un fierar, care, făcând o mulţime de piroane de fier lungi, i le-a bătut în cap, în frunte, în ochi, în piept, în fluierele picioarelor şi în tot trupul. Iar sfânta se ruga în sine: „Mulţumesc, Doamne, Iisuse Hristoase, că Tu eşti cunoscătorul

inimilor, slava şi cununa drepţilor. Învredniceşte-mă, dar, şi pe mine, smerita şi nevrednica roaba Ta, ca să mă aflu în calea ce duce la limanul neînviforat, iar pe Maxim, eparhul, adu-l la sfânta credinţă şi la dragostea Ta. Întăreşte-l în frica Ta şi-l rânduieşte cu cei ce te mărturisesc pe Tine, adevăratul Dumnezeu, ca toţi să Te ştie că eşti Unul Dumnezeu şi că Ţie se cuvine cinste şi slavă dumnezeiască, în vecii vecilor. Amin".

Evsevie, văzând că o fecioară tânără ca ea, care, fiind străpunsă cu piroanele şi sângele curgându-i, nu băga în seamă un chin ca acela – nesimţind de fel durerile –, a poruncit să aducă o căldare mare şi s-o umple cu smoală şi pucioasă. Apoi, fierbând-o tare, a aruncat într-însa pe Sfânta Fausta, împreună cu Sfântul Evilasie, şi a pus foc mare dedesubt. Iar sfinţii mucenici stând în căldarea aceea ca într-un loc verde şi răcoros, cântau şi preamăreau pe Dumnezeu. Şi îndată focul s-a stins şi căldarea s-a răcit. Atunci, Maxim eparhul, văzând credinţa şi răbdarea sfinţilor, a zis: „Dumnezeule veşnic, Cel ce ai făcut pe Evilasie a fi părtaş patimilor roabei Tale Fausta, primeşte-mă şi pe mine, ticălosul şi păcătosul şi mă rânduieşte cu aceşti doi ca şi eu, mai micul, să împlinesc numărul de trei, în chipul Sfintei Treimi. Cu adevărat, Doamne, Dumnezeul puterilor, arată-Ţi bunătatea Ta spre mine, nevrednicul robul Tău, şi fă degrabă cu mine după milostivirea Ta, ca şi în mine să Te proslăveşti mai mult".

Acestea zicând, s-au deschis cerurile şi el a văzut pe Fiul lui Dumnezeu cu cetele sfinţilor îngeri şi arhangheli, şi cu adunările tuturor sfinţilor strălucind ca o lumină. Văzând Maxim o înfricoşată şi înspăimântătoare taină ca aceea, a strigat cu glas mare către Dumnezeu: „Doamne, primeşte-mă precum ai primit pe robul Tău Evilasie, şi nu pomeni fărădelegile şi nedreptăţile mele. Iartă pe păcătosul şi nevrednicul robul Tău, şi mă primeşte precum ai primit pe tâlhar, odată".

După aceasta, îndată a alergat la căldarea în care erau Sfânta Fausta şi Sfântul Evilasie şi, ridicându-şi ochii spre cer, şi-a făcut semnul crucii, zicând: „În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh; şi eu sunt cu voi". Atunci, dezbrăcându-se de hainele sale şi iarăşi însemnându-se cu semnul crucii peste tot trupul, s-a aruncat în căldare. Atunci Sfânta şi fericita Fausta s-a umplut de mare bucurie şi veselie, căci a ascultat-o Dumnezeu şi a adus şi pe Maxim la dreapta credinţă. Şi a zis: „Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule, că nu voieşti să piară nimeni, ci toţi să se mântuiască şi să vină la cunoştinţa adevărului. Căci iată mă aflu între aceşti doi robi ai Tăi, ca o viţă-de-vie ce are struguri. Apoi fă treimea aceasta nedezlipită, de vreme ce ai

zis, Doamne: *Unde sunt doi sau trei adunaţi în numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor*".

Astfel grăind sfânta cu veselie, s-a auzit un glas din cer, zicând: „Veniţi la Mine cei osteniţi întru nevoinţă şi însărcinaţi cu pătimirile, pentru numele Meu, şi vă voi odihni pe voi întru împărăţia cerească". Sfinţii, auzind acest glas, s-au umplut de negrăită bucurie şi, mulţumind lui Dumnezeu, şi-au dat sufletele în mâinile Lui în şase zile ale lunii februarie. Cu ale căror rugăciuni, Doamne, iertându-ne greşelile noastre, învredniceşte-ne şi pe noi, pe toţi, milostivirii Tale, şi fă-ne părtaşi vieţii celei veşnice, căci bine eşti cuvântat, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh şi preamărit în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIŢE DOROTEIA ŞI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÂNSA

În părţile Capadociei, în cetatea Cezareei, se afla Sfânta fecioară Doroteia, slujind în toate zilele lui Dumnezeu întru curăţie în trezire şi întru întreaga înţelepciune, cu smerenie şi cu blândeţe, postind şi rugându-se neîncetat. Ea era foarte înţeleaptă, încât abia bărbaţii cei mai aleşi întru înţelepciune puteau să fie asemenea ei, şi toţi cei ce o ştiau preamăreau numele lui Iisus Hristos, Domnul nostru, Care avea o roabă ca aceasta, a cărei vedere era cinstită, viaţa sfântă, înţelepciunea neasemănată şi fecioria neprihănită. Iar întru dragostea lui Iisus Hristos era atât de desăvârşită, încât s-a făcut vrednică de cămara Lui cerească şi şi-a îndoit nevoinţa sa pentru El, biruindu-şi trupul şi pe diavolul. Apoi, împletindu-şi cununa îndoită – una a fecioriei, iar alta a muceniciei – şi bucurându-se, a trecut la Hristos, Mirele ei, pentru Care a pătimit pe pământ, precum se va arăta în povestirea de faţă.

Străbătând slava viaţa ei printre oameni, vestea despre dânsa a ajuns până la Saprichie, ighemonul, prigonitorul creştinilor. Acesta, nezăbovind, a venit în cetatea Cezareei, unde îndată a prins pe Sfânta Doroteia şi a poruncit s-o pună înaintea judecăţii sale nedrepte. Deci sfânta fecioară stătea înaintea păgânului judecător, rugându-se în sine către Domnul şi chemând în ajutor pe Dumnezeu, Mântuitorul său. Apoi a întrebat-o ighemonul: „Spune-mi, cum te numeşti?" Sfânta a răspuns: „Numele îmi este Doroteia". Saprichie a zis: „De aceea te-am chemat: ca să aduci jertfă zeilor celor fără de moarte, după porunca împăraţilor noştri".

Sfânta Doroteia a zis: „Dumnezeu, Care este Împărat al cerului, Acela mi-a poruncit ca Lui, Unuia, să-I slujesc". Pentru că astfel este scris: *Domnului Dumnezeului Tău să te închini şi Aceluia unuia să-I slujeşti*. Şi iarăşi: *zeii care n-au făcut cerul şi pământul să piară de pe pământ*. Deci se cade a socoti cărui împărat suntem datori a ne supune: celui pământesc sau Celui ceresc? Şi pe cine să ascultăm: pe Dumnezeu sau pe om? Pentru că, ce sunt împăraţii? Decât numai oameni muritori, precum au fost şi acei zei ai voştri, la care vă închinaţi". Saprichie a zis: „De vei voi să fii întreagă, sănătoasă şi curată, lasă-ţi creştinătatea şi jertfeşte zeilor, iar de nu, apoi, după lege, vei fi cumplit chinuită şi spre pildă altora".

Sfânta a răspuns: „Voi fi pildă tuturor credincioşilor, ca să se teamă de Dumnezeu, iar de oamenii cei răi să nu se teamă, pentru că aceia fac ceea ce fac câinii cei răi, care rup pe oamenii cei nevinovaţi, neavând nici o pricepere sau înţelegere şi care se sălbăticesc, se mânie, latră şi cu dinţii lor apucă şi rup pe cei ce trec alăturea". Saprichie a zis: „Tu, precum văd, te-ai hotărât să fii neschimbată în mărturisire şi bârfitoare, şi voieşti să mori cu amar. Ascultă-mă şi jertfeşte, ca să scapi de chinurile cele cumplite". Iar sfânta a zis: „Chinurile tale sunt vremelnice, iar ale gheenei sunt veşnice. Deci, ca să scap de chinurile cele veşnice, nu mă voi teme de cele vremelnice, căci îmi aduc aminte de cuvintele Domnului meu: *Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă; dar mai mult vă temeţi de cel ce poate ca şi sufletul şi trupul să-l piardă în focul gheenei*".

Saprichie a zis: „Eşti datoare să te temi de zei, ca nu cumva mâniindu-se să-ţi piardă sufletul şi trupul tău, de nu le vei aduce jertfe". Sfânta Doroteia a răspuns: „Acum ţi-am spus, Saprichie, că nicidecum nu vei putea să mă îndupleci să aduc jertfă diavolilor care au locuit în acei oameni deşerţi, care au trăit atât de rău, încât şi a grăi despre ei este ruşine. Astfel au murit ca nişte dobitoace necuvântătoare de vreme ce, fiind vii, n-au cunoscut pe Cel ce a făcut cerul şi pământul, marea şi cele ce sunt într-însele. Deci sufletele acelora care se închină la idolii făcuţi din diferite materii, ard în focul cel nestins; şi de nevoie va fi să se trimită în veşnicul foc şi aceia care, lăsând pe Ziditorul lor, au voit ca acelora să le fie închinători".

Acestea auzind Saprichie s-a mâniat foarte şi, întorcându-se către slujitorii care erau gata a o chinui, le-a zis: „Puneţi-o în locul de chinuire ca, temându-se de chinuri, să voiască a fi slujitoare zeilor noştri". Iar roaba lui Dumnezeu stând la locul cel de chin, cu bărbăţie şi fără de temere, a zis către judecător: „Ce tot zăboveşti,

nechinuindu-mă? Fă ceea ce ai să faci, ca să pot vedea degrabă pe Acela pentru a Cărui dragoste nu mă tem a pătimi şi a muri". Saprichie a zis: „Cine este Acela pe care-L doreşti atât?" Sfânta a zis: „Hristos, Fiul lui Dumnezeu". Zise Saprichie: „Unde este Hristos?" Sfânta a răspuns: „Cu prea puternica sa Dumnezeire este pretutindeni, iar cu omenirea Îl mărturisim că este în ceruri, şezând de-a dreapta Tatălui Său, cu Care împreună şi cu Duhul Sfânt este o Dumnezeire şi ne cheamă în raiul desfătărilor celor veşnice, unde răsadurile aduc roade în toată vremea, adică crini şi trandafiri, şi unde toate florile cele frumoase înfloresc totdeauna; unde câmpurile, munţii şi dealurile totdeauna sunt verzi; izvoarele dulci şi sufletele sfinţilor întru Hristos se veselesc. Nişte lucruri ca acestea pe care ţi le-am spus, de le-ai fi crezut, o, Saprichie, te-ai fi izbăvit de pierzare şi ai fi intrat în raiul plăcerilor dumnezeieşti celor negrăite".

Saprichie a zis către dânsa: „Se cade să laşi deşertăciunea şi să jertfeşti zeilor ca să ai bărbat şi să te veseleşti în viaţa ta şi să nu pieri asemenea ca şi părinţii tăi, care au pierit pentru nebunia lor". Iar sfânta a zis: „Nici nu voi jertfi diavolilor, de vreme ce sunt creştină, nici nu voi lua bărbat, de vreme ce sunt mireasa lui Hristos. Aceasta este credinţa mea, care mă va duce în Rai şi în cămara Mirelui Meu". Atunci a chinuit-o cumplit pe sfânta.

După aceasta, Saprichie, ighemonul, a poruncit ca, punând capăt chinuirii sfintei, s-o ducă la două femei care erau surori, ale căror nume erau: Hristina şi Calista. Acestea mai înainte fuseseră creştine, dar, temându-se de chinuri, se lepădaseră de Hristos şi, deznădăjduindu-se, vieţuiau cu necurăţie în plăceri şi în deşertăciunea lumească, fiind îmbogăţite de închinătorii de idoli pentru a lor cădere de la Hristos. Lor le-a încredinţat Saprichie pe Sfânta fecioară Doroteia, zicându-le: „Precum voi aţi lăsat deşertăciunea şi vrăjile creştineşti, aducând jertfe zeilor celor nebiruiţi şi aţi luat de la noi daruri, astfel şi pe aceasta s-o întoarceţi de la nebunia creştinească la zeii noştri, căci noi, cu mai mari şi mai multe daruri vă vom cinsti, de veţi putea s-o înduplecaţi pe aceasta către noi". Iar ele, luând-o în casa lor, au zis către dânsa: „Ascultă pe judecătorul şi te învoieşte cu el, mântuieşte-te de chinuri precum am făcut şi noi. Mai bine este ţie să te îngrijeşti, ca să nu pierzi lumea aceasta văzută şi viaţa cea plăcută şi să nu pieri mai înainte de vreme". Sfânta Doroteia a răspuns: „Dacă voi, ascultând sfatul meu, v-aţi pocăi de jertfele cele aduse idolilor şi iarăşi v-aţi întoarce la Hristos, v-aţi mântui de chinurile gheenei, pentru că bun este Domnul nostru şi mult milostiv celor ce se întorc către El cu toată inima".

Hristina şi Calista ziseră către dânsa: „Am greşit o dată, căzând de la credinţa în Hristos, cum se poate acum, dar, a ne întoarce iarăşi la El?" Zis-a către ele sfânta: „Este mai mare păcat a se deznădăjdui cineva de mila lui Dumnezeu, decât a se închina idolilor. Nu vă deznădăjduiţi, nici vă îndoiţi de Doctorul cel bun şi iscusit, căci poate tămădui rănile voastre. Nu este rană pe care El n-ar voi s-o tămăduiască, căci de aceea Se numeşte Mântuitor, fiindcă El mântuieşte; de aceea, Răscumpărător, căci El ne răscumpără; de aceea, Eliberator, căci eliberează. Voi numai să vă întoarceţi din tot sufletul spre pocăinţă şi fără de îndoială vă veţi învrednici iertării". Atunci amândouă surorile acelea s-au aruncat la picioarele ei, plângând şi dorind ca ea să se roage Milostivului Dumnezeu pentru dânsele şi, primind pocăinţa lor, să le dea iertare de păcate.

Iar Sfânta a strigat către Dumnezeu cu lacrimi, zicând: „Dumnezeule, Cel ce ai zis: *Nu voiesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie viu!* Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce ai adeverit că mai multă bucurie se face înaintea îngerilor lui Dumnezeu de un păcătos care se pocăieşte, decât de cei 99 de drepţi, care n-au greşit, arată darul Tău acestor oi ale Tale, pe care diavolul le-a răpit şi s-a sârguit să le ia de la Tine. Întoarce oile Tale către turma Ta. O, bunule Păstor, prin chipul acestora să se întoarcă la Tine toţi cei căzuţi".

Apoi trecând câtăva vreme, ighemonul Saprichie a chemat la el pe cele două femei cu Sfânta Doroteia şi, luând pe amândouă surorile, le-a întrebat dacă au putut să înduplece pe Doroteia la zeii lor. Iar Hristina şi Calista, ridicând glasurile lor, au răspuns: „Am rătăcit şi rău am făcut, căci, temându-ne de muncile cele vremelnice, am jertfit zeilor (idolilor), de aceea am rugat-o şi ne-a dat pocăinţa, prin care vom putea să câştigăm de la Hristos, Domnul nostru, iertare de păcatele noastre". Atunci Saprichie şi-a rupt hainele şi cu mare mânie a poruncit să le lege la un loc pe amândouă surorile, împreunându-le la spate şi să le bage într-un vas cu smoală şi, punând lemne, să le ardă.

Iar ele, strigând către Dumnezeu, au zis: „Doamne Iisuse Hristoase, primeşte pocăinţa noastră şi dă-ne iertare". Deci, fiind arse femeile acelea, Sfânta Doroteia se veselea de acea priveliişte şi striga către dânsele: „Mergeţi mai înaintea mea, o, surorilor, şi fiţi încredinţate de iertarea păcatelor voastre, iar cununa muceniciei, pierdută mai înainte, acum fără îndoială aţi aflat-o şi va ieşi întru întâmpinarea voastră milostivul Părinte, veselindu-Se ca de aflarea fiului celui desfrânat. Apoi vă va îmbrăţişa ca pe fiicele Sale, vă va

preamări înaintea îngerilor Săi şi vă va rândui în cetele sfintelor muceniţe". Astfel, sfintele femei Hristina şi Calista, surorile cele de o mamă, sfârşindu-se întru pocăinţă muceniceşte, au luat iertare şi cunună de biruinţă de la Hristos, Dumnezeul nostru.

Iar Saprichie a poruncit ca pe Sfânta Doroteia s-o aducă iarăşi la chinuri şi, spânzurând-o, s-o chinuiască ca şi mai înainte. Iar sfânta, fiind chinuită, se cuprinsese de atâta veselie, ca şi cum ar fi intrat acum în cămara iubitului ei Mire, Hristos. Saprichie a zis către dânsa: „Ce este, oare, că arăţi pe faţa ta o bucurie ca aceasta, fiind chinuită?" Sfânta a răspuns: „Niciodată în viaţa mea nu m-am bucurat astfel, ca acum, căci mă bucur pentru sufletele acelea pe care diavolul, prin tine, le luase de la Dumnezeu, iar prin mine le-a primit Hristos. Acum este veselie mare la cer, căci îngerii se bucură de sufletele acelea, arhanghelii se veselesc împreună cu toţi sfinţii apostoli, iar mucenicii şi proorocii dănţuiesc. Deci, sârguieşte-te, o, Saprichie, şi fă degrabă ceea ce ai să faci, ca să pot să trec şi eu îndată la veselia sfinţilor şi să mă bucur în ceruri cu aceia cu care am plâns pe pământ".

Atunci, Saprichie a poruncit să o ardă cu făclii aprinse pe sfânta muceniţă. Iar ea, veselindu-se şi mai tare şi arătând faţa luminoasă şi bucuroasă judecătorului, a strigat către el: „Ticălosule, tu eşti un nimic, cu idolii tăi". Deci tiranul, pogorând-o de pe lemn, a poruncit s-o bată cu palme peste obraz, zicând: „Să se bată faţa, care mă batjocoreşte pe mine". Iar sfânta, fiind bătută, nu înceta a se bucura; şi au slăbit cei ce o băteau pe ea. Apoi, ighemonul a dat o hotărâre de moarte asupra ei: „Pe Doroteia, fecioara cea mândră, care n-a voit să aducă jertfă zeilor celor fără de moarte şi să trăiască, ci a voit ca, de bună voie, să moară pentru un oarecare om neştiut, ce se zice Hristos, poruncim să o taie cu sabia".

Auzind acestea, Sfânta Muceniţă Doroteia a zis: „Mulţumesc Ţie, iubitorule de suflete, Hristoase, că mă chemi în raiul Tău şi în cămara Ta cea preasfântă mă aduci". Şi fiind dusă sfânta muceniţă la moarte, când ieşea din divan, un scolastic, anume Teofil, sfetnic al ighemonului, a strigat către dânsa, batjocorindu-o: „Ascultă, mireasa lui Hristos, trimite-mi mere şi flori de trandafiri din raiul Mirelui tău". Iar Sfânta Doroteia i-a zis: „Cu adevărat voi face aceasta". Şi, sosind ea la locul tăierii, a rugat pe călău să o lase puţin să se roage Dumnezeului său. Apoi, sfârşind rugăciunea, a stat înaintea ei îngerul Domnului, în chip de prunc mic, foarte frumos, aducând într-o basma curată trei mere preafrumoase şi trei flori de trandafir roşii. Iar sfânta a grăit către prunc: „Rogu-mă ţie, să le duci acestea lui Teofil şi să-i

spui: «Iată, ai ceea ce ai poruncit»". Acestea zicând şi-a plecat sub sabie sfântul său cap şi, fiind tăiată, s-a dus dănţuind la Hristos Domnul, Mirele său, pe Care din tinereţe L-a iubit, şi a primit cununa biruinţei din mâna Domnului, în cămara Lui cea nestricăcioasă.

Iar Teofil, râzând de făgăduinţa Sfintei fecioare Doroteia, spunea prietenilor săi şi celor de o vârstă: „Acum, când Doroteia era dusă la moarte, spunând că este mireasa lui Hristos, şi lăudându-se că va intra în raiul Lui, am zis către dânsa: «Ascultă, mireasa lui Hristos, când vei intra în Raiul Mirelui tău, să-mi trimiţi de acolo flori de trandafir şi mere». Iar ea mi-a răspuns: «Cu adevărat îţi voi trimite»". Acestea zicând Teofil către prietenii săi, râdea fără de măsură. Dar iată că deodată s-a oprit înaintea lui îngerul acela, cu trei mere bune şi cu trei flori frumoase, apoi i-a zis lui: „Precum a făgăduit, Sfânta fecioară Doroteia ţi-a trimis acestea din Raiul Mirelui său".

Atunci Teofil, văzând merele şi florile şi luându-le în mâini, a strigat cu mare glas: „Adevărat Dumnezeu este Hristos şi nu este nici o nedreptate întru Dânsul". Iar prietenii şi vârstnicii i-au zis: „Te îndrăceşti, Teofile, sau glumeşti?" Răspuns-a lor Teofil: „Nu mă îndrăcesc, nici nu glumesc, ci înţelepciunea cea sănătoasă îmi porunceşte să cred că Dumnezeu cel adevărat este Iisus Hristos". Apoi întrebau aceia: „Pentru ce te-ai schimbat deodată?" Grăit-a lor Teofil: „Spuneţi-mi, care lună este acum?" Zis-a lui: „Februarie". Grăit-a lor Teofil: „Toată Capadocia o acoperă în această vreme iarna, gerul şi gheaţa, şi nu este nici un copac sau buruiană care s-ar împodobi cu frunzele sale. De unde socotiţi că sunt aceste flori?" Zicând acestea, le arătă merele şi florile cele de trandafir.

Iar ei, văzându-le şi pipăindu-le, precum şi mireasma cea frumoasă a lor mirosind-o, se mirau şi ziceau: „Noi nici în vremea cea obişnuită a roadelor şi a florilor n-am văzut roade aşa de frumoase". Grăit-a lor Teofil: „Eu socoteam pe fecioara Doroteia cea dusă la moarte că este nebună, căci zicea că Mirele său este Hristos şi pomenea de Raiul Lui. Deci am zis către dânsa ca spre o nebună, batjocorind-o: «Când vei merge în Raiul Mirelui, să-mi trimiţi de acolo mere şi flori». Iar ea mi-a răspuns: «Cu adevărat îţi voi trimite». Eu râdeam de cuvintele ei, dar iată că, după tăierea ei, mi-a venit înainte un prunc mic, cu vârsta ca de patru ani, cu frumuseţe negrăită, pe care nu-l credeam că ştie a vorbi ceva. Însă el a început ca un bărbat desăvârşit a grăi către mine, zicând: «Sfânta fecioară Doroteia, precum a făgăduit, ţi-a trimis daruri din Raiul Mirelui său». Acestea zicând şi dându-mi în mâini acestea, s-a făcut nevăzut". Iarăşi a strigat Teofil: „Fericiţi cei ce cred în Hristos şi pătimesc

pentru El şi pentru numele Lui, căci Acela este adevăratul Dumnezeu şi tot cel ce crede în el este înţelept cu adevărat". Acestea strigând Teofil, cineva a intrat la ighemon şi i-a zis: „Scolasticul Teofil, care până acum ura pe creştini şi le dădea lor moarte ucigătoare, acela acum strigă înaintea porţilor, lăudând şi binecuvântând numele lui Iisus Hristos şi foarte mulţi cred în El, ascultând cuvintele lui".

Iar ighemonul, poruncind ca îndată să-l aducă la sine, i-a zis: „Ce ai grăit înaintea porţilor?" Răspuns-a Teofil: „Am lăudat pe Hristos, pe Care l-am hulit până astăzi". Zis-a lui ighemonul: „Mă mir de tine, fiind om înţelept, că lauzi numele Aceluia, pentru Care, pe cei ce-L lăudau i-ai prigonit până acum". Zis-a Teofil: „Din aceasta se cunoaşte că Dumnezeu adevărat este Hristos. Căci îndată m-a întors din rătăcire la calea cea dreaptă şi m-a făcut să-L cunosc pe El ca Dumnezeu adevărat". Zis-a ighemonul: „Toţi înţelepţii întru înţelepciune sporesc şi cresc, iar tu din înţelept te-ai făcut nebun, numind Dumnezeu pe Cel pe Care iudeii L-au răstignit, precum ai auzit şi de la creştini".

Teofil a zis: „Am auzit că Hristos a fost răstignit şi rătăceam, nesocotindu-L pe El că este Dumnezeu, şi am hulit în toate zilele numele Lui. Acum, căindu-mă de păcatele mele cele de mai înainte şi de hule, îl mărturisesc pe El că este Dumnezeu adevărat". Zis-a ighemonul: „Unde şi când te-ai făcut creştin, tu cel ce ai adus jertfe zeilor până astăzi?" Grăit-a Teofil: „Într-acel ceas în care am crezut în Hristos. Pentru aceasta, din toată inima crezând în El ca în Fiul lui Dumnezeu, Cel fără de moarte, propovăduiesc numele Lui cel adevărat, numele cel sfânt, numele cel fără de prihană, numele în care nici o făţărnicie nu se află, nici o înşelătorie şi Care împărăţeşte peste idoli".

Zis-a ighemonul: „Au doară împărăţeşte înşelăciunea peste zeii noştri?" Grăit-a Teofil: „Oare nu împărăţeşte înşelăciunea în idolii aceia pe care o mână omenească din lume i-a cioplit din aramă şi din fier i-a făurit şi din plumb i-a turnat? Pe care îi străjuiesc păsări de noapte, pe care păianjenii îşi fac laţurile lor şi ale căror scobituri sunt pline de şoareci? De nu este aşa precum grăiesc eu, apoi mincinos să fiu. Însă tu socoteşte singur: oare nu grăiesc adevărul? Şi de vreme ce nu mint, apoi cu dreptate este ca şi tu să te învoieşti cu adevărul şi să te întorci de la minciună. Pentru că se cade ţie, care judeci pe alţii pentru minciună, singur de la minciună să te întorci la adevărul care este în Hristos Dumnezeu". Zis-a ighemonul: „Deci zeii noştri oare nu sunt vii?"

Grăit-a Teofil: „Asemănarea idolilor o vedem omenească, dar nu au nici o simţire, însă Dumnezeu este nevăzut, viu şi de viaţă dătător. Idolii, dacă vor fi făcuţi din materie de mare preţ, sunt străjuiţi ca să nu se fure de tâlhari, iar Dumnezeul ceresc de nimeni nu este străjuit, ci El îi străjuieşte pe toţi, îi păzeşte şi-i fereşte ca pe zidirea Sa". Ighemonul zise: „O, ticălosule Teofile, văd că doreşti să pieri cu grea moarte". Grăit-a fericitul Teofil: „Eu doresc să câştig viaţa bună". Ighemonul zise: „Gândeşte-te că, de vei petrece în acea nebunie a ta, mai întâi îţi voi da chinuri multe, apoi voi porunci cu amar să te ucidă".

Fericitul Teofil răspunse: „De aceea am început eu a dori să fiu ucis pentru Hristos Dumnezeu". Ighemonul zise: „Adu-ţi aminte de casa ta, de femeie, de copii şi de rudenii şi nu te duce nebuneşte la moartea cea amară; căci mare nebunie este aceasta, ca de bună voie să te dai la chinuri şi la pedepse cu care se pedepsesc tâlharii". „Nu este nebunie aceasta, ci o mare înţelepciune, ca pentru bunătăţile cele mari şi veşnice, defăimând muncile cele mici şi vremelnice, pentru viaţa cea nesfârşită să suferi moartea cea de scurtă durată". Ighemonul zise: „Mai bine îţi alegi muncile decât odihna şi doreşti moartea mai bine decât viaţa?" Sfântul Teofil răspunse: „Eu nu mă tem de munci şi nici de moarte nu mă cutremur, ci mă tem de chinurile cele fără de sfârşit precum şi de moartea aceea care aduce pedeapsa veşnică. Chinurile date de tine degrabă se vor sfârşi, iar chinurile pregătite închinătorilor de idoli nu se vor sfârşi niciodată".

Atunci ighemonul a poruncit ca pe Sfântul Teofil să-l spânzure gol de un lemn şi să-l bată cumplit. Dar, pe când îl bătea, sfântul zicea: „Iată, acum m-am făcut creştin, căci sunt ridicat pe cruce pentru păcatele mele, pentru că lemnul acesta este asemenea crucii. Mulţumesc Ţie, Hristoase Dumnezeule, că m-ai învrednicit să fiu spânzurat pe lemn". Ighemonul zise către dânsul: „Ticălosule, cruţă-ţi trupul tău". Sfântul Teofil răspunse: „Ticălosule, cruţă-ţi tu sufletul. Eu nu-mi voi cruţa trupul cel vremelnic pentru ca sufletul să se bucure în veci". Tiranul, mâniindu-se atunci mai mult, a poruncit să strujească pe mucenic cu unghii de fier şi să-l ardă cu făclii. Iar sfântul se veselea în chinuri ca şi cum nu simţea durerea şi nu zicea nimic altceva, decât numai acestea: „Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pe Tine Te mărturisesc, numără-mă în ceata sfinţilor Tăi".

Şi faţa lui era luminoasă. Iar când slujitorii au slăbit de multă osteneală, Saprichie ighemonul a dat un răspuns de moarte asupra sfântului, care era aşa: „Lui Teofil, care a adus până acum jertfe zeilor celor fără de moarte, iar acum s-a răzvrătit şi de la zei s-a

abătut către creştineasca adunare, poruncim să i se taie capul". Sfântul Teofil, auzind acel răspuns dat asupra sa, a strigat: „Mulţumesc Ţie, Hristoase, Dumnezeul meu". Apoi, bucurându-se, şi-a plecat sub sabie sfântul său cap şi, fiind tăiat, s-a încununat prin mucenicie, luând plata ca lucrătorul care venise în ceasul al unsprezecelea – asemenea ca cel dintâi – în Împărăţia lui Hristos, Dumnezeul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, I se cuvine cinste şi slavă în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC IULIAN, DIN CETATEA EMESEI

Acesta, din vârsta tinereţilor ştiind bine meşteşugul doctoricesc, tămăduia nu numai trupurile oamenilor, dar şi sufletele, căci, tămăduindu-i de boli, îi învăţa să creadă în Hristos, şi pe mulţi din elini îi întorcea la Hristos Dumnezeu. Şi fiind prinşi Sfinţii Mucenici Silvan episcopul, Luca diaconul şi Mochie citeţul, a căror pomenire se face în ianuarie, în 29 de zile, şi ducându-i spre mâncarea fiarelor în temniţă, Iulian a alergat la dânşii, i-a sărutat şi-i ruga să nu se înfricoşeze de moarte pentru Domnul. Atunci l-au prins şi, închizându-l într-o peşteră şi pironindu-i mâinile şi picioarele, i-au bătut un piron lung în cap şi astfel şi-a dat duhul lui Dumnezeu.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINTELE MUCENIŢE MARTA ŞI MARIA ŞI FRATELE LOR, LICARION

Sfintele Mucenişe fecioare Marta şi Maria şi fratele lor Licarion au trăit în părţile Asiei, în vremurile în care Biserica lui Hristos era prigonită de împăraţii şi de boierii păgâni, închinători la idoli. Ele erau surori de mamă şi ardeau de dragoste pentru Hristos în dreapta credinţă, asemănându-se surorilor din Evanghelie, Marta şi Maria, şi având pe fratele lor Licarion ca pe un al doilea Lazăr. Marta şi Maria petreceau în feciorie, slujind lui Hristos, şi doreau să moară pentru El.

Odată, s-a întâmplat păgânului voievod a merge pe lângă casa lor şi Marta, deschizând uşa, a strigat cu sora sa către voievod: „Suntem creştine". Dar voievodul cu slugile nu băgau de seamă şi

treceau înainte, iar ele au strigat iarăşi în urma voievodului: „Suntem creştine". Iar voievodul le-a răspuns: „Vă iert pentru tinereţile voastre, căci nu vreau să vă ucid".

Sfânta Marta a zis: „O, voievodule, moartea mucenicească nu este moarte, ci viaţă". Voievodul, auzind acestea, s-a mâniat foarte şi a poruncit s-o prindă. Apoi a ieşit şi Sfânta Maria şi a zis către voievod: „Cele ce a grăit sora mea şi eu le mărturisesc". Apoi a ieşit după surori acel copil, anume Licarion şi a strigat: „Precum au zis Marta şi Maria, asemenea şi eu grăiesc: sunt creştin". Atunci voievodul a poruncit să-i spânzure pe cruci, pe toţi trei. Iar maica lor sta şi le zicea: „Mântuiţi-vă, scumpii mei fii, şi primiţi cununa de la Hristos". Maria, care era spânzurată pe cruce, a zis: „Mântuită să fii şi tu, maica noastră, cu rodul pântecelui tău, că ne-ai adus lui Hristos". Şi un ostaş a străpuns cu sabia pe Marta, pe Maria şi pe Licarion, fiind pe cruce, şi toţi trei şi-au dat duhul în mâinile Domnului.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL VUCOL, EPISCOPUL SMIRNEI

Plăcutul lui Dumnezeu Vucol s-a deprins din copilăria sa la nerăutate şi la întreaga înţelepciune, apoi s-a făcut vas al Sfântului Duh. Iar prealăudatul şi iubitul lui Hristos ucenic, Sfântul Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu, aflându-l iscusit şi vrednic, l-a hirotonit episcop şi păstor prea folositor smirnenilor. Apoi, fiind luminat de Sfântul Duh şi ca o făclie punându-se în sfeşnic, pe cei ce şedeau în întunericul rătăcirii şi al înşelăciunii idoleşti cu lumina cerească i-a luminat. După aceea, prin Sfântul Botez, i-a făcut fii ai luminii şi i-a izbăvit de fiarele cele nevăzute şi sălbatice, care căutau pe oricine să înghită. Deci acesta, mai înainte de moartea sa încredinţând fericitului Policarp oile sale cele cuvântătoare, a trecut din viaţa vremelnică la cea veşnică. Iar trupul lui cel sfânt fiind îngropat, Dumnezeu a poruncit să crească pe mormântul lui un răsad care dădea tămăduire bolnavilor.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A ŞAPTEA

CUVIOSUL PARTENIE, EPISCOPUL CETĂŢII LAMPSACULUI

Cel numit cu numele fecioriei, Sfântul Partenie, s-a născut în Melitopoli. Tatăl său se numea Cristofor şi era diacon al Sfintei Biserici a lui Dumnezeu din acea cetate. Partenie n-a învăţat carte; de la început însă, ascultând cele citite, îşi aducea aminte multe din dumnezeiasca Scriptură, ca un cărturar ales. Crescând cu anii, şedea lângă un lac din apropiere, pescuind şi vânzând peşte, de unde dădea şi milostenie la săraci. Învrednicindu-se din copilărie de darul lui Dumnezeu, îl tăinuia înaintea oamenilor; iar în al optsprezecelea an al vieţii sale a început a face minuni, izgonind diavolii din oameni, prin chemarea numelui lui Hristos. Deci, începând a străbate în popor vestea despre dânsul, a aflat de el şi preasfinţitul Filip, episcopul Melitopolei. Acesta, chemându-l la dânsul şi cercetând toate cele despre el, s-a minunat de faptele lui cele bune şi de darul lui Dumnezeu ce se afla într-însul. Deci a poruncit să-l înveţe carte şi, după ce a învăţat, l-a sfinţit preot, chiar nevrând el şi i-a încredinţat lui cârmuirea bisericească. Iar Sfântul Partenie, fiind în rânduiala preoţiei, mai mult se nevoia şi, câştigând îndoit darul dumnezeiesc al sfinţirii şi al facerii de minuni, tămăduia toate bolile şi făcea multe semne preaminunate întru numele Domnului nostru Iisus Hristos.

Între alte minuni ale lui s-au întâmplat şi unele ca acestea: l-a întâmpinat în drum un om pe care-l lovise în obraz un taur cu cornul, încât i-a scos ochiul, şi pe care îl ţinea cu mâna lui tremurândă. Iar sfântul, luându-l cu mâna, l-a pus la locul lui şi, cu apă spălându-l, în trei zile l-a tămăduit desăvârşit. Iar o femeie, având o vătămare cumplită şi netămăduită în părţile trupului cele ascunse, a venit la sfântul cerându-i tămăduire, iar cuviosul făcându-i semnul crucii pe frunte, îndată acea femeie s-a tămăduit. Altădată, mergând sfântul să

cerceteze pe un bolnav şi trecând pe lângă casa unui boier, un câine mare, scăpând din lanţ cu mânie şi din poartă alergând asupra lui, s-a suit cu picioarele dinainte pe umerii lui, vrând cu dinţii să muşte faţa sfântului. Iar el a suflat asupra lui şi, făcându-şi semnul crucii, îndată câinele a murit şi l-a aruncat sfântul de pe umerii săi.

Nişte minuni ca acestea auzindu-le Ahilie, arhiepiscopul Cizicului, a chemat pe Sfântul Partenie la dânsul şi l-a făcut episcop în cetatea Lampsacului. Iar omul acesta al lui Dumnezeu, mergând în episcopia încredinţată lui, a găsit că toată cetatea ţinea de păgânătatea elineştii închinări la idoli, iar creştinii erau în număr mic; şi se supără foarte mult bunul păstor. De aceea nu înceta sfătuindu-i, mustrându-i, rugându-i şi arătându-le calea adevărului şi făcând minuni întru numele lui Hristos, tămăduind pe bolnavii lor, până ce i-a adus la cunoştinţa adevăratului Dumnezeu.

Văzând cetatea încredinţată lui că sporeşte şi se întoarce de la slujirea idolilor cu totul, a voit să strice capiştile idoleşti, care erau în cetate, iar în locul lor să zidească cinstite şi sfinte biserici dumnezeieşti. De aceea a mers la marele împărat Constantin, ca să ia de la dânsul stăpânire pentru acel lucru şi, fiind primit de dreptcredinciosul şi de Hristos iubitorul împărat cu cinste şi cu dragoste, a câştigat de la dânsul ceea ce dorea, pentru că marele Constantin a dat sfântului împărătească sa scrisoare pentru risipirea capiştilor idoleşti şi încă şi mulţime de aur i-a dăruit lui, pentru zidirea sfintelor biserici, apoi a eliberat pe sfântul cu pace. Întorcându-se arhiereul lui Dumnezeu, Partenie, în Lampsac, îndată a răsturnat toate capiştile din temelie şi a zidit o dumnezeiască biserică în mijlocul cetăţii, mare şi frumoasă, singur apucându-se de lucru şi ajutând cu mâinile sale pe zidari.

Deci, zidindu-se biserica, a venit într-una din zile la dânsul un om, având în sine un duh necurat – care de multă vreme locuia în el – şi nu putea omul acela să cunoască diavolul din el. Dar apropiindu-se de omul lui Dumnezeu, adică de Partenie, i-a făcut plecăciune, iar sfântul, cunoscând că într-însul este duhul necurat, nu i-a răspuns; iar diavolul, tulburându-se în om, a zis sfântului: „Fiindcă am dorit să te văd, pentru aceea ţi-am făcut plecăciune, iar tu de ce nu mi-ai răspuns?” Sfântul Partenie i-a zis: „Iată, m-ai văzut”. Diavolul a zis: „Te-am văzut şi te-am cunoscut”. Grăit-a sfântul: „Dacă m-ai văzut şi m-ai cunoscut, atunci ieşi din zidirea lui Dumnezeu”. Zis-a lui diavolul: „Rogu-mă ţie, nu mă izgoni din lăcaşul meu, în care locuiesc de atâta timp”. Sfântul l-a întrebat: „De cât timp locuieşti într-însul?” Răspuns-a diavolul: „Din copilăria lui, şi de nimeni nu am fost cunoscut până acum, decât numai de tine care mă izgoneşti,

precum văd; iar de mă vei izgoni de aici, unde îmi vei porunci să mă duc?" Sfântul i-a zis lui: „Îţi dau eu un loc unde să mergi". Zis-a lui diavolul: „Mi se pare că îmi vei zice să mă duc în porci". Grăit-a lui sfântul: „Ba nu, îţi voi da ţie un om, în care, intrând, vei locui, dar numai din acesta acum să ieşi". Zis-a diavolul: „Cu adevărat o vei face aceasta, sau numai grăieşti aşa ca să mă scoţi de aici?" Grăit-a sfântul: „Cu adevărat îţi zic că am un om gata, în care, intrând, să locuieşti de vei voi, dar să ieşi din omul acesta degrabă". Diavolul, plecându-se la nişte cuvinte ca acestea, cerea să-şi câştige făgăduinţa de la dânsul. Atunci Sfântul Partenie, deschizându-şi gura, a zis: „Iată, eu sunt omul, intră şi locuieşte în mine". Iar diavolul, ca de foc arzându-se, i-a strigat: „Vai mie, în bun vas locuind eu, după atâta timp mă izgoneşti. Mare rău îmi vei face, de voi intra în tine; şi cum voi putea să intru în casa lui Dumnezeu?" Acestea zicându-le, diavolul a ieşit din om şi s-a dus în locuri pustii şi neumblate; iar acel om a rămas sănătos, prin darul lui Hristos, şi lăuda pe Dumnezeu.

Săvârşindu-se zidirea bisericii, sârguinţa sfântului era ca să facă în altar sfânta masă, ca adică să săvârşească pe dânsa dumnezeiasca Liturghie. Şi aflând într-o capişte idolească, din cele risipite, o piatră bună şi aleasă, a poruncit lucrătorilor să o pregătească spre săvârşirea sfintei mese. Iar lucrătorii, îndreptând-o şi pregătind-o precum se cădea, au pus lespedea în car şi, înjugând boi puternici, o duceau spre biserică. Dar diavolul, mâniindu-se pentru piatra aceea luată din capişte, a tulburat boii cei înjugaţi şi i-a făcut ca deodată să alerge, să nu poată să-i ţină nimeni. Din acea spaimă, omul care ducea boii, anume Eutihian, prin lucrarea diavolească a fost aruncat la pământ, sub car, cu faţa în jos şi, trecând carul cu piatra peste dânsul, i-a sfărâmat toate oasele şi a murit.

Aflând de acea întâmplare, arhiereul lui Dumnezeu, Partenie, a spus: „Diavoleasca răutate a făcut aceasta. Însă nu vei face, diavole, împiedicare la lucrul lui Dumnezeu". Şi îndată sculându-se, a luat cu dânsul pe dreptcredincioşii oameni care erau cu el şi au mers cu toţii la locul unde se întâmplase aceasta. Şi văzând trupul mortului, şi-a plecat sfinţii săi genunchi la pământ, spre rugăciune, apoi cu lacrimi s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Tu, Doamne Atotputernice, Dătătorule al vieţii şi al morţii, ştii din ce pricină vrăjmaşul prin meşteşugirile sale a adus moarte asupra zidirii Tale. Dar, o, Preabunule, precum totdeauna, aşa şi acum, arată-i deşartă scornirea lui şi pe robul tău Eutihian fă-l părtaş vieţii acesteia, arătând celor ce cred în Tine nebiruita Ta putere, că Tu unul eşti Dumnezeu şi Ţie se cuvine slava în veci. Amin".

Pe când făcea sfântul rugăciune către Dumnezeu, s-a întors duhul mortului în trup. Apoi tot poporul privind pe cel ce fusese mort, a început a grăi: „Slavă Ţie, Hristoase, Dumnezeule, Care înviezi şi morţii!” Şi îndată s-a sculat omul sănătos, ca şi mai înainte. Apoi, luând boii, a dus cu dânşii carul cu piatră până la uşile bisericii. Atunci toţi cei care au văzut acea minune şi acea neaşteptată întoarcere la viaţă a mortului, au dat slavă şi laudă Preabunului Dumnezeu.

Deci se aduceau de pretutindeni bolnavii şi cei ce pătimeau de duhuri necurate şi toţi se tămăduiau cu darul, cu puterea lui Dumnezeu şi cu rugăciunea Sfântului Partenie. Şi tot meşteşugul doctoricesc, în zilele acestui mare plăcut al lui Dumnezeu, nu era întru nimic de trebuinţă la oameni, deoarece toate bolile se tămăduiau în numele Domnului nostru Iisus Hristos. Între aceşti bolnavi, era şi o fiică a unuia Dionisie, de neam împărătesc, anume Dafna, pe care, fiind cumplit chinuită de diavol, în trei zile a izbăvit-o de chinuri. Şi pe o altă fiică a unuia Mamalie, care era boier în cetatea Smirna, cu numele Agalmatia, care se tulbura de duhul necurat, se tăvălea pe pământ, spumega şi înţepenea, el a tămăduit-o. Apoi pe Zoila, o femeie vestită, care avea într-însa duh iscoditor şi de acela cu greu se bântuia, a tămăduit-o sfântul.

După aceasta pe un tânăr, anume Nicon, fiu de preot, având într-însul un diavol cumplit ce-l muncea, părinţii săi îl duseră la sfântul, la ale cărui picioare aruncându-l, ei se rugau să se milostivească spre el şi să-l izbăvească de duhul necurat. Iar omul lui Dumnezeu, Partenie, le-a zis: „Nu este vrednic de tămăduire fiul vostru, căci spre pedeapsă îi este dat lui duhul care îl munceşte, de vreme ce este ca un ucigaş de tată. Pentru că adeseori, răbdând voi de la dânsul ocară şi necinste, v-aţi rugat întru amărăciunea sufletului vostru ca să fie pedepsit de Dumnezeu. Deci lăsaţi-l ca aşa să fie, pentru că de trebuinţă îi este lui această pedeapsă”. Iar ei, fiind nişte părinţi iubitori de fii şi durându-i inima de fiul lor, au strigat cu lacrimi: „Roagă-te pentru dânsul, dumnezeiescule arhiereu, ca să se izbăvească de cumplitul diavol”. Iar fericitul Partenie, văzând lacrimile cele multe ale părinţilor şi milostivindu-se spre dânsul, s-a rugat cu dinadinsul lui Dumnezeu şi îndată a ieşit diavolul din tânărul acela. Şi părinţii, luând pe fiul lor sănătos, s-au întors la casa lor, lăudând şi binecuvântând pe Dumnezeu.

O femeie oarecare, pe nume Alexandra, din cetatea ce se numea Arisva, având duh de mânie, care pe mulţi vătăma, a fost adusă la slujitorul lui Dumnezeu, Partenie, iar el, certând pe duh, a tămăduit-o şi a trimis-o sănătoasă la ai săi. Pe o altă fecioară, fiică a lui Sinodie,

din cetatea Avideniei, fiind muncită de diavol şi prin munţi rătăcindu-se, au prins-o părinţii, au dus-o la sfântul, care a tămăduit-o prin punerea mâinilor şi prin rugăciune. Pe un ostaş, anume Axan, cu toate mădularele slăbănogite, spălându-l cu apă şi rugându-se lui Dumnezeu pentru dânsul, l-a făcut sănătos.

Un om oarecare, Alan, din neam sirian, prin lucrarea necuratului duh ce locuia într-însul, s-a sugrumat cu o funie în biserica pe care sfântul a zidit-o şi era mort chiar la locul celor chemaţi. De acest lucru înştiinţându-se sfântul, a mers la mortul acela şi, cu rugăciune înviindu-l din morţi, a gonit pe diavol dintr-însul. Un bărbat din cetatea Parea, care este între Lampsac şi Cizic, a adus la sfântul pe femeia sa îndrăcită, pentru tămăduire, spre care, sfântul, suflând spre ea şi rugându-se, a făcut-o îndată sănătoasă. Asemenea şi pe altă femeie îndrăcită, anume Acavia, din satul Chelea, a tămăduit-o plăcutul lui Dumnezeu. Pe femeia Evharia, soţia lui Agapit, magistrianul, fiind otrăvită şi foarte bolnavă, Sfântul Partenie a făcut-o sănătoasă cu untdelemn sfânt.

Un tânăr, anume Maxim, din cetatea Viza, era în Lampsac, slujind unui diacon. Acela, căzând în boala pântecelui (dizenterie) şi neputând să se tămăduiască, a murit. Părinţii, auzind de moartea lui, au plecat din Viza în Lampsac ca să îngroape pe fiul lor şi, luându-l cu patul, l-au dus în biserică plângând şi l-au pus chiar în acel loc unde avea să meargă arhiereul lui Dumnezeu, Partenie. Venind sfântul, a văzut pe cel mort zăcând şi pe părinţii lui plângând, apoi a lăcrimat singur şi, plecându-şi genunchii, s-a rugat lui Dumnezeu pentru cel mort, care a înviat îndată; şi, ridicându-se, a început a grăi. Sfântul, întinzându-şi mâna la dânsul, l-a ridicat şi l-a dat părinţilor sănătos. Toată cetatea se mira foarte mult de nişte minuni preaslăvite ca acestea şi toţi preamăreau pe Dumnezeu.

Teofila, diaconiţa din satul Asermiei, şi cu dânsa o copilă mică, anume Rufina, din acelaşi sat, amândouă slăbite de muncirea diavolească, fiind aduse la sfântul, pe amândouă le-a tămăduit, stropindu-le cu apă sfinţită şi rugându-se pentru dânsele. Asemenea pe Tadasie, care era singur la tatăl său, Ilarie preotul, şi prin lucrarea diavolească îşi pierduse mintea, sfântul l-a tămăduit cu rugăciunea. Pe o bătrână săracă, anume Caliopa, şi cu dânsa pe o copilă, anume Kiriachi, care pătimeau de duhuri necurate, le-a tămăduit. Apoi, dându-le cele de trebuinţă, le-a trimis sănătoase acasă.

Între alte multe şi nespuse minuni ale sfântului s-a întâmplat şi aceasta: În casa în care se lucrau pânzele cele împărăteşti de porfiră, se sălăşluise diavolul şi făcea multe supărări lucrătorilor, înfrico-

şându-i cu năluciri şi stricându-le lucrurile lor. De aceea erau în mare mâhnire lucrătorii pentru pagubele cele multe care se făceau prin supărarea diavolească, temându-se de mânia împărătească şi de pedeapsă, pentru paguba cea aducătoare de atâta cheltuială. Aflând de aceasta arhiereul lui Dumnezeu, Partenie, şi fiind rugat de lucrători, s-a dus cu sârguinţă acolo; şi, chemând pe diavolul cel necurat care făcea supărări, l-a certat prin înfricoşatul şi sfântul nume al lui Hristos şi l-a gonit de acolo. Iar diavolul răcnea în auzul tuturor şi spunea că este gonit de focul lui Dumnezeu în focul gheenei. Din acea vreme, nu mai era în casa aceea nici o supărare.

După aceasta, diavolul a început a face supărare pescarilor, deoarece, când aruncau mrejele în apă, vedeau în ele, prin nălucirea diavolească, mulţime de peşti, iar când trăgeau mrejele la mal, cu multă osteneală, nu găseau nici un peştişor. Aşa se osteneau în deşert de multă vreme. Dar nu numai în Lampsac era aceasta, ci şi în toate cetăţile şi satele dimprejurul părţilor acelora.

Adunându-se toţi pescarii din toate cetăţile şi satele, au venit la sfântul, cerându-i să se roage lui Dumnezeu pentru dânşii, ca să nu se ostenească în deşert cu prinderea peştelui. Iar sfântului, rugându-se cu post şi cu lacrimi, i s-a descoperit de la Dumnezeu că prin lucrarea diavolească se face pescarilor o supărare ca aceea. Îndată sculându-se sfântul, s-a dus pe la toate malurile şi limanurile, făcând rugăciuni şi gonind de pretutindeni pe diavol, care se încuibase în ape. Apoi a poruncit pescarilor ca, în faţa sa, să arunce mrejele la pescuit. Făcând ei aceasta cu bucurie, prin rugăciunile sfântului, abia au putut să tragă mrejele de mulţimea peştilor. De atunci s-a făcut pescarilor pescuirea cu bună sporire, ca şi mai înainte.

Şezând sfântul la limanul Catapteliei în vremea pescuitului şi fiind trase mrejele, un peşte mare ce se numea Tinos, sărind din mreajă, s-a aruncat la picioarele sfântului; iar el, însemnându-l cu semnul crucii, a poruncit să-l taie şi să-l împartă la fraţi, spre slava lui Dumnezeu. După aceea a tămăduit pe un şchiop, anume Calist, făcându-l să umble bine. Pe un alt om, anume Lezvie, fiind cuprins de bube dinspre cap către picioare, nedeosebindu-se în nimic de cei leproşi, ungându-l cu untdelemn sfinţit şi rugându-se, în trei zile l-a făcut sănătos.

Odată, arhiereul lui Dumnezeu, Partenie, ducându-se în Tracia pentru trebuinţe bisericeşti şi fiind în Mitropolia Iracliei, s-a dus la arhiepiscopul Ipatian, care era bolnav rău. Vorbind cu dânsul, îl întrebă de pricina bolii lui. În acea noapte, Dumnezeu a descoperit plăcutului său, Partenie, că arhiepiscopul Ipatian este pedepsit cu

acea grea boală pentru iubirea de argint, căci averile săracilor şi ale scăpătaţilor le păstra la sine.

A doua zi, Sfântul Partenie s-a dus la dânsul şi i-a zis: „Scoală-te, stăpânule cel mare, că nu eşti cuprins de neputinţă trupească, ci eşti pedepsit pentru o neputinţă sufletească. Deci leapădă pe aceea şi vei fi iarăşi sănătos". Bolnavul zise: „Mă ştiu şi eu că sunt păcătos şi pentru aceea mă pedepseşte Dumnezeu, dar mă rog ţie a te ruga pentru mine, ca să mă curăţ de fărădelegile mele". Grăit-a lui Sfântul Partenie: „Dacă greşeşte cineva omului, poate că s-ar asculta rugăciunea pentru dânsul, dar greşeala ta este către Dumnezeu. Cele ce sunt ale săracilor întoarce-le lui Dumnezeu şi totdeauna vei fi sănătos cu sufletul şi cu trupul".

Atunci arhiepiscopul, venindu-şi în simţire, a zis: „Părinte, am greşit Domnului meu, Care este drept". Şi îndată, chemând pe econom, i-a poruncit să aducă argintul adunat din averile cele luate de la săraci şi, văzând că era mult, a rugat pe Sfântul Partenie să-l împartă la săraci; dar sfântul l-a sfătuit ca să-l împartă singur. Atunci bolnavul arhiepiscop a poruncit să-l pună în caretă şi să-l ducă în biserica Sfintei Mucenişe Glicheria. Acolo, adunând săracii şi scăpătaţii, le-a împărţit toate cu îndurare. Iar bunul şi preamilostivul Dumnezeu, Cel ce n-a defăimat cei doi bani ai văduvei, ca şi lacrimile desfrânatei şi a primit suspinarea vameşului, primind pocăinţa arhiepiscopului, în trei zile i-a dat sănătate desăvârşită.

Iar omul lui Dumnezeu, Partenie, venea în toate zilele la bisericile cetăţii Iraclia, săvârşind în ele obişnuitele rugăciuni. Într-o zi, intrând în biserica ce se numea Ahila, a aflat un om bolnav, pentru care, milostivindu-se, şi-a plecat genunchii şi s-a rugat cu lacrimi preabunului Dumnezeu. Apoi, sculându-se de la rugăciune, a uns pe cel bolnav cu sfântul untdelemn şi în acelaşi ceas l-a tămăduit şi l-a pus pe picioare, poruncindu-i să umble. Apoi s-a dus cel tămăduit într-ale sale, lăudând pe Dumnezeu. Înştiinţându-se cetăţenii Iracliei de acea neaşteptată minune, toţi cei care erau cuprinşi de orice fel de neputinţe şi de boli alergau la sfântul şi cu puterea lui Dumnezeu, prin rugăciunile plăcutului Său, toţi se întorceau sănătoşi.

În acea vreme, când Sfântul Partenie săvârşea cu darul şi cu puterea lui Hristos minunile, tămăduind diferite boli, era lângă el arhidiaconul bisericii Iraclia, al cărui nume era Ipatian, ca şi al arhiepiscopului lui. Acela, văzând minunile ce se săvârşeau, a căzut la picioarele sfântului bărbat, rugându-l cu lacrimi şi spunându-i că în satul său, fiind multă semănătură şi răsărind holdele, grădinile, răsadurile şi viile, toate se uscaseră din cauza secetei. Deci îi zicea:

„Vino în acest loc, preacinstite părinte, ca, văzând toate cele uscate, să te rogi lui Dumnezeu să dea ploaie pământului celui însetat şi să scape de foamete toată patria noastră". Iar cinstitul şi sfântul bărbat Partenie, s-a dus cu sârguinţă la ţarini, la grădini şi la vii şi, văzând toate semănăturile foarte uscate, a lăcrimat; apoi, plecându-şi genunchii, s-a rugat mult cu lacrimi către Iubitorul de oameni, Dumnezeu, ca să trimită ploaie pământului şi să răsară roadele. Iar Dumnezeu, Cel ce face voia celor ce se tem de El, fiind rugăciunea încă în gura sfântului, a acoperit cerul cu nori şi s-a pogorât ploaie foarte multă, care a adăpat pământul din destul.

Sfântul Partenie, rămânând cu arhidiaconul în satul lui, toată noaptea a petrecut-o în rugăciuni, iar a doua zi a zis către arhidiacon: „Ia aminte, o, frate, că ştii pe arhiepiscopul tău cum a fost pedepsit de Dumnezeu cu boală grea, pentru iubirea lui de argint. Iată, Domnul mi-a arătat în această noapte că nu după multe zile va trece din viaţa aceasta, iar tu, în locul lui, vei fi arhiepiscop al cetăţii Iracliei. Drept aceea, să ştii ca totdeauna să te îngrijeşti de cei săraci, pentru că aceia milostivesc pe Dumnezeu mai mult decât toate".

După aceasta, binecuvântând sfântul ţarinile, grădinile şi viile arhidiaconului şi făcându-le să rodească cu îndestulare prin a sa rugăciune şi binecuvântare, s-a întors în cetate. Apoi a mers la arhiepiscop ca să-l sărute şi apoi să plutească cu corabia în calea sa. Iar arhiepiscopul, întâmpinându-l, l-a îmbrăţişat cu dragoste; apoi, şezând şi vorbind între ei, Sfântul Partenie a zis către arhiepiscop: „Îţi vestesc, o, stăpâne, că nu după multe zile te vei dezlega din trup şi vei merge către Domnul, căci te cheamă Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, iar tu, ducându-te către El, vei lăsa după tine – precum mi-a descoperit Domnul – moştenitor bun, pe Ipatian, arhidiaconul tău". Răspuns-a arhiepiscopul: „Fie voia Domnului". Şi sărutându-se unul pe altul cu sărutare sfântă, s-au despărţit. După aceea, a plutit Sfântul Partenie de la cetatea Iracliei şi, în puţine zile, a ajuns în cetatea sa, Lampsac. Trecând nu multă vreme, s-a îmbolnăvit iarăşi arhiepiscopul Iracliei şi s-a odihnit întru Domnul. În locul lui a fost ales Ipatian, cel ce a fost arhidiacon, şi astfel s-a împlinit proorocia sfântului.

Sosind vara şi făcându-se secerişul, adunându-se toate roadele, a mers arhiepiscopul Ipatian în satul său, la ţarini şi la vii, care mai înainte se uscaseră de secetă, şi le-a aflat îndestulate cu multe roade, mai mult decât în toţi anii dinainte; şi aceasta se făcuse cu rugăciunile şi binecuvântarea Sfântului Partenie. Deci, umplând arhiepiscopul o corabie mare cu grâu, cu vin şi cu toate roadele, s-a dus în Lampsac

la făcătorul de minuni, ca să-i dea mulţumire pentru binecuvântarea dată. Iar sfântul a primit cu dragoste pe arhiepiscopul Iracliei, însă roadele cele aduse de dânsul n-a voit să le primească, zicându-i: „Mulţumeşte lui Dumnezeu pentru toate, iar pe acestea să le împarţi fraţilor". Şi după multă vorbire folositoare cu sfântul, întorcându-se arhiepiscopul Ipatian la locul său, a împărţit la fraţii săi mult grâu, vin şi din toate roadele, după porunca omului lui Dumnezeu, povestind la toţi până la sfârşitul său, măririle lui Dumnezeu pe care le-a făcut prin robul său, Partenie.

Deci marele făcător de minuni, Sfântul Partenie, strălucind asemenea cu îngerii prin viaţă plăcută lui Dumnezeu şi pe mulţi întorcându-i de la idoli la adevăratul Dumnezeu, tămăduind nenumărate boli, aproape de sfârşitul vieţii sale s-a îmbolnăvit şi, chemându-se de Domnul, s-a dus la El, în şapte zile ale lunii februarie, odihnindu-se cu pace în bătrâneţi fericite.

Atunci s-a înştiinţat îndată despre cinstita mutare a Sfântului Partenie în cetăţile şi în ţările cele de primprejur şi s-au adunat de pretutindeni arhiepiscopii la îngroparea lui, adică arhiepiscopul Iracliei, cel al Cizicului, cel al Melitopolei, cel al Pariei şi mulţi alţi episcopi şi preoţi. Deci au făcut sfântului îngropare slăvită, cu psalmi, cu laude şi cu cântări duhovniceşti, punând cinstitul lui trup aproape de sobornicească biserică, în casa de rugăciuni zidită de dânsul. Şi se dădeau de la mormântul lui cel sfânt multe tămăduiri neputincioşilor. Pentru că nu numai în viaţa sa, ci şi după mutare, acest doctor fără de plată şi făcător de minuni, pe cei leproşi îi curăţa, diavolii din oameni îi scotea şi toată boala tămăduia. Iar acum tămăduieşte şi vindecă sufletele şi trupurile noastre cu rugăciunile sale, prin darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL LUCA DIN ELADA

Sfântul Luca era născut în părţile Eladei, din părinţi veniţi din insula Eghina, care este lângă Marea Egee. Acolo, nesuferind desele năvăliri ale agarenilor, şi-a lăsat patria sa şi, mergând în hotarele greceşti, s-a sălăşluit într-un sat al Eladei, în părţile Fochidei, care acum se zice Salon, numit şi Castoria. Iar numele părinţilor lui erau Ştefan şi Eufrosina.

Aflându-se cuviosul în vârstă copilărească, nimic copilăresc nu arăta în sine; ci părea bărbat desăvârşit cu lucrul, iubind tăcerea, liniştea şi obiceiul cel cinstit. Iar ce-i mai de mirare că, la o vârstă ca aceea, a început să fie pustnic şi înfrânat. Pentru că nu numai nu gusta nimic din cărnuri, dar nici lapte, brânză şi ouă nu mânca, încă nici mere şi alte roduri care sunt copiilor mici mult dorite şi iubite. El se hrănea numai cu pâine de orz, cu apă şi cu verdeţuri de grădină, iar miercurea şi vinerea, până la apusul soarelui postea. Şi aceasta este de mare mirare, că la o astfel de postire şi înfrânare pe nimeni nu avea învăţător şi povăţuitor. Ci singur se povăţuia prin dumnezeiescul dar şi din zi în zi sporea spre mare nevoinţă, fugind de îmbuibare şi de mâncăruri de dulce, şi iubind postul şi ostenelile, cum şi lipsa celor de nevoie, care omoară trupul. Toate cele ce altora erau iubite şi bine primite, acelea erau urâte şi neprimite cu totul fericitului Luca, iar cele ce altora erau grele, rău primite şi nesuferite, lui îi erau uşoare, iubite şi dorite.

Părinţii lui, văzându-l cu nişte deprinderi ca acelea, neobişnuite copiilor, se minunau foarte şi mai ales se mirau de pustnicia şi de înfrânarea lui. Socotind că aceasta este dintr-o uşurare de minte copilărească, l-au încercat astfel: fierbând carne şi peşte într-un vas, i-au pus înainte la masă, iar tatăl său, luând peştele, i-a dat fericitului Luca să-l mănânce. El, neştiind că acel peşte era fiert împreună cu carnea, a început a mânca şi, cunoscând din gust cum că peştele a fost fiert împreună cu carnea, s-a mâhnit foarte, ca şi cum ar fi făcut el singur de bună voie vreo mare fărădelege. Aşa se tânguia, plângând şi suspinând, nici pâine nu voia să mai mănânce. Apoi a petrecut într-o tânguire şi foame trei zile. Atunci părinţii, cunoscând hotărârea lui spre bine, care se trăgea nu din uşurarea minţii copilăreşti, ci din darul lui Dumnezeu ce era într-însul, l-au lăsat după aceea să vieţuiască după voia sa.

El era supus părinţilor săi şi făcea cu sârguinţă toate cele poruncite de dânşii. Uneori păştea oile ca Abel, ca Iacov şi ca Moise, alteori, după ce înaintase în vârstă, lucra pământul, iar alteori împlinea slujba casei, ostenindu-şi trupul său tânăr şi firea cea pătimaşă omorându-şi. Către săraci era atât de milostiv, încât cu totul se trecea cu vederea pe sine însuşi. Când se ducea undeva de acasă la lucru, hrana ce o lua pentru sine o împărţea la cei lipsiţi, iar el rămânea flămând. Apoi chiar hainele sale cu multă osârdie şi dragoste le împărţea la aceia şi de multe ori se întorcea gol acasă, pentru care lucru era dosădit de părinţi, ocărât şi câteodată bătut. Uneori părinţii îl lăsau să umble gol multă vreme, nedându-i îmbrăcăminte, ca

măcar, ruşinându-se de goliciunea sa, să înceteze să-şi dea hainele. Însă, îmbunătăţitul tânăr nu înceta a face lucrurile milostivirii, neruşinându-se de goliciune, pentru că goliciunea pentru săraci îi era lui ca o porfiră împărătească, iar bătaia şi necinstea pentru dânşii, o socotea ca o cinste şi laudă şi mai mult spre facerea de bine a săracilor se sârguia.

Odată, mergând la ţarină să semene grâu, a văzut nişte săraci cerând şi le-a împărţit grâul, lăsând foarte puţin pentru semănat. Dar Domnul răsplăti însutit milostenia făcută la săraci şi acele puţine seminţe de grâu atât de mult le-a binecuvântat, încât s-au îmbelşugat holdele neobişnuit; deci, venind secerişul, mai mult grâu a adunat decât în anii trecuţi. După acestea, Ştefan, tatăl Sfântului Luca, a murit. Atunci fericitul Luca, lăsând plugăria, s-a apucat de învăţătură şi se îndeletnicea cu gândirea la Dumnezeu şi cu rugăciunea, în care a sporit atât de mult dumnezeiescul tânăr, încât, înălţându-şi spre Dumnezeu mintea, se ridica şi cu trupul de la pământ, precum a văzut cu încredinţare Eufrosina, maica lui. Căci ea, văzând odată că fiul ei nu iese din cămara lui şi vrând să ştie ce face, s-a uitat în taină printr-o deschizătură şi l-a văzut rugându-se, având mintea ridicată spre Dumnezeu, iar cu trupul stând în văzduh, neatingând pământul, ci ridicat în sus de un cot. Aceasta a văzut-o nu o dată, ci de două-trei ori, încât se mira foarte mult, spunând-o şi la alţii cu jurământ.

Acest fericit tânăr avea dorinţă de mult timp să lase această lume mult tulburătoare şi să se ducă la liniştea monahilor, în nevoinţa monahicească. Deci, prin dorinţă ridicându-se spre aceasta, s-a sculat şi a ieşit din casă, neştiind nimeni. Apoi, lăsând Elada, s-a dus în Tesalia, dar pe drum l-au prins ostaşii care erau rânduiţi să prindă pe robii cei fugiţi de la stăpânii lor. Aceia, văzând pe tânărul îmbrăcat cu haine proaste şi socotindu-l rob fugit, l-au prins şi-l întrebau al cui rob este, de unde şi încotro merge. Tânărul răspundea: „Sunt rob al lui Hristos şi merg pentru rugăciuni la Sfinţii Părinţi". Dar aceia nu credeau cele spuse de dânsul, pentru că socoteau că-şi tăinuieşte înaintea lor starea lui de robie. De aceea îl băteau cu nemilostivire pe nevinovatul tânăr, apoi l-au închis în temniţă până va voi să spună al cui rob este şi cum a scăpat de la stăpânul său.

Dar această ispită se făcea fericitului tânăr de la urâtorul vrăjmaş, care făcea împiedicare scopului său cel bun, iar după o vreme, sfântul a fost cunoscut de nişte oameni. Aceia, mărturisind despre dânsul, l-au slobozit din legături. Întorcându-se la casa sa, a răbdat cuvinte dosăditoare şi de ocară de la casnici. Dar robul lui Hristos nu mai puţin a răbdat bătăile şi spre Dumnezeu suspina ziua

şi noaptea, ca El să binevoiască a duce la bun sfârşit scopul lui. De aceea şi-a câştigat degrabă dorirea în chipul următor: doi monahi din Roma cea veche au venit în satul acela. Iar Luca, văzându-i, îndată şi-a adus aminte de scopul său şi i s-a aprins inima de văpaia dragostei celei dumnezeieşti. Vorbind cu acei monahi, i-a întrebat unde merg, iar ei au răspuns că merg la Ierusalim, şi s-a rugat deosebi fericitul Luca să-l ia şi pe el cu dânşii şi să-l facă părtaş cinului monahicesc. Iar ei se fereau să-l ia, pe de o parte fiindcă era prea tânăr, având abia 17 ani, şi era neobişnuit cu calea, iar pe de altă parte fiindcă se temeau de părinţii lui, ca să nu pătimească ceva rău când se vor înştiinţa despre plecarea lui şi când vor alerga după ei ca să-i ajungă. Iar el le spunea că este sărac şi străin, nebăgat în seamă de nimeni: deci a înduplecat pe acei monahi ca să-l ia, însă au ieşit în taină cu dânsul din sat.

Apoi au mers la Atena şi, intrând în biserica cea preaslăvită de acolo a Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, s-au rugat şi s-au odihnit în mănăstire, iar monahii, ducându-se la Ierusalim, au lăsat pe fericitul Luca în acea mănăstire, zicându-i: „Aici, o, tânărule, este potrivit locul pentru scopul tău, aici vei putea să-ţi câştigi dorirea ta şi degrabă în frumoasa ceată a monahilor te vei număra”. Deci, dându-l în seama egumenului, s-au dus. Atunci egumenul, întrebându-l de multe ori de unde este şi de ce neam, nu putea să afle pentru că tânărul îşi tăinuia patria şi casa sa, vrând să nu fie ştiut de nimeni. Apoi egumenul, văzându-l cu obicei bun, blând, smerit şi ascultător, l-a îmbrăcat în mantie.

Dar maica lui se întrista foarte mult după dânsul, nesuferind despărţirea de iubitul său fiu, pe care-l avea ca pe o mângâiere a văduviei sale şi răcorire în necazuri. Ea plângea după dânsul cu amar, strigând către Dumnezeu şi zicând: „Vai mie, Doamne, Tu, martor al văduviei şi al sărăciei mele. Mai întâi m-ai mâhnit, luând de la mine prin moarte pe soţul cu care m-ai unit prin însoţire, iar acum m-ai aruncat în primejdiile singurătăţii, care îmi sunt mai grele decât moartea. Iar acum şi pe acela, pe care l-am avut ca pe o răcorire în atâtea nevoi, din ochii mei l-ai depărtat şi nu ştiu unde aş putea să văd pe singura rază a vieţii mele, căci e drept a grăi ca David: *el era lumina ochilor mei şi aceasta acum nu este cu mine*. Care este pricina ducerii de la noi a copilului? Oare eu îl opream ca să nu-Ţi slujească neîncetat, Stăpâne? Oare, poruncindu-i lucrurile cele de casă, l-am făcut să treacă cu vederea şi rugăciunile cele obişnuite lui? Oare l-am învăţat să aleagă cele trupeşti mai mult decât cele duhovniceşti, cele pământeşti decât cele cereşti şi cele vremelnice decât cele veşnice?

M-am deprins de la părinţii mei ca nu numai trupului, ci şi sufletului să fiu maică, vrând să fie desăvârşit în fapte bune, pentru care cea mai multă vreme i-o însemnam pentru rugăciune, decât pentru slujba mea. Aceasta îmi era singura veselie, să văd pe iubitul meu fiu, deşi nu totdeauna, dar măcar uneori îmi era destul să aud de la vecini lauda bunului său obicei şi cu aceea să-mi mângâi mâhnitul meu suflet. Nu trece cu vederea, Împărate al tuturor, lacrimile ochilor mei şi binevoieşte a-mi lumina întunericul mâhnirii mele. Aceasta voi face când vei da ochilor mei de maică să-şi vadă iarăşi fiul ei iubit; atunci voi chema pe toţi la aflarea fiului meu, voi spune mărirea Ta şi Te voi preamări în toate zilele vieţii mele".

Astfel văduva maică, în mâhnirea sa, rugându-se lui Dumnezeu, L-a plecat spre milă pe Cel ce este bun din fire, şi ceea ce-L ruga a câştigat. Căci Domnul, Care pe toate le orânduieşte cu înţelepciune, a făcut ca egumenul mănăstirii aceleia, în care fericitul Luca se nevoia, să vadă în vis, plângând, pe acea maică şi să audă de la dânsa nişte cuvinte ca acestea: „Pentru ce, părinte, ai mâhnit văduvia mea? Pentru ce ai adus rană la durerea mea? Pentru ce fără de milă mi-ai luat singura mângâiere a văduviei mele? Pentru ce ai răpit reazemul bătrâneţilor mele? Dă-mi-l degrabă. Dă-mi lumina ochilor mei, dă-mi nădejdea mea, că nu voi înceta a mă apropia de Dumnezeul şi Împăratul tuturor, arătând ce strâmbătate mare sufăr". Egumenul, înfricoşându-se de o vedenie ca aceasta şi de cuvintele cele auzite, mai întâi se gândea că este vreo nălucire deşartă şi înfiorare de la diavol, dar când a văzut pe aceeaşi femeie arătându-i-se în vis noaptea a doua şi a treia, şi a auzit de la dânsa aceleaşi cuvinte pline de mânie, a înţeles că nu este înşelăciune diavolească, ci arătare de la Dumnezeu.

Deci, făcându-se ziuă, a chemat îndată pe tânărul Luca, ce era îmbrăcat în chipul monahicesc, şi i-a zis cu mânie: „Ascultă tu, de ce ai gândit să tăinuieşti cele privitoare la tine şi n-ai vrut să spui, deşi te-am întrebat cine eşti şi de unde? De ce ai spus că nu ai părinţi, nici rudenii şi cum ai îndrăznit a te apropia către chipul monahicesc şi la vieţuirea cu noi, fiind cu totul plin de înşelăciune şi de minciună, precum mărturiseşte de tine chiar fapta ta? Dacă ai fi spus de la început adevărul, acum nu s-ar fi descoperit, fără voia ta, cele despre tine. Du-te de la noi şi din toate hotarele atenienilor şi te întoarce la aceea ce te-a născut, de către care sunt foarte dosădit, cu mare mâhnire, în trei nopţi de-a rândul".

Grăind acestea egumenul, fericitul Luca s-a înfricoşat foarte şi stătea uimit, căutând în jos şi tăcând; iar din ochi îi curgeau lacrimi, nevoind să se despartă de sfânta mănăstire. Atunci egumenul,

văzându-i lacrimile şi smerenia, s-a umilit şi a început a vorbi cu blândeţe către dânsul, zicându-i: „Fiule, este peste putinţă a nu te întoarce la maica ta, în această vreme de acum. După aceea îţi va fi neoprită vieţuirea în mănăstire. Te sfătuiesc aşa să faci, căci precum este arătat, rugăciunea ei este foarte puternică a înduplecat pe Dumnezeu, şi rugăciunea ta o va împiedica prea mult".

Fericitul Luca, auzind aceasta, n-a zis nimic împotrivă, s-a închinat, a cerut rugăciune şi binecuvântare de la egumen. Şi aşa, chiar nevrând, a ieşit din mănăstire şi a plecat către maica sa, în satul Castoria. Ajungând şi intrând în casă, a găsit pe maica sa tânguindu-se, şi, văzându-l, se umplu de bucurie. Dar nu s-a repezit îndată să-l îmbrăţişeze ca o maică, ci mai întâi, viteaza femeie, temătoare de Dumnezeu, dându-I mulţumire Acestuia, că prin lucrarea Lui primeşte pe fiul cel iubit de care se lipsise, zicea: „Bine este cuvântat Dumnezeu, Care n-a depărtat rugăciunea mea şi mila Sa de la mine". Astfel, Sfântul Luca, întorcându-se la maica sa prin dumnezeiască voie, îi slujea ca un fiu şi a petrecut la dânsa patru luni. Apoi, arzând cu duhul către Dumnezeu şi spre viaţa cea bună şi liniştită, a voit să se ducă iarăşi la mănăstire, dar acum nu-l mai oprea maica de la scopul cel bun, nici nu-l împiedica din cale, pentru că ştia că fiului ei i se cade să cinstească mai mult pe Dumnezeu decât pe părinţi.

Deci Sfântul Luca, având în calea sa rugăciunile ei ca pe un bun povăţuitor, s-a dus la un munte de lângă mare, care se numea Ioanipetra, unde era biserica Sfinţilor Doctori fără-de-arginţi, Cosma şi Damian, şi, făcându-şi acolo o chilie mică, a început a vieţui după Dumnezeu. Dar nu se poate spune cu de-amănuntul câte osteneli a suferit acolo, nevoindu-se şi luptându-se cu diavolii şi omorându-şi trupul, dar nici a le tăcea pe toate nu se cade, ci să spunem câte ceva din cele multe, spre a se şti ce fel de viaţă avea acel plăcut al lui Dumnezeu. Era la cuviosul un ucenic, care se îndoia de părintele său, socotind că îşi face rugăciunea cea neîncetată cu făţărnicie, pentru că el nu-l vedea îndeletnicindu-se cu nimic altceva, nici cu dumnezeieştile cărţi, nici cu cuvintele părinţilor, şi-l socotea ca pe un necărturar, neînţelegând nimic din cele dumnezeieşti, ci că petrecea în somn şi lenevie în toate nopţile.

Odată, fiind târziu şi cuviosul închizându-şi uşa chiliei sale, ucenicul a şezut afară lângă uşă şi, plecându-şi capul, asculta ce face cuviosul noaptea, dacă se odihneşte sau se roagă. Şi a ascultat toată noaptea până dimineaţa, iar ceea ce a auzit, a spus astfel: „L-am auzit plecându-şi genunchii şi bătându-se cu capul de pământ, la fiecare închinăciune zicând: «Doamne miluieşte», cu căldura duhului.

Apoi, aprinzându-se mai mult cu osârdia către Dumnezeu, făcea mai dese închinăciuni, strigând mai cu osârdie: «Doamne miluieşte» şi se ostenea până ce a slăbit cu trupul şi s-a aruncat cu faţa la pământ, iar cu duhul nu slăbea, căci striga către Dumnezeu, rugându-se. Apoi, iarăşi sculându-se, îşi pleca genunchii până în zorii dimineţii şi toată noaptea a petrecut-o într-o astfel de rugăciune neîntreruptă". De atunci, încredinţându-se ucenicul acela despre nevoinţele părintelui său, se căia de îndoirea sa de mai înainte şi spunea la alţii cu jurământ despre dânsul, după mutarea sfântului.

Dar nu numai prin privegherile de noapte, cu plecarea genunchilor, ci şi prin ostenelile din zi se chinuia pe sine cuviosul. El îşi făcuse o grădină mică, în care a sădit mulţi pomi şi unde semăna seminţe, nu pentru trebuinţa sa sau pentru câştig, ci pentru osteneala trupului său, ca astfel, în toate zilele lucrând grădina cu sudoarea feţei sale, să ostenească. Roadele cele din pomi şi din seminţe le împărţea la cei ce veneau la dânsul, pentru care, uneori umplând o coşniţă mare, o ducea în taină la ţarinile străine ce erau aproape şi astfel, cu ostenelile sale, hrănea pe alţii, iar el petrecea flămând. Apoi începuseră a veni cerbii în grădina lui şi a-i face supărare, mâncând unele roade, iar pe altele călcându-le cu picioarele. Sfântul îi gonea şi când se întorcea la chilie, cerbii îndată intrau în grădină.

Făcându-se aceasta de multe ori, iar sfântul supărându-se, a ieşit la dânşii şi a zis către unul care era mai în vârstă, ca la o făptură pricepută şi cuvântătoare: „De ce-mi faceţi supărare şi ostenelile mele le pustiiţi, când eu niciodată nu v-am mâhnit pe voi cu nimic? Suntem robi ai unui Domn şi zidire a unui Dumnezeu. Afară de aceasta, eu sunt zidit după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu şi am putere peste alte zidiri, pentru că toate le-a supus Ziditorul sub picioarele omului. Deci, poruncind Dumnezeu, nu vei trece din locul acesta, ci aici unde stai vei primi vrednica pedeapsă".

Aceasta zicând-o sfântul, îndată cerbul, lovindu-se ca de o săgeată, a căzut la pământ şi zăcea nemişcat, iar ceilalţi fugiră toţi. Apoi s-a întâmplat atunci, că umblau vânătorii prin pustie şi l-au văzut de departe şi, repezindu-se la cerbul care zăcea, cu bucurie-l duceau la junghiere (vânatul cel neaşteptat). Cuviosul, mâhnindu-se pentru cerb, a zis către dânşii: „Fraţilor, de nici un folos nu vă este vouă cerbul acesta, pentru că nu voi v-aţi ostenit, nici l-aţi vânat, ci aţi venit la el fiind deja vânat; voi vreţi să-l înjunghiaţi, dar se cade mai bine a-l milui, căci a căzut şi zace jos". Acestea auzind vânătorii, au lăsat cerbul, mirându-se de milostivirea sfântului, iar el, făcând rugăciune, l-a eliberat în pustie întreg şi sănătos.

Astfel Cuviosul părintele nostru Luca, aflându-se desăvârşit monah cu viaţa, nu era încă îmbrăcat în chipul monahicesc cel desăvârşit. De aceea, foarte mult dorea a se ruga lui Dumnezeu cu osârdie ca să-l învrednicească sfântului şi îngerescului chip. Deci, fiind auzit, şi-a câştigat dorirea, pentru că veniseră la dânsul doi monahi bătrâni, cinstiţi cu căruntețile şi cu sfântă podoabă, care spuneau că merg la Roma cea veche. Aceia, făcând rugăciuni, au îmbrăcat pe Cuviosul Luca în chipul îngeresc cel desăvârşit al monahilor şi, învăţându-l multe, s-au dus. Neavând Luca să le dea ceva pe drum, fiind cu totul sărac cu trupul şi cu duhul, neavând nici cele trebuincioase spre hrană, îi petrecea pe ei, hrănindu-se de la dânşii duhovniceşte, din cuvintele cele folositoare.

Mergând ei la malul mării, şedeau să se odihnească şi acum voiau să se despartă de Cuviosul Luca, dându-i sărutarea întru Domnul. Pe când şedeau ei, iată deodată a sărit un peşte din mare şi a căzut pe mal înaintea picioarelor lor, apoi şi un altul; şi amândoi se tăvăleau ca şi cum se dădeau gata în mâinile monahilor. Aceasta s-a făcut cu rugăciunile Sfântului Luca, pentru că el, neavând hrana cea trebuincioasă pentru făcătorii săi de bine, s-a rugat lui Dumnezeu, purtătorului de grijă a toate, prin tăinuita sa rugăciune din inimă, ca să le trimită hrană în cale. Şi, Cel ce trimitea cândva lui Ilie, prin corb, pâine şi carne, Acela a trimis peştii din apele mării, acestor cuvioşi părinţi. Ei, luând amândoi peştii, au mulţumit lui Dumnezeu, Celui ce-şi deschide mâna Sa şi satură pe tot cel viu, de bună voie.

Părintele nostru Luca, luând chipul cel desăvârşit al călugăriei, a început viaţa cea mai desăvârşită. Pentru că a început a se nevoi mai mult ca înainte, adăugând osteneli şi postire, cu lacrimi şi cu privegheri de toată noaptea. Hrana lui era pâine de orz, iar uneori verdeţuri crude şi băutura era apa. Somn avea foarte puţin, pentru că era în chilia sa o groapă săpată în pământ, în chipul mormântului. Aceasta o făcuse spre cea de-a pururea pomenire de moarte. Când era nevoie în vreo noapte să doarmă, se aşeza în groapa aceea, ca şi cum era îngropat, şi, odihnindu-se puţin, îndată se scula la rugăciune, zicând cuvântul lui David: *Apucat-am înainte fără de vreme şi am strigat*. Şi iarăşi: *Apucat-au înainte ochii mei spre dimineaţă, ca să cugete la cuvintele Tale*.

Astfel petrecând, a străbătut vestea despre viaţa lui cea îmbunătăţită, printre locuitorii cei din jur; şi începură a veni la dânsul popoarele. Odinioară au venit la el doi fraţi, spunându-i că tatăl lor, înaintea sfârşitului vieţii sale, a ascuns undeva, în pământ, aurul şi argintul şi banii pe care-i avea şi, murind, nu le-a spus locul în care a

ascuns comoara; deci ziceau ei: „Ne rugăm ţie, roagă-te lui Dumnezeu să ne arate comoara, ca să nu avem în toate zilele între noi gâlceavă, pentru că, fiind fraţi, avem bănuială unul asupra altuia cum că a furat părintească comoară şi a tăinuit-o la sine. Deci fă cu rugăciunile tale ca vrajba dintre noi să se curme, iar prin comoara cea arătată să se acopere sărăcia şi lipsa noastră". Iar cuviosul se lepăda şi-i alunga de la sine, spunând că nu este nevoie să se roage pentru acestea lui Dumnezeu. Dar aceia, venind adeseori, îl supărau prin rugăciuni şi l-au înduplecat spre milostivire. Deci sfântul, rugându-se pentru dânşii către Atotvăzătorul Dumnezeu şi înştiinţându-se prin descoperire, le-a spus acel loc în care tatăl lor pusese comoara. Iar ei, ducându-se, au săpat la locul cu pricina şi au aflat într-însul aurul şi argintul cel părintesc, după cuvântul sfântului, şi vestiră acea minune în toate satele din jur.

Dar diavolul cel urâtor de bine, deşi totdeauna era biruit de acest viteaz ostaş al lui Hristos, se ispitea încă să ridice război asupra lui şi, vrând să-i facă supărare şi împiedicare, a scornit prin meşteşugirile sale un lucru ca acesta: de la un sat de aproape, prin îndemnarea vicleanului, au venit trei femei plângând, care, căzând la picioarele lui, şi-au mărturisit păcatele lor cele grele, rugându-l pe sfântul să le tămăduiască sufletele cu sfatul cel bun şi prin rugăciunea sa. Iar el se întorcea de la dânsele şi se lepăda cu totul, trimiţându-le la preoţi, el nefiind preot, ci monah nesfinţit; însă, chiar nevrând el să le asculte, i s-au umplut urechile de povestirile cele rele ale păcatelor femeilor. Deci, ducându-se ele, îndată vrăjmaşul care săgeată la inimă pe cei drepţi, s-a sculat asupra sfântului prin gânduri necurate şi a ridicat războiul păcatelor în mădularele lui cele chinuite. Dar sfântul, înţelegând meşteşugul diavolului, s-a înarmat împotriva lui cu arma rugăciunii, stând trei zile la un loc, şi a biruit războiul aceluia. Apoi, prin ploaie de lacrimi, a stins văpaia cea cumplită a poftei şi a sfărâmat capul şarpelui cu ajutorul lui Dumnezeu.

După rugăciunea cea de trei zile, slăbindu-i desăvârşit trupul, a adormit puţin şi a văzut în vis, stând înaintea lui, îngerul, în chip de tânăr frumos, ţinând în mâini o undiţă pe care a aruncat-o în gura lui, şi i s-a părut fericitului Luca că a înghiţit undiţa şi că a ajuns până la cele dinlăuntru ale lui. După aceasta, tânărul ce i se arătase a scos undiţa dintr-însul şi a tras o parte de trup sângerată, pe care a aruncat-o şi a zis: „Îndrăzneşte şi nu te teme". Deşteptându-se îndată din somn, a cunoscut că l-a izbăvit Domnul de patima cea trupească a păcatului şi mulţumea Mântuitorului, Izbăvitorul său.

Apoi s-a dat cuviosului de la Domnul şi darul proorociei, pentru curăţia vieţii lui, şi spunea mai înainte cele ce aveau să fie. Aşa a

spus mai înainte despre năvălirea oştilor bulgăreşti asupra stăpânirii greceşti şi s-a împlinit aceasta la vreme, precum mai pe urmă va arăta cuvântul; chiar şi tainele omeneşti mai înainte le vedea. Cuviosul avea o soră, anume Cali, nu numai după trup, ci şi după duh, pentru că urma cu viaţa fratelui său, în feciorie şi curăţie şi în nevoinţele monahiceşti. Aceea adeseori venea de la mănăstirea sa la fratele ei cu ale sale ascultătoare, şi-i slujea la orice trebuinţă. Uneori îi lucra grădina, sădind şi curăţind verdeţurile.

Odată cuviosul a zis către dânsa şi către cele ce erau cu ea: „Vine la noi un om purtând în spate o sarcină mare şi grea, mult ostenindu-se". Acestea zicându-le, le-a lăsat şi s-a dus în munte. Dar ele n-au înţeles cele zise şi, mirându-se, cugetau la acele cuvinte pe care le-a spus cuviosul. Şi iată, după puţin timp a venit un om, neavând nici o sarcină, şi întreba despre cuviosul, zicând: „Unde este Sfântul Luca, căci am cu dânsul o neapărată trebuinţă". Sora sfântului a răspuns acelui om: „Nu este acum aici, s-a dus în pustie; iar de vei voi să-l vezi, să aştepţi până va veni". Omul acela a zis: „Nu mă voi duce până ce nu-l voi vedea". Şi a stat lângă chilie şapte zile, aşteptându-l pe sfânt. Trecând şi ziua a şaptea, a venit şi sfântul din munte şi, văzând pe acel om, îndată, căutând cu mânie, a zis către el: „La ce ai venit în pustia aceasta? De ce ai lăsat cetăţile şi ai venit în munţi? Pentru ce, defăimând pe păstorii şi pe preoţii bisericeşti, ai alergat la noi, necărturarii, şi cum ai îndrăznit a veni înaintea ochilor noştri, netemându-te de pedeapsa lui Dumnezeu, fiind plin de nenumărate fărădelegi?"

De nişte cuvinte ca acelea ale sfântului, omul fiind înfricoşat, vărsa lacrimi şi nu putea să grăiască nici un cuvânt de frică. Şi i-a zis iarăşi sfântul: „De ce taci, nemărturisind faptele tale şi nu-ţi arăţi uciderile şi fărădelegile pe care le-ai făcut, ca să milostiveşti măcar, cât de cât, pe Dumnezeu?" Atunci omul acela, abia putând să grăiască câte ceva de multă plângere şi oftare, a început a zice: „Ce voieşti mai mult să-ţi spun, o, dumnezeiescule om, de vreme ce prin dumnezeiescul dar, care locuieşte în tine, singur mai înainte de mărturisirea mea ai spus păcatul meu cel greu? Pentru că nu este ascunsă înaintea ta fapta ce am făcut în taină. Însă ceea ce-mi porunceşti voi face şi voi spune la arătare fărădelegea mea". Şi a început a spune înaintea tuturor, cu de-amănuntul, cum, unde şi pentru ce pricină a ucis pe prietenul său în cale şi mărturisea aceea cu mare tânguire şi smerenie, căzând la picioarele sfântului şi rugându-se să nu-l lase să piară în cursele diavolului. Iar sfântul, mult învăţându-l, l-a slobozit, poruncindu-i să meargă la preoţi.

Aceasta s-a spus spre încredinţarea faptului că vedea mai înainte şi greşelile omeneşti cele tăinuite. Dar şi alta, asemenea cu aceea, trebuie să se spună. Un cârmaci, Dimitrie, adeseori stând cu corabia sa la malul ce nu era departe de chilia sfântului, s-a cunoscut cu dânsul, învrednicindu-se de sfintele sale rugăciuni şi îndulcindu-se de învăţătura lui. Odată, sosind la mal şi voind, după obicei, să meargă la sfântul, a gândit să nu vină la dânsul cu mâinile goale, ci să-i aducă ceva, pentru că prindea uneori peşte în limanul acela. Deci el, cu corăbierii care erau cu dânsul, a aruncat undiţele, dar nu a prins peşte deloc, ci toată ziua s-a ostenit în zadar.

Fiind târziu, şi-a adus aminte de numele Cuviosului Luca şi în numele lui a aruncat undiţa. Atunci îndată a prins un peşte mare, pe care l-a scos încet şi iarăşi a aruncat undiţa a doua oară, în numele sfântului şi a prins îndată alt peşte, asemenea cu cel dintâi, dar ceva mai mic. Mergând la sfânt, a luat peştele cel mai mic, iar pe cel mai mare l-a ţinut la el. Sfântul, fiind mai înainte-văzător, a cunoscut ce făcuse, însă a primit cu dragoste pe oaspete şi darul adus. Apoi, vorbind cu dânsul, a pomenit cum Anania a greşit lui Dumnezeu, tăinuind din preţul ce a luat pe ţarină şi cum nu s-a ascuns de Sfântul Apostol Petru fapta cea tăinuită.

Auzind acestea, cârmaciul a cunoscut că pentru el a spus cuvântul acela, fiindcă a tăinuit peştele cel mai mare şi s-a umplut de spaimă pentru mai înainte-vederea fericitului părinte. Ruşinându-se de vădirea greşelii sale, a căzut la picioarele lui, mărturisindu-i păcatul, căindu-se şi cerând iertare. El, învăţându-l cu blândeţe, l-a iertat, însă i-a poruncit ucenicului ca, peştele cel adus, fierbându-l, să-l pună înaintea fraţilor care veniseră atunci la dânsul, pentru că el nu mânca peşte. De multe ori cuviosul vedea mai înainte chiar pe cei ce voiau să vină la dânsul şi înainte spunea ucenicului său, poruncindu-i să pregătească pentru ei fiertură şi pâine.

Cuviosul petrecând în muntele acela şapte ani, a venit năvălirea războiului bulgăresc asupra grecilor, despre care cuviosul a proorocit mai înainte. Atunci oamenii fugeau unii în cetăţi şi întăriri, iar alţii în ostrovul Elveului şi în Peloponez. Însă Cuviosul Luca, lăsând muntele, s-a urcat pe corabie şi a mers în Corint. Deci, auzind despre un stâlpnic oarecare din Patre, a mers la el şi a stat zece ani, slujindu-i cu toată osârdia şi supunerea, ca un fiu tatălui său. Pe acel stâlpnic îl vorbea de rău un oarecare preot, atrăgând şi pe alţii, hulind şi clevetind pe dreptul bărbat. Fiind acolo Cuviosul Luca şi auzind vorbele mincinoase ale lui faţă de nevinovăţia părintelui, se împotrivea foarte tare. Preotul, fiind aspru din fire, a lovit peste obraz pe Sfântul Luca

şi îndată, pe cel ce-a lovit, l-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu, căci deodată a căzut la pământ, îndrăcindu-se şi rămânând aşa până la sfârşitul său, dându-se satanei spre chinuire, ca măcar duhul să se mântuiască. Iar după zece ani s-a întors cuviosul în patria sa, Elada, şi s-a sălăşluit la locul său cel dintâi, în muntele Ioanipetra.

S-a întâmplat odată că trecea pe acolo episcopul Corintului, ducându-se la Constantinopol, şi se odihnea în apropiere de chilia sfântului, despre care cuviosul înştiinţându-se mai înainte, a mers să se închine lui, dându-i daruri din ostenelile sale: poame, verdeţuri şi rădăcini de grădină. Apoi a mers episcopul să vadă chilia lui Luca şi, văzându-i petrecerea cea liniştită, grădina şi lucrarea cuviosului, s-a minunat. Deci episcopul a voit ca să-i dea milostenie, poruncind bărbaţilor cinstiţi, care merseseră cu el, ca fiecare să dea câţiva bani, punând şi el aur, aşa că strânsese destulă milostenie pentru sfânt. Dar acesta n-a voit să primească, zicând: „Nu caut aur, stăpâne sfinte, ci sfintele tale rugăciuni şi învăţături. Nu-mi trebuie mie aur, deoarece am ales sărăcia şi petrecerea aceasta, ci dă-mi ceea ce doresc: să mă înveţi postul, ca să mă pot mântui”.

Episcopul, mâhnindu-se şi socotindu-se defăimat, a zis către cuvios: „De ce lepezi milostenia noastră şi pe noi cei ce o dăm? Căci şi eu sunt creştin credincios, deşi sunt episcop păcătos şi nevrednic. Pentru ce, vrând să urmezi în toate lui Hristos, într-aceasta nu-i urmezi Lui? Căci şi El de la cei dreptcredincioşi primea milostenie şi tot ce i se dădea. Deci şi tu, deşi nu-ţi trebuie banii ce ţi se dau, primeşte-i şi dă-i la cei ce au trebuinţă. Dacă socoteşti că este lucru netrebnic facerea de bine către săraci, apoi două lucruri lepezi: adică cele trebuincioase săracilor şi mântuirea celor ce fac milostenie; pentru că săracul, neluând milostenie, de unde-şi va câştiga cele trebuincioase? Iar noi, nedând milostenie, nu ne vom mântui”. La aceste vorbe ale episcopului plecându-se cuviosul, a luat milostenia, însă nu multă, ci puţină, iar episcopul, dându-i binecuvântare, s-a dus în calea sa.

Cuviosul Luca avea obiceiul să se suie la Duminica Floriilor pe vârful muntelui, ducând în mâini crucea şi cântând *Doamne miluieşte*. Aşa odată, suindu-se iarăşi după obicei, o viperă ieşind din cuibul său, prin diavoleasca îndemnare, l-a muşcat pe sfânt de degetul cel mare de la picior. Iar el, plecându-se, a luat vipera şi, smulgând-o, a zis către dânsa: „Nici tu să nu mă vatămi pe mine, nici eu pe tine, ci să mergem fiecare pe calea sa, deoarece suntem ai unui Ziditor şi nu putem să facem orice, nevrând Ziditorul nostru”. Şi s-a dus vipera în peştera sa, iar sfântul s-a suit în munte, neavând nici cea mai mică vătămare din muşcarea viperei.

Un comite, mai mare peste vistieriile împărăteşti, a fost trimis de către împărat în părţile Africii şi, ajungând în Corint, avea mulţime de aur împărătesc. Noaptea însă, fiind acolo furtişag, s-a luat tot aurul împărătesc. Făcându-se cercetare, mulţi erau întrebaţi şi torturaţi, dar nu se găsea aurul, iar comitele acela era tare mâhnit. Deci, mergând cetăţenii cei mai cinstiţi la el, nu puteau să-l mângâie, căci fiind necăjit de pierderea banilor, deznădăjduia şi-şi temea viaţa de mânia împărătească. Atunci un oarecare din cei din mijloc, a zis: „Nimeni nu poate să arate aurul cel furat, fără numai Luca monahul, prin care Dumnezeu face multe minuni". Acestea auzind, ceilalţi ziseră: „Cu adevărat aşa este". Deci vorbeau de el, lăudându-i viaţa cea îmbunătăţită şi dumnezeiasca vedere.

Iar comitele, auzind de aceasta, a trimis cu nădejde la sfânt rugăminte, zicând: „Urmează Aceluia Care nu S-a lepădat a Se pogorî din cer pentru mântuirea oamenilor şi vino puţin în cetate ca să cercetezi pe cei cuprinşi de un mare necaz". Însă la început sfântul nu voia să meargă, fugind de slava deşartă şi de cinstea omenească, dar de milă pentru cei mulţi, care fără de vină pătimeau pentru aurul cel furat, a mers. Şi fiind întâmpinat de comite şi de cetăţeni cu cinste, a poruncit ca mai întâi să pregătească masă, zicând către comite: „Să dăm mai întâi datoria pântecelui şi să ne veselim întru slava lui Dumnezeu, că puternic este Cel ce ne adapă pe noi cu vinul umilinţei. Acela să ne dea şi paharul bucuriei, cu iubirea de oameni".

Deci, şezând ei şi ospătându-se, apoi săturându-şi sufletul cu folositoarele cuvinte ale sfântului mai mult decât corpul cu bucatele, uitându-se sfântul spre unul ce sta înainte şi slujea, spunându-i pe nume, l-a chemat la dânsul şi i-a zis: „Pentru ce ai adus stăpânului tău acea primejdie mare, îndrăznind a fura împărătescul aur? Mergi degrabă şi adu aici aurul pe care l-ai ascuns în pământ, de vrei să te învredniceşti de milostivire şi de iertare". Auzind acela, stătea tăcut şi tremurând, neputând să grăiască nici un cuvânt împotrivă, căci şi conştiinţa îl mustra; apoi, căzând la pământ, a apucat picioarele sfântului, mărturisind că este adevărat lucrul acesta şi, cerând iertare cu lacrimi, a câştigat-o, pentru că sfântul voia ca nu numai să-i vădească rana păcatului, dar să o şi tămăduiască. Şi îndată, furul acela ducându-se, s-a întors degrabă, aducând tot aurul pe care îl furase şi l-a pus înaintea tuturor. Atunci s-a pricinuit bucurie comitelui şi celor ce erau cu el, pentru eliberarea celor ce erau năpăstuiţi pe nedrept. Atunci diavolul, cel ce născocise furtişagul, a fost ruşinat, iar tâlharul a fost iertat şi toţi preamăreau pe Hristos Dumnezeu. Iar sfântul, umilindu-se, nu lua în seamă slava ce i se făcea de oameni, ci pe aceea dând-o lui Dumnezeu, s-a întors la locul său.

După câtăva vreme, s-a dus la mănăstirea care era lângă cetatea Teba, ca să cerceteze acolo pe egumenul Antonie, deoarece Cuviosul Luca avea obicei să se ducă la bărbaţii cei insuflaţi de Dumnezeu şi să vorbească cu dânşii despre folosul sufletesc. Fiind el la egumenul Antonie, s-a întâmplat în acea vreme de s-a îmbolnăvit de moarte fiul unuia din cei mai de frunte cetăţeni ai Tebei. Şi auzind cetăţeanul acela de Cuviosul Luca că a venit în mănăstirea lor, s-a sculat îndată şi, alergând, a căzut la picioarele sfântului şi se ruga cu lacrimi să meargă în casa lui, să cerceteze pe copilul cel bolnav care era aproape să moară; căci avea credinţă că prin cercetarea sfântului se va însănătoşi bolnavul. Dar sfântul, fiind smerit, se lepăda, zicând: „Ce sunt eu şi ce vedeţi voi de vă amăgiţi de o părere ca aceasta despre mine? Pentru că Unul este Doctorul sufletelor şi al trupurilor, Care poate şi din moarte să ne izbăvească. El este Ziditorul nostru, Dumnezeu, iar omul păcătos nu poate să facă nicidecum un lucru ca acesta". Şi s-a dus cetăţeanul acesta mâhnit, tânguindu-se şi deznădăjduindu-se de viaţa fiului.

După ce s-a înserat, vorbind egumenul deosebit cu cuviosul, a zis către cel dintâi: „N-am făcut bine, precum mi se pare, cinstite părinte, necercetând pe cel bolnav şi nemângâind pe cel întristat; deci cu dreptate vom auzi şi noi cuvântul lui Hristos: *Bolnav am fost şi nu m-aţi cercetat*". Grăit-a Sfântul Luca: „Dar a tămădui pe cei bolnavi este puterea lui Dumnezeu şi a mângâia pe cei întristaţi se cade numai acelora care au cuvânt şi înţelepciune în gurile lor, iar eu sunt departe de cea dintâi şi de cea de-a doua sunt lipsit cu totul, fiind neînvăţat. Dacă vei voi şi dacă vei socoti că este lucru plăcut lui Dumnezeu să mergi tu mai întâi şi să-mi fii povăţuitor, iar eu să-ţi urmez, aşa voi face".

Atunci s-au sculat amândoi îndată şi au ajuns seara târziu şi, intrând în casa cetăţeanului aceluia, au găsit pe copil mai mult mort, aşteptând sfârşitul. Tatăl copilului şi slugile cădeau înaintea sfântului şi-l rugau lăcrimând să se roage lui Dumnezeu pentru fiul lui, care se sfârşea, ca să-l întoarcă de la moarte. Cuviosul, fiind rugat de omul acela şi de către egumenul Antonie, şi-a ridicat mâinile spre cer şi s-a rugat. Apoi, sfârşind rugăciunea, s-a întors la mănăstire şi, ivindu-se zorile, s-a dus degrabă la muntele său, fugind de slava omenească. Deci făcându-se ziuă, egumenul Antonie a trimis slujitorul său în cetate să afle ce face copilul bolnav şi dacă a fost ascultată rugăciunea Cuviosului Luca. Slujitorul, nezăbovind, s-a întors îndată, spunând egumenului un lucru de mirare: copilul care în acea noapte era să se sfârşească, l-a întâmpinat călare pe cal, mergând de acasă la baie, să

se spele. Auzind acestea, egumenul Antonie s-a mirat şi a preamărit pe Dumnezeu.

Apoi mulţi supărau pe Cuviosul Luca, venind la dânsul pentru folos, tulburându-i liniştea. De aceea a voit să se ducă de acolo în locuri mai liniştite, dar, mai întârziind împlinirea gândului său, a trimis pe ucenicul său, Gherman, în Corint, la un bărbat iscusit şi de Dumnezeu insuflat, anume Teofilact, cerând sfat folositor de la dânsul, dacă este bine să mai petreacă în muntele Ioanipetra şi să rabde supărare de la cei ce veneau, sau să se ducă aiurea, în alt loc, neştiut. Teofilact i-a trimis sfatul care odată i s-a dat din cer marelui Sfânt Arsenie: „Fugi de oameni şi te vei mântui".

Cuviosul Luca, primind cu bucurie sfatul acela, a plecat de acolo cu ucenicul său şi s-a dus de s-a sălăşluit într-un loc pustiu, aproape de mare, care se numea Calamie. Acolo petrecea, având hrană din osteneala mâinilor sale, pentru că săpa pământul, semăna seminţe, le măcina în râşniţă şi făcea pâine. Odată, plutind corăbierii pe acolo, aproape de chilia cuviosului, şi mergând într-însa, nu găsiră pe nimeni, sfântul şi ucenicul fiind duşi undeva. Apoi, văzând piatra de râşniţă, au luat-o şi au dus-o în corabie. Când a venit cuviosul în chilie şi a văzut că nu este piatra, a alergat la corăbieri, cerând să-i dea piatra, deoarece nu are cu ce să-şi macine grâul, iar ei se jurau că nu au luat-o. Sfântul le-a zis: „Dacă nu aţi luat-o, mergeţi în pace, iar celui ce a luat-o, să-i răsplătească Dumnezeu cum voieşte". Zicând acestea, a plecat de la dânşii şi îndată a căzut mort cel ce luase piatra. Corăbierii s-au înspăimântat şi, venind, au dat piatra înapoi, apoi i-au cerut iertare. Sfântul s-a mâhnit de moartea aceluia şi a plâns pentru dânsul multe zile.

Petrecând cuviosul în acel loc trei ani, a avut loc năvălirea agarenilor asupra părţilor din Atica. Atunci s-a mutat sfântul într-o oarecare insulă pustie şi fără apă, care se numea Ampia, în care răbda de foame şi de sete, de multe ori. De acolo a trecut într-un loc frumos, care se numea Sotirie, unde, izgonind pe diavol, care prin nălucire voise să-l înfricoşeze, a petrecut până la fericitul său sfârşit. S-au adunat la dânsul în acel loc fraţi şi s-a întemeiat o mică mănăstire, iar mai-marele curţii atenienilor, care se numea Crinet, având dragoste către cuviosul, a zidit în mănăstirea aceea o biserică, în numele Sfintei Marii Muceniţe Varvara.

Acolo petrecea sfântul în post şi rugăciuni neîncetate, slujind lui Dumnezeu, ajutând oamenilor la sufleteasca mântuire, ca şi la trupeasca sănătate, căci folosea sufletelor cu cuvântul şi cu viaţa, iar cu rugăciunea tămăduia bolile cele trupeşti. Pe un monah, Grigorie,

care bolea totdeauna de stomac, l-a tămăduit cu cuvântul. La o femeie cinstită, din Teba, care era cuprinsă de lungă şi cumplită boală şi deznădăjduită de doctori, a trimis sfântul pe ucenicul său, Pangratie, s-o ungă cu untdelemn sfânt şi a adus-o îndată la sănătatea cea desăvârşită. Astfel el tămăduia grabnic toate bolile şi spunea multora cele ce aveau să fie mai înainte. Petrecând în locul acela şapte ani, s-a apropiat de sfârşit. Dar mai înainte de sfârşitul lui, s-a întâmplat lucrul acesta:

Unul din ucenicii săi, Teodosie, avea un frate, care se chema Filip şi era mirean, având dregătoria de spătar. Filip a voit să vină la cuviosul, pe de o parte ca să cerceteze despre fratele său, iar pe de alta, ca să-l vadă pe Cuviosul Luca, de care auzise multe lucruri preaslăvite. Cuviosul, văzând mai înainte venirea lui, a zis către Teodosie: „Găteşte, frate, cele ce sunt trebuitoare pentru o cină bună, pentru că vine fratele tău pe la noi". Iar Teodosie, mirat şi bucuros, pregătea cu sârguinţă cele de mâncare şi ieşea afară în poartă adeseori, privind în cale şi aşteptând venirea fratelui său.

Făcându-se seară, a venit Filip aducând multe pentru hrană, şi a fost primit de către sfântul cu dragoste. Apoi au cinat toţi împreună, mâncând şi bând cele puse înainte în slava lui Dumnezeu. Şi numai atunci a mâncat şi a băut cuviosul mai mult decât îi era obiceiul – dar aceasta a făcut-o pentru ospătarea lui Filip, iar după cină şi după obişnuitele rugăciuni spre somn, Filip, culcându-se să se odihnească, se tulbura cu gândul despre cuviosul, zicând în sine: „Făţarnic este bătrânul acesta, pentru că mănâncă şi bea mult şi mi se pare că-şi preface pustnicia şi sfinţenia".

Apoi Filip a adormit şi a văzut în somn doi tineri prealuminoşi, căutând cu ochi aspri spre dânsul şi arătându-i faţă mânioasă, apoi cu asprime zicându-i: „De ce gândeşti nedrept despre cuviosul? Pentru ce osândeşti pe cel nevinovat şi sfânt? Ridică-ţi ochii tu, care vezi cele pământeşti, şi priveşte de câtă cinste s-a învrednicit de la Dumnezeu acela care după a ta părere este făţarnic şi înşelător". Şi Filip a văzut un loc slăvit, aşternut cu porfiră, şi pe dânsul stând Cuviosul Luca, strălucind în multă slavă, ca soarele şi, deşteptându-se, s-a spăimântat şi aceasta a spus-o lui Teodosie, fratele său după trup, precum şi altor monahi. Şi mărturisindu-şi păcatul său, a cerut iertare şi s-a dus cu mare folos.

Iar cuviosul, văzându-şi mai înainte ducerea sa către Dumnezeu, a mers să cerceteze pe toţi părinţii care erau în pustia aceea şi i-a sărutat cu cea de pe urmă sărutare, zicându-le: „Rugaţi-vă pentru mine, fraţilor! Rugaţi-vă Stăpânului Hristos, pentru că nu se ştie dacă

ne vom mai vedea sau nu". Şi astfel, înconjurând pe toţi, s-a închis în chilia sa şi se pregătea mai înainte de moarte. Apoi înaintea sfârşitului său cu opt zile, a început a boli cu trupul, iar Grigorie preotul şedea lângă dânsul şi l-a întrebat: „Ce porunceşti pentru a ta îngropare? Unde vrei să se aşeze trupul tău?" El a răspuns: „Legând de picioare trupul meu, să-l aruncaţi în prăpastie, că deşi altora sunt netrebnic, fiarelor le voi fi trebuitor pentru mâncare". Preotul însă îl ruga mult pe sfânt ca în alt chip să poruncească pentru al său trup şi să-şi hotărască locul pentru îngropare. După un ceas, sfântul a zis: „În locul acesta pe care zac să mă îngropi, căci Dumnezeu voieşte să preamărească locul acesta, întru slava numelui Său celui sfânt".

Acestea zicând, la apusul soarelui şi-a ridicat ochii spre cer şi a zis: „În mâinile Tale, Doamne, dau duhul meu". Apoi a adormit cu somnul vremelnicei morţi, în şapte zile ale lunii februarie.

Sfântul lui suflet s-a dus către Dumnezeu în viaţa cea fără de moarte. Iar a doua zi s-au adunat toţi monahii şi mirenii cei de primprejur şi s-a făcut adunare mare de popor. Atunci, plângând toţi pentru lipsirea unui luminător al lumii ca acesta, l-au îngropat cu cinste la locul în care a poruncit, adică în chilia lui, în care s-a nevoit. După şase luni, unui monah oarecare, Cosma famenul, din părţile Paflagoniei, mergând în Italia, i s-a arătat în somn o poruncă dumnezeiască: să meargă la locul unde s-a odihnit Cuviosul Luca şi lângă mormântul aceluia să petreacă. Venind, Cosma a scos racla din pământ cu moaştele cuviosului cele nestricate şi, punând-o deasupra mormântului, a îngrădit-o frumos cu scânduri, iar chilia aceea a prefăcut-o în biserică, unde se făceau minuni de la sfintele lui moaşte, pentru că a izvorât mir cu bună mireasmă. Şchiopii se vindecau, orbii se luminau, leproşii se curăţau şi diavolii se goneau cu rugăciunile Cuviosului Luca şi prin puterea Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slavă, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, O MIE TREI SFINŢI MUCENICI, DIN CASA CELOR PATRU PROTECTORI ÎMPĂRĂTEŞTI DIN NICOMIDIA

Împărăţind păgânul Diocleţian, cumplitul tiran, a ridicat mare prigonire asupra Bisericii lui Hristos şi mulţi creştini erau închişi în

temniţe şi ucişi pentru Hristos. Atunci au pătimit şi robii lui Hristos Teopempt episcopul, Teona, care a fost vrăjitor, şi patru protectori împărăteşti: Vasos, Evsevie, Evtihie şi Vasilid, a căror pază era dată în grija Sfântului Petru mucenicul - nu arhiepiscopul Alexandriei, ci postelnicul lui Diocleţian. Iar femeile acelor protectori, primind sfânta credinţă şi petrecând nemişcate în mărturisirea lui Hristos, şi-au pus sufletul lor pentru Domnul. După aceasta, casnicii lor, slugile toate şi robii, precum şi cei liberi, sfătuindu-se între ei, au zis: „Iată, stăpânii noştri, cei ce ne porunceau în lumea aceasta, ei, pentru sfânta credinţă în Domnul trecând cu vederea viaţa aceasta vremelnică şi deşartă, şi-au câştigat cereasca împărăţie şi, pentru defăimarea celor pământeşti, se îndulcesc acum de veşnicele bunătăţi. Pentru ce să nu urmăm şi noi stăpânilor noştri? De ce să nu ne apropiem de Diocleţian împăratul şi să-i zicem: «Suntem creştini şi noi şi dorim ca, împreună cu stăpânii noştri cei ce ne-au stăpânit în viaţa aceasta, să câştigăm nestricăcioasa cunună, în viaţa ce va să vie»?"

Un sfat folositor ca acesta făcând între ei şi toţi învoindu-se cu osârdie, s-au socotit câţi sunt la număr - cu femeile şi cu copiii - şi s-au aflat o mie şi trei. Deci, mergând toţi, au stat înaintea divanului păgânului tiran Diocleţian, strigând: „Şi noi suntem creştini şi dorim să urmăm părinţilor şi stăpânilor noştri care pentru Hristos şi-au vărsat sângele, iar diavolilor nu ne supunem şi idolilor celor orbi, surzi, muţi şi fără de suflet nu ne închinăm".

Împăratul, văzând mulţimea lor, s-a tulburat foarte mult de mânie. Însă mai întâi prefăcându-se blând, a început cu momiri a-i amăgi, zicându-le: „Aşa de nebuni sunteţi, că de bunăvoie vă aruncaţi în pierzare? Nu e mai bine să vă învoiţi cu mine, ca şi cu un tată care vă sfătuiesc să jertfiţi zeilor, şi să vă izbăviţi de acea nebunie cu care v-a înşelat Evsevie şi prietenii lui protectori, care au ieşit rău din viaţa aceasta? Iată, de mă veţi asculta şi veţi aduce jertfe zeilor celor fără de moarte, cinste şi daruri mari veţi lua de la mine şi cu mila noastră destul vă veţi îmbogăţi". Sfinţii au răspuns tiranului: „Nouă nu ne trebuiesc nici darurile tale, nici nu ne temem, ci ne sârguim să aducem jertfă de laudă Dumnezeului celui viu şi adevărat. Iar tu, ceea ce voieşti să faci, fă degrabă, pentru că nimic nu ne este mai scump decât Hristos".

Iar Diocleţian, auzind cuvintele acestea ale sfinţilor mucenici, s-a temut să nu se ivească vreo tulburare în popor, pentru că-i vedea apărând cu foarte mare îndrăzneală credinţa lor în Hristos. De aceea a făcut semn ostaşilor săi să împresoare cu armele adunarea

creştinească în care erau şi mulţi prunci, ţinuţi de mamele lor în braţe, unii de câte un an, iar alţii de două sau de trei luni. Şi, înconjurând oastea pe creştini, împăratul a zis către dânşii: „Acum dar, supuneţi-vă sfatului meu şi mărturisiţi că voiţi a jertfi zeilor şi a vă închina lor, ca să vă întoarceţi întregi şi sănătoşi la casele voastre. Miluiţi-vă pe voi şi pe pruncii voştri, cum vă miluiesc eu, ca nu cumva cu nebunia voastră să pieriţi şi voi şi copiii voştri. Însă de nu mă veţi asculta, apoi nici Hristos al vostru nu vă va putea ajuta întru ceva". Sfinţii au răspuns: „Noi am învăţat să ne închinăm unui Dumnezeu, Care locuieşte în ceruri şi Unuia Născut, Fiului şi Cuvântului Său, Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care toate s-au făcut, şi Sfântului Duh. Să nu ne amăgeşti în vreun chip cu mila ta cea deşartă, căci nici cu amăgirile tale nu ne vei pleca, nici cu îngrozirile nu ne vei înfricoşa, ca să cădem din credinţa cea întru Hristos, Domnul nostru, şi să ne închinăm neînsufleţiţilor idoli celor cinstiţi de tine, pentru că nimic nu poate să ne fie mai scump şi mai dorit decât Hristos Dumnezeu, Care este în vecii vecilor".

Atunci Diocleţian, mâniindu-se, a făcut semn ostaşilor ca să-i taie pe toţi. Iar ei, ca fiarele cele cumplite, năvălind de pretutindeni asupra lor, au tăiat pe sfinţii mucenici ai lui Hristos, necruţând nici unul, nici măcar pe pruncii care sugeau la pieptul mamei lor. Astfel că, din o mie şi trei creştini n-a rămas nici unul viu. Aşa şi-au săvârşit viaţa sfinţii lui Hristos mucenici, întru mărturisirea dreptei credinţe, primind nevoinţa lor cea mucenicească în 13 zile ale lunii care de egipteni se numeşte Mehir, iar după noi, în 7 zile ale lunii februarie, fiind la Nicomidia, în Mitropolia Bitiniei, pe vremea împărăţiei lui Diocleţian, iar între noi împărăţind Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru, Căruia I se cuvine slavă şi laudă, cu Dumnezeu Tatăl şi cu Preasfântul, bunul şi de viaţă făcătorul Duh, în vecii vecilor. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A OPTA

SFÂNTUL PROOROC ZAHARIA

Zaharia se tâlcuieşte *pomenire a lui Dumnezeu*. El era din neamul lui Israel şi din seminţia lui Levi, fiu al lui Varahie şi s-a născut în Galaad. A venit din pământul haldeilor, fiind bătrân, şi, când se afla acolo, a proorocit multe poporului israelitean şi a făcut multe semne, spre dovadă. Acesta a zis lui Iosedec că va naşte un fiu şi că va fi preot al Domnului în Ierusalim. El a binecuvântat şi pe Salatiil, pentru fiul său, zicându-i: *Vei naşte fiu şi-i vei da numele Zorobabel*. În vremea lui Chir, împăratul perşilor, i-a dat semn despre Cris, împăratul lidenilor. El a proorocit încă şi despre prădarea Ierusalimului, despre sfârşitul lui şi despre începutul şi sfârşitul neamurilor. Apoi despre surparea templului, până în sfârşit şi despre încetarea proorocilor, a preoţilor iudei, a sâmbetelor şi pentru îndoita judecată. În sfârşit, mai proorocind şi multe altele, a adormit în pace, la adânci bătrâneţi.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MARE MUCENIC TEODOR STRATILAT[1]

Precum lumina soarelui veseleşte ochii celor ce-l privesc, tot astfel cuvântul despre mucenici străluceşte în minţile celor ce-l ascultă. Precum cerul se împodobeşte cu stelele, tot astfel şi Biserica lui Dumnezeu, cu sfinţii mucenici. Precum florile împodobesc câmpul, tot astfel şi mucenicii împodobesc Biserica. Pomenirea mucenicilor

[1] Scrisă de Uar, sluga sa.

este iertare de datorii, doctorie pentru boli, mângâiere celor necăjiţi, izbăvire celor ce pătimesc de duhuri necurate şi sănătate iubitorilor de mucenici. Nevoinţele cele mari ale mucenicilor sunt cununi strălucite ale sfinţilor, pentru că ei şi-au dat trupurile lor la bătăi, toate cele frumoase ale lumii acesteia le-au socotit ca gunoiul, numai de Hristos să nu se lepede. De aceea şi Domnul le-a răsplătit a fi ca îngerii cei fără de trupuri. Căci vechiul vrăjmaş al neamului omenesc, sârguindu-se să-i biruiască, li s-a făcut pricinuitor de locuinţa Raiului; şi tot el n-a încetat a porni fiarele cele cumplite asupra celor dreptcredincioşi.

Acela şi în vremurile noastre, zice Uar, sluga Sfântului Teodor, scriitorul pătimirii lui, a ridicat fiara cea cumplită asupra turmei lui Hristos, adică pe Liciniu, căruia dreptcredinciosul împărat Constantin îi dăduse ca femeie pe sora sa. Acest Liciniu, luând sceptrul de la păgânul Maximian şi urmând aceluia în toate, a ridicat prigonire asupra celor ce erau însemnaţi prin dreapta credinţă şi a trimis poruncă în toate cetăţile şi ţările sale păgâneşti, prin care a ucis ostaşi viteji fără de număr. El a ucis pe cei 40 de mucenici în Sevastia şi 45 de ostaşi în Nicopolea Armeniei, cum şi pe Sfântul Adrian, fiul împăratului Prov. Asemenea şi pe cei 70 de aleşi ostaşi şi boieri din palatul său şi pe cei 300 de bărbaţi din Macedonia. Apoi, văzând preanelegiuitul că o mulţime fără de număr defăima poruncile sale păgâneşti şi se ofereau bucuroşi morţii pentru dreapta credinţă, a poruncit să caute pe cei mai însemnaţi şi mai cinstiţi dintre creştini, câţi erau prin cetăţi şi prin cetele ostaşilor. Şi numai pe aceia îi silea la închinarea la idoli, nebăgând în seamă mulţimea cea de obşte a credincioşilor, dar nădăjduind ca, prin frică, să silească pe toţi cei ce erau sub stăpânirea lui.

Deci pretutindeni fiind cercetaţi cu mare sârguinţă cei mai însemnaţi creştini, s-a făcut înştiinţare lui Liciniu, care pe atunci era în Nicomidia, şi despre Sfântul Teodor Stratilat, care se afla atunci în cetatea Iracliei, aproape de Marea Neagră, şi a dovedit că este creştin şi pe mulţi îi întorcea la Hristos.

Sfântul Teodor era de neam din Evhaita, ce nu este departe de cetatea Iracliei, om viteaz şi îmbărbătat, foarte frumos la faţă, înţelept şi ales orator. Pentru aceea îl numeau *Vrioritor*, care se tâlcuieşte „*izvor de oratorie*", şi era pus de împăraţi ca stratilat, adică voievod, iar cetatea Iracliei era dată în stăpânirea lui, ca unui vrednic pentru vitejia sa, ce era vestită în acel timp, când a ucis un balaur în Evhaita. Căci nu departe de cetatea Evhaitei era un câmp pustiu, în partea dinspre miazănoapte, şi într-însul era o prăpastie mare; iar în prăpastie se încuibase un balaur mare, şi, când ieşea de acolo, se

cutremurau toţi din locul acela; şi orice îi ieşea înainte, om sau animal, îl mânca. Auzind de aceasta, Sfântul Teodor, vrednicul ostaş al lui Hristos, fiind cu ceata sa pe acolo, a plecat singur, nespunând nimănui despre gândul său, înarmat cu obişnuitele arme şi având la piept o cruce de mare preţ, căci şi-a zis în sine: „Voi merge şi voi izbăvi moştenirea mea de acel cumplit balaur, cu puterea lui Hristos". Iar când a sosit în câmpul acela, văzând iarba verde, a descălecat şi s-a culcat să se odihnească.

În partea de miazăzi a cetăţii Evhaita locuia o femeie drept-credincioasă, anume Eusebia, bătrână, care cu câţiva ani mai înainte cerând cinstitul corp al Sfântului Teodor Tiron, care a pătimit pe timpul împărăţiei lui Maximian şi Maximin, l-a îngropat cu aromate în casa sa din Evhaita şi în toţi anii săvârşea pomenirea aceluia. Aceasta, văzând pe al doilea Teodor, ostaşul lui Hristos, numit stratilat, dormind în câmpul acela, a mers la dânsul cu mare frică şi, luându-l de mână, l-a deşteptat, zicându-i: „Scoală-te, frate, şi du-te degrabă din locul acesta, fiindcă nu ştii ce este aici; iată, multora li s-a întâmplat moarte cumplită în locul acesta". Iar cinstitul mucenic al lui Hristos, Teodor, sculându-se, a zis către dânsa: „Ce groază mare este aici, măicuţă?" iar roaba lui Dumnezeu, Eusebia, a zis: „Fiule, aici este un balaur mare şi de frica lui nimeni nu poate să treacă, pentru că în toate zilele, balaurul, ieşind din cuibul său, pe oricine află, om sau dobitoc, îl ucide şi-l mănâncă". Deci ostaşul lui Hristos, Teodor, i-a zis: „Du-te, maică, şi stai departe de locul acesta şi vei vedea puterea lui Hristos".

Atunci acea cinstită femeie, plecând din locul acela, s-a aruncat la pământ, plângând şi zicând: „Dumnezeule al creştinilor, ajută-l în ceasul acesta". Iar sfântul mucenic al lui Hristos, Teodor, făcându-şi semnul crucii, s-a lovit în piept şi, uitându-se la cer, a zis: „Doamne, Iisuse Hristoase, numele cel frumos, Cel ce ai răsărit din fiinţa Tatălui, să nu treci rugăciunea mea, Tu, Care m-ai ajutat în războaie şi mi-ai dat biruinţă asupra potrivnicului; Tu eşti acelaşi, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeule. Trimite-mi biruinţă din înălţimea Ta cea sfântă, ca să biruiesc pe vrăjmaşul balaur". Apoi către calul său, vorbindu-i ca unui om, a zis: „Ştim dumnezeiasca putere, tărie întru toţi, în oameni şi în dobitoace; deci, să-mi ajuţi mie, întărindu-te pe tine Hristos, ca să biruiesc pe cel potrivnic". Iar calul, ascultând cuvintele stăpânului său, aştepta ieşirea balaurului. Atunci mucenicul lui Hristos, apropiindu-se de prăpastie, a strigat cu glas mare către balaur: „Ţie îţi poruncesc în numele Domnului meu Iisus Hristos, Cel ce S-a răstignit de voie pentru neamul omenesc, să ieşi din locul

tău şi să vii la mine". Balaurul, auzind glasul sfântului, a ieşit şi se cutremura pământul în acel loc. Iar calul Sfântului Teodor s-a aşezat cu picioarele pe balaurul cel înfricoşat care ieşise. Apoi ostaşul lui Hristos, Teodor, a lovit cu sabia pe balaur şi, omorându-l, a zis: „Mulţumesc Ţie, Iisuse Hristoase, că m-ai auzit în ceasul acesta şi mi-ai dat biruinţă asupra balaurului". Apoi s-a întors în pace, în calea sa, la cetele sale, bucurându-se şi slăvind pe Dumnezeu.

Auzind de aceasta toată cetatea Evhaitei şi popoarele cele din jur, au ieşit cu toţii în câmpul acela şi, văzând balaurul omorât de Sfântul Teodor, s-au mirat şi strigau cu toţii: „Mare este Dumnezeul lui Teodor". Atunci au crezut în Hristos o mulţime de popor şi ostaşi şi s-au botezat cu toţii, preamărind pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh. Iar Sfântul Teodor, vieţuind în cetatea Iracliei, propovăduia pe Hristos, adevăratul Dumnezeu şi mulţi dintre elini se întorceau şi se făceau creştini. Apoi, în toate zilele, popoarele veneau la Sfântul Botez şi toată Iraclia a primit sfânta credinţă.

Acestea toate auzindu-le păgânul împărat Liciniu, s-a mâhnit foarte mult şi a trimis din Nicomidia, unde era atunci, în cetatea Iracliei, nişte protectori cu ostaşii lor, ca, luând pe Teodor Stratilat, cu cinste să-l aducă la dânsul. Deci ajungând la Iraclia, Sfântul Teodor i-a primit cu cinste, făcându-le ospăţ mare şi dându-le daruri ca unor oameni împărăteşti. Iar aceia au chemat la Liciniu pe sfântul, zicând: „Vino în Nicomidia, la împăratul care te iubeşte, pentru că, auzind de vitejia, frumuseţea şi înţelepciunea ta, doreşte foarte mult să te vadă, vrând cu laudă vrednică şi cu daruri să te cinstească". Sfântul Teodor le-a zis: „Voia împărătească şi a voastră să fie, dar astăzi şi mâine bucuraţi-vă şi vă veseliţi. Apoi vom merge şi vom face ceea ce se cade a face".

A treia zi, trimişii silind pe sfântul să meargă cu dânşii la împărat, el n-a mers, ci şi pe unii din oamenii trimişi la dânsul i-a oprit, iar pe alţii i-a trimis cu o scrisoare la împărat. În scrisoare i-a spus: „Nu-mi este cu putinţă a lăsa cetatea în acest timp, când se face tulburare în popor, pentru că mulţi, lăsând pe părinteştii zei se închină lui Hristos şi acum aproape toată cetatea, întorcându-se de la zei, slăveşte pe Hristos şi aşa se sileşte ca cetatea Iraclia să se depărteze de la împărăţia ta. De aceea rog împărăţia ta, să te osteneşti şi să vii aici, luând cu tine pe zeii cei mari şi aceasta pentru două pricini: pe de o parte, ca să împaci poporul cel tulburat, iar pe de alta, ca să întăreşti dreapta credinţă către zei, aducându-le jertfă cu noi, înaintea a tot poporul. Pentru că, văzându-ne poporul că ne închinăm zeilor celor mari, toţi ne vor urma şi se vor întări în

părintească credinţă". O scrisoare ca aceasta Sfântul Teodor a scris împăratului Liciniu, îndemnându-l să vină în Iraclia, pentru că sfântul voia să pătimească în cetatea sa, adică s-o sfinţească cu sângele său vărsat pentru Hristos şi să întărească şi pe alţii în sfânta credinţă, prin mucenicească şi bărbătească sa nevoinţă. Liciniu împăratul, luând scrisoarea aceea a stratilatului şi citind-o, s-a veselit. Apoi, nezăbovind, a luat din oastea sa şi din cetăţenii care aveau dregătorie în Nicomidia ca la 8000 şi, bucurându-se, s-a dus în Iraclia cu boierii şi voievozii săi, ducând cu ei şi idolii cei mai mari, de aur şi de argint.

În noaptea aceea, sfântul, rugându-se după obiceiul său, a avut vedenia aceasta: se vedea deschis acoperişul casei în care locuia şi lumină cerească, ca un foc mare, l-a strălucit, pogorându-se pe capul lui şi un glas s-a auzit de sus, zicându-i: „Îndrăzneşte, Teodore, că sunt cu tine". După acel glas s-a sfârşit vedenia, iar sfântul a cunoscut că a venit vremea pătimirii lui pentru Hristos şi se bucura cu duhul.

Auzind că împăratul se apropie de cetate, a intrat în camera sa de rugăciune, cea mai dinlăuntru şi s-a rugat cu plângere, zicând: „Doamne, Dumnezeule atotputernice, Care nu părăseşti pe toţi cei ce nădăjduiesc în Tine şi îi aperi, fii milostiv şi mă păzeşte de înşelăciunea vrăjmaşului prin a Ta apărare, ca să nu cad înaintea potrivnicilor mei şi să nu se bucure vrăjmaşul meu de mine. Fii cu mine, Mântuitorule, în nevoinţa mea în care doresc să intru, pentru numele Tău cel sfânt. Tu mă întăreşte, ca să rabd pentru Tine cu bărbăţie, până la sânge şi să-mi pun sufletul pentru dragostea Ta, precum şi Tu, iubindu-ne, Ţi-ai dat pe cruce sufletul pentru noi". Aşa rugându-se, Sfântul Teodor cu lacrimi şi-a spălat faţa, apoi, îmbrăcându-se luminos, a încălecat pe calul său frumos, de pe care odinioară a ucis balaurul din Evhaita, şi astfel a ieşit cu oastea sa şi cu cetăţenii în întâmpinarea împăratului. Apoi i s-a închinat precum se cădea, făcându-i urare şi zicându-i: „Bucură-te, împărate preaputernic şi atotstăpânitor".

Împăratul, primind cu mare dragoste pe Sfântul Teodor, l-a sărutat şi i-a zis: „Bucură-te şi tu, preafrumosule tânăr, viteazule ostaş, slăvitule stratilat, luminatule ca soarele, păzitorule înţelept al legilor părinteşti, vrednicule de diademă, pentru că ţi se cade să fii împărat după mine". Şi vorbind amândoi multe lucruri vesele, au intrat în cetate cu timpane şi trâmbiţe, dănţuind şi veselindu-se.

A doua zi, fiind pregătit împărătescul scaun, în mijlocul cetăţii, la un loc înalt de privelişte, a venit Liciniu împăratul, cu toată slava

sa şi cu Teodor, stratilatul. Apoi a început a lăuda cetatea, poporul şi pe stratilat, zicând: „Cu adevărat locul acesta este vrednic a se numi scaun dumnezeiesc. Se cuvine ca astfel să se cheme locul acesta, deoarece cetatea este mare şi oamenii dreptcredincioşi către zei. Cu adevărat într-alt loc nu se cinstesc zeii astfel ca aici şi nici nu este alt loc mai cuviincios şi mai potrivit pentru slujba marilor zei decât acesta. De aceea şi Iraclie, minunatul şi preaviteazul zeu, fiul marelui zeu Die şi al zeiţei Alimina, a iubit locul acesta şi în numele lui s-a numit cetatea aceasta Iraclia. Cu adevărat vrednic este locul acesta de stăpânirea ta, domnule Teodor, ţie ţi se cade a stăpâni o cetate minunată ca aceasta, tu eşti vrednic a cârmui atâta popor, deoarece eşti dreptcredincios către zei şi toată dragostea ta este către dânşii, iar ziua şi noaptea nu te îndeletniceşti cu altceva decât numai cu aceasta, ca să placi zeilor elineşti. Deci acum arată înaintea noastră dragostea ta ce o ai către dânşii şi adu-le jertfă cu închinăciune, ca tot poporul să vadă osârdia ta către zei şi să ştie că eşti prieten zeilor celor mari şi iubit de împăratul".

Acestea le zicea împăratul, momind şi amăgind pe sfântul. Iar Sfântul Teodor i-a răspuns: „Împărate, fie voia ta. Însă să-mi dai în casa mea zeii elineşti de aur şi de argint pe care i-ai adus cu tine, ca mai întâi să-i cinstesc cu jertfe, cu cădiri, cu aromate şi cu închinăciune în noaptea aceasta şi în noaptea următoare. Apoi la arătare, când vei porunci, le voi jertfi înaintea a tot poporul". Împăratul, auzind aceasta, s-a bucurat şi îndată a poruncit să se aducă zeii cei mari de aur şi de argint, pe care, luându-i Sfântul Teodor, i-a dus în casa sa. Iar în noaptea aceea a sfărâmat şi a zdrobit în bucăţi mici pe toţi idolii şi i-a împărţit la săraci.

După două zile, împăratul a trimis la sfânt, poruncindu-i să-şi împlinească făgăduinţa la arătare, adică în acea zi să aducă jertfă zeilor înaintea poporului. Sfântul a făgăduit să împlinească aceea şi, sculându-se, s-a dus la împărat cu sârguinţă, iar împăratul a ieşit la locul de priveliişte în mijlocul cetăţii şi, aşezându-se pe scaun, a zis către dânsul: „Prea înţelepte Teodor, alesule stratilat, cinstitule de împăraţii cei mai înainte de noi, iată a sosit ziua jertfei şi a prăznuirii. Deci adu jertfă zeilor la arătare, ca să vadă şi ceilalţi oameni osârdia ta către zei şi să se înveţe a fi mai sârguitori şi mai calzi către dânşii". Împăratul zicând acestea, un sutaş, anume Maxentie, fiind de faţă, a zis către împărat: „Mă jur pe marii zei că astăzi a fost amăgită împărăţia ta de necuratul acesta de Teodor, căci eu am văzut ieri capul de aur al zeiţei Artemida în mâinile unui sărac care se veselea şi, întrebându-l unde l-a găsit, mi-a spus că i l-a dat Teodor

Stratilat". Auzind aceasta, împăratul s-a cutremurat cu totul şi, îndoindu-se, a tăcut multă vreme. Sfântul i-a răspuns: „Aşa este, împărate, mă jur pe puterea Hristosului meu că cele ce-ţi spune Maxentie sutaşul sunt adevărate şi bine am făcut că am sfărâmat zeii tăi, căci dacă nu au putut să-şi ajute lor, fiind sfărâmaţi, apoi cum pot să-ţi dea ajutor ţie?"

Iar Liciniu, auzind un răspuns ca acesta al Sfântului Teodor, a rămas fără de glas ca un mut şi ieşit din minte. Apoi, de multă mâhnire punându-şi dreapta pe obraz, se întrista, zicând: „Vai mie, vai mie, cum sunt de batjocorit. Ce să zic şi ce să fac, nu ştiu. Fiind împărat atotputernic, am venit la omul acesta pierzător, adunând atâta mulţime de oameni şi acum sunt batjocorit de toate taberele vrăjmaşilor. Dar mai ales mă jelesc pentru că ticălosul acesta a sfărâmat pe zeii mei purtători de biruinţă şi i-a împărţit la săraci".

Apoi a zis către Sfântul Teodor: „Teodore, acestea sunt răsplătirile tale către zei pentru darurile ce ai luat de la dânşii? Acestea nădăjduiam eu când te cinsteam pe tine? Pentru aceasta am plecat din Nicomidia şi am venit aici la tine? O, răule şi necuviosule! Cu adevărat eşti fiu al vicleşugului şi lăcaş al vicleniei, care cu înşelăciune m-ai făcut să vin aici. Mă jur pe puterea marilor zei că nu-ţi voi răbda aceasta, nici spre bine nu-ţi va fi scornirea aceasta, o, prea neruşinatule!"

Sfântul i-a răspuns: „Împărate fără de minte, de ce te mânii, vezi singur şi înţelege bine puterea zeilor tăi. Căci de ar fi fost aceia cu adevărat dumnezei, apoi de ce n-au putut să-şi ajute? De ce nu s-au mâniat asupra mea când îi tăiam, nici n-au trimis foc să mă ardă? Ci, fiind neînsufleţită şi nelucrătoare materie, se tăiau de mâini omeneşti ca aurul şi ca argintul. Tu, împărate, te mânii şi te superi, iar eu mă îmbărbătez şi nu bag în seamă mânia ta. Tu te mâhneşti, iar eu mă bucur de pierderea zeilor tăi. Tu te lupţi cu Dumnezeu, iar eu binecuvântez pe Dumnezeu. Tu huleşti pe adevăratul Dumnezeu, iar eu Îl laud cu cântări. Tu te închini zeilor celor morţi, iar eu mă închin Dumnezeului celui viu. Tu slujeşti necuratului Serapid, iar eu slujesc preacuratului meu Stăpân, Hristos, Cel ce şade pe serafimii cei curaţi. Tu cinsteşti pe urâtul Apollon, iar eu cinstesc pe Dumnezeu Cel ce trăieşte în veci. Tu eşti din Tracia, iar eu sunt boier al Romei. Tu eşti Liciniu, vânturătorul, iar eu, Teodor, darul lui Dumnezeu. Nu te mânia, o, împărate, nici nu te iuţi, pentru că acestea făcându-le, arăţi tirania ta cea dinăuntru şi te asemeni măgarului şi catârului".

Atunci Liciniu împăratul, mâniindu-se şi mai mult, a poruncit să-l întindă gol pe sfânt, în patru părţi şi să-l bată cu vine de bou. Şi

băteau ostaşii pe mucenic fără cruţare, schimbându-se de câte trei şi patru ori. Apoi au dat sfântului şase sute de lovituri pe spate şi cinci sute pe pântece şi-l batjocorea împăratul, zicându-i: „Teodore, aşteaptă până ce va veni la tine Hristos, Dumnezeul tău, Care te va scoate din mâinile celor ce te bat". Sfântul a răspuns: „Fă ceea ce vrei şi nu înceta, căci nici necazul, nici strâmtoarea, nici bătăile, nici sabia, nici oricare muncă nu mă va despărţi de dragostea lui Hristos".

Iar împăratul, mâniindu-se mai tare, iarăşi i-a zis: „Oare mărturiseşti încă pe Hristos?" Şi a poruncit ca să-l bată cu vergi de plumb, pe spate, fără milă, apoi cu unghii de fier să-i strujească trupul şi cu făclii aprinse să-l ardă şi cu hârburi ascuţite să-i frece rănile. Sfântul, răbdând toate acestea cu bărbăţie, nimic nu zicea decât numai: „Slavă Ţie, Dumnezeul nostru". După toate acestea, împăratul a poruncit să-l închidă pe sfânt în temniţă şi să-i lege picioarele în obezi şi să nu-i dea nimic să mănânce timp de cinci zile. După cinci zile, a poruncit să se pregătească o cruce şi l-a scos pe mucenic să-l răstignească. Deci Sfântul Teodor a fost răstignit precum Hristos, Domnul nostru, de către Pilat. Aşa şi Liciniu i-a pironit mâinile şi picioarele. Apoi nemilostivii chinuitori au mai adăugat sfântului răni şi dureri, căci au bătut un piron ascuţit şi lung în părţile ascunse ale lui şi cu briciul l-au tăiat. Alţi tineri şi copii, încordându-şi arcurile cu săgeţi, au săgetat faţa lui, încât i-au scos cu săgeţi şi luminile ochilor.

Iar eu – zice scriitorul pătimirilor lui –, Uar notarul, văzând chinurile lui cele grele şi auzind suspinurile lui cele dureroase, aruncând cărticica pe care o scriam, am început să plâng înaintea picioarelor lui, zicând: „Binecuvintează-mă. Dă cuvântul tău cel mai de pe urmă robului tău". Iar stăpânul meu, ostaşul lui Hristos – Teodor – a zis către mine cu glas blând: „Uar, nu lăsa slujba ta şi nu înceta privind la chinurile mele, ci scrie toate pătimirile mele şi ziua sfârşitului meu". Apoi, strigând către Domnul, el a zis: „Doamne, ai zis mai înainte: Eu sunt cu tine, iar acum pentru ce m-ai lăsat? Vezi, Doamne, că fiarele cele sălbatice m-au chinuit pentru Tine. Luminile ochilor mei sunt scoase, mi se răneşte faţa, mi se sfărâmă dinţii, iar oasele pe cruce mi se frâng. Pomeneşte-mă, Doamne, pe mine, cela ce rabd cruce pentru Tine, fier, foc şi piroane; de acum primeşte duhul meu, ca să mă duc din viaţa aceasta".

Acestea zicându-le, mucenicul a tăcut şi n-a mai grăit nimic, pentru că tot trupul lui era sfărâmat. Iar Liciniu, socotind că acum mucenicul era mort, l-a lăsat pe cruce spânzurat. Atunci, înaintea schimbării străjii pentru noapte, îngerul Domnului l-a pogorât de pe

cruce şi l-a făcut cu totul întreg şi sănătos, precum era mai întâi şi, sărutându-l, i-a zis: „Bucură-te şi te întăreşte cu darul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, că iată cu tine este Domnul Dumnezeu. Dar pentru ce ai zis că te-a lăsat? Săvârşeşte-ţi alergarea nevoinţei tale, că vei veni către Domnul ca să iei cununa nemuririi cea pregătită ţie". Zicând acestea mucenicului, îngerul s-a făcut nevăzut, iar Sfântul mucenic Teodor, mulţumind lui Dumnezeu, a început a cânta: *Înălţa-Te-voi, Dumnezeul meu, Împăratul meu, şi voi binecuvânta numele Tău, în veac şi în veacul veacului.*

Iar Liciniu, nesosind încă ziua, a trimis doi sutaşi ai săi, pe Antioh şi Patricie, zicând către dânşii: „Mergeţi şi aduceţi trupul lui Teodor cel ce rău a murit, ca în raclă de plumb să se aşeze şi să-l arunc în adâncul mării, ca nu cumva creştinii cei nebuni să-l ia". Deci sutaşii apropiindu-se de locul crucii, au văzut crucea, iar pe mucenicul cel răstignit pe dânsa nu l-au văzut. Atunci a zis Antioh lui Patricie: „Cu adevărat grăiesc galileenii, că Hristos al lor S-a sculat din morţi; precum mi se pare şi pe Teodor, robul Său, l-a înviat". Iar Patricie, venind mai aproape de cruce, a văzut pe Sfântul Teodor şezând şi lăudând pe Dumnezeu. Apoi Patricie a strigat cu glas mare, zicând: „Mare este Dumnezeul creştinilor şi nu este alt Dumnezeu afară de El".

Şi apropiindu-se amândoi sutaşii de sfânt, au zis: „Rogu-te, mucenice al lui Hristos, primeşte-ne pe noi. Din ceasul acesta suntem şi noi creştini". Deci acei doi sutaşi crezură în Hristos în acea zi, iar cu dânşii încă 70 de ostaşi. Înştiinţându-se de aceasta, Liciniu a trimis pe Sixt, slujitorul său, şi împreună cu dânsul 300 de ostaşi, ca să ucidă pe toţi cei ce crezuseră în Hristos. Iar ei mergând şi văzând minunile ce le făcea Sfântul Teodor cu puterea lui Hristos, au crezut şi aceia în Domnul nostru Iisus Hristos. Şi s-a adunat mulţime nenumărată de popor în locul acela, strigând: „Unul este Dumnezeu, – adică Dumnezeul creştinilor –, şi nu este alt Dumnezeu afară de El". Apoi iarăşi strigau: „Unde este Liciniu tiranul să-l ucidem? Pentru că noi avem ca Dumnezeu şi Împărat pe Hristos, Cel propovăduit de Teodor".

Atunci s-a făcut mare gâlceavă şi tulburare în popor, precum şi vărsare de sânge, pentru că a venit un ostaş cu sabia, anume Leandru, care s-a repezit asupra Sfântului Teodor, vrând să-l lovească, iar Sixt, slujitorul împăratului, l-a oprit, i-a smuls sabia din mâinile lui şi l-a străpuns prin mijloc. Iar alt ostaş, pe nume Mirpos, repezindu-se, a ucis pe slujitor. Apoi Sfântul Teodor, potolind tulburarea poporului, a strigat: „Încetaţi, iubiţilor! Domnul meu Iisus

Hristos S-a răstignit, oprind pe îngeri ca să nu fie biruit neamul omenesc". Şi Sfântul Teodor multe grăind, rugându-i şi sfătuindu-i, a potolit gâlceava şi tulburarea poporului şi mergea pe lângă închisoare. Dar în urma sa era toată mulţimea poporului şi a ostaşilor, iar cei ce erau în închisori, legaţi, strigau cu glas mare către sfânt: „Miluieşte-ne, robule al lui Dumnezeu Celui de sus". Iar Sfântul, dezlegându-i din legături cu cuvântul şi uşile temniţei deschizând, le-a grăit: „Mergeţi în pace şi mă pomeniţi, o, bărbaţilor!" Apoi s-a adunat la dânsul toată cetatea şi toţi, lepădându-se de închinarea la idoli, preamăreau pe Hristos, Unul Dumnezeu, iar cei neputincioşi se tămăduiau şi diavolii din oameni se izgoneau, căci, de care se atingea sfântul numai cu mâna sau numai cu hainele, îndată acela câştiga tămăduirea.

Un ostaş oarecare, din cei mai de aproape ai lui Liciniu, văzând cele ce se făceau, a alergat la Liciniu, spunându-i: „Toată cetatea, lăsând pe zei, crede în Hristos, prin învăţătura şi vrăjile lui Teodor". Iar împăratul, umplându-se de mânie, îndată a trimis un speculator[2], ca să taie capul lui Teodor. Dar poporul, văzând pe speculator, sculându-se asupra lui Liciniu a ridicat iarăşi gâlceavă şi tulburare, voind să ucidă pe speculator. Iar sfântul i-a sfătuit cu blânde cuvinte să înceteze o scornire ca aceea, zicându-le: „Fraţilor şi părinţilor, nu ridicaţi război asupra lui Liciniu, pentru că este slugă a diavolului; căci mie de acum mi se cade să mă duc la Domnul meu, Iisus Hristos!"

Acestea zicând, a început a se ruga lui Dumnezeu, apoi a binecuvântat pe fraţi şi s-a însemnat cu semnul crucii. Apoi a zis către sluga sa: „Fiul meu, Uar, să te îngrijeşti a scrie ziua săvârşirii mele, iar trupul meu să-l duci în Evhaita, spre stăpânirea strămoşilor mei, iar când şi tu te vei sfârşi, să porunceşti să te îngroape de-a stânga mea". Şi rugându-se din nou, a zis: „Amin". După aceasta şi-a plecat sub sabie cinstitul şi sfântul său cap şi astfel s-a săvârşit, muceniceşte, în opt zile ale lunii februarie, sâmbăta, la trei ceasuri din zi. Iar după tăierea lui, tot poporul a făcut cinste mare sfântului, întâmpinându-l cu lumânări şi tămâie. Apoi a pus la loc cinstit trupul lui, care a fost dus apoi în Evhaita cu slavă, în opt zile ale lunii iunie. Şi se făceau acolo minuni mari şi nenumărate, întru slava lui Hristos Dumnezeu, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine cinste şi închinăciune, în veci. Amin.

---

[2] Speculator – cel care taie capetele

*
* *

Se cuvine a şti că sunt doi sfinţi Teodor, mari mucenici în Evhaita. Cel dintâi este Teodor Tiron, şi al doilea este acesta, Stratilat. Sfântul Teodor Tiron a pătimit mai înainte în împărăţia lui Maximian şi Maximin, nepotul său, în anul de la facerea lumii 5797, iar de la naşterea lui Hristos 289. Şi s-a aşezat în Evhaita, precum se scrie despre el, în 17 zile ale acestei luni. După dânsul, mai pe urmă, a pătimit acest sfânt, Teodor Stratilat, la 22 sau 23 de ani, în zilele lui Liciniu. Iar pe vremea împărăţiei lui Constantin, în anul de la zidirea lumii 5820, şi de la naşterea lui Hristos 312, a fost mutat asemenea în Evhaita. Amândoi aceşti sfinţii sunt evhaiteni.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A NOUA

SFÂNTUL MUCENIC NICHIFOR [1]

În Antiohia cea mare a Siriei se afla un preot, anume Saprichie, şi un cetăţean, anume Nichifor. Aceştia aveau între ei mare prietenie şi dragoste, încât alţii îi socoteau că sunt fraţi de-o mamă. Vieţuind ei cu cinste multă vreme într-o prietenie mare ca aceasta, i-a zavistuit vrăjmaşul, urătorul binelui, şi a semănat între dânşii atâta vrajbă, încât, după aceea, nici nu voiau să se mai întâlnească. Astfel se urau unul pe altul cu ură nedreaptă, căci, pe cât de mare era înainte dragostea şi prietenia lor, pe atât de mult a crescut mai pe urmă ura şi vrajba, prin lucrare diavolească.

Şi după multe zile, fiind ei în vrajbă şi ură, Nichifor, venindu-şi în sine şi cunoscând că acea răutate este de la diavol, a rugat pe nişte prieteni şi vecini ca, mergând la preotul Saprichie, să-l roage ca să-l ierte pe cel ce se pocăieşte şi să-l primească în dragostea sa cea dintâi, pentru Domnul. Iar preotul n-a voit să-l ierte. Dar Nichifor iarăşi a trimis pe alţi prieteni cu rugăminte, însă preotul nici nu voia să-i asculte, ci a treia oară i-a izgonit pe trimişi şi, pe cei ce-l rugau, nu i-a ascultat, nici nu s-a înduplecat spre milă, să ierte pe fratele care cu smerenie cerea iertare. Astfel, învârtoşându-şi inima sa, a rămas neplecat, uitând cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos, Care a zis: *Iertaţi şi se va ierta vouă*. Şi iarăşi: *Deci, de vei aduce darul tău la altar şi acolo îţi vei aduce aminte că fratele tău are ceva asupra ta, să-ţi laşi darul tău înaintea altarului şi, mergând, mai întâi te împacă cu fratele tău*. Şi iarăşi: *De nu veţi ierta oamenilor greşelile lor, nici Tatăl vostru Cel ceresc nu vă va ierta greşelile voastre*.

Nichifor, văzând că Saprichie preotul n-a primit pe mijlocitorii care l-au rugat pentru dânsul, a mers singur la el şi, căzând la

---

[1] După Sfântul Simeon Metafrast

picioarele lui, îi zicea: „Iartă-mă, părinte, iartă-mă pentru Domnul". Dar Saprichie nu voia nici să se uite la dânsul, fiind nemilostiv, neavând dragoste şi nici frica lui Dumnezeu, deşi era dator ca pe fratele lui să-l ierte chiar mai înainte de rugăciune, ca unul ce era creştin şi preot. Deci s-a dus Nichifor de la dânsul ruşinat, necâştigând iertare.

În acea vreme s-a făcut fără de veste în Antiohia prigonire mare contra creştinilor, în împărăţia lui Valerian şi a lui Galerie. Şi a fost prins Saprichie preotul şi l-au dus la întrebare înaintea ighemonului, zicându-i: „ Cum îţi este numele tău?" El i-a răspuns: „Saprichie mă numesc". Zis-a ighemonul: „Eşti cleric?" Saprichie a răspuns: „Da, sunt preot". Zis-a ighemonul: „De ce neam eşti?" Saprichie a răspuns: „Sunt creştin". Zis-a ighemonul: „Împăraţii noştri, stăpânii acestor ţări şi ai hotarelor Romei, Valerian şi Galerie, au poruncit ca cei ce se numesc creştini să aducă jertfe zeilor celor fără de moarte, iar dacă cineva va defăima şi va lepăda porunca împărătească, să ştie unul ca acela că, după multe munci, va fi osândit la cea mai grea moarte".

Iar Saprichie, stând înaintea ighemonului, a zis: „Noi creştinii, o, ighemonule, avem Împărat pe Hristos Dumnezeu, căci Acela Unul ne este adevăratul Dumnezeu, Creatorul cerului, al pământului, al mării şi al tuturor celor ce sunt într-însele; iar toţi zeii păgânilor, fiind diavoli, să piară de pe faţa pământului, căci nu pot să ajute nimănui, fiind lucruri de mâini omeneşti". Atunci ighemonul, mâniindu-se, a poruncit ca să-l întindă pe roată şi să-l chinuiască fără milă. Şi fiind torturat Saprichie a zis ighemonului: „Putere ai asupra trupului meu, dar asupra sufletului meu nu ai, căci numai Domnul meu, Iisus Hristos, Care l-a creat, are putere asupra lui".

Fiind chinuit mult, Saprichie a răbdat toate torturile cu bărbăţie. Apoi, văzându-l neînduplecat, necuratul judecător a dat asupra lui hotărâre de moarte, zicând: „Lui Saprichie preotul, care a defăimat împărăteştile porunci şi n-a voit să aducă jertfe zeilor celor fără de moarte şi nici nu s-a lepădat de creştinească nădejde, poruncim să i se taie capul cu sabia". Şi fiind dus Saprichie la tăiere, sârguindu-se spre cereasca cunună, a auzit despre aceasta fericitul Nichifor. Deci i-a ieşit în cale şi s-a aruncat la picioarele lui, zicându-i: „Mucenice al lui Hristos, iartă-mă că ţi-am greşit!" Iar el nu i-a răspuns, căci inima lui era cuprinsă de răutate diavolească. Iar Sfântul Nichifor, alergând pe altă cale, l-a întâmpinat şi iarăşi, căzându-i înainte, îl ruga, zicând: „Mucenice al lui Hristos, iartă-mă că ţi-am greşit ca un om, căci iată, ţi se dă din cer cunună de la Hristos, pentru că nu

te-ai lepădat de El, ci ai mărturisit numele Lui cel sfânt, înaintea multor martori". Dar Saprichie, orbindu-se de ură şi fiind aspru la inimă, stătea neînduplecat, nevrând nicidecum să-l ierte. Ba, nici un cuvânt n-a zis către fratele care se ruga lui, încât şi prigonitorii se mirau de împietrirea lui Saprichie şi ziceau lui Nichifor: „Om nebun ca tine niciodată n-am văzut. Iată, acesta merge la moarte, iar tu cu tot dinadinsul ceri de la el iertare. Oare după moarte va putea să te vatăme cu ceva? Ce trebuinţă îţi este să te împaci cu cel ce va muri îndată?" Sfântul Nichifor le-a răspuns: „Voi nu ştiţi ceea ce cer eu de la mărturisitorul lui Hristos, ci numai Dumnezeu ştie".

Sosind Saprichie la locul în care avea să fie tăiat, Sfântul Nichifor iarăşi a zis către dânsul: „Te rog, mucenice al lui Hristos, iartă-mă de ceea ce ţi-am greşit ca om, căci este scris: *Cereţi şi se va da vouă*; dă-mi deci iertare". Acestea şi altele asemenea spunând Nichifor, nu l-a ascultat împietritul la inimă, prietenul său, Saprichie, nici nu s-a înduplecat, fiind rugat de atâtea ori, neaducându-şi aminte de ceea ce s-a zis: *Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi*. Ci şi-a închis urechile inimii şi ale trupului ca o aspidă surdă care nu aude glasul vânătorilor. De aceea Dumnezeu, judecătorul cel drept, care nu caută în faţă – de vreme ce Saprichie n-a luat aminte la cele zise în Evanghelie: *Iertaţi şi se va ierta vouă* şi *cu ce măsură veţi măsura, cu aceeaşi vi se va măsura* – a luat darul Său de la Saprichie, cu dreapta Sa judecată şi îndată a căzut de la Dumnezeu şi s-a lipsit de cununa cea împletită.

Deci, când i-au zis prigonitorii: „Pleacă-ţi genunchii, ca să ţi se taie capul", Saprichie a zis către dânşii: „Pentru ce voiţi să mă tăiaţi?" Aceia au răspuns: „Pentru că n-ai voit să aduci jertfe zeilor şi ai defăimat porunca împărătească, pentru un om numit Hristos". Auzind aceasta, ticălosul Saprichie a zis către dânşii: „Să nu mă ucideţi, că voi face ceea ce poruncesc împăraţii, mă voi închina zeilor şi le voi aduce jertfe". Aşa l-a orbit ura şi de darul lui Dumnezeu s-a depărtat, încât el, care mai înainte era în cumplitele chinuri şi nu se lepădase de Hristos Domnul, fiind acum la sfârşit şi aşteptând să ia cununa muceniciei şi a slavei, s-a lepădat de viaţa cea veşnică şi s-a depărtat de Domnul.

Auzind Sfântul Nichifor acele ticăloase cuvinte spuse de Saprichie, l-a rugat cu lacrimi, zicând: „Să nu faci asta, o, frate iubite, să nu te lepezi de Domnul nostru Iisus Hristos, să nu-ţi pierzi cununa cea cerească, pe care prin pătimirea multor chinuri ţi-ai împletit-o! Iată, stă lângă uşă Stăpânul Hristos, Care îndată ţi se va

arăta şi Îţi va da răsplătire viaţa veşnică, pentru această vremelnică moarte, căci pentru El ai venit la locul acesta ca să o iei". Iar Saprichie nicidecum nu voia să-l asculte, ci se sârguia spre pierzarea cea veşnică, pierzând viaţa nesfârşită pe care era să o câştige printr-o lovire de sabie ce avea să o primească peste grumaji.

Deci, văzând Sfântul Nichifor că Saprichie a căzut cu totul din sfânta credinţă şi s-a lepădat de Hristos, adevăratul Dumnezeu, a început a striga cu glas tare către călăi: „Eu sunt creştin şi cred în Domnul nostru Iisus Hristos, de Care Saprichie s-a lepădat! Deci tăiaţi-mă pe mine în locul lui". Iar călăii n-au îndrăznit să-l ucidă fără voia ighemonului şi toţi se mirau că de bună voie se oferă morţii, strigând: „Sunt creştin şi zeilor voştri nu mă închin şi nu voi jertfi".

Atunci unul dintre călăi, alergând la ighemon, i-a spus că Saprichie făgăduieşte să aducă jertfă zeilor, dar este altul care voieşte să moară pentru Hristos şi care strigă cu glas tare: „Sunt creştin şi zeilor voştri nu voi jertfi, iar împărăteştile porunci nu le ascult". Ighemonul, auzind aceasta, a poruncit ca pe Saprichie să-l slobozească, iar pe acel creştin să-l taie cu sabia. Deci a fost tăiat pentru Hristos capul Sfântului Nichifor în locul lui Saprichie, în nouă zile ale lunii februarie, şi s-a dus, bucurându-se, către Hristos Domnul, ca să ia cununa biruinţei din dreapta Lui şi să stea în ceata sfinţilor mucenici, care slăvesc pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe cel Unul în Treime Dumnezeu, Căruia I se cuvine cinste şi închinăciune, slavă şi stăpânire în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL MELETIE MĂRTURISITORUL

Oamenii de multe au trebuinţă, dar mai ales de cuvânt, care îi îndeamnă să fie buni şi care goneşte frica şi pregăteşte îndrăzneala. Pe luptători îi duce către locul cel de luptă, iar pe ostaşi îi îndeamnă la arme. Dar mai mult decât alţii, au trebuinţă de cuvânt cei care doresc să se ducă către nevoinţele duhovniceşti şi pe care cuvântul îi îndeamnă să se facă şi mai sârguitori. Precum au trebuinţă de tărie cei care se pregătesc de război, tot aşa şi cei care se luptă nu împotriva sângelui şi a trupului, ci împotriva duhurilor răutăţii. Aceştia, după cuviinţă, au trebuinţă de mai multă întărire prin cuvinte. Pentru aceasta s-au scris cărţi cu multe cuvinte şi vieţi ale sfinţilor părinţi şi s-au arătat bunătăţile cele făgăduite, precum şi muncile cele îngrozitoare care ne îndeamnă a ne ţine de acelea, iar de

acestea a ne feri. Apoi ne îndrumă şi către lucrurile cele de Dumnezeu iubite, iar de la cele potrivnice ne opresc.

Dacă oarecare povestire foloseşte spre îndemnarea la fapte bune, apoi şi viaţa marelui nostru părinte Meletie are puterea de a folosi mult pentru cei ce o scriu şi pentru cei ce o citesc. Căci bărbatul acesta s-a îmbărbătat, nu numai asupra patimilor, ci şi pentru buna credinţă s-a arătat tare, nevoindu-se. Deci în amândouă a sporit bine şi pentru amândouă de la Dumnezeu s-a încununat. Pentru aceea este de cuviinţă a povesti despre el, căci nu este lucru cuviincios a acoperi cu tăcere cele ce se cuvin a se povesti spre folosul multora; apoi a tâlcui cuvântul şi celor iubitori de Dumnezeu. Facă-se celui ce voieşte pildă bună şi podoabă potrivită tuturor, adică celor ce se îngrijesc de fapta bună şi de a vieţui după Dumnezeu; dar mai ales celor buni şi mai sârguitori decât aceştia şi celor ce doresc a dobândi laudă nepieritoare, care niciodată nu cade, precum cele trecătoare de aici, care curg şi se strică.

Cuviosul părintele nostru Meletie s-a născut în părţile Mării Negre, într-un sat ce se numea Teodot, neînsemnat mai înainte, însă acum renumit pentru un bărbat ca acesta, dumnezeiesc, ca şi ţinutul Armatem, care a odrăslit pe marele Samuil. Părinţii lui se numeau Gheorghe şi Maria, şi erau buni creştini, cinstitori de Dumnezeu, îmbunătăţiţi şi foarte milostivi, încât, aducându-şi aminte de Avraam, care pentru iubirea de străini a câştigat fiu la bătrâneţe, pe Isaac, se sârguiau şi aceştia să dea lui Dumnezeu nu numai averea lor, ci şi sufletele. Ei erau asemenea lui Iov, adică orbilor le erau povăţuitori, şchiopilor picioare, ciungilor mâini, iar pe cei fără de adăpost îi aduceau în casă. La ei se sălăşluia străinul şi uşa casei lor era deschisă oricui venea la dânşii.

Pentru aceea au luat rod vrednic de fapta lor cea bună de la Dumnezeu şi au născut pe minunatul Meletie, pe care l-au dăruit iarăşi Celui ce l-a dat lor, ca nici prin aceasta să nu se arate mai prejos decât jertfa patriarhului. Apoi l-au născut a doua oară prin Sfântul Botez. A mai spune acum că avuţia lor pentru Hristos se împărţea cu îmbelşugare la săraci şi mai mult creştea, o socotesc de prisos. Că aveau ei nu numai o mare bogăţie, ci încă şi slavă şi cinste dregătorească, căci se povesteşte că tatăl fericitului acestuia a fost voievod peste o oaste nu mică, iar despre maică-sa numai limba lui Solomon ar fi ajuns spre lauda ei. Aceea toate le avea bune, că se ruga lui Dumnezeu ziua şi noaptea, şi cinstea pe bărbatul său cât se cuvenea, încât era cu dinadinsul ucenică a lui Pavel. Apoi cunoştea vremea rugăciunii, a înfrânării şi a odihnei. Toată viaţa ei era spre

rugăciune şi doxologie către Dumnezeu, din care a avut rod de bună naştere, pe Meletie, pe care l-a adus lui Hristos şi pe care eu îl socot stâlp al bunei cinstiri de Dumnezeu, tărie a credinţei şi turn însufleţit al faptei bune, scară ce duce către Dumnezeu şi povăţuitor către tot lucrul bun, după cum cuvântul va arăta mai departe.

Din nişte părinţi ca aceştia ieşind marele Meletie, s-a luminat cu Sfântul Botez şi s-a numit Mihail, pentru că Meletie a fost numit mai pe urmă, când s-a făcut monah. Dar împreună cu numele şi-a schimbat şi viaţa. Acest lucru se face şi acum la noi, nu fără de socoteală, nici după cum ar fi socotit unii cum că este un obicei vechi, precum sunt unele din lucruri, ci este un lucru plăcut lui Dumnezeu şi de sfintele cuvinte vestit. Căci, precum cei ce au robi, cu orice chip şi după cum li se pare, schimbă şi numele acelora, aşa şi Dumnezeu se vede că le-a schimbat viaţa şi numele celor pe care i-a ales să-i facă vase cinstite, încăpătoare de darurile Duhului, cum s-a întâmplat cu patriarhii: din Avram, numindu-l Avraam; din Iacov, Israel; din Simon, Petru; din Saul, Pavel. Şi câţi mai înainte de aceia şi după aceia s-au învrednicit a sluji lui Dumnezeu, într-acest chip le-a schimbat şi numele.

Oricare din cei a căror minte le este mai străbătătoare, şi care până la cele înalte poate să ajungă, poate să zică ceva pentru aceasta şi într-alt fel mai înalt. Noi însă ne vom îndestula cu atât a zice, cum că faptelor le urmează numele, după cum zice şi marele Grigorie în cuvântarea de Dumnezeu. Căci sfântul cel acum pus înainte, având cugetare duhovnicească în toată viaţa, a câştigat după cuviinţă şi numire împreună cu faptele. Dar pentru aceasta îngăduiască cuvântul, căci se va vorbi la vremea cea cuviincioasă.

După ce s-a născut marele Meletie, precum am spus, şi după ce a doua oară s-a născut din dumnezeiasca baie a Botezului, a fost înştiinţat tatăl său, în taină, de Dumnezeu, de ceea ce era să se întâmple. Căci a văzut în somnul său că a venit la dânsul un bărbat cu sfinţită cuviinţă şi cinstit, trimis de împăratul, şi cerea de la dânsul engolpionul (iconiţă) cel de aur. Deci, deşteptându-se din somn şi nedumerindu-se ce înseamnă visul cel văzut, apoi căutând, a înţeles că visul acela era pentru fiul său, care are să se facă engolpion de aur, adică va fi vas ales şi cinstit al lui Dumnezeu, Împăratul ceresc. Pentru aceasta mai iubit va fi Împăratului a toate decât tatălui său cel trupesc. De aceea tatăl lui a pus toată silinţa să facă toate cele ce trebuiau pentru creşterea cea bună a pruncului.

Deci tatăl a dat pe copil la un dascăl, ca să-l înveţe sfintele cărţi şi împreună cu acestea şi viaţa cu fapte bune. Cu toate acestea, nici el

nu s-a lenevit a-l sfătui şi a-l învăţa în casa sa, după cum au datorie părinţii a învăţa pe fiii lor, poruncindu-i să facă toate cele ce sunt plăcute lui Dumnezeu şi îndemnându-l a merge la biserică de două ori pe zi, dimineaţa şi seara, ca să audă învăţăturile dumnezeieştilor Scripturi şi să se adape dintr-însele, ca pomul lui David cel răsădit lângă izvoarele apelor. Iar tânărul, fiind înţelept, cu bună aşezare, cu frumoase obiceiuri împodobit şi cu râvnă în toate, cu câte se cinsteşte Dumnezeu, făcea mai multe decât cele ce i se porunceau. Pentru aceasta covârşea în fapta bună şi în sporirea învăţăturii pe toţi cei de o vârstă cu el. Deci, sporind în acest chip în lucruri bune, apoi nevoindu-se, a avut o vedenie dumnezeiască, care îi poruncea, asemenea lui Avraam, să fugă din patria şi de la rudeniile sale şi să se ducă în alt pământ străin, pe care i-l va arăta Însuşi cel ce i-a poruncit în vis. Negreşit Acela era Dumnezeu şi nici o îndoială nu am despre aceasta. Vedenia aceasta arăta prin vis mutarea tânărului din locul acela, iar mai adevărat însemna înălţarea cugetului şi defăimarea trupului, pentru care i s-a dat ca soartă pământul celor blânzi.

Deci, învrednicindu-se de vedenia aceea, tânărul cel curat, şi pricepând ce înseamnă această vedenie, căci ajunsese acum la vârsta care poate judeca unele ca acestea, nezăbovind de fel, s-a lepădat de toate: de patrie, de părinţi, de rudenii, de cei de o vârstă cu el, de bogăţie şi de slava lumii cea iubită de tineri – căci acum era întărit cu statornicia obiceiurilor şi cu tăria trupului –, şi a urmat cu osârdie lui Dumnezeu, Celui ce l-a chemat, ridicând pe umerii săi crucea şi primind moartea lui Hristos. Eu însă nu ştiu de ce să mă minunez mai mult, de răbdarea lui cea mai presus de fire, ori de înţelepciunea cea mai presus de om. Pentru aceasta, punând înainte povestirea, voi lăsa s-o judece cei ce o citesc şi o aud.

După cum am zis mai sus, a socotit să se ducă în alt pământ. De aceea, cel ce s-a învrednicit de acelaşi glas, a hotărât să se ducă în pământul în care şi Avraam s-a înstrăinat. Deci a pornit să se ducă la Ierusalim ca să se închine sfintelor locuri, în care S-a pogorât Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu Tatăl, unde S-a făcut Om şi a lucrat minunile cele preaslăvite, apoi a răbdat cruce, moarte, îngropare şi a înviat a treia zi, după Scripturi, şi S-a înălţat la cer. Dar când a pornit să se ducă la Ierusalim, era luna ianuarie şi toiul iernii. Atunci bunul Mihail călătorea pe jos, singur, fără alt tovarăş de drum, fără acoperământ şi, în sfârşit, fără toate cele ce sunt trebuincioase la drum. Şi multă nevoie pătimea cel cu suflet răbdător: ploi, ninsori, noroi, vărsările râurilor, care erau în drum, şi mai rău decât toate era că şi tâlhării se făceau în cale şi a trece pe lângă ele nu era lesne,

fiind tânăr, străin, fecior de boier şi neiscusit în unele ca acestea. Dar toate acestea întru nimic le socotea cuviosul, pentru multa dragoste şi sârguinţă ce o avea către Hristos. Căci astfel este dumnezeiescul dar, când cade în vreun suflet viteaz, încât focul îl socoteşte rece, iar gerul şi îngheţarea întru nimic nu o bagă în seamă. Dar de vreme ce despre vărsările de râuri am pomenit, să istorisim ceea ce nu este cu dreptate a trece cu vederea.

Când trecea prin Lidia, a ajuns şi la râul Pactolului, ce curge prin acea ţară, râu care este din fire mare, îndestulat de ape şi cu anevoie de trecut. Atunci însă, din pricina iernii, a ploilor şi a ninsorilor ce se întâmplaseră pe acea vreme, se făcuse mai mare şi se ridica în valuri ca o mare. Deci ce să facă omul lui Dumnezeu? Fiindcă nu vedea pe nimeni, nu vedea nici pod sau luntre şi nici altceva din cele spre trecere, a alergat către Atotputernicul Dumnezeu, ridicând la cer mâinile şi ochii, iar mai înainte de acestea, mintea. Şi suspinând din adânc iar limba mişcând-o spre rugăciune, zise:

„Doamne, Stăpâne Atoatevăzătorule şi Atotputernice, Cel ce dintru nefiinţă pe toate le-ai făcut. Cel ce ai chemat pe Avraam din pământul caldeilor şi cu cel care Te-a ascultat, ai călătorit împreună, netezind toate cele colţuroase şi aspre, şi pe cele grele uşurându-le pe cale; Cel ce focul cel preaslăvit l-ai arătat lui Moise, în Sinai şi i-ai ajutat acestuia în toate; Cel ce noianul mării l-ai făcut pământ uscat israelitenilor, celor care nu ştiau calea, şi izvoarele cele stricate le-ai făcut curgeri dulci şi bune de băut; Cel ce în vremea lui Isus Navi ai oprit Iordanul; Cel ce ai preamărit pe Ilie în car de foc şi pe Elisei l-ai trecut neudat apa râului, Tu Însuţi, Stăpâne şi Purtătorule de grijă al tuturor, vino şi acum ca ajutor al neputinţei mele şi mă sprijineşte pentru mila Ta, că de Tine nici lucru, nici cuget nu se poate tăinui, ci pe toate le ştii mai înainte de a se face, ca un privitor al celor nearătate şi ca cel ce intri şi te atingi de inimă. Tu ştii câte are în sine mintea mea şi, miluindu-mă şi învrednicindu-mă dumnezeieştii Tale arătări, m-ai îndemnat să urmez Ţie. De aceea mă rog negrăitei Tale bunătăţi, să-mi fii mie povăţuitor al căii acesteia şi al vieţii, şi dăruieşte-mi nebiruitul Tău ajutor din înălţime, prin care cu bună menire să trec râul acesta, cum şi toată calea cealaltă, şi să mă învrednicesc a vedea locurile pe care le-ai sfinţit prin venirea Ta şi să Te slăvesc pe Tine, Cel cu adevărat preaslăvit în veci”.

Şi îndată după ce a sfârşit rugăciunea, cuviosul s-a înălţat în văzduh şi a trecut de partea cealaltă a râului. Deci astfel a zburat cu aripile aurite ale faptei sale celei bune şi se sârguia a se sui la cer; astfel l-a sprijinit Hristos pe dânsul. Pentru aceasta, slăvind pe

Dumnezeu, Care cu un chip ca acesta i-a ajutat, alerga cu mai multă sârguinţă în cealaltă călătorie.

După ce a ajuns la Ierusalim şi s-a închinat cu multă evlavie tuturor locurilor sfinte, a dorit să vorbească şi cu cuvioşii părinţi care se nevoiau prin pustietăţile acelea, ca să ia de la dânşii chip şi povăţuire despre vieţuirea şi petrecerea nevoinţei celei pustniceşti. Deci cuviosul s-a dus la Muntele Sinai şi, după asemănarea câinilor de vânătoare, urma cărările muntelui, cerceta peşterile, înconjura mănăstirile până ce şi-a împlinit dorinţa. Căci *tot cel ce cere, ia*, zice sfinţitul cuvânt, şi *cel ce caută, află*. Deci a văzut acolo părinţi minunaţi, mari cu fapta, înalţi cu vederea, unii petrecând în pustie de peste 80 de ani şi petrecând toată viaţa lor în ostenelile pustniceşti.

Minunându-se de petrecerea şi nevoinţa lor cea mai presus de fire, i-a rugat cu lacrimi şi nu numai el, ci şi aceia care aveau multă evlavie, ca să-l primească în tovărăşia lor. Deci, judecând părinţii a primi pe tânăr în viaţa de obşte, l-au primit cu dragoste şi s-a numărat împreună cu fraţii. Iar el, dezbrăcându-se de hainele cele lumeşti, a lepădat împreună cu dânsele şi numele cel mirenesc, numindu-se Meletie, şi împreună cu acesta tot cugetul pământesc. Şi, făcându-se monah, s-a îmbrăcat cu hainele cele de păr ale monahilor şi împreună cu acestea s-a îmbrăcat cu asprimea şi reaua pătimire a pustniciei şi a vieţuirii după Dumnezeu, deşi chiar mai înainte de aceasta nu era neîmpărtăşit de sudorile cele duhovniceşti. Acum însă s-a îmbogăţit şi mai mult cu acestea, după cum se va spune de aici înainte.

De vreme ce acestea s-au aflat în acest chip, nici un fel de faptă bună nu era pe care să n-o aibă Meletie cel bun în toate. Că toată ziua slujea la trebuinţele fraţilor şi toată noaptea o petrecea în rugăciune, în doxologia lui Dumnezeu şi în citirea dumnezeieştilor Scripturi. El nu avea pat, nici aşternut, nici a doua îmbrăcăminte, ci o dată se culca rezemat de o funie, altă dată pe pământul uscat şi se îndulcea de puţin somn, pentru nevoia firii. Uneori petrecea şi săptămâni întregi cu totul fără somn, adică în săptămâna Sfintelor Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos, cum şi în altele ale stăpâneştilor şi marilor praznice, după cum cei de mai înainte au văzut cu ochii la acest bărbat şi ne-au povestit. Astfel, cu osârdie a îmbrăţişat Meletie viaţa cea aspră şi astfel s-a nevoit împotriva firii. Acestea sunt începuturile petrecerii pustniceşti ale lui. Deci petrecând cuviosul vreme multă împreună cu aceşti dumnezeieşti părinţi, apoi nevoindu-se bărbăteşte în faptele bune şi învăţând unele de la acei sfinţiţi bărbaţi, iar altele deprinzându-le de la sine şi făcându-se minunat în toate, s-a suit la treapta cea înaltă a vederii şi s-a învrednicit de darurile duhovniceşti.

Din această pricină s-a întâmplat să fie lăudat cuviosul de cei ce îl cunoşteau şi să se povestească despre dânsul către cei de departe, lăudându-se de toţi numele lui. Deci, îngreunându-se cuviosul – căci se temea ca nu cumva, pentru laudele cele de la oameni, să se lipsească de răsplata nevoinţelor sale de la Dumnezeu şi fără folos să se ostenească –, a socotit să fugă de acolo. De aceea a ieşit noaptea din mănăstire şi s-a dus mai în grabă la Ierusalim, căci voia să rămână câtva timp lângă Mormântul Domnului şi să se învrednicească a vedea Sfânta Lumină şi nu numai cu auzul, ci chiar cu ochii să se învrednicească a vedea minunea şi deplin a se încredinţa. Deci, după ce s-a învrednicit a vedea ceea ce dorea, s-a pogorât în Egipt şi s-a dus în cetatea lui Alexandru, iar de acolo tot pământul sirienesc l-a străbătut. Apoi s-a dus în Damasc ca să adune de la părinţi, ca o albină iubitoare de osteneală, mierea faptelor bune. Plecând din Damasc, că nu suferea să trăiască cu mulţimea necredincioşilor de acolo, s-a dus la muntele Latrului şi acolo a petrecut multă vreme. Apoi s-a dus la Muntele Galisiul, ce se află în Asia Mică, puţin depărtat de Efesul cel vechi, şi are deasupra o mănăstire foarte mare, pe care a zidit-o vestitul în pustnicie şi marele în petrecerea cea după Dumnezeu, minunatul părintele nostru Lazăr Galisiotul. Pe aceasta Dumnezeu a preamărit-o şi foarte mare a făcut-o, împodobind-o cu podoabele nemuritoare ale faptei bune. Căci în această mănăstire au odrăslit mulţi cuvioşi bărbaţi care au strălucit ca nişte luminători şi au luminat lumea.

Socotesc însă că este nevoie să facem şi o scurtă descriere despre starea acestui munte. Muntele acesta era înalt, râpos şi aspru, neavând nimic din câte sunt spre odihna şi mângâierea trupească. Nu are nici odrăslire de buruiană, nici de verdeaţă, dar nici altele care sunt de trebuinţă spre hrană nu rodesc deloc; ci pământul este cu totul uscat şi neroditor. Dar este roditor într-alt fel de fapte bune şi calea care duce la mănăstire este nu numai strâmtă şi necăjită – ca una ce duce către viaţă –, ci este şi aspră şi mult încurcată. Nu numai cu duşmanii cei nevăzuţi se întâmplă să dea război cei ce pustnicesc acolo, ci, cu adevărat, şi împotriva stihiilor; că vara soarele arzând pietrele, acestea dogoresc nu mai puţin decât focul când cade în spini. Iar bieţii părinţi rabdă toate acestea şi până în sfârşit vieţuiesc, iar iarna se chinuiesc de ninsori şi de răceală.

Şi aşa prin foc, prin frig şi răceli trec întru odihna cea duhovnicească. Şi nu numai acestea, dar şi apa sunt siliţi de-a pururea a o aduce de departe şi după cum se zice la Paremii: fiecare-şi bea sudorile sale. Şi de vreme ce vestea cea bună pentru mănăstirea din

Galisiot străbătea pretutindeni – pentru că în acea vreme toţi câţi vorbeau despre dânsa, cu vorbe lăudătoare spuneau –, dumnezeiescul Meletie, având foarte mult dor de fapta cea bună, a socotit că acolo se cade a se duce, ca şi mai cu iubire de osteneală să lucreze mierea cea dulce. Deci, ducându-se Cuviosul Meletie în acea mănăstire şi văzând pe părinţii ce se aflau într-însa, s-a minunat de petrecerea lor cea pustnicească şi, dorind să se sălăşluiască împreună cu dânşii, se ruga ca să-l primească; şi aşa s-a numărat şi el împreună cu fraţii cei de obşte şi s-a făcut monah. Apoi s-a dat pe sine în ascultarea unui bătrân, care se numea Marcu, poreclit şi Amiselin.

Dar cine va povesti covârşirea smereniei minunatului Meletie şi sârguinţa către slujirea frăţimii? Cine va spune nepregetarea, firea sa cea blândă şi răbdarea lui cea mare? El grăia puţine cuvinte şi făcea multe lucruri din câte îi poruncea duhovnicescul său părinte; el asculta, se supunea şi cu plăcere îl slujea. Iar din obişnuita pătimire şi aspra vieţuire nicidecum n-a ieşit, căci şi nopţile era în rugăciune şi zilele le trăia în lacrimi şi nu era ceas şi nici cea mai mică parte din ceas, în care să nu cugete la Iisus Hristos şi în rugăciunea sa să nu aibă numele Lui, zicând necurmat rugăciunea: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă”. Deci, petrecând cu stareţul său multă vreme şi dându-i ascultare desăvârşită, nu numai de dânsul era lăudat şi vrednic de minune, ci şi de ceilalţi care petreceau împreună cu stareţul lui. Căci, povestindu-le stareţul faptele bune ale dumnezeiescului Meletie, îl punea pe dânsul ca chip şi asemănare a petrecerii celei după Dumnezeu la toţi fraţii ce se aflau acolo.

Dar puţin a lipsit de n-am uitat această minunată ispravă a cuviosului, căreia nimeni să nu-i fie necredincios: dumnezeiescul Meletie se închidea în chilia sa şi petrecea nemâncat 40 zile, urmând prin aceasta lui Moise, lui Ilie şi mai ales Mântuitorului Celui de obşte şi Dascălului Hristos. Iar monahii care slujeau mănăstirii au dus în chilia lui un vas cu apă şi un număr de smochine uscate. După ce au trecut 40 zile, le-au găsit întregi, fiindcă cuviosul nu mâncase nici una. Pentru aceasta, tot muntele Galisiul s-a minunat şi în toate laturile Asiei de primprejur străbătând vestea despre dânsul, alergau să-l vadă pe marele nevoitor. Aceasta făcându-se, îi împiedicau liniştea şi nevoinţa lui, pentru care pricină se mâhnea foarte mult omul lui Dumnezeu. Deci socotea în ce chip să scape de slava şi de laudele oamenilor, pentru care nu înceta ziua şi noaptea să roage pe Dumnezeu să-i arate calea prin care să-şi dobândească dorirea sa.

Deci odată, dându-se la obişnuita sa petrecere şi pentru aceasta rugându-se lui Dumnezeu, s-a învrednicit de o vedenie neobişnuită.

Fiind întuneric, pentru că era la miezul nopţii, s-a umplut chilia de o dumnezeiască şi cerească lumină, apoi i s-a arătat Iisus Hristos îmbrăcat cu îmbrăcăminte minunată şi preastrălucită, iar împrejurul lui Hristos stăteau nişte tineri preafrumoşi, ţinând în mâini sceptru şi purtând haine albe, iar umbletul lor era cu multă evlavie. Cum a văzut cuviosul această dumnezeiască vedenie, îndată s-a spăimântat şi a căzut jos. Iar unul dintre tinerii aceia, apucându-l de mână, l-a ridicat şi atunci Stăpânul Hristos a zis către dânsul: „Meletie, de ce te temi? M-ai chemat şi pentru aceasta, iată, am venit!" Iar cuviosul, fiind încă înspăimântat, nu numai că nu vorbea nimic, ci nici nu îndrăznea a căuta spre Domnul. De aceea Domnul a zis iarăşi către dânsul: „Du-te în cetatea lui Constantin, ca să ajuţi adevărului căruia i se dă război". Acestea zicându-i, s-a suit în ceruri împreună cu tinerii aceia.

Iar bunul Meletie s-a umplut de negrăită bucurie şi socotea acum să împlinească porunca lui Dumnezeu, cugetând să meargă spre acea cale. Însă nu a voit să tăinuiască această vedenie stareţului său. De aceea i-a arătat voia sa, afară de vedenia care o avuse; şi l-a rugat să-i dea voie a se duce, dar bătrânul, cunoscând cu ce fel de bărbat locuia împreună, n-a voit nicidecum să-i dea voie; ci mai vârtos în tot chipul se străduia ca să-i scoată din gând acest scop. Pentru aceasta îi aducea aminte şi de gâlcevile din cetate, precum şi de celelalte întâmplări care sunt împotriva petrecerii monahiceşti.

Deci ce a făcut după aceasta? Iarăşi se mâhnea dumnezeiescul Meletie şi se ruga lui Dumnezeu pentru aceasta, apoi i s-a auzit rugăciunea lui. Atunci un glas din cer a venit la bătrân, zicându-i: „Pe robul meu, Meletie, liberează-l, că spre folosul multora va merge la Bizanţ". După ce a auzit Marcu aceste cuvinte, a liberat pe Meletie cu rugăciunile sale. Deci, purcezând cuviosul şi mergând două zile, a treia zi a ajuns la Pition, care este port, şi de acolo, suind într-o corabie, s-a dus pe mare la cetatea lui Constantin. Mai înainte de toate se sârguia mult a se tăinui, ca să scape de slava oamenilor; însă n-a putut să aibă acea parte, fiindcă avea cu dânsul făclia faptei bune. Căci după cum este cu neputinţă să se tăinuiască cel ce umblă în întuneric, având cu sine lumină, aşa şi cel ce are cu sine fapta bună, nu se poate ascunde de oameni şi de cei mulţi să rămână necunoscut, chiar dacă ar locui în pustiu, în peşteri, în munţi sau s-ar ascunde în găurile pământului. Deci şi acest dumnezeiesc bărbat, deşi lucra multe şi nu căuta slava, cu toate acestea n-a putut a se tăinui de cei mari ai cetăţii, ci s-a făcut cunoscut împăraţilor, senatorilor şi tuturor celorlalţi.

Deci mulţi din cetatea lui Constantin alergau şi se adunau la dânsul în fiecare zi şi luau de la dânsul mare folos, pentru că ce lucru nu avea cuviosul, ca să nu îndemne pe oameni la fapta cea bună? Obiceiul lui era smerit, îmbrăcămintea proastă, părul nepieptănat, picioarele neîncălţate, cuvintele sănătoase şi roditoare, mintea deşteaptă şi luătoare aminte. Pe scurt, toate mişcările lui erau de folos celor ce îl priveau sau vorbeau cu dânsul. Pentru toate acestea nu pot să vă povestesc câtă lume alerga la dânsul în fiecare zi. Căci constantinopolitanii au un bun obicei, adică întreabă ca să afle despre oamenii cei înţelepţi şi îmbunătăţiţi unde se află. Aşa se duc şi-i întâlnesc, iar cuvintele lor le scriu pe lespezile inimii. Unii dintr-înşii scriu şi pe hârtie cuvintele unor îmbunătăţiţi ca aceştia, ca să le aibă spre folos totdeauna, precum şi până astăzi cei mai mulţi dintr-înşii au multe cuvinte ale cuviosului scrise pentru aducere aminte.

Pentru aceea dumnezeiescul Meletie mai mult decât întâi s-a mâhnit, căci dorea să se liniştească şi de oameni să nu se slăvească. Fiindcă mintea omului, care se curăţeşte prin linişte, se uneşte cu Dumnezeu şi întru sine Îl sălăşluieşte, iar în alt chip nu este cu putinţă a dobândi acest dar. Pentru aceasta a socotit să fugă din împărătească cetate.

Trecând Propontida, s-a dus la locul marelui părinte Axentie şi, aflând o peşteră mică, cu totul pustie, făcută de el singur, a intrat într-însa şi acolo a petrecut multă vreme, fără casă, gol, desculţ, fără foc. Apoi, făcându-şi o colibă foarte mică, dinaintea uşii peşterii, atât de mult se nevoia şi atâta sârguinţă către pustnicie arăta, ca şi cum atunci ar fi făcut început şi atunci ar fi început viaţa cea plăcută lui Dumnezeu. Astfel, cu sârguinţă a început ostenelile cele aspre şi mai presus de fire. Postind multe zile, priveghind şi făcând multe metanii, îşi chinuia trupul prin tot felul de pătimiri aspre, încât se povesteşte că un monah, văzând pe sfântul nevoindu-se în acest chip, a zis către dânsul că nu se cade astfel a se omorî cu osteneli peste măsură şi covârşitoare. Către acesta sfântul a răspuns: „N-ai auzit, fiule, că şi Avraam se va căi că nu s-a nevoit mai mult, când va vedea în ziua judecăţii darurile lui Dumnezeu cele covârşitoare, pe care le va dărui în ziua aceea celor vrednici?” Acestea auzindu-le, monahul acela s-a minunat şi, cucernicindu-se de răspunsul sfântului, a tăcut. Dar ducându-se de la dânsul, a propovăduit minunata petrecere a cuviosului tuturor monahilor şi mirenilor cu care s-a întâlnit.

Mulţime de oameni alergau la cuviosul, îl supărau şi-i tulburau liniştea cea iubită lui. Deci, mâhnindu-se, se ruga lui Dumnezeu să fie cruţat de aceasta. Iar după rugăciune a deschis cartea proorocilor,

ca să înveţe pe ce cale voieşte Dumnezeu să-l povăţuiască să se ducă şi îndată a aflat cuvântul acesta: *Te-am pus spre lumina neamurilor*. Şi cunoscând ce înseamnă cuvântul acesta, a rămas în acelaşi loc, primind pe toţi care veneau la dânsul. Acolo tămăduia pe cei bolnavi, dezlega nedumeririle celor care îl întrebau, dădea învăţături folositoare de suflet şi ajuta în tot felul pe cei ce veneau la dânsul.

Pentru toate acestea, a străbătut pretutindeni mare laudă despre cuviosul şi nici un creştin nu era care să nu cheme în ajutorul său sfintele lui rugăciuni: corăbierii, călătorii şi câţi erau bolnavi şi sănătoşi, toţi îl chemau; bolnavii, să se tămăduiască de bolile lor, iar cei sănătoşi, să-şi păzească sănătatea. Nici pe ostaşi nu i-a trecut cu vederea făcătorul de bine cel de obşte şi nici pe lucrătorii de pământ nu i-a lăsat neîmpărtăşiţi de darul său, încă şi pe păstori şi pe vânători i-a împărtăşit cu facerile sale de bine şi tuturor celor ce se aflau în diferite nevoi le dădea cele ce aveau trebuinţă. Adeveresc cuvântul meu şi pescarii care au luat de la dânsul multe binefaceri. Îndată ce pomeneau prin rugăciune numele lui Meletie, prindeau peşti nenumăraţi. Ce să mai zic despre oameni? Când şi vitele, chiar şi fiarele, se împărtăşeau de darurile cuviosului, căci şi spre ele avea mare îndurare şi multă milostivire.

Dar oare cuviosul numai în minuni era vestit, iar iubirea de străini o trecea cu vederea, măcar cât de puţin? Nu. Cum să tac eu şi să nu vă povestesc după vrednicie, despre mulţi pe care i-a săturat din puţine pâini; şi despre mesele de fiecare zi, la care ospăta pe toţi cei ce veneau la dânsul, precum şi despre îndestularea bunătăţilor pe care le revărsa peste toţi acea limbă de miere izvorâtoare care dădea învăţături la toţi şi le hrănea sufletele, nu mai puţin decât trupurile.

Acestea fiind în acest chip, o, cum aş putea să povestesc fără lacrimi cele de aici înainte? Atunci a venit asupra Bisericii noastre, a Răsăritului, catolicismul, ca un nor plin de grindină, ce avea să facă multe rele. Fiindcă diavolul, începătorul de răutăţi, după multe războaie pe care le-a ridicat împotriva turmei lui Hristos, a pornit şi războiul acesta mai de pe urmă – adică schimbarea Simbolului Credinţei – şi a răzvrătit pe cea mai de frunte din Bisericile lumii, adică Roma cea veche. Pentru aceasta, toate Bisericile lumii plâng şi se tânguiesc, căci s-au dezlipit de sora lor, Biserica Romei. Plâng împreună cu aceştia şi îngerii, păzitorii Bisericii. Deci a fost pentru dânsa mare plângere în Roma, precum zice Scriptura, iar duşmanul cel de obşte se bucură şi se veseleşte pentru răzleţirea şi despărţirea creştinilor.

Dogma aceasta a apusenilor învaţă şi alte multe socoteli, rău slăvitoare şi străine de adevăr, dar mai ales aceasta este cea mai rea.

Zic ei că Duhul Sfânt purcede nu numai din Tatăl, ci şi din Fiul, iar la Sfânta Liturghie cântă: „Şi Ţie slavă înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Care din amândoi purcede". Dar şi Simbolul Credinţei, după cum s-a spus mai sus, stricându-l, ei zic: „Şi întru Duhul Sfânt, Care de la Tatăl şi de la Fiul purcede". Deci dogma aceasta, ca să nu spun mai multe, căci nici nu este vreme acum a le aduce pe toate în discuţie, dogma aceasta rea s-a început de mult şi a cuprins Roma cea veche, dar a venit şi peste noi nu de mult timp, adică în timpul împărăţiei lui Mihail al VIII-lea Paleologul (1259-1282), ce se numea şi Azimitul, care cu totul a tiranizat Biserica mult timp.

Însă n-au lipsit nici ostaşii lui Hristos, care se nevoiau pentru adevăr. Căci dogmei acesteia răuslăvitoare i-au dat război prin cuvinte şi alţi părinţi şi cuvântători de Dumnezeu, având păstor şi dascăl pe Iosif. Aceştia au stat ca nişte stâlpi neclintiţi ai credinţei cât a fost cu putinţă lor, au intrat în Biserica lui Hristos şi până la moarte s-au dat pe dânşii prigonitorilor şi cugetătorilor de cele latineşti. Ei s-au arătat păzitori cu dinadinsul ai dumnezeieştilor dogme; iar dintre cei mulţi era şi marele Meletie, după cuvântul ce-l vom arăta. Căci, locuind el, precum am zis, în peştera marelui Axentie şi fiindcă a văzut latinitatea întinzându-se şi, mai mult, luptând împotriva adevărului, s-a hotărât să nu caute numai al său folos. De aceea a lăsat liniştea şi umbla prin toată Bitinia, întărind pe creştini întru dreapta credinţă, poruncind să se păzească şi să se îndepărteze cu toată sârguinţa lor de dogma aceea răzvrătitoare, că aşa numea el latinizarea.

Odată, umblând cuviosul, când ziua se plecase şi soarele era să apună, a zis către dânsul cel ce călătorea împreună cu el: „Părinte, vezi că vremea a sosit către seară. Să rămânem aici, că satul este departe şi nu putem să ajungem acolo". Cuviosul a ridicat ochii la cer şi a zis: „Dumnezeule, Mântuitorul meu, Tu eşti Lumina lumii, Tu de mult ai oprit soarele pentru poporul tău, Israel. Opreşte-l şi acum pentru noi, ca, mergând pe lumină, să ajungem la sat". Şi, o, nemărginitele Tale minuni, Cuvântule al lui Dumnezeu, soarele nu s-a ascuns până când nu au ajuns acolo unde voia sfântul.

Eu nu mă îndoiesc de spusele dumnezeieştilor bărbaţi, care povestesc mari lucruri şi mai presus de fire despre cuviosul; dar nici iarăşi nu voi putea să nu mă minunez. Ci de amândouă acestea mă bucur, povestind slava Dumnezeului meu, a Celui ce a făgăduit a preamări pe cei ce Îl preamăresc pe El. Căci un cuvânt care se zice cu credinţă, poate muta şi munţii şi dealurile cele mari, nemişcate,

fiindcă am învăţat că cei care cred în Hristos, fac minuni mari, prin puterea Stăpânului nostru. El a înviat morţii şi soarele a întunecat, pământul l-a clătinat, apoi lucrul cel mai mare, şi iadul l-a prădat. De ce să ne mirăm, dacă această minune a lucrat-o prin robul său? Oare să nu creadă cineva aceasta? Nu. Căci se cuvine a ne minuna de îndrăzneala aceasta a cuviosului, care o avea către Dumnezeu, şi a-L preamări pentru aceasta. Că nu a încetat a lucra minunile cele de demult şi în vremurile noastre cele mai de pe urmă. Căci a arătat cu acestea că, dacă şi acum se face cineva asemenea cu Moise, cu Isus al lui Navi şi cu Daniil, apoi poate şi acela, dacă ar fi trebuinţă, să usuce marea, să oprească soarele şi să săvârşească lucruri preaslăvite, câte s-au făcut atunci. Acum însă mergem cu cuvântul mai departe.

Era o insulă mică, puţin departe de uscat, sub dealul marelui Axentie, cu numele Sfântului Andrei, cel întâi chemat dintre apostoli. În această insulă, dumnezeiescul Meletie a zidit o biserică şi o mănăstire frumoasă, iar împrejurul ei a zidit şi alte sihăstrii şi case de rugăciuni. Apoi s-a dat pe dânsul la nevoinţe şi osteneli pustniceşti mai presus de fire, la privegheri de toată noaptea, la posturi, la rugăciuni, la lacrimi. Dar nici insula aceea nu l-a lipsit de minunile sale, căci mărturiseşte despre aceasta mulţimea oamenilor care se adunau acolo, în insulă, pentru lucrarea minunilor. Dar de vreme ce i se tulbura şi acolo liniştea cuviosului, din pricina adunării creştinilor ce curgeau din toate părţile, a hotărât să se suie iarăşi în dealul lui Axentie. Şi să vezi aici, o, iubite creştine, ce lucru pricinuitor de veselie a urmat! Pe când se pregătea cuviosul să se ducă din insulă, i s-a arătat înaintea ochilor marele Axentie la miazăzi, care, fericindu-l, i-a mulţumit pentru biserica pe care a zidit-o el acolo şi pe deplin l-a asigurat că i se va da mare răsplătire, asemenea cu aceea pe care a luat-o cuviosul mucenic Ştefan cel Nou, care a sihăstrit mai înainte pe dealul acela. Această făgăduinţă i s-a împlinit, că a dobândit cununa mărturisirii şi dumnezeiescul Meletie, după cum de aici înainte va arăta cuvântul.

Când împăratul Mihail Azimitul a mărturisit pe faţă, în Biserica cea mare, dogmele latinilor şi căuta să unească Biserica Răsăritului cu cea de Apus, iar patriarhul ortodox, care era atunci, a fost izgonit din scaun şi a venit alt patriarh, anume Ioan Vecos, care apăra minciuna, şi nu adevărul, toţi dreptslăvitorii rău pătimeau şi erau chinuiţi cu multe feluri de pedepse. Atunci Sfântul Meletie, sfătuindu-se despre acestea cu dumnezeiescul Galaction, s-a dus împreună cu dânsul la Constantinopol. Galaction era ieromonah şi pustnicise împreună cu cuviosul în muntele Galisiului, fiind procopsit

în cuvânt, desăvârşit în fapta cea bună şi vrednic de cinste în amândouă, nu numai la cei ce-l vedeau, ci şi la cei ce s-au întâmplat să-l asculte pe dânsul.

Deci, mergând ei amândoi la Constantinopol, au venit înaintea împăratului Mihail, cugetătorul la cele latineşti, şi au mărturisit cu îndrăzneală că ei sunt apărători ai credinţei creştine şi că nu se împărtăşesc cu eresul latinilor, care şi mai înainte s-a vădit şi a fost risipit de dumnezeieştii părinţi. Apoi ziceau vitejii că soboarele cele din toată lumea au statornicit în Simbolul Credinţei, că Duhul Sfânt purcede numai din Tatăl şi afurisesc pe toţi cei care vor îndrăzni a face adăugire sau cea mai mică scădere dintr-însul. „Deci pentru ce tu, o, împărate, ai trecut cu vederea cuvintele lui Hristos din Sfânta Evanghelie, precum şi pe ale ucenicilor Lui? Şi pe lângă acestea şi mărturiile dumnezeieştilor părinţi şi sfintele canoane ale sobornicestii Biserici şi pe tine însuţi te-ai dat rătăcirii? Apoi ne sileşti şi pe noi să-ţi urmăm în această rătăcire şi să lepădăm apostolicele predanii. Este cu neputinţă a se face aceasta, nu te apuca să strici cele neclintite, căci mai lesne ne vei scoate sufletele din trupuri, decât să ne abatem de la dreapta noastră credinţă şi de la râvna ce-o avem pentru dânsa".

Această îndrăzneală a cuvioşilor socotind-o împăratul ca ocară, a închis în temniţă pe bunii părinţi, dându-le şi o pătimire mai grea, pe care au răbdat-o cu bucurie acei ostaşi ai lui Hristos. După puţine zile, împăratul a poruncit să-i scoată din temniţă şi să-i aducă iarăşi înaintea lui, nădăjduind că după acea rea pătimire îi va afla mai slăbănogi. Dar sfinţii s-au ascuţit prin fierbinţeala credinţei şi s-au făcut mult mai tăietori împotriva relei credinţe. Atunci şi mai multă îndrăzneală arătând decât mai înainte, au aprins mânia împăratului. Pentru aceea a poruncit să-i surghiunească în Schir, care este o insulă supusă mitropolitului atenienilor. Apoi, din Schir, dumnezeiescul Meletie a fost trimis la Roma, ca să vorbească despre credinţă cu înţelepţii papei. Acolo l-au închis în temniţă şi l-au ţinut legat şapte ani. După aceea a fost adus iarăşi în Schir, din porunca împăratului, şi închis în temniţă, împreună cu bunul Galaction.

Multe şi înfricoşate cu adevărat sunt relele pe care le are surghiunul. Iar dacă şi locuitorii locului în care este surghiunit cineva, sunt răi, mult mai mult creşte reaua pătimire a surghiunului celor ce pătimesc. Temniţa în care erau închişi sfinţii era cumplită şi întunecată şi, ca să zic cuvintele Scripturii, asemenea cu umbra morţii. Foamea ce o pătimeau într-însa cuvioşii era îndelungată, căci în chipul acesta hotărâse stăpânitorul Schirului să-i omoare. Dar buna pereche şi mai ales bunul Meletie şi-a adus aminte de călătoria cea

veche şi obişnuită a postirii de multe zile şi de munca cea tiranicească, când de a sa bună voie şi-a făcut scară către Dumnezeu. Deci a petrecut, după obicei, 40 de zile fără hrană. Acest lucru atât de mult l-a înspăimântat pe temnicer, după ce a aflat, căci a zis către femeia sa, ceea ce a zis Manoe de demult: „Am pierit, o, femeie, având război cu Dumnezeu, căci legaţii aceştia au atâta faptă bună, încât se arată că nu sunt oameni, ci mai presus de om". După aceea i-a povestit ei postul lor cel îndelungat, rugăciunile cele dese şi privegherile de toată noaptea. Prin acestea a adus în mare spaimă pe femeia sa. Căci ea, auzind acestea, a alergat dimineaţa la sfinţi, împreună cu fiica sa cea una născută şi, căzând la picioarele lor, a luat binecuvântare de la dânşii.

Iar sfinţii, aflându-se în nişte pătimiri rele ca acestea, se bucurau şi-l slăveau pe Dumnezeu în fiecare ceas. Dar împăratul punea multă sârguinţă ca să răspândească şi să înrădăcineze latinitatea. De aceea pe toţi îi atrăgea către sine, pe unii cu înfricoşări şi cu pedepse, pe alţii cu daruri, iar pe alţii cu cinste şi cu vrednicii, pe scurt, cu toate acelea câte ştiu a înşela dreptatea şi adevărul, fiindcă mulţi erau cei care se făcuseră prietenii acelei credinţe şi au primit latinitatea. Iar pe toţi credincioşii, pe care nu putea să-i atragă de partea sa, îi surghiunea, le răpea averile şi îi omora. De aceea, cu aceste felurite uneltiri tiranice, împăratul izgonea pe cei care nu-i afla împreună cu el în latinitate, încât socotea că i-a biruit acum pe toţi.

Deci, fiind el odată în palatele cele împărăteşti şi vorbind cu boierii, i-a venit să râdă şi să zică aşa: „Cum mi se pare mie, mare linişte are Biserica acum. Pentru aceasta se cade să-mi mulţumească patriarhul, căci acum nu se află nimeni care să tulbure lumea". La aceste cuvinte ale împăratului, unii din cei ce erau de faţă grăiau cuvinte după plăcerea împăratului, iar unul dintre aceia a zis: „Dar surghiuniţii care se află în Schir socotesc că sunt mai pricepuţi şi mai cunoscători decât toţi şi pentru aceasta se împotrivesc împărăţiei tale". Iar împăratul, întrebându-i care sunt aceştia, boierul a răspuns: „Meletie şi Galaction Galisioteanul". Cuvântul acesta a rănit inima împăratului, pentru că bărbaţii aceia erau cuminţi şi vestiţi pentru fapta lor cea bună.

Deci îndată a pregătit o corabie şi a trimis o scrisoare împărătească, iar sfinţii au fost duşi în Bizanţ şi au fost închişi în temniţa ce se numea a Numerilor, în care au petrecut multe zile. Iar împăratul, prefăcându-se în această vreme că se îndeletnicea cu alte afaceri, nu a îngrijit de nici un lucru bisericesc şi, prin urmare, nici pentru pricina sfinţilor. Iar arhiereii şi mai ales patriarhul – o,

îndelungată răbdare a lui Dumnezeu! – pârau şi cleveteau necurmat pe cei doi sfinţi la împărat, sârguindu-se în tot chipul ca să-i plece şi să-i aibă la un cuget cu dânşii, în latinitate, ori să nu-i mai vadă în viaţă. Căci cei ce lucrează cele rele, urăşte lumina.

Deci, scoţându-i din temniţă pe viteji şi aducându-i în faţă, au stat iarăşi înaintea divanului împărătesc. Şi, fiindcă au răspuns împăratului cu mai multă îndrăzneală decât înainte, li s-au dat mai întâi mai mari şi mai grele pedepse. Căci îndată au fost bătuţi cu toiege, multe ceasuri, până când trupurile acestora nu se deosebeau întru nimic de cele neînsufleţite şi zăceau la pământ abia suflând, numai că nu erau moarte cu desăvârşire. După ce au răsuflat şi şi-au venit puţin în fire cei cu suflet răbdător, iarăşi au fost torturaţi. Apoi Sfinţitul Galaction a fost trimis în temniţă, iar pe Meletie, cugetătorul celor cereşti, l-au spânzurat cu o funie de un copac înalt şi, o, minune! îndată a înfrunzit pomul acela, care mai înainte era uscat, şi s-a împodobit cu frunze.

Minunea aceasta a înduplecat pe împărat să-şi schimbe gândul şi apoi, prin mijlocirea altor oameni, vorbea cu cuviosul şi-l ruga să primească latinitatea. Dar sfântul, defăimând rugămintea împăratului şi toate muncile şi necinstea, era ca un vultur în nori, după cum se spune în Pilde, neprins şi nebiruit de toate meşteşugurile şi măiestriile oamenilor. Pentru aceasta, nedumerindu-se împăratul şi neştiind ce să mai facă, fiindcă n-a putut să biruiască gândul sfinţilor, se străduia să biruiască trupurile lor cu chinurile. După aceea, sfinţitului Galaction, cu mari şi aspre dureri i-au scos ochii, iar Sfântului Meletie i-au tăiat limba sfântă, ca să nu mai slujească lui Dumnezeu Sfânta Liturghie, iar limba să nu mai îndrăznească a teologhisi despre Preasfânta Treime. Însă amândouă aceste fapte au ieşit împotrivă şi nu după cum voia împăratul, căci dumnezeiescul Meletie – aceasta o ştiu toţi – a grăit limpede chiar după ce i s-a tăiat limba, iar bunul Galaction a slujit Sfânta Jertfă cea fără de sânge, după ce dreptcredinciosul Andronic a devenit împărat al grecilor şi a făcut să se răspândească iarăşi buna credinţă.

Împăratul acesta a întărit îndată Ortodoxia, fiindcă a socotit că nu este alt lucru mai bun decât acesta. Şi nici de alt lucru nu s-a apucat, până ce n-a chemat pe patriarhul Iosif iarăşi la scaunul său, adică păstorul cel adevărat, stâlpul cel nemişcat şi turnul cel neclintit al credinţei. Apoi el a izgonit din Biserică pe prigonitorul oilor lui Hristos cele cuvântătoare, pe Ioan Vecos. După aceea a chemat cu mare cinste pe sfinţii surghiuniţi şi închişi, adică tăria Bisericii, şi a aşezat la loc pe luminătorii cei preastrăluciţi. Şi mulţi, arătându-se

atunci mai străluciţi decât pe vremea lui Mihail Azimitul, s-au suit pe scaunele lor şi la dregătorii. Iar pe bunul Meletie, nici împăratul cel iubitor de bună credinţă, nici boierii n-au putut să-l înduplece a lua preoţia, căci se ferea de slava oamenilor ca de ceva foarte vătămător şi se sârguia să dobândească numai ceea ce nu are nici schimbare, nici cădere. Iar cinstea de aici el a lepădat-o, ca una ce este vremelnică şi pricinuitoare de împuţinarea laudei şi slavei celei adevărate.

Astfel vieţuind cuviosul şi împodobindu-se cu toate felurile de fapte bune, s-a mutat din viaţa aceasta stricăcioasă, la adânci bătrâneţi, în starea cea mai bună şi mai înaltă. Deci s-a dus la Dumnezeu ca să-şi ia roadele ostenelilor sale îndelungate pentru buna credinţă. După ce însă a bolit trei ani întregi, la sfârşitul vieţii sale, în care nici pâine n-a mâncat deloc, nici alte bucate mai grase, decât numai poame, şi acestea cu multă înfrânare, cunoscându-şi mai înainte ducerea sa de aici către Dumnezeu – căci aceasta se dă celor curaţi cu inima şi sfinţi –, el mai mult s-a nevoit şi de la toate s-a înfrânat, vieţuind trei ani întru cinstirea Treimii. Căci el s-a gândit să le facă toate pentru slava lui Dumnezeu şi să mănânce Paştele cel mare şi fără de moarte cu cugetul curat şi cu trup neîntinat. Iar când a venit ceasul să se mute din această viaţă, a chemat la sine pe toţi fraţii, şi, după ce i-a sfătuit mult, le-a vorbit cu faţa veselă, a sărutat pe fiecare cu sărutarea cea mai de pe urmă şi a preamărit împreună cu dânşii pe Dumnezeu. Apoi, ridicând mâinile şi ochii la cer, a strigat „Doamne, în mâinile Tale îmi dau duhul meu!” Şi îndată a adormit somnul cel cuviincios drepţilor şi s-a mutat la Domnul pe Care L-a iubit.

Iar un monah cu numele Gherasim, ce dormea în acea vreme în chilia sa, a văzut în vis pe dumnezeiescul Meletie, având mâinile înălţate şi zburând cu mulţumire la ceruri. Apoi, deşteptându-se din somn, îndată a alergat şi a găsit pe sfânt mort, având faţa sa strălucitoare ca soarele.

Şi un alt monah, cu numele Teolipt, împodobit cu vrednicia preoţiei, fiind iubitor de Dumnezeu, pentru multa dragoste ce o avea către sfântul, din ziua în care s-a săvârşit acesta, a slujit Sfânta Liturghie 40 zile, rugându-se pentru dânsul către Domnul. După ce a săvârşit acele 40 zile, în Duminica cea dintâi a Sfântului şi Marelui Post, în care Biserica lui Hristos a îndătinat a se săvârşi praznic şi cu cântări de mulţumire a sluji lui Dumnezeu pentru închinarea cinstitelor icoane, a slujit iarăşi pentru dânsul Sfânta Liturghie. După aceasta se ruga lui Dumnezeu ca să-i descopere în ce loc s-a învrednicit a se sălăşlui sufletul dumnezeiescului Meletie după moarte.

Şi rugându-se, a adormit şi a văzut în vis că se află într-o biserică mare şi foarte frumoasă, care era zidită spre răsărit, având înălţime mare, unde strălucea o nespusă lumină. Într-însa erau părinţi sfinţi, care cântau lui Dumnezeu o cântare îngerească preaminunată. Apoi a auzit glasul unui propovăduitor din cei dinăuntru, cum că Meletie, când era viu, a zidit biserica aceasta în cinstea Preasfintei Treimi şi foarte s-a bucurat Teolipt pentru ceea ce a auzit. Apoi i s-a părut că îndată a mers la mormântul sfântului, care era deschis, şi într-însul a văzut doi oameni îmbrăcaţi cu haine strălucitoare, luând în mâinile lor cădelniţe minunate şi frumoase, încât n-ar putea cineva să le asemene la frumuseţe cu cele de pe pământ şi tămâiau trupul sfântului. După aceea i s-a arătat marele Meletie, spunându-i astfel: „Tu, o, bunule Teolipte, ai lăsat mormântul meu neîngrijit; iar Dumnezeu, precum poţi să vezi, a trimis pe aceştia ca să ne cerceteze". Iar el, cugetând cum grăieşte acum cel mort, a auzit un glas de sus care zicea: *Cel ce crede în Mine, chiar de va muri, viu va fi*.

Despre aceasta este destul. Dar de voieşte cineva a povesti câteva minuni ale cuviosului, iată voi spune câteva iubitorilor de Dumnezeu.

Se risipise întunericul nopţii latinităţii şi soarele dreptei credinţe îşi întinsese razele sale pe pământ şi strălucea minunat, iar marele Meletie, umblând când era viu, într-una din zile pe malul mării, a găsit nişte pescari întinzându-şi mrejele pe nisip. Întrebându-i dacă au peşte, ei au răspuns că toată noaptea au muncit pescuind şi n-au prins nimic. Sfântul, mâhnindu-se împreună cu ei, le-a zis cu îndrăzneală: „Fiilor, aruncaţi iarăşi mrejele voastre în numele Mântuitorului nostru Dumnezeu!" Ascultând aceia cuvintele cuviosului, au intrat îndată în barca lor şi, puţin depărtându-se la adâncul mării, şi-au aruncat năvoadele şi – o, darul Tău cel negrăit, Hristoase! – atâta mulţime de peşti a intrat în mrejele lor, încât de-abia puteau cu anevoie să le tragă la mal. Astfel, minunându-se de credinţa cuviosului, au preamărit pe Dumnezeu, iar sfântului i-au mulţumit foarte mult.

Ascultaţi şi altă minune, întru nimic mai mică decât aceasta. Când se zidea dumnezeiasca biserică în insula Sfântului Andrei cel întâi chemat dintre apostoli, adunându-se mulţi meşteri, cu toată sârguinţa săvârşeau lucrul. Iar într-una din zile, fratele care era rânduit la slujba chelăriei a zis către cuviosul că nu are să dea meşterilor nici un fel de mulţumire. Iar sfântul, luându-şi toiagul, a zis către dânsul: „Urmează-mă". Şi, pogorându-se la mare, a lovit-o încetişor cu toiagul, zicând: „În numele Stăpânului meu, Hristos,

dă-ne astăzi cele de trebuinţă". Şi, o, minune! îndată a sărit afară pe mal un peşte mare, iar chelarul mergând să-l ia, a mai sărit unul afară din mare, nu mai mic decât cel dintâi. Luând chelarul amândoi peştii, i-a gătit după obicei şi cu ei a ospătat pe meşteri.

După ce s-a făcut împărat binecredinciosul Andronic, după oarecare vreme a chemat la sine într-o zi pe marele Meletie, ca să se sfătuiască pentru o pricină bisericească. Mergând sfântul, l-a primit împăratul cu foarte mare cinste. Iar unul dintre boierii sfatului, cu numele Sirmurin, care era mare vistier cu boieria, a prihănit în gândul său pe sfântul, că iubeşte slava vremelnică, şi a zis către unul care şedea lângă el: „Monahul acesta a lăsat, precum se vede, slava pe care se cădea s-o caute şi caută acum slava de la oameni şi se bucură de dânsa". Deci ducându-se seara la casa sa şi culcându-se, a văzut în visul lui că se afla într-un palat împărătesc, în care era un Împărat înfricoşat, îmbrăcat cu podoabă împărătească şi arhierească, iar împrejurul lui stăteau nenumărate oşti. Iar împăratul, arătându-se foarte mânios către Sirmurin, i-a zis: „Pentru ce ai ocărât pe robul meu?" Şi a poruncit ostaşilor să facă robului său izbândă pentru defăimarea care i-a făcut-o şi puţin a lipsit de nu i-au legat mâinile şi picioarele ca să-l arunce în locul de osândă al hulitorilor, de nu ar fi ajuns acolo marele Meletie, să mijlocească la împărat pentru dânsul, ca să-l izbăvească. De aceea, cutremurându-se Sirmurin de acea înfricoşată vedenie, s-a deşteptat şi, cum s-a făcut ziuă, îndată s-a dus la sfântul şi, căzând la picioarele lui, i-a mărturisit prihănirea pe care i-a făcut-o şi i-a spus vedenia pe care a avut-o; apoi cu lacrimi fierbinţi îşi cerea iertare, pe care îndată a şi dobândit-o de la cuviosul. Apoi s-a dus, bucurându-se şi povestind cu multe laude isprăvile sfântului.

Aşa a fost, iubiţii mei fraţi, petrecerea Cuviosului Meletie, atât de covârşitoare prin râvna şi dreapta lui credinţă, şi astfel de minuni a făcut. Trăind 77 de ani, a lăsat aceste văzute şi trecătoare lucruri şi s-a dus la Dumnezeu, Căruia din pruncie I-a slujit cu osârdie. Iar pentru Preasfânta Treime a mărturisit înaintea împăratului, a papei şi a tuturor celor împreună cu dânşii, o Fiinţă întocmai de toţi slăvită, Căreia I se cuvine şi de la noi toată slava, cinstea şi închinăciunea, în vecii vecilor. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A ZECEA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC HARALAMBIE, EPISCOPUL CETĂŢII MAGNESIEI, ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL [1]

Împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, se risipea slujba care se făcea diavolilor şi se strica închinarea idolească, pe vremea lui Sever, păgânul împărat al Romei. Atunci în cetatea Magnesiei vieţuia Sfântul episcop Haralambie. El învăţa cuvântul lui Dumnezeu popoarele, povăţuindu-le la calea mântuirii şi le zicea: „Împăratul meu, Iisus Hristos, a trimis pe prooroci şi pe apostoli cu puterea Duhului Sfânt, ca toţi oamenii, prin propovăduirea lor cea sfântă, să se înţelepţească şi să meargă neabătuţi pe calea dreptăţii. Sever, împăratul vostru, a născocit cumplite prigoniri, ca oamenii să aducă jertfe idolilor celor neînsufleţiţi şi să dea sufletele la moarte. Iar Iisus Hristos, Împăratul meu, prin prooroci şi prin apostoli, ne-a trimis cuvintele vieţii cereşti, cuvinte prin care vrăjmaşii se izgonesc, şarpele se calcă, necredinţa se preface în credinţă, iar nălucirea diavolească piere, şi cade cu cădere cumplită toată puterea vrăjmaşului. Deci să credem mai mult cuvintelor care ne arată căile vieţii veşnice, decât să ne îndeletnicim în lucruri care ne aduc pierzare”.

Astfel de cuvinte grăind sfântul episcop, a fost prins de cei necredincioşi şi adus la judecată şi întrebare înaintea ighemonului Luchian şi a lui Luchie. Înaintea lor grăind aceleaşi, ighemonul a zis: „Din prisosinţa inimii tale scoate gura ta cuvinte fără de socoteală, nealegând binele de rău; dar să nu socoteşti, o, bunule bătrân, că pentru acele cuvinte nu vei fi muncit. De aceea ascultă sfatul nostru, câştigă-ţi obiceiurile ce se cuvin la nişte bătrâneţi ca ale tale şi să-ţi

---

[1] După Sfântul Simeon Metafrast

alegi o socoteală mai sănătoasă, apoi să te apropii cu jertfe de zei, ca să nu punem pe tine chinurile pe care niciodată nu le-ai cunoscut".

Sfântul Haralambie a răspuns: „Eu, care am îmbătrânit şi mi-am sfârşit vremelnica viaţă, nu voi să trec cu vederea bunătăţile cele nevăzute care sunt aproape". Mâniindu-se judecătorii, începură a pregăti cumplite chinuri şi ziseră: „Jertfeşte zeilor, o, răule bătrân!" Dar Sfântul Haralambie răspunse: „Fiilor, nu jertfesc diavolilor, căci să ştiţi că diavolii pe care îi cinstiţi se cutremură şi se scutură de semnul Crucii". Atunci judecătorii au poruncit să ia de pe dânsul sfintele veşminte şi, dezbrăcând pe sfântul bărbat cel cu chip îngeresc, au început a-l tortura, iar torturile erau într-acest fel: doi slujitori l-au spânzurat şi l-au strujit cu unghiile de fier până ce i-au rupt toată pielea de la cap până la picioare. Iar sfântul, fiind rănit cu totul, a zis către prigonitori: „Mulţumesc vouă, fraţilor, că, strujind trupul meu cel vechi, mi-aţi înnoit duhul, care doreşte să se îmbrace în viaţa cea nouă şi veşnică". Zicând sfântul acestea, a căzut spaimă peste amândoi slujitorii care îl torturau şi au zis către judecători: „Necinstea făcută de voi omului acestuia se preface în cinste, iar torturile, întru răcorire. Oare nu este acesta Însuşi Hristos, Care, luând asemănarea bătrânului bărbat, a venit să cerceteze Asia, ca să întoarcă pe locuitorii ei? Căci strujindu-se trupul lui cel mai tare ca fierul, cu unghii de fier, acelea se topesc, iar trupul rămâne fără vătămare".

Acestea grăind slujitorii, ighemonul a scrâşnit din dinţi şi a zis către dânşii: „O, slujitori răi şi leneşi la împlinirea poruncii! Voi nu faceţi cele ce vi s-au poruncit, ci apăraţi cu cuvinte pe cel osândit la chinuri".

Apoi, slăbind slujitorii, au început a mărturisi şi a preamări puterea lui Hristos, care întărea pe pătimitor şi amândoi au fost tăiaţi pentru numele lui Hristos, iar numele lor este Porfirie şi Vaptos. Asemenea şi trei femei, privind la pătimirea mucenicului, au crezut în Hristos şi preamăreau pe sfântul şi preaputernicul său nume; deci şi pe ele le-au tăiat îndată. Atunci Luchie s-a sculat de la locul său, a luat singur uneltele de tortură şi a început a-l chinui pe Sfântul Haralambie, strujindu-i tare trupul. Dar îndată i s-au rupt mâinile din coate, ca tăiate de o sabie, apoi s-au lipit şi atârnau de trupul mucenicului, iar Luchie, căzând fără mâini la pământ, striga: „Omul acesta este fermecător. Ajută-mi, o, ighemoane!" Iar ighemonul, alergând şi văzând mâinile aceluia agăţate de trupul mucenicului, a scuipat în faţa acestuia şi îndată capul ighemonului s-a sucit înapoi.

Atunci magnezienii, fiind cuprinşi de mare frică, au rugat pe sfânt, zicându-i: „Lasă mânia şi întoarce dumnezeiasca pedeapsă, că

îţi este poruncit să nu răsplăteşti rău cu rău". Iar Sfântul Haralambie le-a răspuns: „Viu este Domnul Dumnezeu, că nu este răutate în inima mea, nici vicleşug în limba mea. Să ştiţi că Hristos Dumnezeu a pedepsit pe începătorii cei fără de lege. El ne va da nouă viaţa veşnică, iar pe cei păgâni îi va pierde".

Atunci toţi strigară către Dumnezeu, zicând: „Să nu ne pierzi pe noi, cei care Ţi-am greşit Ţie, Doamne. Iartă-ne pe noi, o, Dumnezeule! căci acum ai pedepsit pe boierii noştri, ca să ne aduci la lumină şi să ne faci vrednici vieţii veşnice". Atunci a crezut în Hristos o mulţime de lume. Luchie a zis: „Omule al lui Dumnezeu, îngere al Domnului, miluieşte-mă pe mine, căci mă doare cumplit! Iată, mâinile mele te îngreuiază, fiind agăţate de trupul tău. Deci rânduieşte-le la locul lor, ca să scapi de greutate, şi eu să mă izbăvesc de durere; iar de vei face aceasta, voi crede şi eu în Dumnezeul tău".

Sfântul a făcut rugăciuni către Dumnezeu, zicând: „Mulţumim Ţie, Stăpâne, Care ne păzeşti totdeauna şi Care ai venit în trup! Învăţătorul meu, caută spre smerenia celor ferecaţi şi dezleagă din legăturile pedepselor pe judecătorii aceştia şi mă vindecă pe mine martorul tău, cel cu totul rănit". Atunci un glas s-a auzit din nori, zicând: „Bucură-te, Haralambie, luminătorul pământului şi strălucitorul cerului, părtaş al îngerilor, împreună vieţuitor al proorocilor, prieten al apostolilor şi împreună vrednic ostaş al mucenicilor. Am auzit rugăciunile tale şi am primit cuvintele buzelor tale. Iată, cuvântul tău să fie vindecare bolnavilor!" Şi îndată se tămăduiră Luchie şi Luchian, ighemonul. Apoi Luchie a căzut la picioarele mucenicului, cerând Sfântul Botez, pe care l-a şi dobândit, iar ighemonul s-a lăsat de prigonirea creştinilor, până ce va înştiinţa pe împărat.

Într-acea vreme, mulţi, alergând la sfânt, s-au botezat, mărturisindu-şi păcatele şi cei bolnavi de diferite neputinţe primeau tămăduiri. Iar Luchian, ighemonul, ducându-se la împăratul Sever, care era atunci în Antiohia Pisidiei, i-a spus toate cele ce s-au făcut în Magnesia, zicând: „S-a arătat un om între noi, din adunarea galileenilor, care îi întoarce pe toţi de la zei, iar bolnavilor le dă sănătate. Şi Luchie, tămăduindu-se, a crezut în Hristos şi toată Magnesia a primit credinţa lui, iar eu, însănătoşindu-mă, am venit aici, să spun acestea împărăţiei tale". Sever, auzind acestea, s-a umplut de mânie şi a strigat: „O, veşnici zei, cei necinstiţi de oamenii necredincioşi! de ce s-a întărit pe pământ acea grăire a mincinoşilor?" Apoi îndată a trimis trei sute de ostaşi plini de neomenie şi cruzime să prindă pe Sfântul Haralambie şi, punând multe răni pe dânsul, să-l aducă din Magnesia în Antiohia.

Mergând ostaşii şi prinzând pe mucenicul lui Hristos, i-au bătut piroane de fier ascuţite prin tot trupul, iar barba lui cea lungă împletind-o ca pe o funie au pus-o pe grumajii săi, de care trăgeau pe sfântul pe cale, ducându-l la împărat. Dar mergând cale de cincisprezece stadii de la cetatea Magnesia, un cal ce mergea de partea dreaptă, întorcându-se spre ostaşi, a vorbit cu glas ca de om, grăind: „O, de trei ori blestemaţilor slujitori diavoleşti, nu vedeţi pe Hristos Dumnezeu şi pe Sfântul Duh, care este în omul acesta? Pentru ce îi faceţi acestea, o, împietriţilor cu inima? Dezlegaţi pe cel ce nu-l puteţi lega, ca singuri să vă sloboziţi din legături".

La cuvântul acesta ca de om, ce s-a grăit de cal, ostaşii s-au înfricoşat, dar, împlinind împărătească poruncă, trăgeau pe mucenic spre Antiohia. Iar diavolul, închipuindu-se în om bătrân, a stat înaintea împăratului Sever, zicând: „Vai mie, o, împărate! Eu sunt împărat al sciţilor; iată, a venit în stăpânirea mea un om, anume Haralambie, vrăjitor mare, care toată oastea a întors-o de la mine şi poporul s-a lipit de dânsul; iar eu, de toţi fiind părăsit, am venit să-ţi spun acestea ca să nu ţi se întâmple şi ţie aşa ceva".

Acestea grăindu-le diavolul, Sfântul Haralambie, târât de ostaşi, s-a adus înaintea împăratului. Deci văzându-l împăratul, îndată i-a înfipt în piept trei ţepuşe lungi şi a poruncit ca, aducând lemne, să aprindă foc şi să ardă pe mucenic încet, ca să nu moară îndată, ci să se muncească cât mai mult. Dar fiind ars sfântul mult, o femeie care stătea acolo, vrând să facă plăcerea împăratului, a luat spuză fierbinte şi a turnat peste capul sfântului mucenic, precum şi pe faţa şi pe barba sa, zicând: „Mori, bătrânule, mori, că mai bine este a muri, decât a ne sminti pe noi cu înşelăciunile tale". Iar femeia aceea era a împăratului, şi a zis către dânsa sora ei: „Oare nu te temi tu de Dumnezeu, ticăloaso, că, împlinind voia împăratului, pe Dumnezeu Îl mânii? Nu-ţi va putea ajuta ţie Sever când se va mânia Hristos asupra ta!" Şi, întorcându-se spre mucenic, a zis: „Omule al lui Dumnezeu, cinstite sunt bătrâneţile tale şi Dumnezeu este cu tine; şi eu vreau să cred în El şi să mă izbăvesc de păcatele mele".

După aceasta stingându-se focul şi slujitorii slăbind, iar sfântul fiind nevătămat şi sănătos de arderea focului, împăratul a zis: „Să se dezlege omul acesta de la chinuri şi să-mi răspundă". Iar mucenicul fiind adus mai aproape de dânsul, împăratul i-a zis: „Omule, în această zi de dimineaţă, vorbind cu împăratul sciţilor, m-am mâniat pe tine şi te-am necinstit, iar tu, răbdând chinurile, vei fi cinstit de noi. Însă să-mi răspunzi la ce te voi întreba: mulţi ani ai?" Sfântul

a răspuns: „Mulţi ani am petrecut în viaţa aceasta deşartă, pentru că am trăit 113 ani".

Împăratul Sever a zis: „De ai trăit atâţia ani, cum de n-ai venit până acum în pricepere, ca să poţi cunoaşte pe dumnezeii cei fără de moarte?" Răspuns-a sfântul: „Mulţi ani vieţuind, o, împărate, şi câştigând multă înţelegere, am cunoscut pe Hristos Dumnezeu, Unul adevărat şi am crezut într-Însul". Zis-a împăratul: „Ai avut femeie sau nu?" Răspuns-a sfântul: „Pe cerească fecioară am însoţit-o mie, adică împărăţia Hristosului meu, iar pe pământ n-am cunoscut femeie". Împăratul a zis: „Ştii să înviezi morţii?" Sfântul a răspuns: „Nu este în puterea omenească un lucru ca acesta, ci într-a lui Hristos". Şi a poruncit împăratul ca să aducă un om îndrăcit de multă vreme, pe care de 35 de ani îl chinuia diavolul, izgonindu-l prin pustietăţi şi prin munţi, aruncându-l în păduri şi bălţi şi în crăpăturile pământului ca să-l piardă.

Aducând aproape pe omul acela, îndată diavolul, simţind buna mireasmă a sfântului, a strigat: „Rogu-mă ţie, robul lui Dumnezeu, nu mă chinui mai înainte de vreme, ci porunceşte-mi cu cuvântul şi voi ieşi! Iar de vei voi, apoi îţi voi spune cum am intrat în omul acesta". Deci a poruncit sfântul ca să spună diavolul aceasta, şi îndată el a început a spune: „Vrând omul acesta ca să fure pe aproapele său, a zis în mintea sa: «De nu voi ucide mai întâi pe moştenitor, nu voi putea să iau moştenirea lui». Şi ucigând pe aproapele, mergea să-i răpească bunătăţile lui, iar eu, aflându-l într-un lucru ca acesta, am intrat în el şi de 35 de ani locuiesc aici".

Atunci Sfântul Haralambie a zis diavolului: „Ieşi din omul acesta şi să nu-l vatămi nicidecum". Şi îndată a ieşit diavolul, iar omul a rămas sănătos. Atunci împăratul a zis: „Cu adevărat mare este Dumnezeul creştinilor!" Apoi după trei zile a murit un tânăr şi poruncind împăratul să aducă pe cel mort înaintea sa, a zis către Sfântul Haralambie: „Roagă-te Dumnezeului tău să învieze pe acest mort". Iar sfântul, rugându-se, a înviat pe cel mort şi mulţi din popor crezură în Hristos, văzând nişte minuni ca acelea, iar împăratul era în mare mirare.

Atunci se afla la împărat un eparh, anume Crisp. Acela a sfătuit pe împărat, zicând: „Să pierzi pe omul acesta de pe pământ, că este vrăjitor şi face minuni cu farmecele". Iar împăratul, crezând cuvintele lui Crisp şi schimbându-se din gândul cel bun, a zis către mucenic: „Jertfeşte idolilor, Haralambie, ca să scapi de mâinile ucigaşilor". Sfântul a răspuns: „Mult îmi folosesc muncile, căci cu cât trupul meu se zdrobeşte cu bătăile, cu atât se bucură în mine

duhul meu". Apoi, mâniindu-se, împăratul a poruncit să bată pe sfânt cu pietre peste gură, iar cei ce-l băteau ziceau: „Supune-te împăratului, ca să nu pieri în deşert". Iar împăratul a zis către slujitori: „Luaţi făclii aprinse, ardeţi-i barba şi pârliţi-i faţa". Slujitorii, punând făcliile în barba sfântului, un foc mare a ieşit din barbă şi, întorcându-se către cei ce stăteau împrejur, a ars ca la 70 de păgâni.

Şi umplându-se de mânie, Sever a zis: „Bine mi-a spus împăratul sciţilor că eşti vrăjitor, Haralambie, şi voieşti ca şi de la mine să se întoarcă ostaşii". Apoi a zis către boierii săi: „Nu-mi spuneţi cine este Hristos, în Care crede Haralambie?". Eparhul Crisp a zis: „Hristos este Fiul Mariei, Cel născut din desfrânare". Iar un oarecare Aristarh a zis lui Crisp: „Nu bârfi, căci de unde ai cunoscut taina aceea? De unde ştii cine a fost Maria şi cine Hristos?" Crisp zise cu mânie: „Diavole, mai înţelept eşti tu decât mine?" Răspuns-a Aristarh: „Înţeleg mai bine decât tine". Împăratul Sever a zis către Aristarh: „O, cap rău, grăieşti împotriva mea". Răspuns-a Aristarh: „Nicidecum, împărate, nu împotriva ta, nici a nimănui, ci pentru Hristos grăiesc". Împăratul, arzând de mânie, a luat un arc şi, încordându-l, a azvârlit săgeata spre înălţime zicând: „Vino aici, Hristoase, pogoară-Te pe pământ, jos, să-Ţi pui corturile Tale, că iată gătesc asupra Ta război! Am destule puteri ca să stau împotriva Ta! Pogoară-Te şi stai puţin aproape de mine, iar de nu, apoi voi surpa cerurile, voi stinge soarele şi te voi prinde cu mâinile!"

Nişte hule ca acestea zicând împăratul, cu îndrăzneală şi fără de ruşine asupra lui Hristos Dumnezeu, s-a cutremurat pământul şi frică mare a căzut peste toţi, căci, mâniindu-se Dumnezeu în cer, pământul se clătina ca o frunză şi se auzeau de sus din nori glasuri înfricoşate, fulgere şi tunete şi au murit de frică mulţi oameni, iar împăratul şi Crisp eparhul erau legaţi cu nevăzute legături şi spânzurau în văzduh. Apoi a strigat împăratul către mucenic, zicând: „Haralambie, acestea le sufăr pentru păcatele mele. Cu dreptate primesc pedeapsa, dar zi tu un cuvânt către Dumnezeul tău, ca să mă izbăvesc din chinurile acestea şi voi scrie numele Dumnezeului tău ca şi pe al tău în toată cetatea, ca să se slăvească, pentru că sunt lovit cu mare furie de Hristos al tău".

Atunci a venit acolo fiica împăratului, anume Galini, şi a zis către tatăl său: „Crede în Dumnezeu şi te vei izbăvi din legăturile cele nevăzute cu care eşti legat, pentru că Dumnezeu care te-a legat este veşnic şi neatins". Apoi, căzând fericita Galini înaintea mucenicului, a zis: „Mă rog ţie, robul lui Dumnezeu, roagă-te lui Hristos Dumnezeu şi dezleagă pe tatăl meu din legăturile nevăzute". Deci,

rugându-se sfântul, a încetat înfricoşata mânie a Domnului, iar împăratul şi eparhul, liberându-se de pedeapsă, au zis: „Stăpâne al cerului şi Ziditorule al pământului, Cel ce locuieşti în cer, miluieşte-ne şi caută cu milostivire pe pământ!" Apoi s-a dus împăratul cu eparhul şi cu toţi boierii în palatele sale şi au petrecut trei zile, neieşind de frica cea dumnezeiască şi de groaznica certare ce li se întâmplase.

În acea vreme, fiicei împăratului i s-a făcut o vedenie, pe care a spus-o Sfântului Haralambie: „Mi se părea că stau lângă apă şi am văzut îndată o livadă mare îngrădită, în care erau sădiţi tot felul de copaci mirositori, iar în mijloc era o vie frumoasă şi în vie un cedru înalt. De la rădăcina copacului ieşea un izvor, iar străjerul locului aceluia era înfricoşat şi nu lăsa pe nimeni să intre acolo. Văzând pe tatăl meu şi pe Crisp eparhul, stând aproape, străjerul a întins spre dânşii toiagul său cel de foc, gonindu-i de acolo. Însă eu, stând cu frică, l-am rugat să-mi poruncească să rămân acolo. Dar acela mi-a zis: «Vino aici şi eu te voi duce pe umeri cu cinste». Pe când eram înăuntru, lângă izvorul cel de sub cedru, am auzit un glas, zicându-mi: «Ţie-ţi este dat locul acesta şi celor ce sunt asemenea ţie». O vedenie ca aceasta având, mă rog ţie să-mi spui tâlcul ei".

Iar Sfântul Haralambie i-a răspuns: „Tâlcuirea visului tău este: apa cea mare este darul Sfântului Duh, locul cel îngrădit este Raiul, via este locuinţa dreptilor, copacii cei mirositori sunt cetele sfinţilor îngeri, cedrul cel înalt este slava Crucii, izvorul cel de la rădăcina cedrului înseamnă viaţa veşnică, care prin Sfânta Cruce se dăruieşte neamului omenesc, iar Străjerul locului, Cel ce te-a luat pe umeri, este Hristos Domnul, Care, pe cele 99 de oi lăsându-le, a mers în urma celei rătăcite şi, găsind-o, a luat-o pe umerii Săi. Iar tatăl tău şi cu eparhul vor fi izgoniţi din Raiul lui Dumnezeu, căci cei ce n-au mulţumit Domnului întâi, şi pe urmă vor fi nemulţumiţi, pentru că se abat de la Dumnezeu prin diavoleştile amăgiri".

După acea înfricoşată pedepsire ce s-a făcut, trecând 30 de zile, împăratul s-a răzvrătit iarăşi şi, lăsând pe Dumnezeu, a Cărui mână tare a cunoscut-o, s-a întors la idoli. Deci, chemând pe mucenic, i-a zis: „Haralambie, ascultă sfatul meu şi te închină zeilor, ca să fii cinstit". Sfântul a răspuns: „Nu se poate să fie aceasta, adică să poată a se răzvrăti robul lui Dumnezeu de cuvintele tiranului, căci cu adevărat cuvintele tale, o, împărate, sunt nesocotite şi nebune". Iar mâniindu-se, împăratul i-a zis: „Cap nepriceput, zici că ale mele cuvinte sunt nepricepute şi nebune?" Atunci a poruncit să pună la gura lui undiţă şi să-l poarte de gât prin toată cetatea.

Iar fiica împăratului, apropiindu-se de tatăl său, a zis: „Ce faci, o, tată? De ce chinui pe dreptul acesta? Pentru ce te laşi legat de cursele diavoleşti şi, lăsând cele bune, alegi cele rele? De ce voieşti moartea şi lepezi viaţa? Pentru ce te scoli cu mânie tiranică asupra robului lui Hristos? Ascultă, tată, glasul meu şi, precum te sârguieşti la rău, tot aşa sârguitor să fii spre bine, căci cel ce seamănă rele, rele va secera, iar cel ce seamănă întru buna credinţă, va secera cele bune. Adu-ţi aminte de pedeapsa lui Dumnezeu ce a fost peste tine, când erai legat şi spânzurat în văzduh, cu nevăzute legături. Pe Dumnezeu Cel adevărat L-ai mărturisit şi, fiind dezlegat din legături, acum Îl laşi? Mulţi puternici, fiind pedepsiţi, cunosc puterea Aceluia, dar, scăpând de pedeapsă, iarăşi Îl uită".

Acestea auzindu-le, împăratul nu s-a îndreptat, ci, mai aspru făcându-se, i-a spus: „Jertfeşte zeilor, Galinio!" iar ea, întorcându-se către dânsul i-a răspuns: „Voi face ceea ce voieşti, tată". Şi împăratul, bucurându-se, a zis: „Să se dezlege Haralambie, de vreme ce fiica mea jertfeşte zeilor". Fiind adus Haralambie, împăratul i-a zis: „Iată, s-a schimbat fiica mea, Galini, de la credinţa ta la a noastră şi voieşte să jertfească zeilor. Deci vino şi tu, Haralambie, cu dânsa, în capiştea zeilor noştri, şi fă ceea ce noi dorim". Tăcând Haralambie, împăratul socotea că se învoieşte. Apoi fiica împăratului a mers în capiştea lui Die şi a lui Apolon şi a zis slujitorilor: „Căindu-mă, am venit să rog pe zeii pe care i-am mâniat, crezând în Hristos". Deci strigară slujitorii: „Mare Die, puternice Apolon, făcătorii cerului, domnii domnilor, căutaţi spre doamna Galini şi miluiţi-o pentru Sever împăratul".

Iar fericita Galini, intrând în capiştea idolească, a chemat pe slujitori şi le-a zis: „Pe care să-l surp mai întâi: pe Die, pe Iraclie sau pe Apolon?" Zis-au slujitorii: „Nu, doamnă, nici unuia să nu-i gândeşti rău, nici să batjocoreşti pe mântuitorii noştri, ca să nu se mânie şi să clatine cerul şi să răstoarne pământul". Atunci fericita Galini, apucând pe idolul Die, i-a zis: „Dacă tu eşti zeu, apoi cum n-ai înţeles că am venit să te răstorn?". Şi zicând aceasta, l-a surpat; iar el, căzând la pământ, s-a sfărâmat în trei bucăţi. Asemenea, apucând şi pe Apolon, i-a zis: „Şi tu, satano, gârbovitule bătrân, să cazi la pământ, făcându-te praf". Apoi a sfărâmat pe ceilalţi zei, care erau acolo. Şi au alergat slujitorii la Sever, zicând: „Stăpâne, împărate, a pierit nădejdea noastră, acum şi soarele se va stinge şi lumea va pieri, că au murit zeii". Împăratul a zis: „Ce sunt cuvintele acestea?" Răspuns-au slujitorii: „Galini, fiica ta, a sfărâmat pe zei". Zis-a împăratul: „Mergeţi şi chemaţi în această noapte 50 de meşteri şi,

înnoind idolii, să-i puneţi în capiştea lor, apoi să ziceţi că au înviat din morţi, precum şi galileenii spun despre Hristos al lor că a înviat din morţi".

Iar slujitorii, cu sârguinţă făcând aşa, au mers a doua zi la fiica împăratului, zicându-i: „Vino la capişte, stăpână, să vezi pe zei înviaţi". Apoi a zis fericita Galini: „Au înviat zeii? Voi merge să-i văd". Intrând în capişte, a văzut pe idoli din nou ciopliţi şi a zis: „Mare minune am văzut". Iar slujitorii ziseră: „Cu adevărat, mare minune, pentru că ieri, fiind necinstiţi şi batjocoriţi, acum strălucesc cu mai mare cinste şi slavă". Fericita Galini a zis: „Pe zeii cei noi mai cu înlesnire îmi este a-i răsturna decât pe cei vechi". Deci a zis către idolul Die: „Ţie îţi zic, Die, cel ce ai înviat din morţi, să te duci iarăşi la cei morţi". Aceasta zicând-o, iarăşi a sfărâmat pe idoli. Atunci slujitorii, umplându-se de mânie, au spus iarăşi împăratului despre sfărâmarea idolilor. Împăratul, punând de faţă pe fiica sa, i-a zis: „De ce ai sfărâmat pe idoli?" Ea a răspuns: „Pentru că voi sunteţi amăgiţi cu deşartă părere şi îi numiţi zei, pe când ei sunt materie neînsufleţită". Împăratul a zis: „Jertfeşte idolilor, sămânţă necurată, iar nu fiică a mea". Iar Galini a răspuns, batjocorindu-l: „Acum am jertfit, precum am ştiut, iar de voieşti, şi celorlalţi zei ai tăi, voi face asemenea".

Mâniindu-se împăratul, a lăsat pe fiica sa şi, întorcându-se către mucenicul Haralambie cu iuţime, l-a dat la o femeie văduvă spre batjocură. Deci, intrând sfântul în casa văduvei, s-a lipit lângă un stâlp, ce era lângă casă şi îndată stâlpul cel uscat a odrăslit şi a crescut copac mare, acoperind cu ramurile sale toată casa văduvei. Văzând femeia o minune ca aceea, s-a înfricoşat şi a zis: „Ieşi de la mine, omule, că nu sunt vrednică a primi pe un asemenea bărbat, pentru că socotesc că tu eşti Hristos sau înger sau prooroc, sau apostol. Pleacă de la mine, mă rog ţie, că nu sunt vrednică să intri sub acoperământul meu". Sfântul i-a zis ei: „Îndrăzneşte, fiică, pentru că ai aflat dar de la Dumnezeu. Crede în El, că mare este Domnul, milostiv şi foarte lăudat".

Iar a doua zi, văzând vecinii copacul cel înalt şi cu multă frunză care acoperea cu umbra sa casa văduvei, ziceau între dânşii: „Ce este această minune?" Unii ziceau: „Fiindcă a intrat acolo Haralambie, pentru aceea a odrăslit stâlpul şi a crescut copac mare". Şi, intrând, găsiră pe sfânt şezând şi învăţând pe văduvă, grăind astfel către dânsa: „Fericită eşti tu, femeie, că ai crezut în Hristos; fericită eşti că se iartă păcatele tale, pentru că Dumnezeu primeşte pe cei ce se pocăiesc". Deci ziseră lui oamenii care veniseră: „Pentru ce nu ne

spui nouă de eşti Tu Hristos cu adevărat?" Răspuns-a Sfântul Haralambie: „Iertaţi-mă, fiilor, sunt slugă a voastră, dar slujitor al lui Hristos, şi în numele Lui se fac acestea".

Atunci femeia, luând îndrăzneală, a strigat cu glas mare: „Bucură-te, Haralambie, care totdeauna luminezi lumea cu lumina cea nestinsă. Bucură-te, Haralambie, cel mare cu darul; bucură-te, Haralambie, sfeşnicule cel prealuminos, pentru că mulţi prin învăţătura ta s-au apropiat de Hristos!" Acestea grăindu-le femeia, toţi au căzut la picioarele Sfântului Haralambie, mărturisind pe Hristos, iar cu inimile crezând într-Însul, au primit mântuitorul Botez.

În altă zi a poruncit împăratul ca să aducă pe mucenic la judecată şi, alergând înainte, cei ce crezuseră în Hristos au spus împăratului minunea ce se făcuse, cum a odrăslit stâlpul cel uscat şi s-a făcut copac mare.

Deci mirându-se împăratul de aceea, Crisp eparhul i-a spus: „Stăpâne împărate, de nu vei porunci ca degrabă să ucidă cu sabia pe vrăjitorul acela, toţi se vor amăgi de minunile făcute de dânsul şi, lăsând pe zeii noştri şi pe noi, vor merge în urma lui". Atunci împăratul a hotărât asupra sfântului judecată de sabie, despre care auzind Sfântul Haralambie, a cântat cu bucurie psalmul lui David: *Mila şi judecata Ta voi cânta Ţie, Doamne. Cânta-voi şi voi merge, cu pricepere în cale fără prihană, când vei veni la mine*; apoi a mai zis şi un alt psalm până în sfârşit.

Şi ajungând cu veselie la locul în care avea să-şi sfârşească nevoinţa, a zis: „Mulţumesc Ţie, Doamne Dumnezeule, că eşti milostiv şi îndurat. Tu ai ucis pe vrăjmaşi, ai sfărâmat iadul şi durerile morţii le-ai dezlegat. Pomeneşte-mă, Doamne, Dumnezeul meu, întru împărăţia Ta". Astfel rugându-se el, s-au deschis cerurile şi S-a pogorât la dânsul Domnul cu mulţimea sfinţilor îngeri, pe un scaun de smarald cu foarte mare podoabă, zicând către mucenic: „Vino, Haralambie, prietenul Meu, cel ce ai răbdat multe pentru numele Meu. Cere de la Mine ce voieşti şi îţi voi da ţie".

Iar Sfântul Haralambie a spus: „Mare este taina aceasta, Doamne, că m-ai învrednicit a vedea înfricoşata Ta slavă. Doamne, de-Ţi place Ţie, mă rog să dai slavă numelui Tău, ca oriunde se vor pune moaştele mele şi se va cinsti pomenirea mea, să nu fie foamete în locul acela sau aer stricăcios, care să piardă roadele. Ci să fie mai ales în locurile acelea pace şi sănătate trupească, mântuire sufletească şi îndestulare de grâu şi vin, cum şi înmulţire de dobitoace, pentru trebuinţa oamenilor. Doamne, Tu ştii că oamenii sunt trup şi sânge, iartă-le lor păcatele şi le dă îmbelşugare din roadele pământului, ca,

cu îndestulare, pentru osteneala lor, să se sature şi să se îndulcească, preamărindu-Te pe Tine, Dumnezeul lor, Dătătorul tuturor bunătăţilor; iar roua ce se pogoară de la Tine să le fie tămăduire. O, Doamne, Dumnezeul meu, varsă peste toţi darul Tău şi îi izbăveşte de boala ciumei!"

Astfel rugându-se sfântul, Domnul i-a zis: „Fie după cererea ta, viteazul Meu ostaş". Deci s-a dus Domnul cu îngerii Săi la cer şi i-a urmat sufletul Sfântului Mucenic Haralambie. Atunci ostaşii, ducându-se la împărat, i-au spus despre slava mucenicului şi cum i s-a arătat Domnul şi că a murit fără tăiere de sabie, şi au văzut sufletul lui suindu-se la ceruri. Atunci a căzut împăratul în mare mirare şi frică, iar fericita Galini, fiica lui, a cerut de la dânsul trupul mucenicului şi, luându-l, l-a învelit în pânze curate şi subţiri şi l-a uns cu aromate şi mir de mare preţ şi l-a pus în raclă de aur, slăvind pe Dumnezeu. Iar împăratul s-a temut să judece şi să facă rău fiicei sale, pentru că vedea că Dumnezeu era cu dânsa. Deci a lăsat-o să vieţuiască în dreapta credinţă creştinească, după voia ei.

Acestea toate s-au făcut în acel timp când era Sever în Antiohia, iar întru noi împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos. Acesta este nebiruitul Mare Mucenic Haralambie, arhiereul lui Dumnezeu, care mijloceşte pentru toată lumea, care a pătimit în ziua a zecea a lunii februarie şi totdeauna stă de-a dreapta scaunului lui Dumnezeu, rugându-se pentru noi Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava şi împărăţia, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL PROHOR DIN PECERSCA, FĂCĂTORUL DE MINUNI[2]

Dumnezeul cel milostiv şi bogat în îndurări, de multe ori sloboade răutăţi asupra neamului omenesc, ca astfel, pedepsindu-l, să-l aducă la cunoştinţa cea sănătoasă şi să-l îndemne la lucruri bune; însă, deşi pedepseşte şi aduce asupra lui bătăi, cu toate acestea, nu întârzie a milui şi nu zăboveşte a tămădui de răni, precum este de cuviinţă a se vedea din viaţa acestui părinte, Cuviosul Prohor, care se mărturiseşte astfel:

În zilele domniei lui Sviatopolc Iziaslavici, multă prigonire s-a făcut oamenilor în Kiev de către voievod, căci dărâma casele celor

[2] Din Patericul Pecerscăi

puternici fără de pricini şi jefuia averi multe. Pentru aceasta, Dumnezeu a lăsat pe păgâni să aibă putere asupra lui şi s-au făcut războaie multe în stăpânirea lui de către polovţi. Pe lângă acestea era şi între ei război, încât era atunci foamete şi mare lipsă în pământul Rusiei.

În acele zile a mers acest fericit Prohor de la Smolensk la Mănăstirea Pecersca, la egumenul Ioan şi de la dânsul a luat sfântul şi îngerescul chip al monahilor. Apoi a început a se nevoi în fapte bune şi s-a dedat la înfrânare mare, încât şi de pâinea cea obişnuită s-a lipsit. Adunând el lobodă mare, verde şi frământând-o cu mâinile sale, îşi făcea pâine şi cu aceea se hrănea. Dar şi aceasta o pregătea mai înainte în vreme de vară pentru tot anul şi, venind altă vară, făcea la fel pentru anul viitor, încât nu-i trebuia obişnuita pâine în toate zilele vieţii sale. Pentru aceea era numit lobodnic, căci, afară de prescurile din biserică, nu mânca niciodată în chilie, nici poame, fără numai lobodă, precum nici altceva nu bea, afară de apă.

Deci, văzând Dumnezeu răbdarea sfântului şi atâta înfrânare, i-a prefăcut în dulceaţă amărăciunea de pâine făcută din lobodă, încât i se aduse bucurie în loc de mâhnire, pentru că nu se mâhnea acest fericit niciodată, ci, totdeauna bucurându-se, slujea lui Dumnezeu şi nici se înfricoşa vreodată în ispite. Şi vieţuia ca o pasăre şi afară de lobodă n-avea nimic, încât nu putea să se laude ca bogatul, zicând: *Suflete, ai multe bunătăţi pregătite pentru mulţi ani, odihneşte-te, mănâncă, bea şi te veseleşte*. Ci, având acele verdeţuri mai înainte pregătite pentru tot anul, se smerea pe sine, zicând: „Prohore, în această noapte au să-ţi ceară sufletul de la tine, iar cele ce ai, ale cui vor fi?" Acest fericit a împlinit cu fapta cuvântul Domnului ce zice: *Căutaţi la păsările cerului, că nu seamănă, nici seceră, nici adună în jitniţe, ci Tatăl vostru Cel ceresc le hrăneşte pe ele*. Căci sfântul, râvnind păsărilor, uşor îşi făcea calea pe unde creştea loboda. De acolo, pe umerii săi, ca pe aripi o aducea în mănăstire şi astfel, din pământ nearat, îi venea hrană nesemănată, ca şi păsărilor.

Astfel nevoindu-se sfântul, s-a întâmplat în pământul Rusiei pe lângă desele războaie şi o foamete mare, încât toţi se îngrozeau de moarte. Dar Dumnezeu, vrând să preamărească pe plăcutul Său şi să miluiască pe popoarele Sale, a înmulţit atunci loboda mai mult decât în alte veri. De aceea fericitul Prohor îşi impunea osteneală mai mare, aducând neîncetat verdeţuri de acelea pe care, frecându-le cu mâinile sale şi făcând pâine, o împărţea la cei ce nu aveau şi piereau de foame. Apoi, văzând unii că adună loboda, începură şi ei a aduna asemenea, ca să se hrănească în vreme de foamete, dar nu puteau să

o mănânce din cauza amărăciunii. Atunci toţi năzuiau la sfânt; iar el le împărţea tuturor pâinea aceea, şi se arăta tuturor cât e de dulce pâinea din lobodă, ca şi cum era amestecată cu miere, încât nu mai pofteau pâine de grâu, pe cât pofteau pe aceasta din buruiană ce se făcea din mâinile fericitului Prohor. Dar şi aceasta este minune, căci pâinea aceea, dându-se numai cu binecuvântare de fericitul, se arăta mai luminoasă şi curată, apoi era dulce la mâncare. Iar de lua cineva în taină, se făcea neagră ca ţărâna şi amară ca pelinul. Cineva din fraţi luând în taină de la fericitul vreo pâine fără binecuvântare şi voind să o mănânce, se afla în mâinile lui ca ţărâna, iar în gură amară peste măsură, şi nu putea să o mănânce, şi aceasta se făcea de multe ori. Acela se ruşina să spună greşeala sa sfântului şi cu binecuvântare să ceară pâine de la dânsul, dar fiind foarte flămând şi neputând suferi nevoia cea firească şi văzându-şi moartea înaintea ochilor săi, a mers la egumenul Ioan şi i-a spus ceea ce a făcut, cerându-şi iertare.

Egumenul, necrezând cele zise, a poruncit altui frate să ia o pâine de la sfântul, în taină, ca să cunoască de este astfel şi, fiind adusă, pâinea s-a aflat asemenea precum i-a spus fratele cel dintâi, căci nu putea nimeni s-o guste de amărăciune. Această pâine fiind încă în mâinile lor, a trimis iarăşi egumenul la sfânt să ceară o pâine, care să fie dată cu binecuvântarea lui, apoi, ieşind, să ia de la dânsul şi o altă pâine în taină. Deci, fiind aduse, pâinea cea luată în taină s-a schimbat înaintea lor şi era neagră şi amară ca pelinul, ca şi cea dintâi, iar pâinea cea luată din mâinile lui s-a arătat frumoasă şi dulce ca mierea. Făcându-se astfel această minune, s-a preamărit fericitul Prohor pretutindeni şi, hrănind pe mulţi flămânzi, a fost la mulţi de folos.

După aceasta, Sviatopolc Iziaslavici, domnul Kievului, a început război cu David Igorovici, domnul Vladimirului, pentru orbirea lui Vasilc Rostislavici, domnul de la Trebocli, pe care Sviatopolc a poruncit să-l orbească, fiind amăgit de David Igorovici; asemenea a făcut şi cu Volodar Rostislavici, fratele lui Vasilc, domnul de la Premişli; şi cu Vasilc, pentru stăpânirea tatălui său Iziaslav, pe care o ţineau Rostislavicii; şi acum Sviatopolc se întorcea de la război în Kiev, gonindu-l pe David la leşi şi punând în cetatea lui Vladimir pe fiul său, Metislav. Iar pe Volodar şi pe Vasilc nebiruindu-i, a trimis pe un alt fiu al său, Iaroslav, cu ungurii asupra lor.

Pe vremea aceea, fiind mare neorânduială, jefuire şi fărădelege, nu lăsa să vină la Kiev negutători din Galic şi pe Mişli. Apoi nici nu era sare în tot pământul Rusiei şi puteai vedea atunci pe oameni în mare mâhnire. Fericitul Prohor, văzând acea lipsă, a adunat în chilia

sa mulţime de cenuşă de prin toate chiliile şi, rugându-se Domnului, a început a împărţi cenuşa aceea la toţi, şi se prefăcea în sare curată, cu rugăciunile sfântului. Cu cât o împărţea, cu atât mai mult se înmulţea, încât nu numai mănăstirea era îndestulată, ci şi oamenii mireni, mergând la dânsul, luau din destul spre trebuinţa casei lor. Însă sfântul nu lua nimic, ci la toţi împărţea în dar cât trebuia cuiva şi rămânea târgul deşert, iar mănăstirea plină de cei ce mergeau să ia sare. Atunci a ridicat vrăjmaşul o mare zavistie între cei ce vindeau sare în târg, că nu câştigaseră nimic, căci socoteau ca în acele zile să câştige bogăţie pe sare şi acum le era pagubă mare, deoarece sarea ce mai înainte o vindeau scump, acum nici ieftin nu o cumpăra nimeni. Sculându-se toţi vânzătorii de sare, au mers la voievodul Sviatopolc şi asupra fericitului cleveteau, zicând: „Prohor monahul a luat de la noi multă bogăţie, că a adus pe toţi la el după sare, iar noi, dându-ţi dăjdii, nu putem să ne vindem sarea noastră şi suferim din pricina lui".

Voievodul, auzind aceasta, se gândea în sine ca şi gâlceava ce era între dânşii să o aline, şi el să câştige bogăţie. Deci s-a sfătuit cu sfetnicii săi, că preţul sării fiind mare şi luând sare de la Prohor, să fie vândută numai de ai săi. Astfel a făgăduit clevetitorilor: „Pentru voi, voi jertfi pe monah". Dar ascundea în sine gândul său, vrând ca nimic să nu facă lor spre plăcere, ci, mai ales prin zavistia sa, mai multă împiedicare să le facă, pentru că zavistia nu ştie să cinstească folosul altuia. Îndată a trimis Sviatopolc să ia toată sarea de la Prohor şi, aducând-o, a mers el însuşi să o vadă şi cu acei pârâţi care clevetiseră pe fericitul. Dar văzură toţi că era cenuşă înaintea lor. De aceea a zis voievodul unora să guste şi tot cenuşă era în gură. Atunci se mirară mult de schimbarea aceea şi nu se pricepeau. Apoi, mai cu încredinţare vrând să ştie ce are să fie mai pe urmă din o vedenie ca aceea, voievodul a poruncit să păzească până în a treia zi. Mulţimea poporului, după obicei, mergea la fericitul ca să-şi ia sare. Înştiinţându-se de jefuirea ei, toţi se întorceau deşerţi, blestemând pe acela care făcuse aceasta. Fericitul le zicea lor: „Când se va arunca de către voievod afară, atunci voi adunaţi-o". Voievodul, ţinând-o trei zile şi neaflând nimic, a poruncit ca noaptea să o arunce afară. Cenuşa aruncată îndată s-a prefăcut în sare; înştiinţându-se, cetăţenii se adunau, luând sare cu bucurie.

Făcându-se această minune, s-a spăimântat voievodul care făcuse aceea. Neputând să ascundă lucrul, căci se făcuse înaintea întregii cetăţi, a început a cerceta ce este acest lucru. Atunci îi spuseră lui toate cele făcute de fericitul Prohor, şi nu numai despre

sarea aceea care era din cenuşă, ci şi de pâinile cele din lobodă cu care a hrănit o mulţime de popor, şi cum erau dulci pâinile când le lua cineva din mâna lui cu binecuvântări, şi cum erau amare când cineva le lua în taină. Acestea auzindu-le Sviatopolc, s-a ruşinat de fapta sa şi, mergând la Mănăstirea Pecersca, s-a împăcat cu egumenul Ioan. Căci mai înainte avea vrajbă împotriva lui, pentru mustrarea de nesaţul bogăţiei şi pentru chinuirea poporului. Pentru aceea îl şi surghiunise în Turov, însă, temându-se de răsculare, degrabă l-a întors cu cinste în Mănăstirea Pecersca.

Pentru aceste minuni a început de atunci a avea mare evlavie Sviatopolc către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi către Cuvioşii Părinţi Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi; iar pe fericitul Prohor îl cinstea şi îl fericea, ştiind că este adevărat rob al lui Dumnezeu, înaintea căruia şi-a dat cuvântul, ca de acum să nu mai facă silire nimănui. Dar încă şi acest cuvânt l-a întărit către fericitul, zicând: „De mă voi duce, după voia lui Dumnezeu, mai înainte de tine din lumea aceasta, tu să mă pui cu mâinile tale în mormânt, ca astfel nerăutatea ta să se arate spre mine. Iar de vei muri tu înaintea mea, eu, luându-te pe umerii mei, în peşteră te voi duce, ca pentru aceea să-mi dea Dumnezeu iertare de greşeala cea mare, făcută către tine”.

Astfel fiind întărit cuvântul, fericitul Prohor a vieţuit ani destui, cu dumnezeiască plăcere, prin viaţă neprihănită şi aspră. După aceasta s-a îmbolnăvit, iar voievodul Sviatopolc a ieşit la război împotriva polovţilor. Atunci fericitul a trimis la dânsul, zicându-i: „Acum s-a apropiat ceasul ieşirii mele din trup; deci, de vei voi să-mi împlineşti făgăduinţa şi să-ţi iei de la Dumnezeu iertare de păcate, vino să ne dăm iertăciune şi cu mâinile tale să mă pui în mormânt, căci iată, aştept venirea ta. Iar de vei zăbovi şi fără de tine mă voi duce, apoi eu pricină nu am şi războiul nu se va isprăvi, venind la mine”.

Auzind acestea, Sviatopolc, îndată lăsând oastea, a mers degrabă la Prohor cel bolnav. Cuviosul mult a învăţat pe voievod despre milostenie, despre judecata ce va să vie şi despre veşnica viaţă. Apoi i-a dat iertare şi binecuvântare şi a sărutat pe toţi cei ce erau cu voievodul. După aceea, ridicându-şi mâinile în sus, şi-a dat duhul în mâinile lui Dumnezeu. Voievodul, luând cu monahii trupul cuviosului, l-a dus în peşteră şi l-a pus în mormânt, cu mâinile sale. După îngroparea sfântului, s-a dus la război şi, cu multă biruinţă asupra păgânilor agareni, a prădat toate părţile Polovţiei şi i-a adus în pământul său. Această biruinţă a fost dăruită de Dumnezeu pământului Rusiei, după proorocia Cuviosului Prohor, care se ruga.

De atunci, voievodul Sviatopolc, când mergea la război sau la vânat, totdeauna se ducea la Mănăstirea Pecersca pentrù binecuvântare şi, cu multă osârdie şi mulţumire, se închina în biserica cea de Dumnezeu zidită, înaintea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi înaintea mormântului Cuvioşilor Antonie şi Prohor şi ale tuturor celorlalţi cuvioşi, apoi mergea în calea sa. Astfel, bine rânduia domnia lui, după multe cercetări de la Dumnezeu, însă miluită prin Cuviosul Prohor, precum singur iubitorul de Hristos domn, Sviatopolc Iziaslavici, era martor, spunând la toţi minunile şi semnele acestui plăcut al lui Dumnezeu.

Cu ale lui sfinte rugăciuni facă-se şi acum, ca şi poporul creştinesc în războaiele cele de-a pururea să nu se lipsească de hrană, iar mai vârtos, de hrana ce trebuie în viaţa veşnică, ca să ne săturăm când se va arăta slava lui Dumnezeu. Cu această hrană să ne îndulcim împreună cu Cuviosul Prohor, nu prin mâncarea de verdeţuri, de lobodă şi de cenuşă, ci prin vederea dumnezeieştii firi celei înflorite mai înainte de veci şi omeneştii firi luată de pe pământ, care este întru Hristos Dumnezeu şi omul, Căruia I se cuvine toată slava, cu Cel fără de început al Său Părinte şi cu Preasfântul, Bunul şi de viaţă Făcătorul Său Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A UNSPREZECEA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC VLASIE, EPISCOPUL SEVASTIEI, ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

În vremurile cele mai dinainte în care se cinstea de păgâni slujirea idolească şi mulţi oameni se închinau zidirii şi lucrului mâinilor lor, atunci a odrăslit şi credinţa multor sfinţi, între care şi dreapta credinţă a Sfântului Sfinţit Mucenic Vlasie. Pentru că acest sfânt a petrecut toţi anii vieţii sale cu blândă şi dreaptă viaţă, cu dumnezeiască plăcere, fără de prihană, depărtându-se de tot lucrul rău. Deci cetăţenii din Sevastia Capadociei, văzând cinstita lui viaţă, s-au sârguit să-l pună episcop, şi păstorea bine turma lui Hristos; în acele vremuri, în care erau dese prigoniri asupra Bisericii lui Hristos şi mulţi intrând în nevoinţele pătimirii, se încununau cu cununa mucenicească.

Atunci şi Sfântul Mare Mucenic Evstratie, cel dintâi între cei cinci tovarăşi ai săi, vieţuind în împărăţia lui Diocleţian, s-a nevoit până la sânge pentru cinstirea lui Hristos; căci, şezând el în temniţă, noaptea l-a cercetat acest Sfânt Vlasie, dând aur mult străjerilor temniţei, şi a fericit pe mucenicul lui Hristos care pătimea cu bărbăţie. Apoi a luat de la dânsul diata cea încredinţată lui, pe care Sfântul Evstratie a scris-o mai înainte de sfârşitul său, rânduind cele pentru trupul său şi pentru averi, aşa cum se scrie în pătimirea lui[1].

Deci, Sfântul Vlasie se ascundea de mânia tiranilor, precum făceau pe atunci mulţi sfinţi, nedându-se la chinuri fără voia lui Dumnezeu. În cetate erau puţini creştini, şi aceia tăinuiţi; iar cei mai mulţi fugeau în pustii, în munţi şi în peşteri de frica chinurilor, pe care unii, neputând să le rabde, câtăva vreme s-au închinat idolilor.

---

[1] Vezi Sfântul Mucenic Evstratie la 13 decembrie.

Deci şi Sfântul Vlasie, nu numai pe vremea împărăţiei lui Diocleţian, ci şi în a lui Liciniu în care a şi pătimit, se ascundea şi el de cumplita prigonire într-un munte pustiu ce se numea Argheos, având acolo o peşteră pentru nevoinţa sa. Acolo, având viaţă liniştită şi pustnicească, înălţa neîncetate rugăciuni către Dumnezeu, iar fiarele cele sălbatice veneau şi se binecuvântau de la dânsul, dar, de se întâmpla să vină la sfânt în acel ceas în care se îndeletnicea cu rugăciunea către Dumnezeu, ca şi cum ele ar fi fost înţelegătoare, netăindu-i gândirea cea dumnezeiască, stăteau înaintea peşterii, aşteptând ieşirea aceluia după sfârşitul rugăciunilor; şi nu se duceau până ce sfântul nu punea mâinile peste ele, binecuvântându-le. Iar de se îmbolnăvea vreuna dintre ele, venind la sfânt, era tămăduită prin punerea mâinilor sale celor sfinte.

În acele zile, ighemonul Agricola a poruncit vânătorilor săi să vâneze o mulţime de fiare mâncătoare de tot felul. Şi aceasta o făcea spre mai cumplita moarte a ucenicilor lui Hristos, pe care în multe feluri se sârguia să-i piardă, pe unii ucigându-i cu sabia, pe alţii arzându-i în foc şi în apă înecându-i, iar pe alţii dându-i fiarelor.

Deci, ducându-se vânătorii la vânat şi înconjurând munţii şi pustiile, au mers şi la muntele ce se numea Argheos, în care se tăinuia Sfântul episcop Vlasie. Apropiindu-se de peşteră şi văzând înaintea ei mulţime de fiare jucându-se, au zis între ei: „Să mergem să vedem ce este acolo". Şi mergând, au găsit pe Sfântul Vlasie nevoindu-se în peşteră ca într-o cămară şi făcând rugăciuni către Dumnezeu. Însă nezicându-i nimic, îndată s-au întors şi au spus ighemonului Agricola cele ce au văzut, iar ighemonul a poruncit să meargă cu mulţi ostaşi să prindă pe creştinii care se vor afla ascunşi acolo şi să-i aducă la el.

Deci, mergând ostaşii trimişi în muntele acela şi ajungând la peşteră, găsiră pe Sfântul Vlasie îndeletnicindu-se singur în rugăciune şi în doxologia lui Dumnezeu. Apoi i-au zis: „Ieşi de aici şi mergi cu noi în cetate, că te cheamă ighemonul". Iar sfântul, bucurându-se, le-a zis: „Bine, fiii mei, să mergem împreună, căci şi-a adus aminte de mine Domnul, fiindcă S-a arătat mie de trei ori în noaptea aceasta, zicându-mi: «Scoală-te şi adu-Mi jertfă, după obiceiul preoţiei tale». Deci acum, fiii mei, bine aţi venit, Domnul meu Iisus Hristos să fie cu voi!"

Iar mergând ei în cale, elinii se întorceau la Dumnezeu pentru blândeţile şi învăţătura sfântului şi pentru facerile sale de minuni. Căci, prin sfintele sale rugăciuni, se dădeau de la Domnul tămăduiri bolnavilor, nu numai oamenilor, dar şi dobitoacelor; şi câţi

neputincioşi se aduceau înaintea Sfântului Vlasie, pe aceia, punând mâinile şi făcând rugăciuni, îi tămăduia şi le dădea drumul sănătoşi.

O femeie avea un fiu căruia, mâncând peşte, i-a rămas un os în gât şi acela nu mai putea să grăiască nicidecum şi acum era aproape de moarte. Luându-l maică-sa, l-a dus la picioarele sfântului şi, plângând, striga: „Miluieşte pe fiul meu, robule al Mântuitorului nostru Iisus Hristos, că îmi este singur născut". Apoi a spus sfântului ce s-a întâmplat fiului ei. Arhiereul lui Dumnezeu, Vlasie, punându-şi mâna pe gâtul copilaşului, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Cel ce ajuţi tuturor celor ce Te cheamă cu adevărat, o, Mântuitorule, ascultă rugăciunea mea şi ia osul cel înfipt în gâtul copilului acestuia, cu nevăzută puterea Ta. Şi de acum, chiar între oameni şi dobitoace de s-ar întâmpla ceva de acest fel şi va pomeni cineva numele meu, zicând: «Dumnezeule, pentru rugăciunile robului tău Vlasie, ajută-mi!», aceluia, Tu, Doamne, grăbeşte spre ajutor şi dă-i tămăduire întru slava şi cinstea sfântului Tău nume". Acestea grăindu-le, îndată a făcut sănătos pe copil şi l-a dat maicii sale, care lăuda pe Dumnezeu, şi s-a preamărit numele Sfântului Vlasie, nu numai în Sevastia, ci şi în Nicopole.

Încă fiind el pe drum şi apropiindu-se de Sevastia, s-a întâmplat un lucru ca acesta: o văduvă oarecare, săracă, nu avea mai mult decât un purceluş, iar un lup, alergând, l-a apucat pe el şi plângea femeia foarte mult. Văzându-l pe sfânt mergând, a alergat la dânsul şi cu lacrimi se jeluia contra lupului. Iar sfântul, zâmbind, a zis către dânsa: „Nu te mâhni, o, femeie, nici nu plânge, că ţi se va da ţie purcelul tău viu şi nevătămat". Acestea zicându-le, mergea în calea sa, şi iată, lupul a alergat spre săraca văduvă, ducându-i purcelul în gură şi i-a dat drumul viu înaintea sa, întreg şi nevătămat. Apoi lupul a fugit în pustie, iar văduva şi-a luat purcelul, bucurându-se şi lăudând pe Dumnezeu.

Deci, intrând Sfântul Vlasie în cetatea Sevastiei şi ighemonul Agricola îndată înştiinţându-se despre el, a poruncit să-l arunce în temniţă. A doua zi, şezând la judecată, a adus înaintea sa pe arhiereul lui Dumnezeu, pe care, văzându-l, a început mai întâi cu cuvinte amăgitoare a grăi către dânsul: „Bucură-te, Vlasie, prieten al zeilor noştri şi al nostru iubit". Iar sfântul i-a răspuns: „Bucură-te şi tu, puternice ighemoane, dar să nu numeşti dumnezei pe diavolii care se vor da focului veşnic împreună cu cinstitorii lor". Deci, mâniindu-se, ighemonul a poruncit să fie bătut cu beţe groase multă vreme, şi sfântul a zis ighemonului: „O, nebune şi înşelătorule de suflete omeneşti, oare socoteşti că mă vei întoarce prin chinurile tale de la

dumnezeiasca mărturisire? Nu vei putea, că am pe Iisus Hristos, Cel ce mă întăreşte! De acum fă ce voieşti".

Iar ighemonul, văzând credinţa cea neschimbată a sfântului, a poruncit ca iarăşi să-l ducă în temniţă. Atunci văduva cea săracă, auzind de viteaza pătimire pentru Hristos a Sfântului Vlasie, a înjunghiat purcelul pe care l-a scos întreg din gura lupului, a fiert capul şi picioarele, le-a pus în blid, după aceea, luând seminţe şi roade pământeşti câte putea să aibă în sărăcia ei şi punându-le în coşniţă, apoi aprinzând lumânare, le-a dus sfântului în temniţă şi, căzând la picioarele lui, se rugă să primească bucatele acelea şi să mănânce. Iar sfântul, lăudând pe Dumnezeu, a gustat din mâncarea cea adusă şi, binecuvântând-o, i-a poruncit, zicând: „O, femeie, în acest chip să săvârşeşti pomenirea mea, în toţi anii, că nu va lipsi în casa ta nimic din cele trebuitoare. Şi altcineva de se va asemăna ţie şi de va săvârşi pomenirea mea, acela se va umple de darurile lui Dumnezeu şi binecuvântat va fi în toate zilele vieţii sale".

Deci acea fericită văduvă, luând poruncă de la sfânt, s-a dus la casa ei slăvind pe Dumnezeu, şi s-a împlinit cu dânsa Scriptura care zice: „În toată lumea se va spune ce a făcut ea, întru pomenirea ei". Iar tiranul, şezând a doua oară la judecată, a adus pe sfânt şi i-a zis lui: „Vlasie, jertfeşti zeilor ca să fii viu, sau voieşti să pieri rău?" Răspuns-a sfântul: „Zeii care n-au făcut cerul şi pământul să piară, iar moartea cu care tu mă îngrozeşti, aceea îmi mijloceşte mie viaţa veşnică". Atunci ighemonul, văzându-l nemişcat în credinţă, a poruncit să fie spânzurat pe un lemn, şi strujit tare cu unelte de fier. Şi fiind strujit mult, mucenicul a zis către ighemon: „O, păgânule şi necuratule, oare cu bătăile vrei să mă înfricoşezi pe mine, cel ce am în ajutor pe Iisus Hristos? Nu mă tem de chinurile tale cele văzute, căci privesc la bunătăţile ce vor să fie şi care sunt făgăduite celor ce iubesc pe Dumnezeu". După aceasta a poruncit tiranul ca să-l dea jos de pe lemn şi să-l ducă iarăşi în temniţă.

Fiind dus Sfântul Vlasie la închisoare, îl urmau nişte femei credincioase şi temătoare de Dumnezeu, şapte la număr, care, adunând de pe pământ sângele ce picura din trupul lui, se ungeau cu dânsul. Văzând aceasta slujitorii ce duceau pe sfânt, le-au prins şi le-au dus la ighemon, zicându-i: „Şi acestea sunt creştine".

Iar ighemonul a zis către dânsele: „Plecaţi-vă şi aduceţi zeilor jertfă, ca să primiţi de la mine mare cinste!" Cinstitele şi sfintele femei i-au zis: „De voieşti, o, ighemoane, ca să ne închinăm cu jertfe zeilor tăi, mai întâi se cade nouă să ne curăţim, deci să mergem la iezerul cel de aproape şi să ne spălăm într-însul, după obicei, feţele

noastre şi tot trupul. Apoi să porunceşti să ne aducă pe zeii tăi acolo şi îndată după spălare să ne închinăm lor, pe malul iezerului".

Ighemonul, umplându-se de bucurie, a poruncit să aducă pe zeii săi, pe care băgându-i în saci, i-au pecetluit cu plumb şi i-au dat sfintelor femei, punând lângă dânsele ostaşi, ca să le ducă pe ele la iezer, cu zeii, şi de acolo să le aducă la dânsul cu cinste. Ele, luând pe spatele lor sacii cu idolii pecetluiţi, i-au dus la iezer şi, sosind la mal, unde ştiau că apa este mai adâncă, au rugat pe ostaşi să se depărteze de dânsele, pentru ruşinea goliciunii trupeşti, şi să aştepte puţin până ce se vor spăla. Depărtându-se ostaşii, fiecare femeie a aruncat în adâncul apei pe idolul pe care îl ducea şi s-au afundat necuraţii zei ca plumbul.

Văzând aceasta, ostaşii le-au prins şi, ducându-le la ighemon, i-au spus despre înecarea zeilor. Ighemonul şi-a schimbat faţa de mânie şi a răcnit ca un leu la ostaşi, zicând către dânşii: „O, răi slujitori, pentru ce n-aţi ţinut pe zei, ca să nu-i arunce în adâncul iezerului?" Apoi ostaşii, răspunzând, au zis: „O, luminate, ţi-au grăit cu înşelăciune femeile acestea şi au înecat pe zeii tăi, iar noi, neştiind înşelăciunea lor, nu i-am ţinut". Deci au zis şi sfintele femei către ighemon: „Dumnezeul cel adevărat nu pătimeşte de înşelăciunea omenească, iar zeii tăi, fiind pietre nesimţitoare şi lemne, aur şi argint, cu înşelăciune luaţi de noi şi înecaţi, nu s-au izbăvit pe ei din mâinile noastre, nici au scăpat de înecare, apoi cum pot pe alţii să izbăvească de primejdii, să-i mântuiască?"

Mâniindu-se, ighemonul a poruncit să ardă un cuptor, să topească plumb şi să aducă piepteni de fier şi şapte scânduri de aramă, făcute în chip de haine, arse în foc. Toate acestea erau puse de-o parte, iar de alta, au pus de faţă haine noi, luminate şi felurite podoabe femeieşti. Apoi a zis către sfintele femei: „Alegeţi-vă una din două: sau să vă închinaţi zeilor şi să le aduceţi jertfe şi veţi păzi sufletele voastre, umblând în aceste haine luminoase şi de mult preţ, sau, de nu veţi voi să faceţi aceasta, apoi veţi primi chinurile acestea pregătite asupra voastră".

O sfântă femeie din acelea, având doi copii, a apucat o haină luminoasă şi a aruncat-o în cuptor şi a ars. Iar copiii au zis către maica lor: „Maica noastră, să nu ne laşi pe pământul acesta să pierim, ci, precum ne-ai hrănit cu dulcele tău lapte, aşa şi cu împărăţia cerească să ne hrăneşti pe noi". După aceasta, ighemonul a poruncit să le spânzure şi să strujească cu piepteni de fier trupurile lor, iar ostaşii au văzut curgând din rănile lor lapte, în loc de sânge, căci erau şi trupurile lor albe ca zăpada. Iar îngerii Domnului,

pogorându-se din cer, le întăreau şi le mângâiau în chinurile lor, zicându-le: „Nu vă temeţi, ci vă nevoiţi ca nişte buni lucrători, care, făcând secerişul şi isprăvind lucrul, se binecuvintează de stăpân, apoi, luând plată, se duc bucurându-se la casa lor. Tot astfel nevoiţi-vă şi voi, ca de la Mântuitorul nostru Iisus Hristos să luaţi viaţa veşnică şi neîncetată".

Apoi ighemonul a poruncit să înceteze torturile şi să le arunce în cuptorul cel înfocat; dar, când le-au aruncat, focul s-a stins îndată şi au ieşit nevătămate din cuptor. Atunci a zis către dânsele ighemonul: „Lepădaţi de la voi farmecele voastre, apropiaţi-vă de zei şi jertfiţi-le lor". Iar sfintele femei i-au răspuns într-un glas: „O, fiule al diavolului, nu vom lăsa pe Domnul nostru Iisus Hristos, nici nu ne vom închina pietrei şi lemnului, idolilor celor asemenea ţie, surzi şi nesimţitori; de acum fă ceea ce voieşti, că noi suntem chemate în împărăţia cerurilor".

Atunci ighemonul a poruncit să le taie capetele cu sabia şi, fiind duse sfintele femei la locul sfârşirii lor, au rugat pe ostaşi, zicând: „Aşteptaţi puţin până ce ne vom ruga lui Dumnezeu". Şi, plecându-şi genunchii lor la pământ, au zis: „Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Cel mare şi proslăvit! Slavă Ţie, Hristoase, Cel ce împărăţeşti în veci, că ne-ai chemat la calea bunătăţii Tale, căci cine este mai mare ca Tine, Dumnezeul nostru, Cel ce ne-ai făcut a ne depărta de întuneric şi a veni la adevărata şi dulcea Ta lumină. Ne rugăm Ţie, Doamne, să ne numeri cu Sfânta şi Întâia Muceniţă a Ta, Tecla, primind pentru noi rugăciunea prea Sfinţitului Părintelui şi păstorului nostru Vlasie, care ne-a povăţuit pe noi la calea cea adevărată".

Astfel rugându-se şi de la pământ sculându-se, şi-au ridicat mâinile, şi ochii spre cer înălţându-şi, cu inimă şi cu suflet curat au zis către Dumnezeu: „Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, că ne-ai învrednicit pe noi a sta în locul acesta, ca oile la junghiere, pentru numele Tău cel sfânt, căci voim ca îndată să ne jertfim Ţie. Primeşte şi sufletele noastre în jertfelnicul Tău cel ceresc". Iar cei doi copii, apropiindu-se de maica lor, au zis către dânsa: „Maică, cununile voastre sunt gata în cer la Domnul, iar pe noi lasă-ne viteazului şi răbdătorului de chinuri, Prea Sfinţitului episcop Vlasie". Apoi apropiindu-se speculatorul, a tăiat cinstitele capete ale celor şapte femei şi aşa s-au sfârşit.

După aceasta, ighemonul a scos pe Sfântul Vlasie din temniţă şi i-a zis: „Vei aduce acum jertfă zeilor sau nu?" Răspuns-a sfântul: „Ticălosule şi orbule, nu vezi adevărata lumină? Care om, cunoscând pe Dumnezeul cel viu, va aduce jertfe sau se va închina idolilor celor

neînsufleţiţi? Iar tu, întunecatule şi necuratule, să ştii că ai lăsat pe Dumnezeul cel viu şi te închini pietrei celei nesimţitoare, dar eu nu mă tem de îngrozirile tale. Precum voieşti, chinuieşte-mă; iată, pentru Hristos al meu îmi dau ţie trupul meu, iar Dumnezeu are putere peste sufletul meu". Zis-a ighemonul către sfânt: „De te voi arunca în iezer, îţi va ajuta ţie Hristos al tău, Căruia I te închini?" Grăit-a sfântul: „Orbule şi neînţelegătorule, tu pe cele neînţelegătoare cinstindu-le, ţi se pare că eşti mântuit, dar eu, cinstind pe Hristos, oare nu voi arăta ţie în apă puterea Sa?" Atunci ighemonul a poruncit să-l ducă şi să-l arunce în adâncul iezerului.

Iar sfântul, alergând înainte, a însemnat apa cu semnul crucii şi a mers pe apă ca pe uscat. Apoi, ducându-se în mijlocul iezerului, a şezut pe apă ca pe pământ, iar către ostaşii şi slujitorii tiranului care stăteau pe mal, a zis: „De aveţi zei, arătaţi puterea lor şi mergeţi şi voi pe apă". Şi îndată 68 de bărbaţi, chemând pe zeii lor pe nume, s-au aruncat în iezer, vrând să umble pe apă, şi au pierit. Iar îngerul Domnului, pogorându-se din cer la sfânt, i-a zis: „Arhiereule cel plin de darul lui Dumnezeu, primeşte cununa cea gătită ţie de la Dumnezeu". Deci a venit sfântul la mal, având faţa ca lumina şi, mergând la ighemon, l-a ocărât. Atunci ighemonul a dat asupra lui judecată de moarte, zicând: „Vlasie, cel ce nu s-a supus mie şi a defăimat pe împărat, iar pe zei a ocărât şi 68 de oameni cu farmecele i-a pierdut în apă, să se taie cu sabia, împreună cu cei doi copii".

Şi fiind scos sfântul din curte, împreună cu copiii, şi dus fiind la locul tăierii, s-a rugat pentru sine şi pentru toată lumea, şi mai ales, pentru cei care vor veni după dânsul, şi vor voi să săvârşească pomenirea lui, ca să nu se apropie de ei nici o boală, iar casele lor să se umple de toate bunătăţile, apoi rugăciunile lor să fie auzite pentru toate nevoile. Atunci s-a pogorât de sus, la dânsul, un nor luminos, care l-a umbrit şi glasul lui Hristos se auzea, grăind din cer către dânsul: „Toate cererile tale le voi împlini, iubitul meu nevoitor".

Apoi speculatorul i-a tăiat cinstitul cap şi după dânsul a tăiat şi pe cei doi copii, în acelaşi loc, afară de zidurile cetăţii, în Sevastia, în 11 zile ale lunii februarie. Iar o femeie binecuvântată, anume Elisa, a luat sfintele trupuri mucenicesti şi le-a îngropat în acel loc cu cinste şi se dădeau de la mormânt tămăduiri bolnavilor.

Înştiinţându-se văduva aceea, cu purceluşul, de mucenicescul sfârşit al Sfântului Vlasie, arhiereul lui Hristos, a cinstit pomenirea sfântului, adunând la sine pe cunoscuţi, pentru că Dumnezeu a binecuvântat casa ei cu îndestularea celor de trebuinţă. Şi urmându-i ei şi alţi oameni dreptcredincioşi, au început asemenea a săvârşi

pomenirea Sfântului Vlasie, în toţi anii, aducând la biserică lumânări şi tămâie. Apoi făcând ospeţe celor de o credinţă şi dând milostenii la săraci şi scăpătaţi, s-a început de atunci acel sfânt obicei, care se ţine încă şi acum de unii, adică a săvârşi pomenirea Sfântului Sfinţit Mucenic Vlasie, după chipul acelei văduve. Aceasta se făcea în cinstea mucenicului şi în slava Domnului nostru Iisus Hristos, Cel împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh slăvit şi închinat în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA TEODORA, ÎMPĂRĂTEASA

Sfânta Teodora, împărăteasa, a adus dreapta credinţă şi a fost soţia împăratului Teofil, luptătorul împotriva sfintelor icoane, dar nu urma bărbatului său în eres, pentru că, ţinând în taină sfintele icoane, se închina lor cu dreaptă credinţă. După moartea bărbatului său, a adunat un sobor de sfinţi preoţi şi a adus sfintele icoane în biserică. Apoi s-a sârguit ca sufletul bărbatului său cel mort să se izbăvească de chinuri cu rugăciunile multor sfinţi părinţi, precum se scrie despre aceea pe larg în Sinaxar, la întâia Duminică a Sfântului şi Marelui Post. Sfânta Teodora, făcând multe lucruri bune şi plăcând lui Dumnezeu, a lăsat pământeasca împărăţie fiului său Mihail, iar ea a trecut la cereasca veşnicie.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A DOUĂSPREZECEA

SFÂNTUL SFINŢIT MELETIE, ARHIEPISCOPUL ANTIOHIEI[1]

Sfântul Meletie a fost de neam din Armenia cea mare, născut din părinţi creştini şi de bun neam, deprins în toate învăţăturile cele din afară şi în sfintele dogme ale credinţei creştine. Apoi s-a desăvârşit în toate faptele bune, iar pentru viaţa lui cea îmbunătăţită, pentru dragostea lui cea înfocată şi curată pe care o avea către Dumnezeu şi către aproapele, precum şi pentru blândeţea, nerăutatea şi smerenia sa, era iubit de toţi. De aceea a fost silit de cei binecredincioşi a primi, ca un vrednic, păstoria oilor celor cuvântătoare.

Mai întâi s-a făcut episcop al cetăţii Sevastia, care este în Armenia, apoi a fost mutat în Veria Siriei; iar după aceea a fost ales arhiepiscop la scaunul Antiohiei, în acest chip: Fiind depărtat din scaun Macedonie, răucredinciosul eretic şi mincinosul păstor al Bisericii Constantinopolului, iar Evdoxie, arhiepiscopul Antiohiei, fiind, asemenea, amăgit cu părerile arienilor, a poftit scaunul Constantinopolului pentru bogăţii, – deoarece în împărăţia lui Constantie, fiul marelui Constantin, Biserica Constantinopolului avea multe bogăţii, mai multe decât Antiohia şi altele –, şi, defăimând scaunul Antiohiei, a început a-l căuta pe al Constantinopolului. De acest lucru înştiinţându-se antiohienii, s-au mâniat foarte pe arhiepiscopul lor, Evdoxie, pentru defăimarea Bisericii sale, şi l-au izgonit, iar el s-a dus şi a luat scaunul Constantinopolului.

Atunci antiohienii, adunând sobor, făceau alegere cu judecată de obşte, pe cine să pună pe scaun în locul lui Evdoxie. Şi erau atunci între dânşii mai mulţi arieni, care puteau mult; iar ortodocşii erau mai puţini, şi aceia erau trecuţi cu vederea, fiind numiţi evstatieni, după

---

[1] După Nichifor Calist, cartea a IX-a, cap. 48 şi Socrate, cartea a II-a, cap. 34

numele Sfântului Evstatie, care fusese mai înainte episcop al Antiohiei, şi care pătimise izgonire pentru buna credinţă. În acel sobor se purta prin gurile tuturor numele Sfântului Meletie şi toţi voiau să-l aibă arhiepiscop, dar mai ales arienii îl doreau pentru că îl socoteau că este de un cuget cu dânşii şi nădăjduiau că va aduce la aceeaşi părere a lor şi pe eustatieni şi pe toată Antiohia o va învăţa dogmele ariene.

Ei au întărit judecata alegerii de obşte cu iscăliturile lor şi au încredinţat-o Sfântului Eusebie, episcopul Samosatelor, bărbatul cel dreptcredincios care a fost la soborul acela, şi, trimiţând rugăminte la Sfântul Meletie, cu împărătească voie, l-a adus în Antiohia cu cinste şi întâmpinare de popor.

Intrarea în cetate o descrie Teodorit, episcopul, astfel: marele Meletie, fiind chemat de împărat şi apropiindu-se de Antiohia, i-au ieşit în întâmpinare toţi câţi erau slujitori bisericeşti, precum şi toată mulţimea cetăţenilor. Erau până şi evrei şi păgâni care doreau să vadă pe slăvitul Meletie. Astfel a fost pus Sfântul Meletie pe scaunul arhiepiscopiei din Antiohia, ca un bărbat vrednic, înţelept şi sfânt. Pentru care Sfântul Epifanie, care a fost pe vremurile acelea, grăieşte, fericindu-l cu laude şi zicând aşa: „Cu cinste mare a fost adus la noi bărbatul acela (Meletie), despre a cărui slavă străbătuse vestea pretutindeni. Căci viaţa lui era statornică, cinstită, iar obiceiurile alese; de aceea era iubit de popor, pentru viaţa sa neprihănită, care era povestită cu laude dumnezeieşti de către toţi”.

Atât era de iubit şi atâta evlavie avea poporul pentru dânsul, încât se povesteşte despre el că la început, după ce a intrat în cetate, l-au primit antiohienii cu atâta evlavie şi credinţă, încât fiecare dintre dânşii numea pe copii după numele sfântului, socotind că prin numirea aceea îl are pe însuşi sfântul în casa sa. Maicile, lăsând pe părinţi, pe moşi, pe strămoşi, puneau numele copiilor lor după al fericitului Meletie, căci biruia evlavia. Copiii, născuţi nu numai din dragostea cea firească, ci şi din aşezământul acela, erau iubiţi de părinţii lor, pentru că însuşi numele lui era podoaba rudeniei şi întemeierea păcii, iar cei ce se numeau ca dânsul, aveau mare mângâiere. Precum cineva ar fi şezut în întuneric şi aprindea acum mai multe făclii în casa sa, tot astfel, cu adevărat, numirea aceea, intrând ca o lumină în cetate, prin numele fericitului Meletie, dădea strălucire tuturor, mărind evlavia către sfânt. Căci, necontenit pomenindu-se numele lui, aveau şi pe sfânt în suflet, izgonitor a toată patima dobitocească şi a gândului celui rău. Atât de mult se simţea acest lucru, încât pretutindeni, pe uliţe, în târg, prin ţarini şi în alte

locuri răsuna numele acesta. Dar nu numai cu numele sfântului s-a făcut aceasta, ci încă şi cu închipuirea trupului. Căci ceea ce s-a făcut cu numele, tot aşa s-a făcut şi cu icoana lui, pentru că pe peceţile inelelor, scrisorilor, pe pahare, pe pereţii camerelor, pretutindeni, mulţi au închipuit acea icoană a sfântului, ca nu numai să audă sfânta lui numire, dar şi pretutindeni să vadă închipuirea icoanei sale şi să aibă îndoită mângâierea pentru amintirea lui. Atât era de cinstit numele lui înaintea antiohienilor şi atâta evlavie aveau ei către dânsul, pentru fapta lui cea bună şi mare, precum şi pentru smerenia şi blândeţea lui.

Deci Sfântul Meletie, ocupând scaunul Antiohiei, mai întâi învăţă pe popor viaţa cea îmbunătăţită şi obiceiurile cele bune, netezind în inimile lor calea cea îndărătnică, spre dreapta credinţă. Căci sfântul aştepta, ca, dacă va îndrepta mai întâi obiceiurile cele rele, smulgând spinii şi ciulinii din holdele inimilor, să semene în ele mai cu înlesnire seminţele dreptei credinţe. Atunci şi pe marele Vasile, care venise de la Ierusalim în Antiohia, l-a hirotonit diacon. Iar Sfântul Ioan Gură de Aur, care pe acea vreme era încă copil, învăţând carte şi ieşind în întâmpinarea Sfântului Meletie, împreună cu vârstnicii săi şi cu tot poporul, a primit Sfântul Botez de la dânsul, iar mai pe urmă a scris despre el şi cuvânt de laudă.

Iar după luarea scaunului Antiohiei, la 30 de zile, sfântul a fost izgonit din biserică de către ereticii care vrăjmăşeau asupra adevărului; pentru că tot poporul, dorind să ştie cu încredinţare de care mărturisire se ţine arhiepiscopul lor cel nou şi cu aceasta supărându-l mult, Sfântul Meletie a făcut în biserică propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu către popor, preamărind credinţa cea întărită în Niceea, la întâiul Sinod Ecumenic a toată lumea. Apoi a mărturisit că *Fiul este de o fiinţă cu Tatăl şi Făcător a toată făptura*. Astfel învăţând sfântul pe popor, cu mare glas, iar arhidiaconul Antiohiei fiind amăgit cu eresul lui Arie, apropiindu-se de episcopul său, i-a astupat gura cu mâna, ca să nu mărturisească, nici să înveţe credinţa cea dreaptă. Sfântul, având gura astupată cu palma arhidiaconului, a întins mâna către popor şi prin degetele mâinii a mărturisit Sfânta Treime, mai bine decât cu gura, căci a arătat mai întâi trei degete, închipuind cele trei feţe dumnezeieşti. Apoi, strângându-le, a arătat numai un deget, închipuind o singură dumnezeire.

Arhidiaconul, văzând aceea, a lăsat gura sfântului şi i-a apucat mâna, oprind-o de la o închipuire ca aceea a Sfintei Treimi. Iar sfântul, având gura slobodă şi dreapta fiindu-i ţinută, binecuvânta Treimea într-o unime şi unimea în Treime şi sfătuia poporul care

asculta ca să se ţină de mărturisirea cea întărită de Sinodul de la Niceea. Şi îi încredinţa că cel ce leapădă dogmele Sinodului din Niceea, acela cu adevărat este rătăcit cu totul. Deci arhidiaconul, astupând iarăşi gura arhiepiscopului, nu-l lăsa să închipuie nici prin degete Treimea; iar arhiereul, smucindu-se, învăţa poporul, când cu gura, când cu degetele.

Atunci cei dreptcredincioşi, care de eretici se numeau eustatieni, s-au veselit cu bucurie negrăită, văzând pe un arhiereu ca acela, dreptcredincios, stând pe scaunul apostolesc şi de bucurie strigau, ajutând păstorului lor în dreapta credinţă. Iar arienii s-au mâniat, s-au mâhnit şi au izgonit din biserică pe arhiereul lui Dumnezeu şi au început a-l huli pretutindeni, numindu-l eretic Savelian. Apoi au îndemnat pe împăratul Constantie să-l izgonească pe Meletie la surghiun, în patria lui, Armenia. Şi când arienii erau să-l izgonească din cetate – căci de cuviinţă este şi aceasta a nu o trece cu vederea, pentru folosul ascultătorilor –, şezând ighemonul în caretă iar pe sfânt punându-l lângă dânsul, a trecut prin mijlocul cetăţii, ca să-l scoată din cetate şi să-l ducă în surghiun. Creştinii, nesuferind despărţirea de sfânt, azvârleau asupra ighemonului pietre din toate părţile, voind mai bine să se lipsească de viaţa aceasta, decât să se despartă de sfânt. Dar ce a făcut fericitul Meletie? Văzând azvârliturile pietrelor asupra ighemonului, a acoperit cu hainele sale capul voievodului, ruşinând pe vrăjmaşi, iar pe ucenicii săi îi învăţa să se arate răbdători faţă de rele şi cu nepomenire de rău către cei ce ne fac nedreptate. Iar în locul lui, în Antiohia au ales pe oarecare Evzoie, apărător al dogmelor lui Arie, care era în rânduiala diaconiei.

Sfântul Evsevie, episcopul Samosatelor, văzând tulburarea făcută de eretici în Biserica Antiohiei şi nevinovata chinuire a Sfântului Meletie, noul arhiepiscop, s-a mâhnit. Deci sculându-se, a ieşit din Antiohia, nespunând nimănui şi s-a dus în cetatea sa. Atunci şi-au adus aminte arienii că alegerea cea de obşte a Sfântului Meletie a fost întărită de mâinile tuturor şi se temeau, ca nu cumva, prin aceea, să fie mustraţi cândva la sobor, căci singuri într-un glas alegându-l episcop, îndată l-au şi izgonit. De aceea au rugat pe împăratul ce era atunci în Antiohia să trimită după Evsevie, ca să facă acea judecată ce i se încredinţase lui. Iar împăratul îndată a trimis în urma Sfântului Evsevie, cu cai de poştă. Deci, ajungând trimişii pe episcopul Evsevie şi spunându-i împărătească poruncă, episcopul a răspuns: „Judecata cea de obşte ce mi s-a încredinţat, nu o voi face, decât numai când toţi cei ce mi-au încredinţat-o mie se vor aduna la un loc”.

Apoi întorcându-se trimişii la împărat, s-a mâniat împăratul foarte şi a trimis a doua oară, scriind cu asprime şi poruncind, ca, de nu va voi să facă acea judecată, să i se taie mâna dreaptă. Dar aceasta a scris-o ca să înfricoşeze pe sfântul episcop, iar trimisului nu i-a poruncit să facă lucrul acesta. Ajungând iarăşi trimisul împărătesc pe Sfântul Evsevie, dându-i împărătească scrisoare cea aspră, el a citit-o îndată şi a întins amândouă mâinile spre tăiere, zicând: „Nu numai dreapta, ci şi stânga tăiaţi-o, iar judecata prin care se mustră răutatea şi fărădelegea ariană n-o voi face". Deci s-a întors trimisul iarăşi în deşert. Iar împăratul, auzind un răspuns ca acesta, s-a mirat foarte de bărbăţia şi de statornicia lui cea tare şi mai pe urmă îl lăuda înaintea tuturor.

După izgonirea Sfântului Meletie din scaunul său, s-au despărţit cu totul credincioşii de arieni, căci, luând ei o biserică din afara cetăţii, la locul ce se numea Palea, acolo îşi săvârşeau slujbele, având preot pe unul Paulin. După câţiva ani a murit Constantie, împăratul, şi după dânsul a venit Iulian Paravatul. Acesta, la începutul împărăţiei sale, făţărnicindu-se că este dreptcredincios, pe toţi episcopii care au fost izgoniţi i-a lăsat liberi, poruncindu-le să se întoarcă în scaunele lor.

Atunci şi Sfântul Meletie s-a întors din surghiun, în Antiohia, dar a găsit Biserica dreptcredincioşilor despărţită în două – pentru că o parte, mai înainte de venirea lui, alegând la episcopie pe Paulin, preotul cel pomenit mai sus, s-au despărţit de cei ce aşteptau întoarcerea lui Meletie. Aceia se numeau paulieni, iar ceilalţi meletieni – mai ales cei ce se întorseseră de la eresul lui Arie la dreapta credinţă, prin învăţătura Sfântului Meletie –, pe care paulienii nu-i primeau întru împărtăşirea lor, din două pricini: întâi, că erau botezaţi de arieni, iar al doilea, că Sfântul Meletie era ales de arieni, la arhiepiscopia Antiohiei. Cu toate că amândouă părţile acelea păstrau credinţa cea adevărată, totuşi, pentru nişte pricini ca acestea, se despărţiseră. Venind, sfântul se îngrijea pentru pacea bisericească, adică cum ar putea iarăşi să unească turma cea despărţită. Însă episcopia lui Paulin nu o lepăda, ci o cinstea, fiind acela blând şi cu inima smerită şi singur povăţuia turma cea nouă, de la arieni, la dreapta credinţă.

Însă nelegiuitul Iulian, după ce s-a întărit în împărăţie, s-a lepădat pe faţă de Hristos şi s-a închinat idolilor. Atunci sfântul iarăşi a fost izgonit din Antiohia, pentru că în acea vreme s-a ridicat prigonire asupra creştinilor prin toată lumea şi mai ales în Antiohia. Căci acel nelegiuit împărat, cu puterea sa ostăşească mergând în

Persia, a venit şi în Antiohia. Aici aducea multe jertfe idolului Apolon, care era în locul ce se numea Dafne, înaintea cetăţii Antiohiei, unde erau puse şi moaştele Sfântului Mucenic Vavila, cu cei trei prunci. Deci întreba împăratul pe necuratul zeu Apolon, care dădea răspunsul la oameni: „Birui-voi pe perşi?" Însă idolul nu-i răspundea nimic. Pentru că, de când se aduseseră în acel loc moaştele Sfântului Vavila, a fugit diavolul de acolo şi tăcea idolul cel ce grăia multe mai înainte, când diavolul răspundea printr-însul.

Mâhnindu-se împăratul de tăcerea zeului, s-a înştiinţat de la slujitorii cei de acolo că din cauza moaştelor lui Vavila a amuţit Apolon şi îndată a poruncit împăratul galileenilor – astfel numindu-i pe creştini – ca să ia de acolo moaştele acelea. După luarea lor, a căzut foc din cer peste capiştea lui Apolon şi a ars cu idol cu tot. De acest lucru umilindu-se necuraţii slujitori, de ruşine şi de jale, au adus năpasta asupra creştinilor, zicând împăratului că galileenii, din ură, au aprins noaptea capiştea lui Apolon. Deci împăratul, umplându-se de mânie, a poruncit să le facă rău creştinilor şi a fost izgonit din cetate Sfântul arhiepiscop Meletie, iar alţii, fugind, se ascundeau. Atunci şi cei doi sfinţi presbiteri din Antiohia, Evghenie şi Macarie, au fost chinuiţi, precum şi Sfântul Artemie.

Dar, pierind cu sunet urâtorul de Dumnezeu, împăratul Iulian, şi după el venind la împărăţie dreptcredinciosul şi iubitorul de Hristos, Iovian, Antiohia iarăşi a avut păstor pe Sfântul Meletie, învăţătorul credinţei. Iar împăratul Iovian îl cinstea şi-l iubea foarte mult pe sfânt; de aceea sfântul era foarte temut de arieni. Atunci unii dintre episcopii lor s-au învoit, deşi cu făţărnicie, la dreapta mărturisire, numai şi numai ca să fie plăcuţi împăratului şi lui Meletie, arhiepiscopul Antiohiei. În acea vreme s-a făcut sinodul local în Antiohia de către Sfântul Meletie şi Evsevie al Samosatelor, la care arienii au mărturisit cuvântul că «Fiul este de o fiinţă cu Tatăl», precum şi credinţa cea întărită la sinodul a toată lumea din Niceea, însă tot cu făţărnicie, căci, murind degrabă împăratul Iovian, iar după el venind Valens, ereticii iarăşi s-au întors la a lor credinţă, amăgind şi pe împărat, prin soţia sa, Domnica.

Atunci iarăşi Biserica celor dreptcredincioşi se persecuta şi păstorii ei se izgoneau. Căci, petrecând acel răucredincios împărat Valens în Antiohia nu puţină vreme şi întărind eresul arian, a izgonit pe Prea Sfinţitul arhiepiscop Meletie, fiind îndemnat de arieni. Şi a fost sfântul în izgonire până la pieirea lui Valens.

După Valens a venit împărat dreptcredinciosul Graţian. Atunci ortodocşii arhierei au fost eliberaţi de la surghiun prin împărătească poruncă şi fără de opreală şi-au luat scaunele.

Sfântul Meletie s-a întors iarăşi în Antiohia, la scaunul său, a treia oară, iar între credincioşi se făcea dezbinare, pentru cei doi arhierei, Paulin şi Meletie, unii ţinându-se de cel dintâi, iar alţii de celălalt, înstrăinându-se unul de altul. Sfântul însă punea multă sârguinţă ca desăvârşit să facă pace între dânşii. În acea vreme, dreptcredinciosul şi de Hristos iubitorul împărat Graţian a dat împărătească poruncă în toată stăpânirea sa, să se ia biserica de la arieni şi să se întoarcă dreptcredincioşilor. Cu acea împărătească poruncă a venit în Antiohia un boier, anume Sapor.

Atunci Sfântul Meletie a grăit episcopului Paulin, fiind de faţă acel boier: „Deoarece şi mie mi-a încredinţat Domnul grija pentru oile acestea, şi tu ţi-ai separat o parte dintr-însele, deşi oile nu se deosebesc între ele, având dreapta credinţă, deci să unim turma, o, prietene, şi să depărtăm gâlceava pentru întâietate. De aici încolo vom paşte împreună oile cele cuvântătoare, purtând grija de obşte pentru dânsele. Iar dacă scaunul naşte gâlceavă între noi, mă voi sârgui s-o pierd, pentru că voi pune pe prestol dumnezeiasca Evanghelie şi voi face ca amândoi să şedem de părţile Evangheliei. De voi sfârşi eu mai întâi viaţa vremelnică, vei paşte turma tu singur, prietene. Iar de se va întâmpla sfârşitul tău mai întâi, eu singur, după puterea mea, voi avea grijă de oi”.

Acestea cu dragoste le-a spus înainte Sfântul Meletie, cel mai blând dintre toţi. Dar Paulin nu s-a învoit la aceasta. De aceea boierul Sapor a înştiinţat pe împărat şi, prin poruncă de la dânsul, a luat Biserica Ortodoxă, precum şi celelalte biserici de la arieni, şi le-a dat Prea Sfinţitului Meletie. Iar Paulin a rămas păstor numai pe acele oi pe care de la început le-a deosebit pentru el.

Luând Sfântul Meletie scaunul său, la care a fost ales de la început cu bunăvoirea tuturor, a cârmuit bine păstoria sa, în pace şi în linişte, până la fericitul său sfârşit, neputând mai mult arienii să se ridice şi să facă rău Bisericii lui Hristos şi păstorilor celor buni ai ei, şi mai ales Sfântului Meletie care, prin dreapta credinţă şi prin sfânta sa viaţă, strălucea ca soarele, luminând Biserica şi întunericul eresurilor izgonindu-l. Astfel prin a lui povăţuire şi învăţătură şi prin chipul vieţii celei neprihănite, mulţi din Antiohia au sporit în fapte bune şi în credinţă şi s-au făcut desăvârşiţi luminători ai Bisericii.

Unul ca acesta era Flavian, care, după Meletie, a luat scaunul lui. Apoi Acachie, care a fost mai pe urmă episcop în Varia, Teodor al Tarsului şi Elpidie, economul lui Meletie, dar în urmă episcop în Laodiceea. Şi, mai ales, Sfântul Ioan, care s-a numit apoi Gură de Aur, fiind pus de dânsul în rânduiala diaconiei, şi Vasile, prietenul

lui, nu cel din Cezareea, ci altul cu acelaşi nume şi mai tânăr de ani, născut în Antiohia, de o vârstă cu Sfântul Ioan. Aceştia şi mulţi alţii, povăţuindu-se prin Sfântul Meletie, împodobeau Biserica lui Hristos şi o luminau, fiecare la locul lui, fiind ca o făclie în sfeşnic.

În zilele acestui sfânt Meletie, în părţile Siriei, în care se află şi Antiohia, a început nevoinţa şi Sfântul Simeon, care mai pe urmă s-a suit pe stâlp. Dar mai întâi s-a urcat pe un deal înalt şi s-a ferecat cu un lanţ de fier, precum se scrie în viaţa lui. Auzind de dânsul, Sfântul Meletie s-a dus la el şi, văzându-l ferecat, i-a zis: „Poate omul şi fără obezi să se stăpânească pe sine şi nu cu fiare să se lege de un loc, ci cu voia şi înţelegerea". Cuviosul Simeon, auzind acestea, s-a folosit şi, scoţând obezile, s-a legat cu voia sa liberă, ca de bună voie să fie legat pentru Iisus Hristos.

Nu cu mulţi ani mai înainte de sfârşitul fericitului Meletie, a împărăţit dreptcredinciosul Teodosie, care mai înainte era voievod cinstit şi vestit pentru vitejia sa la împăratul Graţian, biruind de multe ori cu slavă oştile barbare. Acela, mai înainte de luarea împărăţiei, a văzut odată în vedenie pe arhiepiscopul Antiohiei, pe acest sfânt Meletie, pe care nu-l văzuse niciodată la arătare, ci numai auzise de dânsul. Teodosie l-a văzut stând aproape de el, punând pe dânsul hlamidă şi coroană împărătească. Deşteptându-se, a spus această vedenie unuia dintre casnicii săi şi se mira ce va să fie aceasta. Dar nu după multe zile s-a împlinit acea vedenie, căci Graţian împăratul, văzând că îi este cu neputinţă să cârmuiască Răsăritul şi Apusul, pentru depărtare şi pentru multele năvăliri barbare de pretutindeni, l-a ales părtaş la împărăţie pe voievodul Teodosie, ca pe un bărbat bun, viteaz şi dreptcredincios. Şi, încredinţându-i lui tot Răsăritul, pe care mai înainte îl stăpânea Valens, împăratul, el s-a dus la Apus. Iar Teodosie, luând împărăţia Răsăritului şi biruind pe goţii ce năvăleau asupra Traciei, a venit la Constantinopol şi dorea să vadă pe Sfântul Meletie, pe care îl văzuse în vedenie încoronându-l la împărăţie.

În acea vreme prin conglăsuirea sfinţilor părinţi cei mari şi după învoirea dreptcredincioşilor împăraţi Graţian şi Teodosie, a început a se aduna al doilea sobor a toată lumea, în Constantinopol; şi erau chemaţi la sinodul acela episcopii din toată lumea, prin scrisori împărăteşti. Deci a venit şi Prea Sfinţitul Meletie, arhiepiscopul Antiohiei, şi a poruncit împăratul boierului şi casnicilor săi ca nimeni să nu-i arate pe Sfântul Meletie, pentru că voia ca singur să-l cunoască, din vedenia în care îi văzuse faţa, şi să ştie mai cu încredinţare cine este Meletie, bunul şi blândul arhiereu, care în vis l-a încoronat la împărăţie. Şi intrând episcopi mulţi în palatul împărătesc, iar împăratul

privind către dânşii, îndată a văzut şi a recunoscut pe Sfântul Meletie, apoi, lăsând pe toţi la o parte, a alergat la dânsul, ca un fiu preaiubit, să-l vadă şi, sărutându-i mâinile, pieptul, capul, spunea înaintea tuturor că l-a văzut în vedenie, punând pe dânsul împărătească coroană şi porfiră, apoi făcea sfântului cinste mare, mai mult decât celorlalţi arhierei.

În acel sinod, Sfântul Meletie a mulţumit pe toţi prin semne ca acestea: neînţelegând arienii Sfânta Treime şi dreapta credinţă, au răzvrătit lumea prin păgânească lor învăţătură. Atunci, sculându-se Meletie, dumnezeiescul bărbat, le-a arătat oamenilor care cereau învăţătură de la dânsul trei degete, în chipul celor trei feţe ale Sfintei Treimi. Apoi două degete împreunându-le şi pe unul îndoindu-l, a binecuvântat pe popor şi a ieşit de la dânsul foc ca fulgerul, apoi vrednicul de laudă a strigat: „Că trei ipostasuri înţelegem, însă numai despre o fiinţă vorbim". Astfel, pe toţi minunându-i, a ruşinat pe eretici, iar pe cei dreptcredincioşi i-a întărit în credinţa cea dreaptă. Apoi a întărit chiar în sobor pe Sfântul Grigorie, cuvântătorul de Dumnezeu, în scaunul patriarhiei Constantinopolului.

După puţine zile, neisprăvindu-se încă soborul, Meletie, îmbolnăvindu-se, a adormit întru Domnul, pricinuind multă plângere împăratului, arhiereilor şi la tot poporul dreptcredincios, care îl îngropară cu cinste. Mai pe urmă l-au dus în Antiohia, aşezându-l aproape de Sfinţitul Mucenic Vavila, pentru apărarea cetăţii şi spre slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Care împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh este slăvit în veci. Amin.

CUVÂNT LA ÎNMORMÂNTAREA SFÂNTULUI SFINŢIT MELETIE[2]

A sporit numărul apostolilor cu acest nou apostol, cel împreună hotărât ca să fie cu ei. Căci au chemat sfinţii la dânşii pe cel de un obicei cu dânşii, pe nevoitorul, pe încununatul, pe cel curat cu sufletul şi propovăduitorul cuvântului. Meletie, părintele nostru, este fericit pentru sălăşluirea cu apostolii şi pentru ducerea sa către Hristos. Dar noi nu putem ferici, după cum se cade, pe părintele nostru, fiind în stare de orfani fără de vreme. Sfântul Meletie dorea mai bine să fie împreună cu Hristos, iar nouă ne este greu şi cumplit a ne despărţi de părintească lui părtinire, căci acum ar fi vreme de

[2] Cuvânt al Sfântului Grigorie de Nyssa

sfătuire, dar sfătuitorul tace. Războiul ne-a înconjurat, războiul ereticilor, dar voievodul nu este. Boleşte trupul cel de obşte al Bisericii, dar pe doctor nu-l aflăm. Vedeţi, deci, în ce fel de vreme ne aflăm.

Am fi voit, de ar fi fost cumva cu putinţă, ca, întărindu-mi a mea neputinţă, să mă ridic la măsura primejdiei, să scot glas după mărimea durerii, precum au făcut vitejii aceştia care se tânguiesc cu mare glas după părintele lor. Dar cum voi sili limba spre grăirea cuvântului, ea care este ferecată ca şi cu nişte obezi grele? Cum voi deschide gura, care este ţinută cu negrăirea? Cum voi scoate glasul, care în dureri este alunecat? Cum voi privi în sus cu ochii sufletului, fiind acoperit cu negura primejdiei? Cine, desfăcându-mi adâncul acesta şi întunecatul nor al mâhnirii, îmi va arăta iarăşi raza păcii?

O, ce întunecare, care nu mai nădăjduieşte în răsărirea luminătorului. Mai înainte dănţuiam ca la nuntă, iar acum jalnic suspinăm. Atunci cântam ca de nuntă, iar acum de îngropare. Aduceţi-vă aminte când, pentru nunta cea duhovnicească, v-am ospătat, aducând în casa bunului mire pe fecioară; şi darurile de mireasă ale cuvintelor, după puterea noastră, i le-am adus, veselindu-l şi înveselindu-ne. Iar acum ni s-a întors bucuria în plângere, şi îmbrăcămintea veseliei ca un sac s-a făcut. Oare se cădea în tăcere a încuia durerea, de vreme ce s-a ridicat de la noi bunul mire? Plini de bunătăţi am venit la voi, iar acum goi şi săraci ne întoarcem. Dreaptă aveam făclia, care cu multă lumină strălucea, iar acum stinsă o ducem înapoi. Aveam comoara cea mare în vas de lut, dar acum comoara s-a făcut nevăzută, şi vasul cel de lut se întoarce, deşert de bogăţie, la Cel ce ni l-a dat.

O, corabie înecată! Cum în mijlocul limanului nădejdii noastre s-a spart corabia! Cum corabia cea încărcată cu nenumărate bogăţii, cufundându-se cu povara, ne-a lăsat goi, pe noi care eram bogaţi! Unde este cârma cea întemeiată a sufletelor noastre, prin care întreitele valuri eretice fără de pătimire le despicam? Unde este ancora cea nestrămutată, prin care, cu toată întemeierea, ne odihneam noi, cei obosiţi? Unde este cârmaciul cel bun, care îndrepta corabia către limanul cel de sus? Împrumutaţi-ne, fraţilor, împrumutaţi-ne lacrimi cu milostivire, căci atunci când voi vă veseleaţi şi noi ne-am împărtăşit de veselia voastră. Deci daţi-ne această schimbare: a ne bucura cu cei ce se bucură, şi a plânge cu cei ce plâng.

Oarecând poporul cel străin a lăcrimat pentru patriarhul Iacov, când fiii mutau pe tatăl lor din Egipt, şi a jelit mai bine de 40 de zile. De obşte erau atunci lacrimile celor străini, şi ale celor de casă de obşte facă-se şi acum, fiindcă şi durerea este de obşte. Patriarhii

aceştia, toţi sunt fiii lui Iacov al nostru; nici unul nu este din mamă străină şi neadevărată. Aţi auzit nu de mult de Efrem şi de Manase, ce fel şi câte au povestit despre părintele nostru Meletie, încât minunile covârşesc cuvântul. Daţi-mi şi mie voie să zic ceva despre aceasta.

Cred că voi cunoaşteţi cine este bărbatul acesta, de neam bun, odraslă din cei de la răsăritul soarelui, fără de prihană, drept, adevărat, de Dumnezeu cinstitor, depărtându-se de la tot lucrul rău.

Socotesc că nu va pizmui dreptul Iov, în mărturiile despre dânsul, ca şi următorul său, Meletie, să se împodobească bine. Însă, zavistia, care vede pe toate cele bune, a văzut şi binele nostru cu ochi răi. Şi cel ce umbla în lume şi printre noi, a mers pe urma necazului. Dar nu a pierdut cirezi de boi, nici turme de oi. Nu întru acestea ne este vătămarea, nici prin asini şi cămile i s-a făcut paguba; dar nici cu răni în trup n-a fost vătămat, ci însuşi capul ni l-a răpit; şi împreună cu capul s-au dus şi simţirile noastre cele cinstite. Nu mai este ochiul care vede cele cereşti, nici auzul care auzea dumnezeiescul glas, nici limba aceea curată care spunea adevărul.

Unde este alinarea cea dulce a ochilor? Unde este zâmbirea cea strălucită din buze? Unde este dreptatea cea veselă, prin care binecuvântarea gurii şi degetele împreună le unea? Mi-e jale de tine, o, Biserică! Către tine grăiesc, o, cetate a lui Antioh! Mi-e jale de tine, pentru grabnica ta schimbare. Cum te-ai lipsit de o aşa frumuseţe? Cum te-ai jefuit de o aşa podoabă? Cum fără de veste ţi s-a ofilit floarea? Cu adevărat s-a uscat iarba şi floarea ei a căzut! Ce ochi cu privire rea a năvălit asupra Bisericii?

A lipsit izvorul, s-a uscat râul, şi apa iarăşi în sânge s-a prefăcut. O, ce durere se vesteşte Bisericii Antiohiei! Cine va spune fiilor că au rămas sărmani? Cine va vesti miresei că a rămas văduvă? O, ce pagubă mare! Chivot era, o, fraţilor, omul lui Dumnezeu! Chivot care cuprindea în sine tainele cele dumnezeieşti; acolo era năstrapa cea de aur, plină de mană dumnezeiască, plină de hrană cerească. Întru acela însă erau tainele Testamentului, scrise pe tablele inimii, cu Duhul lui Dumnezeu celui viu, nu cu cerneală. Căci nici o gândire întunecată şi neagră nu era întru curăţia inimii sale. În chivotul acela erau stâlpii, temeliile, coroanele, cădelniţa, luminătorul, curăţitorul şi catapetesmele. Întru acela era toiagul preoţiei, care a odrăslit; şi orice auzim că avea Chivotul legii, toate se cuprindeau în sufletul bărbatului acestuia. Acolo erau giulgiuri curate şi ţesăturile cele din mătăsuri; acolo îndestulare de miruri şi de aromate.

O, ce fel de glas s-a auzit iarăşi în Rama! Rahila, plângându-şi, nu pe fiii săi, ci pe bărbatul său, şi neprimind mângâiere. Nu vă

ispitiţi a o mângâia, căci greu se jeluieşte văduva. Lăsaţi-o să simtă paguba, căci de mai înainte s-a obişnuit cu nevoinţele pătimitorului, a suferi singurătatea. Desigur că vă aduceţi aminte în ce chip cuvântul cel de mai înainte a povestit nouă luptele bărbatului pentru Preasfânta Treime; iar în numărul luptelor este cinstirea în trei năvăliri de ispite. Aţi auzit urmarea durerilor, cum a fost în cele dintâi, cum în cele din mijloc şi cum în cele de pe urmă.

Când a văzut întâi Biserica pe bărbatul acesta, a văzut cu adevărat o faţă dumnezeiască; a văzut izvorând dragostea; a văzut hotarul cel desăvârşit al smeritei cugetări, despre care nu se poate cugeta mai mult. A văzut blândeţea lui David, priceperea lui Solomon, bunătatea lui Moise, păzirea cea cu dinadinsul a lui Samuil, întreaga înţelepciune a lui Daniil, fiind ca marele Ilie întru râvna credinţei, ca Iov cel drept întru stricăciunea trupului, şi ca Pavel întru necovârşita dragoste. A văzut adunare de atâtea bunătăţi într-un suflet, căci s-a pătruns cu fericitul dor, iubindu-l cu curată inimă pe Mirele său. Dar mai înainte de a-şi potoli dorul, Biserica, cu dragoste arzând, a fost lăsată singură, chemând ispitele pe pătimitorul către nevoinţe. Acela pătimea nevoile pentru buna credinţă, iar Biserica răbda în tăcere întru a sa întreagă înţelepciune.

A trecut vreme multă la mijloc şi oarecare desfrânare se ispitea a se atinge de cămara cea neîntinată. Însă mireasa Domnului nu s-a întinat. Apoi a doua oară şi a treia oară asemenea, până când Domnul, desfăcând întunericul cel eretic şi aducând raza păcii, a dat odihnă spre a se linişti după osteneala cea lungă. Dar după ce s-au văzut unii cu alţii şi s-a înnoit întreaga înţelepciune şi dulceţile cele duhovniceşti, iarăşi s-a aprins dorul. Deci au venit, ca nişte mirese, să vă împodobească şi n-au greşit prin a lor sârguinţă. A pus peste buna însoţire cununile binecuvântării, a urmat pe stăpânul, precum Domnul în Cana Galileii, aşa şi aici următorul lui Hristos. Pentru că vasele cele iudaice, care erau pline de apă eretică, le-au umplut de vin nestricat, cu puterea credinţei. De multe ori a pus înaintea voastră ospăţ cuvântător, când el binecuvânta şi povăţuia, iar bunii săi ucenici slujeau popoarelor împărţind cuvântul; şi noi ne veselim, făcând slava neamului vostru şi a noastră.

O, cât de frumoasă povestire! Cât de fericit lucru era ca să înceteze cuvântul! Dar după acestea chemaţi plângătoare, zice Ieremia, că nu este cu putinţă altfel să se potolească inima cea arsă de durere, fără numai cu suspinuri şi cu lacrimi. Atunci se mângâia prin nădejdea întoarcerii, iar acum cu cea mai de pe urmă despărţire, că s-a dus de la noi. Prăpastia mare dintre dânsul şi Biserică s-a întărit.

El adică se odihneşte în sânul lui Avraam, iar cel care ar putea aduce o picătură de apă, ca să răcorească limba celor ce se chinuiesc, nu este. S-a dus frumuseţea, a tăcut glasul cel dulce, s-au închis buzele, a zburat de la noi darul şi buna norocire s-a făcut poveste. Ilie a mâhnit oarecând pe poporul evreu, când a zburat de pe pământ spre Dumnezeu. Dar îl mângâia Elisei, împodobindu-se cu cojocul dascălului său. Acum rana este mai presus de tămăduire. Căci şi Ilie s-a înălţat şi nici Elisei nu ni s-a lăsat. Aţi auzit de plângerile cele jalnice ale lui Ieremia pe care le grăia când se pustiise cetatea Ierusalimului. El zice încă şi aceasta: *Căile Sionului plâng*. Acestea s-au auzit atunci, iar acum s-au împlinit. Când se va vesti peste tot durerea, atunci se vor umple căile de plângători şi se vor îndurera cei ce se păşteau de dânsul, glasul ninivitenilor urmându-l. Dar mai vârtos decât aceea, se vor chinui mai cu durere; căci plânsul acelora a încetat, iar acestora nici o dezlegare de rele nu se nădăjduieşte.

Ştiu şi un alt glas al lui Ieremia, care este numărat în cărţile psalmilor, pe care l-a grăit pentru robia lui Israel. Iată cum zice cuvântul: *Căci în sălcii am atârnat harpele noastre!* Chiar a mea este cântarea aceasta. Căci dacă voi vedea tulburarea eretică, pe acestea le socot că sunt curgerile babiloneşti, alături de care şezând, plângem; căci nu mai avem pe acela care să ne treacă printr-acestea. Prin sălcii şi harpele noastre să le închipuim atârnate. Căci cu adevărat în sălcii este viaţa şi cum salcia este copac neroditor, tot aşa şi rodul vostru cel dulce al vieţii s-a scuturat. Deci sălcii neroditoare ne-am făcut, spânzurând în ele organele dragostei deşarte şi nemişcate. *De te voi uita pe tine, Ierusalime,* – zice psalmul – *uitată să fie dreapta mea*. Daţi-mi voie şi mie să schimb cele scrise, căci nu noi am uitat dreapta, ci dreapta noastră s-a uitat şi limba, de gâtlej lipindu-se, a oprit graiurile vorbirii. De aceea nici noi glasul cel dulce nu-l mai auzim.

Dar ştergeţi-mi lacrimile, căci mă simt mai presus de durere. Nu s-a luat de la noi mirele, ci stă în mijlocul nostru, deşi noi nu-l vedem. În cele neintrate se află arhiereul, el stă în cele mai dinlăuntru ale catapetesmei, unde a intrat înainte pentru noi, Hristos. S-a lăsat catapeteasma templului. Nu mai slujeşte prin închipuire şi umbră cele cereşti, ci priveşte la însăşi icoana lucrurilor. Nu mai vorbeşte cu Dumnezeu prin oglindă şi prin ghicitură, ci faţă către faţă. Şi mijloceşte pentru noi şi pentru neştiinţele poporului. A lepădat hainele cele de piele, căci nici nu mai au trebuinţă cei ce petrec în rai de nişte haine ca acestea. Căci el are îmbrăcămintea cu care s-a împodobit prin curăţia vieţii sale. Cinstită este înaintea Domnului

moartea unuia ca acesta. Iar, mai vârtos, nu este moarte, ci rupere a legăturilor. Căci zice: rupt-ai legăturile mele. S-a dezlegat Simeon şi s-a liberat din legăturile trupului. Cursa s-a zdrobit şi pasărea a zburat. A părăsit Egiptul, adică viaţa aceasta materială. A trecut, nu marea cea Roşie, ci pe cea neagră, a vieţii. A intrat în pământul făgăduinţei, şi-a dezlegat încălţămintele sufletului, ca să păşească cu gândirea curată a minţii pe sfântul pământ, de unde vede pe Dumnezeu.

Această mângâiere având-o, fraţilor, voi ce mutaţi oasele lui Iosif în pământul binecuvântării, ascultaţi pe Pavel care vă porunceşte: *Nu vă întristaţi ca şi ceilalţi care n-au nădejde*. Spuneţi poporului celui de acolo şi povestiţi cele bune. Mângâiaţi-vă unii pe alţii cu aceste cuvinte.

Notă. Solomon vindecă întristarea noastră, căci porunceşte ca celor din nevoi să li se dea vin. Daţi dar vinul vostru celor întristaţi, nu pe cel aducător de beţie, care e vrăjmaşul minţii şi stricătorul trupului, ci pe cel ce veseleşte inima, pe care proorocul ni l-a arătat, zicând: *Vinul veseleşte inima omului*. Deci cu mai îndestulate pahare primiţi cuvântul cel duhovnicesc, ca şi nouă, iarăşi, întru veselie şi întru bucurie să ni se întoarcă plânsul. Cu darul Unuia născut, Fiul lui Dumnezeu, prin Care se cuvine slavă lui Dumnezeu şi Tatălui în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOASA MARIA, CARE S-A NUMIT MARIN, ŞI TATĂL EI, CUVIOSUL EVGHENIE[3]

În Bitinia era un bărbat, anume Evghenie. Acela avea o femeie foarte cinstită şi temătoare de Dumnezeu, care i-a născut o fiică, căreia i-au pus numele Maria. Dar murind femeia lui Evghenie, creştea fiica sa întru frica lui Dumnezeu. După ce a crescut copila, i-a zi tatăl ei: „Fiică iubită, iată toate averile mele le pun în mâinile tale, pentru că eu mă duc la o mănăstire să-mi mântuiesc sufletul”. Copila, auzind aceasta de la tatăl său, i-a zis: „Tată, tu voieşti ca singur să te mântuieşti, iar pe mine să mă pierzi? Oare nu ştii pe Domnul care zice în Evanghelie: *Păstorul cel bun îşi pune sufletul pentru oi*; pentru că cel ce mântuieşte sufletul cuiva este ca şi cel ce-l zideşte”.

Auzind acestea, Evghenie s-a bucurat de cuvintele ei, pentru că ea plângea şi se tânguia, zicând unele ca acestea. Şi i-a zis tatăl ei:

[3] După Sfântul Simeon Metafrast

„Fiică iubită, ce să-ţi fac nu ştiu. Pentru că tu eşti parte femeiască, iar eu voi să merg în mănăstire bărbătească şi cum vei putea să locuieşti cu mine acolo? Pentru că diavolul ridică prin partea femeiască război asupra robilor lui Dumnezeu". Copila, auzind aceasta, i-a zis: „Tată, nu voi intra astfel în mănăstirea bărbătească, precum zici tu, ci, tunzând părul capului meu şi îmbrăcându-mă în haine bărbăteşti, voi intra cu tine la călugărie, neştiind nimeni că sunt parte femeiască".

Fericitul Evghenie, auzind cuvintele acelea grăite de dânsa, mai mult s-a bucurat cu duhul şi, împărţind toate averile sale săracilor, scăpătaţilor şi văduvelor, a tuns pe fiica sa şi a îmbrăcat-o în haină bărbătească, chemând-o în loc de Maria, Marin. Şi a zis către dânsa: „Vezi, fiică, cum te fereşti şi să-ţi tăinuieşti firea ta, pentru că ştii că nu intră femeile în mănăstire, iar tu vei fi între bărbaţi, locuind ca în mijlocul focului. Deci să te păstrezi curată mirelui Hristos, căci, când vom împlini făgăduinţele noastre, ne vom învrednici împărăţiei cereşti". Acestea zicându-le Evghenie şi rugându-se lui Dumnezeu, a luat pe fiica sa în chip de copil de parte bărbătească şi a intrat în viaţa de obşte.

Petrecând ei în mijlocul monahilor, copila sporea în faptele bune din zi în zi, în ascultare, în smerenie şi în deprinderea nevoinţei. După ce a petrecut în mănăstire câţiva ani, monahii o socoteau că este tânăr eunuc, de vreme ce nu se arătau perii la mustaţă şi la barbă şi glasul îi era subţire, iar unii socoteau că din cauza marii nevoinţe şi a postului are glasul subţire, căci peste zi nu mânca, ci numai a doua zi primea puţină hrană. Iar după câtăva vreme, Cuviosul Evghenie, fiind în rânduială monahicească, s-a mutat la Dumnezeu şi a rămas fericita Maria, fecioară sărmană, sau tânărul Marin, care se dădea la şi mai mari nevoinţe, omorându-şi trupul cu multe osteneli şi cu înfrânare. Apoi a sporit atâta cu darul lui Dumnezeu, încât a luat putere şi asupra diavolilor, căci câţi se aduceau chinuiţi de duhuri necurate, pe aceia punând mâinile sale şi rugându-se, gonea pe diavoli dintr-înşii şi-i făcea sănătoşi.

Erau în mănăstirea aceea 40 de fraţi, toţi împodobiţi cu toată fapta bună şi cu înţelepciunea duhovnicească, dintre care în fiecare lună se trimiteau la ţarină patru monahi pentru trebuinţele mănăstireşti, pentru că mănăstirea aceea avea ţarinile sale afară, departe. Între mănăstire şi ţarinile mănăstireşti în mijlocul drumului era o casă de oaspeţi în care se odihneau fraţii care se duceau şi se întorceau de la ţarină, pentru depărtarea căii. Acolo primitorul de oaspeţi arăta multă dragoste pentru fraţi, dându-le deosebită cămară şi odihnindu-i. Dar

urâtorul binelui, diavolul, văzând viaţa cea îmbunătăţită a tinerei fecioare cea în chip bărbătesc şi dragostea cea mare a ei către Dumnezeu, precum şi osârdia ei cea mare către nevoinţe şi osteneli monahiceşti şi, mai ales, bărbăţia cea nebiruită în răbdare, s-a sculat asupra ei cu meşteşugurile sale, vrând să-i facă împiedicare în acea bună alergare a ei spre cer. Deci, ca să o mâhnească şi să o defaime, a făcut prin vicleanul său meşteşug un lucru ca acesta:

Într-una din zile, egumenul acelei mănăstiri, chemând pe tânărul monah Marin, i-a zis: „Frate Marine, te ştiu cu viaţa desăvârşit în toate, dar mai ales întru ascultare. Să nu te lepezi a merge la slujba mănăstirească, căci fraţii se mâhnesc asupra ta, că nu ieşi din mănăstire la ţarină ca să te osteneşti acolo. Deci mergi, o, fiule, ca mai multă plată să primeşti de la preabunul Dumnezeu, căci şi Domnul nostru nu s-a înjosit a sluji ucenicilor săi". Acestea auzindu-le Marin de la egumen, s-a aruncat la picioarele lui, zicând: „Binecuvintează, cinstite părinte, că eu voi merge oriunde vei porunci". Deci, ieşind Marin cu ceilalţi trei monahi la slujba mănăstirească, s-a odihnit pe cale în casa aceea de oaspeţi şi a rămas acolo.

Gazda aceea însă avea o fiică, de aceeaşi vârstă, pe care, un ostaş, odihnindu-se la acea gazdă, a prihănit-o noaptea şi a zămislit în pântece. Apoi ostaşul i-a poruncit ei, zicând: „De se va cunoaşte lucrul acesta şi te vor întreba părinţii de unde-ţi vine aceasta, să le spui că acel monah tânăr şi frumos a dormit cu tine". După aceasta, trecând câtăva vreme, s-a cunoscut că fecioara este însărcinată, crescându-i pântecele, şi, întrebând-o cu cine a zămislit, a zis: „Acel monah tânăr şi frumos, din viaţa de obşte, care se cheamă Marin, a dormit cu mine şi m-a lăsat însărcinată". Tatăl ei, mâhnit foarte, sculându-se, cu sârguinţă a mers la mănăstire, strigând cu mânie: „Unde este acel viclean şi mincinos creştin, care ziceţi că este monah?" Deci a venit la dânsul portarul mănăstirii, zicând: „Bine ai venit, frate. De ce eşti aşa mâhnit şi pentru ce strigi aşa cu mânie? Încetează puţin din mânie, rogu-mă ţie".

I-a răspuns gazda, zicând: „Să piară ceasul în care i-am cunoscut pe monahi. Vai mie, ce mi s-a întâmplat! Şi ce să fac nu ştiu!" Înştiinţându-se de aceasta egumenul, l-a chemat la sine şi i-a zis: „Ce voieşti, frate, de ce eşti mâhnit?" Răspuns-a gazda: „Ce să voiesc? Voiesc ca de acum înainte nici un monah să nu mai văd niciodată, nici să vorbesc cu dânsul". Întrebându-l egumenul pentru care pricină grăieşte acestea, a răspuns: „Numai o fiică am avut, spre care îmi pusesem toată nădejdea că-mi va sprijini bătrâneţile mele şi

iată ce a făcut Marin, căruia îi ziceaţi că este dreptcredincios şi monah bun; el a însărcinat pe fiica mea".

Auzind aceasta, egumenul s-a mirat foarte şi i-a zis lui: „Ce să-ţi fac, fiindcă nu este Marin aici, căci nu s-a întors încă de la slujbă, iar de va veni nimic nu-i voi face, fără numai îl voi izgoni din mănăstire". După aceasta a venit Marin cu alţi trei fraţi şi, chemându-l egumenul, i-a zis: „Frate, asta este viaţa şi nevoinţa ta? Odihnindu-te în casa de oaspeţi, oare ai prihănit pe fiica gazdei şi ai lăsat-o însărcinată? Iată, tatăl ei, venind aici, pe toţi ne-a ocărât pentru tine". Marin, auzind acestea, a căzut cu faţa la pământ, zicând către egumen: „Iartă-mă, părinte, pe mine păcătosul, iartă-mă pentru Domnul, că am greşit ca un om". Atunci egumenul, mâniindu-se foarte, a izgonit pe Marin din mănăstire cu necinste.

Ieşind nevinovatul Marin din mănăstire, petrecea înaintea porţilor, fără de acoperământ, răbdând frigul şi arşiţa. Iar cei ce intrau şi ieşeau îl întrebau, zicând: „De ce şezi aici, pătimind fără acoperământ?" Iar el le răspundea: „Am greşit şi pentru aceea sunt izgonit din mănăstire". Iar când a venit vremea ca fiica gazdei să nască, a născut prunc parte bărbătească, şi , luându-l gazda, a mers la mănăstire şi a aflat pe Marin în faţa porţii şezând şi, aruncându-i pruncul, s-a dus îndată. Marin, luând pruncul în mâinile sale, a zis cu tânguire: „Vai mie, ticălosului şi lepădatului, eu cu adevărat primesc cele vrednice după faptele mele. Iar acest amărât prunc pentru ce să moară lângă mine?" Deci a început a cere lapte de la păstori şi a hrăni pe prunc, ca un adevărat tată. Dar nu era destul nevinovatului Marin ca să pătimească în toate zilele frigul şi zăduful, ruşinea şi lipsa, ci şi pruncul îi făcea nu puţină mâhnire şi supărare, plângând şi întinându-i hainele. Şi aşa a petrecut trei ani într-o pătimire rea ca aceea, răbdând şi mulţumind lui Dumnezeu, iar după trei ani le-a fost milă fraţilor de Marin şi, adunându-se toţi, au mers la egumen, zicându-i: „Cinstite părinte, destul este fratelui Marin pocăinţa pe care a suferit-o. Ne rugăm ţie să-l primeşti iarăşi în mănăstire, mai ales că înaintea tuturor şi-a mărturisit greşeala sa".

Egumenul, nevrând să-i asculte şi nevoind să primească pe Marin în mănăstire, au început iarăşi monahii a-i zice: „De nu vei primi pe fratele Marin iarăşi în mănăstire, o, părinte, apoi şi noi toţi ne vom duce. Cum putem să ne rugăm lui Dumnezeu să ne ierte greşelile noastre, dacă noi nu iertăm fratelui nostru care pătimeşte de trei ani înaintea porţii, fără de acoperământ". Nişte cuvinte ca acestea auzindu-le egumenul de la monahi, le-a zis lor: „Cu adevărat, pentru păcatul pe care l-a făcut Marin nu este vrednic să intre aici, dar

pentru dragostea şi rugăciunile voastre îl voi primi". Deci, chemând pe Marin înaintea tuturor, i-a zis: „Frate, nu eşti vrednic să stai la locul cel dintâi între fraţi, pentru păcatul cel făcut de tine, dar pentru dragostea fraţilor celor ce mă roagă, te voi primi în locul cel mai de pe urmă şi să fii decât toţi mai pe urmă". Atunci Marin a început a grăi către egumenul cu lacrimi: „Şi acesta mare lucru este, prea cinstite părinte, că-mi porunceşti să intru înăuntrul mănăstirii, ca să mă învrednicesc a sluji sfinţilor mei părinţi".

Astfel egumenul, primind iarăşi pe Marin, îi poruncea să facă cele mai proaste şi mai de pe urmă lucruri mănăstireşti. Iar el pe toate acelea le săvârşea cu mare sârguinţă şi frică, cu inima înfrântă şi cu duh smerit. Dar avea cu sine Marin şi pe prunc, care, umblând după el, striga: „Tată, tată". Şi cerea hrana cea trebuincioasă lui. Pentru aceea, nu numai cu alte nevoi şi rele pătimiri era strâmtorat Marin, ci se îngrijea şi pentru hrănirea pruncului, care mai pe urmă, venind în vârstă potrivită, a sporit bine întru smerenie şi întru ascultare cu rugăciunile celui ce părea tatăl său. Şi era drag tuturor pentru faptele sale bune. Apoi l-a învrednicit rânduielii monahiceşti. Însă toate acestea au fost după moartea fericitului Marin, al cărui sfârşit a fost astfel:

După o năpastă ca aceasta şi după atâtea primejdii şi rele pătimiri, văzând Hristos Domnul credinţa şi răbdarea miresei Sale, care în chip bărbătesc bine i-a plăcut Lui, apoi voind să o mângâie după necazuri şi după osteneli să o odihnească, a luat-o pe ea în veşnicele lăcaşuri ale Raiului, în cămara cea cerească, neştiind nimeni, pentru că a murit în chilia sa şi nimeni nu ştia de dânsa. Apoi, văzând egumenul că fratele Marin de trei zile nu vine nici la cântarea bisericească, nici la slujba mănăstirească, a întrebat pe fraţi, zicând: „Unde este părintele Marin, că trei zile au trecut de când nu-l văd? Totdeauna venea întâi, iar acum nu-l vedem. Mergeţi în chilia lui ca să vedeţi, oare n-a căzut în vreo boală?"

Atunci s-au dus fraţii şi au aflat pe Marin răposat întru Domnul şi pruncul şezând lângă dânsul, plângând. Fraţii, degrabă alergând, au spus egumenului: „Fratele Marin a adormit". Egumenul, auzind aceasta, s-a mirat şi a zis: „Cum a ieşit sufletul lui? Ce răspuns va da lui Dumnezeu de păcatul său?" Apoi a poruncit să îngrijească trupul lui după obicei. Şi, pregătind fraţii trupul lui Marin pentru îngropare, l-au aflat că a fost femeie cu firea, apoi, spăimântându-se, începură toţi cu un glas a striga : „Doamne miluieşte".

Egumenul, auzind strigarea fraţilor, se mira şi a întrebat: „Ce este aceasta?" Iar ei au răspuns cu mirare: „Fratele nostru Marin este

femeie cu firea". Alergând egumenul şi văzând lucrul cel minunat şi neaşteptat, s-a aruncat la picioarele sfintei şi, cu multe lacrimi, striga: „Iartă-mă, Doamne, Iisuse Hristoase, că am greşit întru neştiinţă, mâhnind atât de mult pe sfânta şi curata mireasa ta". Şi iarăşi, căzând la sfintele ei moaşte, striga: „Aici să mor la cinstitele tale picioare, până ce voi câştiga iertarea greşelilor mele, cu care am greşit, o, sfânto". Astfel plângând el mult şi tânguindu-se, a venit un glas de sus, zicându-i: „De ai fi făcut aceea întru ştiinţă, nu s-ar ierta ţie, dar de vreme ce, neştiind, ai greşit, iertate sunt greşelile tale". Atunci, sculându-se egumenul de la cinstitele ei moaşte, a trimis îndată după omul care adusese copilul, zicând: „Vino la noi degrab, căci am trebuinţă să-ţi spun ceva". Venind acela în mănăstire, egumenul a zis: „Fratele Marin a murit". El a răspuns: „Dumnezeu să-i ierte păcatul pe care l-a făcut fiicei mele". Egumenul i-a zis: „Pocăieşte-te, o, frate, căci ai greşit înaintea lui Dumnezeu şi pe mine m-ai înşelat cu cuvintele tale că am greşit şi eu prin tine, căci Marin este cu adevărat femeie". Auzind acestea, omul s-a înspăimântat şi tăcea ca un mut. Iar egumenul, luându-l de mână, l-a dus la locul unde zăcea sfântul trup al fericitei Maria, cel cu cinste îngrijit şi i-a arătat că este parte femeiască şi fără de vină năpăstuită pentru prihănirea fiicei lui.

Atunci omul, văzând acea minune neaşteptată, a început a plânge şi a se tângui. Apoi, egumenul cu monahii, cântând cele de deasupra gropii, au pus cu cinste curatul şi feciorescul trup al nevinovatei mirese a lui Hristos în mănăstire, la loc cinstit. După aceea, a venit fiica gazdei, muncită de diavol şi a mărturisit tot adevărul, înaintea tuturor, spunând cine a amăgit-o pe ea şi a îngreuiat-o şi cum i-a poruncit să clevetească pe tânărul monah, adică pe fecioara pe care toţi o socoteau că este parte bărbătească.

Iar după ce aduseră pe cea îndrăcită la mormântul Sfintei Maria, îndată a ieşit dintr-însa diavolul şi s-a tămăduit femeia din ceasul acela. Atunci toţi, văzând acea minune, au preamărit pe milostivul Dumnezeu, pentru darul Lui cel minunat şi pentru răbdarea Sfintei Maria, roaba Lui, care a petrecut până la moarte, nearătând nimănui taina că este femeie şi cum a răbdat năpastă şi multe rele pătimiri, pentru împărăţia cerurilor.

Deci şi noi, o, iubiţi fraţi, să urmăm bărbăţiei, statorniciei şi răbdării ei, ca să aflăm milostivire şi dar în veacul ce va să vie de la marele Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slavă şi stăpânire, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL ALEXIE, MITROPOLITUL KIEVULUI ŞI A TOATĂ RUSIA, FĂCĂTORUL DE MINUNI[4]

Sfântul Alexie, făcătorul de minuni al Rusiei, a fost de neam boieresc. Părinţii lui se numeau Teodor şi Maria şi erau din părţile Severului, din cetatea Cernigovului. El s-a născut pe vremea marelui cneaz Ioan Daniilovici, care i-a fost naş la Sfântul Botez şi-i puseră numele Elefterie. După ce a venit în cuviincioasa vârstă, părinţii l-au dat la învăţătură şi, fiind el de 12 ani, i s-a întâmplat a umbla prin pustie, unde întindea curse pentru prinderea păsărilor. Apoi, adormind, se auzi către dânsul un glas, zicând: „Alexie, pentru ce te osteneşti în deşert? Iată, te voi face vânător de oameni".

Atunci, deşteptându-se copilul din somn, nu a văzut pe nimeni şi s-a mirat de glasul ce auzise. Din ceasul acela era în mare chibzuire, nepricepând ce sfârşit are să aibă o vedenie ca aceea.

Iubind pe Dumnezeu din tinereţe, cuviosul a lăsat pe părinţii săi şi căsătoria. Apoi, dorind să slujească Stăpânului Hristos, s-a dus în Mănăstirea Sfintei dumnezeieştii Arătări (Boboteaza), din cetatea Moscova, şi s-a tuns în chipul monahicesc de egumenul Ştefan, fratele făcătorului de minuni Serghie. La tundere, îi puseră numele Alexie, cum s-a spus mai sus, când a avut vedenia visului, zicând către sine glasul acesta: în loc de vânare de păsări, vei vâna oameni.

Când s-a tuns avea 20 de ani şi a petrecut în rânduiala monahicească până la 40 de ani, slujind lui Dumnezeu cu post, cu veghere de toată noaptea şi cu neîncetate rugăciuni, încât mulţi se minunau de nevoinţa lui. Era vestit şi slăvit de toţi pentru viaţa sa îmbunătăţită, şi chiar marele cneaz al Moscovei, Simeon Ioanovici, şi mitropolitul Teognost îl iubeau foarte mult. De aceea, pentru prea multele sale fapte bune, îl puseră episcop în marea cetate Vladimir. Iar după moartea mitropolitului Teognost, marele cneaz Ioan Ioanovici, care luase domnia după fratele său Simeon, a ales cu sobornicească judecată pe Sfântul Alexie şi l-a trimis la Constantinopol spre sfinţire, la Prea Sfinţitul patriarh Filotei. Apoi l-a aşezat mitropolit al Kievului şi a toată Rusia. Deci, întorcându-se Sfântul Alexie de la Constantinopol şi luând acea mare ocârmuire a Bisericii, a început a se nevoi, adăugând osteneli peste osteneli, încât era la toţi luminător şi chip

[4] Din Prolog

turmei cu cuvântul, cu viaţa, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa şi curăţia.

În acea vreme împărăţea în Sciţia păgânul împărat Verdevir, care-şi ucisese cei 12 fraţi ai săi, fiind cumplit şi foarte nemilostiv, care voia război asupra creştinilor şi toţi se temeau de el. Sfântul Alexie, fiind rugat de marele cneaz Ioan, s-a dus în tabără la Verdevir şi, potolind mânia lui cu blânde cuvinte, a mijlocit pace creştinilor şi s-a întors iarăşi la Moscova, la scaunul său. Căci, din cauza războaielor dese şi a năvălirilor barbare, se mutase acolo scaunul mitropoliei de către Sfântul Petru, mitropolitul Kievului. După aceasta a ridicat o biserică în numele Domnului nostru Iisus Hristos, adică a Chipului celui nefăcut de mâini. Apoi a aşezat mănăstire şi a alcătuit într-însa viaţă de obşte, încredinţând egumenia lui Andronic, ucenicul Sfântului Serghie, făcătorul de minuni; după aceea a ridicat şi multe alte biserici prin alte cetăţi şi locuri.

Deci străbătea despre dânsul cinstea cea mare, nu numai între credincioşi, dar şi între necredincioşii agareni, care nu auziseră de Hristos. Dar păgânul împărat Amurat, al agarenilor, avea pe împărătească oarbă de trei ani şi, auzind de Sfântul Alexie şi de câte face Dumnezeu prin rugăciunea lui, a trimis la marele cneaz Dimitrie Ioanovici şi l-a rugat să trimită la dânsul pe omul lui Dumnezeu, Alexie, ca să se roage pentru împărăteasa lui şi să-i dea vedere, zicând: „De se va tămădui împărăteasa mea prin rugăciunea aceluia, vei avea pace cu mine, iar de nu-l vei trimite, apoi cu sabie şi cu foc îţi voi prăda ţara".

Primind o scrisoare ca aceasta de la acel împărat şi ajungând în cetatea Moscovei, Sfântul Alexie socotea greu lucrul acela, zicând că este mai presus de puterea sa. Însă, rugându-l marele cneaz Dimitrie, a binevoit să meargă în pământul agarenilor; dar mai întâi a făcut rugăciune cu tot clerul în biserica cea mare, sobornicească, a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

Săvârşind rugăciunile sale acest mare arhiereu al lui Dumnezeu, s-a aprins o lumânare singură la mormântul Sfântului Petru, făcătorul de minuni, şi priveau toţi. Din această întâmplare Sfântul Alexie a luat încredinţare despre ajutorul lui Dumnezeu care îi gătea calea cea cu bună sporire. Luând o părticică de ceară din lumânarea care se aprinsese de la sine, a făcut o lumânărică şi a pornit pe cale cu sfinţitul cler, punându-şi nădejdea în Dumnezeu cu neîndoire. Dar mai înainte de a ajunge sfântul în cetatea agarenilor, împărăteasa a văzut în vedenie pe arhiereul lui Dumnezeu, Alexie, venind cu toţi preoţii în veşminte arhiereşti. Deşteptându-se din somn, a poruncit ca

îndată să se gătească veşminte de mare preţ arhiereului şi preoţilor, după cum văzuse în vis.

Deci, apropiindu-se sfântul, l-a întâmpinat împăratul agarenilor cu mare cinste şi l-a dus în palatele sale. Iar arhiereul lui Dumnezeu, Alexie, începând cântarea, a poruncit să aprindă lumânarea făcută din ceara luată de la lumânarea care se aprinsese singură la mormântul Sfântului Petru şi, după multă rugăciune, a stropit pe împărăteasa cea oarbă cu apă sfinţită şi îndată împărăteasa a văzut bine din ceasul acela. Atunci împăratul cu boierii săi şi cu toţi câţi erau acolo s-au mirat foarte de acea minune preaslăvită şi înălţau laude lui Dumnezeu, apoi, cinstind împăratul pe Sfântul Alexie şi pe cei ce erau cu dânsul, i-a eliberat cu cinste şi cu daruri multe, la ale lor cu pace.

Întorcându-se de acolo, Sfântul Alexie a ridicat o biserică de piatră înăuntrul cetăţii Moscova, în numele Sfântului Arhanghel Mihail, în amintirea cinstitei şi slăvitei lui minuni, ce s-a făcut odată în Hone. Apoi a întemeiat o mănăstire, care până acum se cheamă «Minune» şi a poruncit ca într-acea biserică să-l pună după moartea sa. Încă şi alte multe lucruri de mirare făcând întru slava lui Dumnezeu şi păstorind turma oilor lui Hristos celor bine cuvântătoare, s-a apropiat de fericitul său sfârşit, în adânci bătrâneţi.

Cunoscând plecarea sa către Dumnezeu, a săvârşit slujba cea dumnezeiască şi s-a împărtăşit cu Sfintele Taine. Apoi, dând pace voievodului şi poporului în sărutarea cea de pe urmă tuturor, s-a dus către Domnul, în anul 6886 (1378 d.Hr.) în 12 zile ale lunii februarie. A petrecut în arhierie 24 de ani, iar vârsta lui era de 85 de ani. Şi-l îngropară cu cinste, în biserica Sfântului Arhanghel Mihail, cea zidită de el în hotarele Bunei Vestiri a Preacuratei Fecioare, Născătoare de Dumnezeu. După mulţi ani s-au găsit sfintele şi mult tămăduitoarele lui moaşte întregi, iar veşmintele nestricate, ca îmbrăcate de ieri. După aceasta, a fost adus Sfântul Alexie în biserica cea zidită în numele lui, în care şi până acum izvorăsc multe tămăduiri din sfintele lui moaşte, ca din izvor, şi se dă ajutor tuturor celor care cu credinţă cer sfintele lui rugăciuni, cu darul lui Dumnezeu şi al Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A TREISPREZECEA

CUVIOSUL MARTINIAN PĂTIMITORUL [1]

Aproape de cetatea Cezareei Palestinei este un munte care se numeşte "locul Corabiei", în care s-au nevoit mulţi vieţuitori în pustie. Într-acela a fost şi fericitul şi vrednicul de laude Sfântul Martinian, monahul, cel plin de dumnezeiescul har şi care din copilărie bine s-a deprins cu viaţa monahicească pentru că, din tinereţe iubind pe Dumnezeu, în mare nevoinţă a intrat, luptând asupra vrăjmaşului. El era tânăr şi frumos cu trupul, având 18 ani. Atunci a lăsat cetatea, pe cei ce locuiau într-însa şi toată gâlceava lumească şi a mers în acel munte, la viaţă liniştită şi pustnicească, şi acolo a petrecut 25 de ani, având viaţă îngerească. De aceea s-a învrednicit a lua de la Dumnezeu darul tămăduirii şi mulţi se tămăduiau de multe nevoinţe cu sfintele lui rugăciuni. Chiar şi cei ce erau îndrăciţi, venind la dânsul în munte, se izbăveau de muncirea diavolească. Şi multe alte minuni făcea el, ascultând Dumnezeu rugăciunile plăcutului Său. Deci sporea fericitul Martinian din zi în zi în nevoinţele sale cele frumoase şi în toate părţile ieşise vestea despre sfânta viaţă a îmbună-tăţitului bărbat şi, toţi cei ce auzeau, veneau la dânsul pentru folos.

Iar vrăjmaşul diavol, care urăşte neamul omenesc, n-a suferit să vadă pe tânărul monah care avea fapte bune. Mai întâi a început a aduce asupra lui felurite ispite şi cu năluciri în multe chipuri îl înfricoşa. Apoi a ascuţit asupra lui arma cea veche, prin care a izgonit pe Adam din Rai, vrând ca şi pe acesta să-l izgonească din viaţa cea pustnicească, liniştită, şi de la scopul cel bun să-l împiedice. Deci într-una din zile, fericitul Martinian cântând psaltirea, diavolul s-a închipuit în balaur mare şi, băgându-se sub peretele chiliei, a

---

[1] După Sfântul Simeon Metafrast

început a săpa pământul cu dinadinsul, vrând să sape pe dedesubt peretele şi să răstoarne chilia peste sfânt.

Fericitul, fără frică şi fără tulburare, săvârşind cântarea, s-a plecat peste ferăstruie şi a zis către acel balaur: „Cu adevărat se cuvine să te târăşti pe pământ. Pentru ce te osteneşti tu în deşert, o, ticălosule, fiindcă pe mine nu mă înfricoşează nălucirile tale, de vreme ce am pe Domnul meu Iisus Hristos, Care-mi ajută şi, biruind înfricoşările, calcă puterea ta". Diavolul, auzind acestea, s-a prefăcut în vifor întunecos şi, fugind, zicea: „Aşteaptă, aşteaptă că ştiu eu cum te voi surpa, că am asupra ta un meşteşug prin care, ca pe un robit, te voi răpi, şi-ţi voi spulbera nădejdea ta. Apoi voi aduce asupra ta o ispită pe care tu nu o vei putea suferi în chilia ta, te voi izgoni şi te voi îndepărta ca pe o frunză purtată de vânt; atunci voi vedea cine Îţi va ajuta ţie!" Acestea zicând, diavolul a alergat de la el.

Iar bărbatul cel tare, Sfântul Martinian, atât era de paşnic în sine şi de nefricos, ca şi cum n-ar fi văzut nici o nălucire. Ci liniştit se veselea şi lăuda pe Dumnezeu, îndeletnicindu-se cu gândirea de Dumnezeu şi cu înţelegerea dumnezeieştilor cuvinte, prin citirea cărţilor. Iar după aceasta, s-a întâmplat că, umblând nişte oameni prin cetatea Cezareei vorbeau între dânşii despre viaţa fericitului Martinian, cea plină de fapte bune, se mirau prea mult de bărbăţia şi de răbdarea lui. Dar o femeie desfrânată, auzind cuvintele lor şi îndemnată fiind de diavol, s-a apropiat de dânşii, zicând: „Cine este acela de care vă miraţi voi, care sunt isprăvile şi cum este viaţa lui? Pe acesta, de voi vrea, ca pe o frunză din copac îl voi scutura. Care este scornirea laudei lui? Că s-a închis ca o fiară în pustie, neputând să rabde în cetate poftele trupeşti şi smintelile? Ce minune este aceasta că este fără patimă? Căci nu vede femeie niciodată. Însă, să ştiţi toţi că, nefiind foc, nu arde fânul. Dar de s-ar pune lângă foc şi nu s-ar arde, atunci ar fi lucru mare şi vrednic de mirare. Aşa şi de dânsul se cuvine a zice: de voi merge eu la dânsul şi mă va vedea, iar el nu se va clătina, nici nu se va sminti de mine, nici se va răpi gândul lui la podoaba mea, atunci va fi minunat, nu numai înaintea oamenilor, ci şi înaintea lui Dumnezeu şi a îngerilor Lui".

Acestea zicându-le şi cu bărbaţii aceia făcând rămăşag pentru lucrul acesta, s-a dus la casa sa. Apoi, dezbrăcându-se de podoabele cele desfrânate, s-a îmbrăcat în haine proaste şi rupte şi a pus trenţe vechi pe calul său; după aceea s-a încins cu o sabie şi, luând o traistă, a pus într-însa toate podoabele sale cele frumoase, hainele cele de mult preţ, salbele, inelele cele de aur, mărgelele şi altele cu care se amăgesc ochii şi minţile celor tineri, şi a ieşit seara din cetate,

ducându-se la muntele cel pustiu în care locuia cuviosul, fiind vânt cu furtună şi ploaie mare în noaptea aceea.

Iar când s-a apropiat femeia aceea de chilia lui Martinian, a început cu glas umilit şi cu suspinuri a se ruga de dânsul, zicând: „Miluieşte-mă, robul lui Dumnezeu, şi nu mă lăsa pe mine, ticăloasa, spre mâncarea fiarelor, că am rătăcit pe drum şi am căzut în pustia aceasta şi nu ştiu unde voi merge. Nu mă trece cu vederea, că sunt într-atâta primejdie şi nu te îngreţoşa de mine păcătoasa, că şi eu sunt a lui Dumnezeu zidire. Mă rog sfinţiei tale nu mă lepăda pe mine, rătăcita, cinstite şi sfinte părinte!”

Acestea şi mai multe grăind ea cu plângere şi cu suspinuri, Martinian a deschis fereastra şi, privind, a văzut-o într-o îmbrăcăminte ruptă şi udată de ploaie, apoi clătindu-se cu mintea, a zis în sine: „Vai mie, ticălosul păcătos, iată cum îmi stă de faţă ispita, ca ori de porunca lui Dumnezeu să ascult, Care zice să fim milostivi, sau din monahiceasca mea făgăduinţă să cad. Pentru că de nu voi primi în chilie pe femeia aceasta ce este în primejdie, fiarele o vor mânca, sau de răceală mare de va muri, voi îngreuna sufletul meu şi voi fi ca un ucigaş. Iar de o voi primi pe ea, mă tem să nu fiu ispitit, şi atunci îmi voi îngreuna sufletul şi trupul şi mă voi arăta necurat înaintea Domnului meu. Deci nu ştiu ce să fac”. Şi întinzându-şi mâinile spre cer, a zis: „Spre Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu mă ruşinezi în veac, nici să-şi râdă de mine vrăjmaşii mei; nu mă lăsa să fiu ispitit şi stăpânit de înşelătorul şi vicleanul diavol, ci, precum voieşti, păzeşte-mă în ceasul acesta cu mâna Ta cea tare, acoperă-mă de asupririle vrăjmaşului, că binecuvântat eşti în veci”.

Astfel rugându-se, a deschis uşa şi a primit-o înăuntru, apoi, aprinzând foc, a poruncit să se învelească şi, aducând finice, i-a dat să mănânce, pentru că erau doi finici afară de chilia lui, şi a zis către dânsa: „Femeie, mănâncă şi te încălzeşte aici, iar mâine dimineaţă să te duci în pace”. Apoi, lăsând-o în cea mai dinafară chilie, el a intrat în cea dinăuntru şi a închis uşa. Apoi cântând psalmi în ceasul al treilea din noapte şi rugându-se, s-a culcat pe pământ după obicei. Şi în acea noapte l-a tulburat satana foarte mult cu pofta trupească. Iar femeia, sculându-se la miezul nopţii, a scos toate podoabele sale din traistă şi s-a împodobit spre înşelarea sfântului, iar cele rupte le-a pus în traistă şi aştepta până ce va ieşi la dânsa Martinian.

Deci, făcându-se ziuă, a ieşit sfântul din chilia sa cea mai dinăuntru, vrând să libereze pe femeie ca să se ducă la locul său. Dar, văzând-o împodobită, nu a cunoscut-o, şi, spăimântându-se, tăcea. După aceea a zis către dânsa: „Cine eşti tu şi de unde ai venit,

şi ce este acest chip diavolesc ce văd la tine?" Iar ea, răspunzând, i-a zis lui: „Eu sunt, stăpâne al meu". Zis-a ei sfântul: „Pentru care pricină ţi-ai schimbat îmbrăcămintea? Cu cea de aseară păreai mai săracă, acum eşti luxoasă". Femeia i-a zis: „Eu, stăpâne al meu, sunt din Cezareea Palestinei şi, auzind de tinereţile tale, de frumuseţea ta trupească şi de buna podoabă a feţei tale, iar inima mea fiind foarte aprinsă de dorinţa ta, am venit să te văd şi să mă satur de frumuseţea ta, căci nu în deşert am suferit atâta cale, ci într-adins am venit pentru tine. Ce este atâta înfrânare şi pentru ce trupurile voastre le obosiţi cu postul cel mare? În ce cărţi scrie să nu mănânci, nici să bei şi să nu ai femeie după lege? Chiar Apostolul Pavel a zis: *Cinstită este nunta şi patul neîntinat*. Care din prooroci nu s-a însoţit cu femeie şi nu s-a arătat moştenitor Împărăţiei cerului? Enoh cel mare şi minunat, oare nu fiind însurat s-a ridicat spre cer şi n-a văzut moartea până astăzi? Asemenea şi minunatul Avraam, oare n-a avut trei femei şi s-a numit prieten al lui Dumnezeu şi s-a învrednicit a primi pe Dumnezeu în trei feţe în cortul său? Isaac oare n-a avut femeie şi s-a făcut chip al lui Hristos? Iacov oare n-a avut două femei şi a putut cu îngerul a se lupta, iar pe Dumnezeu L-a văzut faţă către faţă? Moise cel mare, capul proorocilor şi slujitorul lui Dumnezeu, oare n-a avut femeie şi n-a vorbit cu Dumnezeu? Apoi neamul evreiesc l-a eliberat din mânia cea amară a Egiptului şi s-a învrednicit Împărăţiei cerului. Asemenea David, ceilalţi prooroci şi sfinţii bărbaţi, însoţindu-se cu legiuita căsătorie şi născând fii, s-au sălăşluit în cereasca împărăţie".

Astfel grăind şi fericitul slăbind, l-a luat de mâini şi a început a-l trage spre prăpastia pierzării, tulburându-i gândul cel bun. Iar Martinian i-a răspuns: „Dacă te voi lua de femeie, unde te voi duce şi cu ce te voi hrăni, neavând nimic? Căci eu, precum vezi, necâştigând nimic, viaţa mea este lipsită şi astfel am petrecut toate zilele vieţii mele până acum". Femeia răspunse: „Domnul meu, să te învoieşti să fii cu mine şi să mă îndulcesc de tinereţile tale; iar despre cele de trebuinţă pentru viaţa noastră nu te îngriji, că am eu casă şi averi, aur şi argint, slugi şi slujnice şi peste toate te voi face stăpân".

Grăind acestea femeia, sau mai bine zis diavolul, care de la început este ucigaş de oameni, vorbind prin buzele ei şi amăgind pe Sfântul Martinian, el a început a se aprinde de pofta trupească şi a se învoi cu dânsa. Apoi începu a vorbi despre păcat, cum să-l săvârşească. Deci a zis către dânsa: „Femeie, aşteaptă puţin, căci unii au obicei a veni la mine pentru binecuvântare! Mă duc să mă uit în cale, ca nu cumva să vină cineva şi să ne vadă făcând fapta aceasta,

căci dacă nu putem să tăinuim înaintea lui Dumnezeu păcatul nostru, apoi cel puţin de oameni să-l tăinuim, ca să nu fim de vorbă şi de ocară". Zicând acestea, a ieşit din chilie şi, stând pe o piatră înaltă ce era acolo, privea spre cale cu dinadinsul.

Dar iubitorul de oameni, Dumnezeu, Cel ce nu voieşte pierzarea nimănui, n-a trecut cu vederea ostenelile lui făcute din tinereţe şi nu i-a defăimat rugăciunile, ci i-a ajutat şi i-a schimbat inima de la gândul cel rău spre cel bun; deci, pogorându-se el de pe piatră, a găsit nişte vreascuri uscate pe care, luându-le, le-a dus în chilie, le-a pus în mijloc şi le-a dat foc şi, făcându-se flacără mare, şi-a scos încălţămintea şi, sărind a stat în mijlocul focului, apoi a început a-şi arde trupul; deci, arzându-se foarte şi durându-l picioarele, a ieşit din foc şi, ca şi cum certându-se pe sine, zicea: „Ce, Martiniane, nu-ţi place să te arzi în focul acesta vremelnic şi în această cumplită muncire? Dacă vei putea să-l suferi, apoi apropie-te şi de femeia aceasta, pentru că ea, şi printr-însa diavolul, îţi mijloceşte focul cel veşnic. Dar nu este ea vinovată, ci vechiul vrăjmaş, care a îndemnat-o asupra ta, vrând să se împotrivească voinţei tale celei bune. Gândeşte-te la munca aceea, sărace Martiniane, şi să ai în minte focul cel veşnic, pentru că acest foc vremelnic se stinge cu apă, şi când arde, lumina este într-însul, iar focul cel veşnic nu are strălucire şi toate râurile şi mările ce sunt sub cer nu-l vor putea stinge. De poţi răbda focul cel nestins, apropie-te de femeie şi săvârşeşte păcatul".

Acestea le grăia către sine, aducându-şi aminte de veşnica muncă. Apoi, slăbindu-l puţin durerile, a sărit iarăşi în foc şi stând în mijloc se ardea foarte, până ce nu-i mai era cu putinţă să rabde mai mult. Atunci, ieşind din foc, a căzut la pământ şi, suspinând din toată inima, a zis cu lacrimi către Dumnezeu: „Doamne, Dumnezeul meu, fii milostiv mie păcătosului, iartă robia minţii mele şi învoirea către păcat. Tu, Care cerci inimile şi rărunchii, ştii inima mea că Te-am iubit din tinereţile mele şi pentru Tine mi-am dat trupul în focul acesta. Iartă-mă, Stăpânul meu, Doamne, Tu, fiind bun şi milostiv, eşti binecuvântat în veci". Acestea le grăia zăcând la pământ, pentru că nu putea să stea de cumplita ardere a focului. Apoi a început a cânta: *Cât este de bun Dumnezeul lui Israel celor drepţi la inimă, iar mie puţin de nu mi-au alunecat picioarele, puţin de nu s-au rătăcit paşii mei*.

Iar femeia, văzând ceea ce făcea şi privind la fericitul cum îşi dădea trupul focului pentru mântuirea sa, a venit şi ea întru cunoştinţa răutăţii sale şi, ca din somn, s-a deşteptat. Deci, dezbrăcând hainele

cele scumpe şi toate podoabele sale, le-a aruncat în foc şi, luând pe dânsa zdrenţele, a căzut la picioarele Sfântului Martinian şi a început a grăi cu lacrimi: „Iartă-mă, robul lui Dumnezeu, pe mine păcătoasa şi ticăloasa, pentru că tu ştii, stăpâne, că multe sunt meşteşugurile şi amăgirile diavolului. Acela m-a amăgit şi m-a îndemnat să vin asupra ta. Deci, roagă-te pentru mine, cuvioase, ca prin rugăciunile tale să se mântuiască sufletul meu cel păcătos şi aceasta s-o ştii cu încredinţare, o, părinte, că de acum nu mă voi mai întoarce în cetatea mea, nici nu voi mai intra în casa mea, nici nu voi mai vedea pe cineva din neamul meu, nici la lucrurile mele cele rele nu mă voi mai întoarce, ci mă voi mântui. Încă să mai ştii şi aceasta, stăpâne, că în ce chip m-a îndemnat diavolul a lupta asupra ta, aşa şi eu păcătoasa mă voi înarma asupra lui, cu numele Domnului Iisus Hristos şi-l voi ruşina. Pentru că înşelătorul, ridicându-mă asupra ta, m-a răsculat asupra lui însuşi şi, voind ca prin mine să te biruiască, va fi biruit el de către mine, cu ajutorul Stăpânului nostru, Care şi pe desfrânate le primeşte la pocăinţă”.

Acestea grăind, vărsa neîncetat lacrimi din ochi. Iar fericitul i-a răspuns: „Domnul şi Dumnezeul meu să te ierte de păcate, o, femeie. Mergi în pace şi, precum ai zis, nevoieşte-te pentru mântuirea ta, osteneşte-te asupra patimilor, prin pocăinţă, ca astfel să poţi ruşina pe cel viclean”. Iar ea a grăit lui: „Mă rog ţie să mă povăţuieşti la mântuire. Spune-mi unde să mă duc ca să mă pocăiesc?” El i-a răspuns: „Mergi la Betleem şi caută pe o sfântă fecioară, anume Paulina, care a zidit acolo o sfântă biserică şi, mergând la dânsa, să-i spui toate cele ce ţi s-au întâmplat şi la dânsa poţi să te mântuieşti!” Femeia s-a sculat, s-a închinat şi a zis lui: „Roagă-te, părinte, pentru mine, păcătoasa!”

Sfântul s-a ridicat de la pământ cu multă durere trupească, i-a dat puţine finice pentru cale, a scos-o din chilie, i-a arătat calea care duce spre Ierusalim şi i-a zis: „Mergi cu pace, femeie, şi mântuieşte-ţi sufletul, nevoindu-te prin pocăinţă, şi vezi să nu te mai întorci înapoi, pentru că nimeni, punând mâna pe plug şi căutând înapoi, nu este îndreptat în împărăţia lui Dumnezeu. Singură deci să iei aminte ca să nu fii batjocorită iarăşi de vrăjmaş, ci, neslăbindu-te, să petreci întru pocăinţă, pentru că Dumnezeu primeşte pe cei ce se pocăiesc”. Ea, auzind acestea, mai mult şi-a lungit plângerea, zicând: „Nădăj-duiesc şi eu spre Acela spre Care au nădăjduit neamurile şi nu s-au ruşinat. Nădăjduiesc că de acum diavolul nu va mai avea parte de mine”. Fericitul Martinian, însemnând-o cu semnul crucii, i-a zis: „Domnul Dumnezeul meu să-ţi păzească sufletul şi să te ferească până la

sfârşit". Astfel femeia, închinându-se robului lui Dumnezeu, s-a dus, iar sfântul, întorcându-se în chilia sa, a căzut la pământ, suspinând şi rugându-se.

Iar ea mergea plângând şi rugându-se lui Dumnezeu ca s-o povăţuiască la mântuire. Mergând o zi, a sosit noaptea şi, neputând să treacă lăţimea pustiei şi lungimea căii, a rămas la un loc unde a înserat. Dimineaţa, sculându-se, iarăşi mergea tânguindu-se şi rugându-se şi a ajuns la Betleem seara, foarte târziu, unde a intrat în mănăstirea fecioarei Paulina, căreia, închinându-se, i-a spus cu de-amănuntul toate cele ce făcuse. Paulina, auzind acestea, a preamărit pe iubitorul de oameni Dumnezeu şi a primit-o tânguindu-se. Apoi în toate zilele o învăţa pe ea, povăţuind-o la mântuire. Iar ea atât de mult se nevoia în postire, încât de multe ori fericita Paulina îi spunea: „Cruţă-ţi trupul tău, fiică, ca să nu slăbească, ci să ai nevoinţă până la sfârşit". Dar ea mai mult petrecea întru pustniceştile osteneli. La sfârşitul zilelor sale, fericita Zoe – că astfel era numele ei – a cerut de la Dumnezeu acest dar, ca să o încredinţeze dacă este primită pocăinţa ei. Iar iubitorul de oameni Dumnezeu, spre încredinţarea milei sale, i-a dat darul tămăduirii.

Într-una din zile o femeie pe care o dureau cumplit ochii, a venit în mănăstire să câştige tămăduire. Iar fericita Paulina, vrând să încerce pocăinţa Zoei, i-a zis: „Roagă-te, fiică, pentru această femeie, că doar prin rugăciunile tale Domnul îi va da tămăduire". Deci, rugându-se Zoe pentru cea bolnavă, în puţine zile i-a tămăduit ochii şi aceea s-a făcut călugăriţă în mănăstirea lor. Iar fericita Zoe a împlinit 12 ani în pocăinţă şi a adormit cu pace întru Domnul. Dar în toţi anii întoar-cerii sale n-a băut nici vin, nici a gustat unt, nici poame, fără numai pâine şi apă, uneori după două zile. Apoi odihna ei era pe pământul gol. Aceasta era nevoinţa sfintei şi astfel a fost sfârşitul ei. Acum iarăşi să ne întoarcem la minunata povestire a Cuviosului Martinian.

Fericitul Martinian, după şapte luni, abia tămăduindu-se de rănile ce i se făcuseră din arderea focului, a început a gândi în sine, zicând: „De nu mă voi duce de aici în loc neştiut, nu mă va lăsa vicleanul vrăjmaş şi nu-mi va da odihnă. Drept aceea, de acum mi se cuvine ca în locul acela să locuiesc, unde va fi cu neputinţă să vină parte femeiască". Astfel gândind, s-a sculat şi s-a rugat, zicând: „Stăpâne al cerului şi al pământului şi Făcătorule al mării, dă-mi cele folositoare, nu mă părăsi pe mine şi nu lăsa sufletul meu să piară până în sfârşit, ci ajută-mă, Doamne, Dumnezeul puterilor, şi fii mie cale, viaţă, toiag, traistă şi pâine!" Acestea zicând şi îngrădindu-se cu semnul crucii, a ieşit din chilia sa şi a mers la mare.

Văzându-l diavolul ieşind, a strigat: „Îmbărbătează-se puterile mele şi să fie numele meu luminat, că am putut a te birui, de vreme ce din chilie te-am izgonit şi trupul tău cu foc ţi-am ars şi rob te-am făcut". Apoi iarăşi a zis: „Ce, Martiniane, fugi de aici? Oriunde vei merge te voi goni de pretutindeni. Oriunde ai voi să locuieşti, nu te voi lăsa până ce desăvârşit te voi birui şi netrebnic te voi face". Iar fericitul i-a răspuns: „Neputinciosule, ticălosule, oare ţi se pare că tu m-ai gonit din preajma ta, sau socoteşti că lenevindu-mă am ieşit? Nu, ci pentru aceea am ieşit, ca pe tine mai mult să te biruiesc". Şi iarăşi i-a zis: „Dacă nu-ţi ajunge cea dintâi şi a doua ispită, ce ai adus asupra mea, apoi vino şi a treia oară cu meşteşugul tău şi de câte ori vei vrea. Căci lucrarea ta cea vicleană am stricat-o cu ajutorul lui Dumnezeu, Căruia I-am şi adus pătimirea mea. Drept aceea şi femeia pe care tu ai îndemnat-o asupra mea, te socoteşte acum ca pe un fum şi nor, spre a călca necuratele şi cu meşteşug puterile tale. Să nu îndrăzneşti de acum înainte să te apropii de umbra ei!" Acestea grăind sfântul, s-a depărtat diavolul de la dânsul.

Iar fericitul a început a cânta psalmul: *Să se scoale Dumnezeu şi să se risipească vrăjmaşii Lui şi să fugă de la faţa Lui cei ce-L urăsc pe Dânsul*. Acestea cântând, mergea spre calea ce ducea la mare. Apoi, sosind la mal, a aflat un corăbier temător de Dumnezeu şi, apropiindu-se, i-a zis: „Frate, nu ştii vreo insulă mică undeva, în mijlocul mării, în care nimeni nu locuieşte?" Corăbierul i-a zis: „Pentru ce întrebi de aceasta şi ce voieşti?" Fericitul i-a răspuns: „Vreau să mă depărtez de lumea cea deşartă şi să mă liniştesc, dar nu aflu loc în care să mă liniştesc, să mă odihnesc şi să scap de smintelile diavolului". Iar el a zis: „Este un loc înfricoşat în mijlocul mării, adică o piatră, de pe care nu se poate vedea nicidecum uscatul". Fericitul a răspuns: „Un loc ca acela mult iubesc şi doresc şi o petrecere ca aceea, unde n-ar putea să vină parte femeiască". Zis-a lui corăbierul: „Şi de unde vei avea hrana ta?" Iar fericitul i-a zis: „Aşezământ voi pune între mine şi tine, ca tu să-mi aduci hrană, iar eu mă voi ruga lui Dumnezeu pentru tine. Deci să-mi aduci stâlpări de finic ca să lucrez cu mâinile mele împletituri, iar tu, luând lucrul mâinilor mele, îl vei vinde şi pentru acela, cumpărând pâine, îmi vei aduce. Asemenea îmi vei aduce apă într-un vas şi vei veni de 2-3 ori pe an, aducându-mi pâine şi apă".

Acestea auzind, corăbierul a înţeles că bărbatul întâlnit este duhovnicesc şi a făgăduit să-i facă toate voile. Deci, suindu-se cu dânsul în corăbioară, au plutit spre acel loc. Apoi suflând vânt prielnic, au ajuns spre seară la locul acela. Fericitul, văzând locul cel

plăcut lui, s-a bucurat cu sufletul şi a lăudat pe Dumnezeu, şi pe corăbier binecuvântându-l, s-a suit pe o piatră şi a cântat: *Am aşteptat pe Domnul care a căutat spre mine şi a auzit rugăciunea mea; apoi m-a scos din groapa patimilor şi din noroi; şi a pus pe piatră picioarele mele, îndreptând paşii mei*. Sfârşind psalmul şi rugându-se, a zis corăbierului: „Mergi în pace, frate, şi adu-mi pâine, apă, stâlpări, ca să lucrez coşniţe". Corăbierul a zis: „De vei voi, îţi voi aduce şi lemne ca să-ţi faci o colibă mică". Fericitul, însă, n-a voit şi şedea pe piatră arzând de zăduful zilei şi suferind de răceala nopţii. Iar corăbierul îi aducea de 2-3 ori pe an pâine, apă, precum i-a poruncit fericitul. Deci a petrecut Cuviosul Martinian în acea viaţă, scăpând de lume, şi lăuda pe Dumnezeu ziua şi noaptea, fiind întru dumnezeiasca gândire cea neîncetată.

Iar vicleanul diavol nici acolo n-a încetat a da război asupra cuviosului, ci a început a-i face supărare. Într-o noapte, tulburându-se marea şi ridicând valurile şi înălţându-se peste capul lui ca la 15 coţi, striga diavolul: „Iată acum te voi îneca, Martiniane". Iar el fără frică i-a zis: „Neputinciosule, ticălosule, pentru ce te osteneşti nebuneşte? Căci pe mine nălucirile tale nu mă înfricoşează, nici îngrozirile tale nu mă tulbură, pentru că eu nădăjduiesc spre Domnul meu Iisus Hristos şi printr-Însul te voi ruşina desăvârşit".

Acestea zicând, a început a cânta: *Mântuieşte-mă, Dumnezeule, că a intrat apă până în sufletul meu, afundatu-m-am în noroiul adâncului mării şi viforul m-a potopit*. Sfârşind psalmul, a început a zice: „Doamne, Iisuse Hristoase, Unul Născut al Tatălui celui nevăzut, Cel Care Te-ai pogorât pe pământ pentru mântuirea noastră, Cel ce cerţi marea şi porunceşti vânturilor şi toate ascultă de frica Ta; ascultă-mă, Stăpâne, în ceasul acesta, potoleşte ispita ce s-a ridicat asupra mea, căci toate sunt Ţie cu putinţă, Doamne". Grăind sfântul astfel, diavolul s-a făcut nevăzut, iar fericitul a rămas fără de vătămare şi a trăit pe piatra aceea şase ani, răbdând toată nevoia văzduhului pentru mântuirea sa. Nici aşa însă n-a încetat diavolul, scornind asupra lui ispite, căci vicleanul a adus sfântului altă supărare, mai grea decât cele dinainte.

Într-una din zile, diavolul, văzând o corabie plutind pe mare, în care erau bărbaţi şi femei, a ridicat vânt şi vifor asupra acelei corăbii şi lovind-o de o piatră a spart-o, iar pe toţi cei ce se aflau în corabie i-a înecat. Numai o fecioară a putut lua o scândură şi a plutit pe ea, spre piatra aceea pe care şedea fericitul Martinian şi, apucându-se acea fecioară de piatră, a început a striga: „Miluieşte-mă, robul lui Dumnezeu, şi dă-mi mâna, mântuieşte-mă de apele acestea şi nu mă lăsa să pier în adâncul acesta".

Fericitul, văzând-o că nu are de nicăieri mântuire, a zis zâmbind: „Şi acesta este meşteşugul tău, diavole, dar nu vei birui hotărârea mea". Şi gândea în sine, zicând: „Vai mie păcătosul, că iarăşi a venit ispita înaintea sufletului meu; deci ce voi face? De nu-i voi da mâna şi nu o voi scoate din apă, apoi se va îneca şi va fi păcatul asupra sufletului meu şi ca un ucigaş voi fi eu, iar de o voi scoate, apoi nu se poate să fiu cu dânsa aici. Cu adevărat, mai cumplită îmi este această primejdie şi mai rea ispită decât cea dintâi. Pentru că de aceea puteam fugi, fiind pe pământ, iar de aceasta nu pot să scap, de vreme ce numai singur acest loc mic este în mijlocul apelor şi nu se poate scăpa de această primejdie". Deci, întinzând mâinile spre cer, a zis: „Doamne, nu mă lăsa să pier, ci rânduieşte cele de folos sufletului meu". Zicând acestea i-a dat mâna şi a scos-o din apă pe uscat. Apoi, văzând-o că era frumoasă, a zis către dânsa: „Cu adevărat nu va putea fi fânul cu focul împreună şi nu este cu putinţă ca eu şi tu să petrecem împreună. Deci, să rămâi tu aici şi nu te teme, căci ai pâine şi apă să mănânci şi să bei, ca şi mine, şi-ţi va ajunge până ce va veni aici un corăbier, care va aduce pâine şi apă. Iată sunt încă două luni până la acea vreme, în care el va veni aici, să-i spui lucrul cum s-a întâmplat şi acela te va scoate de aici".

Acestea zicând, sfântul a însemnat marea cu semnul crucii şi s-a rugat: „Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce ai certat marea şi vânturile, care Te ascultă cu cutremur, caută spre mine şi mă miluieşte şi nu mă lăsa să pier. Căci iată în numele Tău mă voi arunca în mare, că mai bine îmi este să mor în mare, decât să mă lipesc de femeie, prin patima trupească". Şi, întorcându-se spre fecioară, i-a zis: „Mântuieşte-te, fecioară, şi Dumnezeu să-ţi păzească sufletul tău de toate asupririle vrăjmaşului şi să te ferească până la sfârşit". Acestea zicând, s-a aruncat în mare şi a început a înota.

Îndată, după rânduiala lui Dumnezeu, l-au luat doi delfini pe spatele lor şi-l purtau; iar fecioara, văzându-l ducându-se pe deasupra apei, privea la dânsul până ce a pierit din ochii ei şi a fost dus fericitul de acei doi delfini pe uscat. Ieşind pe pământ, s-a rugat Domnului, zicând: „Te laud pe Tine, Doamne, Dumnezeul meu, că ai arătat mila Ta spre mine nevrednicul, dar nu mă lăsa până la sfârşit, Iubitorule de oameni". Şi-şi zicea în sine: „Ce să fac nu ştiu, căci în munţi şi în pustietăţi nu mă lasă diavoleasca vrăjmăşie; căci iată şi în mare nu m-au lăsat. Nu ştiu ce voi face. De acum este bine să învăţ cuvintele Evangheliei şi să le fac pe ele pentru că Domnul învaţă astfel: *Când vă vor goni din cetatea aceasta, fugiţi în cealaltă, căci, amin grăiesc vouă, nu veţi sfârşi cetăţile lui Israel*".

Acestea zicând, a început a umbla din loc în loc şi din cetate în cetate, înstrăinându-se şi zicând în sine: „Fugi, Martiniane, ca să nu te ajungă ispita!" Astfel fugind şi gonindu-se pe sine îşi sfârşea zilele. Iar în fuga aceea n-a purtat nici toiag, nici traistă, nici pâine, nici două haine, nici bani la brâu şi nimic spre trebuinţa trupească. Oriunde intra în cetate sau în sat, întreba cine este acolo om bun şi găzduia la dânsul, primind hrană, iar unde îl ajungea noaptea, ori în pustie, ori la câmp, acolo petrecea odihnindu-se puţin.

Doi ani cutreierând astfel, a trecut prin 164 de cetăţi şi la sfârşit a mers la Atena, unde s-au descoperit de la Dumnezeu episcopului atenienilor toate cele despre fericitul Martinian. Apoi cuviosul, cunoscând vremea sfârşitului său şi îmbolnăvindu-se, a intrat în biserică şi, culcându-se pe pământ, a zis celor ce erau acolo: „Chemaţi la mine degrabă pe episcop"; dar aceia îl socoteau nebun. Apoi, el iarăşi rugându-i, l-au ascultat şi ducându-se au spus episcopului, zicându-i: „Un om oarecare zace în biserică, nu ştim, nebun este sau nu, şi zice: să chemaţi pe episcop la mine". Episcopul le-a zis: „Voi sunteţi nebuni, iar acela este mai bun decât mine!"

Deci, sculându-se cu sârguinţă, s-a dus în biserică, iar fericitul, văzând pe episcop, nu putea să se scoale înaintea lui, ci întindea spre dânsul mâinile sale, dând vrednică cinste arhiereului lui Dumnezeu. Iar episcopul mai mare cinste îi făcea lui, zicând: „De mult mi-a făgăduit Dumnezeu că o să-mi arate pe robul său şi acum a împlinit ceea ce a făgăduit. Deci tu, când te vei sălăşlui în cereasca Împărăţie, adu-ţi aminte şi de sufletul meu, rogu-mă ţie!" Iar fericitul i-a răspuns: „Binecuvintează, părinte, şi te roagă lui Dumnezeu pentru mine, ca să aflu îndrăzneală când voi sta înaintea dreptei Lui judecăţi".

Acestea zicând şi-a ridicat ochii spre cer şi a zis: „Doamne, Iisuse Hristoase, în mâinile Tale îmi dau sufletul meu". Apoi, făcându-şi semnul crucii, a zis episcopului: „Părinte, dă-mă lui Dumnezeu". Atunci a început faţa lui a zâmbi şi aşa, veselindu-se sufletul său, s-a despărţit de trupul cel mult chinuit şi s-a dus în mâinile lui Dumnezeu. Deci Cuviosul Martinian s-a odihnit întru Domnul, bine sfârşindu-şi alergarea, şi păzindu-şi credinţa a luat cununa cea gătită lui în cereasca Împărăţie, iar episcopul a îngropat sfântul lui trup în biserică, cu mare cinste.

Cine nu se va minuna de acest nevoitor viteaz şi cine nu va ferici răbdarea lui nebiruită şi viaţa lui cea cu bună îndrăzneală? Cum până în sfârşit s-a nevoit pentru mântuirea sufletului şi prin mucenicie s-a adus Domnului. Pentru că, nefiind atunci prigonire asupra

creştinilor, singur şi-a aflat mucenicie şi pe faţă cu diavolul s-a luptat şi a călcat vicleşugul lui. Singur şi-a fost prigonitor, judecător şi muncitor, făcându-şi chinuire de bună voie. Cu adevărat se cuvine a-l numi mucenic şi viteaz pătimitor, căci de foc n-a băgat seamă şi prin focul cel vremelnic a stins focul cel veşnic. Diavolul a pornit asupra lui pe femeie, iar el, prin rugăciunile sale, a făcut-o roabă lui Dumnezeu. Dar se cuvine nouă ca şi despre fecioara aceea, care a rămas pe piatră în mare, să povestim cum şi-a dus viaţa sa şi ce fel de sfârşit a câştigat. Căci rugăciunea fericitului Martinian pentru dânsa nu a fost în zadar.

Rămânând pe piatră fecioara aceea, primea pâine şi apă precum i-a poruncit ei fericitul Martinian. Iar corăbierul care îi aducea fericitului pâine şi apă la două luni o dată, venind după obicei cu corăbioara la piatră, a văzut în locul monahului pe fecioară şi, socotind că este nălucire, s-a temut şi a început a se depărta de piatră. Iar ea a strigat: „Nu te teme, frate, că femeie sunt cu adevărat şi creştină. Apropie-te de mine ca să-ţi spun un lucru". Iar el necrezând-o pe ea şi temându-se, ea îl ruga, zicându-i: „Aşa mă jur pe Împăratul Hristos că sunt creştină, nu te teme de mine, ci vino aproape şi-ţi voi spune ce s-a întâmplat". Atunci omul, stând lângă piatră cu corăbioara, a zis către dânsa: „Unde este monahul care a fost aici? Unde s-a dus de aici şi pe tine cine te-a adus şi te-a suit pe această piatră?" Fecioara, făcându-şi cruce, a început a povesti cele ce s-au întâmplat.

Auzindu-le pe toate, corăbierul se miră foarte mult şi a zis către dânsa: „Vino să te duc de aici în cetatea ta". Iar ea i-a răspuns: „Ba nu, frate, mă rog ţie să nu mă scoţi de aici, ci să faci cu mine iubire de oameni şi, ducându-te în sat, să-mi aduci o haină bărbătească de lână, pâine şi apă, precum aduceai fericitului părinte şi aceeaşi răsplătire vei lua de la Stăpânul Hristos, pentru că la El nu este deosebire între parte bărbătească şi parte femeiască, precum zice apostolul: *Voi toţi, una sunteţi întru Hristos*. Nu te îngreţoşa de mine, păcătoasa, care vreau să mă mântuiesc. Că de n-ar fi voit Dumnezeu să mă mântuiască, nu m-ar fi aruncat pe piatra aceasta. Nici tu să nu mă dispreţuieşti că sunt femeie. Adu-ţi aminte că Dumnezeu a creat pe Adam şi pe Eva şi la sfârşitul zilelor S-a arătat lumii, născându-Se din Preacurata Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu. Deci fii şi către mine bun, precum ai fost prea cuviosului părinte şi, ducându-te acasă, să-mi aduci, precum ţi-am spus, o haină bărbătească de lână, pâine şi apă, şi să-mi aduci şi lână ca să lucrez cu mâinile mele. Adu pe femeia ta aici, că ea mă va îmbrăca în haina cea bărbătească şi-mi

va porunci cum să lucrez, iar Domnul Dumnezeul meu să fie cu tine în toate zilele vieţii tale şi să-ţi dea din acest veac şi în cel ce va să vie, daruri, milă şi iertare de păcate".

Corăbierul a zis către dânsa: „Pe toate câte îmi porunceşti mie, eu le voi face, numai tu întăreşte-te şi Dumnezeu va împlini dorinţa ta". Acestea zicându-le, a plecat corăbierul şi s-a întors acasă. După două zile, luând pe femeia sa şi toate cele poruncite de fecioară, a venit la dânsa. Apoi, ieşind din corăbioară, femeia s-a suit pe piatră şi s-au sărutat amândouă. După aceea, mergând femeia, a luat cu bărbatul său toate cele de pe corăbioară, iar fecioara a rugat pe bărbat să se depărteze puţin, până ce se va îmbrăca în haina cea bărbătească şi s-a rugat, zicând: „Doamne, Dumnezeule, Cel ce ai ascultat pe toţi sfinţii tăi din veac, ascultă-mă şi pe mine păcătoasa şi săvârşeşte în acest loc şi în acest chip bărbătesc alergarea mea, fără de poticnire. Păzeşte-mi sufletul, întăreşte-mi inima şi puternic să faci trupul meu şi-mi povăţuieşte sufletul meu spre bună plăcerea Ta, iar celor ce-mi slujesc dă-le plata cea veşnică, că bine eşti cuvântat în veci. Amin".

După aceasta, a zis femeii: „Rogu-mă ţie, femeie, când îmi veţi aduce pâine şi apă să-mi aduceţi şi lână, ca nu în zadar să mănânc pâinea voastră, iar hainele mele să le iei tu întru pomenirea smereniei mele!" Acestea zicând, i-a eliberat cu pace. Într-acea lună a venit la dânsa iarăşi acea femeie cu bărbatul său şi i-a adus hrană. Iar fericita fecioară se veselea şi lăuda pe Dumnezeu pentru o viaţă ca aceea, făcând 12 rugăciuni pe zi, iar noaptea 24; şi hrana ei era o bucată de pâine la două zile. Astfel, Domnul, întărind-o şi păzind-o, şi-a săvârşit bine alergarea vieţii sale. Când s-a suit pe piatră avea 25 de ani, iar pe piatră a vieţuit şase ani. După aceasta, cu două luni înaintea venirii corăbierului şi a femeii sale, şi-a dat sufletul în mâinile Domnului. Numele ei era Fotinia.

Trecând două luni după sfârşitul acestei Sfinte fecioare Fotinia, a venit corăbierul cu femeia sa şi a găsit-o moartă, având mâinile aşezate în semnul crucii, gura bine strânsă, ochii închişi şi faţa luminoasă, ca şi cum dormea. Apoi s-a închinat sfântului ei trup şi, luându-l ca pe o frumoasă floare de dimineaţă, l-au pus în corabie şi a plutit spre cetatea Cezareei din Palestina. Apoi s-au descoperit în vedenie corăbierului toate cele despre această sfântă fecioară şi, mergând la episcopul Cezareei, i-a spus despre viaţa ei îmbunătăţită. Atunci episcopul, cu tot clerul, a îngropat-o cu cinste la loc sfânt, cu psalmi şi cu cântări, cu lumânări şi cu tămâieri, slăvind pe Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine cinstea şi slava împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A PAISPREZECEA

POMENIREA CUVIOSULUI AVXENTIE

În vremea împărăţiei lui Teodosie cel tânăr era în Constantinopol un bărbat cinstit, vestit în rânduiala ostăşească şi în palatele împărăteşti, cu numele Avxentie, fiu al lui Ada Persul, iscusit în dumnezeiasca Scriptură şi în înţelepciunea cea din afară şi împodobit cu fapte bune. Acela, cunoscându-se cu Cuviosul Marchian, care mai pe urmă a fost iconom al Bisericii celei mari, şi cu Ioan monahul cel îmbunătăţit, care vieţuia lângă biserica Sfântului Ioan Înaintemergătorul, fiind înaintea cetăţii ce se numea Evdom, împreună cu alţi bărbaţi temători de Dumnezeu, a râvnit vieţii lor. Deci, lăsând deşertăciunea lumii acesteia, slava şi gâlceava, s-a făcut ostaş al cerescului împărat Hristos şi, luând chipul monahicesc, s-a făcut slujitor al Domnului mai întâi în rânduiala diaconiei, apoi în a preoţiei. Şi a luat putere asupra diavolului ca să-l izgonească din oameni şi pentru aceasta era slăvit în cetatea împărătească. Deci, fugind de slava omenească şi dorind slava şi viaţa mai liniştită, a lăsat cetatea cea cu mult popor şi s-a dus la Bitinia.

De acolo s-a dus într-un munte pustiu care se numea Oxia şi care era departe de Calcedon ca la 10 stadii. Iubind acel loc, s-a suit pe un deal şi, stând pe piatră, şi-a ridicat sfintele mâini, lăudând pe Dumnezeu şi zicând: „Tu, Doamne, m-ai sălăşluit deosebi în nădejde". Şi a locuit în muntele acela, care mai pe urmă se chema după numele lui Avxentie, precum se scrie în viaţa Cuviosului Ştefan, care după aceea a sihăstrit în acelaşi munte şi a pătimit pentru sfintele icoane.

Deci, vieţuind Cuviosul Avxentie în muntele cel pomenit, a fost aflat de nişte păstori care căutau o turmă de oi rătăcită şi pe care au aflat-o cu rugăciunile lui. Din acea vreme s-a făcut cunoscut cuviosul şi începură a veni la dânsul mulţi, unii pentru tămăduirea trupească –

căci toate bolile le vindeca prin rugăciunile lui –, iar alţii veneau pentru folosul sufletesc.

Apoi, adunându-se oameni cucernici din satele dimprejur, i-au zidit o chilie în vârful muntelui, în care, închizându-se cuviosul, vorbea printr-o ferăstruie mică cu cei ce veneau la dânsul, povăţuindu-i la fapte bune şi tămăduind pe cei neputincioşi, pentru că era izvor de tămăduiri, fiind plin de dumnezeiescul dar, şi alergau la dânsul din multe cetăţi, ca la un doctor fără de plată. Aşa o femeie a unui comite din Nicomidia, orbind, a venit, strigând: „Miluieşte-mă, robul lui Dumnezeu cel preaînalt". Iar el a zis către cei ce erau acolo: „Sunt om păcătos şi pătimaş ca şi voi, dar dacă credeţi că Cel ce a tămăduit pe orbul din naştere o va vindeca şi pe aceasta, apoi toţi să ne rugăm lui Dumnezeu cu osârdie pentru dânsa". Şi rugându-se toţi, sfântul s-a atins de ochii ei şi a zis: „Te vindecă pe tine Iisus Hristos, Lumina cea adevărată". Şi îndată a văzut femeia, şi toţi au mulţumit lui Dumnezeu. Apoi comitesa aceea a dat multă milostenie la săracii care veneau lângă muntele acela spre a cere milostenie de la cei ce mergeau la sfânt. De aceasta chiar sfântul se îngrijea, având ucenici care împărţeau pâinea ce se aducea.

Pe lângă darul tămăduirii, cuviosul mai avea şi pe cel al înaintevederii, pentru că odată au venit la dânsul doi oameni, unul credincios, iar altul cu cuget eretic. Pe cel dreptcredincios sfântul l-a primit cu dragoste şi a vorbit cu dânsul despre folosul sufletesc; iar către cel răucredincios n-a zis nici un cuvânt, văzând într-însul necredinţa. Şi ducându-se de la sfânt, cel răucredincios a început a-l huli pe sfânt şi a-l vorbi de rău, numindu-l făţarnic; dar, nesosind ei încă la casa lor, a întâmpinat pe cel răucredincios un copil, spunându-i că asupra fiicei lui a năvălit diavolul şi o munceşte cumplit. Deci acela s-a mâhnit foarte şi, cunoscându-şi păcatul, a dus pe fiica cea îndrăcită la cuviosul, cu smerită rugăminte. Şi s-a tămăduit atât fecioara de muncirea diavolească, cât şi tatăl ei de credinţa cea rea.

Altă dată au venit doi leproşi, cerând tămăduire. Şi i-a întrebat sfântul: „Care sunt greşelile voastre de a venit asupra voastră această pedeapsă de la Dumnezeu?" Ei, închinându-se lui, au zis: „Miluieşte-ne, robul lui Hristos, şi te roagă pentru noi să ne tămăduim". Sfântul le-a răspuns: „Aceasta vi s-a întâmplat, o, fraţilor pentru jurământul vostru, căci v-aţi obişnuit adeseori a vă jura şi a vă blestema şi aţi pornit pe Dumnezeu spre mânie". Ei, auzind aceea, s-au înspăimântat, cum de ştie greşelile lor şi, căzând înaintea lui, s-au pocăit. Deci, milostivindu-se spre dânşii, cuviosul i-a uns cu untdelemn sfânt de la cap până la picioare, zicând: „Pe voi vă tămăduieşte

Iisus Hristos, iar eu sunt om păcătos". Şi îndată leproşii s-au curăţit de neputinţa lor.

Un slăbănog zăcea pe pat, fiind adus cu căruţa, iar părinţii lui, căzând la sfânt, ziceau cu plângere: „Pentru mulţimea păcatelor noastre s-a întâmplat fiului nostru slăbănogirea". Sfântul le-a răspuns: „Credeţi oare că el se poate tămădui prin mine, smeritul şi lepădatul? Numai Dumnezeu este puternic pentru aceasta". Ei ziseră: „Cu adevărat, îngere al lui Dumnezeu, eşti trimis pentru mântuirea noastră şi credem că toate sunt cu putinţă la Dumnezeu". El le-a răspuns: „Fie după credinţa voastră". Şi, luând untdelemn sfânt, a uns trupul slăbănogului şi îndată s-a sculat sănătos, şi cu toţii Îl slăveau pe Dumnezeu.

Cât pentru cei îndrăciţi nu ne ajunge cuvântul, căci pe mulţi a liberat Cuviosul Avxentie din muncirea diavolească, care veneau la el în toate vremurile din diferite cetăţi şi ţări îndepărtate. Pe alţii îi aduceau cu sila, munciţi de viclenele duhuri, şi toţi se tămăduiau prin sfintele lui rugăciuni, căci avea de la Dumnezeu mare stăpânire şi putere asupra diavolilor. Apoi a fost chemat în Calcedon, la sinodul Sfinţilor Părinţi, cel de-al patrulea a toată lumea, şi s-a ostenit mult, nevoindu-se contra eresului lui Evtihie şi a relei credinţe a lui Nestorie. De aceea a răbdat şi multe ocări de la eretici. Însă dreptcredinciosul împărat Marcian îl cinstea foarte mult şi era iubit de toţi Sfinţii Părinţi, încât s-a arătat vestit între toţi, ca un dreptcredincios şi făcător de minuni, înţelept şi nebiruit în cuvânt, ca cel ce ştia bine tainele dumnezeieştii Scripturi, după cum este scris: *Era bărbat puternic în faptă şi cuvânt, înaintea lui Dumnezeu şi a tot poporul.*

Deci, întărind cu Sfinţii Părinţi dreapta credinţă, s-a întors iarăşi la chilia sa din muntele pustiu şi a făcut în cale multe şi mari minuni, pe când se ducea la Calcedon şi se întorcea de acolo, izgonind diavolii din oameni şi tămăduind toate bolile şi neputinţele. Şezând în chilia sa, aducea mult folos lumii, prin chipul vieţii sale îmbunătăţite şi prin învăţăturile grăitoare de Dumnezeu, cu care se îndulceau toţi care veneau la dânsul de pretutindeni, pentru facerile de minuni.

Iar cu ochii cei mai înainte-văzători, vedea cele ce erau departe ca pe cele ce erau aproape şi privea duhurile cele fără de trup şi sufletele drepţilor, pentru că într-o noapte, închizându-se, înălţa către Dumnezeu obişnuitele sale rugăciuni, iar ucenicii şi ceilalţi care veniseră la sfântul, fiind afară şi cuviosul deschizând ferestruia fără de veste, a strigat cu glas mare de trei ori: „Binecuvântat este Domnul Dumnezeu!" Apoi, suspinând cu greu, şi-a plecat capul spre pământ şi toţi stând de faţă nu îndrăzneau a-l întreba. Dar el le-a zis:

„Luminătorul care era la răsărit, o, fiilor, Simeon, părintele nostru, a adormit!" Zicând acestea, plângea foarte. Şi a zis iarăşi: „Sfântul părintele nostru, stâlpul şi întărirea adevărului, Simeon Stâlpnicul, a răposat, iar nevinovatul şi curatul lui suflet nu s-a îngreţoşat a se închina mie, netrebnicului şi păcătosului!" Şi s-au înspăimântat cei ce auzeau despre o vedere ca aceea. Atunci au însemnat ceasul în care cuviosul a spus aceasta şi după o vreme oarecare a venit înştiinţare de la dreptcredinciosul împărat Leon, care a luat împărăţia lui Marcian, despre moartea Cuviosului Simeon Stâlpnicul şi îndată a străbătut vestea pretutindeni. Apoi ucenicii Cuviosului Avxentie, cercetând vremea, au aflat adevărul, că în acea vreme a murit Cuviosul Simeon, când Avxentie a spus despre adormirea lui.

Nu după multă vreme de la sfârşitul Cuviosului Simeon, s-a apropiat şi fericitul sfârşit al Cuviosului Avxentie, care ajunse la adânci bătrâneţi. Deci vieţuind cu dreaptă credinţă şi cuvioşie, a întemeiat multe mănăstiri prin diferite locuri; şi, fiind egumen în toate părţile Bitiniei şi pe mulţi povăţuind spre mântuire, a plecat la Domnul.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ISACHIE, ÎNCHISUL DE LA PECERSCA [1]

Cu neputinţă este a nu veni ispitele la oameni. Căci dacă ispititorul a îndrăznit a se apropia chiar de Domnul în pustie, cu atât mai mult îndrăzneşte a ispiti pe robii Săi. Însă, precum aurul lămurit în foc se vede luminos înaintea oamenilor, aşa şi omul cel lămurit prin ispitele vrăjmaşului se va lumina ca soarele înaintea lui Dumnezeu, prin lucruri bune. S-a înştiinţat acest lucru prin Cuviosul părintele nostru Isachie, închisul Pecerscăi, pentru că acest cuvios, de neam toropcean, era neguţător bogat în viaţa mirenească, dar, cugetând a se face monah, şi-a împărţit toată averea la săraci şi la mănăstiri, apoi s-a dus în peşteră la Cuviosul Antonie, rugându-se să-l primească întru rânduiala monahicească.

Iar Cuviosul Antonie, văzând mai înainte că el voieşte să îmbrăţişeze viaţa îmbunătăţită cea întocmai cu a îngerilor şi cu totul vrednică de îngerescul chip, i-a împlinit rugămintea. Deci Cuviosul părintele nostru Isachie, făcându-se monah, a început viaţă şi mai aspră, căci nu-i era destul că se îmbrăcase în rasă de păr, ci a

[1] Din Patericul Pecerscăi

poruncit să-i cumpere o piele de capră, pe care a pus-o peste rasă. Aşa s-a închis într-o încăpere a peşterii, într-o mică chilie ca de patru coţi, şi acolo se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi. Mâncarea lui era o prescură şi aceea după o zi şi bea apă cu măsură. Acestea i le aducea Cuviosul Antonie şi i le dădea pe o ferestruică, pe care abia încăpea mâna.

Pe lângă acestea, niciodată nu se culca pe coaste, ci avea puţin somn. Şi a petrecut şapte ani într-o viaţă ca aceasta, neieşind din chilie. Dar odată, sosind seara, a început, după obicei, a face metanii, cântând psalmi până la miezul nopţii, iar după ce s-a ostenit, stingând lumânarea, a şezut la locul său. Şi iată, deodată a strălucit în peşteră o lumină mare, ca de soare, luând vederea omenească. Apoi veniră la dânsul doi diavoli în chip de tineri frumoşi, cu feţe ce străluceau ca soarele, şi ziseră lui: „Isachie, noi suntem îngeri".

Iar Isachie, sculându-se, a văzut o mulţime de diavoli, ale căror feţe erau ca soarele, iar unul dintre dânşii strălucea mai mult decât toţi şi din faţa lui ieşeau raze. Şi a zis sfântului: „Isachie, acesta este Hristos, închină-te lui". Iar Isachie, neînţelegând diavoleasca lucrare şi nici aducându-şi aminte să-şi facă semnul crucii, s-a închinat aceluia ca lui Iisus Hristos, iar diavolii îndată au făcut zgomot mare, strigând: „Al nostru eşti, Isachie!" Deci, punându-l să şadă şi ei aşezându-se împrejurul lui, iar chilia, cum şi intrarea peşterii, fiind plină de diavoli, unul dintre ei, cel părut Hristos, a zis: „Luaţi fluiere, timpane, viori şi cântaţi, iar Isachie să joace". Şi îndată cântară din fluiere, timpane şi viori, iar pe Isachie, luându-l, începură cu dânsul a sări şi a juca multă vreme, încât, obosindu-l, îl lăsară abia viu. Iar după ce îl batjocoriră astfel, pieriră.

Iar a doua zi, sosind gustarea pâinii, a mers Cuviosul Antonie, după obicei, la fericitul şi i-a zis: „Binecuvintează, părinte Isachie". Dar nu i-a dat răspuns. Neştiind deci ce să fie, a zis întru sine: „Oare acum a murit?" Atunci a trimis în mănăstire la Cuviosul Teodosie şi la fraţi. Venind fraţii, au săpat acolo unde era uşa astupată şi luară pe Isachie, care li se părea că este mort şi l-au pus înaintea peşterii, dar văzură că era viu. Şi a zis Cuviosul Teodosie: „Cu adevărat din diavoleasca lucrare i se făcu lui aceasta". Deci îl puseră pe pat şi Sfântul Antonie îi slujea.

În acele zile domnul Kievului, Iziaslav, s-a întors în Kiev din pământul leşesc şi a început a se mânia asupra Sfântului Antonie, pentru Vseslav, domnul poloveţilor, care, în zilele cuviosului, a domnit o vreme la Kiev. De aceea a trimis noaptea voievodul Sviatoslav din Cernigov după Sfântul Antonie. Acesta, mergând la Cernigov, i-a

plăcut locul ce se numeşte muntele Voldiniei, apoi, săpându-şi o peşteră, s-a sălăşluit acolo, unde chiar şi acum este mănăstire.

Cuviosul egumen Teodosie, înştiinţându-se că Sfântul Antonie s-a dus la Cernigov, a mers cu fraţii la peşteră şi, luând pe Isachie, l-au dus în chilia sa şi-i slujeau, căci acela era slab la minte şi la trup, încât nu putea nici să şadă, nici să se întoarcă pe altă parte, fiind foarte bolnav. Iar Cuviosul Teodosie singur cu mâinile sale îl spăla şi îl îngrijea. Şi astfel, zăcând doi ani, îi slujea lui.

Apoi aceasta este de mirare, căci în aceşti doi ani n-a gustat nici pâine, nici apă, nici poame, nici altă hrană, dar era viu, însă mut şi surd. Iar Cuviosul Teodosie făcea rugăciune pentru el ziua şi noaptea, până ce, în al treilea an, a grăit şi dorea să fie ridicat pe picioare. Apoi, ca pruncul a început a umbla, însă încet, până a mers şi la biserică. După aceasta a început a veni la masă şi îl punea pe el deosebit de fraţi şi-i aducea dinainte pâine, dar nu voia să o ia. Fraţii o puneau în mâinile lui, însă Cuviosul Teodosie le zicea: „Puneţi pâinea înaintea lui, ca singur să o mănânce". Iar el, privind la ceilalţi, gusta pâine şi astfel s-a învăţat a mânca şi, prin acest chip, l-a izbăvit Cuviosul Teodosie de meşteşugul diavolesc şi de înşelăciunea lui.

Dar murind Cuviosul Teodosie şi fericitul Ştefan făcându-se în locul lui egumen, Isachie iarăşi a luat viaţa cea aspră, zicând către ispititorul: „Iată, acum m-ai înşelat, diavole, şezând în peşteră şi în singurătate. De acum nu mă voi mai închide, ci te voi birui cu darul lui Dumnezeu, ostenindu-mă în mănăstire". Atunci iarăşi s-a îmbrăcat în rasă de păr, iar peste rasă a pus o haină strâmtă şi a început a ajuta bucătarilor şi a sluji fraţilor. La Utrenie intra mai înainte de toţi şi stătea nemişcat. Şi când a sosit iarna şi gerul era cumplit, el stătea la Utrenie în colţuni, încât de multe ori îi îngheţau picioarele pe piatră, dar nu le mişca până nu se cânta Utrenia. Iar după Utrenie intra înaintea tuturor în bucătărie şi mai înainte gătea focul, lemnele şi apa. Apoi veneau şi ceilalţi fraţi bucătari.

Odată, unul dintre bucătari, cu numele tot Isachie, a zis fericitului, zâmbind: „Isachie, iată corbul şade, mergi de-l prinde". Iar el, închinându-se până la pământ şi mergând, a prins corbul şi l-a adus înaintea tuturor bucătarilor. Iar ei s-au înspăimântat de ceea ce făcuse, apoi au spus egumenului şi fraţilor care începuseră a-l cinsti. După aceea, el, nevrând cinste de la oameni, a început a face supărare, uneori egumenului sau fraţilor, alteori oamenilor mireni, umblând prin lume, încât şi bătăi primea de la mulţi. Astfel, prefăcându-se nebun, iarăşi s-a sălăşluit unde era mai înainte peştera Cuviosului Antonie, căci acum acesta murise. Şi a început a aduna la

sine tineri, peste care punea haine monahicești. Atunci, uneori lua de la fericitul egumen Nicon certare, iar alteori de la părinții copiilor acelora lua bătăi, iar el toate le răbda cu bucurie, suferind lipsa, golătatea și răceala, ziua și noaptea.

Într-o noapte, fericitul, aprinzând cuptorul în peșteră și cuptorul fiind crăpat, a început văpaia a ieși în sus prin crăpături, iar el, neavând cu ce să astupe crăpăturile, a pășit cu picioarele desculțe peste văpaie și a stat până ce a ars cuptorul; apoi s-a coborât nevătămat.

Acestea și multe alte lucruri de mirare făcea el. Astfel a luat biruință asupra diavolilor și întru nimic nu socotea amenințările și nălucirile lor. Pentru că de multe ori îi făceau supărare diavolii și-i ziceau: „Al nostru ești, Isachie, fiindcă domnului nostru te-ai închinat". Iar el le zicea lor: „Domnul vostru cel diavolesc este Belzebut, de care nu mă tem ca de idolul Muh, (precum era numele lui) nici de voi, slugile lui, căci, deși m-ați înșelat întâi, fiindcă nu știam meșteșugurile și vicleșugurile voastre, iată, de acum, cu puterea Domnului meu Iisus Hristos și cu rugăciunile Cuvioșilor părinți Antonie și Teodosie, vă voi birui pe voi". Apoi se însemna cu semnul crucii și așa gonea nălucirile acelea ale lui Belzebut. Odată se făcu groază fericitului din nălucirile diavolești, căci veneau la dânsul noaptea ca un popor mare, cu sape și cazmale, zicând: „Să săpăm peștera aceasta, iar pe acesta aici să-l astupăm". Dar unii ziceau către dânsul: „Ieși, Isachie, căci vor să te astupe". Iar el le zicea: „De ați fi oameni atunci ați umbla ziua, dar voi sunteți întuneric și de aceea umblați în întuneric". Atunci se însemna cu Sfânta Cruce, precum și la toate nălucirile, iar diavolii îndată piereau.

Uneori îl înfiorau în chip de urs sau de leu și de alte cumplite fiare. Alteori ca șerpii se târau spre dânsul, ca broaștele, ca șoarecii și ca toate jivinele, dar nu putură nimic să-i facă și-i ziseră: „O, Isachie, ne-ai biruit". Iar el răspundea: „Și voi m-ați biruit pe mine, arătându-vă în chipul lui Iisus Hristos și al îngerilor, nevrednici fiind de o cinste ca aceea. Iată, acum, cu adevărat vă arătați în chip de fiare și de dobitoace, de șerpi și de jivine, precum singuri sunteți necurați". De atunci nu i s-a mai făcut nici o supărare de la diavoli, cu care trei ani avusese război. Apoi a doua oară s-a sălășluit în peșteră, precum singur a mărturisit. După aceea, a început a viețui cu mai mare înfrânare, postire și priveghere.

Astfel viețuind, i-a sosit sfârșitul vieții și s-a îmbolnăvit în peșteră. Apoi frații l-au adus, fiind bolnav, în mănăstire, unde a bolit opt zile și s-a dus pe calea Domnului, întru bună mărturisire. Iar Ioan, care acum era egumen, și toți frații sprijinindu-i trupul, l-a

îngropat cu cinste în peşteră. Deci acest bun ostaş al lui Hristos, care mai întâi a fost biruit de către vrăjmaş, mai pe urmă a luat biruinţă şi a câştigat Împărăţia cerurilor. Cu ale lui sfinte rugăciuni să ne învrednicim şi noi să împărăţim împreună cu Hristos, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, cu Cel fără de început al Lui Părinte şi cu Preasfântul şi bunul şi de viaţă făcătorul Său Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A CINCISPREZECEA

SFÂNTUL APOSTOL ONISIM, UNUL DIN CEI ŞAPTEZECI

În Colose, cetatea Frigiei, trăia un bărbat vestit şi cu dregătorie, anume Filimon. Acesta a crezut în Hristos şi s-a învrednicit mai pe urmă de treapta episcopiei, apoi s-a numărat şi în ceata celor 70 sfinţi apostoli. La Filimon, mai înainte de apostolia lui, se afla un rob, anume Onisim. Acesta, greşind ceva stăpânului său şi temându-se de pedeapsă, a fugit de la dânsul şi s-a dus la Roma, unde, aflând pe Sfântul Apostol Pavel în legături, a auzit de la dânsul sfânta propovăduire şi, învăţând sfânta credinţă în Domnul nostru Iisus Hristos, a fost botezat de Apostolul Pavel, căruia acum îi slujea în Roma, împreună cu Sfântul Tihic şi îi era lui de trebuinţă în acea slujbă. Apoi Sfântul Apostol Pavel, trimiţând pe Sfântul Tihic cu scrisoarea sa la coloseni, a trimis pe dânsul şi pe acest Sfânt Onisim, precum scrie la sfârşitul epistolei: *Pe toate cele despre mine le va spune vouă Tihic, iubitul frate, credinciosul slujitor şi împreună ajutător întru Domnul, pe care l-am trimis la voi ca să cunoască cele despre voi şi să vă spună toate cele de aici*.

Aceasta a scris-o apostolul prin Tihic. Iar prin Onisim a scris o deosebită scrisoare către Filimon, stăpânul lui, rugându-l să-l ierte pe Onisim pentru greşeala lui şi să-l primească nu ca rob, ci ca pe un frate iubit şi ca pe însuşi Pavel. Apostolul Pavel numeşte în scrisoarea sa pe Onisim, fiu al său: *Rogu-mă ţie, pentru fiul meu Onisim, pe care l-am născut fiind eu legat şi care odată era ţie netrebnic, iar acum ne este şi mie şi ţie de folos; pe el l-am trimis la tine, iar tu să-l primeşti ca pe inima mea*. Deci Filimon a făcut aceasta cu bucurie, căci nu numai că l-a primit cu dragoste pe Onisim, ci i-a dăruit libertate şi l-a trimis iarăşi la Roma, la Sfântul

Apostol Pavel, ca să-i slujească acolo, pentru că-l dorea Apostolul Pavel, precum scrie în scrisoarea aceea: *Am voit ca să-l ţin la mine pe Onisim să-mi slujească mie în locul tău, fiind în legăturile bunei vestiri, dar fără a ta voie nimic n-am voit să fac, ca astfel nu de nevoie să fie binele tău, ci de voie*.

Sfântul Apostol Onisim a stat în Roma, slujind sfinţilor apostoli, până la sfârşitul lor. Apoi a fost pus de dânşii episcop pentru bunăvestirea cuvântului, iar după sfârşitul lor, ieşind din Roma, a străbătut multe cetăţi şi ţări propovăduind pe Hristos în Spania, Carpetania, Colose, Patra. Apoi a luat scaunul în Efes, după Sfântul Timotei şi după Sfântul Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu.

Episcopia lui din Efes este însemnată prin scrisoarea Sfântului Ignatie de Dumnezeu purtătorul, pe care o scrie din Smirna către efeseni, când l-a întâmpinat Sfântul Onisim pe cale, cu câţiva efeseni, fiind dus din Antiohia la Roma, pentru mâncarea fiarelor. Sfântul Ignatie scrie către efeseni astfel: „În numele lui Dumnezeu am primit pe mulţi, pentru Onisim, episcopul vostru, care este nespus în dragoste, pe care îl rog întru Iisus Hristos să vă iubească, iar pe voi vă rog să-i fiţi lui asemenea, căci binecuvântat este cel ce v-a învrednicit a avea un episcop ca acesta". Şi iarăşi, scriind de acolo la antiohienii săi, zice: *Închină-se vouă Onisim, păstorul Efesului*. Din acestea este încredinţat că Sfântul Onisim, după înconjurarea a multe ţări şi cetăţi, fiind bătrân, a rămas în Efes, păstorind acolo Biserica lui Dumnezeu câtăva vreme.

După aceea a fost prins de necredincioşi şi de acolo l-au dus la Roma, pe vremea împărăţiei lui Traian, unde l-au adus înaintea lui Tertil eparhul, spre cercetare. Iar Tertil eparhul, l-a întrebat: „Cine eşti tu?" Onisim a răspuns: „Sunt creştin". Eparhul a zis: „Din ce orânduială eşti?" Onisim a răspuns: „Am fost oarecând robul unui bărbat, iar acum sunt rob credincios al bunului Stăpân, Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos". Zis-a eparhul: „Care a fost pricina mutării tale la alt stăpân?" Răspuns-a Onisim: „Cunoştinţa Adevărului şi urâciunea închinării la idoli". Zis-a eparhul: „Cu cât preţ te-ai vândut Stăpânului celui nou?" Iar Onisim zise: „Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, cu cinstitul Său sânge răscumpărându-mă din pierzare, m-a mutat la nestricăciune, precum este scris în Scripturile noastre: *nu cu argint sau cu aur stricăcios v-aţi izbăvit de viaţa voastră cea deşartă, ce era dată de la părinţi, ci cu cinstitul sânge, ca al unui miel fără de prihană şi preacurat al lui Hristos*".

Eparhul l-a întrebat: „Care este viaţa deşartă după scripturile voastre? Spune-ne nouă!" Zis-a Onisim: „Deşartă viaţă este:

desfrânarea cea fără de lege, care pentru puţină dulceaţă trupească găteşte veşnicul foc celor pătimaşi şi iubitori de păcate; *iubirea de argint*, pentru care aproapele este năpăstuit; *farmecele*, care sunt rădăcina a toată asuprirea şi vânarea; *mândria* ce se arată prin înălţarea minţii asupra altora; *zavistia*, care pe Cain şi pe mulţi alţii i-a învăţat uciderea de frate; *grăirea cea rea* şi limba cea neînfrânată care ca un nor întinde asupra tuturor luarea în râs; *făţărnicia şi minciuna*, vrăjmăşia adevărului şi prietenia diavolului, prin care şi pe Eva a împiedicat-o cel rău; *mânia*, aflătoarea blestemului, îndemnătoarea războiului şi tatăl uciderii; *beţia*, care locuieşte cu neînfrânarea şi este soră şi născătoarea vorbelor celor necurate, străină de gândul cel bun şi fără de chip cu obiceiul şi cu cuvântul. Acestea toate ce s-au zis sunt viaţa cea deşartă.

După acestea toate, pentru o viaţă ca aceasta deşartă, este izvor şi maică *slujba idolilor* cea făcută de voi. Pentru că aceea este temelia desfrânării, învăţătoarea neştiinţei de Dumnezeu, orbirea minţii, rânduitoarea gândirii celei rele, străină de cinste, ce se luptă împotriva Domnului şi care se sârguieşte să strice hotarul adevăratei cinstiri de Dumnezeu; povăţuitoarea morţii, slujitoarea năravului, hrana celor răi, împotrivitoarea faptelor bune, prigonitoarea de nestricăciune, propovăduitoarea legii voastre celei pierzătoare, prietena vărsării de sânge, domnul urâciunii, ce vânează pe cei proşti prin neştiinţa de Dumnezeu, mijlocitoarea de întuneric, cea străină de darul cel luminos, care leagă pe slujitorii săi cu lanţurile lucrurilor celor necinstite.

Hulitoarea ce învaţă slava deşartă, care şi pe cei bătrâni îi umple de necinste, poruncindu-le să joace la glasul trâmbiţelor jertfelor, care pierde curăţia fecioriei, cu fier şi cu sabie, amestecând praznicele sale şi prin vărsarea sângelui de dobitoace îşi arată necurăţiile sale cele fără de ruşine; care goleşte trupurile bărbaţilor prin mijlocul cetăţii şi le arată la femei. Ceea ce tainele sale le săvârşeşte prin ucideri şi desfrânări şi ca pe o corabie înviforează minţile omeneşti, prin chipuri idoleşti. Se jertfeşte boul, tot pentru un bou, ca zeu; jertfeşte oile, tot pentru o oaie, ca zeiţă. Pe om îl ucide, pentru jertfa omului celui cioplit în piatră sau lemn şi în loc de sănătate face ucidere, aducând la cele neînsufleţite pe cele însufleţite, ca jertfă. Dar de ce grăiesc multe? Căci şi usturoiului îi dă cinste dumnezeiască, ca în mai mare orbire şi neştiinţă să pogoare pe oameni în iad.

Văzând o viaţă ca aceasta deşartă, a închinării la idoli, care este întru voi, dar descoperită de Sfintele Scripturi, am fugit de la dânsa

ca de la o mare ce se învăluieşte şi am alergat la limanul cel bun şi către viaţa cea legiuită şi cuvioasă, a Unuia, adevăratului Dumnezeu şi spre dragostea aproapelui. Şi pe tine te sfătuiesc, o, Tertile, ca, împlinind legea dragostei, să-l iubeşti pe aproapele ca pe tine însuţi, şi tu, precum şi eu, cunoscând adevărul, să laşi deşertăciunea cea vremelnică, căci toate din lumea aceasta trec ca visul şi ca umbra. Deci degrabă să te apropii de Dumnezeu, Ziditorul tuturor, şi să te mântuieşti, venind întru înţelegerea cea adevărată. Pentru că nu se bucură Dumnezeu de moartea celor ce L-au mâniat pe El, ci se veseleşte de întoarcerea şi de pocăinţa lor, iar păcatele lor cele trecute le iartă".

Zis-a Tertil eparhul: „Tu nu numai singur nu vrei a te închina zeilor, netemându-te de munci, ci şi pe noi voieşti să ne aduci la a ta rătăcire?" Grăit-a sfântul: „Muncile tale nu pot să mă înfricoşeze, chiar dacă ar fi oricât de cumplite, pentru că, mântuindu-mă prin aşteptarea bunătăţilor ce vor să fie şi întărindu-mă cu puterea Hristosului meu, cu înlesnire voi suferi toate cele puse de tine asupra mea".

Atunci eparhul a poruncit ca pe Sfântul Onisim să-l arunce în temniţa cea mai întunecată şi mai înfricoşătoare, în care fiind dus a petrecut 18 zile ca în Raiul cel luminos şi în locul cel răcoros, veselindu-se întru Domnul Dumnezeul său. Deci se adunau la dânsul credincioşi, care îi fericeau pătimirea lui şi cu cuvintele lor îl întăreau spre nevoinţă. Iar pe cei ce erau necredincioşi, sfântul îi povăţuia la calea cunoştinţei adevărului, propovăduindu-le cuvântul lui Dumnezeu.

Dar după 18 zile, eparhul, arătându-se a fi milostiv, nu l-a condamnat la moarte, ci l-a izgonit din cetate şi l-a trimis la Putiol, în surghiun. Dar Sfântul Onisim şi acolo nu înceta a propovădui Evanghelia lui Hristos şi a povăţui pe mulţi la viaţa veşnică. Înştiinţându-se de aceasta Tertil, iarăşi l-a prins şi, legat, l-a adus înaintea judecăţii sale. Deci, întrebându-l şi aflându-l neplecat în credinţă, a poruncit ca, întinzându-l, patru oameni să-l bată cu toiege, fără de cruţare. După aceea, bătându-l mult cu nemilostivire, i-au sfărâmat foarte rău fluierele picioarelor şi alte oase. Apoi, tăindu-i-se capul, Sfântul Onisim a murit. Iar oarecare femeie de neam împărătesc, fiind creştină, a luat trupul sfântului şi l-a pus în raclă de argint, săvârşind pomenirea mucenicului, câştigându-şi ei, prin rugăciunile lui, pomenire de la Domnul, întru cereasca Împărăţie. Aceasta şi nouă să ne fie a o câştiga întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia se cuvine slavă în veci. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A ŞAISPREZECEA

SFINŢII MUCENICI PAMFIL PREOTUL, VALENT DIACONUL ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII

Aceşti 12 sfinţi mucenici s-au învrednicit nu numai de darul proorocesc şi apostolesc, dar şi de numărul celor care au pătimit pentru Hristos în Cezareea Palestinei. Ei au trăit pe vremea împărăţiei lui Diocleţian, iar cel întâi, cu numărul şi cu rânduiala, era Sfântul Pamfil, presbiterul acelei cetăţi. El era de neam din Beirut, deprins din tinereţe cu înţelepciunea cea din afară, plin de duhovnicească filosofie, deosebit prin viaţa îmbunătăţită şi slăvit prin mărturisirea Domnului Hristos. Al doilea a fost Valens, diaconul bisericii Eliei, bărbat cinstit cu înţelegerea, că, deşi era bătrân, totuşi era ascuţit la minte, căci ştia pe de rost dumnezeiasca Scriptură. Al treilea era Pavel, cel fierbinte în credinţă, arzător cu râvna dreptei credinţe. El era din cetatea ce se numea Iamnia, care mai înainte suferise pentru Hristos arderea focului. Aceştia trei, după felurite munci ce au suferit pentru Hristos de la ighemonul Urban, fiind aruncaţi în temniţă, au stat într-însa doi ani, până ce a luat ighemonia Firmilian, care a urmat după Urban.

În acea vreme, fiind izgoniţi din Egipt 130 de mărturisitori ai lui Hristos şi osândiţi în Cilicia la săparea minelor de aur, nişte tineri, fraţi după trup şi după duh, cinci cu numărul, petrecându-i din Egipt până în Cilicia, când se întorceau în patria lor, au venit în cetatea Cezareei, că pe acolo le era calea. Intrând ei pe poarta cetăţii, i-au întrebat străjerii cine sunt şi de unde vin. Iar ei, netăinuind adevărul, au mărturisit că sunt creştini şi patria lor este Ierusalimul de sus. Deci i-au prins şi i-au aruncat în temniţă ca pe nişte tâlhari. A doua zi, care era în 16 februarie, au scos din temniţă

pe sfinţii tineri din Egipt, cinci la număr, împreună cu mărturisitorii lui Hristos cei mai înainte pomeniţi: Pamfil, Valens şi Pavel, şi i-a pus ighemonul înaintea judecăţii sale şi a păgânului tiran Firmilian.

Atunci ighemonul a încercat mai întâi să biruiască pe tinerii cei din Egipt, înfricoşându-i cu diferite munci; iar pe unul dintre dânşii, care era mai mare de ani, punându-l în mijloc, îl întreba cine este. Iar el răspunse cu îndrăzneală despre dânsul şi despre prietenii săi că sunt creştini. Apoi, întrebându-i despre nume, cel dintâi se numea Ilie, al doilea Ieremia, al treilea Isaia, al patrulea Samuil şi al cincilea Daniil. Căci, lepădând aceşti sfinţi tineri numele cele necurate, luate de la închinătorii la idoli şi care li se puseseră de necredincioşii lor părinţi, în locul acelora s-au numit cu nume prooroceşti, adeverind la arătare că sunt robi ai lui Dumnezeu, nu numai cu lucrurile, ci şi cu numele.

Dar ighemonul Firmilian, neînţelegând numele celor cinci sfinţi, îi întreba de patria lor. Iar Ilie spunea de moştenirea sa netrupească şi duhovnicească, adică de Ierusalimul de sus, având în minte cuvântul apostolului către galateni: *Ierusalimul de sus este liber, acela este maică tuturor*. Apoi, de cuvântul cel către Evrei: *V-aţi apropiat de muntele Sionului, de cetatea Dumnezeului celui viu şi de Ierusalimul cel ceresc*. Dar ighemonul Firmilian nu pricepea ce este Ierusalimul şi în ce parte se află, pentru că în vremurile acelea sfânta cetate nu se mai numea Ierusalim, ci Elia, iar aceasta, din vremea când Adrian, păgânul împărat al Romei, a zidit în locul cetăţii celei preafrumoase a Ierusalimului, risipită de Tit, o altă cetate în acel loc, în numele său, pentru că el se numea Elie Adrian. Deci, în locul Ierusalimului, s-a numit cetatea Elia şi a prihănit toate locurile cele sfinte, astupând Mormântul Domnului cu pietre şi cu ţărână şi punând idoli pretutindeni, apoi a poruncit să nu îndrăznească nimeni să numească cetatea într-alt chip decât Elia. Iar aceasta o făcuse vrând să piardă de pe pământ pomenirea numelui Domnului nostru Iisus Hristos. Şi Ierusalimul a fost în uitare la păgânii închinători la idoli aproape 200 de ani, până la venirea credinciosului împărat Constantin şi a maicii sale, Elena.

Deci Firmilian ighemonul, care era în Palestina pe vremea împărăţiei lui Diocleţian, când sfântul tânăr îi spunea despre Ierusalim, nu ştia unde şi care este acea cetate ce se numeşte Ierusalim. Atunci a poruncit ca acelui fecior tânăr, care se chema Ilie, să-i lege mâinile înapoi, să-l spânzure gol şi să-l bată cumplit, ca să spună cu adevărat care este acea cetate Ierusalimul şi în ce parte a pământului se află. Dar el le spunea că Ierusalimul este

patrie numai a creştinilor şi nimeni altul nu poate să aibă parte într-însa; iar acea cetate este la răsărit, unde soarele începe a-şi arăta razele întâi.

Astfel grăia sfântul despre Ierusalimul cel de sus, cel duhovnicesc, şi nu băga în seamă muncile, fiind ca fără trup. Dar ighemonul, neînţelegând despre Ierusalimul povestit de el, credea că creştinii şi-au zidit undeva acea cetate şi voiesc să se împotrivească romanilor. De aceea chinuia mai cu amar pe Sfântul Ilie, ca să spună cu adevărat unde este zidită acea cetate creştinească, Ierusalimul. Şi neputând afla de la dânsul nimic mai mult decât numai mărturisirea numelui lui Hristos şi spunerea despre Ierusalimul cel de sus, a condamnat pe sfântul tânăr la moarte, tăindu-l cu sabia.

Apoi muncind asemenea şi pe ceilalţi tineri: Ieremia, Isaia, Samuil şi Daniil şi neauzind altceva de la ei, decât ceea ce auzise de la cel dintâi, i-a judecat să-i ucidă cu sabia. Apoi a întrebat despre Sfântul Pamfil presbiterul, despre Valent diaconul şi despre Pavel şi, aflând că au fost chinuiţi destul, cu doi ani mai înainte, de către ighemonul Urban, care fusese înaintea lui, fiind ţinuţi în temniţă atâta vreme, n-a voit să-i chinuiască mai mult, ci numai i-a întrebat dacă vor a se supune la împărătească poruncă. Dar, fiind neînduplecaţi, de asemenea i-a judecat la tăiere cu sabia.

Un tânăr oarecare din slugile lui Pamfil, anume Porfirie, care era de 18 ani, fiind foarte mult iubit de stăpânul său pentru curăţia sa, auzind de sentinţa de moarte ce s-a dat asupra sfinţilor mucenici, a strigat din popor: „Doresc ca trupurile sfinţilor să se îngroape în pământ". Aceasta cu mare glas strigând-o, a ieşit din mulţime şi a stat înaintea ighemonului. Acesta, cercetând şi aflând că este creştin, a poruncit ca îndată să-l spânzure gol şi să-l bată cumplit. Şi a bătut pe Sfântul tânăr Porfirie atât de mult, încât tot trupul lui s-a zdrobit de răni şi a căzut la pământ, încât se vedeau numai oasele goale şi cele dinăuntru ale lui. Iar el, într-un chin ca acela, era ca un stâlp sau piatră nesimţitoare, fără de glas, pentru că n-a arătat nerăbdare, n-a strigat, nici n-a gemut, ci tăcea ca un zid. Pentru acest lucru, tiranul mai mult se mânia şi cu cârpe aspre de păr a poruncit să-i frece rănile, apoi l-a osândit spre ardere.

Deci, înfigând un par şi legând pe sfânt de dânsul, a pus lemne împrejur şi le-a aprins. Dar, când l-a împresurat focul, mucenicul a strigat cu glas mare, chemând în ajutor pe Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. După aceea a tăcut, dându-şi sfântul său suflet în mâinile Domnului. El a răbdat pătimirea ca şi stăpânul său, ba încă l-a întrecut în primirea mucenicestii cununi, căci Sfântul Pamfil cu

însoţitorii lui nu erau încă tăiaţi, când Sfântul Porfirie, sfârşindu-se în văpaia focului, s-a dus către începătorul de nevoinţe, Hristos.

Şi pe când se ardea Sfântul Porfirie, se afla acolo în popor un bărbat dreptcredincios, care altădată a fost ostaş, anume Seleuc. Acela, după sfârşitul lui Porfirie, a alergat în urma ucenicilor celor ce se duceau la tăiere de sabie şi, aflându-i încă vii, tocmai când îşi cereau de la călăi vreme de rugăciune, a spus Sfântului Pamfil despre sfârşitul cel mucenicesc al lui Porfirie şi s-a bucurat Sfântul Pamfil, mulţumind lui Dumnezeu. Iar Seleuc dădea închinăciunea sa cea mai de pe urmă sfinţilor mucenici, care şi-au plecat sub sabie capetele lor. Iar ostaşii, văzând aceea şi cunoscându-l că este creştin, l-au prins şi l-au dus la ighemon, iar acesta a poruncit ca îndată să-l taie şi pe el. Deci Sfântul Seleuc, care era din părţile Capadociei, ostaş viteaz şi vestit în cetele Romei, care la începutul prigoanei contra creştinilor a mărturisit pe Hristos, a fost bătut foarte mult. Apoi, lipsindu-se de rânduiala ostăşească şi de cinste şi fiind izgonit din cetatea sa, slujea bolnavilor celor aruncaţi pe uliţe şi se îngrijea de sărmani şi de săraci. Iar într-acel timp, mucenicul, împărtăşindu-se cu sfinţii mucenici şi cu mărturisitorii, s-a dus bucurându-se către Stăpânul său, Hristos, Domnul.

După Sfântul Seleuc, s-a sârguit a se număra în ceata mucenicilor şi Sfântul Teodul, bărbat bătrân şi frumos la chip, unul dintre casnicii ighemonului Firmilian, care era cinstit de toţi pentru bătrâneţile sale, pentru că el a trăit şi a ajuns să-şi vadă strănepoţii săi. Acesta, în taină crezând în Hristos, s-a apropiat de unul din sfinţii mucenici care erau duşi la tăiere şi l-a sărutat, rugându-l să se roage pentru dânsul lui Hristos Dumnezeu. Văzând aceasta, una dintre slugile ighemonului a clevetit pe Teodul stăpânului său că este creştin. Deci întrebându-l ighemonul şi aflând adevărul, s-a mâniat şi mai mult asupra lui şi a poruncit să-l răstignească pe cruce.

După aceasta Sfântul Iulian a împlinit ceata celor doisprezece. Acesta, ca şi Sfântul Seleuc, era din Capadocia, bărbat credincios şi îmbunătăţit, şi, mergând cu o treabă în Cezareea Palestinei, apropiindu-se de cetate, a văzut aruncate afară din cetate trupurile mucenicilor, spre mâncarea câinilor, păsărilor ori fiarelor şi, bucurându-se cu duhul, săruta mădularele lor cele ce au pătimit pentru Hristos, fericind sfârşitul lor mucenicesc, prin care s-au învrednicit vieţii celei nesfârşite de la Hristos. Iar ostaşii care pândeau de departe şi străjuiau trupurile mucenicesti ca să nu fie furate de creştinii cei tăinuiţi, văzând pe omul acela străin căzând pe trupurile cele lepădate şi sărutându-le, l-au cunoscut că este creştin.

Deci l-au prins şi l-au dus la ighemonul lor. Iar ighemonul, după obişnuita cercetare, l-a judecat spre ardere şi l-a ars ca şi pe Sfântul Porfirie.

Astfel, cei 12 mucenici, întocmai ca cei 12 prooroci şi apostoli, au stat cu proorocii şi cu apostolii înaintea lui Hristos Domnul, întru cereasca Împărăţie, încoronaţi cu cununile biruinţei. Iar trupurile mucenicilor, cele aruncate afară din cetate, au zăcut acolo patru zile. Văzând păgânii că nu se ating de trupurile acelea nici câinii, nici păsările, nici fiarele, au poruncit ca să le ia şi să le îngroape. Deci, luându-le credincioşii, le-au îngropat cu cinste, slăvind pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul în Treime Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI DIN PERSIA

Cuviosul Marut episcopul, fiind trimis de către dreptcredinciosul împărat grec Teodosie cel Mare la împăratul Persiei pentru împăcare, a tămăduit acolo pe fiica împăratului de diavoleasca chinuire. Aflând mare mulţumire de la împăratul acela, a cerut trupurile sfinţilor mucenici, celor ce au pătimit atunci în Persia. Aducându-le în pământul grecesc, a zidit o cetate în numele mucenicilor, numind-o Martiropoli şi a pus într-însa trupurile mucenicesti, cele aduse din Persia cu cinste. Apoi el singur s-a odihnit acolo întru Domnul.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL FLAVIAN MĂRTURISITORUL, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

Prea Sfinţitul părintele nostru Flavian a fost mai întâi păzitor de vase şi preot al Sfintei Biserici celei mari a Constantinopolului. Apoi, după Prea Sfinţitul Proclu, a fost ridicat la scaunul patriarhiei, pentru viaţa sa cea neprihănită şi curată, plăcută lui Dumnezeu, pe vremea împărăţiei lui Teodosie cel Tânăr şi a surorii sale, Pulheria.

Pe atunci era la împărat un eunuc, anume Hrisafie, plin de vicleşug şi răutate. Acela nu voia deloc ridicarea Sfântului Flavian la patriarhie, căci famenul acesta era cu socoteală eretică şi ştia pe Flavian tare în dreapta credinţă şi nu-l iubea, ci căuta pricini asupra

lui cum să-i facă rău. Era puternic în lucrurile sale cele viclene ca cel ce avea la împărat îndrăzneală şi putea mult.

Deci a aflat o pricină ca aceasta, pe care Nichifor Callist, istoricul bisericesc, o descrie astfel: A îndemnat pe împărat să invite pe patriarh, ca să-i pregătească un dar vrednic de mâinile împărăteşti, ca un nou patriarh. Iar Prea Sfinţitul Patriarh Flavian, pregătind nişte pâini curate, le-a trimis împăratului spre binecuvântare, ca un dar ce nu era cu adevărat vrednic de mâini împărăteşti. Hrisafie nu a primit pâinile, zicând: „Aur, iar nu pâine se cade să se trimită spre binecuvântare de la patriarh". Deci prea sfinţitul patriarh a răspuns prin trimişii săi că nişte daruri ca acestea nu are, pentru că este sărac, de vreme ce a defăimat bogăţiile lumii acesteia; doar dacă va da ceva din aurul Bisericii, „dar să ştie Hrisafie bine – zicea patriarhul – că aurul şi argintul cel bisericesc este dumnezeiesc şi la nimeni nu se poate da, decât numai la săraci".

Iar Evagrie, istoricul bisericesc, zice că Hrisafie, supărându-se pentru darul cel de aur, prea sfinţitul i-a trimis nişte vase de aur, luându-le din altar, ca să-l umple de ruşine şi să-l mustre pentru nesaţul aurului. Apoi, mâniindu-se foarte Hrisafie, îndemna şi pe împărat la mânie, zicându-i: „Patriarhul cel nou pus batjocoreşte pe împărăţia ta". Dar nu putea vicleanul să facă rău patriarhului, de vreme ce dreptcredincioasa fecioară Pulheria, sora împăratului, care cârmuia toată împărăţia grecească, încuraja pe patriarh, apărând pe bărbatul cel nevinovat şi sfânt.

Văzând aceasta, Hrisafie s-a sârguit să-i sape groapă şi dreptcredincioasei Pulheria, ridicând asupra ei cu vicleşugul său pe împărăteasa Evdochia – precum se scrie pe larg despre aceasta în viaţa Sfintei Pulheria – şi a făcut ca pe sora împăratului s-o despartă de palat şi de stăpânirea împărătească, căci Teodosie împăratul, ascultând de soţia sa Evdochia şi de sfatul lui Hrisafie, dorea ca patriarhul să silească pe sora lui să primească rânduiala monahală de silă, adică ca în chipul acesta să o depărteze de la stăpânirea împărătească. Iar acest sfat era tăinuit de împărat. Deci, fiind chemat prea sfinţitul patriarh, acesta a făgăduit cu gura să împlinească dorinţa împărătească, dar cu inima sa nu s-a învoit, socotind că nedrept lucru este să se depărteze de ocârmuirea a toată împărăţia grecească o înţeleaptă ca aceea, cu bună cunoştinţă, şi sfântă împărătească şi care a fost fratelui său, împăratul Teodosie, ca o maică, căci el a rămas după părinţi în vârstă copilărească. Iar ea a fost apărătoarea dreptei credinţe şi buna cârmuitoare a toată împărăţia. De aceea fericitul patriarh a spus în taină Sfintei Pulheria despre sfatul împărătesc cel tăinuit.

Iar dreptcredincioasa împărătească Pulheria, înţelegând vrajba împărătesei Evdochia şi a lui Hrisafie, precum şi scopul fratelui ei, singură a lăsat cârmuirea împărătească şi s-a dus din palat şi s-a retras în linişte netulburată. Atunci vicleanul Hrisafie, găsind vreme cu bună îndemnare, a întors toate meşteşugurile sale cele rele asupra Prea Sfinţitului Patriarh Flavian, ridicând şi îndemnând pe împărat asupra lui, ca şi cum nu păzise taina împărătească şi că Pulheriei ajutase, dar nu împăratului, căci s-a ştiut că patriarhul spusese Pulheriei sfatul împărătesc. Deci s-a mâniat împăratul asupra patriarhului Flavian.

În acea vreme era în Constantinopol un arhimandrit Evtihie, care ridicase un nou eres de hulă asupra Domnului nostru Iisus Hristos, amestecând cele două firi ale Lui, cea dumnezeiască şi cea omenească, într-o fire. Acel Evtihie era tatăl duhovnicesc al lui Hrisafie, căci îl primise din Sfântul Botez. Şi când Prea Sfinţitul Patriarh Flavian a adunat sobor local, în Constantinopol, chemă pe Evtihie ca să-şi spună mărturisirea credinţei în faţa tuturor. El n-a voit să meargă la soborul acela, dând veste, pe de o parte că din mănăstirea sa, ca din mormânt, nu poate să iasă nicăieri, iar pe de alta că este bătrân şi bolnav. Dar prea sfinţitul patriarh iarăşi trimise la el arhimandriţi, preoţi şi diaconi, chemându-l cu dragoste, ridicându-l spre pocăinţă, încât credinţa sa cea rea să o lepede înaintea tuturor şi să se unească cu Biserica, şi apoi, căutând la dânsul, şi ceilalţi să se întoarcă de la credinţa cea rea la cea dreaptă. Atunci abia a făgăduit Evtihie să vină la sobor.

Venind la sobor, mai întâi a intrat în palat, căutând apărare şi ajutor împărătesc, şi a rugat pe împărat, prin Hrisafie, să trimită cu dânsul într-adins oameni şi ostaşi. Atunci împăratul a trimis cu el pe patriciul Florentie şi pe alţi senatori, precum şi putere ostăşească. Astfel venea Evtihie la sobor ca la război, înconjurat de ostaşi şi de oameni împărăteşti cu dregătorii, care au trimis vestea înaintea lor la sobor, zicând: „Nu vom intra în sobor, nici vom aduce pe Evtihie până ce nu ne veţi făgădui că-l veţi lăsa liber din sobor”. Deci au făgăduit aceasta părinţii.

Intrând ei, mai întâi s-au citit cărţile lui Evtihie, cele pline de dogme eretice, pe care Evtihie le trimisese prin mănăstiri, vânând pe mulţi la eresul său. Apoi singur ereticul acela, după vorbirea sa cea plină de vicleşug, fiind silit să mărturisească cum crede, a zis: „Din două firi era Domnul nostru mai înainte de unire, iar după unire, de o fire Îl mărturisesc pe El a fi”. Deci i-au poruncit părinţii ca gândirea sa cea ereticească să o blesteme, iar dogmele cele dreptcredincioase să le primească, dar el n-a voit. Atunci Prea Sfinţitul Flavian, cu toţi

sfinţii, între care erau 32 de episcopi, arhimandriţi 23, iar presbiteri şi diaconi mulţi, a scos pe Evtihie din rânduiala preoţească.

Hotărârea aceea era scrisă astfel: „Pe Evtihie, cel oarecând presbiter şi arhimandrit, de vreme ce din scrisorile sale cele mai dinainte şi din mărturisirile sale cele ascunse şi cele de acum prin al său grai s-a aflat că boleşte de eresul lui Valentin şi Apolinarie şi urmează hulelor acelora cu neschimbare, care nici de sfătuirea noastră nu s-a ruşinat şi nici n-a primit învăţătură şi n-a voit să se supună dogmelor celor drepte, noi, plângând şi suspinând de pierderea lui cea desăvârşită, l-am judecat întru Domnul nostru Iisus Hristos, Cel hulit de dânsul, ca să fie străin de toată slujba preoţiei şi de a noastră împărtăşanie şi de povăţuirea mănăstirească, ştiind toţi aceasta, că cei ce vor vorbi cu el şi vor veni la dânsul vor fi vinovaţi de pedeapsa despărţirii, ca cei ce nu s-au depărtat de eresul lui. Flavian, episcopul Constantinopolului sau al Romei celei Noi, astfel judecând, am iscălit". Asemenea au iscălit toţi episcopii şi arhimandriţii.

Deci fiind lepădat Evtihie, şedea lângă palatul împărătesc, având pe Hrisafie de mare ajutor în toate. Iar vicleanul acela cu mai multă mânie şi iuţime întărâtându-se asupra Prea Sfinţitului Flavian, a pornit tot chipul meşteşugurilor sale, cum să-l izgonească din scaunul patriarhiei, pe de o parte ca să răzbune pe Evtihie, iar pe de alta ca mai mult să mâhnească pe Pulheria, prin izgonirea lui Flavian. Deci, având pe împărat întru voia sa, făcea cu numele lui cel împărătesc toate cele ce voia. Atunci a scris lui Dioscor, patriarhul Alexandriei, om prea înrăutăţit, meşter în vicleşug şi necredincios, întărâtându-l asupra lui Flavian, iar pe Evtihie încredinţându-l apărării lui, şi făgăduind de la împărat multe daruri.

Asemenea a mai scris lui şi despre împărat, poruncindu-i ca, luând pe episcopii săi de un gând cu sine, să vină în Efes cu sârguinţă şi să ţină sobor mare pentru dogmele credinţei, de vreme ce Flavian aduce oarecare învăţături pline de erezie în Biserică şi o tulbură. Deci să se cerceteze cu sobornicească judecată şi să se lepede ca un nedreptcredincios, iar Evtihie, de se va afla nevinovat, să se dezlege şi să se rânduiască întru a sa cinste. Acelaşi Hrisafie îndemnând şi pe împărăteasa Evdochia, ajuta şi aceea lui Evtihie contra lui Flavian; iar Dioscor, îndată luând mai mult de zece episcopi de un gând cu sine şi pe un arhimandrit ce se numea Varsum, cu sârguinţă au mers cu o mie de monahi la Efes.

Acolo făcându-se acel fărădelege şi nedrept sobor în sfânta biserică – la care erau 128 de episcopi, din diferite ţări, chemaţi prin

împărătească poruncă –, a mers la judecată şi Prea Sfinţitul Patriarh Flavian. Şi împăratul a scris, şi mai ales Hrisafie, în numele împăratului, lui Elpidie comitele şi la alţi voievozi care erau acolo cu oştile, ca să nu lase în sobor pe episcopii cei ce au iscălit cu Flavian contra lui Evtihie şi au făcut judecata.

Deci începând vicleana adunare, Dioscor fiind întâi şezător, a stat de faţă Evtihie şi a dat a sa mărturisire de credinţă, întru care eresul era acoperit cu vicleşug, iar pe a lui Flavian mărturisire nu a primit-o soborul acela. Atunci a fost multă gâlceavă şi tulburare câtăva vreme, unii apărând pe Evtihie şi făcându-l nevinovat, ca pe un dreptcredincios, iar alţii nevoindu-se pentru Flavian. Puţini erau din cei ce întăreau credinţa lui Flavian, pentru că toţi au iubit întunericul mai mult decât lumina şi au cinstit mai mult minciuna decât adevărul, plăcând împăratului celui pământesc, mai mult decât celui ceresc. Căci împăratul Teodosie, deşi era dreptcredincios, ca om a greşit din neştiinţă, necunoscând meşteşugul lui Evtihie, al lui Dioscor şi al lui Hrisafie, pentru că Hrisafie îl înşela neîncetat prin vicleşugul său, vânându-i sufletul. Deci întru neştiinţa sa, împăratul socotea pe eretici că sunt dreptcredincioşi şi minciuna cea grăită de dânşii o credea un adevăr, nefiind lângă dânsul sora lui cea cu bună înţelegere, fericita Pulheria.

De aceea, după acea lungă gâlceavă ce s-a făcut la acel sobor care se adunase în Efes şi care întărea dogmele ereticeşti – zicând că este o fire, iar nu două întru Hristos –, a socotit ca dreptcredincios şi a lăudat şi preamărit pe Evtihie, de vreme ce partea potrivnică a biruit şi aşa a făcut nevinovat pe acesta, deşi era eretic. Iar pe dreptcredinciosul patriarh Flavian l-a osândit ca pe un eretic, tâlhăreşte, nelăsându-l să răspundă ceva pentru sine, nici voind să-i asculte mărturisirea lui cea credincioasă. Apoi Dioscor, întâiul stătător, a dat răspuns de izgonire asupra lui, ca să fie străin de arhierie, de sfinţire şi de toată puterea duhovnicească şi să se trimită în surghiun, în Egipt, la cetatea Lidiei.

Iar Onisifor al Iconiei, cu alţi episcopi care ştiau nevinovăţia lui Flavian, sculându-se, au apucat genunchii lui Dioscor, zicând: „Să nu faci aceasta, o, prea sfinţite părinte, pentru că Flavian n-a făcut nimic vrednic de izgonire, iar de este trebuinţă de vreo pedeapsă, să se pedepsească, iar nu să se lepede”. Dioscor, sculându-se de pe scaunul său, a zis: „De mi s-ar tăia şi limba, într-alt chip nu voi zice”. Varsum, arhimandritul, striga: „Cela ce va mărturisi că în Hristos sunt două firi, acela să se taie în două”. Deci stăruind episcopii cu rugăminte pentru Flavian, a strigat Dioscor: „Unde sunt voievozii?”

Şi îndată voievozii cu Elpidie şi cu mulţime de oaste au intrat în biserică şi au adus lanţuri mari de fier asupra Sfântului Flavian.

Intrând şi monahii lui Varsum, episcopii strigau: „Varsum, tâlharul, a răsturnat toată Siria şi a adus o mie de monahi asupra noastră; Varsum, tâlharul, anatema să fie!" Iar Varsum striga: „Să se ucidă ereticul Flavian, să se ucidă!" Apoi s-au pornit mâinile cele ucigaşe asupra sfântului, unii cu palmele, alţii bătându-l cu beţele şi însuşi Dioscor s-a repezit să-l calce în picioare. Apoi, fiind trântit la pământ, l-au bătut până ce s-au săturat şi au pus în lanţuri pe cel ce era abia viu.

Apoi Dioscor silea pe episcopi să iscălească izgonirea lui Flavian. Deci cei de un gând cu Dioscor îndată au iscălit. Iar cei ce vedeau nedreptatea şi războiul ce se făcea, n-au voit să iscălească şi ostaşii nu-i lăsau să iasă din biserică, stând împrejurul lor înarmaţi, iar monahii lui Varsum strigau asupra lor cu mânie şi cu îngrozire. Deci episcopii, fiind ţinuţi în biserică până în noapte şi văzând că nu puteau scăpa de primejdia ce era asupra lor, au iscălit chiar nevrând, fiind siliţi prin îngroziri, şi astfel s-a săvârşit acel sobor ucigaş.

Sfântul Flavian, mărturisitorul lui Hristos, după acea cumplită bătaie, a treia zi şi-a dat sfântul său suflet în mâinile lui Hristos Dumnezeu, pentru care a pătimit uciderea, ca Abel de la Cain. Şi fiind în locul de surghiun, s-a dus la ceruri, iar în locul lui a fost ridicat la patriarhie, Anatolie.

După aceasta s-a vădit răutatea şi vicleşugul lui Hrisafie şi a fost cu necinste izgonit din palatul împărătesc, apoi a pierit cu sunet. Iar Evdochia împărăteasa, smerind-o mânia împărătească, s-a dus la Ierusalim. Şi Sfânta Pulheria, cu rugăminţile cele multe ale fratelui ei, împăratul Teodosie, plecându-se, s-a întors cu slavă în palatul împărătesc, şi îndată au adus în Constantinopol moaştele mărturisitorului lui Hristos, Sfântul Flavian, cu mare cinste.

Iar Dioscor şi Evtihie, după al patrulea sinod al Sfinţilor Părinţi, fiind daţi blestemului celui veşnic, au pierit. Iar Biserica lui Hristos, cea nebiruită de porţile iadului, înflorea în dreapta credinţă, slăvind pe Hristos, nu despărţit în două feţe, ci în două firi neamestecate, lăudat şi preaînălţat, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

LUNA FEBRUARIE

ZIUA A ŞAPTESPREZECEA

SFÂNTUL MARE MUCENIC TEODOR TIRON

Împărăţind Maximian şi Maximin, împăraţi păgâni, mare primejdie era asupra neamurilor care credeau în Hristos. Căci au trimis porunci înfricoşătoare, iar împreună cu poruncile lor cele păgâneşti şi fără de Dumnezeu, au trimis ighemoni, oameni tirani, cruzi şi fără de omenie prin toată stăpânirea lor, poruncind ca oricare dintre creştini ar voi să se lepede de Hristos, mare cinste şi dregătorii să aibă de la împăraţi. Iar dacă vor fi tari în credinţa lor şi nu vor voi să jertfească zeilor elineşti, au să pătimească munci, pedepse grozave şi cumplite şi cu amară moarte să se omoare.

Deci era mare frică şi nevoie asupra creştinilor. Unii dintre dânşii, care erau mai mari la suflet şi tari în credinţă, se duceau şi mărturiseau la arătare şi cu îndrăzneală înaintea tiranilor acelora, că Hristos este Dumnezeul cel adevărat. Apoi mureau cu multe şi cumplite munci. Alţii, de frică, vai, se duceau şi se lepădau de Hristos şi jertfeau idolilor. Iar câţi nu puteau să mărturisească pe Hristos înaintea tiranilor, nici să se închine idolilor, fugeau şi se ascundeau prin munţi şi peşteri. Iar alţii, temându-se a se descoperi că sunt creştini, se făţărniceau că sunt elini, dar într-ascuns erau creştini.

Unul dintre aceştia era şi Sfântul mare mărturisitor Teodor, creştin într-ascuns, din moşi-strămoşi, din cetatea Amasiei, care se numea Mialon. Nu că doară se temea a mărturisi că este creştin şi că-i era frică de munci, dar avea în mintea sa că nu va fi încă pe voia lui Dumnezeu să mărturisească pe faţă. De aceea voia să ispitească de este voia lui Dumnezeu şi ispitirea lui a fost astfel:

Vrând să meargă împăratul cu ceata în care era numărat şi sfântul – care se numea Tiron, pentru cunoştinţa şi vitejia lui –, în părţile Răsăritului pentru păzire, l-a pus pe el mai mare peste ceata ce

se numea Legheon. Legheon era oastea cea mai aleasă din toate cetele, în care erau 893 de ostaşi, căci oamenii Legheonului atâta număr cuprindeau.

Această ceată, pentru că era cea mai aleasă din toate cetele, avea şi numele deosebit şi se numea Margariţi, adică tari şi puternici. Deci s-au ridicat din Amasia şi au mers cu generalul lor Vringa în părţile Răsăritului, la locul ce se numea Evhaita. Aproape de locul acesta, ca la 40 de mile, era o pădure şi în pădurea aceea era un balaur înfricoşător, încât nimeni nu mai îndrăznea să treacă pe acea cale, căci prin târârea acelei fiare, toate lemnele de prin jurul locului erau dezrădăcinate. Încă şi mulţi oameni de frica fiarei şi-au lăsat ţarinile şi viile lor, pe care le aveau pe acolo pe aproape. Când şuiera acel balaur, toată latura din jur tremura de frica fiarei şi multă frică aveau locuitorii de la el.

Sfântul Teodor, vrând să ispitească, precum am zis mai sus, şi să cunoască de este voia lui Dumnezeu să mărturisească numele Lui, s-a dus acolo în pădurea aceea şi a căutat să afle balaurul. Umblând cu calul său multă vreme, căutându-l, s-a dat în lături puţin şi, descălecând, se odihnea după osteneală şi a adormit. Iar o femeie, anume Evsevia, s-a întâmplat să treacă în acel ceas prin locul acela şi a văzut pe sfânt dormind. Ea, ca o iubitoare de oameni, s-a dus şi l-a deşteptat, zicându-i cu lacrimi: „O, prea frumosule tânăr, dacă voieşti să-ţi dobândeşti viaţa şi să fii viu, fugi din locul acesta, căci aici s-a încuibat un balaur mare şi înfricoşător, de a cărui frică nu îndrăzneşte nimeni să treacă pe aici. Cum ai îndrăznit de ai venit în locul acesta?” Atunci sfântul i-a zis: „Cine eşti tu?” Femeia i-a răspuns: „Eu sunt creştină şi am avut aici moşie de la părinţii mei, dar acum, de frica acestei fiare, voiesc s-o părăsesc, căci am văzut cu ochii mei că pe mulţi oameni i-a omorât, înaintea mea, balaurul acesta. Pentru aceasta, te jur pe tinereţile tale să nu întârzii aici, să nu cumva să vină fiara aceea asupra ta şi să te mănânce”.

Sfântul a zis: „O, femeie, nu te teme şi nici nu plânge, căci astăzi te voi libera de această fiară, de vreme ce Domnul meu, Iisus Hristos, va surpa puterea lui şi vă va izbăvi de ispită. Iar pentru binele ce mi-ai făcut, că m-ai deşteptat, Dumnezeu să-ţi dea iarăşi moşia pe care ai avut-o moştenire”. Acestea a zis sfântul, apoi îndată şi-a făcut cruce, a încălecat pe cal şi a pornit iarăşi spre pădure. Şi, numaidecât cum a auzit zgomotul fiarei, a alergat şi a văzut că balaurul venea asupra lui cu totul înfricoşător, căci din ochii lui ieşea foc şi şuiera foarte tare. Dar sfântul, îndată şi-a făcut cruce şi a alergat asupra balaurului. Apoi, aruncând tare cu suliţa, l-a lovit în

cap şi l-a străpuns, iar balaurul de durere a şuierat foarte tare şi cu coada se încolăcea şi se zvârcolea. Apoi, făcând câteva învârtituri înfricoşătoare, a murit acolo. Atunci sfântul a ieşit din pădurea aceea, bucurându-se, căci a cunoscut că este voia lui Dumnezeu ca să mărturisească pentru El. Fiindcă pusese în mintea sa, că de vreme ce a biruit acea fiară înfricoşată, va birui şi puterea diavolului, care este fiara cea gândită. Şi aşa locul acela s-a slobozit de ispita acelei fiare, iar sfântul s-a dus iarăşi la locul unde era adunată cealaltă oaste.

Dar a venit vremea în care oastea şi Vringa, generalul ei, voiau să jertfească idolilor. Ceilalţi ostaşi s-au dus şi au jertfit, iar Sfântul Teodor stătea în cortul său. Atunci s-a făcut cunoscut că este creştin. Iar Vringa, mai-marele oastei, aflând că sfântul este creştin, a adunat toată oastea şi a zis către el: „Teodore, pentru ce nu jertfeşti zeilor ca noi toţi? Oare numai tu singur eşti creştin?" Iar adevăratul ostaş al lui Hristos, Sfântul Teodor, umplându-se de Duh Sfânt, cu multă îndrăzneală a răspuns: „Eu sunt creştin din început şi cred în Hristosul meu şi Lui voiesc să-I jertfesc, având pe Iisus Hristos Dumnezeu adevărat şi împărat al tuturor, iar zeilor celor desfrânaţi nicidecum nu le voi jertfi".

Atunci Vringa prepozitul a zis: „Ascultă-mă, Teodore, ia toate armele tale şi, ostăşindu-te, vino şi jertfeşte zeilor". Sfântul Teodor a răspuns: „Eu sunt ostaş Împăratului meu, Hristos, iar mai mult nu pot să slujesc altuia". Zis-a Vringa prepozitul: „Şi aceştia toţi care sunt acolo sunt creştini, şi ostăşesc împăraţilor romani". Răspuns-a sfântul: „Fiecare ştie cui ostăşeşte, iar eu ostăşesc Stăpânului meu şi Împăratului ceresc, Dumnezeu, şi Unuia Născut Fiului Său". Iar Posidon sutaşul, stând de faţă, a zis: „Are şi Fiu Dumnezeul tău, o, Teodore?" Sfântul Teodor a zis: „Are cu adevărat Fiu, pe Cuvântul adevărului, prin Care a făcut toate".

Prepozitul a zis lui: „Putem să-L cunoaştem şi noi pe El?" Grăit-a sfântul: „Aş fi voit, de v-ar fi dat vouă Dumnezeu o înţelegere ca aceasta, ca să-L fi cunoscut". Zis-a Posidon lui: „Chiar de L-am cunoaşte, apoi am putea oare să lăsăm pe împăraţii noştri şi să ne apropiem de El?" Grăit-a Sfântul Teodor: „Nimeni nu vă opreşte pe voi ca să lăsaţi întunericul şi pe vremelnicii împăraţi pământeşti şi să vă apropiaţi de Dumnezeul cel viu, Împăratul şi Stăpânul cel veşnic şi să-I oştiţi Lui ca şi mine". Vringa a zis către sutaş: „Să-l lăsăm pe el câteva zile ca să-şi aleagă cele de folos". Apoi, luând Sfântul Teodor vremea cea dată lui, se ruga neîncetat şi lăuda pe Dumnezeu. Iar păgânii cârteau cu mânie asupra unora din cetăţeni, pe care îi prinseseră şi-i duseseră în temniţă pentru Hristos. Iar Sfântul

Teodor, mergând în urma lor, striga, învăţându-i pe ei calea cea mântuitoare şi răbdarea şi să nu se lepede de Hristos Împăratul. Deci aceia fiind închişi în temniţă, Sfântul Teodor a aflat vreme lesnicioasă şi a ars noaptea capiştea maicii zeilor. Dar un oarecare slujitor al capiştei, cu numele Cronid, văzuse pe sfânt când a dat foc capiştei şi, temându-se să nu cadă vina pe dânsul, a prins pe Teodor şi l-a dus la ighemonul Puplie, zicând: „Domnul meu, acest om pierzător, nou ales tiron, cu răutate venind în cetatea noastră, a ars capiştea maicii zeilor noştri şi a necinstit pe zei. Deci, prinzându-l, l-am adus la măria ta, ca, după poruncile împăraţilor şi stăpânilor lumii, să ia vrednică pedeapsă pentru lucrul făcut cu îndrăzneală". Ighemonul, chemând pe Vringa, prepozitul, i-a zis lui: „Tu ai dat putere acestuia ca să ardă capiştea maicii zeilor noştri?" El a răspuns: „Eu adeseori l-am sfătuit pe el, dându-i vreme ca să jertfească zeilor, iar de a făcut el acestea, apoi a defăimat cu totul pe zei şi a trecut cu vederea împărăteştile porunci, dar tu, fiind judecător, fă ceea ce împăraţii au poruncit".

Atunci ighemonul, şezând la judecată, a pus de faţă pe fericitul Teodor şi i-a zis lui: „Pentru ce, când se cădea să aduci jertfă zeilor şi tămâie zeiţei, tu i-ai adus foc?" Grăit-a Sfântul Teodor: „De ceea ce am făcut nu mă lepăd. Am aprins lemnele ca să ardă piatra, pentru că astfel este zeiţa voastră şi puterea ei, căci focul se atinge de ea şi o arde". Mâniindu-se, judecătorul a poruncit să-l bată, zicându-i: „Vorba mea cea blândă te-a făcut îndrăzneţ; nu-mi răspunde cuvinte multe, căci te aşteaptă muncile cele mai cumplite, dacă nu te supui poruncilor împărăteşti". Grăit-a Sfântul Teodor: „Nici de tine, nici de muncile tale nu mă tem, deşi sunt foarte cumplite. De acum, fă ceea ce voieşti, căci aşteptarea bunătăţilor celor viitoare, care sunt pregătite de Dumnezeul meu, mă îndeamnă să îndrăznesc pentru nădejdea cea păstrată mie şi pentru cununa cea împletită mie de la Dumnezeu".

Zis-a judecătorul: „Jertfeşte zeilor, Teodore, şi te vei libera de chinurile ce te aşteaptă; pentru că rău şi cu amar ai să mori". Grăit-a Sfântul Teodor: „Muncile cele aduse de tine asupra mea nu sunt chinuri; pentru că Domnul şi Împăratul meu, Iisus Hristos, este înaintea feţei mele, izbăvindu-mă de muncile tale, şi tu nu-L vezi, de vreme ce nu vezi cu ochii minţii".

Apoi judecătorul, umplându-se de mânie şi răcnind ca un leu, a poruncit să-l arunce în temniţă, să pecetluiască uşile şi să-l lase acolo să moară de foame. Dar fericitul Teodor, fiind aruncat în temniţă, era hrănit de Sfântul Duh. Căci, în noaptea aceea i S-a arătat Domnul,

Care i-a zis: „Îndrăzneşte, Teodore, iată, Eu sunt cu tine. Să nu primeşti hrană sau băutură pământească, că vei avea altă viaţă nepieritoare şi veşnică în ceruri". Acestea zicând, Domnul S-a dus de la dânsul. Iar Sfântul Teodor a început a cânta şi a se veseli şi-i slujeau o mare mulţime de îngeri. Iar străjerii, auzind acea dulce cântare de laudă, au alergat la uşile temniţei şi, văzând uşile încuiate şi pecetea întreagă, au privit prin ferăstruie şi au văzut mult popor cu haine albe, cântând împreună cu Sfântul Teodor.

Deci temându-se străjerii, au spus ighemonului Puplie, iar el, sculându-se, a mers cu sârguinţă la uşile temniţei şi văzându-le încuiate, iar lanţul cel de fier cu pecetea întreagă, apoi auzind înăuntru glasul celor ce cântau împreună cu Sfântul Teodor, a poruncit ostaşilor înarmaţi să înconjoare temniţa, părându-i-se că şi alţi creştini sunt cu Teodor. Dar, intrând înăuntru, n-a aflat pe nimeni, decât numai pe Teodor, sluga lui Hristos, legat în obezi. Atunci a căzut asupra ighemonului frică şi cutremur, precum şi asupra tuturor celor ce erau cu dânsul. Apoi, ieşind din temniţă, a încuiat uşile iarăşi şi s-a dus. După aceea judecătorul a poruncit ca să-i dea în toate zilele o bucată mică de pâine şi apă. Iar marele şi credinciosul mucenic al lui Hristos, precum este scris – *dreptul din credinţă va fi viu* –, nicidecum n-a voit să ia de la dânşii pâine şi apă, zicându-le lor: „Pe mine mă hrăneşte Domnul şi Împăratul meu, Iisus Hristos".

A doua zi a poruncit judecătorul să-l scoată la divan. Deci, stând înaintea lui, i-a zis: „Ascultă-mă şi jertfeşte marilor zei, ca să scriu degrabă pentru tine la stăpânii lumii, căci vei fi slujitor mare al zeilor şi vei lua nu puţină cinste şi pe acelaşi scaun pe care şedem noi, vei şedea şi tu". Sfântul Teodor, căutând spre cer şi cu semnul crucii însemnându-se, a grăit către tiran: „Chiar şi cu foc de vei arde trupul meu şi cu felurite munci de îl vei rupe, cu săbiile de-l vei tăia, fiarelor spre mâncare de-l vei da, totuşi, până ce duhul meu este în mine, nu mă voi lepăda de numele Hristosului meu".

Atunci tiranul, sfătuindu-se cu prepozitul, a poruncit să-l spânzure pe sfântul pe un lemn şi cu unghii de fier să-i strujească trupul. Şi atât de mult a strujit pe mucenicul, până au rămas oasele goale. Însă fericitul Teodor nu răspundea nimic ighemonului, ci cânta: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea*. Tiranul, mirându-se de atâta răbdare şi bărbăţie, i-a zis: „Oare nu te ruşinezi, o, ticălosule, mai mult decât toţi oamenii, a nădăjdui spre Omul ce se cheamă Hristos, Care a fost omorât cu moarte silnică şi pentru Dânsul te dai la chinuri şi la pedeapsă, cu atâta nesocotinţă?" Iar Sfântul Teodor, mucenicul lui Hristos, i-a răspuns:

„Necinstea aceasta să-mi fie mie şi tuturor celor ce cheamă numele Domnului nostru Iisus Hristos".

Atunci poporul a strigat: „Să se ridice din mijloc Teodor!" Iar ighemonul l-a întrebat pe Teodor, zicându-i: „Voieşti să aduci jertfă zeilor sau te chinuiesc şi mai mult?" Dar sfântul mucenic i-a răspuns cu îndrăzneală: „Necuratule şi plin de toată înşelăciunea fiu al diavolului, nu te temi oare de Dumnezeu, Care ţi-a dat atâta stăpânire şi putere? Căci printr-Însul împăraţii împărăţesc, iar puternicii stăpânesc pământul. Tu mă sileşti şi pe mine să părăsesc pe Dumnezeul cel viu şi să mă închin pietrei celei neînsufleţite?"

Judecătorul, gândindu-se mult, a zis Sfântului Teodor: „Spune, voieşti să fii cu noi sau cu Hristos al tău?" Sfântul i-a răspuns cu mare bucurie: „Cu Hristos al meu am fost, sunt şi voi fi, iar tu de acum fă ceea ce voieşti". Văzând ighemonul că nimic nu pot chinurile împotriva răbdării lui Teodor, a hotărât asupra lui condamnarea la moarte, zicând: „Pe Teodor, care nu s-a supus stăpânirii slăviţilor împăraţi şi marilor zei şi a crezut în Iisus Hristos, Care a fost răstignit pe vremea lui Pilat din Pont, precum povestesc iudeii, poruncesc să-l dea focului". Hotărârea fiind luată, se împlini grabnic. Îndată slujitorii, adunând mulţime de lemne de pe la casele ce erau aproape, au adus pe fericitul Teodor la locul cel de moarte.

Ostaşii au voit să-l pironească pe pământ, dar sfântul n-a voit şi a zis: „Lăsaţi-mă nepironit, căci Hristos, Care mi-a dat putere să rabd celelalte torturi, mă va întări să rabd şi focul". Deci nu l-au pironit. Atunci sfântul a ridicat mâinile spre cer, către Dumnezeu, şi se ruga cu lacrimi, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule, Unule Născut al Tatălui Celui fără de moarte, Care pentru a noastră mântuire Te-ai pogorât din cer şi ai venit pe pământ, Îţi mulţumesc că m-ai învrednicit să rabd cazne şi chinuri pentru sfântul Tău nume. Te slăvesc că m-ai învrednicit să urmez patima Ta; mă mărturisesc Ţie, că m-ai întărit să mărturisesc pentru dragostea Ta. Învredniceşte-mă, Hristoase al meu, şi împărăţiei Tale şi, precum am răbdat chinurile pentru dragostea Ta, aşa şi Tu, Dumnezeul meu, slăveşte-mă în împărăţia Ta. Apoi şi pe ostaşii care au fost cu mine, iar acum sunt în temniţă pentru numele Tău, învredniceşte-i şi pe ei să mărturisească şi să ia moarte, pentru dragostea Ta, ca şi mine".

Astfel a zis şi era ascuns acolo un creştin, cu numele Cleonic, care vedea pe sfânt şi lăcrima. Iar sfântul i-a zis: „Frate Cleonic, te aştept, vino!" Acestea a zis sfântul şi iarăşi a început a se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Hristoase al meu, Dumnezeule adevărat, Care ai arătat întâi această mucenicie, Care ai răbdat cruce şi moarte pentru

mântuirea noastră, ca să ne arăţi drumul mântuirii şi cum să venim la împărăţia Ta, primeşte această mică mucenicie a mea şi ia sufletul meu în veşnica împărăţie a Ta şi-l rânduieşte cu sufletele sfinţilor Tăi mucenici, căci, îndrăznind la Tine, am răbdat muncile şi chinurile şi, nădăjduind spre slava Ta, voiesc să primesc moartea". Acestea a zis sfântul şi îndată a sărit în mijlocul focului aceluia, lăudând şi slăvind pe Dumnezeu.

Iar Dumnezeu, ca să arate minune şi să slăvească pe sfântul Său, a iconomisit un lucru ca acesta: văpaia aceea s-a făcut ca o lumânare, încât numai a înconjurat trupul sfântului, dar nu l-a vătămat deloc. Iar sfântul, mulţumind lui Dumnezeu, şi-a dat sfântul său suflet în mâinile lui Dumnezeu. „Şi am văzut, zice scriitorul care a fost martor, cinstitul şi sfântul său suflet ridicându-se spre cer, ca un fulger!" Femeia aceea, Evsevia, de care am mai spus mai înainte că a deşteptat pe sfânt în pădure, a cumpărat moaştele lui cu multă bogăţie şi le-a dus în patria ei, Evhaita, şi-l avea ajutător la toată nevoia. Nu numai ea, dar şi toţi bolnavii locului aceluia şi lumea toată îl aveau doctor sufletesc şi trupesc şi nu numai câţi erau aproape, dar şi cei ce erau îndepărtaţi luau asemenea, darurile lui. Întâiul semn este minunea pe care o voi povesti, cu puterea lui Dumnezeu.

Constantinopolul mai de mult se numea Bizanţ şi, pentru că marele Constantin a făcut zidurile cetăţii, s-a numit Constantinopol, adică cetatea lui Constantin. În această cetate a împărăţit împăratul Constantin şi în vremea aceea era întărită dreapta credinţă. Vrăjmaşul adevărului, diavolul, văzând cum creştinătatea creşte, căuta de-a pururea să afle un ceas rău şi un om viclean să facă voia lui. Astfel, căutând necuratul, a aflat un ceas blestemat şi pe Iulian împăratul. După moartea marelui Constantin, au împărăţit cei doi fii ai lui Constantin: Constantie şi Consta, iar după ei a împărăţit necuratul Iulian. Câte rele a făcut păgânul acesta, ce cuvânt de om le va povesti? Acela era elin, de trei ori blestematul, deşi mai înainte de a lua împărăţia era creştin, însă în ascuns era elin, căci se temea de moşul său, marele Constantin. După ce a murit marele Constantin şi Iulian Apostatul a luat împărăţia, a căutat să prigonească pe creştini. Aducându-şi aminte că în săptămâna întâi a Marelui Post, mai ales creştinii au post, a vrut să spurce bucatele întregii cetăţi cu sângele de la jertfe. Atunci a chemat pe eparhul cetăţii şi i-a zis: „Ascultă, eparhule, zeii cei mari mi-au adus aminte că creştinii nazarineni şi galileeni nu ne ascultă bine, ci ne fac rău. Să facem şi noi ceva ca să ne asculte de silă. Porunceşte să nu se vândă în cetate alte bucate

decât numai cele împărăteşti, dar acestea să fie îmbibate cu sângele jertfelor, căci aşa făcând, se vor împărtăşi creştinii cu sila şi ni se vor supune. Dar acestea să se facă pe ascuns, ca să nu ştie creştinii şi să se păzească". Aceasta a zis necuratul împărat şi eparhul a răspuns: „Pe puterea marilor zei, acesta este sfat dumnezeiesc, iar nu omenesc". Şi îndată a poruncit de s-a îndeplinit porunca împăratului. Însă creştinii nu cunoşteau nicidecum gândul cel rău al păgânului împărat.

Dar ochiul cel atotvăzător al lui Dumnezeu, care poticneşte pe cei răi şi meşteşugurile lor şi poartă grijă robilor Săi, Domnul a stricat meşteşugul cel tăinuit şi înşelător al călcătorului de lege, pentru că a trimis la Evdoxie, care era pe atunci patriarh al Constantinopolului, pe răbdătorul Său de chinuri, Sfântul Mare Mucenic Teodor, care era din rânduiala tironilor în oaste şi se chema Tiron. Acesta, venind la arhiereu, i-a zis astfel: „Degrab sculându-te, să aduni turma lui Hristos şi să porunceşti cu tărie ca nimeni să nu mănânce bucatele şi băuturile cele ce se vând în târg, căci toate sunt întinate cu sânge din jertfele idoleşti, după porunca păgânului împărat". Arhiereul întrebă: „Cum s-ar putea ca cei săraci să nu cumpere bucate din târg?" Atunci i-a grăit sfântul: „Să li se dea colivă şi se va mângâia neajungerea lor".

Apoi, nepricepându-se ce este coliva, i-a zis marele Teodor: „Coliva este făcută din grâu fiert şi aşa ne-am obişnuit noi a numi grâul fiert în Evhaita".

Arhiereul a întrebat iarăşi pe cel ce i s-a arătat: „Cine eşti tu, sfinte al lui Dumnezeu, care ai venit la mine? Spune-mi numele tău ca să-l ştiu". Sfântul i-a răspuns: „Eu sunt mucenicul lui Hristos, Teodor, care am mărturisit în Evhaita şi m-a trimis Dumnezeu să-ţi descopăr sfatul păgânului împărat Iulian. Pentru aceasta fă cum îţi zic!" Şi s-a făcut nevăzut.

Patriarhul, sculându-se îndată, a adunat toată lumea creştinilor şi le-a spus ceea ce a văzut şi a auzit. Deci, făcând colivă, a ferit turma lui Hristos nevătămată de meşteşugul vrăjmaşului. Şi nimeni n-a cumpărat din bucatele împărăteşti, încât toate s-au stricat în săptămâna aceea şi le-au aruncat în mare. Nelegiuitul împărat, văzând că tăinuita lui cursă s-a vădit şi nimic n-a sporit, foarte tare s-a ruşinat, şi a poruncit ca iarăşi să se vândă în târg obişnuitele bucate. Iar poporul lui Hristos, sfârşindu-se săptămâna întâia a Marelui Post, în Sâmbăta aceea a făcut pomenirea Sfântului Mucenic Teodor, cu colivă, mulţumind lui Dumnezeu şi cinstindu-l pe sfântul Său rob, Teodor. De atunci până acum, cei dreptcredincioşi din toată lumea,

în sâmbăta întâia a Marelui Post săvârşesc pomenirea minunii ce s-a făcut atunci cu coliva şi cinstesc pe răbdătorul de chinuri al lui Hristos, ca să nu se uite milostivirea şi purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru creştini şi ajutorul Sfântului Mare Mucenic Teodor.

Dar şi alte minuni a făcut Sfântul Teodor, precum acestea: pe cei robiţi i-a eliberat, bolnavii i-a vindecat şi pe fiul unei văduve l-a eliberat din robia perşilor. În Constantinopol era o biserică a lui, care se numea Fanerotis (adică arătătoare). Oricine ar fi pierdut pe robul său, numai dacă ar fi venit într-acea biserică îl afla, orişiunde ar fi fost. Unii au furat din mijlocul bisericii nişte bani şi cu toate acestea sfântul i-a arătat pe dânşii. Pe nişte ostaşi i-a certat să se ferească de răpire. Apoi pe un prunc l-a dăruit celor ce-l căutau; şi pe nişte oameni, care se primejduiau în mare, i-a scăpat de la moarte. Şi multe alte minuni mari şi preaslăvite a făcut spre slava Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, a unei dumnezeiri şi Împărăţii. Prin a cărei iubire de oameni să dobândim veşnicele bunătăţi, întru nemărginiţii veci fără de sfârşit.

Notă. Istoria despre uciderea balaurului în cărţile ruseşti se află pusă la Sfântul Marele Mucenic Teodor Stratilat, în ziua a şaptea a acestei luni, iar în cele greceşti este la celălalt mucenic, Teodor Tiron, care pătimise cu puţin mai înainte. Deci, sau că este vreo greşeală, sau că s-a făcut minunea aceasta a uciderii balaurilor de amândoi Teodorii, pentru că la Stratilat se arată că l-a ucis într-un câmp pustiu, iar la Tiron într-o pădure, tot lângă Evhaita. Tot despre aceeaşi dreptcredincioasă femeie, Evsevia, se vorbeşte la amândoi, care şi moaştele lor le-a îngropat.

LUNA FEBRUARIE

ZIUA A OPTSPREZECEA

SFÂNTUL LEON, PAPĂ AL ROMEI

Acest mare arhiereu şi păstor al Bisericii lui Dumnezeu, Leon, era de neam din Italia. Tatăl său se numea Chintian. Din tinereţe a fost crescut în învăţătura cărţii, întru înţelepciunea cea din afară şi în faptele cele bune creştineşti. Alegând duhovnicească viaţă mai mult decât cea mirenească, mai întâi a fost arhidiacon la papa Sixt al III-lea. Apoi, pentru multa lui înţelepciune şi curăţie, după moartea lui Sixt, prin alegerea tuturor, a luat scaunul Romei şi păstorea binecuvântătoarele oi ale lui Hristos, ca un bun păstor, punându-şi sufletul său pentru dânsele.

Când Atila, stăpânitorul hunilor şi tiranul cel cumplit, care se numea „biciul lui Dumnezeu", biruind multe ţări, a mers şi asupra Italiei vrând să o pustiască cu foc şi sabie, papa Leon, văzând că nimeni nu putea să se împotrivească aceluia, s-a rugat cu dinadinsul lui Dumnezeu cu postire şi cu lacrimi, cerând de la El apărare şi chemând în ajutor pe Sfinţii mari Apostoli Petru şi Pavel. Apoi a mers singur la acel tiran ca să-l roage să se potolească, gata fiind să moară pentru oile sale. Şi vorbind către dânsul cu dulci cuvinte de Dumnezeu insuflate, l-a prefăcut din lup în oaie, pentru că a ascultat tiranul cuvintele plăcutului lui Dumnezeu cu blândeţe şi cu smerenie, minunându-se de arhierească sa îmbrăcăminte şi înspăimântându-se de cinstita şi sfânta lui faţă. Deci a făcut toate după dorinţa lui şi s-a dus din hotarele Italiei la locul său.

Boierii şi voievozii lui Atila, mirându-se de neobişnuita şi grabnica lui schimbare în blândeţe, îl întrebau pe dânsul: „Pentru ce s-a temut de un roman, care fără de arme venise la dânsul şi l-a ascultat şi ca un biruit a fugit, lăsând atâta pradă în pământul Italiei?" Atila le-a răspuns: „N-aţi văzut voi ceea ce am văzut eu, căci am

văzut doi bărbaţi în chip de îngeri (pe Sfinţii mari Apostoli Petru şi Pavel) de amândouă părţile papei, iar în mâini ţinând săbii, cu moarte mă îngrozeau de nu voi asculta pe arhiereul lui Dumnezeu". Astfel era de înfricoşat marele şi plăcutul lui Dumnezeu Leon, nu numai celor nevăzuţi, ci şi celor văzuţi vrăjmaşi. Apoi era preaiubit de oile sale, că pentru dânsele nu s-a temut a merge la tiranul care năvălea şi, chiar de i-ar fi fost lui a pătimi, nu se înspăimânta.

În timpul arhieriei lui, după eresul lui Nestorie, veni Evtihie, arhimandritul monahilor din Constantinopol, şi Dioscor, patriarhul Alexandriei, hulitorii cei fără de ruşine, care pe cele două firi ale lui Hristos, Domnul nostru, adică cea dumnezeiască şi omenească, le amestecau într-una şi cu acel eres tulburau Biserica lui Dumnezeu foarte mult. Şi adunând al lor sobor în Efes, pe Sfântul Flavian, patriarhul Constantinopolului, apărătorul credinţei, cu nedreptate l-au judecat şi l-au ucis şi multă răutate au făcut celor dreptcredincioşi.

Atunci Sfântul Leon, papa, a arătat mare sârguinţă ca să îndrepteze şi să pocăiască Biserica cea tulburată de eretici, scriind către împăraţi, mai întâi lui Teodosie, apoi lui Marchian, ca să rânduiască să fie sobor din toată lumea. Deci s-a adunat al patrulea sfânt sinod a toată lumea în Calcedon, al Sfinţilor Părinţi, în număr de 630, pe vremea împărăţiei lui Marchian şi a Pulheriei, contra lui Evtihie şi Dioscor, care ziceau că în Hristos Domnul este o fire, o lucrare şi o voie. La acel sinod, deoarece era cu neputinţă ca prea Sfinţitul Leon să fie prezent – pe de o parte pentru lungimea drumului şi pentru neputinţele bătrâneţii, iar pe de alta, pentru nelesnicioasa trecere, din pricina deselor năvăliri barbare ce se făceau atunci asupra Italiei –, a trimis pe episcopii Pascasie şi Luchentie şi pe presbiterii Bonifatie şi Vasilie.

Fiind la sinodul acela ceartă cu ereticii şi îndoire multă, atunci, după porunca Sfinţilor Părinţi, pentru învingerea ereticilor, s-a citit epistola acestui Sfânt Leon, papă al Romei, scrisă către cel ce a fost mai înainte patriarh al Constantinopolului, adică Sfântul Flavian, care adunase în Constantinopol sinod local contra ereticilor. Iar despre epistola aceea se povesteşte că a îndreptat-o chiar Sfântul şi marele Apostol Petru, de care lucru adevereşte Sfântul Sofronie al Ierusalimului, scriind aşa: „Ne-a spus ava Mina, părintele chinoviei, care se numea Salamana, ce este aproape de Alexandria, că a auzit pe ava Evloghie, patriarhul Alexandriei, spunând: «Când am mers în Constantinopol, am găzduit cu domnul Grigorie, arhidiaconul Bisericii Romei, bărbat cu adevărat ales şi îmbunătăţit. Vorbind cu dânsul, mi-a spus de Prea Sfinţitul şi prea fericitul Leon, papă al

Romei, povestindu-mi ceea ce este scris în Biserica Romei, căci atunci când a scris Sfântul Leon epistola către Sfântul Flavian, episcopul Constantinopolului, împotriva răucredinciosului Evtihie şi Nestorie, a pus-o pe mormântul mai marelui Apostol Petru şi cu rugăciuni şi cu privegheri şi cu postiri se ruga lui, zicându-i: „De am greşit întru ceva ca un om, tu, căruia de la Domnul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos ţi s-a încredinţat apostolia, mântuieşte-mă". După 40 de zile i s-a arătat apostolul, pe când se ruga, şi i-a zis: „Am citit şi am îndreptat". Apoi, luând Leon epistola sa de pe mormântul fericitului Apostol Petru, a deschis-o şi a aflat-o îndreptată de apostoleasca mână»".

Acea epistolă a Sfântului papă Leon, când s-a citit la cel de-al patrulea sinod, toţi Sfinţii Părinţi au strigat: „Petru Apostolul prin gura lui Leon grăieşte". Şi sfântul sinod s-a întărit prin acea scrisoare a Sfântului Leon, ruşinând pe eretici. Dar nu numai atunci, ci şi mai târziu, epistola aceea ce întărea credinţa şi astupa gurile eretice, în mare cinste era la Sfinţii Părinţi, precum şi la fericitul Evloghie, patriarhul Alexandriei, cel sus pomenit, care răspundea ereticilor, celor ce o huleau, împotrivindu-se cu tărie pentru dânsa. De aceea era şi iubit Sfântul Leon şi după ce se dusese din cele de aici, fiind cu sfinţii înaintea lui Dumnezeu.

De acest lucru, acelaşi sfânt Sofronie povesteşte: „Sfântul Teodor, episcopul cetăţii Darnia, din Likia, ne-a spus nouă: «Când eram postelnic la Sfântul Evloghie, patriarhul Alexandriei, am văzut în vis un bărbat cu sfinţită cuviinţă şi luminat, care mi-a zis: „Să spui pentru mine lui Evloghie patriarhul". Iar eu i-am zis: „Cine eşti tu, stăpâne? Cum voi spune de tine?" El mi-a răspuns: „Eu sunt Leon, papă al Romei". Şi intrând eu, am spus Sfântului Evloghie, zicând: „Prea Sfinţitul şi prea fericitul papă Leon, întâiul şezător al scaunului Romei, voieşte să intre la tine". Auzind de aceasta patriarhul Evloghie şi sculându-se, degrabă a ieşit în întâmpinarea lui, şi, făcând rugăciune, s-au sărutat şi au şezut.

Atunci dumnezeiescul Leon a zis Sfântului Evloghie, patriarhul: „Ştii pentru ce am venit la voi?" El a răspuns: „Ba nu". Leon i-a zis: „Am venit să vă mulţumesc că bine şi cu vitejie sufletească aţi răspuns la epistola mea, astupând cu dânsa gura ereticilor. Această epistolă am scris-o fratelui meu Flavian, patriarhul Constantinopolului, pentru mustrarea păgânescului eres al lui Nestorie şi Evtihie. Să ştii, frate, că nu numai mie mi se cuvine laudă pentru dumnezeiasca osteneală şi sârguinţă, ci şi marelui Apostol Petru, care a citit şi a îndreptat epistola mea. Iar mai întâi de toţi se cuvine laudă Adevărului

celui propovăduit de noi, care este Hristos, Dumnezeul nostru. Acestea, zice episcopul Teodor, le-am văzut nu numai o dată, ci şi de două ori şi de trei ori, că, adunându-se, au vorbit despre aceea între dânşii şi am spus vedenia aceasta Sfântului Evloghie. El a lăcrimat şi, ridicându-şi mâinile spre cer, a dat mulţumire lui Dumnezeu, zicând: „Mulţumesc Ţie, Stăpâne Hristoase, Dumnezeul nostru, că m-ai învrednicit pe mine, nevrednicul, ca să fiu propovăduitorul adevărului Tău şi cu rugăciunile robilor Tăi, Petru şi Leon, acea puţină îndrăzneală a noastră, ca pe cei doi bani ai văduvei, a voit s-o pomenească negrăita Ta bunătate»".

Vedenia aceasta a fost după mulţi ani de la moartea lui Leon. Sfântul Evloghie a vieţuit mai pe urmă, pe vremea împărăţiei lui Iraclie. Iar Sfântul Leon s-a sfârşit mai înainte de el, pe vremea împărăţiei celui de un nume cu sine, împăratul Leon cel Mare.

Sosind Prea Sfinţitul Leon la adânci bătrâneţi şi apropiindu-se de sfârşitul său, s-a încredinţat pentru iertarea neputinţelor sale celor omeneşti. A petrecut 40 de zile lângă mormântul Sfântului Apostol Petru în rugăciune şi în post, rugând pe sfântul apostol să se roage lui Dumnezeu pentru el şi să-i ierte greşelile lui. După sfârşitul celor 40 de zile i s-a arătat Sfântul Apostol Petru şi i-a zis: „M-am rugat pentru tine şi iertate îţi sunt păcatele, afară de hirotonii, pentru că de acelea vei fi întrebat, de ai hirotonit pe cineva bine şi legiuit, sau nu".

După această înştiinţare, Sfântul Leon a îndesit rugăciunile sale, postirile şi milosteniile, strigând în zdrobirea inimii până ce a luat uşurarea cea desăvârşită. Astfel, mai înainte pregătindu-se precum i se cuvenea spre ieşire, şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu. Apoi s-a dus la sfinţii cei mai dinainte, mari ierarhi şi învăţători, stând cu dânşii înaintea scaunului lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel slăvit şi închinat, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A NOUĂSPREZECEA

SFINŢII APOSTOLI ARHIP ŞI FILIMON ŞI SFÂNTA APFIA

Sfântul Apostol Arhip, unul din cei 70 de apostoli, a fost episcop după Sfântul Epafras din Colose, în cetatea Frigiei, după mărturia Sfântului Ambrozie. Pentru aceasta, Sfântul Apostol Pavel îl numeşte ostaşul său, în scrisoarea sa către Filimon. Iar Sfântul Filimon era cetăţean vestit în Colose; iar despre Sfânta Apfia, zice Sfântul Ioan Gură de Aur, că era soţia lui Filimon. Acest sfânt Filimon, crezând în Hristos, a făcut casa sa biserică, pentru că la dânsul se adunau toţi credincioşii din Colose şi se săvârşeau în casa lui dumnezeieştile slujbe, ca în biserică. După aceasta, Sfântul Filimon a fost episcop, în apostolie; pentru că în vremea Sfinţilor Apostoli, unii erau episcopi cu scaun, iar alţii fără scaun şi mergători prin diferite cetăţi şi ţări; şi unii ca aceştia se numesc episcopi apostoleşti, deoarece se trimiteau la propovăduire apostolească.

Deci şi Sfântul Filimon, fiind pus într-o episcopie ca aceasta, s-a numărat în ceata sfinţilor 70 de apostoli, că umbla prin cetăţile Frigiei şi prin altele, propovăduind cuvântul lui Dumnezeu. Apoi, se scrie despre dânsul că a fost episcop şi în Gaza. Iar Sfânta Apfia rânduia Biserica cea din Colose, slujind lui Dumnezeu ziua şi noaptea în posturi şi în rugăciuni şi odihnea pe sfinţii cei ce se osteneau întru bună vestirea lui Hristos. Apoi hrănea pe săraci, scăpătaţi şi străini, încât casa ei era nu numai biserică, ci şi primitoare de străini, bolniţă şi adăpostire tuturor celor care nu aveau unde să-şi plece capetele.

Iar într-o vreme, fiind în Colose urâtul de Dumnezeu praznic al necuratei Artemida, Sfântul Apostol Arhip, cu cei ce erau acolo şi cu Sfântul Filimon, adunând pe toţi credincioşii în casa ce se rânduia de Sfânta Apfia, înălţau lui Dumnezeu rugăciunile lor cele obişnuite,

săvârşind sfânta slujbă. Iar închinătorii de idoli, care urau pe credincioşi, ştiind că toţi creştinii sunt adunaţi în casa lui Filimon, au năvălit asupra lor fără de veste şi au izgonit turma lui Hristos, pe unii bătându-i şi pe alţii ucigându-i, iar pe Sfinţii Apostoli Arhip şi Filimon şi pe Sfânta Apfia, prinzându-i, i-au dus la mai-marele cetăţii Efesului, Artoclis, şi, după porunca aceluia, pe toţi i-au chinuit.

Mai întâi au fost întinşi pe pământ şi târâţi, bătându-i cu toiege fără de milă; apoi, îngropându-i pe fiecare deosebit în pământ până la coapse, i-au ucis cu pietre. Drept aceea, pe Sfântul Filimon şi pe Sfânta Apfia, ucigându-i cu pietre, i-au împroşcat, iar pe Sfântul Arhip, bătându-l, l-au lăsat viu, spre batjocorirea copiilor. Şi adunându-se copiii, cu cuţitele au străpuns pe sfântul. Astfel apostoleasca treime a sfinţilor mucenici s-a dus la ceruri înaintea scaunului Preasfintei, de viaţă Făcătoarei şi nedespărţitei Treimi.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL DOSITEI, UCENICUL CUVIOSULUI DOROTEI

Fericitul şi slăvitul părinte Dorotei şi-a ales monahicească viaţă cea după Dumnezeu, a mers în viaţa de obşte a lui Serida, unde a aflat pe mulţi pustnici odihnindu-se, între care erau mai aleşi doi stareţi, sfinţitul Varsanufie, ucenicul aceluia, şi pustnicul Ioan, care s-a numit prooroc pentru darul înainte-vederii, pe care îl avea de la Dumnezeu. Dorotei s-a dat pe sine cu toată osârdia pustnicilor acelora, întru supunere. Drept aceea, mergând la marele stareţ Varsanufie, care era cu Sfântul părinte Serida, vorbea cu el, iar părintele Ioan, proorocul, s-a învrednicit a-i sluji.

Petrecând fericitul Dorotei în viaţa de obşte a lui Serida şi în nevoinţa sfintei ascultări silindu-se, au socotit sfinţii bătrâni, de care s-a vorbit mai înainte, ca Dorotei să zidească bolniţă şi singur să aibă grijă de dânsa. Pentru că foarte mult se mâhneau fraţii când cădeau în boli şi nu aveau pe nimeni care să-i îngrijească. Deci a zidit bolniţă cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu al fratelui său după trup; pentru că acela îi da lui cele trebuincioase spre zidire, fiindcă bărbatul acela era foarte iubitor de Hristos şi de monahi. Deci Dorotei slujea bolnavilor, împreună cu alţi fraţi cucernici, ca unul ce avea acea slujbă poruncită lui de la părinţi.

Într-una din zile, l-a chemat egumenul Serida şi, mergând el, a găsit un tânăr foarte frumos la chip, cu port ostăşesc, care venise

atunci în mănăstire cu oameni din palatele împărăteşti. Deci mergând Dorotei, l-a luat de-o parte Serida şi i-a zis: „Aceşti oameni l-au adus pe tânărul acesta, zicând că voieşte să rămână în mănăstire, dar mă tem ca nu cumva să fie fiu al vreunui boier, care, sau a furat ceva, sau altceva rău a făcut şi voieşte să scape, iar noi să ne aflăm în supărare; pentru că nici chipul şi nici căutarea lui nu este ca a unuia care vrea să se facă monah".

Tânărul acela era rudă cu un oarecare voievod, crescut în moliciune şi în desfătări şi care niciodată nu auzise cuvântul lui Dumnezeu. Dar nişte oameni ai voievodului spunând cândva, pe când el era de faţă, cele despre Sfânta Cetate a Ierusalimului, a dorit tânărul să vadă cele ce erau acolo, apoi a cerut voievodului ca să-l trimită să privească sfintele locuri. Iar voievodul, nevrând să-l mâhnească, a găsit pe un prieten al său de aproape, mergând acolo, şi i-a zis: „Să ai dragoste şi să iei pe tânărul acesta cu tine, ca să vadă locurile sfinte". El, luând de la voievod pe tânăr, îl avea în toată cinstea şi odihna, mâncând cu dânsul şi cu femeia lui. Deci, ajungând în Sfânta Cetate şi închinându-se la sfintele locuri, au mers la Ghetsimani şi au văzut acolo închipuirea înfricoşatei Judecăţi a lui Dumnezeu şi diferitele feluri de munci ale iadului, şi, văzându-le, tânărul a stat acolo, minunându-se. Apoi a văzut o femeie cinstită, îmbrăcată în porfiră, stând aproape de el şi arătându-i fiecare muncă a celor osândiţi şi altele îi spunea, învăţându-l.

Tânărul, ascultând-o pe dânsa, tăcea şi se minuna, pentru că niciodată, precum s-a zis, nu a auzit cuvântul lui Dumnezeu şi nici nu ştia ceva de înfricoşata Judecată. Deci, întorcându-se către dânsa, i-a zis: „Stăpână, ce să fac ca să mă izbăvesc de muncile acestea?" Iar ea i-a răspuns: „Să posteşti şi să nu mănânci carne; să te rogi adeseori şi te vei izbăvi de ele". Aceste trei porunci dându-i femeia purtătoare de porfiră, s-a făcut nevăzută. Iar el a înconjurat tot locul, căutând-o zadarnic, căci era Preacurata şi Preasfânta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu.

De atunci a rămas tânărul acela umilit şi păzea acele trei porunci, pe care i le dăduse Stăpâna cea văzută în Ghetsimani. Prietenul voievodului, după plecarea de la sfintele locuri, văzându-l pe dânsul postind şi nemâncând carne, se mâhnea pentru voievod, pentru că-l vedea pe tânăr foarte cinstit. Deci ostaşii care erau cu dânsul, văzând pe tânăr într-o nevoinţă ca aceasta, îi ziceau lui: „Fiule, acestea care le faci tu nu sunt ale cuiva din cei ce voiesc să fie în lume, ci, de vei voi ca astfel să petreci, apoi mergi la mănăstire şi-ţi vei mântui sufletul tău". Iar el, neştiind despre Dumnezeu nimic

şi nici ce este mănăstire, păzea numai acele trei porunci pe care le auzise în Ghetsimani şi le zicea lor: „Unde ştiţi, duceţi-mă, că eu nu ştiu unde să mă duc”. Atunci unii din tineri, fiind iubiţi lui Serida, mergând în mănăstire, au dus pe acest tânăr cu dânşii. De aceea egumenul a trimis pe fericitul Dorotei, ca să grăiască cu tânărul şi să afle cele despre dânsul.

Deci întrebându-l Sfântul Dorotei multe cuvinte, tânărul nu ştia să zică nimic altceva decât numai: „Voiesc a mă mântui”. De aceea a mers Dorotei la Serida şi i-a zis: „De vei voi să-l primeşti pe el, primeşte-l fără să te temi, că nimic rău nu are”. Şi i-a zis lui ava: „Să ai dragoste, părinte, şi să-l primeşti pe el, ca să se mântuiască”. Iar el, fiind smerit cu mintea, se lepăda, zicând: „Este mai presus de puterea mea ca să primesc greutatea cuiva şi aceasta nu este a măsurii mele”. Şi i-a zis lui ava: „Eu port greutatea ta şi a aceluia, iar tu de ce te mâhneşti?” Atunci i-a răspuns fericitul Dorotei: „De vreme ce cu adevărat ai judecat, spune dar de aceasta marelui stareţ Varsanufie”. Şi i-a făgăduit egumenul: „Bine, eu îi voi spune lui”. Deci a mers şi a spus marelui stareţ, iar Sfântul Varsanufie a zis lui ava Dorotei: „Să primeşti pe tânărul acesta, că prin tine Dumnezeu are să-l mântuiască pe el”. Atunci ava Dorotei l-a primit cu bucurie şi-l avea cu sine în bolniţă, iar numele lui era Dositei.

La începutul venirii sale în mănăstire avea obiceiul de grăia puţin cam răstit. Fericitul Dorotei, vrând să-l supere, i-a zis odată: „Dositeie, voieşti *vuc acraton*? Du-te de ia”. Iar el, cum a auzit, a alergat şi a adus un pahar plin cu vin şi pâine, căci aceasta însemna *vuc acraton* şi cerea de la el binecuvântare. Iar ava Dorotei, fiindcă uitase, stătea şi privea la el mirându-se şi i-a zis: „Ce voieşti, Dositeie?” El a răspuns: „Fiindcă ai poruncit să aduc aceasta, binecuvintează-mă”. Atunci ava i-a zis: „Nepriceputule, de vreme ce vorbeşti cu mare glas ca şi tătarii – căci ei când se îmbată, strigă cu glas mare – pentru aceasta ţi-am zis să iei *vuc acraton*, fiindcă şi tu strigi ca un tătar beat”. Iar el, auzind aceea, a făcut metanie şi, ducându-se, a pus la loc cele ce adusese şi de atunci vorbea încetişor.

Când a fost vremea mâncării, i-a zis ava Dorotei: „Mănâncă să te saturi, numai să-mi spui cât mănânci”. Şi a venit, spunându-i: „Am mâncat o pâine şi jumătate”. Pâinea era de patru litre; şi i-a grăit ava: „Îţi ajunge, Dositei?” El răspunse: „Atâta îmi ajunge, stăpânul meu”. Ava zise: „Oare eşti flămând?” El a răspuns: „Nu, stăpâne, nu sunt flămând”. Atunci i-a grăit: „Altă dată să mănânci o

pâine şi un sfert, şi alt sfert să-l tai în două şi să mănânci jumătate". Dositei, făcând aşa, i-a zis ava: „Ţi-e foame, Dositei?" El răspunse: „Mi-e foame puţin, stăpânul meu".

Apoi, nu după multe zile, i-a zis ava: „Cum te afli, Dositei, oare îţi este foame?" Dositei răspunse: „Nu, stăpâne! Cu rugăciunile tale, sunt bine". Grăit-a lui ava: „Să scoţi acum şi cealaltă jumătate a părţii a patra şi să mănânci o pâine şi un sfert". Dositei a făcut aşa şi după puţine zile iarăşi i-a grăit ava: „Cum te afli acum, fiule, ţi-e foame?" El răspunse: „Sunt bine, stăpâne". Grăit-a lui sfântul: „Desparte acum şi celălalt sfert în două şi mănâncă o jumătate, iar jumătate să o laşi". Dositei a făcut aşa şi, Dumnezeu ajutându-i, puţin câte puţin, din şase litre a venit la opt unghii, adică cincizeci şi patru de dramuri, căci şi în mâncare se face obişnuinţă şi cât se obişnuieşte cineva a mânca, atât şi mănâncă.

Deci tânărul Dositei era liniştit şi blând în tot lucrul. Apoi slujea bolnavilor în bolniţă şi fiecare avea mulţumire de slujba lui, că toate le făcea curat. Iar dacă i se întâmpla ca din neputinţă să zică cu mânie vreun cuvânt către vreunul din bolnavi, apoi lăsa toate şi intra în chiliuţă plângând şi când intrau ceilalţi slujitori ai bolniţei să-l mângâie, rămânea nemângâiat. Deci se duceau şi ziceau avei Dorotei: „Ai dragoste, părinte, şi vezi ce are acest frate de plânge, că nu ştim pentru ce". Când a intrat ava, l-a găsit la pământ plângând, şi i-a zis: „Ce-ţi este, Dositei, de ce plângi?" Dositei îi răspunse: „Iartă-mă, părinte, că m-am mâniat şi am grăit cu răutate fratelui meu". Ava îi zise: „Aşa, Dositei, te superi şi nu te ruşinezi să grăieşti rele fratelui tău? Oare nu ştii că acela este Hristos, pe Care Îl mâhneşti?" Iar Dositei se pleca cu faţa în jos, negrăind nimic.

Văzând ava Dorotei că Dositei a plâns destul, a zis către dânsul încetişor: „Dumnezeu să te ierte, scoală-te de acum să punem început de îndreptare şi să ne sârguim mai înainte spre bine şi Dumnezeu ne va ajuta". Dositei, auzind aceasta, s-a sculat îndată şi a alergat cu bucurie la slujba sa, primind iertare ca de la Dumnezeu. Deci aflându-i obiceiul cei ce slujeau în bolniţă, când îl vedeau plângând, ziceau: „Dositei are ceva! A greşit iarăşi". Apoi ziceau fericitului Dorotei: „Intră, avo, în cămăruţă, că ai de lucru acolo!" Şi, intrând, găsea pe Dositei şezând la pământ şi plângând. Deci cunoştea că a grăit iarăşi vreun cuvânt rău şi-i zicea: „Ce este, Dositei? Iarăşi ai mâhnit pe Hristos şi iarăşi te-ai mâniat? Nu te ruşinezi şi nu te mai îndreptezi deloc?" El însă stătea plângând. Apoi, când vedea ava că Dositei se sătura iarăşi de plâns, îi zicea: „Scoală-te, Dumnezeu să te ierte, să pui iarăşi început bun şi să te îndreptezi de acum înainte".

Iar Dositei, scuturând cu credinţă mâhnirea aceea, se ducea la lucru şi aşternea bolnavilor paturi foarte bine. Şi atât era de ales şi sârguitor în mărturisirea gândurilor sale, încât de multe ori, când aşternea bine paturile şi vedea pe fericitul Dorotei mergând alături, zicea către dânsul: „Ava, aştern bine?" Sfântul Dorotei îi răspundea: „S-a făcut o bună slugă şi ales aşternător, dar nu s-a făcut bun monah". Şi niciodată nu-l lăsa Cuviosul Dorotei să aibă împătimire spre un lucru. Dar şi fericitul Dositei primea toate cu credinţă şi cu dragoste de la părintele său şi îl asculta în toate cu osârdie. Iar când îi trebuiau haine, ava Dorotei îi dădea să-şi coasă singur; iar el, ducându-se, le cosea cu luare aminte şi, după ce le săvârşea, ava Dorotei îl chema şi-i zicea: „Dositei, ai cusut haina aceea?" El răspundea: „Da, stăpâne, am cusut-o şi-am săvârşit-o bine". Ava îi grăia: „Du-te şi dă-o cutărui frate – spunându-i numele – sau acelui bolnav". Şi se ducea şi o dădea cu bucurie. Apoi ava îi dădea alta să o coase şi, asemenea cosând-o, îi zicea: „Dă-o acelui frate". Şi îndată o dădea şi niciodată nu s-a mâhnit, nici a cârtit, ci zicea: „Ia de la mine şi dă altuia". Deci tot binele pe care îl auzea, îl făcea cu osârdie.

Odată economul mănăstirii a adus de la un fierar un cuţit bun şi frumos. Iar el, luându-l, l-a dus la ava Dorotei, zicând: „Fratele iconom a adus un cuţit bun şi eu l-am luat să-l avem în bolniţă, căci este foarte bun". Dar fericitul Dorotei niciodată nu avea ceva frumos în bolniţă, decât numai vreun lucru vechi. Deci i-a zis Dorotei: „Adu-l, să-l văd de este bun". El l-a dat, zicând: „Da, părinte, este bun". Vedea şi ava cu adevărat că este bun, dar de vreme ce nu voia ca ucenicul lui să aibă patimă pentru vreun lucru, nu i-a poruncit să poarte acel cuţit şi a zis către dânsul: „Dositei, asta îţi este cu plăcere: să fii rob cuţitului acestuia, iar nu rob al lui Dumnezeu? Oare voieşti să te legi cu patimă de cuţitul acesta şi nu te ruşinezi să pofteşti ca acest cuţit să te stăpânească, iar nu Dumnezeu?" El, auzind acestea, tăcea, neridicându-şi faţa, ci o pleca în jos, iar ava Dorotei, ocărându-l destul cu cuvintele, i-a zis: „Să te duci să-l pui la loc şi să nu te atingi de el". Şi atât de mult s-a păzit fericitul Dositei să nu se atingă de cuţitul acela, încât nici n-a mai îndrăznit vreodată să-l dea cuiva, ci alţi slujitori îl luau, iar el nu s-a atins de dânsul niciodată şi nu zicea în sine: „Pentru ce numai mie unul mi se porunceşte aceasta şi mă deosebeşte de alţii? Oare eu nu sunt ca ceilalţi?" N-a gândit aceasta niciodată, ci toate câte le auzea de la ava, le făcea cu bucurie.

Aşa a săvârşit toată vremea vieţii sale în mănăstire. Dar nu a trăit multă vreme, pentru că după vreo cinci ani s-a săvârşit în

ascultare, nefăcându-şi nici o voie a sa, în orice lucru, dar nici cu patimă n-a făcut nimic. Iar când a căzut în boală şi scuipa sânge, pentru că a murit de plămâni, a auzit de la cineva că ouăle nerăscoapte sunt de folos celor ce scuipă sânge. Aceasta o ştia şi fericitul Dorotei, având grijă de tămăduirea lui, dar din neîndeletnicire nu i-a venit acea idee în minte. Deci i-a zis Dositei: „Părinte, voiesc să-ţi spun că am auzit de un lucru care mi-ar folosi, dar nu voiesc să-mi dai acela, de vreme ce mă va supăra gândul". Ava Dorotei i-a zis: „Să-mi spui, fiule, care este acel lucru?" Iar Cuviosul Dositei a răspuns: „Dă-mi cuvântul că nu-mi vei da lucrul acela ca să nu mă tulbur cu gândul". Sfântul Dorotei i-a zis: „Bine, voi face cum voieşti".

Atunci bolnavul i-a zis: „Am auzit de la unii că ouăle nerăscoapte sunt de folos celor ce scuipă sânge; şi, pentru Domnul, de vreme ce singur n-ai apucat mai înainte ca de la tine să-mi dai, apoi acum să nu-mi mai dai, pentru gândul meu". Părintele i-a zis: „Bine, fiule, de vreme ce nu voieşti, nu-ţi voi da, numai să nu te mâhneşti". Apoi se sârguia să-i dea alte lucruri ce-i foloseau în loc de ouă. Şi într-o boală ca aceea fiind, se nevoia să-şi taie voia sa.

Şi întotdeauna avea pomenirea lui Dumnezeu, pentru că ava îi poruncise ca neîncetat să zică: „Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, miluieşte-mă". Şi iarăşi: „Fiul lui Dumnezeu, ajută-mă!" Aceste rugăciuni erau de-a pururea în gura lui. Iar când s-a îngreuiat de boală foarte mult, îi zicea părintele Dorotei: „Dositeie, îngrijeşte-te de rugăciune; vezi să nu o pierzi!" Iar el răspundea: „Bine, părinte, roagă-te pentru mine!" Iar după ce s-a îngreuiat mai mult, i-a zis: „Ce este, Dositeie? Cum este rugăciunea, este oare tot aşa?" El i-a răspuns: „Da, părinte, cu rugăciunile tale". Apoi venind boala şi mai grea, încât era în aşternut, ava i-a zis: „Cum este cu rugăciunea, Dositeie?" Atunci el i-a zis: „Iartă-mă, părinte, căci de acum nu mai pot s-o ţin". Ava i-a zis: „Lasă rugăciunea şi pomeneşte numai pe Dumnezeu şi socoteşte-te că eşti înaintea Lui".

Chinuindu-se foarte greu cu boala, a vestit pe marele stareţ Varsanufie, zicând: „Slobozeşte-mă, părinte, căci de acum nu mai pot să vieţuiesc". Dar marele stareţ i-a răspuns: „Rabdă, fiule, că mila lui Dumnezeu este aproape". Iar fericitul Dorotei, văzându-l bolnav, foarte îi era grijă să nu-şi iasă din minte. Apoi, după câteva zile, bolnavul Dositei a spus stareţului: „Stăpâne al meu, nu mai pot să mai fiu între cei vii deloc". Atunci marele stareţ i-a răspuns: „Mergi cu pace şi stai înaintea Sfintei Treimi şi te roagă pentru noi!"

Auzind fraţii un răspuns ca acesta al marelui stareţ, au început a tânji şi a zice: „Ce lucru mare a făcut Dositei, sau care este fapta lui, că a luat un răspuns ca acesta de la sfântul stareţ?" Căci cu adevărat nu vedeau pe Dositei nevoindu-se mult sau mâncând a doua zi, precum făceau unii din cei ce erau acolo, sau priveghind mai înainte de obişnuita priveghere şi nici la priveghere nu se scula, ci numai la a doua slujbă. Nici nu-l vedeau având vreo înfrânare, ci îl vedeau mai ales mâncând puţin, de se întâmpla zeamă din rămăşiţele bolnavilor sau de rămâneau puţine capete de peşti sau altceva de acestea. Erau acolo unii care se înfrânau multă vreme, mâncând a doua zi şi făcând îndoită priveghere şi auzind ei de răspunsul ce s-a zis mai sus, dat de Sfântul şi marele stareţ Varsanufie tânărului bolnav, care abia avea cinci ani în mănăstire, se tulburau, neştiind lucrarea şi ascultarea lui cea fără de cârtire şi fără de îndoire. Căci niciodată n-a făcut voia sa; iar de s-ar fi întâmplat cândva ca fericitul Dorotei să zică către dânsul un cuvânt, ca în batjocură, poruncindu-i ceva, îndată se ducea şi făcea aceea fără îndoire.

Altădată, iarăşi a venit la Cuviosul Dorotei, ca să-l întrebe un cuvânt din Sfânta Scriptură, pentru că începuse, pentru curăţia minţii sale, a înţelege oarecari dumnezeieşti Scripturi. Iar ava Dorotei nu voia ca el să se îndeletnicească în Scripturi, ci mai ales să se păzească prin smerenie; deci când Dositei l-a întrebat, i-a răspuns: „Nu ştiu". Apoi el iarăşi a venit şi îl întreba de o altă nedumerire a Scripturii şi ava iarăşi i-a răspuns: „Nu ştiu, dar mergi de-l întreabă pe părintele egumen". Iar el s-a dus, neîndoindu-se deloc. Ava Dorotei spusese mai înainte egumenului: „De va veni Dositei la tine să te întrebe ceva din Scriptură, ceartă-l puţin". Apoi Dositei, mergând la egumen şi întrebându-l, egumenul a început a-l ocărî: „De ce nu taci, fiindcă nu ştii nimic. Oare tu îndrăzneşti să întrebi de aceasta? Tu nu te îngrijeşti de necurăţia ta?" Şi altele ca acestea zicându-le, l-a liberat, dându-i şi două palme pe obraz. Apoi Dositei s-a întors la ava Dorotei arătându-i obrazul său înroşit de palme şi zicând: „Iată, am aflat ceea ce am căutat". Dar n-a zis fericitul Dositei părintelui său: „Pentru ce nu m-ai îndreptat tu, ci m-ai trimis la egumen?" Nimic de acestea n-a zis, ci pe toate cele de la dânsul le primea cu credinţă şi le făcea neîndoindu-se.

Iar când întreba pe ava despre multe gânduri, după mărturisirea acelora primea învăţătură de îndreptare. Atât sfătuirea şi învăţătura părintelui le păzea cu dinadinsul, încât nu-l mai întreba a doua oară ceva despre acelaşi gând. Deci această minunată lucrare a lui Dositei

neînţelegând-o ceilalţi fraţi, cârteau de acel răspuns al Sfântului Varsanufie.

Iar când a voit Dumnezeu ca să arate slava cea pregătită lui Dositei, pentru sfânta lui ascultare, precum şi darul care era în Cuviosul Dorotei, nu cu multe zile după moartea lui Dositei a venit în mănăstire un stareţ mare şi sfânt şi a fost ospătat ca un străin. Deci dorind să vadă pe părinţii cei mai înainte răposaţi într-acea viaţă de obşte, s-a rugat lui Dumnezeu să-i descopere pentru dânşii. Şi a văzut pe toţi părinţii, împreună, la un loc luminos, stând ca într-o ceată, iar în mijlocul lor era un tânăr, veselindu-se. După vedenia aceea, întreba cine este tânărul acela pe care l-a văzut în ceata Sfinţilor Părinţi. Şi după ce a spus asemănarea feţei lui, au înţeles toţi că era Dositei. Atunci au preamărit pe Dumnezeu, minunându-se la ce măsură s-a învrednicit a ajunge în puţină vreme, deoarece a ţinut ascultarea şi şi-a lăsat şi tăiat voia sa, supunând-o stareţului său ca lui Dumnezeu. El a stat cu Sfinţii Părinţi înaintea Celui ce locuieşte în cer şi Care priveşte spre cei smeriţi şi ascultători, adică Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, Unul Dumnezeu, Căruia se cuvine slavă, în veci. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A DOUĂZECEA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC LEON, EPISCOPUL CATANIEI FĂCĂTORUL DE MINUNI [1]

Acest de Dumnezeu ales luminător al Bisericii şi împlinitor al dumnezeieştilor porunci, râvnitorul apostolilor, purtătorul de grijă al săracilor şi minunatul lucrător de prea mari minuni, s-a născut în Mitropolia Ravenei, din părinţi de neam bun; iar la suflet era mult mai de neam, pentru covârşitoarea lui faptă bună, şi pentru vieţuirea cea vrednică de laudă; căci nu numai după ce a luat arhieria, ci şi mai înainte săvârşea fapte bune de Dumnezeu insuflatul, având grija lucrurilor bisericeşti şi ocârmuirea, ca un econom credincios şi înţelept slujind tuturor celor împreună robi şi împărţind măsuri din grâul stăpânesc.

Deci după ce a murit Savin, cel ce fusese mai înainte arhiereu, pentru minunata lui petrecere, s-a adunat toată mulţimea Mitropoliei Cataniei, din dumnezeiască voinţă, şi au ales toţi pe Leon, care, după numire, avea şi vitejie de suflet şi dădea război cu bărbăţie împotriva lupilor celor înţelegători; apoi se nevoia cu privegheri, cu rugăciuni şi cu alte fapte bune, ca să păzească oile nevătămate de eretici şi de diavoli, mustrând în fiecare zi şi răsturnând reaua slăvire a deşartei glăsuiri şi vădind basmele păgânilor, ca un prea înţelept. Iar către credincioşi era foarte milostiv şi îndurat, dând multe milostenii.

Deci Sfântul Leon strălucea înaintea tuturor ca un luminător prealuminos, purtând grijă de suflete şi de sărmani îngrijindu-se, fiind hrănitor al săracilor şi al celor strâmtoraţi sprijinitor preasârguitor. Şi, pe scurt, pe toţi lipsiţii şi scăpătaţii îi primea şi îi ajuta cu dare bogată. Apoi se făcea tuturor toate, după cum zicea marele apostol,

---

[1] Tradus din limba greacă

ca să-i mântuiască pe cât ar fi cu putinţă. Şi avea râvnă multă la dumnezeiasca credinţă ca un alt Ilie. După aceea, se nevoia să şteargă păgânismul cu totul, căci erau încă unii ce se închinau idolilor ca nişte necunoscători. Drept aceea, nu numai cu cuvinte îi învăţa, ci şi cu lucruri şi cu minuni, ca să cunoască slăbiciunea şi neputinţa deşerţilor zei şi puterea cea covârşitoare a adevăratului Dumnezeu.

Într-o zi s-a dus cu mulţi oameni la un loc, unde aveau elinii un idol din vremea lui Deciu, pe care nebunii îl socoteau Dumnezeu. Dar preaînţeleptul Leon a făcut acolo rugăciune cu lacrimi către Stăpânul Hristos, să-l surpe ca un atotputernic; şi îndată, o, minune, a căzut la pământ şi s-a zdrobit necuratul idol, iar în acel loc s-a aflat în ceasul acela o cruce preaminunată, iar cei de faţă, văzând o înfricoşată minune ca aceasta, s-au spăimântat. Deci a zidit acolo o biserică a sfinţilor 40 de mucenici şi nu numai această biserică, ci şi alta prea frumoasă şi vestită a zidit cuviosul, în numele Sfintei fecioare Muceniţe Lucia, care a mărturisit acolo, în Catania. În această biserică se află acum întru tot cinstitele şi sfintele moaşte ale acestui minunat Leon; şi iese dintr-însele mir mirositor ca un izvor de-a pururea curgător, de toate relele izbăvitor, de patimi curăţitor şi al diavolilor izgonitor. Căci multe minuni a săvârşit de trei ori fericitul în viaţă, dar şi mai multe a săvârşit după moarte şi săvârşeşte în fiecare zi până astăzi; şi tămăduieşte toată neputinţa celor ce-l cheamă cu credinţă. Toate aceste minuni nu le scriem una câte una, pentru a nu lungi, ci numai o lucrare o s-o povestim, pe care a săvârşit-o încă trăind, pentru care veţi înţelege câtă îndrăznire avea către Hristos, de Dumnezeu insuflatul.

Se afla acolo un vrăjitor, în ostrovul Siciliei, care făcea cu ajutorul diavolului semne şi minuni şi se numea Iliodor, care a întrecut pe Iani, pe Iamvri şi pe Simon, fiindcă avea într-însul toată lucrarea diavolească. Acesta era fiu al unei creştine de neam, cu numele Varvara, şi se socotea a fi creştin; însă era de copil semeţ şi mândru şi poftea să fie eparh al cetăţii, ca să facă fără de ruşine voile sale cele rele. Dar nu era voia lui Dumnezeu să ia o vrednicie ca aceasta preaînaltă, el, care era nevrednic.

Deci a luat altă îndrăzneală întru tot necuratul, adică a aflat un iudeu vestit în vrăji şi în farmece, cu care s-a împrietenit şi l-a rugat să-i ajute să ia vrednicia cea dorită. Iar acela i-a dat o scrisoare, zicând astfel: „Du-te în miezul nopţii la mormintele boierilor şi te suie deasupra unui stâlp şi acolo va veni un om înfricoşat la vedere, dar să nu te temi. Şi dacă îţi va zice să te cobori, să nu-l asculţi până nu-ţi va făgădui să-ţi facă toate voile tale”. Atunci urâtul Iliodor s-a

dus în locul acela, bucurându-se şi aruncând în văzduh hârtia, a văzut pe diavol călare pe un cerb şi i-a zis: „Ce-ţi trebuie de la mine?" Iar el a răspuns: „Voiesc să-mi faci tot ce doresc". Iar el a răspuns: „Dacă primeşti să te lepezi de Hristos, orice-mi vei cere îţi voi face degrabă!"

Atunci ticălosul s-a lepădat de Hristos şi s-a rânduit împreună cu satana, care i-a dat pe diavolul cel mai puternic în răutate şi prea viclean, ce se numea Gaspar, căruia i-a poruncit să stea lângă dânsul şi să i se supună totdeauna ca să săvârşească şi să împlinească toate poruncile lui. Acestea poruncind, boierul întunericului s-a făcut nevăzut ca un potrivnic al lui Dumnezeu. Iar înşelătorul şi lepădatul de Dumnezeu, Iliodor, a rămas bucurându-se, necunoscând ticălosul pierderea sufletului şi a trupului său. Că n-a muncit numai sufletul lui veşnic, ci prin dreapta judecată a lui Dumnezeu şi de viaţa aceasta s-a lipsit, făcându-se mistuire focului, ca un moştenitor al muncii celei veşnice, după cum vom istorisi mai jos. Că acest om lepădat de Hristos, nepunând în mintea sa nebiruirea dumnezeieştii puteri, s-a apucat să facă rău celor dreptcredincioşi, el, păgânul şi necuratul, măiestrind în fiecare zi împotriva lor, încât pe toţi i-a tulburat cu năluciri şi cu farmece, blestematul. Şi nu numai în Mitropolia Cataniei, ci şi prin alte părţi, cetăţi şi oraşe ale Siciliei umblând, tulbura cu vrăjile sale pe toţi. Deci ascultaţi puţine din multele lui vrăji, ca să înţelegeţi facerile lui de rău.

Aflându-se într-o zi în târgul cetăţii, treceau nişte femei care mergeau la trebuinţa lor şi el, prea îndrăzneţul, a făcut cu vrăjile sale să curgă râu prin mijlocul târgului; iar femeile, ca să nu se ude, îşi ridicau hainele în sus cât puteau, iar oamenii râdeau. Şi nu numai aceasta, ci şi pietrele şi lemnele le prefăcea în aur. Iar dacă le-ar fi cumpărat cineva, se făceau iarăşi în pietre sau lemne, spre paguba cumpărătorului. Şi nu numai aceasta săvârşea maestrul Iliodor; ci pe fiicele boierilor celor vestiţi şi slăviţi le fermeca şi le îndemna spre satanicească îndrăgostire, şi se lăsau pe ferestre ca să se întâlnească cu cei îndrăgostiţi de dânsele. De aceea cetăţenii s-au dus şi l-au pârât la eparh, ca să-l pedepsească precum se cuvenea. Iar el a trimis oameni să i-l aducă, ducându-se în casa lui şi în tot locul căutându-l, nu l-au găsit. Pentru aceea, fiind silit, eparhul Luchie a scris către Constantin, nepotul lui Iraclie, care era pe atunci stăpânitor al grecilor, povestind în scrisoare toate răutăţile şi măiestriile lui Iliodor, cum am spus mai sus şi cum a făcut mulţi creştini de au crezut în idoli şi a înfricoşat toată cetatea că o va arde cu focul Etnei, prin vrăjile sale.

Iar împăratul a trimis un bărbat vrednic din suita sa, cu numele Iraclid, pe care-l avusese protoconsul, şi i-a poruncit să meargă în Sicilia, ca să-l aducă legat pe Iliodor cel vrednic de moarte. Deci, ducându-se Iraclid, când a ajuns la ostrov s-a aflat acolo la mal şi Iliodor şi i-a urat, zicând: „Eu sunt acela pe care-l căutaţi, iată, vin de voie, după porunca împărătească. Deci nu mă legaţi ca pe un osândit; că dacă n-aş fi voit să vin, aş fi fugit şi nu m-aţi fi aflat". Acestea auzindu-le, Iraclid s-a minunat şi vrăjitorul i-a spus: „Nu vă îngrijiţi de lucruri care sunt de prisos, că eu vă duc pe voi într-o zi la Bizanţ". Iar ei, auzind acestea, s-au spăimântat, ştiind că au făcut 30 de zile până au ajuns în Sicilia. Şi după ce au cumpărat ceea ce au voit, i-au poruncit să intre în corabie şi să plece. Iar vrăjitorul i-a dus pe dânşii la o baie şi le-a zis să intre într-însa ca să se scalde, dar să nu-şi facă cruce şi nici să pomenească numele lui Hristos. Iar ei au intrat şi, spălându-se îndată, s-au aflat în baia cea împărătească a Constantinopolului şi s-au spăimântat de o minune înfricoşată ca aceasta şi, ieşind din baie, şi-au găsit afară hainele lor.

Deci, mergând în palatele cele împărăteşti, au povestit stăpânitorului toate cele întâmplate şi s-a minunat de covârşitoarea păgânătate a vrăjitorului. Nevorbind împăratul cu dânsul nicidecum, a poruncit să-i taie capul numaidecât, iar el a cerut să-i dea apă să bea şi, aducându-i-se un pahar cu apă, s-a făcut că-l bea şi, intrând în pahar, s-a făcut nevăzut, zicând: „Rămâi sănătos, o, împărate, de data asta, că eu mă duc în cetatea Cataniei şi acolo să mă cauţi". Deci, spăimântându-se împăratul de aceasta, nu se dumirea şi nu ştia ce să facă. Însă a trimis iarăşi pe Iraclid la cetatea Cataniei ca să-l aducă legat ca pe un osândit. Şi mergând, l-a găsit iarăşi la malul mării şi i-a heretisit pe ei. Deci vrând ei să-l lege, le-a zis să nu se ispitească fără folos. Şi le-a făgăduit că-i va duce iarăşi într-o zi la Bizanţ. Şi însemnând marea cu un toiag de dafin pe care îl ţinea în mâini, a făcut un caic şi le-a zis să intre într-însul fără de frică şi să-şi pună şi merindele lor; iar ei au intrat cu Iraclid mai pe urmă şi într-o zi au ajuns în Bizanţ, iar caicul acela, fiindcă era nălucire diavolească, s-a făcut nevăzut, însă ei s-au aflat pe pământ cu toată ceata lor şi se minunau.

Deci s-a auzit vestea în toată cetatea că Iliodor a venit iarăşi şi toţi alergau să-l vadă. Apoi, trecând pe lângă casa lui Iraclid, s-a aplecat pe fereastră femeia lui Iraclid, cu numele Ethalia, să-i vadă. Şi, văzând pe Iliodor, a scuipat asupra lor, zicând: „Ia vedeţi, oameni buni, pentru ce fel de lucru s-a dus de două ori în Sicilia bărbatul meu şi s-a primejduit". Însă Iliodor s-a mâniat şi a zis către dânsa:

„Eu te voi face în toată cetatea de râs”. Deci cu cuvântul, semeţul a făcut de a urmat şi lucrul; căci a pierit focul şi nu se afla nicăieri fără numai în trupul Ethaliei. Pentru aceea, oamenii neavând foc cu care să se slujească, au scos-o cu sila în mijlocul cetăţii şi îşi luau foc fiecare de la trupul ei. Deci împăraţii au condamnat pe Iliodor să moară de foame, iar el a făcut să fie foamete şi lipsă mare pretutindeni, încât nu se mai aflau bucate de mâncare. De aceea împăratul a poruncit să-i taie capul în temniţă, unde era închis. Dar, cum şi-a ridicat gealatul mâna ca să-i taie capul, s-au arătat două cercuri pe umerii lui care au sărit sus la acoperiş şi l-au desfăcut, iar pe acolo a fugit blestematul, zicând: „Fii sănătos, împărate, şi te mântuieşte; caută-mă pe mine iarăşi în Catania, ca şi mai înainte”. Deci s-a dus într-o clipă în Sicilia şi acolo făcea iarăşi semnele sale cele diavoleşti.

Într-una din zile făcându-se alergare de cai, Iliodor a găsit pe un nepot al fericitului Leon, care se numea Hrisis, şi a zis către dânsul: „Pot să-ţi fac un cal aşa cum n-are nimeni mai bun”. Deci cuvântul s-a făcut şi lucru prin nălucirea diavolului şi, încălecând Hrisis pe cal, s-a făcut minunat în toată priveliştea şi toţi s-au spăimântat; apoi, poruncind eparhul să-i aducă acel cal de mare preţ, calul s-a făcut nevăzut. Cuviosul Leon a povestit eparhului pricina; de aceea a închis în temniţă pe Iliodor ca pe un vrăjitor şi l-a condamnat la moarte. Scoţându-l gealaţii să-i taie capul, el le-a făgăduit trei litre de aur ca să-l elibereze şi, primind gealaţii, el a făcut prin nălucire o piatră ce se părea a fi de aur; şi aceia, luând-o, l-au eliberat, zicând către eparh că a fugit prin nălucire diavolească. Apoi, vrând ei să împartă aurul, l-au găsit piatră ca mai înainte. Acestea şi altele făcea blestematul, pe care le lăsăm spre a nu lungi povestirea şi să nu întinăm auzurile voastre. Vom povesti numai ce fel de sfârşit rău a avut el, precum i se cuvenea.

De multe ori îl sfătuia pe el preamilostivul păstor Leon, pentru bunătatea lui Hristos, şi-l ruga să înceteze faptele lui cele rele, ca să nu se muncească de trei ori ticălosul în focul cel veşnic, împreună cu diavolii, dar el n-a primit, ci făcea şi mai multe rele, socotind că sunt bârfeli sfătuirile şi poruncile sfântului. Şi adăugând fărădelegi peste fărădelegi, a îndrăznit semeţul a intra şi în sfânta biserică, ca să ia în râs preacuratele şi dumnezeieştile Taine, căci într-o zi, când era un praznic mare şi sfântul slujea Sfânta Liturghie, a intrat şi necuratul Iliodor, care juca cu picioarele fără de rânduială şi zicea bârfeli şi hule spre râs, încât se fălea că va face pe sfântul şi pe toţi ceilalţi să joace; dar n-a putut, căci dumnezeiasca putere a oprit relele lucrări ale diavolului.

Această obrăznicie a deşertului de minte îngreţoşând pe slujitorul lui Dumnezeu, Leon, a îngenuncheat şi s-a rugat lui Dumnezeu fierbinte să-i ajute ca să ruşineze măiestriile lui. Apoi după rugăciune a alergat afară din sfântul altar, după ce s-a împărtăşit cu Sfintele Taine, iar mai înainte de a se dezbrăca de sfintele veşminte, a legat tare de grumaji cu omoforul său pe Iliodor, zicând: „Domnul Dumnezeu, cel ce a gonit din cer pe tatăl tău, diavolul, să te certe ca să nu mai poţi lucra vrăjile tale, spre amăgirea şi pierzania multora". Acestea zicând, l-a tras până la locul celor osândiţi, care se numea Ahilion, şi a poruncit mulţimii poporului să adune lemne multe şi să facă un foc mare şi, după ce mai înainte l-a silit a mărturisi toate faptele lui rele, l-a tras şi au intrat împreună în foc; şi a stat acolo pururea pomenitul, până când a ars Iliodor desăvârşit şi s-a făcut cenuşă pierzătoare. Deci, cu osândă dreaptă, nedreptul s-a ars în foc, ca un moştenitor al iadului, şi s-a dus în focul cel veşnic.

Iar marele arhiereu şi făcătorul de minuni Leon, nu numai că a ieşit din văpaie nevătămat, spre spaima celor ce îl vedeau, dar nici de sfinţitele lui veşminte nu a îndrăznit să se atingă focul, nici să le ardă sau măcar un fir de păr din sfinţitul şi preacinstitul său cap, precum de demult s-a făcut în Babilon o minune înfricoşată ca aceasta, pe vremea lui Nabucodonosor, cu trei sfinţi tineri, pe care, văzând-o, cei de faţă s-au spăimântat şi slăveau cu mare glas pe Domnul, Care făcea nişte minuni ca acestea ca să preamărească pe robii Săi. Vestea aceasta străbătând în toate părţile, împăratul Constantinopolului a trimis la sfânt scrisori, prin care îl ruga să vină la dânsul să-l vadă şi să-l binecuvinteze, iar el s-a dus, ca să nu se arate neascultător poruncii împărăteşti. Acolo însuşi împăratul l-a cinstit cu evlavie şi cu cucernicie, văzându-i faţa cea încuviinţată a petrecerii îngereşti, darul Sfântului Duh, strălucirea şi lucrarea semnelor celor negrăite; căci a săvârşit acolo în împărătească cetate multe minuni, iar mai ales a pus cărbuni aprinşi şi tămâie în haina sa şi i-a tămâiat spre slava şi marea cuviinţă a lui Dumnezeu. Pentru aceea, văzând o minune ca aceasta, s-au spăimântat toţi şi când el a voit să se întoarcă la scaunul său, toţi l-au petrecut cu mare cinste şi evlavie, precum se cuvenea.

De viaţa acestui sfânt s-au minunat îngerii, iar diavolii s-au înfricoşat de puterea şi stăpânirea pe care i-a dat-o asupra lor Atotputernicul Dumnezeu. Apoi oamenii s-au înspăimântat de covârşitoarea smerenie şi sfinţenie, şi pentru vrednicia facerii de minuni încuviinţate Sfântului Leon; iar ereticii s-au spăimântat de glasul dogmelor lui celor drepte. Elinii au amuţit de înţelepciunea lui şi desăvârşit s-au ruşinat. Ochii cei orbiţi s-au luminat, mâinile şi

picioarele cele slăbănogite s-au vindecat, toată vătămarea şi boala trupului şi toate mădularele cele bolnave şi pătimaşe s-au tămăduit prin punerea mâinilor sale şi prin rugăciunile lui. Aceste şi alte minuni şi mai slăvite a săvârşit Sfântul Leon, nu numai cât a trăit întocmai ca un înger, dar şi după ducerea şi sfânta lui mutare de aici către Dumnezeu. Dar, mai ales, şi mai minunate minuni, până în ziua de astăzi, lucrează Atotputernicul Dumnezeu la mormântul lui, ca să preamărească pe robul său, pe care nu se cuvine a le scrie, fiindcă trăiesc încă aceia care printr-însul s-au vindecat; numai una să povestim, pe care a săvârşit-o în ziua mutării sale către Dumnezeu.

O femeie de neam bun, din cetatea Siracuzei, curgându-i sânge, a cheltuit toată averea ei la doctori, dar n-a dobândit nici un folos. Mai pe urmă, luminându-se printr-o dumnezeiască descoperire, s-a dus la doctorul acesta fără de plată şi, ajungând la poarta cetăţii, care se numeşte Ariani, a auzit clopotele care se trăgeau pentru mutarea cuviosului. Grăbindu-se, a alergat acolo şi, căzând la sfintele lui moaşte cu lacrimi şi cu credinţă, a cerut vindecare. Pentru aceea, după credinţa ei, îndată a urmat şi împlinirea dorinţei, că i-a încetat curgerea sângelui în chip minunat; şi, dobândindu-şi tămăduire, s-a întors la casa ei bucurându-se, şi a povestit minunile cele mari ale lui Dumnezeu, mărind pe adevăratul robul său.

Sfântul Leon a adormit în 20 de zile ale lunii februarie, dându-şi fericitul şi fără de prihană sufletul său în mâinile lui Dumnezeu, iar cinstitul şi sfântul lui trup l-au îngropat cu cinste în preafrumoasa biserică a Sfintei Mucenişe şi fecioare Lucia, pe care însuşi a zidit-o. Iar Domnul, Care slăveşte pe cei ce Îl slăvesc, a preamărit şi după moarte pe adevăratul Său rob; căci iese de-a pururea mir binemirositor din mormântul său, care tămăduieşte toată boala celor ce vin la dânsul cu evlavie şi cu credinţă.

Dar, o, Leone, iubitorule şi moştenitorule al celor cereşti, care te-ai arătat leu cu adevărat şi ai nădăjduit ca un leu nebiruit! O, împărate preastăpânitor al patimilor şi al vrăjmaşilor tirani, lucrătorule, care ai spăimântat ceata ereticilor ca pe nişte vulpi viclene şi cu râvnirea împărătească de leu, ai gonit-o departe, iar pe poporul dreptcredincioşilor l-ai adunat şi l-ai întărit cu dogme tari şi învăţături preaînţelepte. Cel ce ai fost puternic în lucru şi în cuvânt şi ai strălucit în amândouă ca un soare tuturor marginilor; cel ce cu semnele şi minunile cele mai mari ai covârşit nu numai pe proorocii de demult, dar te-ai întrecut şi cu cei dintâi şi mai mari apostoli. O, păstorule ales de Dumnezeu, luminătorule aprins cu foc dumnezeiesc şi robule al lui Dumnezeu următor de Hristos, pedepsitorule al celor

fără de minte, pierzător al diavolilor şi rugător preafierbinte al celor ce nădăjduiesc la tine; primeşte cu dragoste şi milostivire ca un părinte iubitor de fii, aceste cereri care ţi se aduc cu multă dorinţă din minte şi din limbă neiscusită; dăruieşte credincioşilor pace, linişte, sănătate şi veşnică mântuire a sufletelor şi tuturor celor ce săvârşesc sfinţită pomenirea ta, să nu încetezi a cere de la Dumnezeu ca să le dea cele ce sunt de folos, izgonire de patimi, izbăvire de ispite, însănătoşire de boli şi dobândire a tuturor bunătăţilor; iar în veacul ce va să vie, să ne învrednicim împărăţiei cereşti şi fericirii celei veşnice, în Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine toată slava, stăpânirea, cinstea şi închinăciunea, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC SADOC, EPISCOPUL PERSIEI, ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

După sfârşitul pătimirii Sfântului Simeon, episcopul Persiei, a luat scaunul său Sfântul Sadoc, în cetăţile Persiei, care se numeau Salic şi Ctisefon. Într-una din zile, Sfântul Sadoc a văzut un vis înfricoşător şi, sculându-se, a chemat clerul său, adică preoţii şi diaconii, căci se ascundeau toţi de frica împărătească, şi a început a le spune: „Am văzut în această noapte în vis o scară, al cărei vârf ajungea la cer şi pe dânsa stătea Sfântul episcop Simeon în mare slavă şi a strigat cu mare glas către mine, care stăteam pe pământ: «Suie-te la mine, Sadoc, suie-te şi nu te teme, că eu m-am suit ieri, iar tu suie-te acum». Aceasta am văzut şi am auzit şi cred că voi fi prins şi chinuit pentru Hristos, iar ceea ce zicea, că eu m-am suit ieri, iar tu suie-te acum, înseamnă că el a pătimit în anul trecut, iar eu în acest an voi fi muncit şi ucis”.

Atunci a început a învăţa clerul său: „Fraţii mei cei iubiţi şi părinţilor, să iubim pe Dumnezeu din tot sufletul şi pe Domnul nostru Iisus Hristos cu tot gândul şi, îmbrăcându-ne în zaua credinţei, nu ne vom teme de nici un rău. Pentru că, de va veni asupra noastră moarte şi junghiere, să nu ne spăimântăm, ci fiecare din noi să stea ca un bun ostaş al lui Hristos; căci de vom muri, vom muri desăvârşit, iar de vom trăi, vom trăi ca cei drepţi, însă să murim pentru Mântuitorul nostru. Iar de este sabia pricinuitoare vieţii veşnice, apoi să nu ne

temem de sabie, ca să primim viaţa veşnică; până ce este ziuă. Să ne nevoim la lucru ca să ne îmbogăţim cu nestricăcioasele bunătăţi şi să câştigăm cinstea şi slava cea nesfârşită în cereasca împărăţie şi să lăsăm celui de pe urmă neam creştinesc numele nostru slăvit. Fraţilor, să ne rugăm Dumnezeului nostru, ca degrabă să aducă la împlinire vedenia mea; pentru că cel ce este duhovnicesc, acela cu bucurie, cu dorire şi cu dragoste mare aşteaptă mucenicească moarte pentru Hristos şi nu se teme, fiind gata. Iar pentru cel trupesc, ceasul morţii este înfricoşat şi plin de spaimă. Oamenii care sunt îmbunătăţiţi caută singuri cu sârguinţă şi cu mărime de suflet o moarte ca aceasta, ca printr-însa să moştenească viaţa veşnică; iar cei ce sunt leneşi şi neîngrijiţi, aceia, văzând moartea, se ascund. Cei ce iubesc pe Dumnezeu, vin la Dumnezeu; iar cei ce iubesc lumea, în lume petrec. Deci, aceia se dezleagă din trup cu bucurie şi veselie, iar aceştia rămân în viaţa aceasta, pentru primejdii şi pentru suspinuri".

În anul al doilea al prigonirii, a venit împăratul Persiei, Savorie, în cetăţile Salic şi Ctisefon, cele ce s-au spus mai înainte, şi a fost clevetit la dânsul Sfântul episcop Sadoc, al cărui nume se tâlcuieşte «prieten împărătesc»; căci cu adevărat iubea pe cerescul împărat Hristos din tot sufletul şi din toată tăria sa, fiind înfrânat desăvârşit, plin de credinţă şi de dreptate, şi următor Sfântului Simeon, al cărui scaun arhieresc îl moştenise. Deci, trimiţând împăratul Savorie ostaşii, a prins pe episcop cu clerul său şi cu alţi mulţi creştini şi monahi, 128 la număr, şi, pe toţi legându-i împreună cu lanţuri de fier, i-au închis în temniţă într-un loc întunecos şi înfricoşător; acolo au pătimit mare necaz şi torturi cinci luni, pentru că păgânii slujitori ai împăratului celui fără de Dumnezeu, legând pe fiecare mucenic peste tot trupul cu frânghii subţiri, îl strângeau cu lemne, încât le trosneau oasele şi le crăpa pielea şi sfinţii răbdau durere mare. Iar cei ce îi chinuiau cu nemilostivire le ziceau: „Închinaţi-vă soarelui şi focului, faceţi voia împăratului şi veţi fi vii".

Iar Sfântul Sadoc le răspundea: „Noi, creştinii, ne închinăm lui Dumnezeu, făcătorul cerului şi al pământului. Aceluia slujim din tot sufletul şi cu toată puterea noastră, iar soarelui celui făcut de dânsul nu ne închinăm, nici nu cinstim focul, pentru că Dumnezeu, zidind acelea, le-a dat spre slujba oamenilor. Deci nu vom asculta porunca împărătească şi nu ne vom depărta de Dumnezeul nostru, nici nu ne temem de moarte, care ne trece pe noi din viaţa aceasta, vremelnică şi deşartă, la viaţa cea veşnică; deci nu zăboviţi a ne ucide, nici nu cruţaţi sângele nostru, care se varsă înaintea ochilor voştri".

După aceasta, împăratul a zis iarăşi: „De nu ascultaţi porunca mea şi de nu faceţi voia mea, va veni asupra voastră răul ceas al pierzării voastre". Iar sfinţii au răspuns într-un glas: „Nu vom pieri întru Dumnezeul nostru, nici vom muri întru Hristosul Lui, pentru că ne înviază întru fericita şi veşnica viaţă şi ne dă ca moştenire şi odihnă împărăţia cea fără de moarte. Suntem gata să murim cu osârdie pentru Dumnezeul nostru; pentru că nu ne vom închina soarelui şi focului, nici nu vom asculta poruncile împărăteşti cele păgâneşti şi pline de moarte şi pierzanie".

Iar împăratul, văzând statornicia lor cea tare în credinţă, a dat asupra lor hotărâre de moarte, ca toţi să fie tăiaţi cu sabia. Iar sfinţii, auzind osândirea cea de sabie asupra lor, cu bucurie s-au pregătit de moarte mai înainte şi-i duseră afară din cetate. Ei, mergând, cântau cu bucurie: *Judecă nouă, Dumnezeule, şi alege judecata noastră şi de la neamul cel necuvios şi de la oamenii nedrepţi şi înşelători şi băutori de sânge izbăveşte-ne pe noi, că Tu eşti, Dumnezeule, nădejdea noastră.*

Şi sosind la locul de tăiere, cu un suflet deschizându-şi gurile, au zis: „Bine eşti cuvântat, Dumnezeule, că ne-ai învrednicit acestui dar şi n-ai trecut cu vederea rugăciunile noastre, ci ne-ai dat această preascumpă cunună a muceniciei. Căci ştii, Doamne, cât am dorit-o şi am căutat-o şi binecuvântat este Dumnezeul nostru Unul născut, Fiul darului Tău, Cel ce ne-ai mântuit pe noi şi ne-a chemat la viaţa cea veşnică. Deci, să nu ne laşi, Doamne, să ne primejduim în lumea aceasta, ci întăreşte-ne înaintea Ta şi ne spală prin sângiuirile noastre de păcate; căci Tu Însuţi eşti Dumnezeu preamărit şi unul este Fiul Tău şi Preasfântul Tău Duh, în veci. Amin".

Astfel rugându-se sfinţii, i-au tăiat necredincioşii şi nu înceta doxologia lui Dumnezeu în gurile lor, până ce şi cel de pe urmă a fost tăiat. Iar pe cinstitul şi slăvitul răbdător de chinuri episcopul Sadoc, l-au dus legat în altă cetate ce se numea Vitlapat şi acolo îi tăiară cinstitul şi sfântul său cap. Deci s-au sfârşit toţi sfinţii şi slăviţii mucenici în pace, lăudând şi mărind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI UNA

SFÂNTUL EVSTATIE, PATRIARHUL ANTIOHIEI[1]

Filogonie, arhiepiscopul Antiohiei, murind, a luat după dânsul scaunul acest fericit Evstatie, bărbat cu adevărat vrednic de o dregătorie ca aceasta, ca unul ce era vestit, cu viaţă sfântă, cu înţelepciune şi cu mare râvnă pentru dreapta credinţă, care a şi fost arătată la întâiul Sinod de la Niceea, al Sfinţilor Părinţi, pe vremea împărăţiei lui Constantin cel Mare, unde, nevoindu-se cu Sfinţii Părinţi asupra lui Arie, a vădit eretica părere hulitoare a aceluia care zicea că Fiul lui Dumnezeu este făptură, iar nu făcător, străin de părintească cinste şi putere. Deci Sfântul Evstatie, ruşinând şi dând blestemului acel hulitor eres şi mărturisind pe Fiul că este de o fiinţă cu Tatăl, a pornit pe eretici spre zavistie, dar mai ales pe Eusebie al Nicomidiei şi pe Teognie al Niceei.

După moartea marelui Constantin, luând împărăţia Constandie, fiul său, a luat şi eresul lui Arie şi, foarte mult apărându-l, a dat putere arienilor ca să izgonească şi să facă rău Bisericii dreptcredincioşilor, întărind erezia cu acea fără de lege şi nedreaptă stăpânire.

Atunci Eusebie al Nicomidiei, cel mai sus pomenit, după izgonirea Sfântului Pavel Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului, mergând la Ierusalim cu Teognie al Niceei, a intrat în Antiohia şi acolo, adunând sinod nedrept asupra arhiereului lui Hristos, Evstatie, l-a scos din scaun şi din cinste l-a lepădat, scornind asupra lui pricini nedrepte. Pe de o parte ziceau că n-ar crede drept, ci ereticeşte, ca şi Savelie; iar pe de alta, cum că ar petrece în necurăţie. Căci Eusebie plătise o femeie desfrânată cu daruri mari ca să clevetească asupra sfântului, ca şi cum, de la dânsul luând în

---

[1] După Teodoret, capitolul 1.

pântece, ar fi născut prunc. Deci a intrat femeia aceea în mijlocul sinodului, purtând pruncul pe mâini, clevetind şi strigând că de la arhiepiscopul Evstatie a zămislit şi a născut.

Iar cei ce judecau au poruncit femeii să-şi întărească cuvântul cu jurământ; şi s-a jurat ticăloasa că nu de la altul, ci de la Evstatie are pruncul. Deci, judecând sinodul, a oprit pe sfânt şi l-a trimis în surghiun. Iar nevinovatul mărturisitor al lui Hristos, Evstatie, răbdând acea nedreaptă clevetire şi izgonire, fiind în surghiun, s-a mutat către Domnul şi s-a dus în patria cerească. Iar femeia aceea care a clevetit pe sfânt, a căzut în boală cumplită şi grea. Apoi, cunoscând că asupra ei era pedeapsa lui Dumnezeu pentru clevetirea cea nedreaptă şi defăimarea sa asupra nevinovatului şi curatului arhiereu, a mărturisit adevărul că a fost plătită cu aur ca să grăiască lucrul cel de desfrânare asupra sfântului, cum şi de cine se plătise. Iar dacă a jurat că de la Evstatie a zămislit, este drept, dar acesta era Evstatie fierarul, iar nu arhiepiscopul Evstatie.

Apoi trecând 100 de ani şi Zenon ţinând împărăţia grecească, s-a adus din surghiun în Antiohia, cu mare cinste, cinstitul şi sfântul trup al celui între sfinţi părintelui nostru Evstatie Mărturisitorul, tot poporul ieşind întru întâmpinarea lui, ca la 18 stadii şi mai departe, cu cântări, cu lumânări şi tămâieri, slăvind pe Hristos Dumnezeu, Cel împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL TIMOTEI CEL DIN SIMVOLI, VIEŢUITORUL ÎN PUSTIE

Lângă muntele Olimpului era un loc pustiu, ce se numea Simvoli, şi o mănăstire într-însul. În acea mănăstire era arhimandrit Cuviosul Teoctist, un bărbat îmbunătăţit, de care şi Cuviosul Platon mărturisitorul se povăţuia spre viaţa monahicească. La acest fericit arhimandrit Teoctist se afla unul din ucenici, adică acest Cuvios Timotei, care din tinereţe a primit viaţa monahicească şi se nevoia în post, în înfrânare şi în rugăciunile cele de toată noaptea, omorându-şi cu totul zburdările cele pătimaşe. El a fost nepătimaş şi desăvârşit până la sfârşitul său, fiind feciorelnic cu trupul şi cu sufletul, pentru că a pus aşezământ ochilor săi, din tinereţile sale, ca să nu privească niciodată la faţă femeiască. De aceea s-a învrednicit a lua darul tămăduirii şi putere asupra diavolilor şi făcea minuni cu rugăciunile

sale, tămăduind toate neputinţele şi izgonind de la oameni duhurile cele viclene. Apoi a trecut din loc în loc mulţi ani, vieţuind singur prin munţi şi prin pustietăţi întru Dumnezeu, şi cu rouă de lacrimi răcorindu-şi sufletul în neîncetatele rugăciuni. Într-o viaţă ca aceasta petrecându-şi zilele, a ajuns la adânci bătrâneţi şi s-a dus către Domnul.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC MAVRICHIE ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL, ŞAPTEZECI DE OSTAŞI[2]

Maximian, nelegiuitul şi păgânul împărat, socotind că prin slujba sa cea făcută la zeii cei cu nume mincinos îşi va câştiga ajutor şi mai multă înălţare a împărăţiei sale, a poruncit ca toţi cei ce sunt sub stăpânirea lui să aducă jertfe la idoli. El singur s-a sârguit a fi săvârşitor şi slujitor diavolilor, silindu-i la necuratele jertfe ale acelora, pentru că nu-i era lui destul ca să scrie ighemonilor cetăţilor şi ţărilor, precum scriau şi împăraţii cei ce erau mai înainte de el, ca să se îngrijească de cinstirea idolilor; ci singur, cu sârguinţă, înconjura lumea, slujind cu osârdie altarelor diavoleşti, nădăjduind ticălosul ca oriunde, prin mergerea sa, să facă pe toţi cei ce s-au lepădat de rătăcire şi s-au apropiat de cunoştinţa lui Hristos, iarăşi să se aducă la a lui rea credinţă.

Cu un gând ca acela lăsând el Roma şi venind în părţile Răsăritului, a intrat în Apamia, cetatea Siriei, unde, apropiindu-se de dânsul popii idoleşti, au clevetit împotriva creştinilor: „Prea puternice împărate, deoarece zeii ne-au dat nouă liberă grăire către măria ta, drept aceea înştiinţăm a ta nebiruită putere, că toţi cei ce sunt între noi cu frică cinstesc pe zeii părinteşti cei mari şi mai ales pe tatăl Die şi pe minunatul Apolon, care sunt mai mari decât alţi idoli; iar pe împărăţia puterii tale o păzesc foarte mult şi o apără. Dar Mavrichie şi cei cu dânsul 70 de ostaşi ai tăi, îngâmfaţi cu cinstirile şi îmbogăţiţi cu darurile tale cele mari, pe zei nu-i socotesc întru nimic şi se împotrivesc împărăţiei tale celei mari şi nebiruite, înşelaţi fiind de rătăcirea creştinească". Acestea auzindu-le, împăratul Maximian s-a mâniat foarte tare şi s-a aprins mai mult

decât cuptorul de foc, mai ales pentru că între ale lui cete se aflau nişte ostaşi ca aceia.

Venind o zi anumită, a poruncit să gătească divan la locul ce se numea Amaxic, la porţile cetăţii dinspre miazănoapte, ca tot poporul să privească la aceea. Acolo a poruncit să-i aducă pe sfinţii mucenici. Şezând pe acel divan înalt Maximian tiranul şi adunându-se toată cetatea şi poporul de toată vârsta la priveliişte, încât nici fecioarele n-au rămas în căminele lor, au fost duşi acolo purtătorii de arme, sfinţii cei 70 de ostaşi ai lui Hristos, în frunte cu Sfântul Mavrichie, mai-marele lor; spre aceştia căutând, împăratul a zis: „Noi aşteptam, o, Mavrichie, ca voi, săturându-vă de darurile noastre şi hrănindu-vă cu bunătăţile împărăteşti şi cea mai de frunte cinste şi vrednicie de la noi luând, să urmaţi dragostei noastre, iar pe cei ce s-ar abate de la a noastră lege plăcută lui Dumnezeu, pe aceia să-i întoarceţi cu bărbăteştile lucruri şi cu înţeleptele învăţături la sănătoasa înţelegere, tămăduind toată neputincioasa părere şi pe cea oloagă îndreptând-o, iar pe cea rea, ce ridică război, îmblânzind-o. Dar voi, precum am auzit, faceţi cele potrivnice, că nu numai nu întoarceţi pe cei ce se scoală asupra legii noastre, ci şi singuri împotriva prea puternicilor noştri zei, cu vrajbă vă sculaţi şi strâmbătate le faceţi lor, luându-le cinstea, jertfele şi prinoasele. Încă v-aţi făcut şi altora povăţuitori spre prăpastia pieirii, dacă sunt adevărate cele spuse nouă despre voi”.

Grăit-a sfântul: „Împărate, strâmbătatea făcută de noi nesimţitorilor voştri zei, ne găteşte cununa cea slăvită a biruinţei la adevăratul nostru Dumnezeu. Noi nu defăimăm pe Dumnezeul cel ce ne-a făcut şi nici nu-L socotim întru nimic, precum tu nebuneşte Îl socoteşti, ci preamărim pe Acela Care este singur adevăratul Dumnezeu, Cel ce a zidit cerul, pământul, marea şi toate cele ce sunt într-însele. Iar pe diavolii cei necuraţi, care aduc oamenilor pierzare, şi pe idolii cei surzi, orbi şi nesimţitori, nu se cade a-i numi dumnezei”. Zis-a împăratul: „O mulţumire ca aceasta dai tu zeilor, o, Mavrichie, tu care te-ai învrednicit de la dânşii de cinste şi locul cel dintâi în oaste îl ai?” Grăit-a Sfântul Mavrichie: „Niciodată n-am luat vreo cinste de la zeii voştri şi nici nu voiesc să-i cinstesc pe ei, pentru că cine din oamenii care au cunoştinţă dumnezeiască au voit să cinstească lucrurile cele nesimţitoare, fără numai oamenii cei care n-au înţelegere şi care s-au asemănat dobitoacelor celor fără de minte. Aceia fac dumnezei pietrele şi lemnele, zicând că acelea au înţelegere şi ca pe nişte dumnezei le cinstesc pe ele”. Zis-a împăratul: „De vreme ce ai câştigat întâiul loc în rânduiala celor ce ne slujesc

nouă, pentru aceea eşti îndrăzneţ şi fără temere răspunzi împotriva noastră?"

Zicând aceasta, împăratul a poruncit să-l separe pe Sfântul Mavrichie de cei 70 de ostaşi şi a început a-i întreba cu momiri pe ei: „Cine v-a înşelat, fraţilor, ca să vă depărtaţi de la mântuitorii dumnezei şi să vă apropiaţi de rătăcirea oamenilor celor ce cinstesc pe un Om răstignit şi făcător de rele?" Atunci fericiţii Teodor şi Filip, în numele tuturor sfinţilor mucenici, au grăit împăratului: „Noi, o, tiranule, atât de mult ne depărtăm de rătăcire, încât şi pe tine dorim să te izbăvim de aceia de care noi ne-am izbăvit, închinându-ne adevăratului Dumnezeu, Tatălui celui Atotputernic şi Fiului celui Unul-Născut, adică Domnului nostru Iisus Hristos, Care este Dumnezeu adevărat, înţelepciunea lui Dumnezeu şi a Duhului celui Sfânt, Care a insuflat în noi cunoştinţa şi înţelegerea ca să mărturisim pe Treimea cea de o fiinţă. Apoi ne îngreţoşăm de necurata ta credinţă şi lepădăm vremelnica ostăşire, făcându-ne ostaşi ai lui Dumnezeu, Împăratul puterilor".

Zis-a Maximian: „Te văd, o, Filipe, că ai bătrâneţi cinstite, dar înţelegerea îţi este mai rea decât a tinerilor. Aleargă la zei şi fii bun sfetnic şi celorlalţi prieteni ai tăi, împreună ostaşi, ca să cinstească pe zei, că de mai mare cinste şi daruri te vei învrednici de la noi". Grăit-a Sfântul Filip: „Să ştii tu, împărate, că nu voi fi rău sfetnic celor ce de voie s-au pătruns de frica lui Dumnezeu, pentru că este scris: *Amar celui prin care vine sminteala*". Zis-a Maximian: „Blândeţile şi răbdarea noastră, mai îndrăzneţ te-au făcut, o, Filipe. Lăsaţi credinţa cea rea a voastră, ca să nu ne porniţi spre mânie şi iuţime, căci veţi lua cumplite munci, îndrăznind a mărturisi pe Omul care se cinsteşte de voi între dumnezei".

Deci, răspunzând sfinţii 70 de mucenici, au zis tiranului: „Deşartele îngroziri ale urâciunii tale, o, împărate, ne dau putere şi tărie ca să nu ne temem de toate muncile, pentru că nu este frică în sufletele cele ce au bună minte şi ale celor ce iubesc pe Dumnezeu". Mâniindu-se Maximian, a poruncit ca să le ia brâiele şi hainele ostăşeşti şi a zis către dânşii: „Vedeţi din câtă cinste şi slavă aţi căzut şi în ce fel de necinste aţi ajuns pentru neascultarea voastră". Iar sfinţii i-au zis: „Deşi ne-ai luat rânduiala ostăşească, dezbrăcându-ne de haine şi de brâie, avem pe Dumnezeul nostru în ceruri, pe Care Îl cinstim. Acela ne va îmbrăca cu hainele şi brâiele slavei Sale celei nestricăcioase şi veşnice, pe care tu nu eşti vrednic a o vedea sau a auzi, pentru că satana este tatăl tău, acela care grăieşte şi lucrează în tine".

Atunci împăratul mai mult s-a mâniat şi a zis către sfinţi: „O, blestemaţi şi nevrednici, de darul zeilor noştri, voi singuri aţi adus vouă necinste, căci zeii cei mari fiind de noi cinstiţi, i-aţi necinstit şi prietenia noastră aţi defăimat-o. Primiţi de acum cele vrednice după faptele voastre". Sfinţii au răspuns: „Împărate, această luptă a ta trece, fiind ca un nimic, iar cinstea ta este necinste, de vreme ce ai uitat pe Dumnezeu, Care ţi-a dat putere împărătească, iar pe idolii cei deşerţi şi neînsufleţiţi, care nu-ţi folosesc la nimic, nici nu înţeleg dacă cineva îi cinsteşte sau îi necinsteşte, pe ei, nebuneşte şi fără pricepere, îi socoteşti dumnezei". Zis-a împăratul: „Pentru bunătatea noastră cea împărătească, vrând să feresc întreaga voastră viaţă, încă vă voi mai răbda". Şi a poruncit să-i arunce în temniţă, trei zile, ca, gândindu-se, să aleagă cele de folos.

Iar sfinţii, fiind legaţi cu lanţuri în temniţă, au zis între dânşii: „Fraţilor iubiţi, să ne pregătim toţi sufletele prin rugăciune şi cu dinadinsul să ne rugăm lui Dumnezeu ca să ne dea înţelepciune prin Duhul Sfânt şi să pună în gurile noastre ce vom răspunde împăratului, ca să se minuneze tiranul de credinţa noastră cea adevărată".

Începând sfinţii a se ruga, grăiau cu suflet: „Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeule Atotputernice, a Cărui stăpânire este veşnică şi împărăţie fără de sfârşit, trimite nouă pe Sfântul Tău Duh şi prin Acela povăţuieşte-ne, ca să ne bucurăm şi să ne veselim întru El, să biruim răutatea rătăcirii şi să ne întărim cu adevărata credinţă, prin Duhul Tău cel Sfânt, Care grăieşte în noi şi se uneşte cu făgăduinţa Ta cea adevărată şi nemincinoasă. Iar pentru lumeasca cinste ce s-a luat de la noi, să ne săvârşim ostaşi în Sfântă Cetatea Ta cea cerească şi să fim rânduiţi în numărul cetăţenilor celor de sus, cu toţi sfinţii Tăi, care din veac bine Ţi-au plăcut întru dreapta credinţă; căci Tu eşti Unul Dumnezeu şi Ţie ţi se cuvine slava şi puterea, în veci. Amin".

După trei zile, Maximian împăratul, şezând iarăşi în acel loc de la poarta Amaxic, a pus înaintea judecăţii sale pe sfinţii mucenici, adunându-se toată cetatea la priveliste.

Iar tiranul, amestecându-şi mânia cu momiri, a zis către sfinţi: „O, bărbaţilor, alegeţi-vă cele de folos şi, apropiindu-vă, aduceţi zeilor jertfe şi veţi lua viaţă, iar nu moarte amară". Sfinţii au răspuns: „Despre aceasta bine ne-am sfătuit, o, împărate. Ascultă-ne cu luare aminte şi nu ne sili mai mult la jertfele voastre, pentru că am întărit sfatul nostru ca să urâm această viaţă vremelnică şi să iubim moartea care este înaintea noastră, pentru dragostea lui Hristos, de la Care nădăjduim să câştigăm viaţa cea veşnică. De

acum fă degrabă cu noi ceea ce voieşti, căci noi nu ne vom lepăda de Dumnezeul nostru, iar diavolilor tăi niciodată nu ne vom închina, căci prin osândirea la vremelnica moarte, ne eliberăm de veşnica osândire".

Zicând acestea sfinţii, tiranul a văzut în mijlocul lor un tânăr şi i-a zis: „Spune, tânărule, cum este numele tău şi de ce neam eşti?" Tânărul a răspuns: „Mă numesc Fotin, şi numele meu e de la adevărata lumină şi sunt ostaş al Hristosului meu, Care a ruşinat pe tatăl tău, satana, iar de neam sunt roman. Ca fiu, după trup şi după duh, sunt al prealuminatului Mavrichie, pentru că de dânsul sunt născut şi de la dânsul am luat cunoştinţa lui Dumnezeu şi sunt crescut în sfânta credinţă cea întru Iisus Hristos, Domnul, de Care tu, lepădându-te, o, împărate, te-ai alăturat cu dobitoacele cele fără de minte şi te-ai asemănat lor". Zis-a tiranul: „Nebun eşti, o, tânărule, şi cuvintele tale sunt după anii tăi. Învaţă-te de acum a şti ce-ţi este de folos şi, apropiindu-te, jertfeşte zeilor, marelui Die şi cruţă-ţi tinereţea". Zis-a tânărul: „Fiindcă nu fac voia ta, nici nu mă închin idolilor, pentru aceea mă numeşti nebun. Eu însă sunt mai înţelept decât voi cei bătrâni, crezând în Domnul meu, Iisus Hristos, în Care voi nu credeţi şi nici nu-L ştiţi".

Zis-a iarăşi tiranul către sfinţi: „Până când vom răbda nebunia voastră, o, ticăloşilor? Oare credeţi că, fiind biruiţi de nemăsurata noastră bunătate, nu vă chinuim pe voi? Jertfiţi zeilor, ca să nu întărâtaţi judecata noastră cea milostivă şi dreaptă, ca să nu ne porniţi spre nemilostivire şi iuţime". Sfinţii au răspuns: „Necuratule slujitor al diavolului, de ai avea ceva pricepere, ai cunoaşte acum, de la Fotin, credinţa şi puterea noastră. Dacă acela, fiind tânăr de ani, a ruşinat păgânătatea ta prin dreapta credinţă şi cunoştinţă a lui Hristos, cu atât mai mult noi dorim toate muncile, ca să ruşinăm pe tatăl tău, diavolul, şi să plăcem lui Hristos, Dumnezeul nostru".

Atunci, umplându-se de mânie, tiranul a poruncit ca, dezbrăcând pe sfinţi, să-i bată cu vine de bou. Şi au început slujitorii a săvârşi porunca, întinzând pe fiecare din ostaşii lui Hristos şi bătându-i fără milă. Deci atât de mult bătură pe sfinţi, până ce oasele lor s-au zdrobit şi cu mulţimea sângelui celui vărsat s-a înroşit pământul.

Iar sfinţii fiind în munci, strigau lui Dumnezeu, cerând ajutor de la El. Şi Domnul, prin nevăzuta Sa putere, venind de faţă, le uşura durerile, le întărea inimile întru răbdare şi în dragoste dumnezeiască. Iar slujitorii ostenind şi slăbind, împăratul a zis către sfinţii mucenici: „Oare aţi cunoscut, o, îndrăzneţilor şi nesocotiţilor oameni, cât

de uşor îmi este să pierd viaţa voastră? Jertfiţi zeilor, ca să nu luaţi şi mai cumplite munci". Sfinţii au răspuns: „Să ştii, necuratule şi străinule de Dumnezeul nostru, că aşa cum tu nu cunoşti dragostea şi lumina lui Hristos, împăcat fiind cu întunericul diavoleştii rătăciri, aşa nici noi nu simţim chinurile cele ce prin tine ni se dau nouă, având mintea luminată cu credinţa şi cu dragostea lui Hristos, Dumnezeul nostru. Născoceşte, o, tiranule, şi alte munci asupra noastră, mai noi şi mai grele, pentru că însetează sufletele noastre şi dragostea lui Hristos cea din noi doreşte ca, prin muncile tale sfârşindu-ne, să vedem pe Dumnezeul cel viu, Care împărăţeşte în veci".

Auzind acestea, tiranul s-a umplut de şi mai multă mânie şi a poruncit să pregătească un foc mare, ca să arunce într-însul pe sfinţii mucenici. Fiind aprins focul foarte tare, sfinţii mucenici n-au aşteptat să fie aruncaţi în focul acela de slujitorii tiranului, ci singuri, apropiindu-se ca de o apă, au intrat în mijlocul văpăii şi, umblând prin foc nevătămaţi, ocărau pe tiran şi pe zeii lui. Deci toţi se mirau de acea minune preaslăvită. Însă tiranul, din început fiind vasul pierzării, nu cunoştea puterea lui Dumnezeu care era în sfinţi şi biruia focul şi, cu mare mânie tulburându-se, se gândea cum să-i piardă pe sfinţi. Şi a poruncit ca, legându-i de lemnele cele de tortură, cu unghii de fier să-i strujească amar.

Iar sfinţii au răbdat cu tărie şi acea chinuire cumplită, nebăgând în seamă durerile trupeşti, încât se mira poporul de mânia şi de nebunia împăratului. Atunci Sfântul Mavrichie, râzând de el, i-a zis: „Nu-ţi cunoşti slăbiciunea şi ticăloşia ta, o, necuratule tiran, că Fotin, tânărul acesta, atâtea şi atâtea munci răbdând, a sfărâmat şi a zdrobit puterea împărăţiei tale de tiran. Cum vei putea să biruieşti toată tabăra noastră, singur fiind biruit de acest tânăr?" Iar Maximian, căutând cu ochi mari şi aspri şi scrâşnind din dinţi, a poruncit să-l ucidă îndată pe tânărul sfânt Fotin înaintea tatălui său, cu sabia, vrând ca aşa să-i arate lui Mavrichie, socotind că va umple de mare mâhnire sufletul lui, prin moartea fiului. Dar Sfântul Mavrichie se umplea de bucurie şi de veselie, privind la moartea fiului său pentru Hristos şi la sfârşitul lui mucenicesc.

Deci, fiind tăiat Sfântul Fotin şi ducându-se către Domnul, Sfântul Mavrichie a zis către Maximian: „A noastră dorire ai împlinit-o, o, tiranule, trimiţând înainte pe Fotin către Hristos Dumnezeu. De acum grabnică este alergarea noastră spre cer, căci cine din ceata noastră va rămâne după Fotin, ostaşul lui Hristos, cel ce s-a dus către Dumnezeu şi a ruşinat pe satana, tatăl tău? Scorneşte mai mari şi mai

amarnice munci asupra noastră şi nimic să nu laşi din cele ce ne încearcă pe noi, de păzim tare credinţa lui Hristos". Iar Maximian, văzând pe sfinţii mucenici că rabdă toate muncile cu osârdie şi tărie şi nicidecum nu se depărtează de credinţa lor, a chemat suita sa cea fără de omenie şi cu nărav de fiară. Apoi s-a sfătuit cu dânşii cu ce fel de moarte să-i piardă pe mucenici, spre înfricoşarea tuturor creştinilor care sunt în lume.

Şi sfătuindu-l pe el mulţi, unul dintr-înşii mai cumplit şi mai păgân, rădăcină a răutăţii şi a obrăzniciei, a zis către sfatul acela: „Acum, o, împărate, este vreme de vară, căci este luna iulie. Iată, se află afară din cetate, spre partea de apus, un loc de luncă şi ierbos, între două pâraie şi bălţi. Acolo sunt acum o mulţime de ţânţari, tăuni, viespi şi bărzăuni, încât abia poate cineva să treacă pe acolo; iar a zăbovi vreun ceas nu se poate. Porunceşte să-i ducă acolo pe ei şi, legându-i de copaci, să-i ungă cu miere, ca, mâncându-i ţânţarii, bărzăunii şi toate muştele, să aibă mai greu chin decât toate celelalte chinuri şi să cunoască că nu se cuvine a ocărî pe zeii noştri cei nebiruiţi şi veşnici".

Acestea zicându-le, acel sfat nedrept a plăcut păgânului împărat precum şi la toată suita. Deci au fost osândiţi sfinţii lui Hristos, răbdători de chinuri, la cumplita tortură. Luându-i ostaşii, i-au dus legaţi la locul mai sus pomenit şi, legându-i de copaci, lângă un izvor de apă şi baltă mare, au uns cu miere trupurile lor goale, de la cap până la picioare. Acolo au aruncat şi trupul fericitului Fotin înaintea feţei tatălui său şi s-au dus. Apoi, năvălind asupra lor tot felul de muşte, ţânţari, viespi şi bărzăuni, i-au acoperit pe ei ca un nor, rănindu-le sfintele trupuri mucenicesti.

Într-o nesuferită muncire ca aceasta au răbdat sfinţii zece zile şi zece nopţi. Apoi, ridicându-şi ochii spre Dumnezeu, s-au rugat: „Doamne, Dumnezeul nostru, Cela ce ne-ai zidit după chipul şi asemănarea Ta, Care ne-ai adus pe noi la adevărul Tău, la cunoştinţa dumnezeirii Tale, a Unuia Născut Fiului Tău şi a Preasfântului şi Făcătorului Tău Duh, Ţie Îţi încredinţăm sufletele noastre şi ne rugăm ca să le sălăşluieşti cu toţi sfinţii Tăi cei ce din veac bine au plăcut Ţie; căci Te-am iubit şi Te-am dorit din tot sufletul nostru şi pentru Tine la moarte ne-am dat, căci Tu eşti Dumnezeu Însuţi, bun şi milostiv şi Ţie ţi se cuvine slava în veci. Amin".

Acestea zicând, şi-au dat în mâinile lui Dumnezeu sfintele lor suflete. Şi astfel s-au învrednicit de cununile slavei celei veşnice. Iar nelegiuitul tiran, Maximian împăratul, chiar şi după moarte se tulbura asupra sfinţilor mucenici celor ce locuiau în viaţa cea fără de moarte

(pentru că vieţuiesc lui Dumnezeu cei ce s-au sfârşit în credinţă, deşi s-au dus din cele de aici). Deci, auzind el că acum au murit, a poruncit ca să le taie cinstitele lor capete şi să-i lase neîngropaţi. Şi au fost aruncare sfintele lor trupuri şi capetele în luncă şi în pădurea aceea, spre mâncarea păsărilor şi a fiarelor. Iar unii fraţi credincioşi, venind noaptea, cu frică şi cu cutremur au adunat moaştele sfinţilor mucenici cele aruncate şi le-au îngropat în pământ acolo, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Cel împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh slăvit în veci. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI DOUA

AFLAREA MOAŞTELOR SFINŢILOR MUCENICI DIN EVGHENIA

În vremile păgânilor împăraţi ai Romei fiind multe prigoniri asupra creştinilor şi nenumăraţi mărturisitori ai numelui lui Iisus Hristos făcându-se mucenici cu diferite morţi, iar trupurile lor cele sfinte lăsându-se neîngropate, spre mâncarea fiarelor şi a păsărilor, se luau în taină de către credincioşi şi se îngropau cu cinste în locuri ascunse, prin case sau prin grădini. În acest fel şi în lăcaşurile Evgheniei au fost îngropate mulţime de moaşte ale sfinţilor mucenici care au pătimit pentru Hristos şi au rămas neştiute mulţi ani. Încetând păgânătatea elinească şi tiranii cu sunet pierind, iar împăraţii creştini luând cârmuirea, s-a luminat toată lumea cu lumina dreptei credinţe şi Biserica lui Hristos era în linişte adâncă. Atunci şi sfintele moaşte ale mucenicilor din Evghenia au fost scoase din pământ ca nişte făclii de sub obroc, prin dumnezeiasca descoperire, adică cu minune, pentru că în acel loc, unde au fost îngropate, a început a se da bolnavilor diferite tămăduiri, aşa voind Dumnezeu, ca să fie robii lui arătaţi şi cinstiţi.

Atunci a mers acolo arhiereul, cu clerul bisericesc, şi, săpând în acel loc, au aflat multe moaşte ale sfinţilor mucenici, ale căror nume le ştie numai Dumnezeu, Cel ce i-a scris în cartea vieţii, sus în cer. Aceste sfinte moaşte erau întregi şi nestricate, încât s-a împlinit cu dânşii Sfânta Scriptură: *Păzi-va Domnul toate oasele lor şi nici unul dintr-însele nu se va zdrobi*. Încă şi bună mireasmă ieşea din ele, şi făceau minuni, toate neputinţele tămăduind şi duhurile cele rele şi viclene din oameni gonind. Apoi s-au dus cu slavă în biserică, cu sobor mare de popor credincios, cu psalmi şi cu cântări. După aceasta s-a descoperit unui cleric, cu numele Nicolae, care era bărbat

îmbunătăţit, că între multele moaşte mucenicești ce s-au aflat în Evghenia, sunt şi moaştele Sfântului Andronic, unul din cei 70 de apostoli, şi ale Iuniei, ajutătoarea lui, pe care îi pomeneşte Sfântul Apostol Pavel în Epistola către romani, zicând: *Închinaţi-vă lui Andronic şi Iuniei, rudeniile mele, şi împreună robiţilor mei, care sunt vestiţi între apostoli.*

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ATANASIE MĂRTURISITORUL

Acest cuvios s-a născut în Constantinopol, având părinţi cucernici, cinstitori de Dumnezeu şi foarte bogaţi. Fiind evlavios, din fragedă vârstă a dorit să îmbrace schima monahicească. Pentru aceasta ducându-se în Mănăstirea Sfinţilor Petru şi Pavel, care se găsea lângă Nicomidia, în apropierea mării, a fost tuns acolo. Şi atât s-a înălţat cu faptele bune, încât şi împăraţilor s-a făcut cunoscut. Pe vremea lui Leon stricătorul de icoane, fiind însă pârât că cinsteşte preacuratele icoane, a fost supus la multe chinuri, la amară izgonire şi la necazuri. Rămânând însă neplecat şi credinţa ortodoxă până la sfârşit păzind-o, s-a mutat către Domnul.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI TREIA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC POLICARP[1], EPISCOPUL SMIRNEI, CARE A PĂTIMIT ÎN ANII DE LA HRISTOS 143

Slăvitul şi sfinţitul mărturisitor al lui Hristos, Policarp, era prin naştere şi creştere fiu al cetăţii Efesului. Părinţii lui erau binecredincioşi, foarte bogaţi şi milostivi. Tatăl lui se numea Pangratie, iar mama sa, Teodora. Fiind pârâţi la stăpânitorul Efesului, ce se numea Marcion, că sunt creştini, acesta a trimis îndată ostaşi şi i-a adus înaintea lui. Teodora era atunci însărcinată cu Sfântul Policarp, şi a zis Marcion: „Pentru ce nu ascultaţi voi poruncile împărăteşti, ci defăimaţi pe marii zei şi vă închinaţi lui Hristos?" Părinţii sfântului au răspuns fără nici o temere: „Noi, stăpânitorule, ne-am învăţat de la sfinţii apostoli să credem Domnului nostru şi să ne închinăm adevăratului Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul şi pământul, Domnului nostru Iisus Hristos, întru al Cărui nume ne-am botezat şi pe Care Îl mărturisim şi Îl propovăduim că este Dumnezeu adevărat, iar de la idolii cei neînsufleţiţi şi nesimţitori pe care îi aveţi voi în loc de dumnezei, noi ne întoarcem şi-i defăimăm".

Stăpânitorul, auzind acestea şi mâniindu-se, a poruncit ostaşilor de i-au aruncat la pământ şi i-au bătut foarte tare. Apoi i-au băgat în temniţă, unde au petrecut multă vreme lipsiţi de ajutorul omenesc, tiranizându-i şi omorându-i cu foamea, cu setea şi cu toate celelalte pătimiri rele. Acolo, în temniţă, a născut fericita Teodora pe sfântul. Iar Preabunul Dumnezeu, Care cunoaşte toate mai înainte, văzând că stăpânitorul voieşte să ia pruncul şi să-l crească, apoi să-l înveţe rătăcirea şi păgânătatea lui, a trimis pe îngerul Său în temniţă, care a

---

[1] După Sfântul Pionie

tămăduit pe părinţii pruncului de rănile pe care le aveau din bătăile cele pentru mărturisirea lui Hristos, şi i-a împuternicit mai înainte spunându-le că stăpânitorul vrea să-i omoare, dar să nu se teamă de moartea cea pentru Hristos, căci au să se încununeze cu cununa mărturisirii şi să moştenească Împărăţia cerurilor. După aceea a luat pruncul şi l-a dus la o femeie bătrână, foarte bogată şi creştină, cu numele Calista, şi l-a dat ei ca să-i fie fiu de suflet, poruncindu-i să-l boteze şi să-l crească cu toată purtarea de grijă şi sârguinţa, dar să nu spună nimănui taina aceasta. După aceea s-a făcut nevăzut.

Atunci Marcion cel fără de lege, căutând pruncul şi cercetând multe zile, dar negăsindu-l, s-a aprins cu totul de mânie, a torturat aspru şi fără de omenie pe părinţii sfântului, iar mai pe urmă, văzând statornicia lor şi că nu se lasă cu nici un chip de Hristos, i-a hotărât spre moarte. Apoi a poruncit ostaşilor să-i scoată afară din cetate, într-un deal, şi le-a tăiat capetele acolo, lăsându-i să-i mănânce fiarele. Dar în zadar s-a ostenit pierzătorul, că nici o fiară nu s-a apropiat de cinstitele moaşte ale sfinţilor mucenici. După acestea, s-au dus în taină creştinii şi i-au îngropat cu evlavie, precum se cuvenea.

Iar acea preacucernică văduvă, primind pruncul, l-a botezat şi l-a numit Pangratie, după numele tatălui său, crescându-l ca pe un adevărat şi firesc fiu al ei. Şi după ce a venit pruncul în vârsta cea primitoare de învăţături, l-a dat la şcoală şi a învăţat în scurt timp toată rânduiala cea bisericească. Având de la început cugetele bătrâneşti, nu se îndeletnicea cu jucării copilăreşti, ca ceilalţi copii, ci petrecea împreună cu bărbaţii înţelepţi şi îmbunătăţiţi, făcându-se ascultător şi următor al tuturor învăţăturilor şi pildelor celor bune şi de suflet folositoare. Şi ca un fiu de mucenici se sârguia cu toată osârdia să urmeze după putere, întru dragostea lui Dumnezeu şi întru toate faptele bune. Apoi se nevoia a avea dragoste pentru toţi, smerenie, blândeţe, înfrânare şi înţelepciune, precum şi tot felul de fapte bune, dar mai cu osârdie iubea milostenia, încât din acea pricină s-a şi numit Policarp. Deci ascultaţi, ca să vă minunaţi:

Femeia aceea iubitoare de Dumnezeu, care a crescut pe sfântul, era foarte bogată, după cum am zis, şi avea hambare pline cu grâu şi cu toate felurile de roade ale pământului. Dar fiind fericitul Pangratie foarte milostiv şi mult îndurat, dădea cu îndestulare săracilor, pe ascuns de maica sufletească, până ce a deşertat de roade toate hambarele ei. Într-una din zile a mers maica sa la hambare şi, aflându-le goale, s-a minunat. Însă a înţeles că Pangratie le-a deşertat, că îi ştia voia lui cea bună şi milostivirea lui către săraci. Cu toate acestea s-a întors de la hambare mâhnită şi privea la dânsul cu căutătură

sălbatică. Iar el, cu faţa veselă, a zis: „Doamnă, să mergem împreună la hambare, ca să le vedem”. Însă dânsa nu a voit să meargă, fiindcă le văzuse puţin mai înainte deşarte.

Atunci sfântul s-a dus singur şi a făcut rugăciune către Dumnezeu şi, o, minune, îndată s-au umplut toate hambarele de toate felurile de roade şi, chemând pe maică-sa, cu bucurie a zis ei: „Vino, doamna mea, la hambare ca să vezi puterea şi darul lui Dumnezeu”. Venind femeia şi văzând hambarele pline de roade şi încă şi toate chiupurile (vasele) pline cu untdelemn şi vin, a preamărit cu glas mare pe Dumnezeu, Marele dăruitor. După aceea, sărutând pe fericitul Pangratie, a zis: „Fiul meu preaiubit, de astăzi înainte dă cât voieşti săracilor. De acum nu voiesc să te numesc Pangratie, ci Policarp”. Astfel a luat acest nume sfântul, adică Policarp. Deci fericitul Policarp având libertate, împărţea cu îndestulare săracilor roadele şi cu dumnezeiască milă hambarele nu se goleau, nici nu se împuţinau vreodată, căci Dumnezeu, văzând socoteala cea bună a sfântului, le înmulţea.

În acea vreme s-a făcut o foamete mare în acea parte a Efesului şi atunci vrednicul Policarp a arătat mare milostivire şi îndurare nu numai la săraci, dar şi către cei bogaţi. Mulţi, deşi aveau bogăţie mare, neavând de unde să cumpere cele de nevoie pentru hrana vieţii, erau ameninţaţi de foamete, iar sfântul le dădea grâu cu îndestulare şi, pe scurt, toţi câţi erau la strâmtoare, ziceau: „Să mergem la milostivul Policarp”. Aşa se duceau la dânsul în fiecare zi o mulţime de săraci şi de bogaţi şi pe nimeni nu lăsa niciodată să se întoarcă deşert, ci pe toţi îi primea cu milostivire şi făcea fiecăruia după nevoia lui.

Iar când sfântul a ajuns la vârsta de 20 de ani, a auzit că Sfântul Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu, propovăduia Evanghelia în alte părţi ale Asiei. Având mare dorinţă să-l vadă, a cerut voie şi binecuvântare de la maica sa şi s-a dus la Cuvântătorul de Dumnezeu, cu care era împreună şi Ignatie purtătorul de Dumnezeu şi fericitul Vucol, iar împreună cu dânşii a urmat şi dumnezeiescul Policarp, umblând din loc în loc, din ţară în ţară şi, având mari pătimiri, suferea de foame, sete, goliciune şi multe alte strâmtorări, ca să propovăduiască cuvântul Evangheliei lui Hristos, ca şi un apostol.

Petrecând multă vreme în acest fel de nevoinţe, a venit poruncă de la Domiţian, împăratul Romei, ca Sfântul Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu, să fie surghiunit în insula Patmos, căci se auzise că el întoarce pe slujitori de la idoli la credinţa în Hristos. Şi vrând el să se ducă în surghiun, a hirotonit pe fericitul Vucol arhiereu al Smirnei şi

i-a dat pe Sfântul Policarp, ca să-l aibă ajutor al său. Apoi, sărutându-i apostolul, a luat cu dânsul pe Prohor şi s-a dus în Patmos.

Deci ducându-se în Smirna, Sfântul Vucol, împreună cu dumnezeiescul Policarp, l-a hirotonit preot, cu toate că nu voia cu nici un chip, zicând că nu este vrednic. Dar Sfântul Vucol, văzând faptele cele bune ale lui şi dumnezeieştile isprăvi, l-a suit încă şi la dregătoria îngrijirii de săraci. Apoi fericitul atât era de smerit cugetător, încât niciodată n-a voit nici o întâietate, nici în adunările preoţilor nu şedea mai sus, după rânduiala şi starea lui, ci şedea mai jos decât toţi, ca un om simplu.

Dar Dumnezeu, văzând smerenia lui cea mare, l-a înălţat şi l-a slăvit, după cum s-a făgăduit, căci dumnezeiescul Vucol, mai înainte cunoscându-şi moartea sa, a adunat pe toţi episcopii eparhiei, tot clerul şi pe toţi creştinii şi le-a arătat sfârşitul său, spunându-le că a hotărât ca diadoh (urmaş) al său pe Policarp, pe care toţi l-au primit cu mare bucurie, episcopii, clericii şi tot poporul. Când era să moară Sfântul Vucol, Policarp, stând alături de dânsul, Sfântul Vucol i-a luat dreapta şi, lipind-o de pieptul său, i-a încredinţat păstoria oilor cuvântătoare, zicând: „Slavă Ţie, Dumnezeule". Şi a adormit în pace.

Apoi, adunându-se mulţi episcopi la îngroparea Sfântului Vucol şi la sfinţirea lui Policarp, s-au făcut minunate vedenii la mulţi, pentru că, începându-se sfinţirea, a strălucit o lumină dumnezeiască pe toţi în biserică şi unii din cei vrednici au văzut un porumbel alb, strălucind ca fulgerul şi zburând împrejurul capului Sfântului Policarp. Alţii vedeau pe Sfântul Policarp îmbrăcat ostăşeşte şi încins cu brâu ostăşesc, înarmat ca la război. Altora li se părea îmbrăcat cu porfiră împărătească şi cu faţa strălucind. O femeie l-a văzut mai înalt cu statura, îndoit decât era şi cu veşmintele lui înroşite pe umărul drept. Iar când Sfântul Policarp şi-a plecat genunchii la sfinţire, a văzut înaintea sa picioarele Domnului Hristos, Care stătea nevăzut acolo la sfinţirea lui. Astfel, sfinţindu-se de Hristos şi de Sfântul Duh, ocârmuia apostoleşte Biserica lui Dumnezeu, suferind multe dureri şi osteneli pentru mântuirea sufletelor omeneşti şi făcând minuni mari.

Deci era Policarp om preaales în vremurile noastre, episcop al soborniceştii Biserici a Smirnei şi învăţător următor al apostolilor şi prooroc sfânt; pentru că toate cele grăite de dânsul se împlineau.

Odată s-a întâmplat că Sfântul Policarp era într-o cetate din aceeaşi ţară, care se numea Teos, fiind aproape de apele cele calde ce se numeau Levedia, şi a găzduit la episcopul cetăţii aceleia, cel cu numele Dafnu – pe care Sfântul Ignatie, purtătorul de Dumnezeu, îl

pomeneşte în epistola sa către smirneni. Văzând Sfântul Policarp lipsa şi neajunsurile care existau în casa episcopului aceluia, s-a rugat lui Dumnezeu pentru dânsul, ca să se binecuvinteze casa lui, iar din ceasul acela s-a îndestulat episcopul Dafnu cu toată îmbelşugarea, pentru că ţarinile şi grădinile lui, care mai înainte erau neroditoare, s-au îndestulat neobişnuit şi s-au făcut foarte bine roditoare. La acelaşi episcop, sfârşindu-se vinul în poloboc, sfântul l-a înmulţit prin rugăciune, cu îndestulare.

Apoi, întorcându-se spre Smirna, cetatea sa, s-a abătut la o gazdă ce se întâmplase în cale, ca să se odihnească – pentru că era seara târziu – şi, luând puţină hrană cu diaconul său, cu care călătorea, s-au culcat şi au adormit. Iar la miezul nopţii îngerul Domnului, lovindu-l în coastă, l-a strigat: „Policarpe!" El a răspuns: „Ce este, Doamne?" Grăit-a îngerul: „Trezeşte-te şi ieşi degrabă din casa aceasta, că se va dărâma îndată". Căci în casa aceea nu era cunoscut Hristos Dumnezeu şi se săvârşeau într-însa multe fărădelegi.

Deşteptându-se, sfântul a îmboldit pe diaconul său, poruncindu-i să se trezească. Iar diaconul, fiind cuprins de mult somn, nu voia să se scoale şi se mâhnea, zicând: „Sfinte părinte, n-a trecut încă nici întâiul somn şi unde să mergem? Tu, gândind neîncetat la dumnezeieştile Scripturi nu dormi şi nici pe alţii nu-i laşi să se odihnească". Sfântul Policarp a tăcut. Dar, arătându-se îngerul şi a doua oară, îi poruncea să iasă afară. Atunci sfântul, deşteptând iarăşi pe diacon, i-a zis că o să se dărâme casa. Diaconul zise: „Cred în Dumnezeu că nu se va dărâma casa, atât timp cât tu eşti într-însa, părinte". Grăit-a părintele: „Şi eu cred în Domnul, dar nu cred zidirii acesteia de piatră".

Apoi arătându-se îngerul Domnului a treia oară şi aceleaşi spunându-i, abia a înduplecat pe diacon de s-a sculat. Şi, când au ieşit amândoi, îndată a căzut casa din temelie şi a ucis până la unul pe toţi care erau într-însa. Iar Sfântul Policarp, stând şi căutând spre cer, a zis: „Doamne Dumnezeule, Atotputernice, Părinte al lui Iisus Hristos, al binecuvântătorului Tău Fiu, Cel ce mai înainte ai spus ninivitenilor, prin Proorocul Iona, pieirea cetăţii lor şi milostivindu-Te i-ai cruţat, cu adevărat Te binecuvântez, că prin mâna îngerească ne-ai scos şi ne-ai izbăvit de moartea aceasta, neaşteptată, precum ai scos pe Lot din Sodoma; pentru că Tu păzeşti pe robii Tăi, totdeauna, de tot răul, fiind bun şi milostiv în veci".

După aceasta, în cetatea Smirna, fiind necredincios stăpânitorul cetăţii, în casa lui într-o noapte s-a cuprins de duhul rău una din slugile sale, făcând gâlceavă mare; şi s-a tulburat toată casa

stăpânitorului de frică şi de cutremur. Făcându-se ziuă, au mers iudeii vrând să izgonească pe diavol, iar acela, repezindu-se spre dânşii, fiind mulţi, pe toţi i-a ucis. Şi nici unul nu putea să-l biruiască, nici să se izbăvească din mâinile lui. Apoi, atât de rău îi bătea, încât abia îi lăsa vii, fiind goi şi însângeraţi, pentru că toate hainele de pe dânşii le rupea şi trupurile lor cu dinţii le muşca.

Şi în casa stăpânitorului era un creştin, care a zis către stăpânitor: „De vei porunci, stăpâne, eu voi chema un om care, fără osteneală, va tămădui pe robul tău". Şi, poruncindu-i stăpânul, a plecat omul acela şi a chemat pe Sfântul episcop Policarp, şi, încă neintrând în casa stăpânitorului, diavolul a început a striga: „Vai mie, că Policarp vine la mine şi voi fugi, chiar nevrând, de aici". Deci intrând sfântul, îndată diavolul tremurând a ieşit şi a fugit din sluga stăpânitorului. Şi văzând, stăpânitorul s-a mirat mult.

După minunea aceea s-a întâmplat că, într-o noapte, pe când toţi dormeau, s-a aprins foarte rău cetatea Smirna şi ardea o bună parte a oraşului. Atunci era gâlceavă mare, plângere şi frică şi strigare şi tot poporul se ostenea să stingă focul, dar nu putea să oprească nimic, focul luând mai multă putere. Şi adunându-se iudeii cei ce farmecă focul şi aceia au rămas deşerţi. Atunci aducându-şi aminte stăpânitorul de Sfântul Policarp, a zis către învăţătorii curţii şi sfetnicii săi: „Nimeni nu va putea să stingă focul acesta decât numai învăţătorul creştinilor, Policarp, care nu de mult a tămăduit pe robul meu de îndrăcire". Şi, trimiţându-i, l-a chemat şi l-a rugat să ajute cetăţii în primejdia aceea. Iar sfântul, ridicându-şi înaintea lor mâinile sfinte spre cer, a făcut rugăciunile sale către Hristos Dumnezeu şi îndată focul s-a stins, ca şi cum ar fi fost ape multe şi arderea a încetat. Deci poporul socotea că Sfântul Policarp este unul din dumnezei, iar el, propovăduind pe adevăratul Dumnezeu, Cel ce este în ceruri, le spunea că este rob al lui Dumnezeu şi pe mulţi îi încredinţa şi îi împreuna cu Biserica lui Dumnezeu.

A fost odată secetă mare şi foamete, şi tot poporul, împreună cu stăpânitorul şi începătorii cetăţii, a rugat pe sfânt ca să-i miluiască şi să ceară ploaie pentru pământ de la Dumnezeul său. Atunci rugându-se, îndată a plouat mult şi, adăpându-se pământul din destul, au fost în acel an mai multe roade decât în alţi ani.

Cu nişte minuni ca acestea făcute de Sfântul Policarp, apoi prin tămăduirile de toate bolile care se făceau prin punerea mâinilor lui, mulţi s-au întors la Hristos Dumnezeu şi din zi în zi creştea Biserica lui Hristos, iar urâta închinare idolească se împuţina în cetatea Smirna – în care prin apostoleasca poruncă a luat Sfântul Policarp

slujirea cuvântului –, precum mărturiseşte despre aceasta Sfântul Irineu, zicând: „Policarp, nu numai că este ucenic al apostolilor, prieten şi împreună vorbitor al multora care au văzut cu ochii pe Hristos, dar şi în Asia a fost trimis de dânşii, ca acolo să primească, după Sfântul Vucol, episcopia Bisericii din Smirna, pe care Sfântul Policarp şi noi – zice Sfântul Irineu –, fiind în vârstă tânără, l-am cunoscut, pentru că era de mulţi ani şi foarte bătrân. Apoi învăţa cele ce singur le învăţase de la apostoli şi dădea Bisericii învăţăturile cele adevărate. Apoi toţi episcopii Bisericii Asiei, care au fost după Policarp, mărturisesc că era cu adevărat mărturisitor al dreptăţii, mai vrednic de credinţă şi mai statornic decât mulţi alţi învăţători ai Bisericii şi înţelepţi propovăduitori ai cuvântului Sfintei Evanghelii. Acest fericit Policarp, în timpul lui Anichit, papă al Romei, mergând în Roma, pe mulţi i-a întors de la eresurile marcioniţilor şi i-a adus la adevărata credinţă, apoi a propovăduit pe faţă adevărul cel primit de la apostoli”.

Sunt unii din cei ce au auzit de la dânsul că Ioan, ucenicul Domnului, mergând în Efes la baie, l-a văzut spălându-se pe ereticul Herint. Deci sfântul a ieşit îndată de acolo şi-i îndemna pe alţii care erau cu dânsul, zicându-le: „Să fugim degrabă de aici, ca nu cumva să cadă baia în care se află Herint, vrăjmaşul dreptăţii lui Dumnezeu”. Pe acelaşi Policarp, întâmpinându-l Marcion, ereticul, i-a zis: „Mă cunoşti oare?” El i-a răspuns: „Te ştiu că eşti cel întâi născut al diavolului”. Pentru că apostolii şi ucenicii lor se păzeau de eretici, încât nici nu voiau să vorbească cu dânşii, căci se sârguiau să înşele adevărul cu cuvintele lor cele meşteşugite şi mincinoase, precum învaţă şi Sfântul Apostol Pavel: *De omul eretic, după întâia şi a doua întrebare, să te lepezi, ştiind că s-a îndărătnicit unul ca acela şi greşeşte; pentru care este osândit*. Apoi mai este şi epistola lui Policarp, cea scrisă cu multă socoteală către Filipeni, în care, cei ce voiesc şi se îngrijesc de mântuirea lor, pot să vadă credinţa lui şi propovăduirea adevărului.

Iar după ce Antonin, împăratul, a trăit 22 de ani de la împărăţie şi Marc Aureliu, împreună cu ginerele său, Lucie, au ajuns împăraţi, în acea vreme, fiind mare prigonire în Asia, Sfântul Policarp s-a sfârşit muceniceşte, pentru a cărui pătimire şi sfârşit se scrie în epistola Bisericii din Smirna, la care a fost episcop Sfântul Policarp: «Biserica lui Dumnezeu din Smirna scrie Bisericii care este în Filomelia şi tuturor sfintelor sobornicestilor Biserici, care sunt în toate limbile, mila, pacea şi dragostea lui Dumnezeu, a Tatălui şi a Domnului nostru Iisus Hristos, să fie cu voi. Am scris vouă, fraţilor,

despre alţi mucenici şi despre Sfântul Policarp, care a stins focul prigonirii cu sângele său mucenicesc. Mulţi sfinţi mucenici au arătat atunci bărbăţie nebiruită. Unii atât de mult au fost bătuţi, încât toate vinele şi alcătuirile s-au rupt într-înşii şi cele dinlăuntru ale lor se vedeau. Alţii erau târâţi pe hârburi ascuţite şi pe pietre, şi toate cele mai amare chinuri, în multe chipuri scornite de chinuitori, ei le răbdau cu mărime de suflet. Alţii erau daţi fiarelor spre mâncare. Iar păgânii, privind la o pătimire bărbătească ca aceea a sfinţilor, se minunau.

Între alţi răbdători de chinuri, un tânăr, anume Ermanic, cu ajutorul lui Dumnezeu a arătat aleasă bărbăţie, cu nefricoasă inimă şi cu nebiruită minte mergând la moarte, care, fireşte, pentru toţi este înfricoşătoare. Pe acela îl sfătuia mult judecătorul să-şi cruţe tinereţile şi să nu piardă cu aşa amară moarte viaţa asta dulce. Iar el, când a văzut slobozite fiarele asupra sa, îndată s-a repezit la dânsele, zădărându-le ca să-l mănânce.

Un oarecare din Frigia, anume Quint, văzând fiarele şi înfricoşata torturare, s-a temut şi a căzut din mântuirea sa. De unde este arătat că el nu cu socoteală, nici cu inimă dreaptă, ci din minte uşoară, ca şi cum s-ar goni de un grabnic vânt, a mers la judecata păgânească şi a îndrăznit a se da la chinuire. Şi s-a făcut altora pildă, ca să nu îndrăznească a se da la chinuiri, la un lucru atât de mare, fără socoteală. Dar Policarp, auzind de acele chinuri şi ştiind că poporul elin cel necredincios pregăteşte chinuirea altor mucenici, şi strigă asupra judecătorului: „Caută pe Policarp şi să pierzi pe cei fără de Dumnezeu". Deşi voia să rămână în cetatea Smirnei până ce va fi prins, acum, fiind rugat de creştini, a ieşit din cetate şi s-a ascuns într-un sat şi se ruga ziua şi noaptea pentru pacea Bisericii, după obiceiul său.

Iar mai înainte cu trei zile de a fi prins de păgâni, a văzut în vis ca şi cum s-ar fi aprins perna lui şi a ars de un foc repede. Apoi, îndată deşteptându-se din somn, a zis către ceilalţi care erau cu dânsul: „Voi fi ars în foc pentru Domnul nostru Iisus Hristos". Şi după trei zile, au venit în satul acela, de la ighemon, trimişii săi, pentru căutarea lui Policarp. Aceştia, prinzând pe doi copii, i-au bătut cu vergi ca să le spună unde este Policarp şi ei l-au arătat într-o cămară în foişor, de unde el putea să fugă, dar n-a voit, zicând: „Fie voia Domnului Dumnezeului meu". Şi, auzind pe slujitori venind la dânsul, a ieşit pe trepte în întâmpinarea lor, apoi, cu faţa luminoasă şi cu dragoste, le-a urat sănătate. Iar slujitorii, fiindcă nu-l cunoşteau, priveau la căruntetile lui, la blândeţea şi la luminarea cinstitei lui feţe

şi, mirându-se, au zis între dânşii: „Era drept să suferim atâta osteneală şi sârguinţă pentru căutarea bătrânului acesta?” Apoi Policarp a poruncit să gătească îndată de masă şi-i rugă să mănânce şi să bea, ospătându-se, iar lui să-i dea un ceas de rugăciune.

El se ruga fierbinte către Dumnezeu, dându-i mulţumire pentru toate dumnezeieştile purtări de grijă ce i s-au făcut din tinereţile lui, încredinţându-I Sfânta Biserică, cea răsădită de Dumnezeu prin toată lumea. Apoi, după multa lui rugăciune, luând slujitorii pe bătrân, l-au pus pe un asin şi l-au dus în cetatea Smirna, în Sâmbăta Mare. Iar doi cinstiţi senatori, Irod şi Nichita, l-au întâmpinat în cale şi, luându-l în careta lor, îl sfătuiau ca la judecată să se lepede de credinţă, numai cu cuvântul, zicându-i. „Oare mare lucru este a zice: «Stăpâne, cezarule, voi jertfi?» Şi aşa te vei izbăvi de moarte”. La aceasta Policarp tăcea şi, după ce l-au supărat mult, le-a răspuns: „Niciodată nu voi face ceea ce mă sfătuiţi voi”. Ei, mâniindu-se şi ocărându-l, l-au aruncat din caretă şi, căzând, bătrânul şi-a sfărâmat fluierele picioarelor, însă nu băga în seamă durerea.

Şi fiind dus la judecată, poporul păgân a strigat, bucurându-se că Policarp este prins. Iar sfântul a auzit din cer glasul Domnului nostru Iisus Hristos, zicând: „Îmbărbătează-te, Policarpe, şi te nevoieşte cu mărime de suflet”. Acel glas l-au auzit şi alţii din ai noştri, (cum grăieşte epistola). Apoi a întrebat judecătorul: „Tu eşti Policarp?” El a răspuns: „Eu sunt”. Grăit-a judecătorul: „Cruţă-ţi bătrâneţile tale; leapădă-te de Hristos şi jură-te pe norocul împăratului”. Grăind judecătorul acestea şi altele asemenea, i-a zis: „Vino-ţi în simţire, Policarpe, şi zi: Pierde pe cei fără de Dumnezeu”.

Atunci Policarp cu cinstită faţă şi-a ridicat mâinile spre cer şi, întinzându-le spre necuratul popor, a zis către Dumnezeu: „Pierde pe cei fără de Dumnezeu”. Judecătorul zise: „Leapădă-te de Hristos, vorbeşte-L de rău şi te voi lăsa liber”. Grăit-a Policarp: „De 86 de ani slujesc lui Hristos şi nu mi-a făcut nici un rău. Cum să-L hulesc cu cuvinte necinstite pe Împăratul meu, Care până acum bine m-a păzit?” Judecătorul zise: „Voi slobozi asupra ta fiare cumplite”. Policarp răspunse: „Slobozeşte, căci nu-mi voi schimba gândul meu cel bun pe cel mai rău”. Judecătorul zise: „Te voi da spre ardere”. El răspunse: „Mă îngrozeşti cu focul care se stinge, iar pe cel nestins nu-l ştii, în care vor arde în veci cei fără de Dumnezeu şi necredincioşii. Nu zăbovi mai mult şi fă degrabă ceea ce ai să faci”.

Atunci judecătorul a poruncit crainicului să strige către popor că Policarp mărturiseşte că este creştin. Auzind acestea, elinii şi iudeii au strigat cu glas mare: „Acesta este răsturnătorul a toată Asia, acesta

este tatăl creştinilor, acesta este stricătorul zeilor noştri. Să-l arzi de viu". Deci stăruia poporul cu iudeii ca Policarp să fie ars. Fiind pregătită mulţime mare de lemne şi vreascuri, Policarp şi-a lepădat brâul şi s-a dezbrăcat de haine. Scoase şi încălţămintea din picioare, iar chinuitorii pregăteau fiarele şi piroanele ca să-l pironească pe Policarp, ca nu cumva să scape din foc. Sfântul a zis către dânşii: „Nu se cade să mă pironiţi, pentru că Cel ce are să-mi dea răbdare în văpaia focului, Acela îmi va da şi bărbăţie ca să nu mă mişc din loc sau să mă întorc în vreo parte".

Deci nu l-au pironit, ci numai l-au legat şi au pus pe bătrân pe lemne, ca pe un berbec ales din turmă, legat pentru jertfa lui Dumnezeu, spre miros cu bună mireasmă. Şi se ruga Sfântul Policarp, zicând: „Mulţumesc Ţie, Doamne Dumnezeule, că, împreună cu mucenicii şi mărturisitorii Tăi, ai binevoit a mă rândui să beau paharul patimilor Hristosului tău şi să fiu părtaş al durerilor Lui, precum şi la învierea vieţii veşnice. Primeşte-mă ca pe o jertfă aleasă şi bineplăcută ochilor Tăi, pe care Tu singur ai văzut-o mai înainte şi ai aşezat-o aşa cum ai săvârşit-o, Dumnezeule adevărat, pe Care eu Te slăvesc, Te laud, precum şi pe Iisus Hristos, Fiul Tău, Arhiereul cel veşnic, cu Care se cuvine Ţie şi Sfântului Duh toată cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin".

După ce a zis amin, slujitorii au pus foc dedesubt şi, aprinzându-se lemnele împrejur, s-a ridicat o vâlvătaie mare şi s-a făcut tuturor o minune, pentru că văpaia, împrejmuind pe sfânt şi înălţându-se peste capul său, nu se atingea de el, ci ca o pânză a corabiei suflată de vânt, aşa umflându-se împrejurul lui, se împreuna deasupra capului, în înălţime. Deci stătea Sfântul Policarp în mijlocul focului, fiind neaprins, ci curăţindu-se ca aurul în ulcea. Şi am mirosit (zic smirnenii în epistolă), o bună mireasmă care ieşea din focul acela şi care pe toate aromele le întrecea cu neasemănare. Iar păgânii, văzând aceasta, au strigat către speculator ca, apropiindu-se cu arma, să-l ajungă prin văpaie şi să-l ucidă. Deci alergând, speculatorul l-a împuns cu o suliţă lungă şi a ieşit din rană sânge neobişnuit, căci, curgând ca un râu din izvor, a stins focul cu totul şi toată mulţimea poporului se mira de aceea, şi cunoştea câtă deosebire este între credincioşi şi cei necredincioşi.

După aceasta, iudeii au rugat pe judecător ca să nu dea creştinilor trupul lui Policarp, pentru că, ziceau ei, îl vor avea pe dânsul ca dumnezeu, ca şi pe Cel răstignit. Nu ştiau ticăloşii că nu se poate să fie aceasta, ca să se depărteze de Hristos Domnul, Cel ce pe cruce a murit pentru mântuirea a toată lumea, şi pe altul oarecare să-l aibă

dumnezeu. Pentru că Lui, ca adevăratului Fiu al lui Dumnezeu, Îi dăm dumnezeiască cinste, iar pe mucenicii şi următorii lui Hristos, care pentru dragostea cea mare a lor către El au pătimit pentru Dânsul, după vrednicie îi cinstim cu dragoste, noi, cei ce întru dreapta credinţă dorim să le fim următori şi părtaşi întru veşnica slavă.

Deci sutaşul, prin porunca judecătorului celui rugat de iudei, a ars trupul lui Policarp, după obiceiul elinesc, şi cel ce, fiind viu, de foc nu s-a vătămat, acela, fiind mort, s-a supus focului. Iar noi (zic smirnenii), oasele lui cele mai curate decât aurul şi mai scumpe decât pietrele cele de preţ, adunându-le din cenuşă, le-am păzit la un loc cinstit, unde ziua pătimirii lui cu veselie o vom prăznui, întru pomenirea unei nevoinţe ca aceasta, a celor ce pentru Hristos au pătimit şi întru întărirea celor ce prin o moarte ca aceasta vor mărturisi şi vor preamări pe Hristos, adevăratul Dumnezeul nostru.

Aceasta am trimis-o vouă prin fratele Marcu şi, după ce o veţi citi, să trimiteţi epistola aceasta şi la ceilalţi fraţi risipiţi, ca şi aceia să preamărească pe Domnul, Cel ce ne-a arătat un vas ales ca acesta, dintre robii Săi, Care poate ca şi pe noi toţi să ne umple de darul Său, şi să ne ducă în veşnica Sa împărăţie, prin Fiul Său, Unul Născut, Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea şi mărirea, în veci. Amin.

Sărutaţi pe toţi sfinţii, iar pe voi vă sărută toţi cei ce sunt cu noi şi Evarest, cu toată casa sa. Vă sărută pe voi cel ce a scris epistola aceasta. Apoi s-a săvârşit pomenirea Sfântului Policarp în al şaptelea calend al lui Mai – adică în luna Aprilie, în 25 de zile –, în Sâmbăta cea Mare, la opt ceasuri din zi, pe vremea marelui arhiereu Filip, ighemon fiind Tralian şi împărăţind în veci Iisus Hristos.

Dorim vouă să fiţi sănătoşi, fraţilor, cei ce umblaţi întru bună vestirea cuvântului lui Iisus Hristos, cu care toată slava lui Dumnezeu se cuvine pentru mântuirea sfinţilor celor aleşi, precum a săvârşit pătimirea şi Sfântul Policarp, căruia şi noi moştenitori ne facem, întru împărăţia lui Hristos.

Toate acestea le-a scris Cais, de pe cărţile cele de piele ale Sfântului Irineu, ucenicul Sfântului Policarp. De la dânsul le-a prescris Socrat, cel din Corint. Apoi eu, Pionie presbiterul, le-am luat de la cei mai înainte numiţi şi le-am urmat cu descoperirea ce mi s-a făcut de la Sfântul Policarp, care în vedenie mi s-a arătat. Şi, scriindu-le, am înnoit cele ce erau şterse prin vechime, ca şi pe mine să mă primească Domnul nostru Iisus Hristos, cu aleşii Săi, în cereasca Sa împărăţie, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA GORGONIA, SORA SFÂNTULUI GRIGORIE TEOLOGUL [2]

Fericita Gorgonia avea ca patrie o cetate a Cezareei, care se numea Nazianz. Mama sa, Nona, era creştină de la părinţi, moşi şi strămoşi. Iar tatăl ei care se numea Grigorie, fiind din părinţi slujitori de idoli, a petrecut el însuşi multă vreme în rătăcirea închinării de idoli. Însă fericita Nona, soţia lui, a întrebuinţat multe mijloace până ce l-a adus la buna credinţă cea creştinească, căci era om cu foarte bună ştiinţă şi voinţă chiar mai înainte de a cunoaşte el adevărul şi nu era cu putinţă să lase Dumnezeu neluminat un suflet bun ca acesta.

Iar după ce a primit Sfântul Botez, Grigorie a strălucit atât de mult în faptele bune, încât a fost hirotonit şi episcop al Nazianzului, patria sa. Iar vrednica de minune, Nona, atâta luare-aminte avea către cele dumnezeieşti şi atâta evlavie, încât, după cum zice Grigorie, Cuvântătorul de Dumnezeu, fiul ei şi fratele Gorgoniei, niciodată nu s-a întors cu spatele spre partea cea de răsărit a bisericii, niciodată n-a vorbit în biserică în vremea dumnezeieştii slujbe sau în altă vreme, fără numai când era mare nevoie să vorbească. Şi ce zic despre acestea, căci prin pilda faptelor ei bune şi cu rugăciunile care le făcea către Dumnezeu ziua şi noaptea, a putut să schimbe pe bărbatul său din păgânătate la buna credinţă, după cum am zis.

Deci, Sfânta Gorgonia născându-se dintr-o astfel de maică şi având un tată şi un dascăl ca acesta, ce trebuia a se face? Cu adevărat trebuia să se facă asemenea cu dânşii întru fapta bună, să devină o altă Nonă, cu evlavia cea către Dumnezeu, după cum cu adevărat s-a şi făcut. Căci, deşi au măritat-o părinţii ei cu legiuită şi cinstită nuntă, cu toate acestea, atât de mult a întrecut pe toate femeile de pe vremea ei, întru întreaga înţelepciune, că a întrecut şi pe cele vechi, care sunt mult lăudate pentru întreaga lor înţelepciune; căci ea a unit cu nunta şi fapta cea bună a fecioriei, şi a arătat tuturor că nici fecioria singură nu uneşte pe om cu Dumnezeu, şi nici nunta nu-l leagă cu lumea, sau îl desparte de Dumnezeu, ca astfel această nuntă să fie cu totul vrednică a fugi oamenii de dânsa, iar fecioria să fie cu totul lăudată. Ci numai mintea este care iconomiseşte bine şi nunta şi fecioria. Deci mintea ori îl uneşte pe om cu Dumnezeu, ori îl leagă cu lumea şi îl desparte de Dumnezeu.

---

[2] Tradusă din greceşte

Iar această de-a pururea pomenită nu s-a despărţit de Dumnezeu, dacă s-a măritat, şi dacă avea cap pe bărbatul său. Dar nu putem zice nici aceasta, că nu era unită şi cu întâiul Cap, adică cu Hristos; ci a slujit puţină vreme lumii şi firii, după legea trupului pe care a rânduit-o Dumnezeu, dar s-a afierosit pe sine lui Dumnezeu. Şi isprava cea bună şi preacinstită a ei era că şi pe bărbatul ei l-a adus la credinţa sa cea bună, încât nu-l avea pe el domn şi stăpân fără de rânduială, ci împreună rob bun şi întru toate cele plăcute lui Dumnezeu. Dar nu numai pe bărbatul său, ci şi rodul pântecelui său, adică pe fiii ei şi pe fiii fiilor ei, i-a făcut roade ale Sfântului Duh, cu sfătuirile sale cele de suflet folositoare; iar cu pilda cea bună a făcut nunta lăudată, căci bine a plăcut lui Dumnezeu prin faptele cele bune ale ei, fiind măritată, şi a dorit buna aducere de roade, pe fiii săi.

Înţeleptul Solomon, în cartea Pildelor, laudă pe femeia aceea care şade şi se linişteşte în casa ei, iubeşte pe bărbatul său şi se sârguieşte la lucrul său. Multe altele spun Pildele pentru lauda unei cinstite şi înţelepte femei ca aceasta. Însă cele ce zice Solomon ca să laude pe femeia cea înţeleaptă şi cinstită sunt mici şi neînsemnate, spre lauda Gorgoniei celei preacinstite şi preaînţelepte. Care altă femeie era mai vrednică pentru cinstirea şi pentru împodobirea ei, precum era ea? Şi care alta se liniştea în casa ei şi nu se arăta afară, ci se făcea nevăzută bărbaţilor ca aceasta? Care alta avea ochii atât de înţelepţi şi opriţi de la privirile cele fără de rânduială, ca această fericită? Care alta avea râsul atât de cinstit şi liniştit ca al ei? Care alta ca ea abia zâmbea câteodată, când era trebuinţă? Încă şi auzul ei l-a păzit atât de curat, încât îl avea încuiat la toate cuvintele deşarte şi nefolositoare, dar deschis la toate cuvintele cele dumnezeieşti şi mântuitoare. Nici limba sa n-o avea neînfrânată, ca multe altele, ci mintea o avea ca un stăpân, spre a grăi numai dreptăţile lui Dumnezeu şi a avea rânduială hotărâtă buzelor ei, spre a nu grăi niciodată vreun cuvânt deşert şi nefolositor.

Vrednica de minune Gorgonia nu se împodobea cu podoabe de aur, nu-şi înfrumuseţa capul ei cel cinstit cu peruci galbene, nu-şi îmbrăca trupul său cu haine scumpe şi de mult preţ. Nici cu mărgăritare şi diamante nu strălucea, nici cu spoieli şi cu dresuri nu şi-a acoperit vreodată faţa, precum fac altele, care sunt fără de ruşine şi spoiesc faţa lor, care este creată de Dumnezeu, cu vopsele şi cu unsori împotriva dumnezeieştii zidiri şi nu se mulţumesc, nebunele, cu faţa lor cu care le-a zidit-o Domnul; ci voiesc s-o facă mai frumoasă, întinând astfel chipul lui Dumnezeu. Ştia şi fericita Gorgonia de multe împodobiri din afară, dar, cu toate acestea, nici

una n-a poftit, ci dorea numai să-şi împodobească sufletul cu obiceiurile cele bune şi creştineşti şi cu faptele cele bune. Numai acea rumeneală o iubea, care înfloreşte feţele femeilor celor cucernice şi cinstite din ruşinare şi din evlavie. O singură podoabă poftea, aceea care se face din înfrânare şi din postire. Iar spoielile, încondeierile feţei şi frumuseţea cea de un ceas şi făţarnică o lăsa acelora care ies şi umblă pe uliţe fără ruşine şi nu iubesc frumuseţea sufletului, ci numai pe a trupului.

Astfel era Sfânta Gorgonia în toate acestea. Dar înţelepciunea ei, cunoştinţa şi credinţa pe care o avea către Dumnezeu, ce cuvânt va putea să le arate după vrednicie? Nici nu este cu putinţă a se afla alte pilde ale înţelepciunii ei şi ale dreptei credinţe ale ei, afară de cele ale părinţilor ei celor trupeşti şi duhovniceşti, la care privind de-a pururea pomenita, le urma fapta cea bună. Căci atâta era ascuţimea şi isteţimea minţii ei, încât toţi o aveau de obşte sfetnic la trebuinţele lor, nu numai rudeniile şi părinţii ei, ci şi străinii. Apoi, ca lege neîntrecută, aveau toţi înţeleptele sfătuiri ale ei.

Iar în dreapta credinţă şi în evlavie era minunată şi neasemănată. Căci care alta a împodobit atât de mult sfinţitele biserici cu daruri, ca fericita Gorgonia? Sau, mai bine zis, care altul s-a făcut Biserică sfinţită şi vie a lui Dumnezeu – după dumnezeiescul apostol – ca ea? Cine altul a cinstit atât de mult pe preoţii lui Dumnezeu? Cine altul primea în casa sa, cu mai multă evlavie, pe cei îmbunătăţiţi şi care vieţuiau după Dumnezeu? Cine altul a arătat suflet mai pătimitor şi mai îndurat către cei ce pătimeau? Care altul a ajutat mai mult pe cei săraci, cu milosteniile sale, decât Sfânta Gorgonia?

Pentru sfânta se potriveşte să zică cineva cuvintele acelea pe care le zicea dreptul Iov pentru sine, fiindcă şi casa ei era deschisă şi gata pentru primirea de străini, precum era şi casa lui Iov. Afară de casa ei n-a rămas nici un străin cândva. Căci aceasta, ca şi Iov, era ochi orbilor, picioare şchiopilor şi mama sărmanilor; căci avea purtare de grijă de cei orbi, îngrijea de cei şchiopi şi sârguia a căuta pe cei sărmani, şi către femeile văduve arăta o mare milostivire. Casa ei era de obşte adăpost al săracilor, averile lor erau de obşte cu cei ce aveau trebuinţă, şi le-a dat săracilor, ca să rămână dreptatea ei în veac. Iar prin multele ei faceri de bine a primit pe Hristos, căci binefacerile le-a luat de la El.

Şi lucrul cel mai bun decât toate era că acestea nu le făcea la arătare, ci în ascuns, pe cât putea, ca să nu le vadă oamenii, ci numai Dumnezeu, Care vede cele ascunse. Pe toate lucrurile acestea le-a dus în vistieria cea întemeiată a cerului, prin milostenia pe care o

dădea săracilor; iar pe pământ n-a lăsat nimic altceva decât trupul ei. O bogăţie a lăsat copiilor ei, adică îndurarea şi faptele cele bune şi plăcute lui Dumnezeu.

Mulţi oameni au obicei, în vremea când fac vreun bine, cad în alt lucru rău, adică în vremea când fac milostenie la săraci –, ca şi cum ar fi destulă milostenia singură să-i mântuiască, afară de celelalte fapte bune –, se abat, se dau la desfătări şi la îndulcirile trupului, ca şi cum ar fi cumpărat în oarecare chip desfătările cu milostenia pe care au dat-o. Dar vrednica de fericire Gorgonia nu a făcut astfel. Ci, pe lângă milostenia ce făcea neîncetat, avea şi postirea; iar pe lângă milostivire şi îndurarea către săraci, totdeauna se îndeletnicea cu citirea dumnezeieştilor Scripturi. Apoi priveghea în rugăciune, uneori stând drept în picioare, iar alteori lăsându-şi genunchii la pământ. După aceea, cu inimă zdrobită şi smerită şi cu lacrimi fierbinţi, îşi înălţa împreună cu rugăciunea şi mintea sa către Dumnezeu şi acolo o avea neclintită.

Ea întrecea prin toate acestea nu numai pe femei, ci şi pe bărbaţi, şi se arăta mai înaltă decât alţii. Şi alte fapte bune pe care le aveau alţii, le urma şi ea; iar pentru toate cele bune era pildă altora. Orice lucru bun afla de la alţii, ea îl învăţa de la dânşii. Drept aceea învăţa şi urma toate faptele cele bune, pe care alţii nu le făceau.

Şi care alta din isprăvile sfintei nu era vrednică de minune? Oare îmbrăcămintea ei, acoperirea ei, şi trupul ei neîmpodobit după obiceiul femeiesc, care strălucea numai cu fapta bună? Sau sufletul ei care stăpânea pe trup aproape fără hrană, ca o nematerialnică? Ori mai bine să zic, trupul acela care s-a silit să se omoare mai înainte de despărţire, ca sufletul să-şi ia slobozenie şi să nu se împiedice de simţire? Sau nopţile cele veghetoare, cântarea de psalmi, şi starea la rugăciune ce începea de ziua şi o termina în cealaltă zi? Sau culcarea pe jos, care asprea afară din fire moliciunea mădularelor ei? Sau izvoarele lacrimilor, care ieşeau din necazuri, ca să aducă cu bucurie roadele lor? Sau strigarea din noapte, care străbătea norii şi ajungea până la cer? Sau fierbinţeala duhului ei, care cu totul nu băga în seamă nici câinii cei de noapte, nici răcorile aerului, nici ploile, nici tunetele şi nici grindinile, pentru dorinţa pe care o avea spre rugăciune? Sau firea femeiască care a biruit-o pe cea bărbătească, ca să se nevoiască cu nevoinţa cea bună a mântuirii.

Astfel a arătat că deosebirea pe care o au bărbaţii şi femeile, este numai după trup, iar nu şi după suflet. Sau înfrânarea sfintei, care a biruit gustarea cea amară a strămoaşei Eva, şi pe păcat, precum şi pe şarpele amăgitor, pe diavolul şi pe moarte? Sau

chinuirea ei cea de viaţă făcătoare, care a cinstit smerenia lui Hristos, până la chip de rob, precum şi patimile Lui? Şi cum este cu putinţă a număra cineva toate isprăvile fericitei Gorgonia?

Bine este să adăugăm la povestirea faptelor ei celor bune şi răsplătirile pe care le-a luat de la Dumnezeu, Dreptul dătător de plată. Când încă era sfânta în viaţa aceasta, odată a şezut într-o căruţă pe care o trăgeau nişte catâri. Mergând pe drum, din lucrarea diavolului, urâtorul de bine al omului, şi din pizma care o avea asupra ei, pentru sârguinţa ei cea bună, deodată s-au speriat catârii şi, alergând cu sălbăticie, s-a răsturnat căruţa şi a căzut sfânta. Însă nu a rămas în locul acela unde a căzut, ci s-a agăţat de căruţă şi o târau catârii, încât s-au sfărâmat mădularele şi s-au zdrobit oasele ei.

Această întâmplare a pricinuit mare sminteală celor necredincioşi, cum a lăsat Dumnezeu pe o femeie sfântă să pătimească un rău ca acesta. Iar ea, cu toate că avea atâta nevoie de tămăduire, nu a voit să cheme doctor pentru căutare şi vindecare, şi aceasta numai ca să nu vadă bărbat străin trupul ei. De aceea şi-a pus toată nădejdea tămăduirii ei în Dumnezeu, Care, cu judecăţile ce ştie, a lăsat-o să pătimească această ispită şi după aceea iarăşi să o tămăduiască. De aceea şi după nădejdea ei cea bună pe care o pusese în Dumnezeu, Mântuitorul său, a urmat şi lucrul, căci s-a tămăduit desăvârşit, fără doctor. Astfel s-a arătat, că Dumnezeu a voit să pătimească ca un om acea sfântă ispită şi să se tămăduiască cu preaslăvire mai presus de om, ca să se preamărească prin minunea aceasta, care pe toţi i-a făcut să se minuneze şi mai ales pe cei ce s-au smintit mai înainte, căci toţi au auzit minunea aceasta. Iar diavolul, cel ce a adus ispita asupra ei, a fost ruşinat.

Altădată iarăşi s-a îmbolnăvit sfânta, iar boala ei era neobişnuită şi străină, că avea o fierbinţeală năprasnică în tot trupul ei şi era ca o aprindere a sângelui. Apoi a urmat răceală, sângerare, roşeaţă şi moleşire a minţii şi slăbire a mădularelor trupului ei. Patima aceasta a urmat adeseori, iar meşteşugurile doctorilor erau neputincioase spre tămăduirea bolii ei, cu toate că şi-au pus toată sârguinţa. Şi nici lacrimile cele multe ale părinţilor ei, nici rugăciunile cele de obşte către Dumnezeu, nici cererile a toată mulţimea n-au folosit, căci toţi aveau folos de la sănătatea sfintei şi dimpotrivă, de obşte socoteau pagubă şi vătămare boala ei.

Ce a făcut după aceasta Sfânta Gorgonia? După ce s-a deznădăjduit de alt ajutor, a alergat către Dumnezeu, Doctorul cel de obşte. Şi aşteptând vremea nopţii, în care nu era nimeni să o împiedice, fiindcă o slăbise puţin boala, s-a dus şi a căzut cu credinţă la Sfântul

Jertfelnic, chemând cu mare glas, spre ajutor, pe Dumnezeu. Mai pe urmă, a urmat celei ce îi curgea sânge, care atingându-se de poala hainei lui Hristos, i-a încetat izvorul sângelui. Deci ce a făcut? Şi-a apropiat capul ei de Sfânta Masă şi cu lacrimi, precum a udat desfrânata picioarele lui Hristos, a udat şi ea Sfânta Masă, zicând că nu se va duce de acolo până nu-şi va recăpăta sănătatea. După aceea, umplându-şi cu lacrimi tot trupul, o, minune, îndată s-a făcut sănătoasă desăvârşit, şi s-a întors acasă uşurată de boală, cu trupul şi cu sufletul, fiindcă şi-a luat plata credinţei şi a nădejdii sale. Iar prin întărirea sufletului ei, şi-a dobândit şi sănătatea trupului. În acest fel a fost viaţa fericitei Gorgonia; iar acum să-i vedem şi sfârşitul.

Fericita dorea moartea, pentru multa îndrăzneală pe care o avea către Hristos, şi dorea, mai mult decât toate cele pământeşti, mai bine să fie lângă El. De aceea nu s-a lipsit de această dumnezeiască şi înaltă nădejde a ei. Dar ce a urmat? Un somn dulce i-a venit, apoi după multa priveghere ce a făcut-o, rugându-se pentru aceasta Domnului, a avut o vedenie care îi arăta în ce zi are să moară şi să se ducă la Domnul. Aceasta a iconomisit-o Dumnezeu ca să se pregătească şi să nu se tulbure când va veni moartea fără de veste. Cu toate acestea sfânta n-avea trebuinţă de vreo pregătire, pentru că avusese cu puţin înainte săvârşirea Sfântului Botez sau, mai bine să zic, că toată viaţa ei era desăvârşire. Şi naşterea de a doua oară o avea de la Duhul Sfânt, prin Sfântul Botez, iar încredinţarea mântuirii o avea prin faptele cele bune şi plăcute lui Dumnezeu, pe care le lucrase până atunci şi peste care mai pe urmă de toate a pus Sfântul Botez, ca o pecete.

Una era numai care o mâhnea, şi aceasta avea trebuinţă s-o adauge lângă celelalte lucruri bune ale ei. Care era aceasta? Să-şi boteze şi pe bărbatul său, ca să nu rămână nedesăvârşit lucrul ei, ci să se ducă desăvârşită la Hristos cu toate ale ei. De acest lucru se ruga şi îl căuta şi nu s-a lipsit de cererea sa, căci l-a primit de la Dumnezeu, Care face voia celor ce se tem de El.

După ce le-a avut pe toate după scopul ei, şi nimic nu mai lipsea dintre cele câte poftise, s-a apropiat şi ziua cea hotărâtă a morţii ei. Atunci s-a pregătit de moarte şi pentru ducerea spre Hristos; şi a căzut bolnavă după legile firii. Apoi, după ce a poruncit bărbatului său, fiilor şi celor iubiţi, câte trebuie să le zică o femeie iubitoare de bărbat, de fii şi de fraţi, ea a vorbit cu înţelepciune şi a învăţat despre petrecerea cea cerească. Deci s-a făcut ca o zi de sărbătoare, prin învăţătura ei către toţi, în ziua cea mai de pe urmă a vieţii ei. Atunci a adormit şi s-a dus la cele cereşti fericitul ei suflet,

nu aşa bătrână după anii vieţii – căci nici nu voia să trăiască şi să se afle mulţi ani în lume –, căci, după bunătăţi şi după faptele bune, era îmbogăţită mai mult decât mulţi alţii, care au ajuns la adânci bătrâneţi.

Însă este bine şi folositor lucru să adăugăm şi ceea ce a urmat la sfârşitul ei. Fericita zăcea pe pat, după cum am zis, având răsuflările cele din urmă; şi împrejurul ei erau multe rudenii şi străini, mâhnindu-se toţi de despărţirea ei. Unii dintr-înşii doreau să audă de la dânsa ceva de folos pentru suflet, ca să povestească celor de pe urmă. Alţii voiau să le spună ceva potrivit ceasului aceluia, însă nimeni nu îndrăznea s-o întrebe, căci întristarea şi durerea inimii lor era nevindecată şi lacrimile le curgeau, neauzindu-se de la dânşii nici un glas. Căci nu se părea cu cale să cinstească cu plângeri pe ceea ce se despărţea de lume cu semnele sfinţeniei; ci toţi stăteau cu adâncă tăcere, ca şi cum s-ar fi săvârşit vreo taină dumnezeiască, iar sfânta zăcea nemişcată, fără glas şi fără suflare.

Atunci păstorul cel de obşte, adică tatăl ei, care stătea aproape de dânsa, văzând-o că îşi mişca încetişor buzele, a apropiat urechile sale cu nădejde, crezând că va auzi ceva. Şi a auzit-o zicând un stih din psalmul lui David, potrivit ceasului: *Mă voi culca şi voi adormi cu pace*. Aceasta nu era altceva decât o arătată mărturie şi dovadă a îndrăznelii şi a sfinţeniei cu care fericita Gorgonia a ieşit şi s-a dus către Hristos, cu a Cărui nemărginită milă, prin rugăciunile sfintei, să ne învrednicim şi noi, păcătoşii şi osândiţii, de sfârşitul cel bun şi mântuitor, în pocăinţă şi mărturisire; ca împreună cu cei mântuiţi să slăvim şi noi bunătatea Lui cea desăvârşită, în vecii vecilor. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI PATRA

AFLAREA CINSTITULUI CAP AL SLĂVITULUI PROOROC IOAN BOTEZĂTORUL

Fiind tăiat cinstitul cap al Sfântului Ioan Înaintemergătorul, l-a luat pe tipsie necurata jucătoare şi l-a dus maicii sale, Irodiada. Iar ea, împungând cu acul limba sfântului care mustra fărădelegea lor, nu l-a dat să-l îngroape odată cu trupul, pentru că se temea ca nu cumva Ioan să învieze când capul lui se va lipi de trup şi iar o va mustra. Deci ea a poruncit ca trupul să-l arunce, iar ucenicii, luându-l noaptea în taină, l-au îngropat în Sevastia, cetatea Samariei. Însă capul l-a îngropat Irodiada, în curtea sa, în pământ adânc, la un loc ascuns şi necinstit. Despre aceasta ştia numai femeia lui Huza, economul lui Irod, cea cu numele Ioana, care se pomeneşte în Evanghelia lui Luca. Aceea, având jale de uciderea cea nevinovată a Sfântului Mare Prooroc Ioan şi de batjocura ce se făcuse cinstitului său cap, l-a luat de acolo noaptea în taină şi, punându-l într-un vas de lut, l-a îngropat în muntele Eleon, unde era satul lui Irod. Iar când a auzit Irod vestea despre Iisus, a gândit împreună cu Irodiada, nu cumva a înviat Ioan? Deci căutând capul lui Ioan şi negăsindu-l, nu se pricepeau ce să fie. Apoi a zis Irod către casnicii săi despre Iisus: „Ioan pe care l-am tăiat, acela s-a sculat din morţi şi pentru aceasta se lucrează puteri prin el”.

După aceasta, trecând multă vreme, un bărbat oarecare slăvit, care era dintr-un palat împărătesc şi crezuse în Domnul nostru Iisus Hristos, anume Inochentie, lepădându-se de lume, a mers în Sfânta Cetate a Ierusalimului şi, cumpărând în muntele Eleonului locul acela, care altădată era satul lui Irod, a zidit acolo o chilie şi, îmbrăcându-se în rânduiala monahicească, vieţuia după Dumnezeu. Vrând să zidească o biserică mică de piatră, a săpat un şanţ pentru temelie. Şi, după dumnezeiasca rânduială, a găsit capul ascuns în

pământ, în vasul cel de lut, iar din unele minuni care se făceau în acea vreme şi prin dumnezeiască descoperire, cunoscând că acela este capul Mergătorului înainte, îl păstra la sine cu cinste. Iar când era să se sfârşească, văzând urâciunea pustiirii stând la locul cel sfânt – căci în acele vremuri împărăţia închinătorilor la idoli stăpânea pretutindeni sfintele locuri în Ierusalim cu idolii şi cu urâtele lor jertfe –, monahul acela a ascuns sfântul cap al Mergătorului înainte iarăşi în sânul pământului, în acelaşi loc, ca să nu i se facă vreo necinste după sfârşitul său. Dar acel loc, ce a fost altădată satul lui Irod şi în care era chilia şi biserica cea mică, pustiindu-se după dânsul prin lungimea vremii, a căzut şi s-a asemănat cu pământul şi iarăşi acel cinstit cap a fost neştiut de nimeni, vreme de mulţi ani.

Apoi, împărăţind marele împărat Constantin şi luminându-se cu Sfântul Botez, iar prin maica sa, Sfânta Elena, curăţind şi înnoind sfintele locuri ale Ierusalimului, iar sfânta credinţă înflorind pretutindeni şi strălucind ca soarele, doi monahi de la răsărit s-au sfătuit să se închine cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci în Ierusalim, care s-a aflat de împărăteasa Elena, precum şi Mormântului Domnului şi la toate sfintele locuri. Deci, ajungând la Ierusalim, se închinau şi se rugau, înconjurând sfintele locuri. Apoi s-a arătat unuia dintre dânşii Sfântul Ioan Mergătorul înainte, în vedenia somnului, poruncindu-i să scoată din sânul pământului cinstitul lui cap, arătându-i locul în satul lui Irod unde era ascuns. Iar el, deşteptându-se, a spus prietenului său. Însă acela, socotind lucrul ca un vis, n-a crezut şi l-a făcut şi pe acela să nu creadă. În altă noapte iarăşi s-a arătat în vedenie Sfântul Ioan Botezătorul, la amândoi, fiecăruia deosebit, şi le-a zis: „Toată necredinţa şi lenevirea lepădând-o, faceţi ceea ce v-am poruncit”.

Deci sculându-se amândoi, spunând unul altuia vedenia, au mers în satul lui Irod, la locul ce li se arătase în vedenie şi, săpând, au aflat comoara cea fără de preţ, adică sfântul cap al Sfântului Ioan, şi, punându-l într-un sac din păr de cămilă, s-au întors la locul lor. În acea vreme, un om din cetatea Emesa, sărac, cu meşteşugul olar, lăsând patria sa şi soţia, din pricina sărăciei, se ducea în altă ţară. Atunci a nimerit în cale pe cei doi monahi şi, apropiindu-se de dânşii, mergeau împreună. Iar monahii, primind pe omul acela să călătorească cu dânşii, i-au dat sacul cu capul să-l ducă, însă omul nu ştia ce este în sac. Şi iată i s-a arătat Sfântul Înaintemergătorul, zicându-i: „Lăsând pe călătorii tăi, fugi de dânşii cu acest sac pe care îl ai în mâini”.

Aceasta a poruncit-o sfântul de vreme ce vedea neosârdia şi lenevirea monahilor, care la început nu credeau în arătarea lui. Apoi

nu voiau să ducă singuri cinstitul cap, ci îl încredinţară unui om necunoscut. Dar a vrut să facă bine acelui sărac şi să fie pricinuitor vieţii celei bune şi plăcute lui Dumnezeu. Deci olarul acela, ascultând pe sfânt, s-a ascuns de monahi şi a fugit de ei. Apoi s-a întors acasă la soţia sa, ducând, ca pe o comoară de mare preţ, capul Sfântului Ioan Botezătorul, cel mai scump decât toate bogăţiile, pentru care Dumnezeu a binecuvântat casa olarului cu toată îndestularea şi vieţuia întru multă îmbelşugare, uitând pătimirea cea dintâi, dând şi la alţi săraci şi scăpătaţi din bogăţiile sale.

Apoi ştiind pe Sfântul Ioan Înaintemergătorul pricinuitor de atâtea bunătăţi, cinstea capul lui precum se cuvenea, tămâindu-l în toate zilele, aprinzându-i lumânări şi rugându-se. Astfel, cealaltă vreme a vieţii sale a petrecut-o bine. Iar când era să moară, l-a pus într-un vas cu apă – astfel voind însuşi Sfântul Înaintemergătorul, şi după moarte arătând chip de sărăcie. Apoi punând vasul acela cu tot cu cap într-un sicriu, l-a pecetluit şi a încredinţat această comoară surorii sale, spunându-i cu amănuntul cum, pentru acel sfânt cap, din sărăcia cea mai de pe urmă a ajuns în mare bogăţie. Şi a poruncit surorii sale să aibă acel sfânt cap în mare cinste, păzindu-l cu cucernicie şi cu frică, dar să nu deschidă sicriul până ce însuşi Înaintemergătorul nu va voi să se deschidă. Iar dacă va ajunge la sfârşitul vieţii sale, să-l încredinţeze unui bărbat temător de Dumnezeu şi îmbunătăţit. Astfel, cinstitul şi sfântul cap al Sfântului Ioan Botezătorul a trecut de la unul la altul, prin multe mâini.

După aceea a ajuns la un preot monah, anume Eustatie, care vieţuia aproape de cetatea Emesa, într-o peşteră. Acela, deşi era răucredincios, vătămat cu eresul lui Arie, totuşi mergeau la el neputincioşii să se tămăduiască cu darul cel minunat care ieşea din capul Botezătorului cel ţinut în taină de el. Monahul acela, precupeţind darul lui Dumnezeu, acele minuni le atribuia relei sale credinţe celei ereticeşti, tăinuind adevărul înaintea oamenilor, încât pe mulţi de un gând cu el îi înşela. Deci înştiinţându-se despre reaua lui credinţă, toţi cei din cetatea Emesa s-au sfătuit împreună cu episcopul şi cu voievodul şi au trimis să-l izgonească din peştera aceea şi din hotarele Emesei. Iar el a rugat pe cei ce-l goneau ca să-l lase în ziua aceea să petreacă în peşteră, făgăduind ca a doua zi să iasă singur. Dobândind acea vreme, noaptea a îngropat vasul cel de apă cu sfântul cap în peştera aceea, adânc în pământ, nădăjduind că în altă vreme va veni în taină să-l ia şi iarăşi, făcând prin el minuni, să-şi întindă credinţa sa cea rea. Însă n-a câştigat ceea ce nădăjduia, pentru că, după ieşirea din peştera aceea, îndată s-au sălăşluit acolo

nişte binecredincioşi monahi îmbunătăţiţi, şi nu mai era cu putinţă acelui eretic să intre şi să fure comoara cea duhovnicească, ascunsă în pământ. Iar după multă vreme, adunându-se mulţi fraţi, s-a aşezat mănăstire lângă peştera aceea; iar capul Mergătorului înainte nu era ştiut de nimeni, fiind sub obroc. Trecând mulţi ani, l-a găsit Marcel, arhimandritul acelei mănăstiri de lângă peştera Emesei, bărbat îmbunătăţit, de care lucru singur pomeneşte astfel:

Bine este cuvântat Domnul nostru Iisus Hristos, că m-a învrednicit pe mine, Marcel, robul Său, a fi văzător al vedeniei de faţă, care mi s-a făcut în 18 zile ale lunii februarie, în săptămâna din mijlocul postului sfintelor 40 de zile, descoperindu-se în somn noaptea, căci am văzut toate porţile mănăstirii noastre deschise. Deci m-am înfricoşat şi mi se părea că ies să le închid. Apoi iarăşi am văzut un râu trecând prin poarta mănăstirii şi mă miram de unde iese acea mulţime de apă. Şi pe când gândeam aceasta, am auzit un glas de multe cete, venind spre noi dinspre răsărit cu sunet mare, iar fiecare ceată avea deosebit grai şi striga: „Iată, se arată Sfântul Ioan, Botezătorul lui Hristos".

Astfel strigând cetele, au intrat în mănăstire. Iar eu, lăsând porţile şi privirea râului, de frică acoperindu-mă, am alergat şi m-am suit în vârful scării, şi mi se părea că văd în mănăstire două curţi, una spre apus, iar alta spre miazăzi, şi o biserică între dânsele. Apoi fiecare ceată intra în curtea dinspre apus, iar de acolo mergea în biserică şi, închinându-se, ieşea pe uşa dinspre miazăzi.

După ce au stat cetele din umblarea lor, iarăşi am auzit un glas, strigând: „Iată Sfântul Ioan Botezătorul". Apoi, privind, l-am văzut în biserică, şi cu dânsul pe alţi doi, unul de-a dreapta şi altul de-a stânga. Atunci îndată cetele au mers la dânsul, una după alta, şi luau de la dânsul binecuvântare. Şi eu, în sine-mi, gândeam să mă apropii şi să mă binecuvânteze. Intrând eu mai pe urmă decât toţi, pe altă uşă, cu frică şi cu cutremur, m-am închinat înaintea lui până la pământ şi m-am atins de picioarele lui. Iar el, ridicându-mă, m-a cuprins cu dragoste, atingându-se de barba şi de gura mea, cu sfânta sa gură, apoi, scoţând din sânul său un vas plin de miere, mi-a dat, zicând: „Primeşte binecuvântare". Acestea zicând, el mergea, dar mergeam şi eu în urma lui şi am văzut un stâlp de foc înaintea lui şi, înfricoşându-mă, m-am deşteptat.

După aceasta, trecând ziua, am poruncit ca seara să cânte fraţii obişnuita rânduială, adică psalmii cu stihuri. Pe când cântau ei, fratele Isachie, ridicându-şi ochii, a văzut foc prin ferăstruie arzând în biserica sfintei peşteri, unde era cinstitul cap al Sfântului Ioan, de

care noi nu ştiam. Dar fratele, văzând focul, a strigat: „Domnul meu, iată, văd foc arzând la sfânta peşteră". Iar eu am zis către dânsul: „Nu te teme, frate, ci însemnează-te cu semnul crucii şi taci!"

Şi după cinci zile, pe la miezul nopţii, pe când dormeam, o mână m-a atins de trei ori în coasta cea dreaptă şi un glas a zis către mine: „Iată, m-am dăruit vouă. Scoală şi urmează stelei ce merge înaintea ta şi, unde te va duce, acolo să sapi în pământ, că mă vei afla". Iar eu, cu frică şi cu cutremur deşteptându-mă din somn, şedeam şi am văzut o ceată stând înaintea uşii chiliei în care eram. Şi înfricoşându-mă foarte, m-am însemnat cu semnul crucii şi am ieşit, iar steaua mergea înaintea mea. După aceea am intrat în peşteră şi, ducându-mă până la locul unde era cinstitul cap al Sfântului Ioan Botezătorul, s-a făcut nevăzută. Iar eu m-am închinat Domnului, căzând cu faţa la pământ, şi am făcut multă rugăciune. Apoi, aprinzând lumânare şi tămâie şi luând sapa, am început a săpa chemând pe Domnul.

Deci, săpând eu, se auzea sunet mare şi era pământul vârtos ca arama. Apoi, ostenindu-mă mult, am aflat cărămizi, şi, scoţându-le, am văzut o lespede de piatră şi pe aceea, scoţând-o cu multă osteneală, am aflat purtătorul şi sfinţitul vas, în care era cinstitul şi vrednicul de fericire cap al Sfântului Ioan Botezătorul. Apoi, cuprinzându-mă bucurie şi frică, am luat o lumânare şi tămâie şi, îndrăznind a pipăi, m-am închinat şi iarăşi am acoperit cinstitul vas, după aceea m-am dus din peşteră.

Apoi m-a întâmpinat în uşă preacinstitul arhimandrit Ghenadie, care venise în mănăstirea noastră, şi, luându-mă înăuntrul peşterii, a făcut rugăciune şi după aceea a început a-mi spune vedenia sa: „Am văzut, zise el, că în acest loc, unde stăm acum, stăteam amândoi şi era multă pâine de orz curată, mai luminată decât soarele. Apoi am văzut popor fără număr intrând în peşteră şi lua din mâinile noastre pâinile acelea, însă pâinile nu scădeau, ci mai mult se înmulţeau".

Acestea auzindu-le eu de la părintele Ghenadie, am înţeles că de la Dumnezeu era acea vedenie, care însemna darul cel neîmpuţinat al Botezătorului, care era să se dea tuturor cu îndestulare în acel loc. Deci i-am spus şi eu cele ce am văzut şi i-am arătat preacinstita comoară aflată. Şi văzând-o el, s-a bucurat foarte mult şi ne-am sfătuit ce am putea face. Şi ne-am învoit amândoi ca să nu spunem îndată cuiva despre aceea, nici episcopului Uranie, păstorul Bisericii Emesei; ci mai întâi să arătăm taina aceasta fericitului stareţ, părintelui Ştefan, care era povăţuitor de nevoinţele pustniciei în Mănăstirea Daromiei, şi după aceasta el să arate episcopului, pentru

că îi era iubit. Dar mergând în Mănăstirea Daromiei, n-am găsit pe părintele Ştefan, fiindcă se dusese să cerceteze alte mănăstiri. Deci am trimis la cucernicul diacon Chiriac, care era în cetate, în sfinţitul lăcaş cel dintâi.

Acela, venind şi închinându-se nouă întru Hristos, a spus vedenia sa, pe care a văzut-o în vis, după toate asemenea cu vedenia aceea pe care minunatul Ghenadie a văzut-o şi i-am spus lui a noastră taină despre Sfântul Ioan Botezătorul. Deci au zis diaconul Chiriac şi părintele Ghenadie că se cuvine ca îndată să anunţăm despre aceea pe păstorul bisericesc. Iar eu am aşteptat până ce stareţul Ştefan se va întoarce de la mănăstirile sale şi am petrecut cinci zile. Iar sosind sâmbăta şi noi vorbind, deodată am căzut şi zăceam de o boală neaşteptată, încât nu puteam nici a mă scula. Deci Ghenadie şi Chiriac se mirau de răul ce mi se întâmplase şi au făcut rugăciune către Domnul pentru mine. Iar după rugăciune ziseră către mine: „Au nu ţi-am spus că se cuvine a spune episcopului taina?" Iar eu, auzind aceasta, mă defăimam, fiindcă nu am făcut bine ascunzând o taină ca aceasta, pe care se cuvenea a o arăta îndată, pentru slava lui Dumnezeu. Deci rămăsesem netămăduit, dar făcându-se seară, după obişnuita cântare, venind la mine acei cinstiţi bărbaţi, Ghenadie şi Chiriac, mi-au spus că s-au jurat cu jurământ să spună arhiereului de taina aceea din vremea Utreniei, mai înainte de răsăritul soarelui. Şi eu am zis către dânşii: „Bun este sfatul vostru, fraţilor. Deci fie ceea ce v-aţi sfătuit".

Astfel întorcându-mă cu dânşii, îndată m-am îndreptat din boală şi m-am făcut sănătos. Apoi m-am dus cu ei în cetate foarte de dimineaţă şi am aflat pe episcop ieşind din biserică, de la cântarea Utreniei, şi i-am spus lui toate cele despre arătarea cinstitului cap al Sfântului Ioan Botezătorul. Iar el, umplându-se de mare bucurie, ne-a poruncit ca, nespunând nimănui taina, să ne ducem la mănăstire. A doua zi, preoţii şi diaconii au venit în mănăstirea noastră şi, săvârşind sobornicește sfânta slujbă, s-au apropiat de locul acela în care era vasul cu sfântul cap. Şi zicând diaconul: „Genunchii plecaţi-vă şi Domnului să ne rugăm", toţi ne-am închinat la pământ. Iar episcopul Uranie, rugându-se, a scos vasul cu cinstitul cap din sânul pământului.

Şi era acolo cu episcopul un presbiter, anume Malh, care, necrezând, a zis: „De unde poate fi aici capul Sfântului Ioan Botezătorul?" Şi, îndrăznind, a pus mâna sa pe vas şi s-a atins de vârful cinstitului şi prea lăudatului cap, şi îndată, pentru necredinţa lui, s-a uscat mâna aceea care s-a atins şi s-a lipit de vas. Şi toţi, văzând acea minune, s-au mirat foarte mult. Iar păstorul, cu cei ce

stăteau de faţă, rugându-se lui Dumnezeu cu dinadinsul, presbiterul cel pedepsit abia a putut să-şi dezlipească mâna de pe vas, însă i-a rămas neputincioasă. Iar plăcutul lui Dumnezeu păstor, cu tot clerul bisericesc, luând sfinţitul vas cu comoara ce se afla într-însul, l-a dus în sfânta biserică şi l-a pus într-un loc sfinţit al altarului, până ce s-a zidit Sfântului Ioan Botezătorul biserică deosebită, dumnezeiască, în cetatea Emesei, luând sfârşit cu frumoasă podoabă; întru care, când era să se aducă acel sfinţit cap, s-a arătat Botezătorul în vedenie presbiterului Malh, celui care nu crezuse, şi i-a poruncit ca în vremea aducerii să-şi pună mâna cea bolnavă pe vas că se va tămădui. Deci, făcând aceea, presbiterul îndată a câştigat tămăduire.

*

Chiar şi Sfântul Simeon Metafrast, în viaţa Cuvioasei Matroana, scrie astfel despre aflarea acelui cinstit cap al Sfântului Ioan Botezătorul: În acel timp, un om, arându-şi holda sa, a văzut la un loc, unde era peştera aceea în mănăstire, un foc ieşind din pământ. Şi nu o dată a văzut aceea, ci de mai multe ori; că în multe zile se arăta o văpaie de foc ieşind neîncetat din pământ. Deci a mers omul acela în cetate – ziua aceea era Duminică, în care şi Marcel cu Ghenadie şi cu Chiriac au mers la episcop – şi au spus lui Uranie, episcopul Emesei. Iar episcopul, cunoscând că este un lucru mare, a luat pe clericii săi şi a mers la locul acela, în peştera în care altă dată locuia Eustatie ereticul; şi, făcând rugăciune, a poruncit ca în locul acela să sape pământul.

Aceasta făcându-se, s-a găsit vasul care avea într-însul nu aur sau argint, ci capul Sfântului Ioan Înaintemergătorul şi Botezătorul Domnului, cel mai scump decât toate comorile pământeşti. Şi a străbătut pretutindeni vestea despre aceasta, apoi s-a adunat acolo tot poporul, nu numai din cetatea Emesei, ci şi din toate cetăţile şi satele din jur. Şi a mers Cuvioasa Matroana din mănăstirea sa, cu toate surorile, ca să se închine capului celui găsit al Sfântului Ioan. Şi a izvorât din acel cinstit cap mir bine mirositor, şi preoţii ungeau cu acest mir pe poporul ce se adunase, făcându-le semnul crucii pe fruntea lor.

Deci a luat din mirul acela şi Sfânta Matroana, într-un vas mic, vrând să-l ducă în mănăstirea sa, spre binecuvântare. Dar poporul, sârguindu-se către acel mir sfânt, o îmbulzea încât ea nu putea să treacă. Alţii, văzând la dânsa sfântul mir, o rugau ca să-i însemneze cu mirul acela, căci nu puteau să ajungă la preoţi; care lucru îl şi făcea ea, fiind silită. Şi s-a întâmplat acolo un orb care din naşterea

sa nu văzuse lumina. Acela a rugat pe Matroana ca să-l însemneze şi pe el cu sfântul mir. Iar ea i-a uns ochii lui şi îndată a văzut bine.

După mulţi ani, acel sfânt cap s-a adus cu slavă din cetatea Emesei în Constantinopol şi s-a aşezat în biserica Sfântului Ioan Botezătorul şi Înaintemergătorul, în locul Edomon cel prea frumos, zidit prin împărătească rânduială. Dar după mulţi ani, venind eresul luptării contra sfintelor icoane – când nu numai sfintele icoane, ci şi sfintele moaşte ale sfinţilor, unele erau arse, altele erau aruncate în mare şi în râuri, iar altele călcate în picioare şi în multe feluri batjocorite –, atunci unii creştini, fugind din împărătească cetate, cea plină de fărădelegea ereticească, au luat în taină capul Botezătorului şi l-au dus la Comani, unde altădată a răposat Sfântul Ioan Gură de Aur; şi, ducându-l acolo, l-au ascuns iarăşi în sânul pământului, în vas de argint.

Acolo a stat neştiut de nimeni, până în vremea împăratului Mihail, fiul lui Teofil şi al maicii sale Teodora, împărăteasa, cei ce au restabilit dreapta credinţă, pe vremea împărăţiei căruia, prin dumnezeiasca arătare, iarăşi s-a aflat şi s-a adus în Constantinopol, de Prea Sfinţitul Patriarh Ignatie al Constantinopolului, întru cinstea şi slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, cel împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh slăvit în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ERASM DIN PECERSCA [1]

Cununa înţelepţilor este uneori bogăţia lor, se spune în Pilde. Iar aceasta mai ales pentru cei care împodobesc Biserica lui Hristos şi care se fac părtaşi împărăţiei cerului. Din unii ca aceştia era şi părintele nostru Erasm, monahul din Pecersca. Pentru aceea a câştigat cununa împărăţiei cerului, din mâna Celui ce încununează cu mila şi îndurările Sale. El, având multă bogăţie, a socotit bine că nu-i este de folos monahului să ţină acestea. Deci, iubind frumoasa podoabă a casei Domnului, pe toate cele ce le avea le-a cheltuit pentru înfrumuseţarea bisericilor şi a făcut multe icoane de argint şi de aur în biserica Pecerscăi. La aceasta privind, îşi împodobea al său suflet prin credinţa Dumnezeului celui viu, iar chipul său îl împodobea nu cu argint şi cu aur materialnic, ci cu curăţia, cu dragostea şi cu faptele cele bune ale legii monahiceşti, zicând ca

[1] Din Patericul Pecerscăi

proorocul: *Bună este mie legea gurii Tale, mai mult decât mii de comori de aur şi argint*. Acestui cuvios i s-a întâmplat o ispită ca aceasta: când sărăcise, era trecut cu vederea de toţi; însă înşelătorul diavol, cu meşteşugul lui cel rău, a început a-i pune pe inimă că nu va avea nici o răsplată pentru bogăţia sa, cheltuită la împodobirea bisericii; şi îi zicea că mai bine era să o cheltuie dând milostenie săracilor. Iar acesta, necunoscând ispitirea, căzu în deznădejde şi începu a vieţui în nebăgare de seamă, petrecându-şi zilele fără rânduială.

Însă Dumnezeu cel îndurat şi drept, aducându-şi aminte de faptele cele mai dinainte ale fericitului, l-a mântuit din pierzare într-un chip ca acesta: a dat asupra lui o boală cumplită, în care bolnavul, sosind la sfârşitul vieţii, zăcea mut, nevorbind şapte zile. Iar a opta zi s-au dus la dânsul toţi fraţii şi, văzându-i suflarea cea grea, se mirau şi ziceau: „Amar, amar de sufletul acestui frate, că a vieţuit în lenevire şi în păcate; iar acum vede ceva şi se tulbură, neputând să iasă din trup".

Dar iată că fericitul Erasm se sculă îndată, ca şi cum niciodată nu bolise, şi, stând drept, a zis către dânşii: „Părinţi şi fraţi, cu adevărat aşa este, precum grăiţi, sunt păcătos şi nu m-am pocăit; dar acum mi s-au arătat cuvioşii noştri părinţi Antonie şi Teodosie şi mi-au zis: «Ne-am rugat Domnului pentru tine şi ţi-a dăruit vreme de pocăinţă». După aceasta am văzut şi pe Preacurata Doamnă, de Dumnezeu Născătoarea, ca pe o icoană, având în mâini pe Fiul său Hristos, Dumnezeul nostru, şi mulţime de sfinţi cu dânsa. Şi ea mi-a zis: «Erasme, de vreme ce tu ai împodobit biserica mea şi ai gătit-o cu icoane, şi eu te voi împodobi şi te voi mări cu slavă în împărăţia Fiului meu; pentru că pe săraci îi aveţi cu voi în tot locul, iar Biserica mea nu o aveţi. Deci, sculându-te, pocăieşte-te şi primeşte marele chip îngeresc; iar a treia zi te voi lua la mine curat, pe tine, cel ce ai iubit buna podoabă a casei mele»".

Spunând acestea toate fraţilor, fericitul Erasm a început a-şi mărturisi păcatele înaintea tuturor, neruşinându-se. Apoi, sculându-se, s-a dus în biserică şi-l tunseră în schimă; iar a treia zi s-a dus către Domnul bucurându-se, şi către ceea ce L-a născut, după proorocia ei. Şi aşa s-a arătat aievea la toţi cei potrivnici lui Dumnezeu; că împodobirea bisericii cu icoane este bineplăcută lui Dumnezeu şi în ceata sfinţilor rânduită. De al cărui dar, cu rugăciunile acestui cuvios Erasm, facă-se nouă, tuturor dreptcredincioşilor, a ne învrednici prin Iisus Hristos, Domnul nostru, a Cărui slavă este cu Dumnezeu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI CINCEA

SFÂNTUL SFINŢIT TARASIE, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

Sfântul Tarasie s-a născut în Constantinopol. Maica sa se numea Encratia şi tatăl său, Gheorghe, care era de neam bun şi cu dregătorie de patriciu. Sfântul ajungând în vârstă şi trecând toată înţelepciunea cărţii, a primit în palatele sale împărăteşti diferite dregătorii şi cinste; căci pentru buna înţelegere şi obiceiul său cel bun era iubit şi cinstit de toţi şi ajunsese unul din sfetnicii împărăteşti.

Împărăţind pe atunci împăratul Constantin, fiul lui Leon, nepotul lui Copronim, cu maica sa Irina, Constantin avea de la naşterea sa zece ani; şi când a început a împărăţi, iarăşi a început eresul contra sfintelor icoane, care începuse de la Leon Isaurul. Atunci era patriarh Pavel Cipriotul, bărbat îmbunătăţit, dreptcredincios şi care fusese ridicat în scaun pe vremea împărăţiei pomenitului Leon, fiul lui Copronim. El, văzând tirania care se făcea multora pentru sfintele icoane, de către răucredinciosul împărat, îşi tăinuia dreapta credinţă şi se amesteca cu ereticii. Iar după moartea împăratului aceluia, deşi voia să preamărească dreapta credinţă şi închinăciunea sfintelor icoane, tot nu putea, deoarece nu avea pe nimeni în ajutor; iar lupta contra sfintelor icoane se întărea foarte mult în toată cetatea şi în părţile dimprejur. De aceea era foarte mâhnit şi, văzând că nimic nu sporeşte, gândea să lase scaunul patriarhiei, în care nu şezuse decât patru ani. Dar, îmbolnăvindu-se, s-a dus din casa patriarhiei, în taină, la mănăstirea Sfântului Flor, şi a luat pe el sfânta schimă; apoi s-a dus vestea despre aceasta pretutindeni, încât toţi erau în mare mirare.

Împărăteasa Irina s-a mâhnit că patriarhul a făcut aceea nespunând nimănui şi s-a dus la dânsul cu fiul său, Constantin împăratul, şi l-a întrebat: „De ce ai făcut aceasta, părinte?” Iar el a

răspuns: „Boala mea şi aşteptarea morţii celei grabnice m-au adus să iau acest sfânt chip al schimei; iar mai ales tulburarea Bisericii şi grozăvia m-au silit să las scaunul patriarhiei, deoarece Biserica boleşte de eresul luptei contra sfintelor icoane şi a luat rană nevindecată, iar eu, de trei ori ticălosul, cu mâna mea şi cu cerneală m-am învoit la acea erezie. Căci nici nu se putea să scap de cursele credinţei celei rele, de care m-am legat cu limba şi cu mâna şi de care lucru mă căiesc foarte mult, iar ceea ce răneşte sufletul meu cu mai multă şi nemăsurată mâhnire este aceasta: Văd în toate părţile, peste tot pământul care este sub stăpânirea voastră, că nu se păzeşte rânduiala credinţei nemişcată şi nu petreceţi întru credincioasa învăţătură, ci se înstrăinează de Biserica noastră şi se gonesc creştinii de la turma lui Iisus, ca nişte oi străine. Pentru aceea mă lepăd de a mai fi păstor la acea eretică adunare; şi am voit ca mai bine să petrec în mormânt, decât să cad sub anatema celor patru sfinte scaune apostoleşti.

Dar de vreme ce puterea sceptrului a dat-o Dumnezeu în mâinile voastre ca să aveţi purtare de grijă de turma cea creştinească ce este sub cer, de aceea să nu treceţi mâhnirea Bisericii, maicii voastre, nici să nu o lăsaţi întru nemângâiată întristare mai mult; ci să vă sârguiţi ca aceasta să-şi primească iarăşi buna sa podoabă cea de demult. Să nu lăsaţi mai mult ca eresul cel urât, ce iese din pădure ca un porc sălbatic, să pustiască şi să piardă via lui Hristos, în vremea credincioasei voastre împărăţii, şi să o întineze cu păgânească socoteală. Aveţi lucrător iscusit care poate să dea strugurele adevăratei mărturisiri şi, storcându-l în dumnezeiescul teasc al Bisericii, va umple paharul de înţelepciune şi va pregăti credinciosului popor băutura dreptei înţelegeri".

Apoi împărăteasa l-a întrebat: „Pentru cine grăieşti acestea, părinte?" Răspuns-a patriarhul: „Pentru Tarasie grăiesc, care este întâi între sfetnicii voştri cei împărăteşti; pe acela îl ştiu că este vrednic de ocârmuirea Bisericii, care este puternic să gonească cu toiagul înţelegerii mincinoasele cuvinte cele eretice, să pască bine turma lui Hristos cea cuvântătoare şi să o adune într-o singură ogradă a dreptei credinţe". Nişte cuvinte ca acestea auzindu-le de la patriarhul Pavel, dreptcredincioasa împărătească Irina şi fiul ei, împăratul Constantin, s-au dus mâhnindu-se. Iar Pavel a zis către unii din senatorii cei ce rămăseseră cu dânsul: „O, mai bine de n-aş fi şezut eu vreodată pe acel scaun, când Biserica era tulburată de tiranie şi blestemată de scaunele a toată lumea! Căci de nu se va aduna un sobor din toată lumea, adică al şaptelea, şi eresul luptei contra

icoanelor de nu se va şterge, nu veţi putea să vă mântuiţi". Grăit-au lui senatorii: „Deci pentru ce tu, în vremea arhieriei tale, ai iscălit la patriarhie pentru lupta contra sfintelor icoane?" Răspuns-a Pavel: „Pentru aceea acum am făcut pocăinţă, de vreme ce atunci am iscălit şi mă tem ca să nu mă pedepsească Dumnezeu, căci de frică am tăcut şi nu v-am grăit adevărul; iar acum mă căiesc şi vă spun că nu este nădejde de mântuire de veţi petrece în eresul acela". Apoi, după puţine zile, patriarhul Pavel s-a odihnit cu pace. De atunci a început poporul în Constantinopol să vorbească cu libertate şi fără de temere şi să se întrebe cu ereticii despre sfintele icoane; pentru că, din vremea lui Leon Isaurul, nu era cu putinţă cuiva să-şi deschidă gura pentru apărarea cinstitelor icoane.

Iar credincioasa împărătească Irina, cu tot sfatul său împărătesc, căutând în locul lui Pavel un om vrednic şi înţelept care ar putea să împace tulburarea bisericească, n-a aflat decât pe Tarasie, care era încă în rânduiala mirenească, şi pe care şi Pavel i-a sfătuit să-l aleagă, dar Tarasie se lepăda cu totul. Deci, adunându-se de împărăteasa Irina toată rânduiala duhovnicească şi mirenească şi tot poporul, în palatul ce se numea Magnavra, care era înaintea cetăţii, în locul Evdomului, a grăit în auzul tuturor: „Ştiţi că ne-a lăsat Pavel patriarhul, deci este de nevoie nouă ca în locul lui să alegem un alt păstor şi învăţător bun Bisericii". Şi au strigat toţi, zicând: „Nimeni altul nu poate să fie fără numai Tarasie!" Iar fericitul Tarasie, stând în mijloc, a zis: „Văd iarăşi Biserica lui Dumnezeu risipită şi despărţită, iar cei de la Răsărit şi cei de la Apus în toate zilele ne blestemă; şi cumplit este blestemul şi depărtarea de la Biserica lui Dumnezeu. De se va aduna sobor din toată lumea şi toţi ne vom uni într-o credinţă, ca, precum Botezul este unul, aşa şi credinţa să fie una, pentru că nimic nu este aşa de plăcut lui Dumnezeu decât toţi să petreacă în unirea credinţei şi în dragoste, apoi voi primi, deşi sunt nevrednic şi neiscusit a lua cârmuirea Bisericii. Iar dacă nu va fi sobor din toată lumea, ca să se piardă erezia, şi de nu ne vom uni cu toate dreptcredincioasele Biserici ale Răsăritului şi ale Apusului, apoi eu nu voiesc a fi blestemat şi osândit şi nu voiesc a primi patriarhia; că nici un împărat nu mă va scoate din dumnezeiasca judecată şi din veşnica pedeapsă".

Aceasta auzind-o toţi, au voit să se facă al şaptelea sobor din toată lumea. Şi au rugat pe fericitul ca să nu se lepede a le fi lor păstor; iar ei au făgăduit să fie ascultători întru toate, ca oile păstorului, ştiind despre dânsul, cu încredinţare, că va povăţui la adevărata cale turma cea cuvântătoare. Deci, înduplecându-se, sfântul

a primit sfatul lor şi sobornicească rugăminte şi a luat rânduiala sfinţirii după trepte şi scaunul patriarhiei, având scăpare şi nădejde numai spre ajutorul lui Dumnezeu, cum că va putea să piardă din Biserică eresul luptei contra icoanelor". Deci, schimbându-se Sfântul Tarasie din mireneasca rânduială în cea duhovnicească, îndată a început o viaţă sfântă, măcar că şi în mirenie a vieţuit nu după trup, ci după duh. Însă în arhierie cu mult mai mult s-a deosebit prin duhovnicească vieţuire cea plăcută lui Dumnezeu, şi s-a făcut înger în trup, slujind Domnului şi robind pe trup duhului şi, prin chinuirea aceluia, păzindu-şi curăţia neprihănită, făcând-o părtaşă îngerilor.

Înfrânarea şi postirea lui era mare de-a pururea, având somn puţin, şi petrecea în gândiri dumnezeieşti şi în rugăciuni toată noaptea. Nu s-a odihnit pe pat şi în aşternut moale, nici s-a îmbrăcat în haine moi, nici nu l-a văzut cineva din slujitorii lui lepădând cândva brâul său şi hainele, când avea nevoie să se odihnească, nici a lăsat ca cineva să-i scoată încălţările din picioare, având întru pomenire cuvintele lui Hristos: *N-am venit ca să-mi slujească Mie*. Ci singur îşi era slugă, dând altora pildă de smerenie. Spre cei săraci şi scăpătaţi era milostiv fără de seamă, hrănind pe cei flămânzi şi îmbrăcând pe cei goi, cărora şi bolniţă le-a făcut şi în toate zilele le-a făgăduit hrană din venitul patriarhiei; şi singur le slujea lor, iar mai ales la ziua Învierii lui Hristos le punea masa cu mâinile sale; apoi şi în alte zile aceeaşi făcând, având scris pe nume pe fiecare dintre dânşii. După aceea a făcut casă de străini şi o mănăstire din averile părinteşti în Bosforul Traciei şi a adunat ceată de monahi îmbunătăţiţi într-însa, dintre care mulţi, în atâta sfinţenie şi desăvârşire au ajuns, încât au fost chemaţi şi la arhiereştile scaune şi s-au făcut stâlpi nemişcaţi sobornicestii credinţe.

Sfântul Tarasie avea mare sârguinţă şi neîncetată grijă pentru sfintele icoane, cum ar putea să le pună în cinstea cea dintâi, surpând hulitorul eres cel adus asupra lor; pentru aceea totdeauna supăra pe împăraţi ca să poruncească să se facă soborul din toată lumea. Drept aceea, au scris împăraţii Constantin şi Irina, care atunci ocârmuiau toată împărăţia, împăratul fiind minor; iar cu dânşii a scris şi Sfântul Tarasie, la toţi patriarhii şi episcopii, chemându-i la sobor; atunci s-au adunat din toate părţile episcopii în Constantinopol, iar patriarhii au trimis pe slujitorii lor, căci Adrian al Romei, pentru depărtarea şi greutatea căii, n-a venit, iar patriarhii alexandrin, antiohian, ierusalimitean, fiindcă erau sub jugul robiei agarenilor, nu puteau să fie la soborul acela. Deci în locul lor au trimis bărbaţi aleşi în dreapta credinţă şi în înţelepciunea cea duhovnicească.

Atunci s-a pregătit locul soborului în biserica cea mare a apostolilor, care este zidită de marele Constantin, întâiul împărat al creştinilor, în care, şezând Prea Sfinţitul Tarasie şi cu trimişii celorlalţi patriarhi, episcopii fiind acolo – şi însuşi împăratul cel tânăr, Constantin, şi cu maica sa Irina –, a venit fără de veste o ceată mare de oaste înarmată, în a căror inimă era întărit eresul luptei contra sfintelor icoane pe care l-au primit de la Constantin Copronim, moşul împăratului, care fusese înainte împărat şi în acel eres a îmbătrânit. Aceia, îndemnaţi în taină de unii episcopi şi boieri îmbolnăviţi de eresul acela, adunându-se înarmaţi, au intrat în biserică, strigând cu multă tulburare: „Nu vom lăsa dogmele împăratului Constantin să se lepede, ci pe cele ce le-a întărit el, cu soborul său şi ca pe nişte legi le-a întărit, acelea să fie tari şi neschimbate; nu vom lăsa ca idolii (astfel ziceau sfintelor icoane) să fie aduşi iarăşi în biserica lui Dumnezeu, iar de va îndrăzni cineva ca soborul lui Constantin şi dogmele aceluia să le lepede şi să aducă înăuntru idolii, apoi îndată pământul acesta se va înroşi cu sângele episcopilor". Împăraţii, văzând o gâlceavă ca aceasta, au făcut semn episcopilor să se scoale din locurile lor şi îndată toţi s-au risipit. Iar ostaşii aceia şi povăţuitorii lor după câteva zile au fost pedepsiţi de dreptcredincioasa Irina şi scoşi din rânduiala ostăşească şi risipiţi prin sate, ca să lucreze pământul.

După aceasta s-a pregătit locul sinodului în Bitinia, cetatea Niceei, în care a fost şi altă dată Sinodul I al celor 318 Sfinţi Părinţi, care se adunase asupra răucredinciosului Arie. Acolo s-au adunat a doua oară. Şi a mers Sfântul Tarasie, având cu sine trimişii patriarhilor, adică: de la Adrian al Romei era Petru arhipresbiterul şi un alt părinte Petru; de la Politian alexandrinul, era Toma monahul şi preotul; iar de la Teodorit antiohianul şi de la Ilie ierusalimiteanul, era Ioan monahul şi preotul. Sfântul Tarasie a mai luat cu sine şi pe Nichifor, din sfatul împărătesc, care era bărbat ales şi care mai pe urmă, după Sfântul Tarasie, a fost primitorul scaunului patriarhiei pentru viaţa sa cea îmbunătăţită. Cu aceştia şi cu toţi Sfinţii Părinţi, care erau trei sute şaizeci şi şapte, adunându-se Prea Sfinţitul Tarasie în Niceea, a format Sinodul al şaptelea a toată lumea, în biserica sobornicească cea mare a acelei cetăţi.

Şi a fost întâia şedinţă a Sfinţilor Părinţi în 24 de zile ale lunii septembrie, întru pomenirea Sfintei Marii Muceniţe Tecla, unde Prea Sfinţitul Tarasie, făcând înainte-cuvântare pentru care pricină sunt adunaţi, sfătuia pe episcopi să judece cu dreptate, dezrădăcinând învăţăturile cele răucredincioase, aduse din nou în Biserică. Apoi s-a

citit împărătească scrisoare către sinod, în care se pomenea patriarhul Pavel, care, la sfârşitul său, a sfătuit ca prin sobornicească judecată să se lepede eresul luptătorilor împotriva sfintelor icoane. Deci Sfinţii Părinţi au binecuvântat pe împăratul şi pe maica sa, că au avut o purtare de grijă ca aceea pentru credinţă.

După aceasta s-a ascultat întoarcerea la pocăinţă şi mărturisirea credinţei episcopilor celor căzuţi în eres, dintre care era Vasile al Ancirei, care, ţinând în mâinile sale o hârtie, citea dintr-însa astfel: „Cei ce nu cinstesc sfintele icoane să fie anatema; cei ce aduc cuvinte din dumnezeiasca Scriptură împotriva sfintelor icoane să fie anatema; cei ce numesc idoli sfintele icoane să fie anatema; cei ce leapădă predaniile Sfinţilor Părinţi, precum le lepădau Arie, Nestorie, Eutihie, Dioscor, şi nu voiesc să le primească pe acelea care sunt arătate lor din dumnezeiasca Scriptură, să fie anatema; cei ce zic că sfintele icoane nu sunt date de către Sfinţii Părinţi să fie anatema; cei ce grăiesc că sobornicească Biserică primeşte idoli să fie anatema". Astfel au făcut şi ceilalţi episcopi şi li s-a primit pocăinţa lor, apoi li s-a dat loc în sinod între credincioşii episcopi. Iar altora, nelepădându-se cu totul de eres, li s-a mutat judecata pentru altă vreme. Pentru că Sfântul Tarasie zicea: „Bolile cele învechite şi năravurile rele cele intrate în obişnuinţă, cu greu se tămăduiesc". Însă şi pe aceia, pocăindu-se cu adevărat, i-a primit Sfântul Sinod şi nu i-a depărtat din dregătoriile lor. Deci s-a lungit acel Sfânt Sinod până la 20 de zile şi vorbeau din dumnezeiasca Scriptură şi din scrierile celor mai înainte sfinţi mari părinţi şi învăţători şi din predaniile bisericeşti cele vechi, pentru cinstitele icoane; şi astfel biruiau eretica socoteală cea răucredincioasă.

După aceea s-a adus la mijloc adevărata istorie pentru sfânta mahramă pe care Domnul nostru Iisus Hristos, închipuind Sfânta Sa faţă, a trimis-o lui Avgar, stăpânitorul Edesei, şi cum acesta, închinându-se, s-a tămăduit de boală. Asemenea şi despre icoana Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel, pe care Sfântul Silvestru, papă al Romei, a arătat-o împăratului Constantin, cum şi despre icoana lui Hristos cea batjocorită de evrei în Beirut, despre care povesteşte Sfântul Atanasie. Această povestire citindu-se în sobor, toţi sfinţii părinţi au plâns.

La sfârşit au blestemat eresul luptei contra sfintelor icoane, iar cinstirea lor au întărit-o şi s-a făcut bucurie mare sfintelor biserici, care au primit podoaba lor cea dintâi, adică icoanele. Apoi toate popoarele dreptcredincioase au prăznuit, urând mulţi ani împăraţilor şi păstorilor. Astfel, prin purtarea de grijă a Prea Sfinţitului Patriarh

Tarasie şi prin sârguinţa dreptcredincioasei împărătese Irina, s-a lepădat eresul luptării contra sfintelor icoane, iar pacea lui Hristos s-a dăruit Bisericii.

Sfântul Tarasie, ocârmuind bine Biserica lui Dumnezeu, apăra pe cei năpăstuiţi şi ajuta celor ce erau în primejdie. Pe Ioan, întâiul spătar al împăratului, care pentru o vină grea a fost schingiuit cu asprime, apoi, scăpând din legături, noaptea a alergat la biserică şi apucându-se de colţurile mesei sfântului altar, cerând milă şi izbăvire de la moarte, arhiereul lui Dumnezeu l-a apărat şi nu l-a dat ostaşilor care alergaseră după el din porunca împărătesei Irina. Iar ei, lângă uşile bisericii străjuiau ziua şi noaptea până ce va ieşi, pentru că aşteptau cu adevărat să iasă din biserică pentru nevoile fireşti. Dar arhiereul lui Dumnezeu îl păzea în altar, dându-i hrană din masa sa; iar când avea nevoie trupească îl scotea sub mantia sa pe uşa din dreapta şi, ducându-l la locul de ieşire, aştepta afară; apoi iarăşi pe sub mantie îl aducea în altar. Şi aceasta o făcea în toate zilele, cât era trebuinţa omului aceluia, slujindu-i ca un rob şi neîngreţoşându-se de un lucru ca acela. Astfel păstorul cel bun păştea oaia sa, apărând-o de moarte. La sfârşit, cu puterea sa cea arhierească, a legat fără temere pe cei ce căutau moartea omului aceluia, ameninţându-i cu despărţirea de Biserică, dacă ar fi voit să-i facă aceluia vreun rău mai mare. Şi a fost liber de judecată şi de pedeapsă întâiul spătar, prin apărarea bunului păstor, adică a Sfântului Tarasie.

Ajungând împăratul Constantin la 20 de ani şi întărindu-se în puterea împărătească, apoi fiind îndemnat de sfetnicii săi cei răi, a depărtat de la puterea cea împărătească pe dreptcredincioasa Irina, maica sa, care ocârmuia bine şi cu înţelepciune toată împărăţia. Deci, împărăţind singur şi având viaţa liberă – nu precum era înainte sub stăpânirea maicii –, s-a răzvrătit foarte şi vieţuia cu necuviinţă, urând fără pricină pe Maria, împărăteasa, soţia sa cea legitimă. Apoi a poftit pe alta, anume Teodotia, cu care în taină păcătuia şi voia s-o facă soţie şi împărătească, iar pe cea legiuită s-o izgonească. Şi, căutând vină asupra ei, a spus o mincinoasă clevetire, zicând că ar fi voit să-l omoare cu otravă. Deci povestea tuturor acea nedreptate ca pe un adevăr şi toţi îl credeau pe împărat. Şi a străbătut vestea aceea în popor, că împărăteasa a voit să-l piardă pe împărat cu otravă. Atunci a înştiinţat despre aceea şi pe Sfinţitul Patriarh Tarasie, care s-a mâniat foarte, cunoscând meşteşugul împăratului şi nevoinţa împărătesei Maria, şi se gândea cum ar putea să-l mustre de nedreptatea aceea şi de păcat şi apoi să-l aducă spre îndreptare.

În acea vreme, un boier iubit de împărat, fiind trimis de el, a venit la prea sfinţitul patriarh şi i-a spus despre împărătească lucrul cel mincinos, zicând că a pregătit otravă împăratului şi este trebuinţă ca negreşit, prea sfinţitul părinte, să lase pe împărat să-şi ia altă soţie mai credincioasă. Iar sfântul, suspinând din adâncul inimii, cu lacrimi a început a grăi: „Dacă aceasta a grăit împăratul, precum zici, şi trupul cu care s-a însoţit şi s-a făcut una cu dânsul, prin legea lui Dumnezeu, vrea să-l gonească de la sine, eu nu ştiu cum va suferi de la toţi ruşinea şi defăimarea şi cum pe cei ce sunt sub stăpânirea lui îi va îndemna către întreaga înţelepciune şi înfrânare, cum va judeca şi va pedepsi păcatele desfrânării, fiind singur robit de o poftă cu fărădelege. Dar chiar adevărate dacă ar fi cele spuse de tine, este trebuinţă însă a asculta glasul Domnului Care zice: *Tot cel care îşi lasă femeia sa, fără de cuvânt de desfrânare, o face să fie desfrânată*.

Dar pe cine ar fi poftit împărăteasa mai mare cu cinstea şi mai împodobit cu frumuseţea să-l aibă bărbat, decât pe acesta, fiind împărat frumos şi tânăr, ca acum să-i fi pregătit otravă de moarte, precum zici tu? Precum văd, această minciună s-a închipuit ca să se necinstească cinstita însoţire, iar patul cel curat să se întineze, apoi să intre urâciunea desfrânării şi să se înalţe. Deci să primeşti acest răspuns de la noi şi de la alţi părinţi ca noi şi să-l duci celor ce te-au trimis: Nu credem cele spuse de tine şi voim a suferi mai bine moarte şi munci grele decât să slujească binecuvântarea noastră la un lucru fără de lege ca acela; să ştie împăratul că nu ne învoim cu sfatul lui cel nedrept".

Auzind acestea acel boier, s-a dus mâhnit şi a spus împăratului toate cele auzite. Deci împăratul s-a îndoit şi s-a mirat de o asemenea tărie a minţii patriarhului şi se temea ca nu cumva să-l împiedice de la dorinţa lui; apoi a trimis de a chemat pe sfânt cu cinste, nădăjduind ca să-i înmoaie inima singur prin cuvinte şi să-l plece spre voinţa sa.

Venind Sfântul patriarh Tarasie la împărat, cu cinstitul stareţ Ioan, care era la sobor alături de patriarhii Antiohiei şi al Ierusalimului, şi şezând după obicei, împăratul a început a grăi către prea sfinţitul patriarh, astfel: „Am vestit sfinţiei tale, prin trimis, despre lucrul ce mi s-a întâmplat; căci nimic nu voiesc să tăinuiesc înaintea cinstei tale, iubindu-te şi cinstindu-te ca pe un părinte; dar era trebuinţă ca şi cu gura să-ţi spun vrajba ce s-a făcut asupra mea, cum şi vicleşugul soţiei mele, care nu de la Dumnezeu mi s-a dat ajutătoare, căci s-a arătat învrăjbitoare, iar nu ajutătoare, de care chiar legea îmi porunceşte a mă despărţi şi nimeni nu poate să mă oprească, deoarece este arătată pricina aceasta şi lucrul cel rău,

pentru care, ori moarte prin judecată va lua, ori – ce este mai cu milostivire – să ia schima monahicească, să plângă şi să se căiască în toate zilele vieţii sale de un păcat ca acela, că a voit să ucidă cu otravă nu un om prost sau străin, ci chiar pe bărbatul său, împărat credincios şi înfricoşat barbarilor; şi dacă s-ar fi săvârşit aceea, în toată împărăţia ar fi fost mare tulburare şi ar fi străbătut vestea de o faptă rea ca aceea în toată lumea de sub cer". Acestea zicând, împăratul a făcut semn celor ce stăteau de faţă şi au adus nişte vase de sticlă, care aveau în ele o băutură tulbure şi le arătă patriarhului, spunându-i că aceea este otrava cea purtătoare de moarte cu care a vrut împărăteasa în taină să-l lipsească de viaţa aceasta, zicând: „Ce semn mai învederat poate să fie de ura ei asupra mea şi de ce este vrednică şi ce trebuinţă este a lungi vremea, amânând judecata? Mai degrabă, o, prea cinstite părinte, sfătuieşte-o să se călugărească îndată de voieşti s-o vezi între cei vii, că eu nu mai pot să locuiesc cu dânsa în însoţire şi nici să privesc la dânsa, nici să rabd mai mult, văzând înaintea mea această băutură de moarte, pregătită de dânsa!"

Iar Prea Sfinţitul Tarasie, văzând pe împărat legat în cursele desfrânării şi că aduce vina cea mincinoasă asupra curatei şi nevinovatei împărătese, a zis către dânsul cu curaj: „Să nu ridici, o, împărate, război asupra legii lui Dumnezeu, nici să te oşteşti prin vicleşugul cel tăinuit asupra adevărului, călcând şi stricând poruncile lui Dumnezeu sub chipul dreptăţii; pentru că semnul de stăpânire împărătească este ca pe toate să le faci la arătare, cu libertate şi cu ştiinţă nemustrătoare; şi să nu se înceapă nimic în taină şi cu meşteşug împotriva lui Dumnezeu, Celui ce ţi-a dat coroana împărătească, călcând dumnezeieştile Lui porunci. Pentru că arătat este tuturor, că nu este vinovată împărăteasa de acel lucru rău, care cu nedreptate se aduce asupra ei, ca şi cum ea ţi-ar fi pregătit moarte; căci cine – precum am zis –, cu frumuseţile tinereţilor sale lăudându-se, ar putea să se asemene cu frumuseţile tale, cu care împărăteasa înşelându-se, l-ar fi iubit pe acela mai mult decât pe tine şi ar fi gândit ca să te piardă din viaţa aceasta cu otravă? Cine este mai mare cu cinstea, cu stăpânirea, cu bunul neam, cu slava, cu bogăţia mai mult decât cinstea împărăţiei tale, pe care l-ar fi cinstit împărăteasa ta? Pe cine ar fi socotit mai înalt şi mai bun decât pe tine, care eşti împărat, stăpânind atâtea ţări şi covârşind prin bunul tău neam împărătesc pe toţi? Căci cu neamul eşti fiu, nepot şi strănepot de împărat, şi slava ta ajunge la marginile pământului, iar bogăţia ta este nenumărată. Deci cine ar fi fost mai bun şi mai iubit împărătesei tale decât tine? Nu este aşa, o, împărate, ci această minciună e scornită

spre ocara sceptrului împărătesc, spre pilda limbilor şi spre răzvrătire între popoare. Pentru aceea nu îndrăznim a dezlega însoţirea voastră cea legiuită şi împărătească unire, temându-ne de dumnezeiasca judecată, nici nu credem cuvintele prin care se cleveteşte soţia ta, chiar de am suferi noi şi munci; pentru că ştim de demult a ta aprindere de păcat spre desfrânata aceea cu care acum voieşti a greşi prin nuntă fără de lege. Cum vom cinsti porfira ta, când pe faţă te vom vedea făcând desfrânare? Cum vei intra în altar la dumnezeiescul prestol, ca să te împărtăşeşti cu noi din Preacuratele lui Hristos Taine? Acestea îţi facem cunoscut înaintea lui Dumnezeu, că nu te vom mai lăsa, deşi eşti împărat, ca să intri în altar la dumnezeiasca împărtăşanie, pentru că s-a zis preoţilor celor de demult: „Să nu lăsaţi să calce altarul meu cei ce fac fărădelege".

Acestea zicându-le prea sfinţitul patriarh cu râvnă şi cu jalea inimii, a tăcut. Asemenea şi Ioan stareţul a grăit multe cuvinte sfătuitoare şi cu bună înţelegere către împărat; iar el nici nu voia să asculte, ci mai mult se iuţea şi se mânia. Dar se mâniau şi toţi boierii şi stăpânitorii care erau acolo, lângă împărat, dintre care unul, având dregătorie de patriciu, se lăuda că va înfige sabia cu mâinile sale în pântecele stareţului Ioan, celui ce grăia cele potrivnice împăratului. Atunci a poruncit împăratul cel plin de mânie ca să-i izgonească de la sine pe amândoi, cu necinste, pe Prea Sfinţitul Patriarh Tarasie şi pe cinstitul stareţ Ioan, de Dumnezeu înţelepţitul. Deci au ieşit cei izgoniţi pentru dreptate, următorii Sfântului Ioan Botezătorul, cel ce a mustrat oarecând nunta cea fără de lege a lui Irod. Şi ieşind, şi-au scuturat picioarele de praf, zicând: „Curaţi suntem de fărădelegea voastră". Iar împăratul, gonind pe legiuita împărătească din palatul său la o mănăstire de călugăriţe şi călugărind-o cu sila, s-a însurat cu cea zisă mai înainte, Teodotia, care-i era lui şi rudenie după tată. Iar mijlocitorul lor la acea nuntă era un preot oarecare, Iosif, econom al Bisericii, neştiind patriarhul; pentru aceea, mai pe urmă, preotul acela a fost izgonit din Biserică pentru lucrul ce a îndrăznit să facă.

Atunci se sârguia prea sfinţitul patriarh în tot chipul ca să despartă acea nuntă prea desfrânată a împăratului, dar nu putea, fiindcă împăratul se lăuda că va ridica tot eresul împotriva sfintelor icoane, dacă l-ar opri pe el de la acea nuntă. Pentru aceea, Prea Sfinţitul Tarasie a lăsat să petreacă împăratul în fărădelegi, ca nu cumva mai amară răutate să vină asupra Bisericii lui Hristos prin acela care avea din naştere rădăcină eretică, fiu, nepot şi strănepot de împăraţi luptători contra sfintelor icoane, care pe mulţi sfinţi, pentru cinstirea sfintelor icoane, i-au ucis.

Şi mâniindu-se împăratul asupra patriarhului, îi făcea lui diferite supărări, iar sfântul le răbda pe toate, mulţumind lui Dumnezeu şi făcând cele cuvincioase rânduielii sale celei păstoreşti; iar pe împărat, după aceea, l-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu. Pentru că după câtăva vreme, maica lui, dreptcredincioasa Irina, văzând viaţa lui cea rea şi în fărădelege, dumnezeiasca lege călcându-se de dânsul, apoi vrând el să ridice iarăşi lupta contra sfintelor icoane, s-a sculat asupra lui cu dreaptă mânie, iubind mai mult pe Dumnezeu şi dreptatea lui decât pe fiul său. Şi, sfătuindu-se cu cei mai de frunte boieri, a apucat pe fiul ei şi l-a închis în palatul său, ce se numea Porfiria, unde îl născuse. După aceea a poruncit să-i scoată ochii, precum şi el făcuse la trei unchi de-ai săi, fraţi ai tatălui său, Nichita, Antim şi Eudoxie, scoţându-le ochii cu cinci ani mai înainte. Şi aşa, împăratul, primind pedeapsa cea vrednică după faptele sale, a murit de durere. Iar Irina iarăşi a luat sceptrul împărăţiei şi a îndreptat toate cele răzvrătite de fiul său.

Din acea vreme sfântul şi plăcutul lui Dumnezeu, Tarasie, a petrecut în pace şi în linişte, bine păscând turma cea cuvântătoare şi ocârmuind Biserica lui Hristos şi curăţind-o de eresuri. Iar din ziua sfinţirii sale ca arhiereu, a săvârşit în toate zilele dumnezeiasca Liturghie şi niciodată nu a lăsat-o, chiar şi în boală fiind. Pentru că, ajungând la adânci bătrâneţe şi apropiindu-se de sfârşitul său, de durere trupească s-a cuprins; însă nu a încetat slujirea cea de toate zilele, până ce s-a îngreuiat foarte mult de boală, încât nici din pat nu a mai putut să se scoale. Numai atunci a încetat din slujire.

Iar la ieşirea sa din trup se lupta cu diavolii, întrebându-se cu dânşii şi la toate le răspundea, ca un biruitor. Când aceia, urmându-i viaţa lui din tinereţe, multe lucruri nedrepte aruncau cu minciună asupra lui, el grăia împotriva lor: „Nevinovat sunt de ceea ce ziceţi; minciună clevetiţi asupra mea şi nu aveţi întru mine parte!” Ignatie, scriitorul vieţii sale şi episcopul Niceei, fiind încă în diaconeasca rânduială, atunci şezând lângă bolnav, auzea cuvintele sfântului cu care se împotrivea duhurilor celor nevăzute, iar sfântul, slăbindu-i limba, cu mâna izgonea pe diavoli şi-i alunga, biruindu-i. Apoi, plecându-se ziua şi săvârşind cântarea de seară după obicei, când s-a început psalmul lui David: *Pleacă, Doamne, urechea Ta şi mă auzi*, Prea Sfinţitul Patriarh Tarasie, cu paşnic chip şi cu faţa luminoasă, şi-a dat duhul său în mâinile Domnului, păstorind Biserica Domnului 22 de ani, şi s-a sfârşit pe vremea lui Nichifor împărat, care a venit după Irina, plângând după dânsul împăratul, boierii şi toată cetatea, bărbaţii cei duhovniceşti şi mirenii, dar mai ales săracii şi scăpătaţii,

sărmanii şi văduvele, căci era către aceia foarte milostiv, tuturor bun păstor, părinte iubit şi învăţător folositor şi fiecăruia ajutător şi apărător în primejdii.

Apoi a fost înmormântat în mănăstirea cea zidită de dânsul în Bosfor şi se da tămăduire de la mormântul său multor bolnavi. O femeie oarecare avea curgere de sânge de mulţi ani. Aceea, de vreme ce nu era slobod să intre femeile în acea mănăstire, schimbându-se în haină bărbătească, a intrat acolo şi, atingându-se de mormântul Sfântului Tarasie apoi luând untdelemn din candela care era la mormânt, îndată a câştigat tămăduire. Făcând acelaşi lucru şi alte femei s-au învrednicit de tămăduire. Un bărbat oarecare, orb de un ochi, a căpătat vedere de la mormântul sfântului, prin ungere cu untdelemn din candela lui. Altul, cu mâna uscată, venind cu credinţă, a uns-o cu untdelemn şi îndată s-a întins mâna lui şi s-a făcut sănătoasă. Apoi se tămăduiau şi alte neputinţe şi se goneau diavolii cu puterea sfintelor rugăciuni ale plăcutului lui Dumnezeu, Tarasie.

Dar nu se cade a o tăcea şi pe aceasta: acest mare râvnitor al credinţei nu numai că s-a nevoit în viaţa sa asupra eresului luptării contra sfintelor icoane, ci şi după moartea sa asupra aceluia se înarmă căci, mulţi ani trecând şi Leon Armeanul luând împărăţia grecească şi înnoind lupta împotriva icoanelor, Sfântul Tarasie s-a arătat în vis, cu mare mânie lui Leon, luptătorul contra icoanelor, şi a poruncit unui ostaş, Mihail, să-l lovească cu sabia pe răucredinciosul împărat; iar acela, lovindu-l, a străpuns pe împăratul Leon prin mijloc.

Deşteptându-se Leon din somn cu frică şi cutremur, era în mare nepricepere şi, părându-i-se că în mănăstirea Sfântului Tarasie se află cineva cu numele Mihail care voieşte să-l ucidă, a trimis acolo, cercetând cu dinadinsul despre Mihail, neştiind că pe acel Mihail îl are la sine voievod, care se chema Valvos sau Travlos. Acela l-a ucis chiar în ziua naşterii lui Hristos şi a pierit cu sunet necuratul împărat, fiind biruit de rugăciunile Sfântului Tarasie şi de izbândirea lui Hristos Dumnezeu, Celui zugrăvit pe icoane cu Preacurata Sa Maică şi cu toţi sfinţii cinstit şi închinat; Căruia I se cuvine cinste şi slavă, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh în veci. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI ŞASEA

SFÂNTUL SFINŢIT PORFIRIE, EPISCOPUL GAZEI[1]

Gaza este o cetate în Palestina, aproape de latura Egiptului, care de demult a fost dată moştenire fiilor lui Israel, din seminţia Iuda; apoi a fost stăpânită de filisteni. De la dânsa luase odată Samson, pe umeri, porţile cele încuiate. Acea cetate era plină de păgânătatea închinătorilor la idoli. Deşi se întrupase Hristos, Dumnezeul nostru, şi era luminată în parte cu sfânta credinţă de Sfinţii Apostoli şi cu propovăduirea episcopilor care au fost după dânşii, însă cea mai mare parte a ei rătăcea în întunericul închinării idoleşti, închinându-se unui chip cioplit, numit Marnas, precum şi Venerei şi altor necuraţi zei elini. De multe ori s-a vărsat într-însa sânge creştinesc, dar mai ales în vremea urâtorului de Dumnezeu împărat Iulian Apostatul. Pentru că atunci pe toţi preoţii, călugării şi pe fecioarele cele sfinţite lui Dumnezeu, cu nemilostivire i-au ucis necredincioşii. O tiranie şi păgânătate ca aceasta se săvârşea în cetatea Gazei, care avea într-însa mult popor, încât nimeni nu putea s-o cureţe şi s-o lumineze desăvârşit cu sfânta credinţă, până la Sfântul Porfirie, episcopul, pentru care ne este cuvântul. Acesta a întărit-o desăvârşit, pe toţi idolii i-a sfărâmat şi a ridicat biserică în mijlocul cetăţii şi a câştigat lui Dumnezeu toată Gaza, cu mare osteneală, precum va arăta povestirea care este de faţă.

Sfântul Porfirie era de neam din Tesalonic, fiu de părinţi bogaţi. El, lăsând casa tatălui său, fraţii şi bogăţia, şi fiind de 25 de ani, a mers mai întâi în Egipt, apoi a mers la schit, unde a luat asupră-şi îmbrăcămintea monahicească şi viaţa cea pustnicească. După aceea, petrecând cu sfinţii părinţi în schit cinci ani, a mers la

---

[1] Scrisă de diaconul Marcu, ucenicul său.

Ierusalim şi, închinându-se făcătoarei de viaţă Cruci şi Mormântului lui Hristos şi toate sfintele locuri înconjurându-le, s-a dus în părţile Iordanului şi, într-o peşteră mare sălăşluindu-se, a vieţuit după Dumnezeu cu post şi cu rugăciune neîncetată. Acolo vieţuind cinci ani, a căzut în boală şi a rugat pe unul din cunoscuţi să-l ducă la Ierusalim, fiind bolnav şi neputând să meargă singur. Iar la Ierusalim închinându-se în toate zilele, deşi bolnav, înconjura sfintele locuri şi când nu putea să meargă cu picioarele de slăbiciune, se târa pe genunchi; însă nici o zi n-a lăsat ca să nu meargă la sfânta biserică a Învierii lui Hristos şi la Sfânta Cruce.

Văzându-l un monah tânăr, anume Marcu – care mai pe urmă a fost scriitorul vieţii sale –, ostenindu-se astfel în boala sa în toate zilele, a început a-i sluji pentru Dumnezeu şi a fost trimis de dânsul cu scrisoare la Tesalonic ca să împartă între fraţii cei mai tineri averea sa, care îi rămăsese după părinţi, iar partea lui să i-o aducă ca să o împartă la săraci. Acela, ducându-se, a împărţit precum se cuvenea, iar partea lui Porfirie a vândut-o pentru trei mii de galbeni. Şi i-a venit lui 1400 de galbeni, iar hainele şi argintul pe toate le-a adus Marcu cu credinţă lui Porfirie, pe care l-a găsit sănătos la Ierusalim; dar Porfirie, luându-le, le-a împărţit îndată săracilor şi mănăstirilor celor scăpătate, iar el a rămas sărac.

Iar în ce chip fericitul s-a făcut sănătos, i-a spus lui Marcu astfel: „Fiind eu la privegherea de duminică cea de toată noaptea, în biserica cea mare, am căzut bolnav şi, neputând răbda, am mers şi m-am culcat lângă Golgota, iar de durere mare eram ca într-o vedenie, privind pe Mântuitorul nostru pironit pe Cruce şi era răstignit un tâlhar cu El, pe altă cruce. Apoi am început a striga, zicând: «Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru împărăţia Ta». Iar Mântuitorul a zis către tâlhar: «Pogoară-te de pe cruce şi-l vindecă de durerile trupeşti, precum şi Eu te-am vindecat de cele sufleteşti». Iar tâlharul, pogorându-se de pe cruce la mine, m-a cuprins şi m-a sărutat, apoi m-a ridicat de la pământ, zicându-mi: «Vino la Mântuitorul!» Apropiindu-mă eu de Domnul, l-am văzut pogorât de pe cruce, grăind cu mine: «Primeşte lemnul acesta şi-l păzeşte». Iar eu, primindu-l, am început a purta Crucea lui Hristos şi, venindu-mi în fire, m-am făcut sănătos, ca şi cum n-aş fi fost niciodată bolnav”.

După aceasta, netrecând mult timp, fericitul Porfirie a fost hirotonit preot de patriarhul Ierusalimului şi i s-a încredinţat lui spre pază cinstitul lemn al făcătoarei de viaţă Cruci a lui Hristos, care era încuiat deosebit în raclă de aur, (iar altă parte a Crucii era dusă

în Constantinopol, la împărăteasa Elena). Aşa s-a împlinit vedenia lui Porfirie, că a văzut pe Domnul dându-i Crucea să o păzească.

Cuviosul Porfirie vieţuind în rânduiala preoţiei trei ani, episcopul cetăţii Gaza, care se numea Enea, a murit; şi au mers cei credincioşi din Gaza cu clericii în Cezareea Palestinei la mitropolitul Ioan, sub care era supusă Gaza, rugându-l să le dea episcop, ca să poată a se împotrivi cu cuvântul şi cu lucrul închinătorilor la idoli, care erau mulţi în cetate, căci toţi mai-marii cetăţii aceleia erau păgâni. Iar mitropolitul Ioan, poruncind tuturor să postească, s-a rugat lui Dumnezeu ca să-i arate un bărbat vrednic de acel lucru. Şi i s-a descoperit în vedenie Cuviosul Porfirie, preotul Ierusalimului, păzitorul lemnului celui de viaţă făcător. Deci îndată a scris mitropolitul o scrisoare la prea sfinţitul Ilarie, patriarhul Ierusalimului, rugându-l să-l trimită pe părintele Porfirie pentru un oarecare lucru. Iar patriarhul, chemând pe Porfirie şi arătându-i scrisoarea mitropolitului, i-a poruncit să meargă în Cezareea.

Deci Cuviosul Porfirie mai întâi s-a îndoit, apoi a zis: „Voia Domnului să fie". Şi ieşind de la patriarh a zis ucenicului său: „Frate Marcu, să mergem să ne închinăm sfintelor locuri şi lemnului celui de viaţă făcător al cinstitei Cruci, că de acum nu-l vom mai vedea curând, decât numai după mulţi ani". Zis-a ucenicul: „Pentru ce grăieşti aşa, părinte? Pentru că socotesc că nu vei zăbovi mai mult de o săptămână". Răspuns-a sfântul: „În noaptea trecută am văzut pe Mântuitorul zicând către mine: «Dă-mi Mie vistieria – adică lemnul Crucii – pe care am adus-o la tine, pentru că voiesc să te însoţesc cu o mireasă cu adevărat săracă, însă bună la obicei. Iar tu, luând-o pe ea, să o împodobeşti, ca să-şi uite sărăcia cea dintâi; căci, deşi este săracă, nu este străină, ci soră adevărată îmi este Mie. Însă să te fereşti ca, având-o pe ea şi rânduind casa, să câştigi ceva prin nedreptate sau prin jefuire sau din fărădelege, căci şi pe Mine mă vei mânia şi pe dânsa o vei mâhni, pentru că neprimite sunt ei unele ca acestea, însă să nădăjduieşti şi să nu te împuţinezi cu sufletul, căci toate se vor trimite ţie, chiar de nu te vei aştepta!» Aceasta mi-a spus mie în vedenie Domnul astă noapte şi mă tem ca nu cândva sarcina păcatelor străine să nu se pună asupra mea, care am mulţime de păcate".

Acestea zicându-le către ucenic, a mers şi s-a închinat tuturor locurilor sfinte; apoi a luat făcătorul de viaţă lemn al cinstitei Cruci, vărsând multe lacrimi, şi, încuindu-l în sicriu, a mers şi a dat cheile prea sfinţitului patriarh. Apoi, luând de la dânsul binecuvântare, a plecat spre Cezareea Palestinei, cu ucenicul său Marcu şi cu un alt

tânăr, Varuh, pe care mai înainte l-a luat cuviosul din gunoi, plin de răni şi, tămăduindu-l, îl avea ca slugă. Sosind Cuviosul Porfirie în Cezareea, l-a primit cu bucurie şi l-a silit Prea Sfinţitul Mitropolit Ioan, chiar nevrând, să primească sfinţirea ca episcop al cetăţii Gaza.

Deci plângea cuviosul mult şi era nemângâiat, zicând că el nu este vrednic de o treaptă ca aceasta. Apoi s-a înduplecat la voia Domnului; şi, hirotonindu-l episcop, l-a trimis la Gaza cu clericii şi cu oamenii din Gaza, căci îl aşteptau satele cele ce erau în jurul Gazei. Însă popoarele păgâne, adunându-se dinadins pe calea aceea pe care episcopul Porfirie se cădea să meargă, au aşternut-o toată cu spini, săpând gropi şi ducând mulţime de gunoi, au făcut fum mare şi necurat. Deci au făcut calea aceea nelesnicioasă spre mergere, iar aceasta o făceau din ură către creştini şi din vrajbă către Porfirie. Atunci au început creştinii cu episcopul lor Porfirie să treacă calea aceea cu multă nevoie şi osteneală, ferindu-se de gropi, de spini şi de fum, ostenindu-se toată ziua, şi au sosit noaptea în cetate. Iar în cetate era numai o biserică creştinească şi aceea mică; pentru că şi creştini nu erau mulţi, iar temple idoleşti mulţime, încât erau şi pe uliţe idoli, iar în mijlocul cetăţii era un templu mare şi frumos al necuratului Marnas, mai-marele lor zeu, din vechime zidit, care înfrumuseţa toată cetatea prin mărimea sa, cu înălţimea şi cu prea frumoasa zidire. Atunci a început Cuviosul Porfirie, luându-şi scaunul său, a păstori turma cea mică a lui Hristos care era acolo.

În acel an, în care arhiereul lui Dumnezeu, Porfirie, a mers în Gaza, s-a întâmplat că nu era ploaie, ci secetă mare şi foamete, încât ziceau toţi necuraţii cetăţeni că din cauza venirii lui Porfirie în cetate s-au mâniat zeii şi au încuiat cerul. Iar slujitorii idolilor au dat de veste în popor că Marnas, zeul lor, le-ar fi vestit cum că Porfirie este pricinuitorul a tot răul. Apoi, adunându-se toţi închinătorii la idoli în templul lui Marnas, cereau să le dea ploaie, pentru că pe acela îl numeau zeul idolilor. Deci au petrecut şapte zile, rugându-se şi cântându-i laude; apoi, ieşind afară din cetate, tot n-a plouat. După aceasta, adunându-se toţi creştinii cu femeile şi copiii, în număr de 280, pentru că erau numai atâtea suflete care credeau în Hristos în cetatea Gaza, au rugat pe Sfântul Porfirie, episcopul lor, ca să facă sobornicească rugăciune şi să iasă cu crucile afară din cetate ca să ceară ploaie de la Dumnezeu, căci acum pe toţi îi supăra foametea, dar răbdau şi defăimare şi ocări de la păgâni, care socoteau acea secetă ca fiind de la episcopul creştin.

Iar Sfântul Porfirie, vestindu-le post, a poruncit tuturor ca să se adune de cu seară în biserică. Deci, săvârşind privegherea de toată noaptea, a doua zi a făcut litie, mergând înainte cu Sfânta

Cruce; şi au ieşit oamenii afară din cetate, la o biserică veche ce era spre apus, pe care a zidit-o fericitul Asclipie, episcopul, mărturisitorul lui Hristos, cel ce a pătimit multe pentru dreapta credinţă. De acolo, cu cântări de laude, au mers la biserica Sfântului Timotei, unde erau moaştele altor sfinţi mucenici; şi aşa ostenindu-se în rugăciuni la litie, s-au întors în cetate în ceasul al nouălea din zi, dar au găsit porţile cetăţii încuiate cu tărie; pentru că păgânii, închinătorii la idoli, văzând că au ieşit creştinii afară din cetate cu episcopul lor, au încuiat cetatea, nevoind să-i lase înăuntru, şi au stat înaintea porţilor două ceasuri şi nu le-au deschis.

Dumnezeu însă, văzând răbdarea şi lacrimile robilor săi şi ascultând rugăciunile plăcutului său Porfirie, a ridicat un vânt dinspre miazăzi, precum cândva pe vremea lui Ilie proorocul, şi a acoperit cerul cu nori de ploaie, fulgerând şi tunând şi, apunând soarele, a căzut ploaie foarte mare.

Iar unii din elini, văzând o minune ca aceasta, au deschis cetatea şi, unindu-se cu creştinii, au strigat: „Hristos este singurul Dumnezeu adevărat", şi toţi au intrat în biserică cu bucurie mare. Apoi elinii au luat de la episcop sfântul semn şi învăţătură spre Botez, pentru că au crezut în Hristos. Şi era numărul bărbaţilor 107, al femeilor 35, iar al copiilor 14; apoi, mulţumind lui Dumnezeu, s-au dus la casele lor. Iar ploaia a fost mare toată noaptea aceea, a doua şi a treia zi, încât a adăpat pământul din destul şi s-au mai adăugat din elini la turma lui Hristos, afară de cei dintâi, încă 127. Apoi tot în acelaşi an au venit încă 105 şi, primind toţi Sfântul Botez, se sârguiau în sfânta credinţă.

Iar ceilalţi închinători la idoli nu încetau a duşmăni pe Sfântul Porfirie şi a supăra pe creştini; căci, venind ighemonul în cetate câteodată, îl îndemnau să-i muncească pe creştini, dându-i mulţime de aur; aşa că în toate zilele îi chinuiau pe creştini la lucrările cetăţii, precum odată egiptenii pe israeliteni. Iar Sfântul Porfirie, văzând nevoia care se făcea poporului lui Hristos, se mâhnea foarte şi neîncetat se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, ziua şi noaptea, ca pe cei rătăciţi să-i întoarcă la calea cunoaşterii adevărului.

După aceea, Varuh, sluga sfântului mai sus pomenită, a fost trimis într-un sat apropiat pentru trebuinţa aceasta: Un oarecare închinător la idoli locuia pământul bisericesc şi era dator cu chiria pe un an; iar el, nevoind să o dea îndată, ci tărăgănând-o, se împotrivea lui Varuh şi se făcu gâlceavă între dânşii. Atunci, strângându-se ceilalţi închinători la idoli, au bătut pe fericitul Varuh cu beţele până la moarte şi, crezându-l mort, l-au scos afară din sat şi l-au aruncat

într-un loc pustiu. A doua zi, Cornelie diaconul şi alţi doi creştini, trecând pe acolo, l-au aflat pe Varuh zăcând ca mort, neputând nici să vorbească, nici să audă, nici cu ochii să vadă, nici să-şi mişte mâinile sau picioarele, ci numai duhul era într-însul şi, luându-l, l-au dus în cetate.

Dar văzând închinătorii la idoli că-l duceau pe Varuh, li s-a părut că duc în cetate un mort, deci s-au repezit asupra celor ce-l duceau şi au început a-i bate, zicându-le: „De ce faceţi o urâciune ca aceasta, aducând mortul în cetate?", deoarece obiceiul gazenilor era ca pe morţi să-i scoată la îngropare afară din cetate – şi, luându-l pe Varuh, l-au legat de picioare şi l-au târât prin cetate; dar diaconul Cornelie, alergând, a spus Sfântului Porfirie. Deci a venit episcopul cu sârguinţă cu ceilalţi fraţi şi, ajungând la cei ce-l târau, îi ruga să înceteze o nemilostivire ca aceea; iar ei au ocărât şi pe episcop. Apoi s-a adunat mulţime de popor, care, văzând răbdarea şi smerenia episcopului, că nu răspunde nimic împotriva ocărâtorilor lui, a început a se gâlcevi cu cei ce dosădeau pe cel mort; şi s-a făcut între dânşii gâlceavă, căci, punându-şi mâinile unul pe altul, se băteau şi era tulburare mare.

Iar sfântul episcop cu creştinii, luând pe fericitul Varuh, l-au dus în biserică, fiind târziu, şi, văzând că duhul lui este încă în el, a început a se îngriji de tămăduirea lui, şi toată noaptea aceea s-au rugat lui Dumnezeu cu lacrimi pentru dânsul. Apoi bolnavul a deschis ochii şi a vorbit, cerând apă de băut; apoi a început a vorbi spunând tot ce s-a întâmplat. A doua zi veniră mai-marii cetăţii la biserică cu mulţime de popor şi au zis: „Pentru ce aţi adus pe mort în cetate, împotriva legii părinteşti?" Şi a ieşit la dânşii Sfântul episcop Porfirie, cu toţi cei ce erau cu dânsul; aceştia, văzându-l pe episcop, au început a-l ocărî şi a-l defăima, apoi, repezindu-se la ceilalţi care erau cu dânsul, au început a-i bate. Şi îndată fericitul Varuh, luând putere de la Dumnezeu, s-a sculat degrabă, ca şi cum niciodată nu bolise, şi, luând un ciomag mare, a început a bate şi a prigoni pe poporul cel păgân şi gâlcevitor. Iar ei, văzându-l viu, s-au spăimântat cu frică mare, căci credeau că s-a sculat din morţi, pe de o parte de frică, iar pe de alta de bătaia cea mare fiind goniţi, au fugit, călcându-se unul pe altul. Şi i-a izgonit Varuh, ca Samson pe filisteni, de la biserică până la capiştea lui Marnas; apoi din acea vreme toţi păgânii se temeau de Varuh, neîndrăznind nici pe cale a se întâlni cu dânsul. Iar Sfântul Porfirie, mulţumind lui Dumnezeu de acea grabnică şi neaşteptată schimbare a lui Varuh spre sănătate şi de puterea trupească atât de mare luată de la Dumnezeu, a hirotonit pe Varuh diacon şi împreună cu el şi pe Marcu.

Văzând arhiereul lui Dumnezeu Porfirie necazurile care se făceau în toate zilele creştinilor de către necredincioşi, a trimis la Constantinopol pe Marcu, diaconul său, la dreptcredinciosul împărat Arcadie, rugându-l să poruncească să se strice capiştile idoleşti din Gaza. Apoi a scris şi Prea Sfinţitului Ioan Gură de Aur, patriarhul Constantinopolului, cerând ajutor şi mijlocire la împărat. Deci a poruncit împăratul să închidă capiştile idoleşti din Gaza, ca să nu se săvârşească mai mult într-însele necuratele jertfe, dar n-a poruncit a le risipi, ca să nu necăjească poporul elin. Atunci a venit în Gaza un om împărătesc, cu numele Ilarie, să săvârşească porunca împărătească, luând multe ajutoare şi mulţi ostaşi din Azot şi din Ascalon. Apoi, arătând gazenilor împărăteasca scrisoare, a închis templele idoleşti şi le-a pecetluit, smerind în legături pe cele dintâi trei căpetenii ale cetăţii. Iar păgânii, adunând mulţime de aur, l-au dus lui Ilarie, omul împărătesc, rugându-l să nu închidă unul dintre templele lor care era mai mare, adică acela a lui Marnas, care era în mijlocul cetăţii, iar cu celelalte să facă ce vor voi. Deci Ilarie, iubind aurul mai mult decât pe Hristos Dumnezeu, le-a lăsat liber templul cel mai de frunte al lui Marnas, iar pe cele mai mici le-a închis, sfărâmând idolii într-însele. Şi s-a dus iubitorul acela de aur, ca şi cum ar fi îndeplinit porunca cea împărătească; căci cu adevărat, numai cu chipul era creştin, iar înăuntru era plin de necredinţă elinească şi ajuta elinilor. Iar păgânii având cel mai mare templu, al lui Marnas, de celelalte temple încuiate nu se mai îngrijeau, şi nu încetau a face creştinilor supărare.

În acea vreme s-a întâmplat un lucru minunat, care a adus la credinţă nu puţini oameni. O femeie oarecare slăvită, fiică a unuia din cei mai iubiţi cetăţeni şi soţie a unui slăvit bărbat care se numea Elia, fiind însărcinată, i-a venit ceasul să nască, dar nu putea; şi se înmulţeau durerile ei foarte mult, căci a doua zi mai rău îi era, iar în a treia zi şi mai cumplit. Deci, aducându-se multe femei fermecătoare şi vrăjitoare, nimic nu puteau să-i ajute şi s-a muncit astfel şapte zile. Iar bărbatul ei, tatăl şi mama ei şi toate rudeniile aduceau în toate zilele neîncetate jertfe şi săvârşeau rugi în templul lui Marnas, pentru dânsa, cerând ajutor de la zeul lor; dar nu primeau ajutor, ci mai amară boală şi mai cumplite dureri se aduceau celei ce nu putea să nască. Acum toţi deznădăjduiau şi, privind la o muncire ca aceea a ei, singuri boleau cu inimile, plângând şi tânguindu-se pentru dânsa şi gândind la sfârşitul ei. Era între dânşii o bătrână creştină. Aceea, alergând la biserică, se ruga cu lacrimi în ochi lui Hristos Dumnezeu pentru femeia aceea

bolnavă. Şi văzând-o Sfântul episcop Porfirie plângând, a întrebat-o care este pricina; iar ea, căzând la picioarele arhiereului, i-a spus despre toate şi l-a rugat să se roage Iubitorului de oameni Dumnezeu pentru femeia ce cumplit pătimea. Iar arhiereul a trimis-o iarăşi la bolnavă, învăţând-o ce să facă şi ce să zică.

Deci mergând bătrâna în casa bolnavei, a strâns toate rudeniile celei bolnave, pe părinţi şi pe bărbat, şi a zis către dânşii: „Este aici un doctor bun şi iscusit, acela m-a trimis la voi să vă întreb ce veţi da lui dacă acela va tămădui pe bolnavă?" Auzind acestea, părinţii au zis: „De va voi el toate averile noastre, să le ia, numai să o vedem vie şi sănătoasă pe fiica cea iubită". La fel zicea şi bărbatul ei, fiind gata să dea toate pentru viaţa şi sănătatea soţiei lui. Grăit-a către dânşii bătrâna: „Ridicaţi-vă mâinile voastre spre înălţime şi vă întăriţi cuvântul cu jurământ, ca să fie credincioasă făgăduinţa voastră că nu veţi defăima pe doctorul acela". Iar ei, cu osârdie şi cu lacrimi ridicându-şi mâinile, au zis: „În toate zilele noastre vom fi robii lui, numai să tămăduiască pe una născută a noastră, fără de care nu putem a mai fi vii. Pentru că ce viaţă şi veselie va fi nouă fără dânsa?"

Acestea auzindu-le bătrâna, a strigat cu glas mare către cea bolnavă: „Marele arhiereu Porfirie grăieşte ţie aşa: «Te vindecă pe tine Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu; crede întru El şi vie vei fi!»" Şi femeia, suspinând, îndată şi-a dat rodul său şi i s-a uşurat durerea. Apoi toţi cei ce erau acolo, mirându-se, au strigat: „Mare este Dumnezeul creştinilor! Mare este Porfirie, arhiereul Lui!" Iar a doua zi părinţii şi bărbatul femeii aceleia şi toate rudeniile, venind la Sfântul Porfirie, au căzut la picioarele lui, cerând botezul lui Hristos. Iar sfântul, învăţându-i, le-a poruncit să postească şi să vină la sfânta biserică. Apoi, nu după multă vreme, i-a botezat şi pe ei, pe femeia care a născut şi pe pruncul cel născut, pe care l-a chemat Porfirie după numele său, căci era de parte bărbătească. Şi era numărul celor botezaţi şaizeci şi patru.

Înmulţindu-se turma lui Hristos, se înmulţea şi pizma închinătorilor la idoli şi din zi în zi chinuiau mai amar pe creştini, îngreunându-i cu neîncetate lucrări ale cetăţii ca pe nişte robi, silindu-i la toate cu osteneli şi cu răni. Apoi încă şi prin ţarini şi prin grădini le făceau supărări, încât erau credincioşii în mare supărare şi sărăcie şi nu aveau de unde plăti cele cerute poporului şi dăjdiile împărăteşti. Aceea văzând-o arhiereul lui Dumnezeu, Porfirie, şi o răutate ca aceea adusă credincioşilor de la păgâni neputând să o rabde, s-a dus în Cezareea, la fericitul Ioan, mitropolitul său, rugându-l ca ori de

episcopie să-l facă liber, ori să meargă cu dânsul la Constantinopol, ca să-l roage pe împărat să poruncească să risipească toate templele idoleşti şi să îmblânzească sălbăticia elinească.

Iar mitropolitul Ioan a voit ca mai bine să sufere oboseala drumului în vreme de iarnă, decât să-l elibereze de episcopie pe Sfântul Porfirie. Şi suindu-se amândoi într-o corabie, s-au dus şi, având bună sporire, în zece zile au ajuns la insula Rodos. Acolo, auzind despre un monah oarecare, care într-un pustiu avea viaţă sihăstrească, anume Procopie, bărbat sfânt şi înainte-văzător, au mers să-l cerceteze. Iar acela, văzând înainte venirea lor şi cunoscând dregătoria lor cea arhierească, i-a întâmpinat şi i-a cinstit. El, înţelegând pricina călătoriei lor, i-a povăţuit ce trebuie să facă la Constantinopol, ca să-şi câştige dorinţa. „Alergaţi – le zise – mai întâi la Prea Sfinţitul Ioan Gură de Aur, că acela vă va ajuta cu sfatul său cel bun. Că, deşi nu merge acum în palatele cele împărăteşti, fiindcă s-a mâniat asupra lui împărăteasa, însă el are prieten pe Amantie eunucul, postelnicul împărătesei, bărbat dreptcredincios şi îmbunătăţit căruia vă va încredinţa pe voi şi prin mijlocirea căruia veţi câştiga toate. Acela vă va duce la împărat şi cu de-amănuntul veţi spune despre nevoia voastră. Şi să-i prooroci ţi împărătesei că va naşte un fiu, care va fi împărat, iar auzind de la voi că este însărcinată, se va bucura. Iată acum este a noua lună de când a zămislit şi vă va face vouă după dorinţa voastră”.

Iar Sfinţii Ioan şi Porfirie, primind această povăţuire şi adeverire spre lucrul dorit, au pornit cu bucurie şi în zece zile au ajuns la Constantinopol. Apoi, precum i-a învăţat Cuviosul Procopie, mai întâi au mers la Prea Sfinţitul Ioan Gură de Aur. Iar el i-a primit cu cinste şi cu dragoste şi, aflând pricina venirii lor, le-a dat nădejde. A doua zi, chemând pe postelnicul împărătesei, Amantie, i-a arătat pe episcopii cei ce veneau de la Palestina şi i-a încredinţat lui să aibă grijă de dânşii şi să câştige de la împărat ceea ce poftesc. Iar eunucul, auzind de la sfinţii episcopi toate cele ce spun cu de-amănuntul, ce fel de necazuri se fac credincioşilor de către păgânii din Gaza, a lăcrimat şi, umplându-se de dumnezeiască râvnă, a zis: „Nu vă întristaţi, sfinţi părinţi, căci Domnul nostru Iisus Hristos singur va apăra pe credincioşii robii Săi şi de cei ce le fac strâmbătate îi va izbăvi. Deci rugaţi-vă Domnului, iar eu voi spune împărătesei şi nădăjduiesc că Dumnezeul tuturor va îndupleca inima ei spre milostivire; iar dimineaţă şi pe voi vă voi duce la dânsa şi veţi spune toate cele ce veţi voi”. Acestea zicându-le eunucul către episcopi, s-a dus.

A doua zi Amantie, postelnicul împărătesei, a chemat pe arhiereii lui Dumnezeu, Ioan şi Porfirie, la împărătescul palat şi i-a dus la împărătească. Iar ea, văzând pe arhierei, a apucat înainte a le zice: „Binecuvântaţi-mă, părinţilor". Iar aceia s-au aplecat ei. Şi şedea împărăteasa pe un pat de aur şi a zis către dânşii: „Iertaţi-mă, arhiereii lui Dumnezeu, că nu pot să vă dau cuviincioasa cinste, având sarcina în pântece; căci mi se cuvenea ca înaintea uşii să întâmpin pe sfinţiile voastre; ci vă rugaţi Domnului pentru mine ca să pot naşte cu bunătatea Aceluia pruncul care este în pântecele meu". Iar sfinţii părinţi, minunându-se de smerenia ei, au zis: „Cel ce a binecuvântat pântecele Sarrei, al Revecăi şi al Elisabetei, Acela să binecuvinteze şi pântecele tău şi rodul cel dintr-însul purtat să-l înfieze".

Iar ea, poruncindu-le să şadă, a început a grăi: „Ştiu pentru ce aţi suferit atâta osteneală de călătorie, căci toate mi-a spus Amantie. Şi de voiţi, spuneţi-mi şi voi ca să ştiu mai bine pentru ce aveţi trebuinţă". Atunci au spus episcopii toate cele cu de-amănuntul împărătesei, despre necazurile ce se fac creştinilor de către închinătorii la idoli şi au rugat-o să dea ajutor celor chinuiţi. Iar ea, ascultând cele grăite, le-a zis: „Nu vă mâhniţi, sfinţilor părinţi, căci nădăjduiesc spre Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, că voi ruga pe împărat să împlinească cererea voastră; iar acum odihniţi-vă de cale, căci vă văd osteniţi, şi rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru mine, ca să ajute mijlocirii mele pentru voi, la împărat". Acestea zicându-le împărăteasa către sfinţii episcopi şi dându-le aur destul spre hrană, i-a liberat cu nădejde.

Iar când a venit împăratul la împărăteasă, ea i-a spus lui despre episcopii ce veniseră din Palestina şi pentru ce veniseră, cum şi toate răutăţile ce se făceau creştinilor din partea închinătorilor la idoli. Apoi l-a rugat să risipească capiştile idoleşti din Gaza. Împăratul, auzind de aceasta, îi venea greu, zicând: „Ştiu că cetatea aceea cu mare osârdie slujeşte idolilor, dar avem trebuinţă de dăjdiile cele multe ce se iau de acolo. Deci, de vom risipi toate templele zeilor şi-i vom necăji pe oameni, apoi înfricoşându-se vor fugi şi se va pustii cetatea, iar noi ne vom lipsi de atâtea dăjdii. Oare nu este mai bine să-i smerim pe dânşii câte puţin? Mai întâi să luăm de la dânşii începătoria cetăţii, apoi templele lor să le închidem şi să oprim aducerea de jertfe idolilor, iar ei, văzându-se smeriţi, vor cunoaşte adevărul şi la noi se vor întoarce".

Acestea auzindu-le împărăteasa de la împărat, s-a mâhnit foarte şi, lăcrimând, a zis: „Singur Hristos Domnul va ajuta robilor

Săi, adică creştinilor, dacă noi nu voim să le ajutăm lor". Această vorbă a împăratului auzind-o postelnicul Amantie, a spus-o sfinţilor episcopi. Iar a doua zi împărăteasa i-a chemat pe sfinţii episcopi şi le-a zis: „Am spus împăratului despre voi şi despre toată nevoia şi toată cererea voastră, dar nu voieşte să mă asculte, socotind că este greu lucru întristarea închinătorilor la idoli din Gaza. Însă nu vă mâhniţi, că, voind Dumnezeu, nu voi înceta a ruga pe împărat până ce el, ascultând, va face voia voastră". Iar episcopii, auzind, i s-au plecat ei.

Atunci Sfântul Porfirie, aducându-şi aminte de prooroceştile cuvinte ale Sfântului Procopie, cele despre împărătească, a spus: „Osteneşte-te pentru noi, stăpână, ca pentru Hristos, iar El pentru osteneala ta îţi va da un fiu care va împărăţi înaintea ochilor tăi şi mulţi ani va vieţui întru toată buna sporire a împărăţiei". Acestea auzindu-le împărăteasa s-a umplut de bucurie şi s-a luminat la faţă, zicând: „Rugaţi-vă pentru mine, o, sfinţilor părinţi, ca, precum doriţi, să nasc fiu; şi, de va fi aşa, vă făgăduiesc că voi împlini toate cele dorite; nu numai cele ce cereţi, ci şi cele ce nu le cereţi le voi face, cu ajutorul lui Hristos; apoi în mijlocul cetăţii Gaza voi zidi o sfântă biserică; deci mergeţi în pace şi aşteptaţi, rugându-vă pentru mine iubitorului de oameni Dumnezeu".

După aceasta s-au împlinit zilele ca să nască împărăteasa; şi a născut un prunc parte bărbătească, precum sfinţii părinţi i-au proorocit, şi s-a numit după numele bunicului său, Teodosie, căci tatăl împăratului Arcadie era Teodosie, care a împărăţit cu Graţian. Şi s-a născut acest al doilea Teodosie în porfiră, care era însemnare despre împărăţia lui. Şi a fost mare bucurie împăratului Arcadie şi la toată împărăţia. Iar împărăteasa a trimis pe Amantie, postelnicul său, la Sfinţii Părinţi Ioan şi Porfirie, zicând: „Mulţumesc lui Hristos, căci cu sfintele voastre rugăciuni mi-a dăruit mie fiu; deci să cereţi de la Domnul, sfinţilor părinţi, viaţă şi mulţi ani celui născut, iar mie smeritei, sănătate, ca să împlinesc cele ce am făgăduit vouă".

După şapte zile a chemat împărăteasa la sine pe arhiereii lui Dumnezeu, Ioan şi Porfirie, şi i-a întâmpinat în uşa camerei sale, purtând în mâini pruncul cel de curând născut. Apoi şi-a plecat capul la dânşii şi a zis: „Binecuvântaţi-mă, părinţilor, pe mine şi pe fiul meu, pe care mi l-a dăruit Dumnezeu, cu sfintele voastre rugăciuni". Iar ei au însemnat-o cu semnul crucii; asemenea şi pe pruncul pe care îl ţinea în mâinile sale şi au vorbit multe lucruri folositoare. Apoi le-a zis împărăteasa: „Oare ştiţi, părinţilor, ce am

gândit să fac pentru a voastră cerere?" Iar Sfântul Porfirie i-a răspuns, zicând: „Pe toate cele ce le-ai gândit, stăpână, de la Dumnezeu le-ai gândit, căci într-această noapte s-a descoperit smereniei mele o vedenie, care era aşa: mi se părea că stau la Gaza, în capiştea idolească a lui Marnas şi a ta înălţime, stând acolo, mi-a dat Sfânta Evanghelie, zicându-mi: «Primeşte şi citeşte». Iar eu, luând-o, am deschis-o şi am aflat-o la locul unde Domnul grăieşte către Petru: *Tu eşti Petru şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea şi porţile iadului nu o vor birui pe ea*. Iar tu, stăpână, mi-ai zis: «Pace ţie, îmbărbătează-te şi te întăreşte». Iar eu m-am deşteptat şi din aceasta mă încredinţez că Fiul lui Dumnezeu a pus în inima ta sfat bun pentru noi. Deci spune, stăpână, ce lucru bun ai gândit pentru noi?"

Iar împărăteasa le-a răspuns: „De va voi Hristos, nu după multe zile, pruncul va primi Sfântul Botez; iar voi, mergând, pregătiţi o scrisoare de cerere, în care să scrieţi toate câte poftiţi şi, când se va aduce pruncul de la Sfântul Botez, să daţi scrisoarea aceluia ce va duce pe mâini pruncul botezat; iar eu îl voi învăţa ce să facă şi nădăjduiesc spre Fiul lui Dumnezeu că toate le va rândui bine după voinţa Sa".

Deci, ducându-se ei, au pregătit o scrisoare de cerere, scriind într-însa multe, nu numai despre sfărâmarea idolilor, risipirea templelor celor necurate, dar şi despre uşurarea credincioşilor de lucrări, de dăjdii şi despre începătoria cetăţii şi, în sfârşit, să se dea tărie împărătească Sfintei Biserici creştine, care era foarte săracă, scăpătată şi strâmtorată. Adică să se dea hrană slujitorilor ei şi alte lucruri folositoare şi de uşurare creştinilor celor chinuiţi şi scăpătaţi. Apoi aşteptară ziua aceea în care se va boteza fiul împăratului; dar înainte de botezul lui, s-a propovăduit că va fi împărat, ca unul ce s-a născut în porfiră şi s-a îmbrăcat mai întâi cu porfira, apoi cu scutecele. Deci, aducându-se împăratul cel nou la Sfântul Botez cu slavă, toată cetatea fiind foarte împodobită, zidurile strălucind cu aur şi cu argint şi tot poporul, purtând haine mai luminate şi mai scumpe, ducea pe împăratul cel nou la biserică, acoperit cu porfiră împărătească, pe mâinile unui bărbat vestit strălucit cu haine de mult preţ. Şi era mulţime de boieri şi de voievozi, unii mergând înainte, iar alţii mai pe urmă, iar împrejur mergea oaste, purtând platoşe şi arme cu aur, care străluceau; şi puteai să vezi toată slava împărătească, podoaba şi mărirea, încât Sfântul Porfirie zicea: „Dacă aşa este slava împăratului pământesc celui vremelnic, apoi cum trebuie să fie slava Împăratului ceresc celui veşnic!" Şi fiind

dus în biserică împăratul cel nou, amândoi sfinţii episcopi, stând la uşile bisericii, ţineau scrisoarea pregătită.

Iar după săvârşirea Sfântului Botez, când toţi ieşeau din biserică, cu împăratul cel nou botezat, sfinţii episcopi au strigat: „Ne rugăm înălţimii tale, noule împărat, primeşte rugămintea noastră ca la începutul împărăţiei tale să te arăţi a fi milostiv". Acestea zicând, sfinţii părinţi au pus scrisoarea pe prunc; iar bărbatul care îl ducea, a stat şi, luând scrisoarea, a poruncit să fie tăcere; apoi, deschizând-o, a citit-o în auzul tuturor, că aşa era învăţat de împărătească şi, citind o parte a scrisorii, a învelit-o şi, punându-şi dreapta sub capul pruncului, l-a ridicat puţin, ca spre învoire şi a strigat: „Porunceşte a lui împărătească mărire ca toate cele scrise aici să se săvârşească în faptă, deoarece aceasta este cea dintâi poruncă împărătească a lui şi nicidecum nu se va schimba!" Iar toţi cei ce vedeau şi auzeau aceasta, s-au minunat şi s-au închinat binecuvântând şi urând mulţi ani noului împărat, cel ce a început împărăţia sa cu milostivire. Deci fericeau pe împăratul Arcadie, numindu-l binecuvântat de Dumnezeu, că s-a învrednicit să aibă un fiu, împărăţind împreună cu el şi dând poruncile sale spre lucrurile cele bune. Şi s-a spus despre aceea împărătesei, iar ea, umplându-se de bucurie, s-a închinat lui Dumnezeu, dându-i mulţumire.

Apoi împăratul cel nou botezat fiind dus în palatul tatălui, i-a ieşit în întâmpinare mama lui şi, ducându-l la împăratul Arcadie, bărbatul său, l-a heretisit[2], zicându-i: „Fericit eşti, stăpânul meu, că în viaţa ta văzură ochii tăi împărat ieşit din coapsele tale". Împăratul Arcadie, auzind acestea, se bucură foarte, iar împărăteasa, văzându-l vesel, i-a zis: „Spune de-ţi este cu plăcere, stăpâne, să ştim ce este în cartea aceasta care s-a dat acum noului împărat, fiul nostru, ca să se săvârşească cu totul această poruncă a lui pentru toate cele scrise aici". Atunci împăratul a poruncit să se citească scrisoarea şi a zis: „Grea este cu adevărat această cerere, dar mai grea este lepădarea, deoarece aceasta este întâia poruncă a fiului nostru şi nu este cu putinţă a o schimba". Împărăteasa zise: „Nu este cu putinţă a o schimba, nu numai porunca fiului cea dintâi, dar şi rugăciunea sfinţilor bărbaţi care mi-au proorocit înainte despre naşterea fiului nu este bine a o trece cu vederea".

Şi îndată împăratul Arcadie a poruncit ca prin scrisori împărăteşti să se întărească toate cele ce erau scrise de episcopii Palestinei în cartea de rugăminte şi, pregătindu-se scrisorile de la

[2] a heretisi - a felicita, a ferici

ambii împăraţi, de la Arcadie şi de la Teodosie, împărăteasa a chemat pe arhiereii lui Dumnezeu, Ioan şi Porfirie, şi le-a arătat acele scrisori, întrebându-i dacă le sunt plăcute. Deci fiindu-le plăcute şi închinându-se împărătesei, i-au mulţumit pentru o sârguinţă milostivă ca aceea şi cu bună înţelegere; şi s-au rugat ca să se trimită de la împăraţi, în Gaza, un bărbat mai credincios decât cel dintâi, ca să ducă la săvârşire aceste porunci. Deci s-a găsit pentru aceasta un om binecredincios şi temător de Dumnezeu, anume Chineghie. Aceluia i s-a încredinţat de împăraţi să se ducă în Gaza şi să rânduiască totul bine şi cu credinţă, după poruncă.

Apoi împărăteasa a dat Sfântului Porfirie aur de-ajuns spre zidirea unei biserici de piatră în mijlocul cetăţii Gaza, asemenea şi pentru facerea casei de străini şi s-a mai făgăduit să dea cât va mai trebui pentru săvârşirea bisericii. Apoi, deosebit, le-a dat daruri amândurora şi vase bisericeşti de aur şi de argint pentru biserica Cezareei şi a Gazei şi aur pentru cale. Asemenea împăratul cinstindu-i cu daruri şi cu bani din destul, i-a liberat în pace. Iar ei, închinându-se sfinţitului patriarh Ioan Gură de Aur, au plecat la locul lor; iar după dânşii a plecat Chineghie, omul cel împărătesc, căruia i se încredinţase poruncile împărăteşti.

Şi când Sfinţii Părinţi Ioan şi Porfirie s-au apropiat de insula Rodos, au rugat pe cârmaci să stea la mal ca să meargă să se închine Cuviosului Procopie sihastrul; dar cârmaciul n-a voit, spunând că este vântul nelesnicios şi n-a ascultat de arhiereii lui Hristos, căci în taină era arian şi ura pe aceşti dreptcredincioşi episcopi. Iar când au trecut de acea insulă, îndată s-a făcut un vifor mare şi învăluire, de care erau toţi în mare frică, temându-se de înecare, şi a fost vifor toată ziua şi toată noaptea. Apoi, răsărind zorile dimineţii, Sfântul Porfirie a adormit puţin şi a văzut pe Cuviosul Procopie, zicând: „Sfătuiţi pe cârmaci să se lase de eresul arian şi să-l blesteme, apoi să-l învăţaţi spre Botez şi îndată va înceta învăluirea cea înfricoşată".

Deci deşteptându-se, Sfântul Porfirie a spus fericitului Ioan mitropolitul şi celorlalţi care erau cu dânsul şi, chemând pe cârmaci, i-au zis: „Dacă vei voi să se mântuiască de înecare corabia ta şi noi toţi, iar mai ales sufletul tău să se izbăvească de veşnica pierzare, apoi leapădă-te de reaua credinţă a eresului tău arian şi te împărtăşeşte cu credinţa cea sobornicească". Iar cârmaciul s-a mirat că sfinţii părinţi au ştiut această taină, pe care nimeni nu o ştia, şi a zis către dânşii: „De vreme ce v-a descoperit Dumnezeu tainele inimii mele, mă lepăd de credinţa lui Arie şi cred precum credeţi voi". Astfel cârmaciul zicând, viforul a încetat şi marea s-a alinat,

iar sfinţii, învăţând pe cârmaci din dumnezeiasca Scriptură şi întărindu-l în dreapta credinţă, l-au botezat.

Apoi plutind de aici cu bună sporire, au sosit la Maiuma, care este departe de Gaza cam la 20 de stadii de mers pe uscat; şi au mers pe jos până în cetatea Gaza. Credincioşii, înştiinţându-se de venirea lor, le-au ieşit în întâmpinare cu psalmi şi cu cântări, ducând înainte Sfânta Cruce şi cu mare veselie au intrat în cetate arhiereii lui Dumnezeu. Iar închinătorii la idoli, văzând aceea, s-au mâniat foarte, scrâşnind din dinţi. Însă nu îndrăzneau să le facă vreun rău, căci auziseră cum au fost primiţi de împărat episcopii creştini şi că vin cu poruncă împărătească să smerească sălbăticia elinească şi să risipească capiştile zeilor lor. Iar creştinii, mergând cu cinstita Cruce şi cu arhiereii lor, s-au apropiat de idolul Venerei, care era chip de femeie goală, fără ruşine, căruia gazeenii îi făceau mare cinste, iar mai ales partea femeiască, aprinzându-i lumânări şi cădelniţându-l cu tămâie mirositoare; căci diavolul, locuind în idolul acela, pe multe le înşela cu năluciri de visuri, îndemnând pe fecioare sau pe femei la necurata însoţire.

Deci creştinii apropiindu-se de acel idol care era sus în uliţă, îndată a fugit diavolul, aruncând pe idol la pământ, şi acesta s-a sfărâmat în multe bucăţi, căci era de marmură; şi a ucis pe doi oameni necredincioşi care, stând acolo, râdeau şi batjocoreau cântarea creştinească. Acea minune văzând-o, mulţi elini au crezut în Hristos şi împărtăşindu-se cu creştinii, au mers la sfânta biserică şi au cerut Sfântul Botez; iar numărul lor era de 32 de bărbaţi şi 7 femei. Şi s-a făcut bucurie îndoită creştinilor despre venirea cea cu bună sporire a păstorilor lor şi despre mântuirea sufletelor omeneşti.

Petrecând fericitul Ioan mitropolitul în Gaza două zile, s-a dus în Cezareea, petrecându-l creştinii foarte departe. Şi după câteva zile a venit în Gaza şi Chineghie cel pomenit mai sus, omul cel împărătesc, având cu sine mulţi boieri şi pe voievod cu putere de oaste; atunci s-au înfricoşat elinii foarte, iar unii chiar au fugit din cetate. A doua zi, adunând pe toţi începătorii cetăţii, le-a arătat porunca împărătească cea hotărâtă pentru risipirea templelor idoleşti şi pentru sfărâmarea idolilor lor. Când s-a citit aceea în auzul tuturor, poporul păgânesc, ridicând glasul, a început a plânge şi a se tângui, văzând acest lucru Chineghie, neputând a-l suferi, a făcut semn ostaşilor, iar aceia, repezindu-se la ei, au început a-i bate şi i-au izgonit din adunarea creştinilor, iar creştinii cu mare bucurie au mulţumit împăratului, fericindu-l cu multe laude. Apoi, pornind oastea, au alergat la capiştile idoleşti şi cu zgomot mare au început a

le risipi. Şi erau în cetate opt temple idoleşti vestite: al Soarelui, al Venerei, al lui Apolon, al Proserpinei, al Ghecavei, al lui Ieron, al Fortunii şi al lui Marnas, care era mai mare decât toate şi mai cinstit de păgâni. Încă şi foarte mulţi idoli mai erau în târg şi pe uliţe, prin ziduri şi prin cetăţi, împrejurul cetăţii, pe drumuri, prin grădini şi în ţarini; şi în zece zile toţi idolii aceia au fost sfărâmaţi şi templele idoleşti le-au risipit, afară de templul lui Marnas, mai mare şi mai frumos, pe care mulţi ziceau să nu-l strice, ci să-l sfinţească biserică lui Dumnezeu. Mulţi voind astfel şi sfătuindu-se, Sfântul Porfirie se ruga lui Dumnezeu, cerând de la El încredinţare pentru aceea. Şi când se săvârşea dumnezeiasca slujbă în sfânta biserică, un copil mic din popor a strigat: „Să se ardă şi să se risipească templul lui Marnas, de vreme ce este întinat de mult sânge omenesc, vărsat pentru jertfa diavolilor, şi temelia din pământ să se sape şi să se arunce; iar în acel loc să se zidească noua biserică dumnezeiască!”

Acel copil era de şapte ani, iar clericii socoteau că maică-sa l-a învăţat să vorbească astfel; şi luându-l au început a-l înfricoşa cu bătăi ca să spună cine l-a învăţat a grăi aceasta. Iar copilul a început a vorbi greceşte, spunând aceleaşi lucruri, adică să se ardă templul lui Marnas şi să se risipească. Şi au cunoscut că de la Duhul Sfânt grăieşte, căci fiind de şapte ani şi neînvăţat, vorbea bine greceşte. Deci, crezând cuvintele copilului, au ars şi au risipit templul cel frumos al lui Marnas până în temelie, pe care săpând-o din pământ au aruncat-o pe drumuri ca să fie de toţi călcată; şi se tânguiau de aceea păgânii. Apoi, prin toate casele elineşti cele încuiate umblând, ostaşii adunau idolii cei ascunşi şi, strângând mulţime mare din aceia, i-au făcut grămadă şi cu foc mare i-au ars; şi astfel s-a dezrădăcinat slujirea de idoli din cetatea Gaza cea elinească.

Iar Chineghie, smerind bine pe capii păgâni ai cetăţii şi uşurând necazul făcut de ei creştinilor, s-a întors la împăraţi. Însă o parte din oaste, după dorinţa arhiereului, au lăsat-o în cetate, ca nu cumva închinătorii la idoli să se ridice asupra creştinilor. După aceasta, arhiereul lui Hristos, în locul unde era templul lui Marnas, a întemeiat o biserică în chipul crucii, a cărui închipuire împărăteasa Eudoxia a trimis-o scrisă pe hârtie, având 30 de stâlpi de marmură între care erau doi strălucind ca smaraldul; şi în cinci ani s-a zidit o biserică mai frumoasă, fără asemănare, decât cea care fusese mai înainte templul lui Marnas, pe care arhiereul lui Dumnezeu, sfinţind-o, săvârşea dumnezeiasca Liturghie, dând mulţumire lui Hristos Domnul, căci în locul acela, în care mai înainte se făceau sângeroasele jertfe ale mincinoşilor zei, a început a se aduce prea curata jertfă, fără de sânge, a adevăratului Dumnezeu.

A zidit apoi şi casă pentru străini cu aurul ce i s-a dat de dreptcredincioasa împărătească, unde odihnea pe străini şi hrănea pe săraci. Apoi păstorea turma lui Hristos cu cuvântul lui Dumnezeu şi se mărea numărul credincioşilor în toate zilele, căci mulţi din rătăcirea elinească, lăsând păgânătatea idolească, se întorceau la Hristos Dumnezeu; iar ceilalţi elini turbau de mânie şi de zavistie, văzând creştinătatea cum înfloreşte zi de zi şi se înmulţeşte, iar idolatria, vestejindu-se şi micşorându-se. Dar au îndrăznit încă o dată cu răutatea lor să vină asupra sfântului păstor şi a turmei lui. Căci făcând oarecând gâlceavă iconomul bisericii, cu unul din închinătorii la idoli, cetăţean vestit care se numea Sampsihie – pentru un lucru care era averea bisericii –, s-a făcut sfadă şi tulburare din amândouă părţile; căci se adunaseră credincioşii şi necredincioşii, ajutând fiecare părţii sale. Credincioşii ajutau iconomului, iar necredincioşii lui Sampsihie. Deoarece erau mai mulţi necredincioşi, aceştia biruiau pe credincioşi şi au ridicat război, apucând beţe şi arme, ucigând şapte oameni credincioşi, iar pe mulţi i-au rănit şi, pornind cu glas fără rânduială, au alergat în curtea episcopiei, vrând să-l ucidă pe Sfântul Porfirie.

Iar el, înştiinţându-se despre aceea, a zis către diaconul Marcu: „Să fugim, frate, şi să ne ascundem puţin, până ce va trece mânia Domnului!” Şi fugind peste zid, în altă curte, de o parte, s-a ascuns la o fecioară săracă, pe nume Salata, care era elină cu credinţa, orfană de părinţi şi avea pe moaşa sa pe patul durerii, căreia îi slujea, hrănind-o cu osteneala mâinilor sale. Acea fecioară a ascuns la dânsa pe Sfântul episcop Porfirie două zile şi o noapte. Iar în altă noapte, potolindu-se gâlceava şi tulburarea, a plecat Porfirie cu Marcu la casa sa şi a găsit risipite toate cele ce avea, iar fericitul Varuh zăcea rănit şi abia răsuflând. Despre toate acestea, creştinii trimiţând degrabă în Cezareea, au spus antipatului şi, acela trimiţând oaste, au prins pe toţi cei vinovaţi de tulburare şi ucidere şi pe unii i-a pedepsit cu moartea, iar pe alţii, bătându-i cumplit, i-a eliberat.

Din acea vreme s-au potolit cu totul elinii păgâni şi a vieţuit arhiereul lui Hristos, Porfirie, cealaltă vreme a vieţii sale în pace şi în bună linişte. Iar fecioarei Salata, ce s-a pomenit mai sus, la care s-a ascuns de ucigaşele mâini, i-a mulţumit, luminând-o cu Sfântul Botez; iar pe bătrâna bolnavă a tămăduit-o şi a botezat-o, apoi le-a dat hrană din averile bisericeşti. După aceea, voia s-o însoţească cu un bărbat, după lege, dar ea a voit mai bine să fie mireasa lui Hristos. Pentru aceasta, sfântul, veselindu-se foarte mult cu duhul, a sfinţit-o spre slujba lui Hristos, a numărat-o în ceata sfintelor

fecioare, lucru care a plăcut lui Dumnezeu desăvârşit, păzindu-şi neprihănită fecioria sa în post şi în rugăciune, cu ajutorul primitelor rugăciuni ale plăcutului lui Dumnezeu, Porfirie, care înălţa neîncetat rugăciuni către Dumnezeu pentru turma sa, ziua şi noaptea.

Apoi a făcut şi minuni arhiereul lui Hristos. Pe trei copii, care căzuseră într-un puţ adânc, cu rugăciunea sa i-a păzit vii şi întregi; pe o femeie oarecare ţinând de eresul maniheilor şi fiind plină de meşteşug diavolesc şi de basmele eretice, care hulea foarte mult credinţa cea dreaptă şi pe mulţi îi înşela la păgânătate, a pedepsit-o cu rugăciunea, căci deodată, căzând, a pierit. Şi multe alte minuni a făcut Sfântul Porfirie, întru slava lui Dumnezeu. Deci, păstorind Biserica lui Hristos 24 de ani, 11 luni şi 8 zile, s-a dus la începătorul păstorilor, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Arhiereul cel mare, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine cinste şi slavă în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA MARE MUCENIŢĂ FOTINIA ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSA

Sfânta Mare Muceniţă Fotinia este femeia samarineancă despre care povesteşte Evanghelistul Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu, în Sfânta Evanghelie că a vorbit cu Dumnezeul nostru Iisus Hristos la puţul lui Iacov şi a crezut în El. Iar după înălţarea Domnului la cer şi după pogorârea Sfântului Duh peste dumnezeieştii Apostoli, în ziua Cincizecimii (Rusalii) s-a botezat de către Sfinţii Apostoli, împreună cu doi fii ai ei şi cu cinci surori, urmând lor şi propovăduind credinţa întru Hristos din loc în loc şi din ţară în ţară, întorcând pe mulţi slujitori de idoli de la păgânătate şi făcându-i creştini.

În zilele lui Nero, păgânul împărat al Romei, s-a pornit mare prigoană asupra creştinilor şi, după mărturisirea Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel, prigonitorii căutau pe ucenicii lor şi pe toţi cei ce credeau în Hristos sârguindu-se în deşert a şterge din lume numele lui Hristos. Însă nu ştiau nebunii, că, pe cât prigoneau credinţa cea întru Hristos, cu atât mai mult se întărea şi se lăţea; căci precum a zis Domnul: *Porţile iadului nu o vor birui pe dânsa*.

În acel timp, Sfânta Fotinia împreună cu fiul ei cel mai mic se aflau în Cartagina, cetatea Africii, şi propovăduiau cu îndrăzneală Evanghelia lui Hristos. Iar Victor, fiul ei cel mai mare, era ostaş în

armata romană şi fiindcă făcuse mari vitejii şi biruinţe în războiul pe care l-au avut romanii împotriva arabilor, care supărau şi prădau locurile lor, împăratul Nero l-a făcut stratilat şi voievod a toată Italia; şi, neştiind că este creştin, l-a trimis să muncească pe creştinii care se aflau acolo. Iar Sebastian, ducele Italiei, auzind aceasta din urmă, a zis către Victor: „Eu ştiu prea bine, o, voievodule, că tu eşti creştin precum şi maica ta şi Iosi, fratele tău, sunt creştini, următori şi ucenici ai Apostolului Petru. Însă te sfătuiesc să faci ceea ce ţi-a poruncit împăratul, adică să munceşti pe creştini, ca să nu-ţi primejduieşti viaţa". Iar voievodul Victor a zis: „Eu voiesc să fac voia lui Hristos, adevăratul Dumnezeu, Împăratul cel ceresc şi fără de moarte. Iar de porunca pe care mi-a dat-o Nero împăratul, ca să muncesc pe creştini, nici nu voiesc să aud, dar să o mai împlinesc". Ducele a zis: „Eu te sfătuiesc ca pe un prieten adevărat ceea ce îţi este ţie de folos; căci dacă vei şedea pe divan şi vei cerca să afli pe creştini şi îi vei munci, vei face plăcerea împăratului şi vei dobândi şi banii creştinilor. Pe lângă aceasta, te mai sfătuiesc să vesteşti şi maicii tale şi fratelui tău să nu mai propovăduiască la arătare pe Hristos şi să nu mai înveţe pe păgâni a se lepăda de credinţa lor părintească, ca să nu te primejduieşti din cauza lor".

Sfântul Victor a zis către dânsul: „Să nu-mi fie a face aceasta care zici, adică să chinuiesc vreun creştin, sau să iau ceva de la dânsul, sau să sfătuiesc pe maica mea sau pe fratele meu să nu mai propovăduiască despre Hristos că este Dumnezeul cel adevărat. Dar şi eu sunt şi voiesc să fiu propovăduitor al lui Hristos, precum sunt şi aceia, şi las să vedem răul care ni se va face". Ducele a zis: „Eu, frate, te sfătuiesc cele ce-ţi sunt de folos, iar tu socoteşte ce vrei să faci". Şi după ce a zis acestea, îndată a orbit şi, căzând la pământ, a rămas mut de durerile cele cumplite ale ochilor; apoi, ridicându-l cei ce stăteau de faţă, l-au pus pe pat şi a rămas trei zile fără glas, neputând grăi nicidecum. Iar în a patra zi a strigat cu glas mare: „Unul este cu adevărat Dumnezeu, Dumnezeul creştinilor!" Iar Victor, intrând la dânsul, a zis: „Pentru ce ţi-ai schimbat aşa deodată părerea ta, o, Sebastiane?" Ducele a zis către dânsul: „Căci mă cheamă Hristos la dânsul, o, preadulcele meu Victor". Deci îndată a învăţat de la dânsul credinţa în Hristos şi s-a botezat; apoi, cum a ieşit din apa botezului, îndată şi-a căpătat lumina ochilor şi a preamărit pe Dumnezeu. Văzând ceilalţi slujitori de idoli această preaslăvită minune, s-au înfricoşat ca să nu pătimească şi ei, necrezând în Hristos, ceea ce a pătimit ducele şi au alergat toţi la Victor şi, învăţând credinţa în Hristos, s-au botezat.

Şi trecând puţină vreme, a ajuns cuvântul acesta la Roma, până la urechile lui Nero, că Victor, stratilatul Italiei, şi Sebastian, ducele, propovăduiesc ca Petru şi Pavel şi ca ceilalţi apostoli şi aduc pe mulţi păgâni la credinţa în Hristos; apoi că Fotinia, mama stratilatului, împreună cu Iosi, un alt fiu al ei, au fost trimişi de dânsul în Cartagina să facă asemenea. Împăratul auzind acestea, s-a aprins de mânie şi îndată a trimis ostaşi în Italia ca să aducă la Roma toţi creştinii care se aflau acolo, bărbaţi şi femei. Acestora însă li se arătase Domnul mai înainte şi le zisese: „*Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi însărcinaţi şi vă voi odihni*; deci nu vă temeţi, căci Eu sunt cu voi şi Nero va fi biruit împreună cu diavolii, prietenii săi". După aceea a zis către Victor: „De aici înainte numele tău va fi Fotinos, căci prin tine se vor lumina mulţi şi vor crede în Mine; iar tu întăreşte cu cuvintele tale pe Sebastian, spre mărturisire, căci fericit şi binecuvântat va fi cel ce se va nevoi până la sfârşit". Acestea zicând Domnul către dânşii, S-a înălţat la ceruri.

S-a descoperit încă şi Sfintei Fotinia şi i s-au arătat toate cele ce trebuia să urmeze. De aceea Sfânta Fotinia îndată a şi pornit din Cartagina împreună cu mulţime de creştini şi s-a dus la Roma; şi toată cetatea Romei, auzind-o propovăduind cu mare îndrăzneală pe Hristos, s-a tulburat, zicând: „Cine este aceasta care vine aici cu mulţime?" Apoi a venit la Roma şi Fotinos, fiul ei, împreună cu Sebastian ducele, fiind aduşi de ostaşii care fuseseră trimişi de împărat.

Dar Sfânta Fotinia a apucat şi a venit mai înainte şi a stat în faţa lui Nero, împreună cu Iosi fiul ei, şi cu cealaltă mulţime. Văzându-i, Nero i-a întrebat: „Pentru care pricină aţi venit la noi?" Sfânta a răspuns: „Am venit să te învăţăm să crezi în Hristos". Slujitorii împăratului au zis: „Au venit din Italia, Sebastian, ducele, şi Victor, stratilatul". Nero a zis: „Să vină înăuntru". Şi venind ei, a zis către dânşii: „Ce am auzit despre voi?" Sfinţii au răspuns: „Câte ai auzit despre noi, o, împărate, toate sunt adevărate". Nero, uitându-se la dânşii sălbatic, le-a zis: „Vă lepădaţi de Hristos, ori voiţi să muriţi de moarte rea?" Sfinţii, ridicându-şi ochii la cer, au zis: „Să nu fie vreodată, o, Hristoase, Împărate, ca să ne lepădăm de Tine şi să ne despărţim de credinţa cea întru Tine şi de dragostea Ta!" Nero a întrebat: „Cum vă numiţi voi?" Sfânta Fotinia a răspuns: „Eu m-am numit Fotinia de Iisus Hristos, Dumnezeul meu, iar surorile mele, cea dintâi care s-a născut după mine se numeşte Anatoli, a doua Fotos, a treia Fotis, a patra Paraschevi, a cincea Chiriachi; iar fiii mei, cel dintâi se numeşte Victor, care s-a numit de Domnul meu

Fotinos, şi cel de-al doilea, care este cu mine, se numeşte Iosi". Nero a zis către dânşii: „Toţi v-aţi unit şi v-aţi învoit ca să fiţi munciţi pentru Nazarineanul şi să muriţi pentru El?" Sfânta Fotinia a răspuns: „Aşa ne bucurăm noi toţi, ne veselim şi voim să murim pentru dragostea Lui".

Atunci tiranul a poruncit să li se zdrobească încheieturile mâinilor cu ciocane de fier; iar slujitorii lui Nero, răpind pe sfinţi, i-au dus la locul de tortură; şi şi-au întins fiecare mâinile, apoi ucigaşii au început să le zdrobească cu ciocanele şi, de la al treilea ceas din zi până la al şaselea, s-au schimbat de trei ori cei care îi băteau; iar mucenicii lui Hristos n-au simţit nicidecum muncirea lor, nici s-au zdrobit cât de puţin mâinile lor. Auzind aceasta, Nero s-a cutremurat de acea preaslăvită minune şi a poruncit să li se taie mâinile. Şi îndată slujitorii răpind pe Sfânta Fotinia şi legându-i mâinile, le-au lovit de mai multe ori cu săbiile, deasupra pe nicovală, nereuşind nimic; iar mai ales aceia care loveau, au slăbit şi au căzut ca nişte morţi. Dar sfânta a rămas nevătămată şi mulţumea lui Dumnezeu, zicând: *Domnul îmi este ajutor şi nu mă voi teme, de orice îmi va face omul*.

Deci a început împăratul a se nedumeri şi a gândi ce să facă să biruiască pe mucenici şi să-i aducă la voia sa. De aceea a poruncit ca pe bărbaţi să-i bage într-o temniţă întunecoasă, iar pe Sfânta Fotinia, împreună cu cele cinci surori ale ei, să le pună într-o cameră de aur, cu masă de aur, scaune de aur, bani mulţi înaintea lor, podoabe de aur, îmbrăcăminte şi brâie de aur. Apoi a poruncit şi Domninei, fiica sa, să se ducă şi ea în camera aceea cu toate roabele ei şi să se unească cu sfintele, socotind deşertul la minte că, cu amăgiri ca acestea, va întoarce şi va răsturna credinţa lor. Căci poruncea sfintelor că, dacă se vor lepăda de credinţa în Hristos, le va da mângâiere, desfătare şi o dragoste ca aceasta, încât le va dărui toate acelea ce se aflau în cameră şi multe altele; apoi le va învrednici de mare dragoste şi cinste. Dar s-a amăgit vicleanul, căci sfintele, ca nişte cugetătoare de cele cereşti, au defăimat toate acelea ca pe nişte gunoaie şi n-au voit nici măcar să se uite la ele.

Şi privind Sfânta Fotinia la fiica împăratului, Domnina, a zis către ea: „Bucură-te, mireasa Domnului meu!" Iar Domnina a zis şi ea către dânsa: „Bucură-te şi tu, doamna mea, făclia lui Hristos!" Auzind Sfânta Fotinia pe Domnina pomenind numele lui Hristos, s-a bucurat foarte şi a mulţumit lui Dumnezeu, a îmbrăţişat-o şi a sărutat-o. Apoi învăţând-o pe ea şi pe cele 100 de roabe ale ei credinţa lui Hristos, le-a botezat pe toate; iar pe Domnina a numit-o Antusa. Şi îndată fericita Antusa a poruncit Ştefanidei, celei mai mari peste 100

de roabe ale ei, să dea săracilor toate podoabele cele de aur şi banii care se aflau în cămara de aur.

Iar Nero, înştiinţându-se de aceasta, a suspinat din adâncul inimii şi, mâniindu-se foarte, îndată a poruncit să ardă un cuptor şapte zile şi să arunce într-însul pe Sfânta Fotinia şi pe toţi cei uniţi cu dânsa, bărbaţi şi femei; şi făcând ostaşii după porunca lui, au stat mucenicii trei zile în cuptor. După aceea, socotind tiranul că acum vor fi arşi în cuptorul cel de foc, a poruncit să deschidă gura cuptorului şi, dacă vor afla acolo oasele mucenicilor, să le arunce în râu. Şi deschizând ostaşii gura cuptorului, au aflat pe toţi sfinţii întregi şi nevătămaţi, slăvind şi binecuvântând pe Dumnezeu. Deci au rămas uimiţi de preaslăvita minune că nu s-a apropiat focul de dânşii. Auzind aceasta, toţi locuitorii cetăţii Roma s-au minunat, slăvind şi ei pe Dumnezeu.

Dar tiranul, auzind de o minune ca aceasta, a poruncit să-i adape cu otrăvuri aducătoare de moarte. Deci a fost chemat Lambadie, vrăjitorul, care a pregătit otrăvurile, dând mai întâi otravă Sfintei Fotinia, care, luând-o, a zis către vrăjitor: „Nu se cădea nouă a lua această otravă a ta nicidecum, nici a o bea, fiindcă şi tu eşti necurat; dar pentru ca să cunoşti tu, o, împărate, şi tu, o, vrăjitorule, puterea Hristosului meu, iată, eu mai întâi o beau, în numele Domnului Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, şi pe urmă o vor bea toţi cei ce sunt împreună cu mine”. Şi bând toţi mucenicii otrava, au rămas nevătămaţi, cu puterea lui Hristos, ca şi cum n-ar fi băut nimic. Iar vrăjitorul, văzând toate acestea, s-a spăimântat şi, căutând la Sfânta Fotinia, a zis: „Am pregătit o otravă puternică şi de o veţi bea şi pe aceasta şi, nu veţi păţi nimic, voi crede şi eu în Dumnezeul vostru”. Şi aducând-o, a dat-o lor şi, bând-o, toţi mucenicii au rămas nevătămaţi. Văzând vrăjitorul aceasta, a rămas uimit şi îndată adunând toate cărţile sale vrăjitoreşti, le-a aruncat în foc şi le-a ars; apoi, crezând în Hristos, s-a botezat, numindu-se din botez Teoclit. Iar împăratul, înştiinţându-se de aceasta, a poruncit ostaşilor şi răpindu-l din mijlocul sfinţilor, l-au scos afară de zidurile cetăţii Roma şi i-au tăiat capul cu sabia. Şi aşa, fericitul Teoclit, mai înainte decât ceilalţi, a luat cununa muceniciei.

Atunci Nero cel fără de lege a poruncit să le taie venele tuturor sfinţilor şi marii Mucenişe Fotinia. Şi când ostaşii le tăiau venele mucenicilor, ei batjocoreau şi râdeau de împărat şi de zeii lui, ca de nişte neputincioşi. Iar tiranul, văzând pe mărturisitori că întru nimic nu socotesc muncile acestea, a poruncit să topească plumb şi să-l amestece cu pucioasă şi, când va clocoti, să-l toarne în gura Sfintei

Fotinia şi pe spatele celorlalţi sfinţi. După ce slujitorii au îndeplinit porunca împăratului şi au vărsat pe spatele mucenicilor plumbul clocotind, toţi sfinţii au strigat: „Mulţumim Ţie, Hristoase, Dumnezeul nostru, căci cu plumb clocotit ai răcorit inimile noastre ca şi cum ar fi fost însetate de o mare arşiţă". Iar Nero, auzind aceasta, s-a spăimântat şi a poruncit să-i spânzure şi să strujească fără milă trupurile lor şi să le ardă cu făclii aprinse; dar, cu cât îi muncea mai mult, cu atât se împuterniceau în dumnezeiescul dar şi proslăveau pe Dumnezeu.

Iar ticălosul şi deşertul de minte Nero, socotind că va birui pe sfinţi cu muncile, a poruncit să amestece cenuşă cu oţet tare şi să o toarne în nasurile lor şi, aceasta făcându-se, sfinţii mucenici au zis că li se pare mai dulce decât mierea şi fagurul. Iar tiranul s-a mâniat foarte şi a poruncit de a oprit pe sfinţi şi i-a închis într-o temniţă întunecoasă şi necurată, plină de şerpi veninoşi. Dar sfinţii lăudau şi slăveau pe Dumnezeu, iar fiarele cele otrăvitoare din temniţă, toate au murit şi duhoarea cea rea s-a prefăcut în mireasmă neasemănată, iar întunericul s-a prefăcut în lumină preastrălucită. Apoi Domnul nostru Iisus Hristos a stat în mijlocul sfinţilor şi a zis către dânşii: „Pace vouă!" Apoi, apucând de mână pe Sfânta Fotinia, a ridicat-o sus şi a zis: „Bucuraţi-vă totdeauna, căci Eu cu voi sunt în toate zilele vieţii voastre". Şi îndată, cu cuvântul Domnului, s-au deschis ochii mucenicilor şi, văzând pe Domnul, s-au închinat Lui; iar El, binecuvântându-i, a zis: „Îmbărbătaţi-vă şi vă întăriţi". Apoi s-a suit la cer. Iar din trupurile sfinţilor au ieşit ca nişte solzi şi s-au făcut sănătoşi, aşa cum erau mai înainte. Dar urgisitul de Dumnezeu Nero a poruncit ca sfinţii să rămână în temniţă trei ani, ca să pătimească acolo înăuntru tot felul de chinuri şi aşa să moară cu moarte rea.

Iar după trei ani, având împăratul un slujitor al său închis în temniţa aceea, a trimis oamenii săi ca să-l scoată. Deci, ducându-se trimişii în temniţă, au văzut pe mucenici că erau vii şi sănătoşi şi au spus împăratului că galileenii care au fost orbiţi de el, acum văd şi sunt sănătoşi, iar temniţa este plină de lumină şi de bună mireasmă negrăită, încât s-a făcut ca o casă sfântă, spre slava lui Dumnezeu; iar acolo aleargă mulţime de oameni şi cred în Dumnezeul lor şi sunt botezaţi de dânşii.

Auzind acestea, Nero şi-a ieşit din minţi şi, trimiţând ostaşi, i-a adus înaintea sa şi a zis: „Au nu v-am poruncit vouă să nu mai propovăduiţi în numele lui Hristos? Deci cum îl propovăduiţi în temniţă? Pentru aceasta eu voiesc să pun asupra voastră multe şi grele munci". Iar sfinţii au zis: „Orice voieşti fă, dar noi nu vom înceta a

vesti pe Domnul nostru Iisus Hristos, cum că este Dumnezeu adevărat şi făcătorul tuturor". Dar cu aceasta s-a aprins tiranul la mânie şi a poruncit să răstignească pe sfinţi cu capetele în jos şi să strujească trupurile lor trei zile, până se vor dezlega încheieturile lor. Făcând aceasta, sălbaticii şi neomenoşii slujitori i-au spânzurat şi i-au lăsat alte patru zile, punând străjeri să-i păzească. După aceea, ducându-se să vadă dacă mai trăiesc încă, cum i-au văzut spânzuraţi, au orbit. Iar îngerul Domnului, pogorându-se din ceruri, a dezlegat pe sfinţi şi, sărutându-i, i-a făcut sănătoşi de toate rănile lor. Atunci Sfintei Fotinia, făcându-i-se milă de orbirea slujitorilor, a făcut rugăciune către Dumnezeu pentru ei şi îndată şi-au luat iarăşi lumina ochilor lor şi, crezând în Hristos, s-au botezat.

Înştiinţându-se tiranul de acestea, a poruncit să jupuiască pielea de pe Sfânta Fotinia şi, în timp ce o jupuiau, sfânta cânta: *Doamne, cercetatu-m-ai şi M-ai cunoscut*. După ce au jupuit pielea ei, au aruncat-o în râu, iar pe sfântă au aruncat-o într-un puţ sec. Dar la ceilalţi mucenici: Sebastian, Fotinos şi Iosi, le-au tăiat mădularele cele născătoare şi le-au aruncat la câini; după aceea i-au jupuit şi pe ei de piele şi-au aruncat-o în râu, iar pe dânşii i-au aruncat într-o baie veche. Apoi pe cele cinci surori ale Sfintei Fotinia, punându-le înaintea lui, a poruncit să le taie mai întâi sânii, după aceea le-a jupuit şi pe ele de piele. Însă, când s-au pus slujitorii să jupoaie şi pe Sfânta Fotida, ea nu a primit să fie ţinută de cineva, ci a stat singură, cu mare vitejie şi bărbăţie, şi au jupuit pielea de pe trupul ei, încât s-a minunat şi tiranul de răbdarea ei. După acest chin, prea înrăutăţitul a găsit şi o altă tortură pentru ea, grea şi pierzătoare, căci a poruncit şi a plecat două vârfuri de copaci, care erau în grădina lui, şi au legat pe Sfânta Fotida de cele două vârfuri. Apoi le-a slobozit îndată şi sfânta s-a rupt în două părţi şi astfel şi-a dat sfântul ei suflet în mâinile lui Dumnezeu. Atunci a poruncit pierzătorul să taie şi pe ceilalţi mucenici cu sabia. Iar pe fericita Fotinia, scoţând-o din puţul acela, a închis-o în temniţă.

Dar ea, fiindcă a rămas singură şi nu s-a încununat cu cununa mărturisirii împreună cu ceilalţi mărturisitori, se mâhnea şi ruga pentru aceasta pe Dumnezeu, care s-a arătat ei şi, pecetluind-o cu semnul cinstitei şi de viaţă făcătoarei cruci de trei ori, a făcut-o sănătoasă de toate rănile ei. Şi după multe zile, lăudând şi binecuvântând pe Dumnezeu, şi-a dat în mâinile lui cinstitul şi sfântul ei suflet. Şi astfel s-au dus toţi către Dumnezeu cel dorit de dânşii şi au dobândit împărăţia cerului, căreia dea Dumnezeu ca şi noi să ne învrednicim prin rugăciunile lor. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI ŞAPTEA

CUVIOSUL PROCOPIE DECAPOLITUL ŞI MĂRTURISITORUL

Ţara Decapolei, care se numeşte astfel după numărul celor 10 cetăţi, este lângă marea Galileei. Despre ea se pomeneşte în Evanghelia Sfântului Marcu, că a venit Iisus la Marea Galileei, care este între hotarele Decapolei. Din acele părţi era de fel Cuviosul Procopie Mărturisitorul, care, petrecând mai întâi în viaţa monahicească şi cercând toată pustnicia cu dinadinsul şi împodobindu-se cu desăvârşită curăţie, era vestit între cuvioşii părinţi. Iar când s-a ivit eresul luptării contra sfintelor icoane, al cărui iscoditor a fost Leon Isaurul, nelegiuitul împărat al grecilor, – care sfintele icoane le numea idoli şi pe cei ce le cinsteau şi se închinau lor îi numea închinători la idoli şi pe mulţi din credincioşii împăraţi şi arhierei şi popoarele cele numite cu numele lui Hristos, care au fost mai înainte de el şi păzeau cu dreaptă credinţă închinarea icoanelor îi dădea anatemei, singur fiind blestemat de toţi –, atunci, acest mare şi nemişcat stâlp şi tare apărător al dreptei credinţe a stat cu bărbăţie împotriva taberelor eretice, care cu păgânătate huleau întruparea Cuvântului lui Dumnezeu şi cu necinste nesocoteau asemănarea lui Hristos, cea după omenire închipuită pe icoană.

Cuviosul Procopie îi făcea pe toţi de ruşine, mustrându-le socoteala lor cea nebună şi cu nebiruite cuvinte insuflate de Dumnezeu îi biruia, rupând ca pe o pânză de păianjen împletiturile lor cele meşteşugite. Pentru aceasta a pornit spre mânie pe împăratul cel cu numele şi cu năravul de fiară, care, ca un leu ieşind din pustie, răcnea, căutând să înghită pe cineva.

Deci prin porunca aceluia, cuviosul a fost prins şi bătut, apoi strujit amar cu unelte de fier peste tot trupul, aruncat în

temniţă întunecoasă şi necurată. Şi toată chinuirea cea rea care i se făcea în legături, cu mărime de suflet o răbda, având întru toate pătimirile sale prieten şi împreună pătimitor pe Cuviosul Vasile, pe care şi în pustnicia sa, mai înainte, l-a avut părtaş iubit şi împreună vieţuitor. Cu acela, după multe răni ce le-a luat pentru sfintele icoane, a răbdat multă vreme legături în temniţă până la pierzătorul sfârşit al tiranului. Iar după ce acel răucredincios împărat s-a lipsit de viaţa cea vremelnică şi de cea veşnică, murind cu trupul şi cu sufletul, atunci Sfântul Procopie şi Vasile şi cu alţi sfinţi cuvioşi părinţi au fost eliberaţi din legături şi din temniţă. Şi au petrecut restul vieţii lor în obişnuitele osteneli pustniceşti, povăţuind pe toţi la fapta cea bună şi aducându-i la mântuire. Apoi, la adânci bătrâneţi, s-a dus la Domnul nostru Iisus Hristos, ca să-L vadă, acum nu în icoană, ci în faţă, şi să primească plata cea dorită a ostenelilor sale, ca un pustnic şi ca un pătimitor al lui Hristos, care pentru sfânta Lui icoană s-a nevoit până la sânge.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL TALALEU CILICIANUL

Sfântul Talaleu era cu neamul din latura Ciliciei. El, defăimând deşertăciunea lumii acesteia, a mers mai întâi în lăcaşul Sfântului Sava şi iubind pustnicească petrecere în călugărie, a luat asupră-şi îngerescul chip şi, pentru îmbunătăţita sa viaţă, s-a învrednicit treptei preoţeşti. Apoi, după câţiva ani, a mers în cetatea Siriei ce se numea Gavala, care era sub Mitropolia Laodiceei. Lângă acea cetate, ca la 20 de stadii, era o movilă mare şi o capişte idolească veche, un vechi cimitir elinesc şi erau o mulţime de idoli acolo. Acel loc era înfricoşat tuturor celor ce treceau pe acolo, căci diavolii nu numai cu năluciri şi cu arătări mincinoase înfricoşau, ci şi cu uciderи de oameni vătămau pe mulţi oameni şi dobitoace.

De acest lucru auzind Cuviosul Talaleu, s-a dus acolo şi s-a sălăşluit, făcându-şi o colibă mică, nevoindu-se cu pustniceşti osteneli şi cu rele pătimiri, rugându-se neîncetat ziua şi noaptea. Iar diavolii, nesuferind să aibă lângă dânşii un vecin ca acesta, au adunat toate taberele cele înfricoşătoare şi, pornindu-se cu mare mânie, năvăleau asupra lui, înfricoşându-l cu glasuri fără de rânduială şi cu ucidere îngrozindu-l. Apoi cu toate puterile cele viclene se sârguiau să izgonească pe sfânt din acele locuri pe care le aveau de demult ale

lor. Iar Cuviosul Talaleu, întărindu-se şi îngrădindu-se cu credinţa în Dumnezeu, cu rugăciunea şi cu semnul crucii, stătea ca un ostaş viteaz şi nebiruit în ziua de război şi batjocorea puterea lor cea slabă.

Un război ca acesta având cu diavolii în toate zilele şi mai ales în toate nopţile, viteazul nevoitor i-a biruit în sfârşit cu ajutorul Celui Înalt şi au fugit cu ruşine, neputând să biruiască pe ostaşul cel viteaz al lui Hristos. Gonind pe diavoli, plăcutul lui Dumnezeu şi-a făcut o chilie strâmtă, nu după măsura staturii sale, ci de doi coţi de înaltă şi de un cot de largă, în care nu numai a sta, dar nici a şedea drept nu putea, pentru că, fiind mare cu trupul, totdeauna ţinea capul plecat la genunchi. Petrecând el aproape zece ani într-o strâmtoare ca aceasta, a venit Teodorit, episcopul Cirului, să-l cerceteze şi l-a găsit adunându-şi folos din Sfânta Evanghelie. Şi întrebându-l episcopul, pentru care pricină şi-a ales o viaţă ca aceea, sfântul a răspuns: „Eu sunt vinovat de multe păcate şi, crezând că mă aşteaptă multe munci veşnice, mi-am aflat o închisoare ca aceasta, de bună voie, ca pedepsind trupul acesta cu muncire puţină, să mă izbăvesc de muncile cele mari care vor să fie". Iar episcopul a primit mult folos de la dânsul.

Apoi a dăruit Dumnezeu Cuviosului Talaleu şi darul facerii de minuni, ca să tămăduiască toate bolile şi neputinţele, nu numai la oameni, ci şi la dobitoace. Pentru aceasta, mulţi mergeau la dânsul ca la un izvor tămăduitor şi câştigau sănătate trupească şi sufletească. Iar elinii, care erau în satele dimprejur, se întorceau la Hristos Dumnezeu şi toţi închinătorii la idoli, care se aflau între creştinii din toate hotarele cetăţii Gavaliei – care erau încă o mulţime pe atunci –, s-au luminat desăvârşit cu sfânta credinţă, prin minunile cele făcute de Sfântul Talaleu, venind la cunoştinţa adevărului. Iar cu ajutorul popoarelor celor ce de curând crezuseră, cuviosul a stricat templul cel păgânesc. Apoi cimitirul elinesc l-a dărâmat şi, curăţind locul de acele vechi lucruri diavoleşti, a zidit pe el o biserică în numele tuturor sfinţilor mucenici şi a dat slavă lui Dumnezeu într-însa. El a vieţuit celelalte zile întru nevoinţele sale cele obişnuite şi, plăcând lui Dumnezeu desăvârşit, s-a mutat la El întru adânci bătrâneţi.

Despre acest cuvios, Sfântul Sofronie al Ierusalimului scrie astfel în Limonar: Ava Petru, preotul lavrei Sfântului Sava, ne-a spus nouă despre ava Talaleu Cilicianul că a petrecut 70 de ani în chipul monahicesc, neîncetând din plângere niciodată şi zicea către toţi totdeauna: „Dumnezeu ne-a dat nouă vremea aceasta, fraţilor, spre pocăinţă şi, de o vom pierde pe ea, vom fi foarte mult întrebaţi de dânsa".

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL TIT DIN PECERSCA

Cum se descoperă mânia lui Dumnezeu din cer asupra păgânătăţii oamenilor, asemenea şi pacea lui Dumnezeu, care covârşeşte toată mintea, păzeşte inima şi înţelegerea, adică trupul şi sufletul omului celui ce caută pacea. Aceasta ne-a adeverit Tit fericitul prin descoperirea sa. Pentru că acesta, tunzându-se monah, petrecea în Mănăstirea Pecersca, fiind cinstit cu rânduiala preoţiei. El a fost povăţuit la nevoinţele cele vrednice ale fericirii sfinţilor, întâmplându-se un lucru ca acesta: Acest presbiter Tit avea un frate duhovnicesc, monah din aceeaşi mănăstire, anume Evagrie, cu rânduiala diacon, către care acest fericit presbiter Tit avea dragoste mare şi nefăţarnică, încât toţi se mirau de iubirea cea de un cuget şi curată a lor. Iar vrăjmaşul, urâtorul binelui, care s-a obişnuit a semăna neghină printre grâu, a semănat vrajbă între ei şi atât de mult i-a întunecat cu mânie şi cu ură, încât nici în faţă nu puteau să se vadă, ci cu totul s-au abătut unul de la altul. Căci, pe când mergea unul din ei cu cădelniţa prin biserică, atunci celălalt fugea de tămâie. Iar când nu fugea, atunci îl trecea cu vederea, necăjindu-l.

Şi au petrecut multă vreme întru întunericul păcatului, când aduceau dumnezeieştile daruri. Şi chiar au îndrăznit a se împărtăşi, neîmpăcându-se între ei, nici cerându-şi iertare, înarmându-i vrăjmaşul la aceasta. Iar fraţii de multe ori îi rugau să se împace între ei, dar ei nici nu voiau să audă de aceasta. Iar odată, după rânduiala lui Dumnezeu, s-a întâmplat acestui fericit preot Tit de s-a îmbolnăvit cumplit şi acum era în deznădejde de viaţă. Atunci a început a plânge cu amar al său păcat şi a trimis la diaconul Evagrie, cu multă umilinţă, zicându-i: „Iartă-mă, frate, pentru Domnul, că te-am mâhnit cu mânia mea”. Iar acela nu numai că nu l-a iertat, dar l-a şi blestemat cu cuvinte aspre.

Văzând însă fraţii pe Tit murind, au tras pe Evagrie cu sila ca să se ierte cu fratele său. Iar bolnavul, văzând pe acela, îndată plecându-se, a căzut la picioarele lui, cu faţa la pământ, zicându-i cu lacrimi: „Iartă-mă, părinte, şi binecuvintează-mă”. Dar Evagrie, fiind nemilostiv şi fără de omenie, s-a întors de la fratele său şi a zis aceste cuvinte cumplite: „Niciodată nu voiesc să am iertare cu el, nici în veacul acesta, nici în veacul ce va să vie!” Şi acestea zicând, s-a desprins din mâinile fraţilor şi îndată a căzut. Deci vrând să-l ridice

fraţii, l-au găsit fără suflet şi nu au putut nici mâinile să-i îndoaie, nici gura să-i strângă, nici ochii să-i închidă, ca la un mort de demult. Iar cel bolnav, adică fericitul Tit, s-a sculat în vremea aceea şi s-a însănătoşit, ca şi cum n-ar fi fost bolnav.

Deci pe toţi i-a luat spaima de o moarte năprasnică ca aceea şi de grabnica tămăduire a acestuia şi începură a întreba pe acest fericit preot cum s-a făcut aceasta? Iar fericitul Tit le-a răspuns cu de-amănuntul toate cele descoperite lui: „Când boleam, fiind cumplit stăpânit de mânie, am văzut îngerii depărtaţi de mine şi plângând de pierderea sufletului meu, iar diavolii bucurându-se de mânia mea. Atunci am început a vă ruga pe voi ca, mergând la fratele, să cereţi iertare pentru mine. Iar când l-aţi adus la mine şi eu m-am închinat lui, iar el nu s-a întors la mine, atunci am văzut un înger nemilostiv, ţinând o suliţă de foc cu care a lovit pe acela care nu m-a iertat şi îndată a căzut mort; iar mie, acelaşi înger mi-a dat mâna, m-am sculat şi acum sunt sănătos".

Fraţii, fiind înfricoşaţi, au plâns mult pe Evagrie cel mort şi-l îngropară având gura deschisă, ochii asemenea, iar mâinile întinse. Atunci ei au început a se feri de mânie, iertându-se între dânşii, dacă avea cineva asupra cuiva pâră şi luând bine aminte din certarea aceasta, la cuvintele Domnului: *Tot cel ce se mânie asupra fratelui său în deşert, este vinovat judecăţii*. Pe lângă acestea şi Sfântul Efrem a zis: „De s-ar întâmpla a muri cineva în vrajbă, nemilostivă judecată va afla unul ca acela". Şi era atunci potrivit a grăi despre fraţii aceia: *Pace multă celor ce iubesc legea Ta, Doamne*. Dar mai ales acest fericit presbiter Tit, văzând că pentru cercarea păcii cu fratele a aflat pace la Dumnezeu, prin care s-a ferit de moartea cea trupească şi sufletească, de atunci nici nu gândea să mai aibă mânie, ci, dezrădăcinând-o cu totul, a avut spre toţi fraţii dragostea cea după Dumnezeu, care niciodată nu cade, care este legătura desăvârşirii, ca o rădăcină a păcii. Adică dragostea cea din inimă curată, din bună ştiinţă şi din credinţă nefăţarnică, dragostea care îndelung rabdă, se milostiveşte, nu pizmuieşte şi pe toate celelalte fapte bune le cuprinde, iar mai ales pe acestea: „Întreaga înţelepciune, postirea şi rugăciunea cea de-a pururea". Pentru că asculta acest fericit presbiter scriptura aceasta: *Fiţi cu mintea întreagă şi vă treziţi întru rugăciuni; iar mai înainte de toate unul spre altul să aveţi dragoste, căci dragostea acoperă mulţimea păcatelor*.

Astfel a săvârşit pe lângă ale sale jertfe preoţeşti şi acel cuvânt hotărât de Evanghelie: „A iubi pe Dumnezeu şi pe aproapele este mai mult decât toate prinoasele şi jertfele". Apoi a aflat şi pacea cea

desăvârşită, încât nu putea a se mâhni, acoperindu-se cu dragostea cea desăvârşită şi zicând: *Nu este pace în oasele mele, de către faţa păcatelor mele*. Ci mai ales astfel era desăvârşită pacea acestui pustnic, încât s-au împlinit fără minciună cele zise de apostolul: *Nu este împărăţia lui Dumnezeu mâncarea şi băutura, ci dreptatea şi pacea*. Drept aceea, cu ea şi la cer s-a aflat vrednic Tit cuviosul, pe care dorind-o după ostenelile cele mari, multe şi plăcute lui Dumnezeu, a adormit întru Domnul şi se odihneşte cu trupul cel nestricat în peştera cea plină de sfinţi, ca într-un cer de jos. Iar cu duhul, cel asemenea cu îngerii, în cerul cel de sus, la veşnica odihnă s-a înălţat, de mâinile îngerilor celor ce mai înainte s-au arătat lui. Căci acolo se bucură de el ca de cel ce era altădată păcătos, iar acum, cu sfântă cuviinţă, s-a pocăit. Şi ce aude? Numai cele zise de Sfântul Pavel către Tit apostolul: *Ne-a mângâiat Dumnezeu prin venirea lui Tit*. Iar noi bucurându-ne, ni se cade a răspunde către locuitorii cereşti din aceeaşi Scriptură astfel: *Ne-am mângâiat de mângâierea voastră, iar mai mult ne-am bucurat de bucuria lui Tit, căci s-a odihnit duhul lui cu voi toţi*. Cu ale cărui sfinte rugăciuni să ne învrednicim şi noi ca, scăpând de mânie, iertare de păcate şi odihnă vremelnică şi veşnică să câştigăm, în Domnul nostru Iisus Hristos, Care este Dumnezeul dragostei şi al păcii, Căruia se cuvine slavă, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA FEBRUARIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI OPTA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC PROTERIE, PATRIARHUL ALEXANDRIEI

În Alexandria, cetatea Egiptului, luând scaunul patriarhiei Dioscor ereticul, după moartea Sfântului Chiril, şi umplându-se tot Egiptul de eresul său, era un preot dreptcredincios şi nebiruit în creştineştile dogme, anume Proterie, sfânt cu viaţa şi plin de înţelepciunea cea insuflată de Dumnezeu. Acesta, văzând pe mulţi abătându-se la eresul patriarhului, care bârfea că este o fire în Hristos, li se împotrivea tare cu cuvinte nebiruite. Iar patriarhul Dioscor se mâhnea asupra lui; însă vrând să-l aducă la unirea sa cea răucredincioasă, îl momea cu înşelăciune, cinstindu-l cu protopopia. Dar nimic n-a sporit, deoarece Sfântul Proterie era tare în credinţă, ca unul ce învăţase bine dreapta credinţă de la Prea Sfinţitul Chiril, care fusese mai înainte patriarh al Alexandriei.

După aceasta adunându-se în Calcedon, pe vremea împărăţiei lui Marcian, al patrulea Sinod al Sfinţilor Părinţi din toată lumea, Dioscor a fost mustrat pentru eresul său şi a fost osândit la depărtarea din treapta patriarhiei şi la despărţirea de Biserică. Fiind izgonit în ţara Paflagoniei, în cetatea ce se numea Gangra, a murit acolo după câtăva vreme. Iar în Alexandria, după lepădatul Dioscor, a fost ales de credincioşii arhierei, de clerici şi de dreptcredincioşii din patriarhicescul scaun Sfântul Proterie, bărbat cu adevărat vrednic de o treaptă ca aceea. Dar poporul de obşte al Alexandriei, cel adăpat cu erezia lui Dioscor, şi unii clerici care se vătămaseră cu erezia, nu primeau alegerea lui Proterie.

Deci, alegându-se patriarh Sfântul Proterie de cei credincioşi, a ocupat scaunul şi a început a preamări credinţa cea dreaptă, întărită de Sinodul Sfinţilor Părinţi din Calcedon. Apoi s-a făcut

gâlceavă şi tulburare, pentru că unii din clerici, între care erau mai de frunte preotul Timotei, care se poreclea Eliur şi diaconul Petre Mongos, amândoi sfinţiţi de Dioscor şi plini de eresul acestuia, s-au despărţit de soborul bisericesc, nevoind să aibă împărtăşire cu Sfântul Proterie şi făceau dezbinare în popor, pornindu-l spre gâlceavă. Deci era mare dezbinare în Biserica Alexandriei. Unii se ţineau de acest nou patriarh, socotind bine Ortodoxia, iar alţii, poftind iarăşi pe Dioscor şi blestemând dogmele Sinodului din Calcedon. Apoi gâlcevindu-se şi făcând război unii cu alţii, îndrăzneau şi asupra patriarhului; căci strigau nepricepuţii tulburători asupra Sfântului Proterie, numindu-l desfrânat, deoarece, fiind în surghiun arhiereul Dioscor, i-a luat mireasa lui, adică Sfânta Biserică; apoi mai ziceau că Proterie este şi eretic, şi nevrednic de treapta patriarhiei.

Deci, Sfântul Proterie răbdând multe primejdii, prin tulburarea poporului eretic, şi temându-se de ucigaşele mâini, a avut neapărată nevoie de oaste pentru apărarea sănătăţii sale; căci totdeauna îi era frică, aşteptând năvălirea poporului, fiindcă şi asupra începătorilor curţii sale se răsculase şi se pornise şi asupra împărăteştii oşti, care se afla în cetate. Căci în acea vreme, antipatul din Tebaida venind în cetate ca să împace tulburarea, popoarele aruncau cu pietre asupra ostaşilor care intrau cu dânsul. Iar ostaşii, văzând răscularea poporului, au alergat în lăcaşul ce se numea Serapidis şi s-au închis într-însul; iar poporul, alergând, a împresurat lăcaşul şi, luându-l, au ars cu foc de vii pe ostaşii de acolo.

Auzind de aceasta, dreptcredinciosul împărat Marcian s-a mâniat foarte şi a trimis oaste mai mare, care a smerit pe cetăţeni şi popor, luând grâul şi hrana cetăţii care se aducea în Alexandria cu corăbiile din cetăţile şi hotarele Egiptului, şi poruncind să nu le mai ducă în Alexandria, ci în Pilusia, iar de acolo în Constantinopol. A mai luat de la alexandrini şi băile poporului şi alte lucruri mai plăcute; apoi le-a oprit toată libertatea şi obişnuitele privelişti. De acest lucru supărându-se cetăţenii, şi mai ales pentru lipsa pâinii, fiind cuprinşi de foame, s-au smerit şi au rugat pe Prea Sfinţitul Patriarh Proterie să se ducă să roage pe împărat pentru dânşii. Deci, ducându-se prea sfinţitul patriarh, a înduplecat pe împărat pentru cetatea sa şi a câştigat toate cele cerute, căci s-a dăruit cetăţii libertatea cea dintâi şi pâinea li s-a întors. Apoi a vieţuit arhiereul lui Dumnezeu în pace câtăva vreme pe scaunul său. Iar pe Timotei Eliur, cel ce n-a voit să se pocăiască, şi pe gâlcevitorii cei răi, i-a despărţit de Biserică.

După aceasta a murit dreptcredinciosul împărat Marcian şi tulburătorii eretici şi-au înălţat iarăşi cornul lor, începând a îndemna poporul cel nepriceput la gâlceavă şi tulburare şi n-au încetat până ce nelegiuiţii nu şi-au săvârşit răutatea lor. Căci Timotei Eliur, fiind viclean, înşelător şi vrăjitor, cu meşteşug i-a amăgit pe monahii din Egipt care vieţuiau în mănăstiri şi în sihăstrii. Astfel, căutând o noapte fără lună şi acoperindu-se cu îmbrăcăminte întunecoasă, a înconjurat chiliile călugăreşti, chemând pe nume pe fiecare şi când răspundea fiecare din ei şi întreba cine este şi ce îi trebuie, el le zicea: „Eu sunt unul din slujitoarele duhuri, trimis de la Dumnezeu ca să nu aveţi împărtăşire cu Proterie şi soborul din Calcedon să nu-l primiţi; iar pe Timotei Eliur să-l puneţi episcopul Alexandriei". Astfel vicleanul înşelător, ajutându-i diavolul, i-a amăgit cu farmece. Iar aceia, neînţelegând meşteşugul vrăjmaşului, au crezut minciuna ca pe un adevăr şi, spunând unul altuia arătarea cea îngerească, s-au sfătuit şi s-au adunat în număr mare. Deci s-a dus cu mânie în Alexandria ca la război asupra celui nevinovat dreptcredincios arhiereu al lui Dumnezeu, Proterie, vrând să-l izgonească din biserică.

În acea vreme Timotei, îndemnând în Alexandria pe unii cu amăgire, iar pe alţii în taină, şi-a adunat o ceată mare de tulburători şi, socotind vreme lesnicioasă, când Dionisie antipatul nu era în cetate, ci zăbovea în părţile de sus ale Egiptului, a mers în biserică cu mult popor şi cu ostaşi înarmaţi şi cu monahii care veniseră la dânsul, având cu sine doi episcopi lepădaţi pentru credinţa lor cea rea; asemenea şi cu clericii care erau goniţi pentru alte pricini. Deci s-a sfinţit Timotei de episcopii cei lepădaţi şi s-a numit patriarh al Alexandriei, netemându-se de canoanele bisericeşti, căci de la legile împărăteşti nu aştepta vreo judecată, pentru că toată nădejdea sa îşi pusese în poporul cel tulburat şi în mulţimea monahilor celor amăgiţi. Iar Prea Sfinţitul Patriarh Proterie, văzând acea tulburare şi neavând ajutor şi apărare de la nimeni, nefiind în cetate antipatul, a gândit să fugă şi, tăinuindu-se de toţi, noaptea a ieşit din cetate. Şi odihnindu-se el la un loc ascuns, i s-a arătat în vedenie Sfântul prooroc Isaia, zicându-i: „Întoarce-te în cetate, căci eu aştept să te iau pe tine".

Această vedenie luând-o în seamă Prea Sfinţitul Proterie şi cunoscând mucenicescul sfârşit ce-i va fi, s-a întors şi a intrat în botezătoarea bisericii. Iar tulburătorii, căutând pretutindeni pe Proterie, s-au înştiinţat că este în botezătoare şi mai întâi l-au încuiat acolo, apoi intrând la dânsul cei înşelaţi de Timotei, l-au ucis

cu nemilostivire cu ciomegele de trestie pe care le purtau în mâini şi care aveau în capete fier ascuţit. Apoi au ucis şi pe alţi şase oameni care erau cu dânsul. Deci au vărsat sânge nevinovat într-acea vreme, când Paştele nostru, Hristos, pentru noi S-a jertfit, căci era ziua Sâmbetei celei Mari când s-a săvârşit acea cumplită ucidere. Dar nu le era destul ucigaşilor, ci cei ce nu se săturaseră de sângele cel nevinovat, mai mult şi-au întins răutatea lor. Căci, legând trupul cel mort al Sfântului Proterie de picioare, l-au tras în mijlocul cetăţii, bătându-i şi zdrobindu-i în bucăţi mădularele lui. Iar unii, mai fără de omenie, rupeau trupul lui cu dinţii, ca fiarele şi câinii; apoi, aprinzând un foc mare, l-au ars şi l-au făcut cenuşă şi praful în vânt l-au aruncat. După aceea cu porunca celui fără de lege patriarh al lor, Timotei, au ars şi scaunul patriarhiei, pe care şezuse Sfântul Proterie ca şi cum era întinat de el, singuri necuraţi fiind ei.

După o ucidere cumplită ca aceea a Sfântului Proterie, mincinosul patriarh Timotei Eliur a trimis pe ostaşii săi în toate cetăţile Egiptului ca să gonească pe dreptcredincioşii arhierei, iar în locul acelora să aşeze pe alţii, pe care singur i-a pus. Atunci episcopii şi clericii cei necăjiţi şi toţi cei ce erau dreptcredincioşi, au scris cu lacrimi împăratului Leon, cel ce după Marcian se alesese, cum şi la Prea Sfinţitul Anatolie, patriarhul Constantinopolului, înştiinţându-l de toate cele ce se făcuseră, şi rugându-l să izbăvească Biserica Alexandriei de o tiranie ca aceea. Iar împăratului şi patriarhului le-au fost jale de uciderea nevinovatului arhiereu al lui Dumnezeu, Proterie. Şi îndată, trimiţând împăratul pe dregătorii săi cu oaste mare, au pedepsit pe cei ce au tulburat liniştea; pe unii cu tăierea mâinilor, pe alţii cu tăierea limbii, iar pe alţii în legături şi în temniţe, pe alţii cu bătăi şi cu izgoniri; dar pe Timotei Eliur, mincinosul patriarh, cu episcopii şi cu clericii lui, l-au trimis la judecata duhovnicească.

Deci, judecându-se Timotei de dreptcredincioşii arhierei, a luat plată după lucrurile sale, că nu numai de arhierie, ci şi de creştinătate înstrăinându-se, l-au trimis în surghiun, în cetatea Gangra, unde s-a săvârşit şi Dioscor, învăţătorul său. Iar în locul lui s-a ales la Patriarhia Alexandriei alt Timotei, care se chema Salofachiul, bărbat dreptcredincios şi înţelept, care pentru bunul său obicei era iubit. Astfel a primit pace şi linişte Biserica lui Hristos cea din Alexandria care, cu dreaptă credinţă, slăveşte pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul în Treime Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL VASILE, ÎMPREUNĂ PĂTIMITOR ŞI PUSTNIC CU SFÂNTUL PROCOPIE DECAPOLITUL

Acesta a trăit pe vremea lui Leon Isaurul, luptătorul de icoane. El, lăsând lumea şi cele lumeşti, s-a făcut monah şi a petrecut în viaţa monahicească cu fapte bune, precum se cuvenea. Apoi, când cinstirea sfintelor icoane era lepădată, s-a împotrivit cu tărie luptătorilor de icoane. Pentru aceea l-au prins şi l-au chinuit mult, însă nu s-a supus şi nu s-a învoit cu erezia lor, propovăduind adevărul până la moarte, având ajutor pe dumnezeiescul Procopie.

Deci Sfântul Vasile a fost strujit, ca şi Cuviosul Procopie, peste tot trupul şi pe grumaji, şi aruncat în temniţă, stând legat foarte multă vreme, până ce a pierit de pe pământ împăratul cel fără de lege. Şi murind tiranul acela, au fost eliberaţi Cuviosul Vasile şi Sfântul Procopie şi ceilalţi mărturisitori. Şi vieţuiau în aceleaşi pustniceşti osteneli ca şi mai înainte, aducând pe mulţi la dreapta credinţă şi povăţuindu-i la viaţa cea îmbunătăţită. Apoi, după mulţi ani şi după viaţa cea plăcută lui Dumnezeu, a venit fericitul său sfârşit şi s-a dus veselindu-se întru rugăciuni şi mulţumiri, la Dumnezeu, pe Care l-a iubit din tinereţe.

LUNA FEBRUARIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI NOUĂ

SFÂNTUL IOAN CASIAN[1]

Acest cuvios părinte de neam străromân s-a născut prin anii 365 de la venirea mântuirii prin Hristos Domnul, în Dobrogea, numită pe atunci Sciţia Mică, la un loc ce-i păstrează din vechime până azi numele, "podişul Casian" şi "peştera lui Casian". Localitatea Casimcea din judeţul Tulcea îi poartă, de asemenea, numele. Provenind dintr-o familie distinsă, a urmat şcolile timpului. Dar însufleţit de o arzătoare sete de desăvârşire duhovnicească, renunţă de tânăr la atracţiile deşarte şi înşelătoare ale vieţii lumeşti şi pleacă la Locurile Sfinte însoţit de prietenul său, Gherman, frate nu prin naştere, ci în duh. Aşa au ajuns amândoi călugări într-o mănăstire din Betleem. Întemeindu-se după cuviinţă în rânduielile vieţii chinoviale, adică de obşte, după modelul de viaţă al călugărilor din Palestina, Mesopotamia şi Capadocia şi simţind în ei dorul de o mai mare desăvârşire, au hotărât să plece în sihăstriile Egiptului, la anahoreţii despre a căror îmbunătăţită viaţă duhovnicească auziseră. Aşa au ajuns la comunităţile din delta Nilului, adâncindu-se de acolo tot mai mult în pustie. Dar pretutindeni pe unde treceau, căutau cu râvnă pe sfinţii însinguraţi, ca să cinstească în ei strălucirea harului şi bogăţia roadelor lor şi pentru a le cere sfaturi duhovniceşti pentru mântuirea sufletului. Aceste întrebări şi răspunsuri ne vor fi lăsate ca o moştenire sfântă în cartea Convorbirilor, cu care Cuviosul Casian a înzestrat Biserica.

Dobândind pe cât puteau să adune din învăţătura cerească, au mai rămas în Egipt şapte ani la sfatul Avei Iosif şi apoi au mers mai departe cercetând din loc în loc pe aceşti învăţători în lucrul

---

[1] Sfinţii din această zi, atunci când nu sunt ani bisecţi, se prăznuiesc la 28 februarie.

duhovnicesc până ce au ajuns în vestita pustie Schetică, unde Sfântul Macarie întemeiase şi făcuse "pustia strălucitoare" vrednică de a fi sărbătorită de toţi. Aici se nevoiau într-o asceză aspră un mare număr de călugări, printre care străluceau îndeosebi Cuvioşii Părinţi Moise, Serapion, Teona, Isaac şi preotul Pafnutie, învăţătorul lor. El le spunea că nu este deajuns pentru călugăr să renunţe la lume, părăsind bunurile şi măririle lumeşti pentru a se dedica grijii de suflet în nevoinţă, în asceză şi tăcere.

De aici înainte trebuie împlinită o a doua "renunţare", care constă în a te lepăda de obiceiurile, viciile şi atracţiile vechi ale sufletului şi ale trupului printr-o luptă îndelungată şi răbdătoare, plină de ispite, dar care duce la curăţia inimii. Căci acesta este scopul călugărului: să stea de vorbă permanent cu Dumnezeu prin neîncetată rugăciune, încât mintea, nerisipită la grijile lumii, să ajungă cu linişte şi pace în altarul despătimit, curăţit al inimii. Iar capătul lucrului său este viaţa de veci, unirea cu Dumnezeu, din care se poate dobândi chiar de aici, de jos, o arvună, o pregustare a ei prin sfânta iubire. Căci, într-adevăr, ajuns la un anume sfârşit al celei de a doua "renunţări", sufletul pe de-a-ntregul tinzând către Hristos Cel dorit, călugărul trebuie să mai împlinească cea de-a treia "renunţare" care cuprinde întreaga desăvârşire. Iar aceasta constă în părăsirea oricărei amintiri a acestei lumi, cu toate cele de faţă şi văzute ale ei, socotite măreţe, deşi sunt deşarte şi repede trecătoare, pentru a se lăsa condus de Dumnezeu în "pământul făgăduinţei" în care nu mai cresc spinii şi buruienile viciilor, în lăcaşurile cele veşnice în care vom rămâne pentru totdeauna (Convorbirea a 3-a), în simţirea negrăitei bucurii şi a revărsării luminii dumnezeieşti.

Acesta este marele dar al rugăciunii curate, căci „atunci – precum grăia ava Isaac – acea iubire desăvârşită, prin care El ne-a iubit mai întâi, trece şi în adâncul inimii noastre prin virtutea rugăciunii curate". Aceasta se va face aşa când toată dragostea, toată dorinţa, toată râvna, toată strădania, tot cugetul nostru, tot ce trăim, ce vorbim, ce respirăm, va fi cu Dumnezeu, şi, când acea unitate care există veşnic între Tatăl şi Fiul şi între Fiul şi Tatăl, prin Duhul Sfânt, va trece şi în simţirea şi în mintea noastră, aşa precum El ne iubeşte cu iubirea cea adevărată şi curată care nu se stinge niciodată, să ne dăruim şi noi Lui printr-o legătură veşnică, de nedespărţit, pentru ca orice respirăm, orice înţelegem, orice vorbim, să fie în legătură cu Dumnezeu. Iar de starea aceasta ne vom putea apropia, atât cât este cu putinţă pe pământ, plinind cuvântul Apostolului: *Dumnezeu este totul în toate*.

Apoi devenind deplin *fii* printr-o comuniune atât de desăvârşită cu Tatăl, vom putea zice Celui Care este Fiu şi moştenitor prin fire: *Toate câte are Tatăl ale Mele sunt* (Ioan 16,15). Pentru că El Însuşi S-a rugat, grăind despre noi: *Părinte, cei pe care Mi i-ai dat, vreau ca unde sunt Eu să fie şi ei cu mine*. Aceasta trebuie să fie năzuinţa pustnicului, aceasta toată strădania, pentru ca, după cuviinţă, să aibă chiar în acest trup chipul fericirii viitoare şi să înceapă să guste înainte din începutul vieţii şi măririi cereşti. Acesta este scopul întregii desăvârşiri: ca sufletul, eliberat de orice lanţuri trupeşti, să se înalţe zilnic la negrăitele daruri ale vieţii duhovniceşti, într-atât încât întreaga viaţă şi bătaie a inimii să devină o unică şi negrăită rugăciune (din Convorbirea a X-a). Cât de mângâiat şi uimit este creştinul, descoperindu-i-se un asemenea suiş al sufletului întru care petreceau străbunii noştri sfinţi!

Astfel, îndrumaţi de pe culmile vieţii călugăreşti şi contemplând plinirea vie la aceşti străluciţi anahoreţi, cei doi prieteni s-au dedicat cu mare severitate şi neclintită statornicie vieţii contemplative. În liniştea chiliei, Sfântul Casian a izbutit să facă experienţa luptei aspre a sufletului îndrăgostit de Dumnezeu, împotriva gândurilor pătimaşe şi a demonilor pizmaşi, îndeosebi împotriva ispitei amorţirii sufletului, a plictiselii care-i tulbură pe eremiţi şi îi silesc să-şi părăsească retragerea liniştirii. Din această adâncă experienţă personală şi din învăţătura altor bărbaţi învăţaţi, ca Evagrie Ponticul pe care l-a cunoscut în Nitria, Cuviosul Casian a întocmit o învăţătură aleasă de luptă duhovnicească împotriva celor opt păcate capitale, anume: al lăcomiei, adică al îmbuibării de mâncare, al desfrânării, al iubirii de arginţi sub care se înţelege zgârcenia, al mâniei, al tristeţii, al neliniştii, sau al dezgustului inimii, al slavei deşarte şi al trufiei.

După şapte ani, Cuvioşii Ioan şi Gherman s-au întors la Betleem, unde au dobândit de la părintele lor duhovnicesc binecuvântarea de a trăi de aici înainte în pustnicie. Şi aşa plecară cu râvnă şi grăbire în Egipt. Dar, cu tot dorul lor nestins, n-au putut regăsi liniştea cuvenită contemplaţiei, din pricina unor învinuiri nedrepte la care erau supuşi călugării din Egipt de către arhiepiscopul Teofil al Alexandriei. Atunci Cuvioşii Ioan şi Gherman, urmând unui grup de 50 de monahi, hotărâră să-şi caute liniştea la Constantinopol, sub ocrotirea Sfântului şi marelui Ioan Gură de Aur. Aceasta se petrecea pe la anii 401. De îndată ce îi văzu marele între patriarhi, desluşind cu o tainică privire calitatea sufletelor lor, reuşi să-l convingă pe Gherman să primească prin mâinile lui preoţia, iar Casian diaconia. Cucerit de

curăţia şi sfinţenia Sfântului Ioan Gură de Aur şi de negrăita sa măiestrie a cuvântului, Casian se aşeză cu un zel fierbinte sub călăuzirea sa spirituală, consimţind să jertfească liniştea pustiei pentru a scoate câştig din petrecerea pe lângă un asemenea învăţător.

Dar n-a trecut mult timp că iată, Sfântul Ioan Gură de Aur - victimă a lui Teofil - fiind dus în exil, Cuvioşii Casian şi Gherman au fost trimişi de cler şi popor în misiune la Roma, însoţindu-l pe episcopul Paladie ca să înştiinţeze printr-o scrisoare pe episcopul Romei, Inocenţiu I, de suferinţele Sfântului Ioan Gură de Aur. Sfântul Casian petrecu astfel zece ani la Roma şi în acest timp a fost hirotonit preot. De aici a mers la Marsilia, în sudul Galiei, unde a întemeiat, pentru bărbaţi, Mănăstirea Sfântul Victor, pe mormântul unui martir din secolul al III-lea; iar pentru fecioare, aceea a Mântuitorului, pe la anul 415. Bărbat mult încercat în viaţa ascetică şi totodată părinte ajuns la o mare înţelepciune pastorală, el a oferit mulţimii călugărilor care se adunau în jurul lui adevărata tradiţie monahală pe care o primise de la părinţii din Răsărit, ţinând seama însă de condiţiile de viaţă din Galia, de climă şi de firea locuitorilor de aici.

La rugămintea Sfântului Castor, episcop de Apt, el a întocmit lucrarea sa "Instituţii cenobitice" (rânduieli pentru viaţa în comun), pentru mănăstirile pe care le întemeiase în Provenţa. În această lucrare, el descrie modul de vieţuire al călugărilor din Egipt, dar cu oarecare pogorământ în ceea ce era prea aspru pentru călugării din Galia, urmând şi aici rânduielile care se obişnuiau în Palestina, în Capadocia, în Mesopotamia. Căci scrie el: „Dacă se împlineşte porunca dumnezeiască cu dreaptă socoteală şi după putere, atunci păzirea ei are măsura desăvârşirii, chiar dacă mijloacele nu sunt aceleaşi". El descrie apoi leacurile şi căile de vindecare ale celor opt păcate capitale, spre a conduce sufletul la desăvârşirea virtuţii. Mai târziu el a completat această învăţătură duhovnicească prin cartea «Convorbirilor» în care înfăţişează, la cererea eremiţilor care trăiau la Lerins şi în insulele Hyères de lângă Marsilia, treptele mai înalte ale luptei pentru curăţirea inimii şi contemplaţie, folosindu-se de învăţătura marilor anahoreţi, pe care îi întâlnise în Egipt. Sfântul Casian a înzestrat astfel, din începuturile lui, monahismul din Galia cu o temeinică armătură duhovnicească, adăpându-l din izvoarele vii ale părinţilor pustiei.

Ca ucenic credincios al marilor învăţători capadocieni: Sfinţii Vasile cel Mare, Grigore Teologul şi Grigorie de Nyssa, ca şi al Sfântului Ioan Gură de Aur, Cuviosul Ioan Casian s-a ridicat atunci

împotriva unei separări adânci între firea omenească şi harul divin, pe care Fericitul Augustin o stabilise pentru a lupta împotriva ereziei lui Pelagiu. Într-adevăr, deşi tot darul desăvârşit şi tot harul de sus coboară, de la Dumnezeu Părintele Luminilor, libertatea noastră omenească, zidită după chipul libertăţii absolute a lui Dumnezeu şi reînnoită în Sfântul Botez, este chemată să răspundă şi să conlucreze cu harul dumnezeiesc pentru a produce în suflet roadele mântuitoare ale sfintelor virtuţi şi într-o aşa măsură, încât se poate spune, cu Sfântul Ioan Gură de Aur, că: „Lucrul lui Dumnezeu este de a ne dărui harul Său, iar cel al omului este de a-I oferi credinţa sa". Căci, aşa cum grăieşte acelaşi mare învăţător al Bisericii în alt loc: „Harul lui Dumnezeu curge atât pe cât este de deschis vasul credinţei pus sub şipot". O asemenea învăţătură îşi avea limpede rădăcina în cuvântul lui Dumnezeu, pentru că Domnul a arătat: *Cel care luase cinci talanţi de la stăpânul său, a adus alţi cinci talanţi, iar cel ce a luat doi, a adus de asemenea alţi doi* (Matei 25, 20-22). Deci cu adevărat, precum spune şi Sfântul Apostol Pavel, *suntem împreună lucrători cu Hristos* (II Corinteni 6, 1).

Faţă de aceste împotriviri care au mai durat, Cuviosul Ioan Casian a rămas statornic în dreapta credinţă a Bisericii, departe de zgomot şi certuri, învăţat cu adâncul contemplării divine, taină a unei păci nesurpate şi blânde şi a unei linişti senine. El îşi încredinţă în pace sufletul său lui Dumnezeu către anul 435. Cunoscut ca sfânt de cei din vremea lui, el este cinstit de toţi călugării Bisericii Apusene ca părinte al lor şi ca unul dintre cei mai mari învăţători ai monahismului. Sfintele sale moaşte sunt păstrate până în ziua de astăzi în Mănăstirea Sfântul Victor din Marsilia.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU GHERMAN DIN DOBROGEA

Acest sfânt şi purtător de Dumnezeu, Gherman, s-a născut pe la anul 368 în nordul Dobrogei, din părinţi străromâni, fiind din acelaşi sat şi contemporan cu Sfântul Ioan Casian. Localitatea Casimcea este considerată vatra străbună a acestor doi sfinţi daco-romani de la gurile Dunării.

Părinţii şi strămoşii lor erau creştini din primul secol, fiind botezaţi în numele Preasfintei Treimi poate chiar de Sfântul Apostol Andrei şi de ucenicii lui, care au semănat cuvântul Evangheliei lui

Hristos în jurul Mării Negre şi în Sciţia Mică, adică Dobrogea de astăzi.

După ce a învăţat carte în satul natal şi pe lângă Episcopia Tomisului, împreună cu fericitul Ioan Casian, cu care a fost prieten şi împreună-vieţuitor până la moarte, s-a dus să deprindă învăţătura Sfinţilor Părinţi în părţile Constantinopolului. Apoi, tot împreună, au intrat în viaţa monahală, la una din mănăstirile din sudul Dobrogei, ce depindeau de vestita eparhie a Tomisului, unde străluceau mari ierarhi şi purtători de Dumnezeu, ca Sfinţii Bretanion şi Teotim.

Dorind o viaţă mai înalt-duhovnicească în Hristos, s-a dus împreună cu fericitul Casian să se închine cuvioşilor părinţi ce se nevoiau în Egipt, pe valea Nilului. După ce au vizitat pe marii sihaştri de acolo şi au primit multe cuvinte de folos de la ei, s-au nevoit un timp în preajma marilor anahoreţi egipteni, învăţând de la ei neîncetata rugăciune. Apoi s-au dus la Sfintele Locuri şi s-au închinat la mormântul dătător de viaţă al Domnului nostru Iisus Hristos.

S-au nevoit apoi un timp în mănăstirile din Constantinopol, în preajma Sfântului Ioan Gură de Aur, care i-a hirotonit pe amândoi: pe Sfântul Ioan Casian diacon, iar pe Cuviosul Gherman, preot. Aceasta era pe la anul 400.

În anul 403, când unii ierarhi şi dregători din Răsărit, îndemnaţi de împărăteasa Eudoxia, s-au ridicat împotriva Sfântului Ioan Gură de Aur cerând să-l depună din treaptă, atunci şi Cuviosul Gherman s-a aflat printre cei ce au luat apărarea marelui ierarh.

Acest mare nevoitor era atât de cinstit de prietenul său, Sfântul Ioan Casian, încât îl numea, în cartea sa «Convorbiri cu Părinţii din Pustie», «Sfântul Părinte Gherman». El a contribuit mult la întărirea vieţii monahale la noi din Dobrogea, apoi în Italia şi în Galia.

După o aspră şi îndelungată nevoinţă duhovnicească, ajungând la măsura sfinţeniei, Cuviosul Părintele nostru Gherman a răposat la Roma, prin anii 405-415, dându-şi sufletul cu pace în mâinile lui Hristos, plin de zile şi de harul Duhului Sfânt. Cu ale cărui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi. Amin[2].

---

[2] Pentru viaţa lui aleasă, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a trecut în ceata Sfinţilor Părinţi, la 20-21 iunie 1992, cu data de prăznuire la 29 februarie, iar când nu sunt ani bisecţi, la 28 februarie.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOŞII VARSANUFIE ŞI IOAN DIN GAZA[3]

Sfântul Varsanufie era de origine din Egipt şi a îmbrăţişat viaţa ascetică încă din tinereţe. Trecând într-o zi pe lângă un hipodrom unde se desfăşura una din acele deşarte întreceri care dezlănţuiau patimile privitorilor, el îşi zise: „Iată cum fiii diavolului luptă cu atâta zel; cu cât mai mult trebuie să alergăm noi, fiii Împărăţiei, pentru a câştiga biruinţa!" Atunci el s-a dus în Palestina, unde a intrat sub ascultarea şi călăuzirea unui bătrân numit Marcel. Apoi, urcând din treaptă în treaptă pe scara desăvârşirii, se retrase prin diferite chilii singuratice pentru a se dedica, departe de oameni, rugăciunii contemplative. Ajungând să dobândească curăţia inimii şi desăvârşita nepătimire, s-a dus în mănăstirea avei Serid, aproape de Gaza, şi s-a aşezat într-o chilie mai izolată, puţin în afara mănăstirii, fără să primească pe cineva timp de peste cincizeci de ani. Numai ava Serid venea şi îi aducea, o dată pe săptămână, Sfintele Taine şi hrană: trei pâini şi puţină apă.

Fericitul bătrân era adesea dăruit cu lacrimile mângâierii şi înălţat la contemplări sfinte, încât de multe ori uita să mănânce şi să bea până săptămâna următoare. Grăia despre el însuşi ca şi cum ar fi vorbit despre altcineva: „Fiul lui Dumnezeu îmi este martor, ştiu de un om aici în mănăstire, care poate rămâne fără nici un fel de hrană sau băutură, până la venirea Domnului. Nu-i lipseşte nimic din toate acestea, pentru că hrana lui, băutura lui, haina lui, veşmântul lui, sunt Duhul Sfânt". Cu prilejul acestei vizite săptămânale a egumenului, el dicta lui Serid învăţături pentru fiii lui duhovniceşti, călugări şi mireni, care întrebau, prin scrisoare, spre lămurirea a tot felul de subiecte: despre viaţa duhovnicească, cum să se poarte în legăturile cu semenii, asupra unor înţelesuri tainice ale Sfintei Scripturi, despre sfintele dogme, sau chiar privind unele detalii ale vieţii zilnice. Când Varsanufie începu să dicteze asemenea scrisori lui Serid, acesta, neaducând cu sine ceva de scris, se tulbură gândind că nu va putea să-şi aducă aminte atâtea cuvinte. Bătrânul îi ghici gândul, faţa îi străluci ca focul şi îi spuse: „Mergi şi scrie şi nu te teme. Dacă ţi-aş spune zeci de mii de cuvinte ca să le scrii, Duhul lui

[3] Alcătuirea acestei vieţi s-a făcut după Sinaxarul Sfintei Mănăstiri Simon-Petra din Muntele Athos şi după volumul XI din Filocalia românească a Părintelui Dumitru Stăniloae, de cel mai mic între preoţi, Constantin Galeriu.

Dumnezeu nu te va lăsa să scrii nici mai multe, nici mai puţine decât ţi-am spus, chiar dacă ai voi; ci îţi va conduce mâna ca să scrii acestea întru aceeaşi rânduială" (Scrisoarea I-a).

Întemeiat pe piatra smereniei şi având, prin neîncetată amintire a lui Dumnezeu, desăvârşita seninătate a inimii, era plin de iubirea divină pe care, după chipul iubirii lui Dumnezeu-Tatăl, o revărsa din inima lui asupra tuturor celor care i se adresau. Retragerea lui nu însemna dispreţ faţă de oameni, ci, dimpotrivă, se comporta faţă de toţi cu atenţia şi purtarea de grijă a lui Dumnezeu Însuşi. El îi încuraja prin cuvintele şi sfaturile scrise care ajungeau la ei; îi mângâia, îi mustra, împărtăşindu-le bucuriile şi durerile, acoperindu-le greşelile şi luându-le asupra lui: „Eu socotesc drept ale mele câştigurile şi foloasele fiecărui om şi ale fiecărui suflet – scria el –, de aceea cu bucurie şi arzând mă dăruiesc jertfelnic pentru sufletele voastre, cum bine ştie Dumnezeu, singurul cunoscător al inimilor noastre" (Scrisoarea a 3-a). Prin rugăciunea şi învăţătura sa, Sfântul Varsanufie le oferea fiilor săi duhovniceşti viaţa cea adevărată, aşa cum Dumnezeu-Tatăl dă viaţa Fiului Său, şi le făgăduia că în ziua Judecăţii el se va înfăţişa cu toată încredinţarea înaintea Scaunului de judecată a lui Dumnezeu şi va zice cu glas strălucitor, spre uimirea Ingerilor şi a tuturor Puterilor Cereşti: „Iată eu şi fiii care Mi i-a dat Dumnezeu" (Scrisoarea 117).

Cu asemenea încredinţare acest om dumnezeiesc dezlega în numele lui Dumnezeu păcatele celor ce i se mărturiseau lui. El vestea, de asemenea, viitorul şi vindeca bolile ucenicilor săi. Numeroşi au fost cei care şi-au redobândit astfel sănătatea ori au fost izbăviţi în lupta cu patimile, punându-şi pe cap acoperământul lui, sau atingând lucruri pe care el le trimitea în dar. Însă dintre toate aceste daruri pe care i le împărtăşea Duhul Sfânt, cel mai mare era acela al desluşirii gândurilor sau al dreptei socotinţe şi al învăţăturii duhovniceşti, pentru că aceste daruri rămân lucrătoare prin veacuri până în zilele noastre pentru toţi cei care citesc cu evlavie cartea Scrisorilor lui de călăuzire duhovnicească. Duhul pe care Sfântul Varsanufie îl comunica ucenicilor este acea lege a libertăţii care se dobândeşte prin lepădarea de toată grija cea lumească, murind sieşi precum şi oricărei făpturi, pentru a se dărui pe de-a-ntregul sălăşluirii lui Dumnezeu în minte, în bucurie şi încredere.

Odată cu aceasta el îi învăţa pe fraţi să nu se preţuiască sau să se măsoare pe ei înşişi, ci să aducă tot timpul rugăciuni de mulţumire înaintea lui Dumnezeu pentru întărirea şi ridicarea din slăbiciunile lor. El nu se ruşina să-şi mărturisească ucenicilor luptele pe care a

trebuit să le ducă înainte să ajungă la starea de odihnă „faţă de grijile şi necazurile produse de marea alipire de lume, care ne ţine într-o agitaţie chinuitoare", dar rămânea întotdeauna într-o deosebită reţinere în a-şi mărturisi harurile pe care Dumnezeu i le încredinţa. Uneori totuşi îşi îngăduia mărturia răpirilor şi extazelor lui, spunând, de pildă, că el cunoştea un om care suise până la al şaptelea cer, sau scriind: „Grăiesc înaintea Lui şi nu mint, căci ştiu pe un rob al lui Dumnezeu între oamenii de acum, în această vreme şi în acest loc binecuvântat, care poate scula morţi întru numele Stăpânului nostru Iisus Hristos, şi poate alunga demoni şi vindeca boli de nevindecat, care poate opri şi războaie, poate închide şi deschide cerul ca Ilie. Căci totdeauna are Domnul slugi adevărate, pe care nu le mai numeşte slugi, ci fii (Galateni 4, 7). Şi, precum a lucrat prin primii Săi ucenici, aşa poate lucra şi prin cei de acum" (Scrisoarea 90).

Astfel, când o ciumă teribilă avea să pustiască Imperiul Roman, în 542-543, s-a stăruit pe lângă marele bătrân să se roage pentru lumea în pericol. El descoperi atunci, tainic, că era unul din acei trei bărbaţi desăvârşiţi înaintea lui Dumnezeu care au întrecut măsura omenească şi au primit puterea să lege şi să dezlege. Ei stau drepţi, neclintiţi mijlocitori, ca să nu nimicească dintr-o dată lumea, ci, prin rugăciunile lor, să o certe cu milostivire. Şi li s-a spus lor că pentru puţin timp va mai dura mânia. Şi adăugă: „Deci rugaţi-vă împreună cu ei. Iar rugăciunile acestor trei, grăia el, se întâlnesc la intrarea în jertfelnicul de sus al Părintelui Luminilor. Şi se bucură, veselindu-se împreună, în cele cereşti. Dar când privesc la pământ plâng şi se tânguiesc şi jelesc împreună pentru relele ce le fac, stârnind mânia lui Dumnezeu. Aceştia sunt Ioan din Roma, Ilie din Constantinopol şi un altul din eparhia Ierusalimului. Şi cred că vor dobândi mare milă. Da, vor dobândi. Amin" (Scrisoarea 569).

Dar, cu toate aceste dovezi ale harului lui Dumnezeu, starea de retragere a sfântului bătrân atrăgea bănuielile unor călugări slăbănogi la râvnă, care cugetau în sine că Serid inventase existenţa zăvorâtului pentru a-şi aşeza mai bine autoritatea lui. Atunci Sfântul Varsanufie hotărî să-şi deschidă pentru o singură dată uşa chiliei. El îi primi pe toţi fraţii cu blândeţe, le spălă picioarele şi apoi se retrase. După câţiva ani, Varsanufie lăsă chilia sa altui bătrân credincios şi desăvârşit ucenic, despre care el spunea: „Pentru viaţa fiului meu iubit, smerit şi ascultător, care nu face decât una cu mine şi care a renunţat întru totul, până la moarte, la toate voile sale, ce să spun? Domnul a zis: *Cine M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl*. Şi el a zis: *Orice ucenic desăvârşit va fi ca Învăţătorul său*".

Într-adevăr, Sfântul Ioan ucenicul urma în toate felul de viaţă al lui Varsanufie. El dobândise până la cea mai înaltă măsură darul vederii duhovniceşti şi al profeţiei, încât nu mai avea nevoie să vadă sau să scrie părintelui său duhovnicesc pentru a comunica cu el şi a-i împărtăşi toate gândurile. De aceea a fost supranumit proorocul. Ca şi Varsanufie, el comunica prin scrisori cu ucenicii săi prin mijlocirea mai întâi a avei Serid şi apoi a Sfântului Dorotei (care se pomeneşte la 13 august). Păstrând şi el o pace netulburată, întemeiată pe sfânta smerenie şi pe necontenite lacrimi, el nu a învăţat decât în umbra marelui său bătrân, tâlcuind răspunsurile lui, dând îndrumări mai practice sau întărind ucenicii într-o credinţă neclintită şi zicându-le: „Bine vă este ca doi să se roage pentru voi, căci doi sunt mai puternici decât unul singur" (Scrisoarea 783). Dacă vreunul voia în chip ispititor să pună la încercare dreapta judecată a celor doi bătrâni adresându-i lui Ioan aceeaşi întrebare ca şi lui Varsanufie, profetul păstra tăcerea sau îi sfătuia să urmeze în toate învăţătura marelui bătrân. Când era întrebat Varsanufie, el răspundea: „Fă cum ţi-a spus fratele Ioan. Dumnezeul lui Varsanufie şi al lui Ioan este Unul şi Acelaşi" (Scrisoarea 224).

În al 18-lea an al retragerii lui Ioan, Părintele Serid s-a săvârşit din această viaţă, lăsând conducerea, în mod succesiv, tuturor fraţilor. Sfântul Varsanufie s-a retras atunci la o mai desăvârşită liniştire, iar Ioan vesti că şi el îşi va sfârşi petrecerea pământească peste o săptămână. Călugării, întrecându-se în smerenie, au renunţat rând pe rând la succesiune şi, în sfârşit, după rânduiala dată de Ioan – care tocmai confirma o prezicere a lui Varsanufie – a fost ales, într-un glas, un oarecare Elian, care de curând părăsise lumea intrând în cinul monahal. Înspăimântat de sarcina care i se cerea, el îl rugă stăruitor pe Ioan să mai rămână între călugări două săptămâni, pentru a-l învăţa cu de-amănuntul cum să ocârmuiască mănăstirea. Profetul se învoi şi rămase încă două săptămâni în viaţă (Scrisoarea 576-598).

Scurgându-se acest soroc, chemă toţi fraţii la el, îi îmbrăţişă pe fiecare, apoi îi trimise în pace pentru a-şi încredinţa tainic sufletul lui Dumnezeu. Nu se cunoaşte cum şi când Sfântul Varsanufie şi-a sfârşit petrecerea sa pământească. Cum 50 de ani mai târziu se socotea că este încă în viaţă, Patriarhul Ierusalimului a dispus să se deschidă chilia sa; dar a izbucnit atunci un foc care a învăluit adunarea.

Sfârşit şi lui Dumnezeu laudă !

CUPRINS

Introducere, Arhimandrit Ioanichie Bălan 5

Ziua întâia
Sfântul Mucenic Trifon 7
Cuviosul Vendemian 14
Sfintele Mucenişe Perpetua şi Felicitas
şi cei împreună cu dânsele 18
Cuviosul Petru din Galatia 29

Ziua a doua
Cuvânt la Întâmpinarea Domnului 30

Ziua a treia
Sfântul şi Dreptul Simeon 36
Sfinţii Mucenici Adrian şi Evul 37

Ziua a patra
Cuviosul Isidor Pelusiotul 38
Cuviosul Nicolae Mărturisitorul 41
Pomenirea unui Sihastru necunoscut 49

Ziua a cincea
Sfânta Muceniţă Agata 52
Sfânta Muceniţă Teodula 58

Ziua a şasea
Sfinţii Mucenici Fausta fecioara, Evilasie,
Maxim şi cei împreună cu dânşii 62
Sfânta Muceniţă Doroteia
şi cei împreună cu dânsa 67
Sfântul Mucenic Iulian 75
Sfintele Muceniţe Marta şi Maria
şi fratele lor, Licarion 75
Cuviosul Vucol, Episcopul Smirnei 76

Ziua a şaptea
Cuviosul Partenie, Episcopul cetăţii Lampsacului . 77
Cuviosul Luca, cel din Elada 85
O mie trei sfinţi mucenici din Nicomidia 101

Ziua a opta
Sfântul Prooroc Zaharia 104
Sfântul Mare Mucenic Teodor Stratilat 104

Ziua a noua
Sfântul Mucenic Nichifor 115
Cuviosul Meletie Mărturisitorul 118

Ziua a zecea
Sfântul Sfinţit Mucenic Haralambie,
Episcopul cetăţii Magnesiei,
şi cei împreună cu dânsul 137
Cuviosul Prohor din Pecersca,
făcătorul de minuni 147

Ziua a unsprezecea
Sfântul Sfinţit Mucenic Vlasie, Episcopul Sevastiei, şi cei împreună cu dânsul 153
Sfânta Teodora, împărăteasa 160

Ziua a douăsprezecea
Cuviosul Meletie, Arhiepiscopul Antiohiei 161
Cuvânt la înmormântarea, Sfântului Sfinţit Meletie 169
Cuvioasa Maria şi Cuviosul Evghenie 174
Sfântul Alexie, Mitropolitul Kievului şi a toată Rusia 180

Ziua a treisprezecea
Cuviosul Martinian pătimitorul 183

Ziua a paisprezecea
Cuviosul Avxentie 196
Cuviosul Isachie 199

Ziua a cincisprezecea
Sfântul Apostol Onisim 204

Ziua a şaisprezecea
Sfinţii Mucenici Pamfil Preotul, Valent diaconul şi cei împreună cu dânşii 208
Sfinţii Mucenici din Persia 212
Sfântul Flavian Mărturisitorul, Patriarhul Constantinopolului 212

Ziua a şaptesprezecea
Sfântul Mare Mucenic Teodor Tiron 218

Ziua a optsprezecea
Sfântul Leon, Papă al Romei 227

Ziua a nouăsprezecea
Sfinţii Apostoli Arhip, Filimon şi Apfia 231
Cuviosul Dositei, ucenicul Cuviosului Dorotei ... 232

Ziua a douăzecea
Sfântul Sfinţit Mucenic Leon, Episcopul Cataniei, făcătorul de minuni 240
Sfântul Sfinţit Mucenic Sadoc, Episcopul Persiei, şi cei împreună cu dânsul 247

Ziua a douăzeci şi una
Sfântul Evstatie, Patriarhul Antiohiei 250
Cuviosul Timotei din Simvoli 251
Sfântul Mucenic Mavrichie şi cei împreună cu dânsul 252

Ziua a douăzeci şi doua
Aflarea moaştelor sfinţilor mucenici din Evghenia 260
Cuviosul Atanasie Mărturisitorul 261

Ziua a douăzeci şi treia
Sfântul Sfinţit Mucenic Policarp, Episcopul Smirnei 262
Sfânta Gorgonia, sora Sfântului Grigorie 273

Ziua a douăzeci şi patra
Aflarea capului Sfântului Ioan Botezătorul 280
Cuviosul Erasm din Pecersca 287

Ziua a douăzeci şi cincea
Sfântul Sfinţit Tarasie,
Patriarhul Constantinopolului 289

Ziua a douăzeci şi şasea
Sfântul Sfinţit Porfirie, Episcopul Gazei 301
Sfânta Mare Muceniţă Fotinia
şi cei împreună cu dânsa 318

Ziua a douăzeci şi şaptea
Cuviosul Procopie Decapolitul şi Mărturisitorul . 325
Cuviosul Talaleu Cilicianul 326
Cuviosul Tit din Pecersca 328

Ziua a douăzeci şi opta
Sfântul Sfinţit Mucenic Proterie,
Patriarhul Alexandriei 331
Cuviosul Vasile 335

Ziua a douăzeci şi noua
Sfântul Ioan Casian 336
Cuviosul Gherman din Dobrogea 340
Cuvioşii Părinţi Varsanufie şi Ioan din Gaza 342

Tehnoredactare computerizată
la Sfânta Mănăstire Sihăstria
Format 16/70 x 100 1/1
Coli de tipar 22

F.E.P. «Tipografia Centrală»
2068, Chişinău, str. Florilor, 1
Departamentul Edituri, Poligrafie
şi Comerţul cu Cărţi

ISBN 973-0-00568-0